

tenter exhibitis, debet manere contentus.

CAPUT VIII.

Idem Auton. Episcopo.

c. 18. eod.

EX parte tua fuit quaesitum a nobis, utrum clerici, & laici, qui litteras protectionis ostendunt, in quibus personae suae ex nomine, cum omnibus rebus suis sub Apostolica protectione consistere declarantur, a jurisdictione dioeceseo Episcopi sunt exempti. Nos autem inquisitioni tuae taliter respondemus, quod per litteras huiusmodi, quas quandoque aliquibus personaliter indulgemus, ab Episcoporum suorum potestate minime subtrahuntur.

CAPUT IX.

Idem Helien. Episcopo.

cap. 19. e.

Pastoralis officii, & infra. Interrogasti praeterea, utrum viri religiosi, quibus a sed. Ap. est indultum, ut ecclesias suas in proprios usus convertere possent, decedentibus personis earum liceat auctoritate propria possessiones earundem ecclesiarum intrare, vel per dioeceseo in ipsa sint potius inducendi: ad quod utique respondemus, quod nisi forte in indulgentia summi Pontificis id contineatur expressum, suo Episcopo inconsulto in possessionem ipsarum, eis non est licitum introire, quia per indulgentiam huiusmodi Episcopali juri non credimus derogari.

TITULUS XVII.

DE PURGATIONE CANONICA.

CAPUT I.

Idem Senon. Archiepiscopo.

De purgat. can. c. 10.

Inter sollicitudines nostras illa debet esse precipua, ut capiamus vulpeculas, quae demoluntur vineam domini Sabaoth, species quidem habentes diversas, sed caudas adinvicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum, hi sunt namque caupones qui aquam vino commiscent, qui virus draconis in aureo calice Babylonis propinant, qui juxta verbum propheticum, arcum rem amarum intendunt, ut sagittent innoxios in occultis, quorum error serpit, ut cancer, ita quod nisi botrus in flore laedatur, fructum non solum amarum, sed etiam pestiferum germinabit. Hos amplius praedicator egregius in epistola sua prophetico sermone describit, & docet omnibus modis evitandos, contra quos sacerdotes tubis argenteis clangere debent, ut, cum clamante (1) populo, arca foederis praecedente muri corruant Jericho, quae jam fuerat perpetuo anathemate condemnata; ita quod, si quis ex ea vel regulam auream furari praesumpserit, cum Achor filio Carim lapidibus obruetur, & infra. Nos igitur litterarum scientiam, & honestatem morum, vitae pariter attendentes, licet ecclesiastica constitutio tantum tales ab officio usque ad purgationem canonicam doceat suspendendos, quos etiam tamen, cum a beneficio propter immanitatem criminis, ut credimus, suspendisti, nolimus improbare: nec illud etiam propter causam improbamus eandem, quod licet contra eum nullus accusator legitimus appareat, ad tegendam tamen huiusmodi mortiferae pestis, immo pestiferi morbi radicem,

ex officio tuo fama publica deferente voluisti plenius inquirere veritatem; attendentes a re vulgata infamiam, grave scandalum, & vehementem suspicionem, ex testium dictis obortam, quae contra eundem Decanum facere videbantur, cum propter eorum quaelibet, ei esset purgatio indicenda, & servantes, & molientes rigorem, de consilio fratrum nostrorum Archiepiscoporum, & Episcoporum etiam apud sed. Ap. existentium, purgationem quartadecimae manus sui ordinis ei duximus indicendam. Ipsum igitur ad te cum litteris Apostolicis remittentes, ut ibi purgetur, ubi noscitur infamatus, fr. tuae per Ap. sed. m. quartacitis tecum dicto Murenen. & ven. fr. n. Parisien. Episcopis indictam ei a nobis purgationem accipias, ita tamen, ut qui ad ejus purgationem proceperint comprobendam, sint fide catholici, & vita probati; qui conversationem, & vitam ipsius non tam moderno tempore noverint, quam transacto: purgatione vero recepta beneficium ei restituere non postponas, ne cogatur in cleri opprobrium mendicare; in poenam autem familiaritatis illius, quam haereticis scienter habuisse dinoscitur, eum ab officio volumus manere suspensum, donec scandalum sopiatur, ita tamen ut publice familiaritatem haereticorum abjuret. Praecipias insuper ipsi districte, ut in praedicta, & aliis villis circumpositis profiteatur, & praedicet fidem catholicam, ac contundat, & detestetur haeticam pravitatem, sic deinceps vitam suam bonis adornans operibus ut infamia convertatur in famam, & omne scandalum, & suspicio de catholicorum mentibus deleatur. Quod si forsan in purgatione defecerit, eum ecclesiasticae disciplinae mucrone percillas, & ab officio, & beneficio depositum, ad agendam poenitentiam in arcum monasterium retrudere non omittas.

CAPUT II.

Idem Abbati Sancti Dionysii, & priori Sancti Martini de Campis, & J. magistro scholarum Aurelian.

c. 11. eod.

CUM dil. & infra. Illud autem nos (2) attendere volumus, & mandamus, ut tales personae ad purgationem huiusmodi admittantur, quae vicinae sunt, & honestae.

CAPUT III.

Idem.

cap. 12. e.

CUM in juventute sua, & infra. Quia vero pater filium, quem diligit, corripit, nos eundem Episcopum per litteras nostras corripimus, etiam injungentes eidem ad majorem cautelam, ut ab illius familiaritate cessando, apud Deum, & homines taliter se haberet, quod sinistra de ipso suspicio non possit haberi, sed inimicus homo rescriptum litterarum illarum subripiens, apud praedictum Regem, & magnates regni, ipsum nequiter publicavit, sicut idem Episcopus deberet amplius infamari, cum videretur esse nobis incredibilis, & suspectus. Unde nos tantum (3) aemulorum nequitiam attendentes, licet pulsati fuerimus multotiens contra eum, numquam tamen adversus ipsum potuimus commoveri, scien-

(1) Conclamante, forte. (2) Vos, Greg. IX. (3) Tantam, Greg. IX.

scientes, quod dictum facile sequitur multitudo. Ubi vero idem Episcopus ad Antigonien. metropolim existit postulatus, quidam, qui super ipsa postulatione adversabantur eidem, ut promotionem ipsius facilius impedirent, illius criminationis carbones reaccendere sunt moliti. Unde quidam procurator ipsius in nostra presentia constitutus, de consilio quorundam amicorum suorum, qui super hoc quidem bonum zelum habebant, sed non secundum scientiam, cepit a nobis in presentia fratrum nostrum cum instantia postulare, quatenus eidem Episcopo purgationem canonicam faceremus indici, ut suam innocentiam demonstraret. Nos autem postulationem ipsius minus providam immo nimis improvidam reputantes, procuratorem ipsum ab ea sæpe volumus revocare. Cumque sæpefatus Episcopus non videbatur apud bonos, & graves de illo crimine infamatus, cum coepiscopi super hoc ex mandato Apostolico requisiti laudabile testimonium de ipso nobis curaverint exhibere, tamen, quia talis infamatio videbatur ab inimicis, & æmulis processisse, sicut superius est expressum, unde cum antea acta ejus vita commendabilis extitisset, & hujusmodi facinus incredibile extitisse crederetur, non credebamus ei purgationem aliquam indicendam. Ceterum, quia procurator instabat, compulsi fuimus non juris necessitate, sed importunitate petentis, ut ei per vos purgatione canonica cum duobus Abbatibus mandarem indici, quamvis eidem procuratori fuerimus protestati, quod ex alia quoque causa talis petitio minus provide tunc fiebat, quia videlicet Strigonien. ecclesiæ suffraganei vix eo tempore purgarent eundem, quia in facto postulationis contradicebant eidem, & suffraganei Colocen. ecclesiæ ipsum minime tunc purgarent, quia inter eum, & Colocen. Archiepiscopum de Strigonien. metropoli contentio verrebatur. Unde, cum non sint alii Pontifices in Ungaria, merito videbatur, quod per Episcopos regni sui non posset in illo articulo se purgare.

CAPUT IV.

Idem Tyren. Archiepiscopo.

cap. 13. c.

DE testibus, & infra. Illi vero, qui ad purgandam hujusmodi infamiam inducuntur, id solum tenentur juramento firmare, quod veritatem eum credant dicere, qui purgatur.

CAPUT V.

Idem Florentin. Episcopo.

c. 14. eod. t.

Accedens ad presentiam nostram dil. f. T. diaconus parochianus tuus humili insinuatione monstravit, quod cum a suis æmulis diceretur, quod esset filius sacerdotis, tu ipsum nec promovere voluisti, nec permisisti ab alio promoveri. Quocirca f. t. per A. f. m. quat. si diaconus ipse publice fuerit hujusmodi nota resperus, & de ipsa tibi legitime constare non poterit, purgatione ab ipso recepta, dummodo aliud canonicum non obstat, ipsum non differas propter hoc ad sacerdotis officium promovere, quia etsi non sit nota

(1) *Tusciem.*

delicti, est tamen nota defectus impediens ad sacros ordines promovendum.

CAPUT VI.

Idem Abbati Argentin. & magistro G. Scholastico Cucien. (1) & de Valle.

EUM dil. f. H. presbytero, & G. procuratore O. clericis constitutis in presentia nostra, dil. f. T. subd. & capellanum nostrum concessimus auditorem. Idem procurator proposuit coram eo, quod cum dictus presbyter super incestus crimine fuisset publice infamatus, bon. mem. Constant. Episcopus ordinarius iudex eidem purgationem indixit, qui cum se purgare nequisset, ab eodem Episc. fuit plena in synodo suis ecclesiis sententialiter destitutus, quas ipse nihilominus detinuit aliquamdiu per violentiam occupatas. Cumque postmodum idem presbyter cujusdam consanguinei sui uxorem adductam in domo publice detineret, ad petitionem H. plebani de * Heniso, & quorundam aliorum clericor. Constantien. dioc. dil. fil. de Scennis, & de Vestronen. Decan. nostras dicimus litteras sub hac forma destinasse, ut si dictus presbyter super crimine adulterii, & incestus ceram ipsis se purgare non posset, ipsum pena debita castigarent, qui juxta mandati nostri tenorem in negotium procedentes, cum constitisset eidem, quod idem presbyter, pro eo quod in purgatione defecerat, ab Episcopo mem. fuerat in synodo condemnatus, ipsum utpote contumacem prædictis ecclesiis per sententiam privaverunt, maxime cum de incestu, & adulterii crimine, tamquam de notorio manifeste liqueret eidem, dil. fil. Abbati S. Galli, ad quem illarum ecclesiarum donatio pertinebat, potestatem liberam concedentes, ecclesias ipsas personis aliis conferendi, qui eas postea supradicto O. clerico assignavit, & infra. Dictus vero presbyter inter cetera ex adverso respondit, quod processus iudicum prædictorum debeat merito retractari: cum lite non contestata, & post ap. ad nos interpositam procedere præsumperint contra eum. Adiciens insuper, quod licet idem presbyter ad abolendam omnem infamiam, purgationem indictam ab eodem electo, non tanquam delegato, sed ordinario curaverit exhibere: seducti tamen æmuli eum non desinant infamare. Unde nobis humiliter supplicavit, ut ab illorum petitionibus absolutum faceremus ipsum prædictarum ecclesiarum pacifica possessione gaudere, & infra. His igitur, & aliis, quæ fuerunt coram prædicto capellano proposita, plenius intellectis, licet litteræ illæ, quæ ad prædictos iudices impetratæ dicuntur, vel ipsarum transcriptum ostensum non fuerit coram nobis, quia tamen ex tenore relationis ipsarum, quam dictus procurator exhibuit, si etiam litteræ ipsæ ostensæ fuissent, nobis constitit evidenter, iudices ipsos prætermisso juris ordine processisse; tam processum eorum, quam concessionem ecclesiarum prædicto Abbati de mandato ipsorum factam, auctoritate Ap. retractamus, præsertim, cum relationis ipsius series repugnancia contineat, & adversa. Dicitur etenim, quod crimen

c. 15. eod.

* *Heniso.*

cap. 13. c.

men

men ejusdem presbyteri usque adeo publicum fuerit, & notorium, quod nullus infitiationis locus penitus existeret, utpote cujus universus viciniae populus testis erat, & tamen illud praetermittitur, quod eidem presbytero terminum peremptorium praefixerunt, in quo si posset, super infamia praedictorum criminum canonice se purgaret. Cum nimirum si crimen notorium existeret, non erat utique illi indicenda purgatio, sed in eum condemnationis sententia promulganda, & infra. Si vero nullus apparuerit legitimus accusator, & ipsum inveneritis apud bonos, & graves super praedictis criminibus, vel ipsorum altero infamatum, purgationem ei canonicam indicatis, non obstante, quod coram praedicto electo dicitur se purgasse, cum judicio pendente coram iudicibus delegatis non debuerit ordinarius purgationem indicere infamato.

TITULUS XVIII.
DE PURGATIONE VULGARI.

CAPUT I.

Idem Priori sancti Sergii Spoletan.

De purgat.
vulg. c. 2.

Significantibus W. laico, & fratribus ejus ad nostram noveris audientiam pervenisse, quod cum quidam eos super furti crimine accusaret, cum eo praeter terrae consuetudinem, coacti sunt inire duellum, in quo aliis peccatis suis praepeditibus ceciderunt, propter quod post ap. ad nos interpositam, per Consules Spoletanos bonis fuerunt propriis spoliati; nunc vero furtum apud alios est inventum, & quod ipsi fuerint innocentes est favente domino revelatum. Unde Consulibus ipsis dedimus in mandatis, ut ablata restituant universa. Ideoque dif. t. per A. f. m. qua. si ipsi mandatum nostrum neglexerint adimplere, tu partibus convocatis, & auditis hinc inde propositis, quod justum fuerit, ap. re. decernas, faciens, quod decreveris, per cens. ec. firmiter observari.

TITULUS XIX.

DE PŒNIS.

CAPUT I.

Idem Nidrosien. Archiepiscopo.

De pœnis,
c. 5.

Quod in dubiis, & infra. Quia vero tam sacerdotes, qui gubernant naves ad pugnam, quam qui personaliter exercent pugnae conflictum, & ii, qui alios incitant ad pugnam, omnes quidem enormiter peccant, de rigore canonico eos credimus deponendos.

TITULUS XX.

DE PŒNITENTIIS.

CAPUT I.

Idem Liven. Episcopo, & eis, qui cum ipso sunt, fratribus.

De pœnit.
c. 5.

Deus, qui ecclesiam suam, & infra. Ceterum cum poenitentia non tam secundum quantitatem excessus, quam poenitentis contritionem, & discretionem sacerdotis, sit arbitrio moderanda, pensata qualitate personae super fornicatione, adulterio, homicidio, & aliis criminibus, consideratis circumstantiis omnibus & praesertim novitate Livonien. ecclesiae, competentem poenitentiam delinquentibus imponatis, prout saluti eorum videritis expedire. Apostoli autem vestigiis inhaerentes dicentis, ut praediximus, lac dedi vo-

bis potum, non escam: paulatim eos instruat in fide, confessionis formam, orationem dominicam & symbolum, ipsos sollicitius edocentes. Interim tamen corporis, & sanguinis domini sacramentum renatis fonte baptismatis consuetis festivitibus & in mortis articulo tribuat.

CAPUT II.

Idem E. tt. sancti Laurentii in Lucina presbytero Card. Ap. sed. Legato.

Officii, & infra. Significasti nobis praeterea, c. 9. eod. quandam mulierem in poenitentia fuisse confessam; quod timens, ne viri possessio devolveretur ad alios, inducta cujusdam consilio veneficae mulieris, quarundam herbarum cotidie succum potabat, & sic ejus venter intumuit, & inde gravidam se ostendens, tandem sibi partum supposuit alienum, timensque maritum non vult illud facinus ipsi detegere, qui prolem credit sine dubitatione qualibet esse suam. Quoniam igitur per nostras postulas litteras edoceri, utrum ei hac fraude durante sit poenitentia injungenda: inquisitioni tuae taliter respondemus, quod sicut mulieri, quae ignorante marito de adulterio prolem suscipit, quamvis id viro suo timeat confiteri, non est poenitentia deneganda; ita nec illi debet poenitentia denegari, maxime si per alios, intelligas alienos, ad quos timeat possessionem viri devolvi, sed competens satisfactio per discretum sacerdotem ei debet inungi.

TITULUS XXI.

DE SENTENTIA, ET EXCOMMUNICATIONE.

CAPUT I.

Idem Archiepiscopo, Decano, & Praeceptoribus London.

CUM pro causa qua inter dil. fil. G. & F. Cabilon. ecclesiae Archid. vertebatur, procuratores utriusque partis ad nostram praesentiam accessissent, nos eis dil. fil. G. sancti Adriani Diaconum Card. concessimus auditorem, coram quo procurator G. Archid. inter alia allegavit, quod cum F. Archid. in succentorem Cabilon. ecclesiae, diaconatus fungentem officio in communi dormitorio manus injecisset temere violentas, & eum traxisset verberando per claustrum, tu frater Archiepiscopo eum ob violentam manuum injectionem, & violentiam, vel violationem immunitatis ecclesiae fecisti excommunicatum publice nuntiari. Ipse vero ad Ap. sed. accedens, confessus est, quod in clericum manus injecerat violentas, suppressens tamen, quod immunitatem violasset ecclesiae, super absoluteione sua litteras impetravit, & infra. Nos igitur causam ipsam vestro examini committentes, dif. v. per Ap. f. m. qua. si vobis constiterit dictum F. Archid. ob duplicem causam excommunicatum fuisse, expressisse tantum in litteris alteram, quas super absoluteione sua a sed. Ap. impetravit, ipsum tamquam excommunicatum satisfacere ecclesiae suae ex altera, mon. praemissa per cens. ec. ap. rem. cogatis.

De sentent.
exc. c. 27.

CAPUT II.

Idem Abbati sancti Andreae.

A Nobis est saepe quaesitum, utrum si aliquis excommunicatus, in quo indicia fuerint poe-

cap. 28. e.

poe-

pœnitentiæ manifesta, nec per eum steterit, quominus reconciliaretur ecclesiasticæ disciplinæ unitati, non suscepto beneficio absolutionis decesserit, pro absoluto ab ecclesia sit habendus; & utrum pro tali sit recipienda eleemosyna, & a fidelibus sit orandum. Ut autem quod intendimus per suppositionem exempli apertius exprimamus, quidam presbyter, & canonicus regularis, sicut per tuas nobis litteras intimasti, cum publica laboraret infamia, quod ad quandam conjugatam accederet, maritus ejusdem mulieris, & consanguinei ejus in eum manus injecerunt temere violentas, propter quod per Episcopum denunciati sunt excommunicationis sententiæ subjacere. Unde ipsi postmodum ad eundem Episcopum accedentes, præstito in manibus ejus, quod parenter iudicio ecclesiæ corporaliter juramento, in mandatis receperunt ab ipso quod propter hoc Apostolico se conspectui præsentarent. Cumque unus eorum se ad iter accingeret veniendi, a quibusdam suis æmulis est peremptus, & extra cœmeterium ecclesiæ tumultatus; & licet contra interfectores amici, & consanguinei interfecti graviter sint commoti, eis tamen omnem rancorem remitterent, & offensam, dummodo interfecti cadaver traderet ecclesiasticæ sepulturæ. Videretur igitur in hoc casu forsitan quibusdam, quod cum sacramentum non necessitatis articulus, sed contemptus religionis excludat, & iudicium ecclesiæ divinum possit, & debeat imitari iudicium, cum in interfecto prædicto manifesta pœnitentiæ signa præcesserant, propter hoc absolutus etiam ab ecclesia sit habendus; sed è contrario, cum ex sola culpa ligetur quis quoad Deum apud triumphantem ecclesiam, ex sola vero sententia ligetur quoad hominem apud ecclesiam militantem, quando vinculum culpæ remittitur, absolvitur apud Deum, sed apud homines non absolvitur, nisi quando vinculum sententiæ relaxatur, alioquin ecclesiæ absolutio nullatenus necessaria videretur, si in sola cordis contritione præter sacerdotale officium rigor relaxetur disciplinæ ecclesiasticæ. Nos ergo consultationi tuæ de consilio f. n. breviter respondemus, quod iudicium Dei veritati, quæ nec fallit, nec fallitur, semper innitur; iudicium autem ecclesiæ nonnunquam opinionem sequitur, quam & fallere semper (1) contingit, & falli, propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud ecclesiam sit solutus, & qui liber est apud Deum, ecclesiastica sit sententia innodatus. Vinculum ergo, quo peccator ligatus est apud Deum, in culpæ remissionem dissolvitur. Illud autem, quo ligatus est apud ecclesiam, cum sententia remittitur, relaxatur, quod in suscitatione Lazari sermo evangelicus manifestat, quem dominus prius suscitavit, & Apostolis præcepit postmodum solvere suscitatum. Unde quantumcumque se dictus vir juramento præstito quod ecclesiæ mandato pareat, humiliare curaverit, quantumcumque pœnitentiæ signa præcesserint, quia tamen morte præventus absolutionis non potuit beneficium

obtinere, quamvis absolutus apud Deum fuisse credatur, nondum tamen habendus est apud ecclesiam absolutus; potest tamen, & debet ei beneficio ecclesiæ subveniri, sic ut cum de ipso viventis pœnitentiæ per evidentia signa constiterit, defuncto etiam absolutionis beneficium impendatur. Nec obstat, quod ecclesiæ legitur attributa potestas ligandi, atque solvendi homines super terram, tamquam non possit solvere, & ligare sub terra sepultos, & quod legitur, non communicetur mortuo, cui non est communicatum & vivo: cum etsi excommunicato non fuerit communicandum, tamen illi fuisset, quem non contemptus religionis, sed necessitatis articulus impedivit, & in certis casibus a canonibus denotatis ligasse legitur ecclesia mortuos, & solvisse. Ut autem in uno pariter, & in eodem negotio servemus rigorem, & mansuetudinem ostendamus, statuimus, ut illius mortui absolutio a sed. Ap. requiratur, qui cum viveret ab Ap. sed. fuerat absolvendus, aliorum autem absolutionem ex præmissa cum ceteris indulgemus, a quibus cum viverent, fuerant absolvendi. Absolutionis autem forma servetur, ut fiat cum pœnitentiæ psalmo, & tam oratione dominica, quæ alia consueta. Heredes tantum ipsius ad satisfactionem pro ipso, si commonitione præmissa noluerint, per dis. eccl. compellantur.

CAPUT III.

Idem Wineglanien. Episcopo.

Nuper a nobis tua discretio requisivit quid sit de illis laicis faciendum, qui clericos, sine læsione tamen, in custodia detinent publica vel privata, vel etiam detrudunt in vincula, utrum in canonem latæ sententiæ incidant, ut ipso facto sint excommunicationis vinculo innodati, sicut illi, qui manus iniiciunt in clericos temere violentas, & utrum, qui nominatim excommunicatis scienter communicant, absolvi ab excommunicatione possint per confessionem a simplici sacerdote, vel Episcopi, vel Archiepiscopi sit ab eis absolutio expetenda, etsi post peractam pœnitentiæ cum illis valeat dispensari, qui etsi bigami de iure non sint, de facto tamen bigami nuncupantur, eo quod in sacris ordinibus constituti, more nuptiali secundas in contubernium sibi mulierculas adjunxerunt. Nos igitur inquisitioni tuæ t. duximus ex ordine respondendum, quod in primo consultationis articulo non credimus laicos pœnam excommunic. evadere, quamvis eorum factum corporalis læsio non fuerit subsecuta, citra quam violentia sæpius contra clericos nequiter perpetratur. In secunda vero quæstione credimus distinguendum, an is, qui nominatim excommunicato scienter communicat, in crimine communicet criminoso, ei consilium impendendo, auxilium, vel favorem, aut alias in oratione, aut osculo, aut orando secum, aut etiam in edendo. In primo quidem articulo cū talis communicet crimini, & participet criminoso, ac per hoc ratione damnati criminis videatur in eum delinquere, qui damnavit, ab eo, vel ejus

cap. 29. c.

su-

[1] Sæpe, Greg. IX.

superiore merito delicti, tunc erit absolutio requirenda, cum juxta canonicas sanctiones facientes, & consentientes par pœna constingat. In secundo vero casu a suo Episcopo, vel proprio sacerdote poterit absolutionis beneficium obtinere. Quamvis enim & tunc, non iudicis, sed juris sententia excommunicato sit communicans ligatus; quia tamen conditor canonum ejus solutionem, qui specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi. Is autem, qui juxta primum modum excommunicato communicat, cum juramento debet absolvi, qui vero juxta secundum modum illi participat, reconciliari poterit sine juratoria cautione. Verum, si difficile sit ex aliqua justa causa, quod ad ipsum excommunicatorem absolvendum accedat, concedimus indulgendo, ut præstita juxta formam ecclesiæ cautione, quod excommunicatoris mandato parebit, a suo absolvatur Episcopo, vel proprio sacerdote.

CAPUT IV.

Idem doctoribus decretorum Bononiæ.

c. 31. eod.

* cap. 11.
quæst. 3. Gl.

Inter alia, quæ ven. f. n. Mendiosien. Archiepiscopus dudum Apostolatui nostro proponi fecit humiliter consulendo, etiam si bene meminimus, requisivit, utrum excommunicato communicare quis, & qui etiam teneantur, cui super illo recolimus articulo respondisse, quod nullus omnino nominatim excommunicato scienter communicare tenetur, nisi quædam personæ, quæ per illud Gregorii Papæ capitulum, quoniam multos *, specialiter excusantur. Verum ex hac nostra responsione magna quidem, sicut accepimus, orta est occasio disputandi, aliis concedentibus, quod excommunicato communicare teneantur personæ in prædicto capitulo nominatæ, præsertim quæ prius ex debito ad communicationem eorum tenebantur, aliis asserentibus, eos excommunicatis communicare licite posse, si velint, non tamen ad hoc ex necessitate teneri. Ut igitur unde jus prodiit, interpretatio quoque procedat; ambiguitatem hujusmodi taliter duximus absolvendam, quod cum quædam personæ in præmissis capitulo prius denotatæ, vel in quos lata fuerit excommunicationis sententia, subsequenter ante prolationem ipsius obsequio tenerentur familiariter adhærere; neque postmodum ad necessaria teneantur, cum adhuc ipsum debitum daret beneficio canonis id agente, a priori non sint obnoxietate solutæ, sed ad familiare tenentur obsequium, & ita per consequentiam ad communicationem quoque tenentur, sine qua illud nequeunt exhibere; id autem non ad omnes personas capitulum credimus referendum, ut videlicet obnoxietati hujusmodi sint subjectæ, cum viatores, peregrini, & mercatores a communione talium personarum, nisi articulus necessitatis imminet, debeant abstinere, ut in sine colligitur manifeste, sed ad illas dumtaxat, quæ talibus artiori tenentur obnoxietate constrixtæ, quibus tamen in iis, pro quibus sunt excommunicatione notatæ, ut in criminibus, communicare non debent, sed ab

Tom. IV.

[1] Susceptis, forte.

eis penitus abstinere. Unde prudenter in præmissa consultatione respondemus, non omnes personas, sed quasdam, quæ per illud Gregorii Papæ capitulum specialiter excusantur, ad communionem hujusmodi præmissis modo teneri. Utrum autem & illæ personæ propter atrocitatem facinoris severius puniendi, a communione talium per excommunicationis sententiam debeant aliquando prohiberi, quia quæsitum non extitit, responsum non fuit.

CAPUT V.

Idem.

CUM illorum absolutio, qui pro violenta ma-
c. 31. eod.
num injectione in clericos labem excommunicationis incurrunt, præterquam in quibusdam casibus a prædecessoribus nostris exceptis, sedi dumtaxat Apostolicæ reservetur, nonnulli eccl. sententiam negligentes in excommunicatione positi eccl. ordines accipere non formidant: quid autem fieri debeat de his, Ap. sapius oraculum imploratur, circa quos credimus, sicut reperitur in subditis, distinguendum, quod tales, vel sciunt excommunicationis se vinculis irretitos, vel non recolunt factum, pro quo in lata sententiæ canonem inciderunt, vel factum quidem scientes, juris ignari nesciunt exinde se teneri: primos si fuerint sæculares, a subreptis 1) ordinibus censemus in perpetuum deponendos, in reliquis casibus tam Archiepiscopi, quam Episcopi absque mandato sed. Ap. speciali dispensandi facultatem se noverint non habere, quibus est etiam absolutio talium interdicta, & majora intelligantur illis prohibita, quibus vetita sunt minima. Poterunt tamen hujusmodi Romani Pontificis auribus intimari, ut ab eo secundum rigorem, vel æquitatem responsum prodeat, pro ut ejus discretio viderit faciendum. Qui si claustrales hujusmodi fuerint; licet a bonæ mem. Papa prædecess. nostro Alexandro fuerit constitutum, quod monachi, & canonici regulares, quocumque modo se in claustris percusserint, non sunt ad Ap. sed. mittendi, sed secundum discretionem, & providentiam Abbatis sui disciplinæ subdantur; & si Abbatis discretio ad eorum correctionem non sufficit, providentiam diocesani Episcopi est adhibenda: & alibi dicat, quod de sæculo fugientes, qui religionis habitum in monasterium receperant, & inter cetera postmodum confiteantur se tale commississe delictum, per quod ipso actu excommunicationis sententiam incurrerunt, sine licentia Romani Pont. Abbas non potest eos, nec debet absolvere, quamvis præsumptionem delinquentium, debita possit animadversione punire. Nos tamen in religionis favorem, ut evagandi materia subtrahatur, majorem eis gratiam exhibere volentes, quod in talibus absolutionis beneficium valeant impertiri, eorum Abbatibus indulgemus, nisi excessus ipsorum extiterit adeo difficilis, & enormis, utpote si ad mutilationem membri, vel effusionem sanguinis est processum, aut in Episcopum, aut in Abbatem violenter sit manus injecta, cum excessus tales, & similes ne-

F f f f

que-

queant sine scandalo præteriri: si vero claustralis aliquis in religiosum alterius claustrum manus injecerit violentas, per Abbatem proprium & ejus, qui passus est injuriam, absolvatur. Quod si clericum percusserit sæcularem, non nisi per Apostolicam sed. ut scandalum evitetur, absolutionis gratiam poterit promereri. Si autem & hos ad ordinem promoveri contingat, juxta præmissam distinctionem, qui scienter in contemptum ecclesiasticæ disciplinæ se fecerint ordinari, ab executione suscepti ordinis, & officii decernimus manere suspensos: circa reliquos vero, facti memoriam, vel juris peritiam non habentes, monasterii utilitate pensata, post injunctam, & peractam pœnitentiam Abbates ipsorum poterunt dispensare, nisi grave fuerit, & notabile factum, aut is, qui fecit, adultus fuerit, & discretus, ut violenter, & valide contra oblivionem, vel ignorantiam præsumatur. Præcipimus autem Abbatibus, ut formam istam diligentè observent, ne privilegium mereatur amittere, qui permessa sibi abutitur potestate.

CAPUT VI.

Idem Episcopo Pistorien.

c. 33. eod.

DE monialibus tua a nobis f. requisivit, per quem eis sit absolutionis beneficium impendendum, si vel in se invicem, vel conversos, vel conversas suas, aut clericos etiam in suis monasteriis servientes manus injecerunt temere violentas. Super hæc igitur tuæ consult. t. respondemus; ut auctoritate nostra per Episcopum, in cuius diocesi monasteria fuerint, absolvantur.

CAPUT VII.

Idem universis cruce signatis.

e. 34. eod.

SI vere vos pœnitet de commisso, & plene proponitis satisfacere de peccato, Deum vobis credimus, immo novimus jam pacatum. Si ergo Veneti ad satisfactionem inducti absolutionis beneficium meruerint obtinere, secure cum eis navigare poteritis, & prælium domini præliari. Quod si nec satisfacere forte voluerint, nec absolvi, utpote qui non dolere, sed gaudere dicuntur de commisso, permittimus vobis, ut cum ipsis usque in terram Sarracenorum vel Israelitarum provinciam, juxta quod inter vos convenit, & ipsos, vel honeste convenerit, navigio transeat, quanto minus poteritis, cum dolore tamen, & amaritudine cordis, & sub spe veniæ communicantes eisdem. Cum enim jam a vobis majorem nauli receperint quantitatem, nec ad eam possunt restituendam induci, aut etiam coartari; si aliter fieret, videremini vos damnum ex pœnitentia incurrisse, ipsi autem premium ex contumacia reportare, cum ad hoc debitum exsolvendum ipsi vobis maneant obligati, & ab excommunicatis exigi possit, & recipi, quod debetur. Est autem cautum in jure, quod si quisquam per terram hæreticorum, aut quorumlibet excommunicatorum transferit, necessaria emere, ac recipere poterit ab eisdem. Præterea si paterfamilias domus excommunicationis sententia fuerit innodatus, a participatione ipsius familia excusatur. Licet ergo Dux Venetorum dominus navium, tamquam paterfamilias domus, in excommunicatione per-

sistat; vos tamen tamquam ipsius familia, dum in navibus ejus fueritis, ipsius excommunicatio non contingit, & excusabiles eritis apud Deum, si in excommunicatorum navibus existentes, cum dolore cordis sub spe pœnitentiæ communicaveritis ipsis, in quibus eorum communionem non potueritis evitare.

CAPUT VIII.

Idem London. Episcopo.

c. 35. eod.

UT famæ tuæ consulas, & salutem, & sic malorum audaciam comprimam, ut ab eis bonorum innocentiam tuearis; super his nos humiliter consulis, quæ officium pastorale contingunt, ut de nostra responsione securus invicem sibi sollicitudinis debitum laudabilius exequaris. Sane nos tua duxit f. consulendos, utrum clerici graviter excedentes, qui tute non possent monasteriis ad agendam pœnitentiam deputari, quoniam cum non pœniteant de commissis, opportunitate fugiendi captata, carcerem fugerent claustrum, & prioribus se sceleribus celerius immiscerent, a te, vel aliis prælatis suis artæ possint custodiæ mancipari; & utrum laici, si clericos in magnis sceleribus deprehendant, in canonem decendant sententiæ promulgatæ; cum nec comprehendere, nec ad iudices trahere ipsos possint, nisi in eos manus injecerint violentas. Ad primum igitur respondemus, quod, cum prælati excessus corrigere debeant subditorum, & publicæ utilitatis intersit, ne crimina maneant impunita, & per impunitatis audaciam faciant, qui fuerant nequam nequiores, non solum possunt, sed debent etiam superiores clericos, postquam fuerint de crimine canonicè condemnati, sub artæ custodia detinere, qui cum sint incorrigibiles, nec in monasteriis valeant custodiri, ad similia, vel pejora de facili laberentur. Laici vero citra excommunicationis sententiam capere clericos, & ad iudicium trahere possunt, si oporteat etiam violenter: dum tamen id de mandato faciant prælatorum, quorum illi sunt jurisdictioni subiecti, & quorum est corrigere criminosos; cum hoc non ipsi, sed illi, quorum auctoritate id faciunt, facere videantur; dum tamen non amplius eorum violentia se extendat, quam defensio, vel rebellio exigit clericorum.

CAPUT IX.

Idem Strigonien. Archiepiscopo.

cap. 30. e.

QUOD in dubiis nostro postulas certificari re-scripto, ut juxta illud tuæ discretionis arbitrium modereris, fr. t. dignis in domino laudibus commendamus. Sane consuluit nos tua f. an sit communicandum excommunicato, qui quod staret mandato ecclesiæ, juratoriam præstitit cautionem, sed nondum absolutionis beneficium est adeptus; etsi excommunicato communicare aliqui, & qui etiam teneantur. Quæsit etiam, quæ pœna iis fuerit injungenda, qui excommunicatis nolentes communicant, vel inviti, & quid de presbyteris sit agendum, qui gubernant naves ad pugnam, & pugnant, & iis, qui alios incitant, sed non pugnant. Ad hæc autem fr. t. taliter respondemus, quod nec excommunicato, licet, quod stet mandato ecclesiæ, juramento firmarit, communicari debet, donec per ecclesiam fuerit absolutus: alio-

alioquin post juramentum non esset absolutio necessaria. Utrum autem si absolutionis beneficium non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excluderet, tali, vel saltem in morte communicare sit licitum; quia minime per tuas litteras requisisti, ad præfens non duximus respondendum; nullus autem scienter omnino nominatim excommunicato communicare tenetur, nisi quædam personæ, quæ per illud Gregorii Papæ capitulum, *Quoniam multos*, specialiter excusantur. Illi autem, qui nominatim excommunicatis præsumptuose participant, præter personas dicto canone annotatas, nisi ab eorum participatione commoniti forte desiterint, excommunicationis sunt vinculo innodandi; secus autem si ei scienter communicant, qui cum participibus suis vinculo sunt excommunicationis sententialiter innodati, tunc enim & ipsi sententiam excommunicationis incurrunt.

CAPUT X.

Idem Bracharen. Archiepiscopo.

c. 36. eod.

Contingit interdum in partibus tuis, & de consuetudine regionis habetur, sicut tua nobis fr. intimavit, quod clerici si quem offendant, & satisfacere velint offenso, secundum morem patriæ, quem inter se laici jam observant, corpora sua sponte supponunt xxx. vel xl. seu pluribus, aut paucioribus percussionibus fustium, quas frequenter non coacti suscipiunt, sed volentes, non solum de aliorum clericorum manibus, sed etiam laicorum: unde nos humiliter consulebas, utrum hujusmodi percussores in canonem incidant sententiæ promulgatæ. Nos autem fr. t. super hæc taliter duximus respondendum, quod hujusmodi manus injectio, etsi non violenta, tamen injuriosa videtur, cum ille canon non tam in favorem clerici ordinati, quam in favorem ordinis clericalis fuerit promulgatus: & ideo volumus, & mandamus, ut id de cetero prohibeas attemptari per provinciam Bracharen. Si quis autem clericus post prohibitionem hujusmodi sponte subierit, excommunicetur uterque proviso, quod clericus injuriam passio sine injuria clericali satisfaciatur competenter, quatenus inter eos pax valeat rationabiliter reformari.

CAPUT XI.

Idem Londonen. Episcopo.

cap. 37. e.

Relatum est nobis, quod, cum aliqui servi tuæ provinciæ propter injectionem manuum in clericum violentam, in canonem incidunt sententiæ promulgatæ, allegantibus dominis eorundem, quod carere mancipiis suis nolunt, venire ad sed. Ap. absolventi non curant, per occasionem hujusmodi eludentes eccles. disciplinam. Quocirca disp. v. per Ap. f. m. quat. eos venire compellas ad sed. Ap. absolventes, cum plus sit Deo, quam homini deferendum, nisi fecerint hoc in fraudem, ut subtrahant se ab obsequio dominorum, aut ipsi propter hoc sine culpa sua incurrerent grave damnum, & in utroque casu poteris eos ex indulgentia nostræ permissionis absolvere, cum nimis sint ab Ap. sed. remoti, sed in recom-

pensatione laboris, quem in itinere sustinerent, aliam eis satisfactionem injungas; dummodo non sit tam gravis, & enormis excessus, ut propter vitandum scandalum, & tollendum exemplum hujusmodi servi ad servum servorum venire debeant absolventi.

CAPUT XII.

Idem Indrosien. (1) Archiepiscopo.

Sacris est canonibus institutum, & infra. *Li. c. 38. eod.* Sicut autem is, qui voluntarius excommunicatis communicaverat, qui cum omnibus fautoribus suis, & participibus excommunicationis sententia sint adstricti, ad eor postmodum rediens, de mandato ecclesiæ, illos, quos foverat, expugnaret; non tamen prius, quam absolutionis gratiam percepit, habendus est absolutus; nec si occumbat in bello, oblationes sunt recipiendæ pro eo, vel orationes domino porrigendæ, nisi cum de ipsius viventis poenitentia per evidentia signa constiterit, juxta cujusdam constitutionis nostræ * tenorem, defuncto etiam absolutionis beneficium impendatur.

* *Que est supra e. t. cap. A nobis, Gl.*

CAPUT XIII.

Idem Assinanti (2) Episcopo.

c. 39. eod.

Sicut nobis tuis litteris intimasti, cum aliquos tuæ diocesis clericos, vel laicos culpis suis exigentibus excommunicationi supponis, ipsi postmodum ad te nulla satisfactione præmissa sine testimonialibus litteris redeunt, dicunt se absolutionis beneficium recepisse, quibus si credi debeat in hac parte, per nos instrui suppliciter postulasti, cum propter causam hujusmodi, sicut dicis tuæ sententiæ a subditis contemnantur. Nolentes igitur hominum malitiis indulgeri, f. t. taliter respondemus, quod nisi excommunicati a te super absolutione sua litteras, vel illius, cui vices nostras in hac parte commisimus, reportarint, aut alio modo legitime de illorum absolutione tibi constiterit, tu de eorum absolutione fide non habita, ipsos pro excommunicatis ut prius habeas, & facias evitari.

CAPUT XIV.

Idem Senonen. Archiepiscopo.

c. 40. eod.

PER tuas nobis litteras intimasti, quod cum ven. f. n. Altifiodor. Episcopus in Altifiodoren. Archipresbyterum excommunicationis sententiam promulgasset, Archipresbyter se tuo conspectui præsentavit, & quod stare mandato ecclesiæ sufficientem obtulit cautionem, petens humiliter, ut ei absolutionis beneficium exhiberes: tu vero volens Episcopo mem. deferre, ipsum sæpius monuisti, ut absolveret Archipresbyterum memoratum, sed quia monitis non parebat, excommunicatum absolvere curavisti, quem Episcopus pro absoluto non habet, utpote qui proponit, quod ad te illius absolutio non spectabat. Unde quæris, quid in similibus sit agendum; videtur enim aliquibus, quod cum ad metropolitanum per ap. quæstio non defertur, excommunicatus autem vocem non habeat appellandi, utpote ab ecclesia separatus, si appellaverit, si non, metropolitanus ei non debet absolutionis beneficium

F f f 2 cium

(1) *Nidrosien.* (2) *Assinatem*, forte.

* *Sup. de
off. ordin. c.
Quæsitum,
l. 1. Gl.*

cium exhibere. Verum ex verbis cuiusdam epistolæ, quam dicunt scholastici *decretalem*, & a bon. mem. Alex. Pap. præd. n. emanasse proponunt * habetur, quod si ante ap. in aliquem excommunicationis sententia fuerit promulgata, metropolitanus ante liti ingressum ab eo iuramento recepto, secundum ecclesiæ consuetudinem, debet ipsum absolvere, nisi voluerit Episcopo diocæs. deferre, ipsumq. ad eum remittere absolvendum; ubi etiam consequenter inferitur, quia excommunicati audiendi non sunt prius, quã fuerint absoluti, nec sunt ad illos, a quibus appellaverant, remittendi. In Sardicensi autem concilio reperitur, ut is, qui ab Episcopo est abjectus, finitimos Episcopos interpellat, & causa ejus audiatur, & diligentius pertractetur; Episcopus autem, qui juste, vel injuste abiecit eundem, patienter accipiat, ut discutiatur negotium, quã vel probetur ejus a pluribus sententia, vel etiam emendetur: prius tamen, quam omnia diligenter, ac fideliter examinata fuerint, nullus ante cognitionem communioni eum sociare præsumat, qui fuerat communionem privatus. Nos igitur credimus distinguendum, utrum proponat, se post ap. legitime interpositam excommunicationem notatum, vel in forma excommunicationis intolerabilem errorem fuisse patenter expressum, in quibus casibus ad probationem eorum, etiam si absolutionem non petat, debet admitti, sed donec de ipsis constiterit, in aliis evitari, quamquam Ap. sed. etiam tales consueverit absolvere ad cautelam. Verum in aliis, nisi gratiam absolutionis imploret, non debet audiri, ne sententiam ecclesiasticam contemnere videatur, & propter hoc amplius in suo contemptu ligetur. Quod si beneficium absolutionis humiliter postulaverit, metropolitanus eum debet absolvere, nisi suo duxerit suffraganeo deferendum. Cui tamen si suffraganeus absolutionis beneficium juxta formam ecclesiæ noluerit exhibere, ipse nihilominus ipsū absolvat, cautione recepta, quod suo debeat parere mandato, ac deinde causam audiat, & quod canonicum fuerit, justitia mediante decernat. Quod si forsitan Episcopus subditum suum propter manifestum excommunicasset excessum, metropolitanus non debet ipsum absolvere, nisi suffraganeus requisitus malitiose sibi absolutionis beneficium denegaret.

CAPUT XV.

*Idem C. S. Laurentii in Lucina presbytero
Cardinali Apostolicæ sedis Legato.*

c. 42. eod.

Officii, & infra. Postremo quæsitum, utrum is, qui propter plures excessus a pluribus prælatis jus in ipsum habentibus excommunicationis est vinculo innodatus, & uni prælatorum de uno tantum satisfacere vult excessu, ab eo sit absolvendus, de quo satisfacere vult eidem, & cum de alio non satisfecerit, alii absolutus valeat nuntiari. Quia vero super hoc inter scholasticos diversæ sunt sententiæ diversorum, nos ad præsens nulli præjudicare volentes, id solummodo tibi super hoc articulo respondemus, quod supprimenti veritatem absolutio subrepta non prodest, & veri-

tatem intelligens absolutionem hujusmodi exhibere non debet.

CAPUT XVI.

Idem Ferrariensis Episcopo.

Responso nostro postulas edoceri, cum Ferrariensis civis excommunicationis interdicti sententiis sunt ligati, an liceat tibi viros, & mulieres semel in hebdomada, vel in mense apud aliquam ecclesiam convocare, quibus prædices verbum Dei, & eosdem ad correctionem inducas. Super quo fraternitati tuæ taliter respondemus, quod sine scrupulo conscientię hoc facere poteris, cum videris expedire, dummodo contra formam interdicti nullum eis divinum officium celebretur. Præterea quæsitum, cum Ferrariensis civitas interdicto sit, & excommunicationi supposita, & ideo sint ibidem præter baptismum parvulorum, & poenitentiam morientium, universa sacramenta ecclesiastica interdicta; an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus consignare. Super quo tibi taliter duximus respondendum, quod sicut baptizari pueri possunt; sic & baptizati ad confirmationem in frontibus a te possunt sacro chrismate deliniri.

CAPUT XVII.

Idem.

Inquisitioni tuæ breviter respondeo. Credimus distinguendum, utrum alter conjugum pro certo sciet impedimentum conjugum, propter quod sine mortali peccato non possunt carnale commercium exercere, quamvis illud apud ecclesiam probare non possit, an impedimentum hujusmodi non sciat pro certo, sed credat, in quo utique casu debet potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale. In secundo vero casu distinguimus, utrum habeat conscientiam hujusmodi ex credulitate levi, & temeraria, an probabili, & discreta, siquidem ad sui pastoris consilium conscientia levis, & temerariæ credulitatis explosa, licite potest non solum reddere, sed exigere debitum conjugale. Verum cum conscientia pulsat animum ex credulitate probabili, & discreta, quamvis non evidenti, & manifesta, debitum quidem reddere potest, sed postulare non debet, ne in alterutro, vel contra legem conjugii, vel contra iudicium conscientię committat offensam. Tu ergo juxta responsionem præscriptam super illo procedas articulo, de quo nos consulere voluisti.

TITULUS XXII.

DE PRESBYTERO NON BAPTIZATO.

CAPUT I.

Idem Ferrariensis Episcopo.

Veniens ad Apostolicam sed. dil. filius lator præsentium lacrymabili nobis insinuatione monstravit, quod, cum per singulos ordines usque ad gradum sacerdotii ascendisset, comperiit tandem pro certo, quod non fuerit secundum formam evangelii baptizatus. Unde nos eum per ven. f. n. Tuscul. Episcopum rite fecimus baptizari, & cum super ordinibus coram nobis fuisset diutius disputatum, quidam in eam declinaverunt sententiam, ut cum baptismus sit fundamentum sacramentorum, ante susceptionem baptis-

De presb.
non baptiz.
c. ult.

smi non suscipiatur aliud sacramentum; quoniam ubi fundamentum non est, superædificari non potest. Porro, cum quis non solum per sacramentum fidei, sed per fidem etiam sacramenti efficiatur proculdubio membrum Christi, & qui Christum habet per fidem, etsi baptismum non habeat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Jesus, superædificari posse videtur, sicut salutifera opera, sic & quælibet ecclesiastica sacramenta, cum illud non sit generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus sacramentis, quod baptismus sit fundamentum illorum; quoniam & sacramentum conjugii, & sacramentum etiam Eucharistiæ a non baptizatis recipi potest. Præterea sacramentum ordinis non solum Pontificalis, sed sacerdotialis etiam & levitici ex institutione sua præcessit baptismum, propter quod apparet, quod ante baptismum hujusmodi ordines possunt rite conferri, maxime iis, qui baptizati creduntur. Quid enim si forsitan is, qui baptizatus esse creditur, & non est, in Episcopum saltem de facto fuerit consecratus? erunt ne reordinandi omnes, qui ab eo fuerint ordinati? & cum de pluribus Episcopis nesciatur, an renati fuerint aqua baptismatis, cum nec ipsi reminiscantur, nec alii: dubitatur igitur an tales veraciter in Episcopos sint consecrati, cum ex hoc tot, & tanta sequuntur non solum absona, sed absurda, silentium est potius, quam dicendum. Quia vero in concilio apud Compendium legitur constitutum, quod si quis in presbyterum ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur: nos circa latorem præsentium in hoc dubitabili casu, quod tutius est sequentes, f. t. per A. f. m. qua. ipsum per singulos ordines usque ad sacerdotium promovere procures, & permittas eum in sacerdotio ministrare, quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum, nec male de sacramento sentitur, cum illud non religionis contemptus, sed articulus necessitatis excludit, & certe de illo, qui natus de Christianis parentibus inter Christianos est fideliter conversatus tam violenter præsumitur, quod fuerit baptizatus, ut hæc præsumptio pro certitudine habeatur, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium probaretur.

TITULUS XXIII. DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

CAPUT I.

*Idem Colibrien. & aliis Episcopis in Regno
Portugallie constitutis.*

De verb. si-
gn. c. 17.

CUM in partibus vestris, peccatis exigentibus, sæpe contingat diversa loca interdicto supponi, quando generale, vel particulare dici debeat interdictum, apud vos accepimus in dubium revocari, cum illi, qui ab ecclesia Romana decorari privilegio meruerint, videlicet, ut cum generale interdictum terræ fuerit, liceat eis, clausis januis, non pulsatis campanis, exclusis excommunicatis, & interdictis, suppressa voce divina officia celebrare, interdicto particulari se asserant non artari, asserentes illud interdictum generale dumtaxat, quando regnum vel saltem pro-

vincia tota subiicitur interdicto, propter quod, & justitia sæpius deperit, & prælatorum sententiæ contemnuntur; cum in aliis provinciis interdictis divina celebrent, & suspensis organis aliorum, ipsi pulsatis campanis, & apertis januis, quoslibet passim recipiant ad divina. Ne autem diversa interpretatio discordiæ causam inter vos ulterius, & odii fomitem valeat administrare, vel quod interdictum dici debeat generale, amodo in dubium revocetur, significatione vobis præsentiam intimamus, quod cum in privilegium de regno, vel provincia nihil expresse dicatur, nomine terræ non solum regnum, vel provinciam intelligi volumus, verum etiam villam & castrum, ut & in his locum habeat, quod & de generali dicitur interdicto, videlicet ut cum villa vel castrum generali subiicitur interdicto, præscriptæ privilegii forma debeat observari.

CAPUT II.

Idem Alisiodoren. Episcopo.

CUM tibi de benignitate sed. Ap. sit indultum, quod ordinatio rerum clericorum ab intestato decedentium libere in tua potestate, ac dispositione permaneat, volens omnem materiam scandali remove, quod aliquando inter te, & tuos est subortum, super duobus nos consulere voluisti. Primo an appellatio vocabuli clericorum, tam ad canonicos, quam ad non canonicos extendatur; secundo an illi, qui in voluntate, & dispositione alterius suam committunt ultimam voluntatem, nihil per se penitus ordinantes, vel determinantes quid, cui loco, vel personæ conferri debeat, dicantur decedere intestati. Primæ igitur cons. tuæ duximus respondendum, quod appellatio clericorum non solum alios, sed & canonicos comprehendat. In secunda vero dicimus, quod qui extremam voluntatem in alterius dispositione committit, non videtur decedere intestatus.

c. 18. eod. de testam.
c. 13.

CAPUT III.

Idem capitulo, & præposito Placentino.

CUM clerici Placentini juramentum præstant sub hac forma verborum: *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens sanctæ Placentinæ ecclesiæ, & domino meo Placentino Episcopo*, per vestras nos litteras consulere voluistis, utrum intelligi debeat clerus totius diocesis, an capitulum tantum ecclesiæ cathedralis. Nos igitur disp. v. respondemus, quia per ecclesiæ Placent. vocabulum in forma juramenti præscripti non debet intelligi totus diocesis. clerus, etsi capitulum intelligatur ecclesiæ cathedralis, is tamen, qui præstat hujusmodi juramentum, Episcopo tamquam capiti principaliter obligatur.

c. 19. eod. t.

CAPUT IV.

Idem Priori sancti Frigidiani Lucan.

QUærenti, quid per cons. eccles. intelligi debeat, cum hujusmodi clausulam in nostris litteris apponimus, respondemus, quod per eam non solummodo interdicti, sed suspensionis, & excommunicationis sententia valet intelligi, ut iudex discretus rerum, & personarum circumstantiis indagatis ferat, quam magis viderit expedire.

c. 20. eod.

GA.

CAPUT V.

Idem Casaraugustan. Episcopo.

c. 21. eod.

Quid per *novalis* vocabulum intelligi debeat, a nobis tua fr. requisivit. Licet autem quidam dixerit, quod novale sit terra præcisa, quæ anno cessat, aliis asserentibus, quod ex silva, quæ arboribus extirpatis ad cultum redigitur, fieri novale dicatur, quarum utraque interpretatio ex civilibus legibus colligitur. Nos tamen inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod eam credimus prædecessorum nostrorum intentionem fuisse, cum piis locis indulgentiâ de novalibus concesserunt, ut novale intellexerint agrum de novo ad cultum redactum, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset, sed nec de quolibet tali novali credimus eis indulgentiam fore concessam, nisi de illo dumtaxat, cujus decimas religiosus potest conventus absque gravi detrimento parochialis ecclesiæ detinere, cum talis sit sæpe locus incultus, de quo parochialis ecclesia magnos percipit decimarum ratione proventus.

CAPUT VI.

Idem Abbati de Alcobatia, C. F. C. P. monachis Alcobatia.

c. 22. eod.

Venerabili fratre nostro Colubrien. Episcopo didicimus conquerente, quod cum fratres Sanctæ Crucis monasterium de Anarganil. sub protectione sua nuper acceperint, quod suis prædeces. Episcopalia jura consueverat ab antiquis retro temporibus exhibere, numero 1 quodam de canonicis suis sine consensu suo ibi facto Priore, occasione cujusdam privilegii a bon. mem. C. Papa prædeces. nostro veritate tacita impetrati, eidem Episcopo debitam obedientiam denegat exhibere, inde sumpta occasione, quod per matricem ecclesiam, non cathedralem intelligunt, sed Romanam. Unde quia non est nostræ intentionis, ut jura fratrum nostrorum nostris temporibus minuantur, causam ipsam vobis duximus committendam, per A. fed. mand. quat. si aliud vobis non occurrerit, propter quod dictus Prior non debeat diocesano Episcopo respondere, cum ad præstandam dicto Episcopo debitam reverentiam, sicut prædecesores sui prædecesoribus Episcopi præstiterunt, app. rem. per censur. eccles. compellatis. Nos enim per matricem ecclesiam cathedralem intelligere volumus, non Romanam, non obstante privilegio in præjudicium Colubrien. ecclesiæ per furreptionem obtento.

CAPUT VII.

Idem Abbati Sanctæ Genovesæ, Decano, C. Cancellario Parisien.

c. 23. eod.

EX parte in Christo dilectæ filiæ nobilis mulieris Comitissæ Blesenen. nuntii ad nostram præsentiam destinati, sibi postulaverunt audientiam exhiberi, ut audiremus injurias, quas ei, & suis infert ecclesia Carnoten. quibus, & dilecto f. S. Beco canonico Carnoten. qui pro ipsa stabat ecclesia, dil. f. R. tit. S. Anastasiæ presbyterum Cardin. dedimus auditorem, in cujus præsentia proposuerunt nuntii Comitissæ, quod cum ipsius Comitissæ præpositus de firmitate de villa Voba

quendam latronem ceperit, qui furtum commiserat, & justitia fuerit inde facta, latro fuit a Comitissæ ballivis per capitulum Carnoten. post factam justitiam requisitus, quia capitulum eum in terra sua captum fuisse dicebat, asserentibus ballivis e contra, ipsum fuisse captum in terra, in qua jus capiendi latrones, & alios malefactores habet eadem Comitissa; quoniam vir ejusdem, antequam signaculum crucis assumeret, erat in possessione juris illius, ut in illo loco, in quo captus ab ipso capitulo dicebatur, hujusmodi jurisdictionem haberet, quod erant probare parati. Verum cum super hoc parendi juri sufficientem cautionem offerrent, canonici Carnoten. nihilominus terram ejusdem Comitissæ fecerunt per Divien. Archid. interdicto supponi, qui postmodum requisiti, & ab eis sufficienti cautione recepta juri parendi terram absolvent, eam recipere noluerunt nisi prius solveretur emenda. Consequenter ven. fr. n. Carnoten. Episcopus super hoc requisitus, & per litteras metropolitani sui monitus diligenter, ut terram Comitissæ taliter absolveret, sicut de jure poterat, & debebat, idem a capitulo jam dicto prohibitus, hoc facere recusavit; dicebat enim capitulum, hoc in Carnoten. ecclesiæ privilegio contineri, quod *nemini liceat excommunicatis, vel nominatim interdictis pro canonicis Carnoten. absque congrua satisfactione absolutionis beneficii indulgere.* Videntes autem nuntii Comitissæ quod data cautione absolvi non poterant, ut deberent, tam super hoc quam aliis causis inter Comitissam, & capitulum agitatis, metropolitani audientiam appellarunt, tam ipsam Comitissam, quam terram, & ballivos ejus sub ejus protectione ponentes, & infra. Metropolitanus autem, cum partes essent in die præfixa præsentis, privilegio diligenter inspecto, testes hic inde recepit, quibus ab officiali examinatis ipsius, & die partibus iterum assignato procurator Comitissæ cum instantia postulabat publicari attestations receptas ex habundanti de juri parendo sufficientem offerens cautionem, ut relaxaretur sententia interdicti; sed procurator capituli e contrario allegabat, quod jam dicti privilegii ratione, ab ipso terra non poterat, nec debebat absolvi, nisi prius capitulo facta fuisset emenda, interpretando verbum illud, quod in privilegio continetur, videlicet *satisfactione congrua* pro emenda. Litigato igitur diutius super hujusmodi clausula, interlocutus est metropolitanus jam dictus, se velle hujusmodi expositionem Apostolicæ examini reservare, & super hoc diem partibus assignavit, & infra. Ad intelligendam autem clausulâ privilegii memorati credimus distinguendum, utrum in aliquem interdicti, & excommunicationis sententia sit prolata, ex contumacia tantum, quia scilicet citatus stare noluit juri, vel etiam pro offensa, quia videlicet jussus noluit maleficiû emendare. In primo casu credimus congrue satisfieri, ut hujusmodi sententia relaxetur, si sufficiens standi juri cautio tribuatur. In secundo vero casu, si offensa est manifesta, non credimus con-

(1) *Nunc, Gregor. IX.*

congrue satisfieri, ut hujusmodi relaxetur sententia, nisi sufficiens prius præstetur emenda. Si vero dubia est offensio, sufficere credimus ad relaxandam eandem, si parendi mandato competens satisfactio præbeat.

CAPUT VIII.

Idem Comitissæ Blesen.

q. 24. eod.

CUM olim pro canonicis Carnoten. quoddam capitulum contra te fuerat allegatum, quod dicebat in ecclesiæ suæ privilegiis contineri, ut videlicet *nemini liceat excommunicatis, vel nominatim interdictis pro canonicis Carnoten. absq. congrua satisfactione absolutiois beneficium indulgere*, & infra. Quia vero dum ansam solvimus, nodum dicimur ligavisse, propter hoc, * quod eisdem canonicis, velut asseris, proponentibus, illam esse offensam manifestam, non quæ judici, non quæ alii, sed quæ sibi tantummodo manifesta videntur; major ex illa dictione videlicet *manifesta*, scrupulus quæstionis emerfit. Tuis igitur humilibus precibus inclinati, offensam illam nos rescribimus intelligere manifestam, quæ vel per confessionem, vel probationem legitimam nota fuit, aut evidentia rei, quæ nulla possit tergiversatione cæleri.

* quo.

CAPUT IX.

Idem Archidiacono, & Præposito de Secam, subd. nostro, Canonico Mediolanen.

De præsumpt. cap. ult.

DUDUM bon. mem. Archid. Mediolanen. dedimus in mandatis, ut dilecti. fil. C. scholarum a presbytero S. Victoris XL. martyrum, qui solus in ipsa ecclesia ministrabat, in qua, sicut scholaris idem asseruit, quondam ministraverunt clericus, & sacerdos, in clericum, & fratrem ejusdem ecclesiæ recipi faceret, cujus facultates idem scholaris proponit nullatenus imminutas; sed presbyter memoratus ipsius Archid. examen malitiose declinans I. clericum ad nostram præsentiam destinavit, cui & præfato C. ven. fr. n. Tranen. Archiepiscopum Ap. sed. Leg. tunc subd. & capellanum nostrum dedimus auditorem, coram quodictus I. asseruit, quod nequaquam sufficiebant duobus clericis facultates ecclesiæ memoratæ, adiciens, quod prædictus C. non erat idoneus ad illius ecclesiæ beneficium obtinendum, & infra. Causam vobis duximus committere, ita ut ex illa clausula scilicet *si persona fuerit idonea*, * quæ nostro rescripto reperitur inserta, eidem scholarum probandi se idoneum nulla necessitas imponatur, cum prima facie præsumatur idoneus, nisi alibi in contrarium ostendatur.

* que nostro rescripto reperitur inserta, om. Par.

CAPUT X.

Idem Episcopo, & Cantori Atrebaten.

De verbor. sign. c. 25. * Sylvini de Arciaco, Cuj.

ABBATE sancti * Silvini (1) Altiacen. olim viam universæ carnis ingresso, cum ejusdem loci monachi elegerunt quendam de ipsius gremio in Abbatem & ejusdem confirmationem electionis a bon. mem. Morinen. Episc. nequisissent aliquatenus obtinere, per procuratorem suum confirmationem ipsius a sed. Ap. petierunt. Ceterum procurator monasterii S. Bertini pro-

posuit ex adverso, quod cum secundum approbatam consuetudinem, & privilegia Rom. Pont. Abbates Altiacen. debeant de monast. S. Bertini semper assumi, hujusmodi electio erat non immerito reprobanda, utpote contra consuetudinem diurnam, & privilegia sed. Ap. attemptata, & Altiacen. monachi debeant de jure compelli, ut de monasterio beati Bertini personam idoneam sibi eligant in Abbatem, & infra. Nos igitur depositionibus testium coram delegatis a nobis iudicibus productorum diligenter inspectis, invenimus sufficienter esse probatum, quod a XL. annis, & infra, monachi Altiacen. (2) Abbatem sibi de S. Bertini monasterio elegerunt, ita quod infra præscripti temporis spatium de præfato cœnobio VII. fuerunt in Altiacen. (3) Abbates assumpti, & infra. Et cum quadam vice Garinum (4) Altiacen. (5) monachum elegerunt, ejus electio robur habere non potuit, donec apud monasterium S. Bertini professione facta, post aliquantulum temporis, quando scilicet ejusdem loci Abbati, & conventui placuit, in Altiacen. (6) extitit Abbatem assumptus, ex privilegiis quoque Rom. Pont. monasterio S. Bertini concessis argui poterit evidenter Altiacen. Abbatem fore de S. Bertini collegio eligendum. Nimirum privilegio fel. rec. Paschalis Pap. præd. n. hujusmodi capitulum apparet insertum, subrogationem Abbatis penes monasterium S. Silvini apud Altiacianen. (7) juxta præteriti temporis morem, in vestra semper concedimus dispositione persistere. Cujus verbis bon. mem. Innocentius Pap. præd. n. prorsus inhæsit, in privilegio quoque Calixti secundi Papæ hujusmodi capitulum invenitur. Porro juxta domini præd. n. sanctæ mem. Paschalis Pap. decretum, Abbatis subrogationem penes Altiacen. non aliunde, quam de vestro monasterio fieri Ap. auctoritate decernimus. Ad hæc autem pars adversa respondit, quod si evidenter per depositiones testium probaretur, quod infra prædicti temporis spatium de monasterio S. Bertini semper fuerit Altiacen. assumptus; ex hoc tamen nullum Altiacen. monachis præjudicium parabatur, cum hoc non ex necessitate aliqua factum fuerit, sed ex libera voluntate, & infra. Sed nec dici poterat, quod ex eo consuetudo aliqua, quasi contradicto iudicio fuerit introducta, si de prædicto mon. extitit in memorati Garini electione processum, cum illud pro bono pacis factum extra iudicium dinoscatur, & infra. Præterea cum Paschalis Pap. subrogationem Abbatis sancti Silvini monasterio S. Bertini juxta morem præteriti temporis duxerit concedendam, nec de præteriti temporis more, seu consuetudine fiat fides per ejus privilegium, & similia, super hoc nullum Altiacen. monasterio poterat præjudicium generari. Contra quod fuit ex adverso responsum, quod hæc determinatio secundum præteriti temporis morem, & casualis, & condicionalis potest intelligi, & tam ad personale, quam impersonale verbum referri. Si enim impersonale verbum determinet, condicionalis in-

[1] Al. Silvini. (2) Altiacen. supra. (3) Altiacen. supra. (4) Al. Garinum. [5] Altiacen. supra. (6) Altiacen. (7) Altiacen.

intelligitur, & talis est sensus; *concedimus subrogationem Abbatis sancti Silvini apud Altiac. in vestra semper dispositione consistere secundum præteriti temporis morem idest si mos præteriti temporis talis fuit.* Si vero verbum determinet personale, causaliter debet intelligi, ut sit sensus; *concedimus secundum præteriti temporis morem, idest quia mos præteriti temporis sic obtinuit, subrogationem videlicet Abbatis S. Silvini apud Altiac. in vestra semper dispositione consistere.* Hic autem sensus rectior esse videtur, quia cum privilegium sit lex privata, & lex non debet esse obscura, vel captiosa, sed certa, & manifesta: non esset privata, nisi aliquid specialiter indulgeret. Profecto sic intelligenda sunt illa verba, ut res, de qua agitur, valere possit potius, quam perire, maxime cum supradictus Calixtus Papa, qui eidem Paschali e vicino successit, verbis æquioribus usus determinationem illam prorsus amoverit, ut ambiguitas tolleretur, & quod dicebatur in concessione Paschalis, videlicet subrogatio Abbatis Silvini apud Altiac. in dispositione Abbatis, & fratrum sancti Bertini semper existeret; ipse mutaverit, decernens subrogationem illius Abbatis non aliunde, quam de sancti Bertini monasterio faciendam, ut electio ad jus commune posset ex una quidem parte reduci. Eadem quoque verba sic esse interpretanda: subsequens consuetudo declarat, quæ perhibetur esse legum interpret. His igitur, & aliis ad eandem causam spectantibus diligenter auditis, & perspicaciter intellectis, de con. fr. n. monasterio sancti Bertini adjudicavimus hujusmodi dignitatem, ut quotienscumque in Altiacen. monasterio Abba-

tis electio imminet facienda, Altiacen. monachi de cœnobio sancti Bertini personam idoneam sibi eligant in Abbatem, ita videl. ut tamdiu monasterium ipsum hac honoris debeat prærogativa gaudere, donec ibidem vigerit observantia regularis, ut idoneæ personæ inveniantur in illo, quæ possint in Abbates assumi.

Veteris * interpretis verba, quem Tancredum esse existimo.

* Vide Ant. August. Vitæ Historiam, Vol. II. Pag. XLII.

In fine operis quidam affectionis ardor scholastica me cogit, ut quasdam Decretales, quas sub nomine Domini Innocentii III. habent scholastici, tamquam non suas respiciatis, neque enim in registris ejus continentur, neque ab eo editæ comprobantur, sicut ore ad os ab eo accipi. Quarum una est de servo in subdiaconum ordinato, qui privilegio asseritur eodem gaudere cum clerico. Secunda de subdiacono eligendo, in qua dicitur, quod ad hoc non vidimus aliquem reprobatum. Tertia de dote, ubi dicitur, quod (1) de matrimonio cognovisti, & de dote cognoscere valuisti. Quarta de clericis, qui renuunt ordinari, ubi dicitur, quod eis beneficia auferantur. Quinta de sacramentis extortis, ubi dicitur, quod illi, qui ea præstiterunt, penitus observare tenentur. Sic & de quibusdam aliis accipere (2). Prima prædictarum, quæ incipit Miramur: secunda Ex litteris: tertia De prudentia: quarta Quæris: quinta Super consultatione: sexta Tamen (3) juri non repugnat: septima [Pœne tuave] est. Omnes autem, quæ in hoc opere continentur, in registris ejus a primo anno usque ad duodecimum noveritis contineri.

(1) Qui, forte. (2) Forte, accipite. (3) Tametsi.

Addenda in principio tertiæ Collectionis Decretalium ex M. S. codice Doctissimi, Clarissimique Viri Nic. Fabri.

In nomine Dominicæ, & Individuæ Trinitatis incipit Breviarium Decretalium omnium prope Innocentii III. per Bernardum Compostellanum Canonicum fideliter compositum.

De Summa Trinitate, & Fide Catholica.

INNOCENTIUS III. COMPOSTELLANO ARCHIEPISCOPO. Solitæ servitutis officium, quo sapientibus sumus, & insipientibus debitores, usque adeo mentem nostram variis occupationibus aggravat, obrundit ingenium, & deprimit intellectum, ut vix consultationibus tuis, præsertim super tam subtili, & sublimi materia, nos permiserit respondere. Verum quoniam illius charitatis sinceritas, qua te inter fratres, & coepiscopos nostros speciali prærogativa diligimus, non permittit, ut quidquam tuæ fraternitati negemus, quod facturi essemus ad instantiam quasi furantes horulas occupationibus ipsis, quæ nobis solito plus incumbunt, & ocium utcumque captantes, ut non ociose tuas videamur literas audivisse. Quamvis in talibus juxta verbum apostoli Jacobi admonemus, ut, cum quis sapientia in-

diget, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropere, & dabitur ei, magis recurrendum ad orationis suffragium, quam ad ingenium rationis. Quod nobis Dominus inspiravit, tuis consultationibus respondemus. Credimus ergo hæc vocabula, *pater*, & *filius*, & *spiritus sanctus*, non esse propria, sed communia, tamquam nomina appellativa, personas utique appellativa, sed significantia notiones: quamvis ad interrogationem hujus, *quis genuit filium? pater*, respondeatur; quia, secundum theologiam disciplinam, per hanc interrogationem de ipsa qualitate non quæritur, sed de personali proprietate, ut & dicitur, *quis genuit filium? pater*, congrue respondeatur, quia utique nomen personarum patrem appellat, sed significat notionem, quæ patris personam distinguit. Habent enim singulæ facultates proprias rationes, nec in eis uno modo nomina significant & ver-

ver-

verba, sicut tua fraternitas non ignorat, quia non solum est in iis sufficienter instructa, verum etiam alios sufficienter instruxit. Utrum autem personæ divinæ propria nomina possint habere, quæstio. Porro cum in persona divina non sit nisi relatio, vel essentia; si persona divina proprium nomen haberet, illud utique relationem, vel essentiam designaret. Si relationem, esset ergo relativum; non igitur proprium, cum relativum proprium esse non possit. Si essentiam, esset ergo essentielle; quocirca proprium non existeret, cum essenziale sit tribus commune. Sic ergo videtur, quod nec persona, nec natura divina proprium nomen possit habere; sed cum proprium sit pronominis, pro proprio nomine poni, & tam persona, quam natura divina pronominis designetur; persona, cum dicitur, *Ego hodie genui te*: natura, cum dicitur: *Ego sum qui sum*, profecto videtur quod proprium nomen possit habere, cum sit res discreta. Ego vero solebam concedere, quando scholasticis studiis incumberebam, quod tam persona, quam natura divina proprium nomen poterat habuisse. Nam eadem res, sive notio, sive natura diversis modis significatur in Deo, nunc absolute, nunc respective. Sicut enim natura divina significatur respective hoc nomine, *Dominus*; sic notio relativa significaretur absolute nomine proprio, non tamquam personalis relatio, sed tamquam proprietas singularis. Illud itaque nomen proprium significaret quidem relationem, non tamen existeret relativum; quia non eam significaret respective, sed absolute. Si tamen dicatur quod nulla proprietas est in natura divina, quæ non sit notio relativa, quod plerique non dicunt, afferentes præter relationes alias in personis divinis existere notiones, qui super hoc facilius respondent. Similis autem quæstio potest de hoc nomine, *persona*, moveri, secundum quod supponit hypostasin, non usiam. Sed simili quæstioni similis est solutio adhibenda. Porro cum dicantur tres notiones in patre, videlicet innascibilitas, paternitas, & spiratio, non absurde potest inquiri, quanam illarum significaret proprium nomen patris, quasi pro propria qualitate; si tamen unam significaret illarum, & non potius aliquam, quæ non est illa, cur etiam unam magis quam aliam, & utrum quamlibet significaret earum. Hujus autem quæstionis solutio pendet ex illa veteri quæstione, qua quæritur, utrum personales proprietates sint in tribus personis, aut etiam utrumque ut plures; & secundum diversitatem oppositionum, diversis modis hæc quæstio solveretur. Proprium quoque nomen essentiæ commune foret ad tria nomina propria personarum ab invicem remota, quia naturam rei natura nominis sequeretur: quæ res cum ipsa sit singularis, est tamen tribus personis communis. Quæstio præterea, utrum proprium filii conveniret homini, qui est Christus, & utrum possit proprium nomen illius hominis inveniri, quasi datum, ab ejus propria qualitate, quæ locum accidentis tenere videatur in Christo, cum & sine ipsa quandoque fuerit, & cum ipsa; quamvis accidens vere non sit, cum ad quod, soleat responderi. Utrum etiam unum proprium nomen secundum unam naturam, & alterum secundum alteram, & tertium secundum utramque possit habere. Sed hu-

Tom. IV.

jus quæstionis solutio maxime pendet ex illa difficili quæstione, qua quæritur quid prædicet hoc nomen, *homo*, de Christo. Nam secundum ipsos, qui dicunt, quod ipsum de illo prædicat humanum, non posset proprium nomen habere, quasi datum ex propria qualitate, cum, secundum eorum sententiam, ex anima, & carne Christi nulla constet substantia, ut persona; nec magis posset inveniri proprium nomen illius, quod æquipolleret huic tertio, *iste homo*, quam illi tertio *hic humanatus*, cum secundum eos alterum sit alterius æquipollens. Porro secundum illos, qui dicunt, quod hoc nomen *homo* de Christo prædicat speciem, ita quod Christus est duo; unum æternum, secundum divinam naturam; & aliud temporale, secundum humanam, facile potest proprium illius hominis inveniri, nec etiam super hoc difficile est respondere. Ceterum illi, qui dicunt, quod hoc nomen, *homo*, de Christo revera secundum speciem prædicatur, ipse tamen Christus est unum solum, qui verbum non hominem, sed humanitatem assumpsit, ut esset homo, difficilius huic quæstioni respondent. Unde posito, quod hoc nomen, *Jesus*, sit proprium nomen illius hominis, impositum ei ex sua propria qualitate, ut æquipolleat huic tertio, *iste homo*, coguntur concedere, quod Jesus ab æterno fuit Deus, non tamen dictus ab æterno fuit Jesus. Et licet hoc nomen, *Jesus*, non sit accidentale, dicitur tamen ad similitudinem accidentis, quia natura nominis naturam rei, sicut prædiximus, imitatur. Unde licet illa propria qualitas subsistat sic Christo, quia tamen Christus aliquando fuit cum illa, & aliquando sine illa, oportet in multis de illa, tamquam esset accidentalis proprietas, responderi. Posito igitur gratia disputandi nos ante tempus incarnationis existere, cogimur quidem concedere quod fuit, & est; non tamen Jesus est & erat, neque Jesus est, vel non est; sed non Jesus est: nam hoc nomen *Jesus* supponit personam filii, quæ semper est ut æterna, & circa illam significat propriam hominis qualitatem, quæ nunc semper existit, ut res temporalis; ideo ratione personæ suppositæ, quæ semper existat, hæc propositio non est vera, *Jesus non est*: contra & ratione significatæ qualitatis, quæ nondum existit, hæc similiter non est vera, *Jesus est*. Hanc tamen concedimus, *non Jesus est*, quia negatio præcedens extinguit, sed interposita separat, & ideo concedimus extinetam, sed separatam negamus. Nec est hæc propositio quasi positiva vel nugatoria, vel incongrua, *Jesus est, vel non est*; sicut nec illa, *Antichristus est, vel non est*, cum id proprii nominis proprietas non iustineat. De Antichristo tamen concedimus, quod Antichristus non est; sed de Jesu omnino negamus, cum persona, quæ supponitur illo nomine, sit, etsi proprietas, quæ significatur in illo nomine, non existat. Unde hæc quæstio valde difficilis est & inter theologicas quæstiones magis disputabilis, hinc inde copiosas habens, & validas rationes, de qua non est ad præsens amplius prosequendum, cum nec de illa principaliter sit quæsitum. Licet autem hoc nomen *Jesus*, secundum interpretationem ipsius videatur imponi tum ab effectu, quod Angelus ostendit, cum ait: *Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*. Quia tamen Evangelista testatur, quod post octo dies, cum circumcideretur puer

G g g g

vo-

vocatum est nomen ejus Jesus, quoniam solebat proprium nomen imponi, negari non debet, quin ipsum sit proprium nomen illius, datum nihilominus ex propria qualitate, quæ inveniri potest in multis exemplis, circa liberales etiam facultates. Porro secundum naturam divinam filius proprium nomen non habet, nisi forsitan haberet proprium nomen naturæ, quod non esset proprium nomen personæ, cum ipsum tribus personis in voce conveniret. Sed in divina natura posset habere proprium nomen personæ, quod non significaret naturam, sed, ut prædictum est, notionem, quasi propriam qualitatem; & per hoc noveris quæstionem illam esse solutam, utrum videlicet unum nomen secundum unam naturam, & alterum secundum alteram, & tertium secundum utramque possit habere; licet hoc nomen, *Emanuel*, quod interpretatur, *nobiscum Deus*, secundum utramque naturam ei competere videatur: sed hujus nomina non tam pro impositione nominis proprii dici videntur, quam pro appellatione, vel interpretatione, quæ nulli alii conveniret. Sicut autem plerisque videtur, quod res extra prædicamentales proprias qualitates non habent, quibus tamen plerumque propria nomina imponuntur, præsertim iis, qui negant formis formas inesse; sic forsitan & personæ divinæ propria nomina possent habere, quæ distincte quidem, & discrete appellarent ipsas personas; sed non significarent in eis proprias qualitates. Hoc ergo tibi scholastico modo respondemus. Sed oportet nos apostolico modo respondere. Simplicius quidem, sed cautius respondemus, quod humana mortalitas proprium nomen secundum proprietatem ipsius personæ, sive naturæ divinæ ignorat, cum Deus tamquam incomprehensibilis, & immensus non possit in hac vita mortali certa determinatione, vel determinata certitudine comprehendi; cum, quod sit possit intelligi; sed quid sit, non possit agnosci, sicut ipse dicit de se; *Non videbit me homo, & vivet*. Et Joannes inquit de illo; *Deum nemo vidit unquam*; quod non de locali, sed intellectuali visione debet intelligi; cum nec in hac vita mortali, nec in illa vita perenni Deus corporaliter videatur, quia non est corpus, sed spiritus; inhabitat enim lucem inaccessibilem, & ideo investigator majestatis opprimetur a gloria. Quantum accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Quod bene significatum est Moysi, qui stans in petra vidit posteriora Domini transeuntis. Quia sicut homo visus argumento scitur utique quod sit homo; sed quis homo, nescitur; ita quidem quod Deus sit, modo scitur, sed quid Deus sit, ignoramus. Unde, cum requisitus fuisset a Mose, quod esset nomen ejus, respondit; *Ego sum qui sum. Sic dices filiis Israel: qui est misit me ad vos; hoc mihi nomen est in æternum* non propriam, sed communem appellationem respondens, quæ tamen convenit ei soli, secundum proprium, vel appellativum potius intellectum; qui solus essentialiter est; cum non est aliud esse, quam quod est ipse. Non enim meminimus nos in divina Scriptura Dei proprium nomen legisse; nisi proprium forte dicatur, quia non convenit alteri, juxta quem modum Deus proprium nomen habet, quod videlicet convenit ei soli; ut hoc nomen, *Adonay*, quod ipse se dicit Abraham, Isaac, & Jacob minime

indicasse. Comprehensores autem, qui Deum facie ad faciem contemplantur, nominum significatione non indigent, quia rem ipsam pleno concipiunt intellectu, cognoscentes sicut & cogniti sunt, non per verbum humanum instructi, sed per verbum divinum edocti, nec excitati per vocem, sed certificati per speciem; illa videlicet intellectuali specie visionis, de qua filius inquit ad patrem: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti, Jesum Christum*. Quia igitur illud necesse non fuit, & nobis utile non fuisset, ideo propria nomina divinæ non sunt imposita majestati; sed cum pronomina de ea dicantur, magis profecto dicuntur ad discretionem alterius, quam ad determinationem ipsius. Cum juxta cujusdam sententiam sapientis certior sit de Deo negatio, quam affirmatio. Sugas igitur mel de petra, & oleum de saxo durissimo; semper habens mei memoriam in tuis orationibus apud Deum.

IDEM I. QUONDAM LUNDONENSI ARCHIEPISCOPO. Quod pietatem colendo in mandatis divinis te libenter exerceas, & in lege Domini jugiter meditando consideres vias ejus, epistolarum tuarum verba demonstrant, & testantur fortius quæstiones, quibus apostolicam sedem pulsas, ut pulsam januam veritatis aperiat, & quæ obscura videntur, suæ responsionis verbis illustret. Sane per tuas nos duxisti literas consulendos: cum psalmista tertiæ diei nullum psalmum inscripserit, cum ab eo in laudem operis singulorum singuli psalmi cæteris sint diebus inscripti. Nam in primam Sabbathi vicissimum tertium, in secundam quadragesimum septimum, in quartam nonagesimum tertium, in quintam octogesimum; in diem autem Sabbathi nonagesimum secundum, & in diem Sabbathi nonagesimum primum psalmum inscribit, tertia Sabbathi penitus prætermissa. In quo latere credis aliquod sacramentum; puteus altus est, nec sumus sufficientes vobis haurire aquam de fontibus Salvatoris; sed postulamus ab eo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, ut dignetur nobis minimis revelare, quod hæcenus sapientibus, sicut disposuit illi pater, abscondit. Credimus autem, quod cum tertia dies sit inter cætera commendabilis, maxime propter sacrosanctum mysterium trinitatis, psalmographus, licet intellexerit super senes, & sicut calamus scribæ velociter scribentis fuerit lingua ejus, ut tamen mysterium illud ineffabile, imo ineffabilissimum demonstraret, laudes tertiæ diei omnino suppressit, mallens super hoc præsens filere, quam tenuiter balbutire. Ad quod utique designandū & Paulus Apostolus, cum usque ad tertium cælum raptus fuisset, audivit arcana verba, quæ non licuit homini loqui; tacens vero tantum mysterium altius quidem extulit, sed & fortius commendavit. Unde præceptum legitur Danieli: *Signa librum, & claude mysteria; pertransibunt enim plurimi, & multiplex erit scientia*. Clausus enim extitit liber, & signata mysteria, donec leo de tribu Juda librum aperuit, & ejus signacula solvit. Triplex autem trinitas est, personarum in Deo, substantiarum in Christo, & specierum in Sacramento. In prima tres personæ sunt in una substantia, pater, filius, & spiritus sanctus;

us; quia tres sunt, qui testimonium perhibent in cælo, pater, verbum, & spiritus, & hi tres unum sunt. In secunda tres substantiæ in una persona, divinitas, corpus, & anima. Nam sicut anima rationalis, & caro unus est homo; ita Deus, & homo unus est Christus. In tertia tres species in uno Sacramento, panis, vinum, & aqua; quia nec panis in corpus sine sanguine transit, nec vinum, & aqua in sanguinem sine corpore commutatur, cum neutrum sine reliquo esse possit; sed potius totum in toto, & in toto totum existit. Tertia igitur ineffabilis, secunda ineffabilior, prima ineffabilissima, ut ita loquamur, existit. Sunt autem comparatione hujus ineffabilissimæ virtutis, trinitates cæteræ diminutæ. Unde licet occulta, certa fuit ratione provifum, ut, cum tres ternarii sint numeri in quattuor ordinibus angelorum, in cotidiana Præfatione medio subtracto de singulis sex tantum ordines ponerentur. Nam Dionysius tres esse angelorum ordines protestatur, trinos in singulos comprehendens, ut & similitudo trinitatis eis insinuetur impressa. Tres enim superiores, tres inferiores, & medii tres existunt. Superiores Seraphin, Cherubin, Troni; medii, Dominationes, Principatus, & Potestates; inferiores, Virtutes, Archangeli, Angeli nominantur. De superioribus igitur Cherubin, de mediis Principatus, de inferioribus Archangeli subtrahuntur, quia comparatione trinitatis æternæ, cujus majestas ibi præcipue commendatur, diminuta & imperfecta quælibet alia trinitas reperitur. Nam quis in nubibus æquabitur Domino, aut quis similis erit Deo inter filios Dei? Sic etenim ibi legitur: *Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates, Cæli cælorumque Virtutes, ac beata Seraphin sociâ exultatione concelebrant.* Troni quippe cælorum nomine designantur. Sane quoddam mentitæ trinitatis vestigium relucet in omnibus creaturis, videlicet tam in angelo, & homine, quam in Mundo. Ad angelum namque dicitur per Prophetam: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore, in deliciis Paradisi Dei fuisti.* De homine scriptura testatur: *Fecit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam.* De Mundo Apostolus confitetur, quod *invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt a creatura Mundi intellecta conspiciuntur.* Quælibet autem hujus trinitatis, sive spiritualis in angelo, sive corporalis in Mundo, sive spiritualis & corporalis in homine, similitudinem suam indidit; alteri vero imaginem divinam impressit. In utraque vero quasi speculum trinitatis æternæ insulget. Nam in angelica est potentia, scientia, & voluntas, quæ sic se invicem amplectuntur, ut tribus reliquas comprehendat, cum possit Angelus tam scire, quam velle. In summa quoque, & individua trinitate attribuitur patri potentia, filio sapientia, & spiritui sancto voluntas; tres in Deitate personæ ita etiam cohærent ad invicem, ut sint, sicut tenet catholica fides, unus Deus. Nam pater est in filio, & spiritu sancto, spiritus est in patre, & filio, & filius est in patre, & spiritu sancto. Juxta quod in Evangelio ipse dicit: *Ego in patre, & pater in me est.* Similiter & in creatura mundana quædam relucet quasi summæ trinitatis imago, cum magus, pul-

cher, & utilis Mundus existat; per magnitudinem conditoris potentia, per pulchritudinem sapientia disponentis, per utilitatem vero benevolentia universa gubernantis: quia juxta sententiam sapientis & a magnitudine speciei, & creaturæ cognoscibiliter potest videri creator. Inter creaturam vero angelicam, & mundanam homo quasi medius est creatus, qui secundum carnem est comparatus cum Mundo, cujus imaginem in se gerit; & secundum animam est spiritualis cum angelo, cujus similitudinem repræsentat. Unde secundum philosophum est microcosmus, & secundum psalmographum paulo minus ab angelis minoratus. Unde congrue in Genesi legitur: *quia fecit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam.* Propterea etiam antiqui fideles, ante legem, aliquam habuerunt notitiam trinitatis; unde Abraham tres vidisse describitur, & unum legitur adorasse; sub lege vero aliquantum majorem, unde Isaias Seraphin clamante uno ad alterum: *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth;* ipsius tamen mysterium, quod nec nobis est revelatum ad plenum, nec plenum cuiquam revelabitur in præfenti; licet eis erat non prorsus, valde tamen occultum, quia pro parte filius revelavit, cum discipulis suis inquit: *Ego in patre, & pater in me est; & si quid perieritis in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur pater in filio, & ego rogabo patrem; & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis.* Et iterum: *Cum autem venerit paracletus, quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis, qui a patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.* Illud quoque præsertim evertes: *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filii, & spiritus sancti.* Et plurima in hunc modum. Revelabit autem filius mysterium plenius in futuro cum electis suis, sicut ille promittit in Evangelio: *Manifestabit semetipsum, cum erunt omnes docibiles Dei; cum videbimus non per speculum in ænigmate, sed facie ad faciem; & sicut cognoscimus, cognoscemur.* Ad hoc igitur designandum locutus est Dominus ad Mosem dicens: *Ego Dominus, qui apparui Abraham, Isaac, & Jacob in Deo omnipotente, & nomen meum Adonay non indicavi eis.* Non enim hoc nomen Adonay primis fuit patribus inauditum; sed mysterium trinitatis, & unitatis in Deo eis non fuerat cognitum, nisi forte renuerit indicare, quod nomine illo expressius designatur, quod Græci tetragrammaton dicunt, quia quatuor literis figuratur, i, e, v, e, pro quo Judæi proferunt Adonay. Cum enim dicant ineffabile nomen, illud ipsum proferre non audeat, sed aliud proferunt loco ejus. Nam hoc nomen Adonay sex literis scribitur, illud autem quatuor solummodo figuratur i, e, v, e; licet enim populo Judæorum multipliciter omnipotentem se Deus ostendisset, eis tamen non indicavit hoc nomen, donec Mosi, qui gregem initiavit ad interiora deserti, & in montem Oreb gregis ductor ascendit, prompte revelavit mysterium trinitatis. Est enim hoc nomen i, e, v, e, tantæ virtutis, sicut peritissimi asserunt Hebræorum; quod si distinguatur in tres dictiones, ut sigillatim quælibet proferatur, integritatem sui nominis repræsentet, & sic secun-

da sumatur a prima, ut tertia quicquid a prima habeat, recipiat & secunda. Quod ad exprimendum trinitatis, & unitatis mysterium in subjecta figura possit plenius denotari.

Per hoc ergo, quod quælibet distinctio habet aliquid commune cum reliquis, & nulla prorsus est ab aliis aliena, quælibet in Deitate persona consubstantialis cuilibet alii demonstratur; & per hoc quod secunda distinctio primam sumit vocalem a prima, & ultima primam recipit a secunda, & secundam mutat a priore, signatur expressius, quod filius a patre gignitur, & spiritus sanctus progreditur ab utroque. Præterea cum quælibet distinctio per se nomen unicum repræsentet integrum, tamen unum nomen non diversa figurat. Nam in trinitate persona quælibet & dicitur, & est Deus; non tamen tres colimus Deos, sed unum potius adoramus, non confundentes personas, nec substantiam separantes. Rursus in hoc nomine sunt tres literæ, sed media geminatur, quia in Deo sunt tres personæ; sed medium, idest filius, geminum habet relationis respectum, quoniam ipse est ab alio, & alius ab ipso. Quia ergo priusquam verus Moses rex, & legis noster veniret in carnem, & fieret obediens patri usque ad mortem, occultum erat mysterium trinitatis; cum nondum velum templi scissum esset a medio usque deorsum, neque lapis revolutus ab officio monumenti; non est mirum si psalmographus non expressit, quia etiam tempore suo semiplene fuerat indicatum. Ad hoc etiam inveniendum Magi Pharaonis in tertio signo, imo verius in signo tertiæ plagæ defecisse leguntur. Tria namque signa fecerunt, quæ fecerat Moses; primum, quando virgæm vertuerunt in colubros; secundum, quando aquam mutaverunt in sanguinem; tertium, quando ranas eduxerunt super terram Ægypti. Sed primum signum plaga non fuit, & tertiæ plagæ facere nequiverunt, ut pulverem in cimices transmutarent dicentes ad Pharaonem: *Digitus Dei est hic*. Naturales quippe philosophi ductu rationis pervenerunt ad notitiam patris, & filii, quia ipsi togarim, & noym appellabant; sed ad cognitionem tertiæ personæ, videlicet spiritus sancti nunquam pervenerunt, qui digitus Dei dicitur. Juxta quod in Evangelio Dominus manifestat: *Si ergo in digito Dei eiicio demonia, filii vestri in quo eiiciunt?* Ideoque tertiæ plagæ signum facere nequiverunt. Quisquis igitur ad notitiam individuæ trinitatis sine prædicatione, vel electione pervenit, hanc ei non humana ratio, sed

divina inspiratio revelavit. Ut ei, qui perhibetur dixisse: *Prima monas secundam monadem genuit; prima & secunda suum in se reflectunt ardorem*. Unde cum Petrus dixisset: *Tu es Christus filius Dei vivi*, audire promeruit: *Beatus es Simon Barjona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi; sed pater meus, qui est in cælis*. Denique per septem primos dies septem præcipue tempora designantur, patriarcharum, iudicum, regum, apostolorum, martyrum, confessorum, & virginum, quorum assignationem ad præsens omittimus, ne potius librum texere, quam epistolam scribere videamur. Unde quia tertio loco tempus regum occurrit, idcirco doctores, a quo tempus regum incepit, tertiæ diei laudes subiiciunt, nullum ei psalmum inscribentes, ne laus in ejus ore fordesceret, si fortè seipsum in tertia Sabbathi commendaret, malens aliena lingua, quam propria commendari.

Secundo quæsiisti, eum orationes quædam ad totam trinitatem communiter, quædam ad patrem, quædam ad filium specialiter dirigantur, cur nulla singulariter ad personam spiritus sancti referatur, cum in hymnis sive metricis, sive rithmicis, quibus ecclesia utitur, sæpius invocetur? Ad hoc igitur respondemus, quia ideo ad spiritum sanctum collecta non dirigitur specialis, quia peccatum in spiritum sanctum est peccatum illud ad mortem, de quo Joannes apostolus protestatur, *est peccatum ad mortem*; non pro eo dico ut quis roget quomodo peccatum in spiritum sanctum remittitur neque in hoc seculo, neque in futuro, juxta testimonium veritatis. Patri namque appropriatur potentia tamquam principio, & filio sapientia tamquam verbo, spiritui sancto benignitas tamquam bono. Vel, patri potentia, ne tamquam senex impotens videatur; filio sapientia, ne tamquam puer concederetur inficiens; spiritui sancto benignitas, ne tamquam inflatus crederetur malignus. Unde qui peccat per fragilitatem, vel impotentiam, peccat in patrem. Qui delinquit per simplicitatem, vel ignorantiam, peccat in filium; qui autem blasphematur per malignitatem, vel invidentiam, in spiritum sanctum blasphematur. Ideoque peccatum in patrem, & filium dicitur remissibile, quia fragilitas, vel simplicitas quamdam excusationem præterdit. Peccatum autem in spiritum sanctum iremissibile dicitur, quia malignitas nullam excusationem inducit. Quia ergo patris potentiam nihil effugit, & filii sapientiam nihil latet, oportuit in collectis patri, & filio supplicare. Verum, quoniam spiritus sancti benignitas inenarrabilibus pro nobis gemitibus semper postulat, faciens nos inenarrabilibus gemitibus postulare, ad distinguendas appropriationes melius in personis divinis, necesse non fuit ad spiritum sanctum propriam dicere collectam; quamquam in hymnis, sicut ad patrem, & filium, sic ad spiritum sanctum frequenter oratio dirigatur, quoniam hymnus non ad supplicandum, sed ad jubilandum, principaliter est adinventus; collecta vero non ad jubilandum, sed ad supplicandum specialiter est adinstituta. Quemadmodum in officio Missæ antiphona, quæ cantatur ad introitum, desiderium antiquorum de adventu Christi designat, non semper intellectu literæ, sed jubilo cantilenæ. Nam sicut ingressus pontificis

ad altare significat adventum Christi salvatoris in Mundum; sic missalis introitus illorum exprimit desiderium, de quibus Dominus ait Apostolis: *Multi reges, & prophetae voluerunt videre, quæ vos videris, & non viderunt, & audire, quæ auditis, & non audierunt.* Ex eorum ergo persona cantatur introitus, per quos Christus intravit in mundum. Juxta quod inquit Apostolus: *Et introducet primogenitum in orbem terræ dicens, & adorent eum omnes Angeli Dei.* Vel ob hoc ad spiritum sanctum non dirigitur collecta specialiter, quoniam antiquitus in ecclesia primitiva omnes ad solum patrem collectæ fiebant propter autoritatem principii, quam ei Christus in Evangelio totam attribuit, a quo & filius ipse nascitur, & spiritus sanctus procedit: *Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me.* Itemque, *Mea doctrina non est mea, sed eius, qui misit me, quia ego ex me ipso non sum locutus; sed qui misit me pater, ipse mandatum mihi dedit, quid dicam, aut quid loquar.* Et iterum: *Verba, quæ ego loquor vobis a me ipso non loquor: pater enim in me manens ipse facit opera.* Solus enim pater est innascibilis, & ingenus; quoniam ipse solus a nullo est, & omnia sunt ab ipso; sive per generationem, ut filius, sive per processionem, ut spiritus sanctus, sive per creationem, ut mundus. Hoc ipsum in præfationibus usque hodie observatur, quæ ad solum patrem universaliter referuntur. Quia vero quidam hæretici dogmatizare coeperunt, quod Christus non est verus Deus, sed purus homo; inter alias sui causas erroris hanc etiam assignantes, quod collectæ non fiebant ad filium, sicut fiebant ad patrem, quasi filius non esset Deus, sicut est pater. Ideo ad confutandam hujus perveritatem erroris ecclesia prudenter instituit, ut sicut ad patrem, sic ad filium dirigerentur collectæ; ad majorem deitatis expressionem talem conclusionis formam adjungens: *qui cum patre, & spiritu sancto vivis, & regnas per omnia secula seculorum.* Et hanc ipsam conclusionis formam ad ceteras collectas extendit, ut in ceteris quoque collectis eadem patris, & filii deitas demonstraretur. Verum quia fuerunt & quidam alii hæretici, qui spiritum sanctum Deum non esse dixerunt; sed erraverunt idcirco in hymnis, & litanis; sicut ad patrem, & filium, sic ad spiritum sanctum ecclesia postmodum proprias, & speciales orationes instituit, antiqua & consueta in collectis forma servata. Inveniuntur & aliæ quædam orationes ad spiritum sanctum directæ; sed non authenticæ reputantur, nec Ecclesia utitur illis in nocturnis officiis, vel diurnis. Fraternitati tuæ communicavimus ex caritate hilariter quod sentimus, monentes, ut si minus sufficienter respondimus, nostræ imperfectioni, ac assiduis occupationibus imputes, quibus cum Martha jugiter occupamus; sic huic lippitudini dediti, ut raro possimus Rachelis attingere venustatem.

DEIN CONSTANTINOPOLITANO PATRIARCHÆ. DE PRIMATU SEDIS APOSTOLICÆ. Apostolica sedis primatus, quem non homo, sed Deus, immo verius Deus homo constituit, multis quidem apostolicis, & evangelicis testimoniis comprobatur, a quibus postmodum constitutiones ca-

nonicæ processerunt; concorditer asserentes sacrosanctam Romanam ecclesiam in beato Petro apostolorum principe consecratam quasi magistram & matrem cæteris præminere. Hic enim cum interroganti Domino quem homines dicerent esse filium hominis, aliis opiniones referentibus aliorum, ipse velut inter cæteros primus, eum esse Christum Dei vivi filium respondisset, audire promeruit: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.* Et post pauca: *Dabo tibi claves regni cælorum.* Nam licet primum & præcipuum sit fundamentum unigenitus Dei filius Jesus Christus; juxta quod dicit Apostolus, quod fundamentum positum est, præter quod aliud poni non potest, quod est Jesus Christus; secundum tamen, & secundarium fundamentum est Petrus, etsi non tempore primus inter apostolos, tamen præcipuus inter cæteros. De quibus Paulus dixit apostolus: *Jam non estis hospites, & advenæ; sed estis cives sanctorum, & domestici Dei, superædificati super fundamentum apostolorum, & prophetarum;* quos & fundamenta esse in montibus sanctis divinus propheta testatur. Hujus etiam primatus veritas ipsa expressit, cum inquit ad eum: *Tu vocaberis Cephæ;* quod etsi Petrus interpretatur, caput tamen exponitur, ut sicut caput inter cætera membra corporis, velut in quo viget plenitudo sensuum, obtinet principatum; sic & Petrus inter apostolos, & successores ipsius inter universos Ecclesiarum prælatos prærogativa præcelleret dignitatis, vocatis sic cæteris in partem sollicitudinis, ut nihil ei de potestatis, & dignitatis plenitudine deperiret. Huic Dominus oves suas pascendas, vocabulo tertio repetito, commisit; ut alieni a grege dominico censeantur, qui eum & in successoribus noluerunt habere pastorem. Non enim inter has, & illas oves distinxit, sed simpliciter inquit: *Pasce oves meas,* ut omnes omnino intelligantur eis esse commissa. Jacobus enim frater Domini, qui videbatur esse columna, Hierosolyma sola contentus, ut ibi semen fratris præmortui suscitaret, ubi fuerat crucifixus, Petro non solum universam ecclesiam, sed totum reliquit seculum gubernandum. Quod ex eo etiam evidenter apparet, quod cum Dominus apparuisset in littore discipulis navigantibus, sciens Petrus, quod Dominus esset, se misit in mare, & aliis navigio venientibus, ipse sine beneficio navis ad Dominum festinavit. Cum enim mare mundum designet, juxta verbum Psalmistæ dicentis: *Hoc mare magnum, & spatiosum, illic reptilia, quorum non est numerus.* Per hoc quod Petrus se misit in mare privilegium expressit singularis pontificii, per quod universum orbem susceperat gubernandum, cæteris apostolis vehiculo navis contentis; cum nulli fuerit universus orbis commissus; sed singulis singulæ provinciæ, vel ecclesiæ potius deputatæ. Interim etiam ut unicum Christi vicarium designaret, ad Dominum super aquas mirabiliter ambulans, & ipse super aquas mirabiliter ambulavit. Nam & aquæ multæ sunt populi multi, congregationesque aquarum sunt maria, per hoc quod Petrus super aquas maris incessit super universos populos se accepisse potestatem monstravit. Pro eo Dominus se rogasse fatetur, inquit in articulo passionis: *Ego pro te rogavi, Petre, ut*

non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos: ex hoc innuens manifeste, quod successores ipsius a fide catholica nullo unquam tempore deviarent; sed revocarent magis alios, & confirmarent etiam hæsitantes, per hoc sic ei potestatem confirmandi alios indulgens, ut aliis necessitatem imponeret obsequendi. Quod & tunc Petrus agere cœpit, quando quibusdam ex discipulis abeuntibus retro, &, *durus est hic sermo*, dicentibus; cum dixisset Jesus ad duodecim: *Nunquid & vos vultis abire?* solus ipse respondit pro cæteris: *Domine, verba vitæ æternæ habes, ad quem ibimus.* Huic præterea dictum in Evangelio; & audisti sæpe, & legisti: *quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis.* Quod si etiam omnibus apostolis simul dictum esse reperias, non tamen aliis sine ipso, sed ipsi sine aliis attributam esse cognosces ligandi, & solvendi a Domino facultatem; ut quia non alii sine ipso, sed ipse sine aliis posset ex privilegio sibi collato a Domino, & concessa plenitudine potestatis. Ad quod nimirum videtur illud non incongrue pertinere, quod ipse solus legitur interrogasse Jesum: *Si peccaverit in me frater meus, dimittam ei usque septies?* & ei soli dicitur Jesus respondisse: *Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies*; quia profecto septenarius universitatis est numerus, eo quod omne tempus septenario numero dierum nescitur comprehendi. Septenarius ergo in se ipso multiplicatus in hoc loco significat universorum universa peccata, quia solus potest non solum omnia, sed etiam omnium crimina relaxare. Deinde post passionem suam Dominus Petro dixisse legitur: *Tu me sequere.* Quod utique non tam de sequentia perferendæ passionis, quam creditæ dispensationis debet intelligi; cum & Andreas, & quidam præter Petrum, sicut Dominus fuerunt crucifixi; sed solum Petrum substravit sibi Dominus & in officio vicarium, & in magisterio successorem. Unde post ascensionem Domini Petrus veluti successor ipsius regere cœpit ecclesiam, ad complendum duodenarium discipulorum numerum loco Judæ prævaricatoris, ex verbis prophetæ alium instituens, & faciens subrogari. Et recepto Paraclito discipulos non multo repletos, sed gratia Paracliti illustratos ex Johelis verbis apertius comprobavit. Hic pœnitentiam agere iussit, & baptizari credentes. Hic inter discipulos curando claudum primus fuit miraculum operatus; & in Ananiam & Saphiram uxorem ipsius tamquam primus & præcipuus inter eos quia mentiti fuerant Spiritui sancto, mortis sententiam promulgavit. Hic simoniacæ pestis radicem circa primitivam ecclesiam pullulantem apostolica falce succidit. Solus in Simonem magum sententiam damnationis promulgans, licet non ei soli, sed omnibus communiter pecuniam obtulisset. Ipse præterea, cum in eum mentis cecidisset excessus, vidit cælum apertum, & descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis in terram de cælo sublimi, quod omnia quadrupedia, & serpentina terræ, ac cæli volatilia continebat. Et cum facta esset vox dicens ad eum: *Surge Petre; macta, & manduca*; respondit: *Abstine, Domine, quia nunquam immunda & communia manducavi.* Et vox ad eum facta est

secundo: *Quod Deus purificavit, tu immundum ne dixeris.* Per quod innuitur manifeste, quod Petrus prælatus fuerit populis universis: cum vas illud orbem, & universitas contentorum in eo universas significet tam Judæorum, quam gentium nationes. Qui licet postmodum ex revelatione divina ex Antiochia translatus ad Urbem, non tamen concessum sibi primatum deseruit; sed secum potius cathedræ translulit principatum, cum Dominus eum nullatenus minorare voluerit, quem Romæ præviderat martyrio coronandum. Sane cum ipse postmodum, imo Dominus potius, qui se in eo pati asseruit; *Venio*, dicens ad eum, *Romam iterum crucifigi*, ecclesiam sanguine suo consecrasset, primatum successoris suo reliquit, totam in eo transferens plenitudinem potestatis. Pro patre siquidem nati sunt ei filii, quos Dominus super omnem terram constituit principes. Sane cum per navem Petri ecclesia figuretur, tunc Petrus juxta præceptum dominicum navim direxit in altum, laxans prædicationis retia in capturam; cum ibi posuit ecclesiæ principatum, ubi vigeat sæcularis potentia altitudo, & imperialis Monarchia residebat, cui fere singulæ nationes, sicut flumina mari, solvebant tributa certis temporibus constituta. Ipse quidem primus Judæos, ipse quoque primus Gentiles post Christi ascensionem convertit ad fidem; ut super utrosque fideles se primatum accepisse monstraret, cum ipso die Pentecostes ad verbum exhortationis ipsius circiter tria millia Judæorum baptismi receperint sacramentum: ac deinde Cornelium Centurionem, & suos, quasi primitias Gentium, ad revelationem angelicam baptizavit. Cum autem inter apostolos ad consultationem credentium magna fieret inquisitio; utrum oporteret circuncidi fideles, & legem Moïsi observari, Petrus primaria fretus auctoritate respondit: *Quid tentatis Deum imponere jugum super cervices discipulorum, quod nec patres nostri, nec nos portare potuimus.* Cujus sententiam subsequutus, Apostolicum super ea quaestione decretum Jacobus promulgavit. Paulus quoque postquam abiit in Arabiam, & iterum rediit in Damascum, deinde post tres annos venit Jerosolymam, ut Petrus videret cum eo Evangelium, quod in gentibus prædicaverat, conaturus ne forte in vacuum curreret, aut etiam cucurrisset. Cum etiam singularis apostolatus privilegium recognoscens, antonomastice scribit de illo: *Qui operatus est Petro in apostolatum, operatus est & mihi inter gentes.* Ut autem quem Dominus præfecit privilegio dignitatis, præ cæteris quoque virtutis privilegio decoraret, tantam ei contulit potestatem, quod ad umbram ejus sanabantur infirmi; ut in eo intelligatur esse completum, quod Dominus dixerat: *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.* Hoc autem non idcirco præmissimus, ut nos, qui licet indigni successimus in apostolatus officio, extra nos ambulare velimus in magnis, & super nos in mirabilibus exaltare; cum a Domino dictum novimus: *Omnis, qui se humiliat, exaltabitur; & qui se exaltat, humiliabitur.* Unde cum inter discipulos ejus quaestio de majoritate fuisset exorta, respondit: *Qui major est inter vos, erit omnium servus; & qui præcessor, tamquam ministrator, seipsum in*

exem-

exemplo proponens; quia filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Propter quod ipse Petrus agebat: Non quasi dominantes in clero, sed forma facti gregis ex animo. Nam ut alia dicit scriptura: Quanto major es, humilia te in omnibus: Et iterum: Principem te constituerunt, noli extolli; sed esto in illis quasi unus ex illis. Deus enim superbis resistit; humilibus autem dat gratiam. Sed quia per hæc, & alia, ut credimus, quæ tua non debet fraternitas ignorare, apostolicæ sedis magisterium recognoscens, eam super quibusdam dubitationum articulis consulere decrevisti, quod utique gratum habemus, & acceptum; & tuam exinde prudentiam commendamus, non quod æstimemus nos sufficientes ex nobis, sed nostra sufficientia est ex Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropere, qui linguas infantium fecit disertas, & ora mutorum aperuit. Quæstisti enim dubitans, & addiscere volens, qua ratione Romanam ecclesiam unam, & universalem in nostris literis vocavimus, velut in quaedam species specialissimas jam divisam; cum & unus sit pastor, & unum ovile, licet sub uno pastorem princeps plures constituti sint pastores. Nos autem inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod ecclesia duabus de causis universalis appellatur. Intelligentia namque doctorum ex causis est assumenda dicendi, cum non res sermone, sed rei sit sermo subiectus. Dicitur enim universalis ecclesia, quia de universis constat ecclesiis, quæ græco vocabulo catholica nominatur, & secundum hanc acceptionem vocabuli ecclesia Romana non est universalis ecclesia, sed pars universalis ecclesiæ, prima videlicet, & præcipua, veluti caput in corpore, quoniam in ea plenitudo potestatis existit, ad cæteras autem pars plenitudinis derivatur; & dicitur universalis ecclesia illa tantum, quæ sub se continet ecclesias universas, & secundum hanc nominis rationem Romana ecclesia tantum universalis nuncupatur, quia ipsa sola privilegio singularis dignitatis est cæteris præclara; sicut & Deus universalis dominus appellatur, non quasi jam divisus in species specialissimas, aut etiam subalternas; sed quoniam universa sub eius dominio continentur. Est enim una generalis ecclesia, de qua veritas inquit ad Petrum; Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam; & sunt multæ particulares ecclesiæ, de quibus Apostolus ait; Instantia mea quotidiana sollicitudo ecclesiarum. Ex omnibus una consistit tamquam ex particularibus generalis, & una præminet omnibus; quoniam cum unum sit corpus ecclesiæ, de quo dicit Apostolus; Omnes unum corpus sumus in Christo; illa videlicet caput cæteris membris præcellit. Quæstivisti etiam, & te asseruisti non modicum dubitare, cupiens addiscere causam, quam acceptabas sine contradictione rationem habentem, cum David de Hierusalem dicat in psalmis matutinis; Syon dicit homo, & homo factus est in ea, utpote in qua Christus dignatus est conversari, prædicare pariter, & docere, ac nostram operari salutem, in ea nostræ ponens fidei fundamenta; propter quod debet mater merito nuncupari, cum ex ea doctrina processerit salutaris. Ea mater ecclesia, ecclesia Romana dicatur, quæ a Hierosolymitana ecclesia orthodoxæ fidei sacramenta recepit, cum

Apostolus etiam se inquit usque ad Illyricum Evangelium prædicasse, quia quasi a Jerusalem incipit, evidenter ostendit. Licet autem ex præmissis intelligatur & huic inquisitioni responsum, cum ecclesia Romana mater dicatur non ratione temporis, sed ratione potius dignitatis. Nam etsi secundum Joannem Andreas prius venit ad fidem, quam Petrus, prælatus est tamen Petrus Andree, cum apostolorum cathalogo semper primus quasi præcipuus præmittitur; non quod Petrus sit prior tempore, sed prior dignitate. Ad omnem dubitationem pellendam tua fraternitas debet distinguere secundum nominis rationes inter Romanam, & Hierosolymitanam ecclesias; quod illa dicenda sit mater fidei, quoniam ab illa fidei sacramenta processerunt; ista vero dicenda sit mater fidelium, quoniam privilegio dignitatis universis fidelibus est prælata. Sicut enim synagoga dicitur mater ecclesiæ, quoniam & ipsa ecclesiam præcessit, & ecclesia processit ab ipsa. Juxta quod eadem dicit in Canticis; Filii matris meæ pugnaverunt adversum me. Rursumque; Paululum cum pertransissem, inveni quem diligis anima mea. Quæram eum, nec dimittam, donec introducam illum in domo matris meæ. Nihilominus tamen ecclesia mater est generalis, quæ novo semper sætu fœcunda concipit, & parit, & nutrit: concipit catechizando quos instruit; parit baptizando quos abluit; nutrit communicando quos reficit. De qua Propheta dicit in psalmo; Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem. Et alius item Propheta inquit; Leva in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi; filii tui de longe venient, & filia tua de latere surgent. Gaudeamus autem non modicum, & utinam vere in te, ac super te gaudium nostrum impleatur, quod apostolatus nostri sollicitudinem super unione Latinorum, ac Græcorum ecclesiæ commendasti: pro divino zelo, & igneo proposito, quæ nos expressisti habere in tuarum serie literarum, super qua etiam imperialis nobis celsitudo rescriptit. Quia ut verbis ejus utamur, vestra sanctitatis est secundum præcedentes synodales operationes pro requisitis dogmatibus synodalem conventionem fieri, dispensare; & vestra sic faciente sanctitate, sanctissima, quæ apud nos est ecclesia, non ad conventum tardabit. Licet autem, sicut ex prædictis apparet, ecclesia Romana non tam constitutione synodica, quam divina caput & mater omnium ecclesiarum existat, ideo nec pro disparitate rituum, nec dogmatum diversitate, differre debemus, quia nobis sicut tuo capiti secundum antiquum, & canonicum statum benignius, ac devotius obedires, cum cætera non sint pro dubiis relinquenda. Nos cum pro multis necessitatibus ecclesiasticis disposuimus, auctore Domino, generale convocare concilium, & synodalem celebrare conventum, ad quem si vocatus a nobis juxta Imperatoris ipsius promissionem occurreris, cum hæc sint dogmata, quæ nostris literis requisivimus, ut scilicet membrum ad caput, & ad matrem filia revertatur, ecclesiæ Romanæ reverentiam, & obedientiam debitam impensurus; te sicut fratrem germanum, & præcipuum membrum ecclesiæ benigne, & humiliter admittemus. De cæteris autoritatibus sedis

COLLECTIO QUARTA DECRETALIU

CUM SCHOLIIS JOANN. TEUTONICI, ET QUORUNDAM ALIORUM.

ANTONII AUGUSTINI PRÆFATIO.

Juris Pontificii trium collectionum veterum editionem sequitur quarta, quæ multa Innocentii Tertii post tertiam collectionem rescripta, omnesque concilii generalis Lateranensis constitutiones ejusdem Pontificis auctoritate, & præsentia confirmatas complectitur. In hac permulta sunt, quæ in superioribus collectionibus duriora, aut obscuriora videbantur, mutata rectius, & maxima cum prudentia, atque æquitate moderata. Addidimus Joannis Teutonicus doctissima scholia, & quorundam aliorum. Hic est ille Joannes, cujus exstant ad Gratianum doctissima lucubrationes a Barthol. Brixienſi postea interpolatæ, quarum in hoc opere idem mentionem facit. Sumpsit pleraque ab hoc Bernardus Parmensis, cujus hodie scholiis utimur in Gregorianis libris, quod Joannes Andreæ filius notat, & nominatim eundem sæpe testem citat, ejusque verba refert, additis, atque detractis, quæ ei visa sunt. Licebit igitur his, & illis frui; & tamquam ex perlucido fonte, quod sæpe dicendum est, puriorem aquam sumere; ut eodem tempore & Innocentiana verba, qualia initio fuerint, & has interpretationes pleniores cognoscamus. Hanc nos collectionem cum scholiis ex bibliotheca Panormitanæ ecclesiæ describendam curavimus, mox eam cum aliis libris Tarraconensis, & Barcinonensis ecclesiæ contulimus.

JOANNIS ANDR. F. Verba in præfatione Decretal. infra scripsimus.

Antiquarum Compilationum habuimus recolendæ memoriæ notatores: Bernardum Papiensem, Joann. Gallensem, Vulteranum, antiquum B. Compost. Rufinum, Silvestrum, Ricardum, Rodoicum, Petrum Hispanum, Bertrandum, Damasum, Alanum, Laurentium, Vincentium, Joann. Teutonicum, Tancredum, G. Nasonem, Jacob. de Alben. De quorum apparatibus, scriptis, & reportationibus aliquibus additis, Bernardus Parmensis canonicus Bononiensis super hac compilatione apparatus, quo nunc utimur, compilavit.

Item GULLIELMI DURANTIS in Speculo verba hæc sunt.

Porro super hujus canonice legis expositione varii juris professores per varias temporum successiones diversimode laborarunt: ut Rufinus, Silvester, Joannes Hispanus, Joann. Falensis, Hugo, Melendus Petrus Pisanus [scribo Hispanus] Joann. Gallensis, Damasus, Bohemus, Petr. Papiensis, Alanus Anglicus, Petr. Apulus, Laurentius, Vincentius, Tancredus, Joann. Teuton. Joann. de Sinto, Jacobus de Alb. Episcopus Faventinus, Gofredus, Bartholomæus Brixienſis, Joann. de Deo, & B. Parmensis.

Addit JOANN. ANDR. F.

Prætermittit Bernardum Papiensem, credo tamen, quod ubi supra est, Petr. Papiensem, debet esse B. item antiquum B. Compost. item Ricardum Anglicum, & Rodoicum, Bertrandum, Gull. Nas. quem tamen postea allegat & Phil. quem etiam allegat. E converso mihi noti non sunt P. Bohemus, & Petr. Apulus, item omisit Bazianum, & Gandulfum, quorum scripta super compilat. illis non habemus, Paulum vero Ungarum, qui notabilia secunda, & tertia compilationis ordinate collegerat, etiam non expressi. Item præposui Bern. Papiensem, Joann. Gallensem, & antiquum B. Compost. antiquioribus scriptoribus Rufino, Silvestro, & aliis; quia fuerunt compilatores non solum glossarum, sed textuum. Rufinus, Silvester, & Joann. Hispanus fecerunt lecturas super Decreto, in quibus nullam decretalem allegant. Idem dico de Joann. Faventino: prævenerunt enim compilationes, de quibus supra. Dicuntur tamen primi duo supervixisse, & certas compilationes legisse, & sic reportatas post eos aliquas apostillas. Hugo certum est, quod vidit primam, & secundam compilationem: in sua tamen summa raro Decretales allegat; & si allegat, non tamen allegat sub compilatione, neque sub rubrica. Ad ipsum Ferrarium Episcopum directæ sunt aliquot decret. posite in tertia compilat. Ricardi Anglici videtur fuisse glossa ult. decret. Ex litteris: de sponsat. Rodoicus habuit cognomen Modici passus. Sed cum sola littera R. notatur, incertos nos reliquerunt, num Rufinum, vel Ricardum, vel Rodoicum interpretemur. De Melendo notatur 19. dist. secundum, & alibi: de Petr. Hispano, de appell. pastoralis, in gl. Hæc ratio, &c. Bertrandi glossæ fuerunt, secunda in decret. Non est, de spons. & prima de r. seq. Damasus fecit summam super 1. compil. & librum questionum super multis decretalibus. & Brocard. Alani, Laur. Vinc. Joann. Teuton. & Tancred. glossas habundanter habemus. Vincentius autem, qui scripserat super quattuor compil. facta compil. Gregoriana glossavit illam. Tancredus autem in antiquis compil. allegat Vincentium, & ipse Vincentius in compil. Gregoriana allegat Tancredum. Bazianum miror per auctorem omisum, de quo multe glossæ loquuntur. De Gandulfo idem dico, de quo auctor, & glossæ, Gull. Nasonis reportationes multas habuimus. Ja. de Al. magister Ostiensis glossavit Honorianas. Item sciendum, quod quedam glossæ in decretis allegant Petrum Manducatorum, allegant etiam Cardinalem.

COLLECTIONIS QUARTÆ DECRETALIU

LIBER PRIMUS.

TITULUS I.
DE FIDE CATHOLICA.
CAPUT I.Innocentius Papa III. in concilio generali.
Const. I.cap. 1. De
summa. Tr.

firmiter credimus, & simpliciter (a) confitemur, quod unus solus est verus Deus, æternus, immensus, omnipotens, & incommutabilis, incomprehensibilis, & ineffabilis; Pater, & Filius, & Spiritus

sanctus: tres quidem personæ, sed una essentia, substantia, seu natura, simplex omnino. Pater a nullo, Filius autem a Patre solo, ac Spiritus sanctus pariter ab utroque absque initio semper, & sine. Pater generans, Filius nascens, & Spiritus sanctus procedens, consubstantiales, & coæquales, omnipotentes, & coæterni. Unum universorum principium, creator omnium visibilium, & invisibilium, spiritualium, & corporalium, qui sua omnipotenti virtute, simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam spiritua-lem, & corporalem, angelicam videlicet, & mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam. Diabolus enim & dæmones alii a Deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali; homo vero diaboli suggestionem (b) peccavit. Hæc sancta Trinitas secundum communem essentiam indivi-ua, & secundum personales proprietates discreta, per Moysen, & sanctos Prophetas, aliosque famulos suos juxta ordinatissimam dispositionem temporum doctrinam humano generi tribuit salutarem, & tandem unigenitus Dei filius Jesus Christus a tota Trinitate communiter incarnatus ex Maria semper virgine, Spiritus sancti * operatione conceptus, verus homo factus ex anima rationali, & humana carne compositus, una in duabus naturis persona vitam vitæ * manifestus demonstravit. Qui cum secundum divinitatem sit immortalis, & impassibilis; idem ipse secundum humanitatem factus passibilis, & mortalis. Qui etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus, & mortuus descendit ad inferos, resurrexit a mortuis, & ascendit in cælum, sed descendit in anima, & resurrexit in carne, ascenditque pariter in utroque. Venturus in finem sæculi judicaturus vivos, & mortuos, & redditurus si-

* cooperatio-
ne.

* manifestus.

gulis secundum opera sua, tam reprobis, quam electis; qui omnes cum suis propriis resurgent corporibus, quæ nunc gestant, ut recipiant secundum merita sua sive bona fuerint, sive mala, illi cum diabolo poenam perpetuam, & isti cum Christo gloriam sempiternam. Una vero est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur; in qua idem ipse sacerdos est sacrificium Jesus Christus, cujus corpus, & sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis, & vini veraciter continetur, transubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem potestate divina, ut ad perficiendum mysterium unitatis accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique sacramentum nemo potest conficere, nisi sacerdos rite fuerit ordinatus secundum claves ecclesiæ, quas ipse concessit Apostolis, eorumque successoribus Jesus Christus. Sacramentum vero Baptismi, quod ad Dei invocationem, & individua Trinitatis, videlicet Patris, & Filii, & Spiritus sancti consecratur in aqua, tam parvulis, quam adultis in forma ecclesiæ a quocumque rite collatum proficit ad salutem. Et si post susceptionem Baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram poenitentiam semper potest reparari. Non solum autem virgines, & continentes, verum etiam conjugati, per fidem rectam, & operationem bonam, placentes Deo ad æternam merentur benedictionem pervenire.

CAPUT II.

In eodem Const. II.

Damnamus, & reprobamus libellum, sive tractatum, quem Abbas Joachim edidit contra magistrum Petrum Lombardum, de unitate seu essentia Trinitatis; appellans ipsum hæreticum, & insanum, pro eo quod insanis dixit sententiis: quoniam quædam summa res est, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus; & illa non est generans, neque genita, neque procedens. Unde asserit, quod ille non tam Trinitatem, quam quaternitatem astruebat in Deo, videlicet tres personas & illam communem essentiam, quasi quartam; manifeste protestans, quod illa res, quæ est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, nec est essentia, nec substantia, nec natura; concedit, quod Pater, & Filius, & Spiritus sanctus sunt una essentia, unaque natura; verum unitatem hujusmodi, non veram & propriam, sed quasi collectivam, & similitudinariam esse fatetur, quemadmodum dicuntur multi homines (c) unus populus, & multi fide-

a Fides enim simplicibus verbis est proponenda, & prædicanda, ut 23. dist. *Qui Episcopus*. Similiter testimonium, ut 7. q. 9. *Pura*. Similiter lex, ut dist. 4. *Erit autem*. Similiter qualibet scriptura, nam si obscure loquatur, habetur pro non locuto, ut extr. 3. de probat. cap. 2. & D. de inter. act. de ætate, & generaliter nunquam per extranea verba res proponenda est, sed per usitata, & nota, ut 36. dist. *Relatum*.

b Et ideo magis puniendus est, quam ipse faciens, ut 86. dist. *Tanta*. Nec illud excusat diabolum, si homo illud alias fuisset facturus, ut D. de servo corr. l. 1. licet videretur, quod pro sola hortatione non deberet teneri, ut D. de his, qui not. inf. *Ob hæc verba*; nec illud excusat hominem, quod consilio alterius fecit, quia debuit, & potuit explorare apud se, an expediret tale consilium, ut D. mand. l. 2. in fine.

c Eadem similitudine decepti fuerunt Ariani, ut de cons. dist. 2. *In Christo*. Joannes.

fideles, una ecclesia, juxta illud: *Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una*; & qui adheret Deo, unus spiritus est cum illo; item & qui plantat, & qui rigat, unum sunt; & omnes unum corpus sumus in Christo; rursus in libro Regum, *Populus meus, & populus tuus unum sunt*. Ad hanc autem suam sententiam astruendam illud potissimum verbum inducit, quod Christus de fidelibus inquit in Evangelio: *Volo Pater, ut sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus; ut sint consummati in unum*. Non enim, ut ait, fideles Christi sunt unum, id est, una quaedam res, quæ communis sit omnibus; sed modo sunt unum, id est una ecclesia, propter Catholicæ fidei unitatem; & tandem unum regnum propter unionem indissolubilem charitatis. Quemadmodum in canonica Joannis Apostoli epistola legitur: *Quia tres sunt, qui testimonium dant in celo, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: & hi tres unum sunt*; statimque subjungit: *& tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres unum sunt*, sicut in quibusdam codicibus invenitur. Nos autem sacro universali concilio approbante, credimus, & confitemur cum Petro, quod una quaedam res est incomprehensibilis quidem, & ineffabilis, quæ veraciter est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, tres simul personæ, ac sigillatim quælibet earundem; & ideo in Deo Trinitas est solummodo, non quaternitas. Quia quælibet trium personarum est illa res, videlicet, substantia, essentia, seu natura divina, quæ sola est universorum principium, præterquam aliud inveniri non potest, & illa res non est generans, neque genita, neque procedens, sed est Pater, qui generat, & Filius qui gignitur, & Spiritus sanctus, qui procedit, ut distinctiones sint in personis, & Trinitas in natura. Licet igitur alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, non tamen aliud, sed id, quod est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, idem omnino, ut secundum orthodoxam, & Catholicam fidem consubstantiales esse credantur. Pater enim ab æterno Filium generando suam substantiam ei dedit, juxta quod ipse testatur: *Pater, quod dedit mihi, majus omnibus est*; ac dici non potest, quod partem substantiæ illi dederit, & partem ipse sibi retinuerit; cum substantia Patris indivisibilis sit, utpote simplex omnino. Sed nec dici potest, quod Pater in Filium transtulit suam substantiam generando, quasi sic dederit eam filio, quod non retinuerit ipsam sibi, alioquin desisset esse substantia. Patet ergo, quod sine ulla deminutione Filius nascendo sub-

stantiam Patris accepit: & ita Pater, & Filius habent eandem substantiam; & sic eadem res est, Pater, & Filius, necnon & Spiritus sanctus ab utroque procedens. Cum ergo veritas pro fidelibus suis orat ad Patrem: *Volo*, inquit, *ut ipsi sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus*, hoc nomen unum pro fidelibus quidem accipitur, ut intelligatur unio charitatis in gratia; pro personis vero divinis, ut attendatur identitatis unitas in natura. Quemadmodum alibi veritas ait, *Estote perfecti perfectione gratiæ, sicut pater vester celestis perfectus est perfectione naturæ*, utraque videlicet suo modo. Quia inter creatorem, & creaturam non potest tanta similitudo notari, quin inter eos major sit dissimilitudo notanda. Si quis igitur sententiam, vel doctrinam præfati Joachim in hac parte defendere, vel approbare præsumpserit, tamquam hæreticus ab omnibus evitetur. In nullo tamen propter (1) hoc Florentino monasterio (a), cujus ipse Joachim extitit institutor, volumus derogari, quoniam & regularis est institutio & observantia salutaris; maxime cum idem Joachim omnia scripta sua nobis assignari mandaverit Apostolicæ sedis judicio approbanda, seu etiam corrigenda (b), dictans epistolam, cui propria manu subscripsit, in qua firmiter confitetur se illam fidem tenere, quam Romana tenet ecclesia, quæ disponente domino, cunctorum fidelium mater est, & magistra. Reprobamus etiam, & condemnamus perverissimum dogma impii Amalrici, cujus mentem sic pater mendacii excæcavit, ut ejus doctrina non tam hæretica confenda sit, quam insana.

TITULUS II. DE RESCRIPTIS.

CAPUT I.

Innocentius III. Rothomagen. Archiepiscopo.

CUM contingat interdum, quod laici ad monasteria convolantes, & infra. Præterea cum quidam super aliquo litigantes ad diversos judices litteras impetrant, quorum quidam obtenti a parte altera tibi mandant, ut partem adversam denunties excommunicationis sententiæ subjacere, aliis judicibus tibi postmodum injungentibus, ut eandem denunties absolutam; quæris, an utrique vel neutris, vel alterutris saltem obedire (c) debeas in hac parte? Super quo tuæ prudentes respondentes, credimus distinguendum; an cum primum mandatam recepisse dignosceris, tibi forsitan innotuit inter illos, & alios super jurisdictione discordiam suscitatum; an super hoc nihil omnino scivisti (d). Et quidem si super contentio-

cap. 24. De rescript.

H h h h 2

ne

[1] Per.

a Nota, quod licet auctor reprobetur, tamen statuta ejus non reprobantur, & sic est contra extrav. 1. de hæreticis, immo etsi bona essent, reprobanda essent, ut 96. dist. Bene.

b Si paratus erat corrigi, non debebat dici hæreticus, licet erraret in fide, ut 24. q. 1. Aperte, & c. Hæc est. Jo.

c Eadem questio proponitur supra eod. Ad hæc, lib. 1.

d Nec per famam, nec alio modo. Hoc enim dicimus scire, quod ab aliis audivimus, ut 22. q. 5. Hoc videtur. Sed quid si audivit ab aliquo, qui est levis opinionis? numquid talis scientia ad hoc sufficit, ut non debeat parere mandata judicis? Videtur, quod non, ut infra de spons. Cum in tua, cum judicibus semper obediendum sit, ut 23. q. 1. Quid culpatur, extr. 3. de maj. & obed. Cum ex officio, cum nullum modum ullius suspicionis debeat inducere, quæ a levibus dicta sunt, ut 11. q. 3. In cunctis, tu quia non debet differri executio sententiæ, nisi in continenti probetur exceptio, sup. de testib. Veniens, lib. 3. alioquin retardaret executionem sententiæ, qui diceret se habere litteras priores, quæ non essent revocata, vel posteriores dicerent se habere, quæ revocarent

pri-

ne hujusmodi nil tibi penitus innotescit, cum primum mandatum recipere te contingit, illud debes humiliter executioni mandare. Sed si postea contrarium tibi ab aliis demandatur, tunc litterarum (a) ad utrosque iudices a sede Apostolica obtentorum copia postulata, quas auctoritate presentium districte præcipimus (b) exhiberi, si ex ipsarum tenore deprehenderis evidenter; ita quod non sit aliquatenus hæsitandum (c), quod litteræ, quæ ad illos, a quibus secundum mandatum recipis, impetratæ noscuntur, expresse revocent litteras aliorum: tu illud intrepidus exequeris, quod secundo loco (d) tibi mandatur. Si vero ex litterarum inspectione manifestissime tibi constet, quod litteræ obtentæ ad illos, qui primum dedere mandatum, per alias minime revocantur, secundum mandatum nullatenus exequaris. Quod si super hoc merito tibi fuerit dubitandum, ad exequendum secundum mandatum te procedere non oportet, donec juxta cujusdam nostræ constitutionis (e) tenorem inter eos hujusmodi concertatio sopiatur. Et id ipsum (f) facere debes, si primo mandato recepto, & nondum executioni mandato, tibi forsitan innotuerit, quod inter se super jurisdictione videlicet demandata cœperint disceptare. Ceterum in his omnibus puram, & providam te convenit intentionem habere; ne vel ad declinandum mandatum dubitare te dicas, ubi dubitandum non est; vel etiam ad exequendum te asseras esse certum, ubi certus esse (g) non debes. Licet autem ex his certa tibi detur doctrina, qualiter in hujusmodi debeas te habere, nulla tamen attribuitur potestas, ut inter delegatos, aut partes de jurisdictione debeas judicare.

[1] *Simiis cano. al.*

CAPUT II.

Idem S. de Vallibus, magistro G. & P. de Fumusca (1).

Olim ex litteris dilectorum fil. sancti Nicasii Remanen. Sigman. & Vallis regie Abbatum, nostris fuit auribus intimatum; quod cum ad eos semel, & iterum a nobis litteræ processissent, super eo videlicet, quod R. clericus sancti Remigii Remenen. parochiam de Salice sancti Remigii, quam R. de Clerini sibi per interpositam personam (h) ab Abbate sancti Remigii collatam fuisse proposuit, detinebat; ipsi partes semel, secundo, & tertio citaverunt, & dictum R. de sancto Remigio, quia citatus pluries comparere noluit per se, vel per responsalem aliquem coram eis, excommunicationis vinculo innodantes, fecerunt fructus ipsius parochiæ sequestrari (i). Cumque postmodum idem R. accedens ad eos se juri promiserit pariturum, ac obtinuerit se absolvi, ipsi absolutionis litteras concedentes, diem ei assignarunt, & locum, quibus coram eis quod promiserat, adimpleret. Qui diem & locum ex litteris illis radens, in loco rasuræ rescripsit, quod ipsi ei sequestratos fructus exhiberi mandabant. Quod demum coram duobus eorum, tertio sui absentiam excusante, per litteras est confessus. Nos igitur, cum tantæ temeritatis excessus falsitatis scrupulo non carerent, vobis dedimus in mandatis; ut si res taliter se haberet, ipsi præsumptori super dicta parochia perpetuum silentium imponentes, præfato R. de Clerin. clerico assignaretis eandem cum fructibus sequestratis. Verum sicut vos filii S. & P. per vestras nobis litteras intimastis, cum dictus R. de Clivo [2] rasuram præ-

(2) *Clerino, forte.*

primas. Ex hoc sequeretur, quod nullus iudex posset excommunicare, vel absolvere aliquem, vel aliquam sententiam ferre, si aliquis ante sententiam diceret, causam illam esse aliis commissam, & sic daretur occasio figmentis, quod esse non debet, 32. q. 1. *Dixit*, inst. vi bon. rapt. §. *Sed ne dum talia*, D. ad Carbonianum lib. 1. §. *Si quis non*, & de litigio, lib. 1. Ad hoc dico, quod non sufficit, quod ille, qui mandatum recepit, aliquid audivit de diversitate litterarum, ut habeat probabilem causam credendi, ut 13. q. 4. *Quam magnum*, extr. 3. de cler. excom. min. *Illud*, D. quod cum fals. tur. lib. 2. vel dic. quod qualisc. notificatio sufficit, ut iudex debeat dei dubius, ut 1. q. 4. §. ult. in fine, & sup. despons. *Præterea*, lib. 1. D. de petit. her. *Item veniunt*, §. *A quo autem*.

a Qualiter potest perpendi ex sola inspectione litterarum? nam licet secundæ litteræ expressam faciant mentionem & priorum iudicium, & rerum contentarum in prioribus litteris, per hoc non debet constare eas esse revocatas, cum possunt per suggestionem falsi esse impetratæ. Et ita non revocant primas, licet de primis expressam faciant mentionem, ut sup. eod. *Certum*, l. 1. Ad hoc ergo, ut executori nullatenus sit hæsitandum de hoc, oportet, ut hæc discat per assertionem partium, quia causarum merita partium assertionis panduntur, ut sup. de sent. & re jud. *Cum illius*, lib. 3. & sic aliquam exerceret jurisdictionem inter partes, quod infra negatur. Aut poterit scire secundas esse revocatorias, & hoc concedo, quod numquam ex sola inspectione potest scire, nisi aliquis intelligat de hoc ex partium assertionem. Per hoc tamen non habet jurisdictionem inter partes, quia nisi priores litteras habens obiiciat aliquid contra secundas litteras, præsumitur eas esse revocatas. Si autem obiicit aliquid, statim executor debet suspendere, quia per negationem facta est ei res dubia, C. quibus ad lib. procl. *Non licet*, l. 3. & in hoc casu intelligo, quod legitur sup. eod. *Pastoralis*, lib. 3. quod scilicet tunc dubium sit de revocatione litterarum quando expresse fit mentio & iudicium, & rerum, si ab adversario obiicitur litteras esse impetratas per suggestionem falsi, per illam decretalem sup. eod. *Certum*, lib. 1. & qui aliter glossaverunt, sensu indigent. Item licet executor dubitet, an debeat absolvere, vel condemnare, non tamen secundum regulam Arriani, prior erit ad absolvendum, quam ad condemnandum. Hoc ideo, quia non constat ei, an ille iudex habeat jurisdictionem, vel non. Jo.

b Sed quid si non exhibentur secundæ litteræ? tunc executor exequetur mandatum, si ad terminum præfixum non exhibentur, ut sup. de except. *Pastoralis*, lib. 3. nam litteræ, quæ non apparent, non sunt. D. de contr. empt. *In lege*, non tamen potest cogere adversarium ad exhibendum eas, cum non habeat in eos jurisdictionem, ut hic in fine dicitur.

c Videtur ergo, quod executor non debet petere copiam rescripti, nisi ubi recipit contraria mandata, sed certe nullus debet exequi mandatum, nisi fiat ei fides de litteris delegantis, ut sup. de off. jud. del. *Cum in iure*, lib. 3.

d Sed quare revocatur per secundas litteras id, quod factum est auctoritate priorum litterarum, contra id, quod legitur sup. de rest. spoliat. *Audita*, lib. 1. sed hic non revocatur, quod factum est, quia prior sententia tenet, sed diffinitiva sententia non revocaretur auctoritate secundarum litterarum, ut ibi dicitur. Jo.

e Sup. de rescr. *Pastoralis*, lib. 3. f Ita ut non exequaris mandatum. g Sic sup. de appel. *Consuluit*, lib. 1.

h Quod fieri potest, ut sup. de præb. *Accedens*, lib. 3. i Quod fieri non debuit, nisi causa subesset, ut sup.

præfatam coram vobis per testes idoneos probavisset (a), & ob hoc postulasset sibi dictam ecclesiam assignari, vos utrum clausula illa, *si est ita*, de omnibus superioribus, an de articulo tantum rasuræ deberet intelligi dubitantes, in negotio ipso procedere ulterius distulistis, eligentes super hoc sedis Ap. potius oraculum implorare, quam aliquid temere definire. Nos igitur diligentiam vestram in domino commendantes, duximus respondendum, quod clausula debet ad omnia [b] superiora referri, ad hoc ut ipsi præfata (1) ecclesia conferatur. Quia licet vitium falsitatis ad imponendum ei perpetuum silentium super ecclesia ipsa sufficiat, qui falsitatem hujusmodi perpetravit (2), non tamen propter hoc eadem ecclesia est adversario assignanda, nisi super aliis facta fuerit plena fides.

CAPUT III.

Idem Imolen. Episcopo.

c. 26. eod.
* Proculi,
Cujac.

Dilectus filius Abbas sancti * S. Bononien. per suas nobis litteras intimavit, quod cum ipse, cui visitationis officium in civitate, ac dioc. Bonon. commisimus, B. & A. presbyteros a sancti M. & sancti P. de Bignorola (3) ecclesiis, propter eorum graves, & manifestos excessus duxerat amovendos, idem presbyteri super restitutione nostras ad te in communi forma litteras impetrarunt de amotionis (c) suæ causa, & excommunicationis (d), qua tenentur adstricti, nullam

facientes penitus mentionem. Procuratoribus igitur vicinorum, & ecclesiarum ipsarum exceptiones in tua præsentia proponentibus antedictas, tu super sedendum hujusmodi negotio decrevistis, donec super hoc nostræ voluntatis beneplacitum recepisses. Nos igitur in hoc tuam prudentiam commendantes, fr. tuæ per A. sed. m. quat. si ita est, litteras ipsas, tamquam per veri suppressionem obtentas, carere viribus (e) decernas, quod circa presbyteros prædictos provide factum est, per memoratum Abbatem præcipias firmiter observari app. rem. (4)

CAPUT IV.

Idem Episcopo Uratismen. (5)

Postulasti per sedem Apostolicam edoceri, utrum alicujus ecclesiæ perpetuo vicario de proventibus vicariæ, bonisque paternis habenti, unde valeat commode sustentari, tenearis per illam communem [f] formam; *Cum secundum Apostolum*, in ecclesiastico (6) beneficio (g) providere. Ad quod sic duximus respondendum, quod cum per formam prædictam necessitatibus pauperum clericorum, qui nullum sunt beneficium ecclesiasticum consecuti [7], sicut ibidem exprimi consuevit, sed. Ap. duxit succurrendum perpetuus vicarius, nisi de vicaria tegerit mentionem, commodum reportare non debet de hujusmodi litteris, utpote veritate tacita impetratis. Non enim carere beneficio ecclesiæ dici debet, cui

c. 27. eod.

- (1) Prædicta. (2) Perpetrat. (3) Bignorola. (4) Deest, al. (5) Veratism. [6] Officio. (7) Affectui.

sup. de sequestrat. cap. *Ad hoc*, lib. 3. C. de prohib. sequestrat. L. unica, ut si forte esset suspectus, ut 2. q. 6. *Quotiens*. a Per evidentiam facti. b Videtur ergo, quod per hanc clausulam, *Si ita est*, vel per hanc, *Si præmissa vera sunt*, teneatur impetrato probare esse omnia præmissa vera, nec aliquid ex præmissis per se sufficeret ad probandum propositum. Sic sup. eod. *Ex parte*, lib. 1. D. de excusat. tutor. *Qui testamento*, & sup. de restit. spoliat. *Conquestus*, lib. 2. nam nisi quis plene probet intentionem suam, succumbet, ut C. de rei vindicat. ult. fines enim mandati strictissime custodiendi sunt, sup. de offic. del. *Si autem* & cap. *Ex parte*, & imputet sibi, qui plura narravit, quorum unum sufficeret, arg. contra, quod sufficiat unum probare, si plura narrantur in rescripto, infra de concess. præb. *Accedens*, in fine, sup. de præb. *Cum jam dudum*, lib. 2. sup. de appell. *Significavit*, in fine. Illa enim pluralitas, *Si præmissa vera sunt*, resolvenda est per suas singularitates, id est si hoc verum est, si illud verum est, ut D. de condicionibus & demonstr. *Falsa*, sup. prima distinct. *Omnes leges*. D. de condic. inst. l. 2. D. de manumiss. testam. *Si ita*. Item habes hic, quod sequens clausula respicit omnia præmissa, sic sup. de donat. *Cum dilecti*, lib. 3. sup. de appell. *Quæstivisti*, lib. 1. sup. de appell. *Secundo*, lib. 2. arg. contr. 3. q. 3. *Constituimus*, & de consecr. dist. 2. *Cum omne*. D. de in rem verso, *Si pro patre*. §. penult. D. de verbor. obligat. *Qui sic stipulatur*. Jo. c Nota, quod non sufficit narrare seriem facti in litteris Papæ, nisi adiciatur causa facti, sic sup. de instit. *Veniens*, lib. 2. sup. ne cler. vel mon. cap. 2. lib. 3. C. de adoptr. l. 3. & etiam modus facti, ut C. de transact. *Ut responsum*. d Et hic habes, quod excommunicatus si impetret rescriptum, tacens de excommunicatione sua, quod non valeant litteræ, tum ideo, quia tacuit vitium suum, tum quia ingessit se communioni hujusmodi; propter quod puniendus est, ut sup. de cler. excomm. minit. *Illud*, 11. q. 3. *Placuit*, unde inconveniens esset, quod ex eodem facto consequeretur pœnam, & commodum. D. de neg. gest. *Sive*, 16. q. 1. *Legi*. Hæc quæstio consuevit notari sup. de offic. deleg. *Prudentiam*, lib. 2. e Sed quid, si aliquid per tales litteras actum est, numquid illud potest retractari? videtur, quod sic, quia quod per litteras subrepticias factum est, retractatur, sup. de offic. vicar. cap. 5. & 35. q. 9. *Veniam*. D. de judic. *Si Prætor*, & sup. de sent. excomm. cap. 1. lib. 3. etiam absente parte hoc retractatur, sup. de sent. & re jud. *Cum olim*, lib. 3. Nec obstat, si dicas, quod post sententiam non admittitur exceptio aliqua, ut 3. q. 6. §. *Exceptio*, sup. de sentent. & re judic. *Inter*, lib. 3. quia illud non tenet in exceptionibus illis, in quibus agitur de fallo, ut sup. de procurat. *In nostra*, lib. 3. sup. de probat. *Licet*, lib. 3. Cum enim per litteras tales non receperint iudices jurisdictionem, ergo quod per eos factum est, non tenet, ut sup. de offic. jud. deleg. *Ex litteris*, in fine, nam replicatio omissa ante sententiam ex causa probabili, post sententiam proponitur, ut D. quando actio, de pecul. est annalis, l. 2. multo fortius exceptio. Ad idem facit, infra de sentent. *Ad probandum*, sup. de desponsat. impub. *Ad dissolvendum*, in fine. E contra probo, quia tenet, quia a veris iudicibus lata est sententia secundum ordinem juris, nam per litteras tales datur jurisdictio, licet litteræ tales elidi possint per exceptionem, ut sup. eodem, *Si autem*, lib. 1. & D. de honor. possess. secundum tabulas. L. pen. §. *Testamento*. Unde non potest dici, retro iudicium nullum fuisse: unde si scivit sibi exceptionem competere, & non excepit, est quod imputet sibi. Si vero nescivit, prætextu exceptionis postea repetitæ (1), non retractatur sententia, ut sup. de sententia *Inter*, lib. 3. Item libertas tenet per falsos codicillos præstita. D. de manumiss. testam. *Cum ex falsis*, & legata præstantur, licet testamentum sit falsum. D. de hered. inst. l. ult. Dico, quod retractanda est sententia per in integrum restitutionem. Si vis dicere, quod per litteras illas, nulla jurisdictione data fuit, tunc non est necessaria restitutio, quia ipso jure nulla est sententia; quod intelligas, si iudex eam ordinarius tulit, ut sup. de sent. & re jud. *Cum I. & A. & C.* si ex falsis instrum. factum. Jo. f Sup. de præb. *Cum secundum* lib. 3. g Nomine enim beneficii intelligitur sive præbenda, sive aliud bene.

* repetita.

eui competenter (a) de perpetuæ vicariæ preventibus (b) est provisum. Et pro habente beneficii sufficientis subsidium, ex certa scientia super obtinendo beneficio alio, de levi non scribimus, quia faciamus de primo in nostris litteris mentionem.

CAPUT V.

Idem in conc. Lat. constit. XXXVII.

e. 28. o. 1.

Nonnulli gratia sedis Ap. abutentes, litteras ejus ad remotos (c) iudices impetrare nituntur, ut reus fatigatus laboribus, & expensis, liti cedere, vel importunitatem actoris redimere compellatur. Cum autem per iudicium injuriis aditus patere non debeat, quas juris observantia interdicat, statuimus, ne quis ultra duas diætas [d] extra suam diœc. per litteras Ap. ad judi-

cium trahi possit, nisi de assensu partium fuerint impetratæ, vel expressam de hac constitutione fecerint mentionem (e). Sunt & alii, qui se ad novum genus mercimonii convertentes, ut vel sopitas possint suscitare (f) querellas, aut novas immittere quæstiones, fingunt causas, super quibus a sed. Ap. litteras impetrant absque domino mandato, quas vel reo, ne per eas laborum vel expensarum dispendio molestetur, aut actori, ut per ipsas adversarium indebita molestatione fatiget, venales exponunt. Cum autem lites restringendæ (g) sint potius, quam laxandæ, hac generali constitutione sancimus, ut si quis super aliqua quæstione de cetero sine domini speciali mandato (h) litteras Ap. impetrare præsumserit, & litteræ illæ non valeant, & ipse tamquam fal-

beneficium, ut 1. q. 3. *Ex multis.* a Istud competenter intelligas, secundum modum illius decretal. sup. de præbend. cap. ult. lib. 1. b De duobus quærebatur, scilicet de paterna hereditate, & de beneficio: de beneficio tantum respondet, ergo etsi non faciat mentionem de paterna hereditate, tenent litteræ, arg. contrar. sup. de præsump. *Nonne*, lib. 1. Sed non est verum, quia talis indigne petit beneficium ecclesiasticum, ut 16. q. 1. *Quoniam quiaquid* 12. q. 1. *Illi autem.* Item quia ordinatus est ad certum titulum patrimonii, ut sup. de præb. *Tuis*, lib. 3. Sed quid si modicum habet beneficium, numquid tenetur facere mentionem illius? Videtur quod non, ex eo quod dicit de competenti beneficio, expressum videtur infra de concess. præb. & elect. non vacant. *Dilectus*, lib. 1. Item quia non nocet, si modica omittantur. D. de vent. inspiciend. l. 1. in fine, Sed contra videtur, quia ille, qui recipit modicum stipendium, etiam eodem stipendio privandus est, sup. de præb. cap. ult. lib. 1. Item imputet sibi, qui recipit modicum; quia quemadmodum est adstrictus ecclesiæ ille, qui magnum habet, ita hic, & quæret necessaria manibus. 21. dist. *Clericus*, Dico, quod si per simplicitatem omisit, non nocet in hoc casu; secus si scierit, ut sup. eodem *Super*, lib. 3. Sed quid si habens sufficiens beneficium petit litteras de alio beneficio, numquid tenent litteræ, si renuntiet priori? non, nisi tempore datæ renuntiaret, arg. sup. eod. *Causa*, lib. 2. & quia hic dicitur de vicaria, idem intellige, si habet aliquam possessionem ab ecclesia, arg. 16. q. 1. *Possessiones.* c Nota, quod remotus dicitur qui est ultra duas diætas, & proprie extra diœcesim, & facit ad intentionem illius intelligendam, quod est extrav. 3. de elect. *Cum inter*, infra de elect. *Nihil est.* Sunt autem duo notabilia contra illos, qui impetrant litteras extra provinciam, unum, quod si voluerit pars impetrans procedere per litteras illas, potest excommunicari a suo ordinario, ut extrav. 2. de offic. ord. *Significavit*, & aliud, quod si reo absente non aderit ad terminum sibi præfixum, perdit beneficium rescripti, ut 3. q. 3. §. *Quod fieri*, Jo. d Numquid intelligis hoc aut de vulgaribus diætis, quæ habentur secundum consuetudinem regionis, aut de legalibus, quod secundum xx. milliaria computantur pro die, ut D. de verb. sign. l. 3. videtur, quod de vulgaribus quia nomina ex communi usu sunt intelligenda, ut extrav. 2. de sponsal. *Ex litteris*, D. de suppellectili legata, *Lab-o*, & consuetudo est optima legum interpret, ut extrav. 3. de consuet. *Cum dilectus*, & plusquam natura vocis, ut D. de legatis tertio, *Non aliter*, D. eod. tit. *Uxori*, in principio, De hac materia, & contra multa arg. inveniunt, ut nor. 12. dist. *Illud.* Dico intelligendum de vulgaribus, quia lex debet convenire consuetudini regionis, ut dist. 4. *Erit autem.*

e Ut ita scribatur, non obstante tali constitutione. Sic patet, quod rescriptum debet facere mentionem constitutionis ad hoc, ut ei præjudicet, ut extrav. 1. de ætat. & qual. *Eamto*. Nec habet hic locum illa regula, quod speciale derogat generali, licet non faciat mentionem illius, ut extrav. 3. de rescr. *Pastoralis*, licet ita sit in rescriptis. Sed hic licet rescriptum sit speciale, non tamen derogat constitutioni, quæ est generalis: nec est hoc ideo, quia Papa habeat bene notitiam hujus constitutionis, sed ideo quia Papæ ignotæ sunt distantiarum locorum, ideo præcipit, quod etiam ratione mandati sui non citeretur ad remota loca. Jo.

f Per rescriptum Principis non possunt suscitari lites finitæ, ut C. de transf. *Causas*, Immo tales a limine iudiciorum expelluntur, ut C. sententiam recte latam rescindi non posse. l. ult. Joan.

g Sic de pœnit. dist. 1. *Pœnæ*, D. de liber. & posthum. *Cum quidam*. Videtur ergo, quod in rescriptis, quæ actor impetrat, verba potius sunt restringenda, quam amplianda, ut extrav. 3. de rescr. *Causam*, sed in rescriptis reorum verba sunt amplianda, ut extrav. 3. eod. tit. *Olim*, nisi sit rescriptum indulgens beneficia, ut extrav. 3. de donat. *Cum dilectus*, & est simile extrav. 3. de off. del. cap. ult. in fine. Jo.

h Sic ergo generalis procurator non sufficit ad impetrationem litterarum, quod est bene notandum, sicut requiritur specialis procurator in transactione, & in integram restitutione. Sed nonne ratihabitio domini sufficit ad hoc, ut litteræ incipiant valere, quæ prius non valuerunt? ut D. de iudiciis, *Licet*. Item litteræ, quæ primo non valerent, postea confirmantur, ut extrav. 3. de foro comp. *Ex transmissa*, Resp. licet procuratio, quæ nulla est, possit ratificari non tamen litteræ. Sed pone, quod vis reprobare litteras per alium impetratas, an incumbit tibi probatio, quod sine mandato sunt impetratæ, an domino, quod mandavit? videtur, quod domino, sicut neque executor tenetur parere mandato iudicis, nisi probetur mandatum, ut extrav. 3. de offic. del. *Cum in iure*, qualiter enim possit adversarius probare, quod non esset ei mandatum, cum sit pura negativa. Præterea licet quis exhibeat litteras ecclesiæ, non tamen auditur, nisi probet mandatum, ut extr. 3. de paro. h. *Coran*, in principio, & generaliter traditur, quod quotiens dubitatur de mandato, mandatum probandum est, vel cavendum est de rato, ut C. de procurat. l. 1. Item numquid jubetur exhiberi cum authentico libellus Papæ porrectus? ut 81. dist. *Maximianus*, 7. q. 1. *Præsentium*. Ad quid, nisi ut sciatur, per quem fuit impetratum; nam forte per excommunicatum sunt impetratæ, & illæ non valent, ut sup. de probat. cap. 1. lib. 3. Nec obstat, si dicatur, quod instrumentum apparet non vitiosum; ergo standum est ei, donec contrarium probetur, ut C. de edicto divi Hadriani l. ult. Hic enim non impugnatur scriptura in hoc, quin verus sit actor, & vera bulla, sed tantum dubitatur de mandato. Ad hoc potest dici, quod si ita continetur in rescripto: „ Conquestus est nobis talis procurator talis &c. “ & in eo casu non tenetur probare mandatum. Sed si continetur: „ Conquestus est nobis talis “, cum ille non fuerit conquestus, sed alius, qui dicit se fuisse procuratorem; quod tunc tenetur probare mandatum, quia plerique fingunt se alios,

alios,

falsarius puniatur, nisi forte de illis personis sit, a quibus non debet exigi [a], de jure mandatum.

TITULUS III.
DE ELECTIONE.

CAPUT I.

Idem.

c. 35. de elect. **C**oram dilecto fil. n. tit. S. Prudentianæ presbyt. Card. & infra. Si vero utriusque partis fuerit electio cassata, vos fratribus omnibus, qui fuerint in provincia (b) convocatis, quod majori, & saniori parti eorum super prædictis videritis complacere, faciatis per cens. eccles. firmiter observari.

CAPUT II.

Idem Parmen. (1) Episcopo, & ejus conjudicibus (2).

c. 36. eod. **B**onæ memoriæ S. Episcopo Cremon. in extremis agente, cum de convalescentia desperaretur ipsius, Cremonen. capitulum Hug. concanonicum suum Regii disciplinis scholasticis insistentem, ad certum terminum vigiliam Pentecostes pro futuri electione Pontificis citari fecerunt. Verum secunda feria post Pentecosten dicto Episcopo viam universæ carnis ingresso capitulum, antequam corpus illius esset traditum sepulturæ, ablente canonico memorato in quatuor de ipso capitulo, & tres de clero civitatis potestatem eligendi Pontificem contulerunt, expresso, ut minor pars illorum VII. sequeretur in electione majorem. Habito itaque post mortem, sed ante sepulturam tamen, ipsius Episcopi de futuri pastoris electione tractatu, cum vota illorum scinderentur in partes, IV. in Archipresbyterum, duobus in Archidiaconum, uno in alium consentientibus. Tandem illo sepulto minoris partis arbitrio ad iudicium accedente majoris, eundem Archipresbyterum concorditer elegerunt, cui ele-

ctioni Archid. cum capitulo, & clero civitatis, nullo contradicente consentit. Verum adveniens postmodum Hug. & asserens se fuisse contemptum, ac propter hoc electionem hujusmodi nullius fuisse momenti, quasi jus eligendi devolutum fuisset ad ipsum, pro se, prout potuit, Archid. memoratum elegit. Constituto autem Hug. pro sua, & dil. fil. n. F. & N. pro electione Archipr. coram nobis electionem ab ipso Hug. post electionem Archipresbyteri non cassatam, licet de viro multæ literaturæ, honestæ vitæ, ac claræ famæ, non tamen sine multa temeritate præsumptam, cum de priori nostrum debeat expectare (c) iudicium, antequam procederet ad secundam, duximus irritandam, in pœnam interdicentes eidem contradictionis vocem in primo consensu capitulo perdurante; electionem quoque Archipr. quamvis laudabile testimonium perhibeatur de ipso, justitia exigente cassavimus, tum quia corpore defuncti Episcopi nondum tradito sepulturæ, habuere de ipsa electione tractatum (d) contra canonicas sanctiones; tum quia inventus est Hug. fuisse contemptus, licet unus solus extiterit, cum plus in talibus consueverit unius contemptus obesse, quam multorum (e) contradictio in presentibus. nec prædicta debet dici valuisse citatio, quia cum Episcopi mortem præveniret, temeraria nimis extitit, & non potuit arcere (f) (3) citatum. Ad hæc volentes Cremonen. ecclesiæ speciali sollicitudine providere, concedimus, & mandamus; ut si capitulum in suo voluerit perdurare consensu (g), ipsum Archipr. auctoritate nostra in pastorem Cremon. ecclesiæ concedatis, alioquin nisi forte infra IX. dies de persona idonea in Pontificem sibi, & ecclesiæ suæ providerint per electionem canonicam, & concordem; vos eisdem auctoritate sed. Ap. de ipso Archipr. vel Archid. (h) seu de alio viro idoneo providere curetis.

CA-

(1) *Pampisien.* [2] *Contu. al.*

[3] *Artare, forte.*

alios, & sub nomine aliorum impetrant litteras, vel aliter. Si litteræ impetrantur ad appellationem alicujus, tunc non tenetur probare mandatum: nam non est credendum, quod quis sit negligens in prosequendo appellationem, qui alias diligens est, arg. C. qui, & adversus quos l. 1. Si vero per simplicem querelam sint litteræ impetratæ, tunc secus, nisi in litteris fiat mentio procurationis. Joann.

a Quæ illæ personæ sint, dicitur D. de procuratoribus, *Sed & he.* Joann. b Hic expresse habetur, quod soli, & omnes illi, qui sunt in provincia, sunt vocandi ad electionem, & per hoc intelligas illud, infra eod. *Quia propter*, in fine, unde non tenent illud, quod dicitur de sono campanæ, sub eod. *In causis*, lib. 3. de hac materia plene inveniuntur, 7. q. 1. *Factus.* Joann. c Sed nonne electio, quæ fit contemptis, qui interesse debent, ipso jure est irrita? ut sup. eod. *Quod sicut*, & cap. ult. lib. 3. & supra de arbitriis, cap. ult. lib. 3. & 63. dist. *Obeuntibus*, ergo non obstante ea potest attemptari alia, ut sup. de appell. *Constitutis*, lib. 1. & infra de præb. *Dilecto*. Cum enim a jure sit reprobata talis electio, non est necesse adire iudicem pro ea cassanda. D. de condic. instit. *Que sub conditione.* §. ult. Præterea cum universitas delinquit in eligendo, debuit electio devolvi ad illum, qui non deliquit, sup. eod. bonæ, lib. 3. sup. de postulando, *Gratum*. Dico, quod electio istorum non fuit nulla, sed potius annullanda; & ideo, debuit expectari cassatio superioris, unde & si iste unus habuisset jus eligendi; deliquit in hoc, quod voluit simul esse actor, & iudex præmissæ electionis, ut extrav. 3. de conc. præb. & eccles. non vac. post electionem: & licet illi delinquerent in eligendo, non tamen illud jus devolvitur ad unum, tum quia unus non constituit universitatem, ut probatur hic, & 65. dist. *Si forte*, & D. de legat. 1. *Si grege*, licet nomen universitatis dicatur in uno constare. D. quod cujusque universitatis, *Sicut*, in fine, tum quia non devolvitur jus eligendi ad alios, nisi quando eligitur persona ineligibilis, ut inf. eod. *Scriptum*, in fin. Joann. d Nota quod cassatur electio, de qua est habitus tractatus ante sepulturam morientis. 79. dist. *Nullus*. e Sup. eod. *Quod sicut*, lib. 3.

f Generale enim est, quod ad citationem, quæ a jure reprobatur, non tenetur venire citatus, etiam ut alleget privilegium, ut not. 3. q. 2. *Si Episcopus*. Joann. g Non intelligas, quod ex illo priori consensu eum possint eligere, eum ille fuerit illicitus, sed potius ex novo consensu denuo convenientes in eum, sic sup. de eo, qui duxit in matrimonium, quam pol. per adul. cap. 1. sic 63. dist. *Quanta*. D. de servit rust. præd. *Recepit*. Joann.

h Hoc dicto, non dat illis optionem eligendi, quem voluerint, sed ordo verborum ostendit, quod per ordinem illum procedatur, ut primo examinent personam Archipresbyteri, & si ea fuerit reprobata, tunc examinent personam Archidiaconi, sic 85. dist. *Florentinum*, arg. bonum ad hoc, de consecr. dist. 2. *Juxta*. Ordo enim in rescriptis est considerandus, supra de rescript. *Cum dilectio*, lib. 3. & hoc expressum est. D. ad Trebelianum, *Herodes*, in fine, in authent. de hered. & Falcidia. §. *Inordinatum*. Jo.

CAPUT III.

Idem.

c. 37. eod.

CUM ad nostram nuper notitiam devenisset, quod Hug. qui se pro Abbate Luxovin. [1] gerebat, non fuerit ante monachus (a) quam electus. Nos attendentes, quod contra regulares traditiones istud [2] fuerit aptatum; cum nullam spem (b), vel promissionem habens, ut Abbas fiat, debeat monachari, electionem de ipso factam, de consensu fratrum nostrorum, curavimus irritare. Quocirca mandamus, quatenus tam monachis, quam aliis fidelibus monasterii memorati studeatis ex parte nostra distritius inhibere, ne præfato H. ullam obedientiam, vel reverentiam propter jam dictam electionem, valeant (3) exhibere; et si quid in eodem monasterio disponendo perperam attentavit, nullum robur (c) habere volumus firmitatis, sed penitus irritari.

CAPUT IV.

Idem in registro (4) tit. S. Laurentii in Lucina presbytero Card. A. S. Leg.

c. 38. eod.

Officium tui laudabilem exequeris (5) actionem, cum super illis, de quibus dubitas, per nos postulas edoceri. Sane nobis tuis litteris intimasti, quod cum monasterium quoddam possessionibus convenienter ditatum, sed positum in medio nationis pravæ pariter, & perversæ pastore careret, monachi de electione Abbatis tractantes necessariam duxerint personam eligere aliquam, cujus potentiam valeret a persecutoribus liberari. Cumque non possent sui ordinis idoneam invenire personam, in quendam virum nobilem oculos direxerunt, per quem melius poterat defensari, &

consilio quorundam juris peritorum adierunt patrem ipsius humiliter postulantes, quod filium suum induceret, ut habitum suscipere monachalem, nullam patri de ipsius promotione fiduciam tribuentes; & pater ad hoc induxit filium discretum, providum, litteratum, & xxv. annorum ætatis, qui monachus est effectus, nulla spe, ut asserit, de sublimatione tributa; sed die, in quo monachus est effectus, fuit in Abbate electus, cujus electio fuit per dil. fil. n. G. de Bab. (6) subdiaconum nostrum, Rectorem Messanæ A. S. L. qui in omnibus prædictis interfuit, confirmata. Cum autem idem sit paratus purgare se, quia nulla fuit ad hoc ambitione inductus, per litteras nostras postulas edoceri, utrum dictus Legatus potuit hujusmodi electionem confirmare, vel dispensare; ut quod factum est, stare possit; & utrum electione rite cassata iterum valeat eligi in Abbatem. Nos autem conf. r. taliter respondemus, quod licet ex his, quæ in continenti (d) subsecuta sunt, ostendatur, quod talis taliter eligi non possit in Abbatem, maxime cum ex eo, quod antequam esset discipulus, voluit esse magister, electionem illam irritam esse decernimus, & inanem. Verum postquam fuerit in regula competenter (e) instructus, si urgens necessitas, & evidens utilitas ipsius monasterii postulaverit, purgatione recepta poterit in Abbatem assumi, ne monasterium opprimatur incurfibus malignorum.

CAPUT V.

Idem.

Illa quotidiana instantia, & infra. Pro certo dicimus electionem de ipso factam canonicam (f) existisse, ipsam auctoritate Ap. duximus

e. 39. eod.

(1) Luxionen. (2) Illud. (3) Audeant. [4] Magistro Ca. Gr. IX. (5) Persequeris. (6) Lab.

a Hic habes expressum, quod clericus secularis non potest eligi in Abbatem. Ad idem facit supra eod. Cum causam, lib. 3. arg. contrar. 16. q. 1. Presbyteros. Sed illud ibi solvitur & in hoc ipsi sunt melioris conditionis, quam clerici, quia clerici eos eligunt ad sua officia, ut 58. dist. cap. 1. & 2. sed ipsi non eligunt clericos ad suas dignitates, arg. contrar. 28. q. 1. Omnis, 2. q. 7. Sicut. b Principalem, 8. q. 1. Sicut in ecclesia, sed licitum est alicui sperare honores ecclesiasticos, ut 61. dist. Quid proderit. Joann.

c Arg. quod licet aliquis habitus fiat pro electo, nihilominus detecto postea vitio electionis, omnia per ipsum facta cassantur, arg. 12. q. 2. Alienationes, 25. q. 1. Omne, supra de hæreticis, Fraternalis, arg. contrar. 3. q. 7. §. Tria. Jo.

d Præsumitur aliquid, quod est in continenti secutum, 31. q. 1. Si quis, & 50. dist. Si qua femina, quæ enim in continenti fiunt, inesse videntur. D. si certum petatur. Lecta. Sed si hæc est ratio, quare clericus non possit eligi in Abbatem, quia non est instructus in regula monachali, eadem ratione nec monachus potest eligi in Episcopum, vel prælatum alicujus ecclesiæ, cum non noverit regulas clericorum, & multo tempore debeat discere regulas clericorum, ut possit præfici ecclesiæ, ut 16. q. 1. Sic vive, &c. Si clericatus, quod concedo per jam dicta cap. Sed quid si peritus esset in regula monachorum, numquid tunc posset eligi in Abbatem, licet non esset monachus? Videtur, quod sic, quia ratio constitutionis cessat in eo, ut 61. dist. §. His omnibus, sicut monachus peritus in regula clericali potest eligi in Episcopum per prædicta capitula, sed non est ita, quia etsi sciret regulam, non tamen est expertus in ea, nam grave est in expertos divinis obsequiis applicare, 19. q. 3. Monasteriis. Sed quare non poterat iste postulari in Abbatem, cum laicus nesciens regulas clericales, postulari in Episcopum? 61. dist. Osius, & postea per tres menses discere debet regulas clericales ut in auth. de sanctissimis Episcopis, §. 2. Item eremita postulari in Abbatem, ut sup. eod. cum monasterium lib. 2. sed ea ratio est, quia si laicus est peritus, non est in eo necessaria probatio habitus clericalis: sed quicumque sit peritus clericus in regula monachali, adhuc eget probatione habitus monachalis, in quo + habitus monachalis consistit. Jo.

e Per tres menses, arg. extra 1. de ætat. & qualit. Præterea, & in auth. de sanctissimis Episcopis, §. 2.

f Dicitur ergo electio canonica, licet fiat ab his, qui sunt excommunicati minori excommunicatione, qua minor excommunicatio tantum privat a sacramentis, sup. de except. A nobis, lib. 3. sed nonne tales remouentur a legitimis actibus, scilicet a testimonio, & accusatione; cum sint in crimine constituti? ut sup. de restit. Super eo, lib. 1. sic ergo a temporalibus & legitimis arg. qui fil. sunt legit. Per venerabilem; sed non est simile, quia eligendo jus suum prosequitur, & nullus criminofus remouetur a persecutione sui juris, 4. q. 6. Omnibus, nam & in aliis spiritualibus actibus vides, quod licet clericus sit suspensus quoad se, non tamen quoad alios, 1. q. 1. Sacerdotes. Item quia excommunicatio non transit ad tertiam personam, unde non contaminatur per secundam electa. Item quia periculosum esset hoc ecclesiæ, quia pauci inveniuntur sine mortali, 50. dist. Quia tua, & sic omnes electiones periculosæ essent. Sed quid si ipse clericus * est minori excommunicatione notatus, numquid cassabitur ejus electio? non videtur, quia Isaias adhuc peccator fuit electus ad prædicandum, 8. q. 1. In scripturis, & Ezechiel, dist. 50. Quid est, & si aliquis recipiat ordinem, qui est in crimine non enormi, asecutionem ordinis retinet, 68. dist. Sicut. Ad idem facit, sup. de constit. Sicut, lib. 3. sup.

* electus, forte.

mus confirmandam suppletes de plenitudine potestatis, si quis in ea ex eo fuisset defectus, quod quidam interfuerunt electioni ejusdem [1], qui ex sola participatione in simplicis excommunicationis laqueum inciderunt.

CAPUT VI.

Idem magistro Maximo notario.

c. 40. eod.

Scriptum est in Apocalypsi Joann. quod in medio sedis, & in circuitu sedis erant quattuor animalia &c. & infra. Sane ad hanc ecclesiam scilicet Constantinopolitanam duo animalia sunt vocata, utinam plena oculis, & alas habentia senas, videlicet v. fr. n. Heraclien. Archiepiscopus & dilectus fil. Plebanus S. Pauli de Venetiis, sicut per procuratores tam postulantium Archiepiscopum, quam eligentium Plebanum fuit propositum coram nobis, & infra. Verum quia de his, quæ per assertionem partium in iudicium deducta fuerant, nobis non potuit fieri plena fides, quæ nvis super his, quæ de numero dicta sunt postulantium, per quoddam publicum instrumentum, nec non confessionem procuratoris partis adversæ in iudicio quidem factam, sed postea revocatam (a), pars altera adserit (2), suam intensionem esse fundatam; causam dis. taliter duximus committendam, per A. sed. mand. quat. super his, & aliis inquiras diligentissime veritatem de meritis electi, & postulati apud Venetias, ubi nati fuerunt (b), & diutius conversati, de studiis autem eligentium & postulantium, & omnibus generaliter quæ causam possunt (3) instruere, apud Constantinopolim, ubi hujusmodi postulatio, & electio celebrata fuerint, etsi partes consenserint, procedas hoc modo; ut si consiterit de mutuo convenisse consensu, quod ad electionem Patriarchæ VIII. (4) admitterentur præpositi, sive per se ipsos, sive per alios (c) & duo alii ex parte universitatis, pro ceteris conventualium ecclesiarum prælati, totque tunc temporis conventuales ecclesias habuisse prælatos, quod cum VII. præpositis, & IX. canonicis, quos quidem canonicos constat in postulatione prædicti (5) Archiepiscopi convenisse, duplo majorem facerent numerum, quam XV. electores plebani, tu vice nostra postulationem admittas,

Tom. II.

(1) Eidem. (2) Assereret. (3) Possens.

[4] Septem.

sup. de tempor. ordin. cap. 2. lib. 3. sed contrar. 11. dist. cap. 1. 71. dist. Cunctis qui ord. Jo.

a. Sine aliquo intervallo, ut extra de test. cog. cap. ult.

b. Sic sup. de præsumpt. Quosdam, & sup. de electi.

Postquam, lib. 1. c. Qualiter aliquis per procuratorem possit eligere, dicam infra eod. Quia, Joann.

d. Hic habes, quod semper electores præferuntur postulantibus, nisi duplo plures sint in postulatione. Sed

videtur, quod minima pars eligentium præferenda sit quamquam magna parti postulantium: quia postu-

lantes soli gratiæ innituntur, & non juri, ut supra de postulat. Bone. Sed eligentes, & electus juri innituntur.

Resp. non sequitur, nam patronus laicus in præsentando soli gratiæ innititur, ut 16. q. 7. De trinitatis *

unde gratia fit postulato, si admittatur; injuria fit, si expellatur. D. de aqua corid. & æstiv. L. penult. ideo autem

statum hic iudicio duarum partium, quia quod duæ partes faciunt, universitas facit, supra de elect. Cum

nobis, lib. 3. & secundum hanc decretalem intellige, quod dicit decretalis: „ quod in magna discordia non con-

suevit admitti postulatio “ supra de postulat. Bone, lib. 3. Item aliud notabis, quod cum in electione major

numerus sit ex una parte, quam ex altera, non habetur respectus ad merita personæ, vel ad zelum eligentium,

ut supra eod. Dudum, lib. 3. & supra de appellat. Constitutus. Sed si numerus canonicorum excederet in modico,

tunc curreretur ad meritum, & ad zelum, supra de testibus, In nostra. De hac materia nota. plene. 63. dist. c. ult.

e. Quæ tamen per ignorantiam est electa. f. Idem, ex certa scientia, ut sup. eod. Insuper, lib. 3. sed

qualiter potuit iste prælatus esse dignus Archiepiscopatu, & indignus Patriarchatu, & tunc a Papa iudicatus

fuit dignus, cum confirmavit eum in Archiepiscopum, quia denuo iudicat de moribus suis, contra illud, 17.

q. 4. §. Qui autem, infra de ætat. & qual. Accipimus. Resp. quia licet inquiri de indignitate superveniente

postea: vel dic, quod licet dispensatum fuerit cum eo in minori dignitate, non tamen in majori, ut 12. dist.

Consuetudinem. g. Dicitur autem illa pars potior, quæ majori ratione nititur, ut 40. dist. Multi, in fine. Illa

tamen ratio non habet locum, ubi numerus longe major est ex una parte, quam ex alia, ut dixi supra cap.

1129

nisi probatum fuerit postulatio aliquid obviare de canonicis institutis, quod promotionem ipsius debeat impedire; ac plebani electione cassata, ipsum Archiepiscopum absolvas vinculo, quo Heraclien. ecclesiæ tenetur, concedendo ipsum Constantinop. ecclesiæ in pastorem. Quod si ad faciendum duplo majorem numerum, simul omnes prædicti minime suffecerint, sive dignus, sive indignus sit postulatus, tu postulatione repulsa, electionem plebani auctoritate nostra confirmes, dummodo nihil obstat eidem, quod ipsum tanto prælatu reddat indignum. Si vero numerus postulantium inventus fuerit duplo [d] major, quemadmodum est prædictum, & persona postulata reperta fuerit indigna [e], tutam postulationem, quam electionem non differas reprobare, nisi forsan omnis, aut major pars postulantium præsumptione [f] damnabili postularint indignum, ut hac vice merito debeant eligendi, seu postalandi potestate privari, & hoc quoque casu electionem confirmes, si de persona idonea consiterit celebratam.

CAPUT VII.

Idem Atrebaten. Episcopo & Abbati S. Benun. [6] Morien. diac. & S. Vallib. canonico Laudun.

AD nostram præsentiam accedentes dil. fil. Præpositus, Archid. & quidam alii canonici Ambianen. in auditorio nostro proponere curaverunt, quod cum eorum ecclesia suo esset destituta pastore, & capitulum ecclesiæ ejusdem tractaturum de substitutione Pontificis convenisset, compromiserunt in tres unanimi voluntate, qui præstito juramento singulorum inquirerent voluntates, & eum, in quem sanior pars capituli conveniret ab eis eligendum, in Pontificem nominarent, & omnes tenerentur ipsum recipere ap. post. in pastorem, quem illi decernerent eligendum, quibus etiam interpretari concesserant, quæ pars esset potior nominanda [g]. Cum ergo ipsi arbitri voluntates canonicor. omnium quævisissent, ei, ad cujus spectabat officium, præceperunt, ut Decanum ejusdem ecclesiæ ipsi in patrem eligerent, & pastorem. Verum, quia compromissio ipsa [7] impositione juramenti fuit firmata, quidam

Iiii

[5] Præfati. (6) Bertini. (7) Illa.

1129

pro-

* cuique, forte. * decernimus forte.

dam eorum in eundem consenserunt expresse, sed ipsi Cancellarius, & Cantor ejusdem ecclesiæ, ac quidam alii distulerunt adhibere consensum, pro eo quod dictus Decanus esset impotens evidenter ad Episcopale officium exercendum, cum de ipsius non posset valetudine dubitari. Unde cum instantia indutias a suis canonicis postularunt, ut Ap. sed. consulere, an ratione præstiti juramenti eundem Decanum tam imbecillum, & confractum senio recipere tenerentur, vel ab eo possent licite dissentire, religione juramenti præstiti non obitante, & infra. Nos igitur his, & aliis diligenter auditis, quæ partes coram nobis proponere voluerunt, de communi consilio fr. nostrorum ita duximus providendum dif. vi. per Ap. sed. m. quatenus, quia debilitas corporis, quæ contra dictum electum opponitur, cum in ceteris sufficiens reputetur, per ipsam (a) inspectionem oculata fide potest melius comprehendi: vos, quibus in hac parte vices nostras committimus, cum de vestra dif. pru. plurimum confidamus, adhuc iterum ad majorem cautelam faciatis vobis eundem electum præsentari, & eum habentes præ oculis, inspicatis diligenter in eo circumstantias universas: & nisi eum videritis tanta debilitate gravatum, ut Episcopale officium non valeat exercere, vos omni ap. ces. Metropolitano suo firmiter injungatis, ut eum non differat consecrare. Quod si tanta debilitate laborat, ut ad Pontificale offi-

cium exequendum impotens habeatur, faciatis illum auctoritate nostra cessare.

CAPUT VIII.

Idem in conc. Later. const. XXIII. [1]

NE pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax invadat, aut in facultatibus suis ecclesia viduata grave dispendium patiatur, volentes in hoc & occurrere periculis animarum, & ecclesiarum indemnitatibus providere, statuimus, ut ultra tres menses cathedralis (b) ecclesia, vel regularis (c) prælato non vacet, intra quos justo impedimento (d) cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestate careant ea (e) vice, ac ipsa eligendi potestas ad eum, qui proximo præesse dignoscitur, devolvatur; is vero, ad quem fuerit devoluta potestas, Deum præ oculis habens, non differat ultra tres menses cum consilio capituli sui, & aliorum virorum prudentium viduatam ecclesiam de persona idonea ipsius (f) quidem ecclesiæ, vel alterius, si dignus non reperitur in illa canonice ordinare, si canonicam voluerit effugere ultionem.

CAPUT IX.

Idem in eodem const. XXIV. [2]

Quia propter diversas formas electionum, quas quidam invenire conantur, & multa impedimenta proveniunt, & magna pericula imminent

(1) XXII.

proximo. Joan. Nota, quod per aspectum corporis probatur conveniens ætas regimini: item per aspectum probatur virginitas, 27. q. 1. Nec aliqua. Item pubertas, supra de despons. impub. Manifestum, lib. 2. Item atrox injuria, ut D. de pœnis l. 2. Item suspectus, qui fuerit in edificio *. C. de administr. tur. Lex, in fine. Item fines agrorum, & Episcopatum, ut 16. q. 4. Inter. D. finium reg. l. Si irruptione. Item ætas, quantum ad petendam restitutionem. D. de minor. Minor aspectu, & melius probatur res oculata fide, quam per aures, ut inst. de gradibus §. Item consobrini. Sed in liberatione a tutela reprobat aspectus corporis. D. quando tutor. vel curator. esse desinant, Indecorum. Item habes hic, quod senectus impedit promovendum, 86. dist. Florentini. Sed non dicit promotum, 7. q. 1. Petisti, & videtur, quod ætas septuagenaria repellit ab electione sicut a tutela, ut C. qui ætate. L. un. sicut ab aliis civilibus muneribus D. de vacat. inuner. Majores, & 4. q. 3. Multa †, vel etiam sexagenaria, sicut repellit ab operatione filiorum carnalium, ut D. de adopti. Si pater. §. primo, ergo & spiritualium. Sed hic non respicitur ætas, sed potius corporis debilitas. Joann. b In cathedrali idem fuit secundum antiqua jura, ut 50. dist. Postquam. Et alii tres dantur ad consecrationem petendam, ut 100. dist. Contra morum. c Sic videtur, quod canon Lateranensis hodie non * extenditur ad regulares prælaturas; cum Episcopatus, & regulares prælaturæ hic æquiparentur, & secundum hoc interpretanda est decretalis extr. 3. de conc. præbend. non vac. Dilectus. Quidam tamen dicunt illam decretalem corrigi per hanc, quæ hic sequitur. d Ita patet, quod non currit præscriptio contra canonicos, si ex causa differant electionem, ut 28. dist. De Syracusana, & 61. dist. Bene, & extr. 3. de concil. præb. non vacant, Quoniam diversitate. C. de inoffic. test. Contra. D. ex quibus caus. majores. L. Quod quidam. Jo. e Qualiter illud verbum exponatur, consuevit notari extr. 3. eod. tit. Cum Wintoniensis.

f Hic præcipitur metropolitano, ut de eadem ecclesia eligat. Sed nonne ad metropolitanum devolvitur idem jus, quod habuit capitulum? sed capitulum poterat elegisse extraneum, ut extr. 3. de elect. Cum nobis, ergo & metropolitanus. Ego credo, quod capitulum non potest de jure eligere alium, quamdiu est dignus inter eos, ut hic patet, & 61. dist. Obitum, & cap. Nullus, & 18. q. 2. Quam sit. Si tamen omnes conveniunt in extraneum, tenet electio, licet ipsi peccaverint eligendo; tamen propter tale delictum non cassatur electio, quemadmodum si omnes, vel major pars eligerent minus idoneum, cum tamen inveniretur ibi magis idoneus; licet delinquerent in eligendo, tamen teneret electio, ut extr. 3. eod. Dudum. Si tamen duo ex eis eligerent de eadem ecclesia, & omnes alii de altera; hic crederem prævalere electionem paucorum, quia cum illi iustiori ratione moveantur, pars eorum major dicitur, ut 40. dist. Multi, in fine, & arg. 31. dist. Nicena, & 4. q. 3. §. 2. & extr. 1. de his, quæ fiunt a maj. part. cap. c. un. nec obstat extr. 3. eod. Cum nobis, & Cum inter, quia ibi nullus ex altera parte fuit electus. Sed quid si omnes præter unum consentiunt in extraneum? certum est, quod ille se non potest eligere, ut extr. 3. de jure patron. Per vestras, nec etiam alium ex capitulo suo, quia quilibet eorum consensit in extraneum. Ergo ille, quem elegerant, non posset consentire in se ipsum, quia in duos non potest quis consentire. Sed ad hoc, ut teneat electio, oportet, ut in se consentiat, ut extrav. 3. de elect. Cum inter, in fine, & sic patet hic, quod jus universitatis non consistit hic in uno, licet possit consistere in duobus, quod concedo: unde si omnes canonici mortui essent præter unum, extincta esset universitas, ut probatur 65. dist. Si forte, & supra eod. Bone, & D. de legat. 1. Si grege, nec obstat D. quod cuiusque universitatis, Sicut, ubi dicitur, quod nomen universitatis fiat in uno. Hoc verum est, quantum ad hoc, quod convenire, & conveniri potest nomine universitatis. Sed obicitur, quare dicitur hic, quod metropolitanus eligeret de eadem ecclesia, cum omnes isti ex delicto suo perdidissent jus eligendi? Resp. perdidissent jus eligendi ætate, sed non passive. Sed si deliquissent in eligendo, tunc perdidissent ætate, & passive, id est, quod nec eligere neque eligi possent, cum sit quilibet suspensus a beneficio, ut

extr.

* Officio, forte.

* Al. sine non.

c. 41. eod.

c. 42. eod.

(2) XXIII.

ment ecclesiis viduatis (a), statuimus, ut cum electio fuerit celebranda, presentibus omnibus, qui debent, & volunt [b], & possunt commode interesse, assumantur tres de collegio (c) digni fide, qui secreto [d], & sigillatim vota cunctorum exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus obstaculo (e) appellationis interjecto; ut is collatione (f) habita eligatur, in quem omnes, vel major, vel sanior pars consentit, vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium viduatae ecclesiae provideant de pastore, vel electio facta non valeat, nisi forte communiter esset ab omnibus quali per inspirationem absque vitio celebrata. Qui vero contra praescriptas (g) formas eligere at-

temptaverint, eligendi ea vice potestate priventur. Illud autem penitus interdiximus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in loco (h), de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire; non possit; super quo si opus fuerit, fidem faciat juramento, & tunc si voluerit (k), uni committat de collegio ipso vicem suam. Electiones quoque clandestinas (l) reprobamus, statuentes, ut quacumque electio fuerit celebrata, sollemniter publicetur.

CAPUT X.

Idem in eod. const. XXV.

Quisquis electioni de se factae per saecularis potestatis abusum, consentire praesumpserit contra canonicam libertatem & electionis

c. 43. eod.

extr. 1. de elect. Cum in cunctis. Joann. a Per hoc patet, quod loquitur tantum de electione praetorum *, non canonicorum. Sed numquid extenditur istud ad omnes dignitates, & ad ducatus, & praepositos, sic ad omnes, quae non sunt cathedrales? Sed in cathedralibus non videtur, quia illa non dicitur viduata, cum habeat Episcopum. Videtur tamen tantum ad Episcopatus, & ad regulares praeturas debere artari, ut supra eod. Ne pro defectu, Joann. b Extra 3. eod. Cum inter. c Nonne hic videtur dari occasio discordiae? cum facilius sit concordari in unam personam, sive convenire, quam in tres? & si canonici discordant in eligendo istos tres, a quo * inquireretur de votis, & zelo, & numero eligentium, sicut in electione Episcopi? Praeterea si illi tres electi nominant unam personam, adhuc superest vetus quaestio, an illa pars, quae illum nominavit, sit major, saniorque, & sic eadem restat quaestio, ac si ipsimet elegissent, & tum major circuitus? Ad hoc dico, quod haec est causa statuti, quia quidam timore, vel favore non ita cito nominarent aliquem in publico, sicut occulte. Item alia ratione, quia consueverunt aliqui quandoque eligere, & statim appellare, ne alter eligeretur; & volebant, quod post talem electionem non cassatam, non procederetur ad alteram, ut extr. 1. de elect. Consideravimus. Tali discordia, sive cavillationi modus est janua praclusa. Joann. d Forte per juramentum, ut supra eod. Ad nostram. e Cum non habeat ante locum appellatio, ergo consensus talis non potest variari ante publicationem, nec post. arg. contrar. supra eod. Cum inter, in fine. f Ut videatur, quae pars sit major, non intelligas de collatione numeri cum zelo, vel cum numero clericorum; quia illa collatio non fit, nisi ubi in modico excedit numerus unus alium, ut dixi supra eod. Bone. g Sed quid si commissum esset uni tantum? hoc esset contra formam. Sed quid si aliquid esset additum huius formae? nec illud esset contra, quia qui plus facit, non facit contra. D. de servit. urban. praediorum, Si arborum. h Sed quis est locus ille, a quo deberet evocari? si sunt ita remoti, sicut est a Capua usque ad Panormum, non vocantur, ut extr. 3. eod. Cum inter. Sed a tanto loco, quantum est a Mediolano usque ad Januam, vocantur, ut 63. dist. Quantum. Dico, quod unde possunt commode vocari, inde sunt vocandi, ut extr. 3. de elect. Quod si quis. Si quaeras, quis locus dicatur commodus? Resp. ille qui est ultra * duas dietas extra dioecesim, ut sup. de refer. Nonnulli, vel dic, quod ille locus dicitur commodus, qui est a Roma usque ad finem Italiae, ut infra eod. Nihil est. Vel dic, quod in talibus consideranda est consuetudo ecclesiae, ut extra 3. eod. Cum inter. Unde quandoque invenimus absentes non esse vocandos, ut extra 3. de sent. & re jud. cap. 2. & varie loquuntur jura de illa materia, prout notavi 7. q. 1. Factus. Sed haec quaestio solvitur sup. eod. cap. 1. Joann. i Sed quare citantur, si non possunt venire? Videtur, quod dicta electio facta eis absentibus deberet tenere. Resp. non est verum, quia semper citandi sunt, sive non possint, sive noluerint interesse; dum tamen sine periculo possint citari, ut extr. 3. eod. Quod si quis, & intelligo illum non posse venire, qui propter timorem, quem habet in civitate, non potest venire, ut extra 2. eod. Bone memorie, & cap. Magister *, vel etiam propter aegritudinem non potest interesse, ut 5. q. 3. Si egrotans, vel si vocetur ad majus tribunal, ut D. de re jud. Contra, sed numquid procurator iste habebit duplicem vocem in electione? videtur, quod sic, ut extra 3. de sentent. excomm. c. 2. in principio, & extra 3. eod. In causis, si enim sua vox non numeraretur pro duabus, quid proderet ei committere vices, ex quo non augetur numerum, alioquin sequeretur inconveniens, si omnes canonici praeter unum committerent alicui vices suas, & ille unus commisit alii vices suas: quod tantum valeret vox illius, qui recepit vices unius, sicut qui recepit vices omnium. Praeterea si illius vox non valeret voces plurium, eadem ratione si unus committeret vices suas pluribus, illorum plurium voces plus valeret, quam vox unius, quod patet falsum, ut infra eod. * Licet, extra 3. de refer. Pastoralis. D. de condict. & demonstr. Cui fundus. Sed certe hoc dicto videtur sequi inconveniens, quia & si aliquis centiens exprimeret haec verba: „consentio in istum“, cum non esset ibi, nisi unicus consensus, ergo esset tantum una electio. Praeterea quare statuitur tantum electioni majoris partis, nisi quia per plures melius veritas disquiritur, quam per pauciores, ut 64. dist. c. Extra, C. de fideic. l. ult. extr. 2. de off. del. Prudentiam. Sed certum est, quod si unus gerit vicem unius tantum, & alter gerat aliorum omnium vicem, non melius inquiritur veritas per illum, qui vice omnium, quam per illum, qui vice unius cognoscit, si sunt aequae discreti; & sic nec zelus, nec ratio potius facit unam electionem tenere, quam alteram. Ad hoc dico, quod si taliter est constitutus procurator, qui exprimat consensum absentis circa aliquam personam, planum est, nec iste tunc est verus procurator, sed nuntius, quod si aliter committit sibi vices suas, ut quidquid fecerit, ratum habeat; in eo casu non est intelligibile, qualiter per unam animam possit exprimere plures consensus, si enim diceres sic exprimi plures consensus primo dicendo, consentio in talens nomine meo; & secundo dicendo, consentio in eum nomine illius, qui mihi delegavit; & sic simul, & semel consentiret in diversos, quod est impossibile; tamen licet subtilitas refragetur, potest secundum pinguem intellectum dici, ex quo unus gerit vicem plurium, quam alter, quod praevalet electio illius. Eadem objectio potest fieri, si unus iudex committit alii vicem suam, & est arg. ad hoc. D. de assign. libert. l. 1. in fine, & l. sequenti, & D. de operis libert. Si libertus, in fine. Joann. k Sed quid si nullus vult recipere vices ejus, cum ad hoc non possit cogi, numquid si alii committeret, teneret electio? non, quia auctoritate hujus canonis potest committere, & ille tenetur recipere, sicuti habetur, sup. eod. tit. Scriptum est. l Quae fiunt per secreta conventicula, ut 79. dist. cap. 2.

* Episcoporum.

* Aequae.

* Ad, al.

* Magister, al.

* De probat. al.

commodo careat, & ineligibilis (a) fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi potestatem: quinimo qui electionem huiusmodi, quam irritam esse censemus, præsumpserint celebrare, ab officiis, & beneficiis suspendantur, eligendi tunc potestate privati.

CAPUT XI.

Idem in eod. const. XXVI.

e. 44. eod.

Nihil est, quod ecclesiæ Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur prælati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo necessariam adhibere medelam, inrefragabili constitutione sancimus, quatenus cum quisquam ad regimen animarum fuerit electus, is, ad quem pertinet confirmatio, diligenter examinet & electionis processum, & personam electi, ut cum omnia rite concurrerint, munus ei confirmationis impendat, quia si secus fuerit incaute præsumptum, non solum decidendus est indigne promotus, verum etiam indigne promovens puniendus, ipsumque decrevimus hac animadversione puniri ut cum de ipsius confiterit negligentia, maxime si hominem insufficientis scientiæ, vel inhonestæ vitæ, aut ætatis illegitimæ approbaverit, non solum confirmandi primum successorem illius careat (b) potestate, verum etiam ne aliquo casu pœnam effugiat, a perceptione proprii beneficii suspendatur, quousque si æquum fuerit, indulgentiam valeat promereri; si vero convictus fuerit in hoc per malitiam excessisse, graviori subiaceat ultioni. Episcopi quoque tales ad sacros ordines, & ecclesiasticas dignitates promovere procurent, qui commissum officium sibi digne valeant adim-

plere, si canonicam ipsi cupiunt, effugere ultionem. Ceterum qui ad Romanum pertinent immediate Pontificem, ad percipiendum sui confirmationem officii, ejus se conspectui, si commode potest fieri, personaliter repræsentent, aut personas transmittant idoneas, per quas diligens inquisitio super electionibus & electis possit haberi, ut sic demum per ipsius circumspectionem sui plenitudinem officii assequantur, cum eis obstitit de canonicis institutis, ita quod interim valde remoti, videlicet ultra Italiam [c] constituti, si electi fuerint in concordiam, dispensative propter necessitates ecclesiarum & utilitates in spiritualibus, & temporalibus administrent (d), sic tamen, ut de rebus ecclesiasticis nihil penitus alienent; munus vero benedictionis, seu consecrat. recipiant, sicut hactenus recipere consueverunt.

TITULUS IV.

DE USU, ET ACTIONE (1) PALLII.

CAPUT I.

Idem.

CUM sis in partibus remotissimis, gratum geremus, & acceptum, quod in actibus tuis quotiescumque scrupulus dubitationis emergit &c. & infra. Noveris igitur, quod ubi exposita necessitas [e], & plura in una ecclesia altaria, & plures Episcopos simul poteris consecrare; & ubicumque [f] fueris, in celebratione missarum constitutus, diebus solemnibus usum pallii, per quod plenitudo Pontificis designatur, liberius exercere.

c. 6. de auct. & usu pall. & c. 5. de consec. eccl.

TI.

[1] *Acceptio*, forte.

a Propter hoc verbum *Fiat*, quod est futuri temporis, videtur, quod non ipso jure, sed per sententiam fiat suspensus, & facit ad hoc extr. 1. de jure patr. *Præterea*. Videtur tamen ex eo, quod sequitur, *Ipso jure &c.* quod ipso jure sit suspensus, & per id, quod legitur 16. q. 7. *Si quis deinceps*, tamen per illum canonem, *Si quis deinceps*, non est suspensus, nisi quousque pœnitet, & qui sic est suspensus, sicut per suum factum suspenditur, sic per actionem contrariam restituitur, ut 15. q. 6. *Nos sanctorum*, & 81. dist. *Si quis amodo*. Sed numquid Episcopus poterit dispensare circa tales? satis credo, quod sic, ex eo, quod sibi legislator non reservavit dispensationem, ut extra 3. de sent. excomm. *Nuper*, maxime cum hoc delictum sit minus adultetio, extr. 1. de judic. *At sic levis*, Joann.

* *Promove-*
* *Quando-*
* *que.*

b Variæ pœnæ statuuntur a canonicis circa illos, qui illicite promoventur *, vel etiam indignos promovent, quoniam * inveniuntur, quod privantur potestate conferendi illum ordinem, quem illicite contulerunt, ut 1. q. 1. *Si qui Episcopi*, 36. dist. *Qui ecclesiasticis*, & 50. dist. *Ex pœnitentibus*, quandoque suspenditur a celebratione missæ per annum, ut 55. dist. *Nullus*, quandoque deponitur, ut 64. dist. cap. ult. & 51. dist. cap. 1. Hic autem statuitur pœna circa illos, qui indignos beneficiant.

c Licet fines Italiæ non ubique distant a Roma æqualiter: tamen omnes dicuntur hic valde remoti. Quandoque dicuntur remoti ultra duas diætas extra diocesim, sup. de rescript. *Nonnulli*, & sic propter distantiam statuitur aliquid, quod alias illicitum esset, sic 62. dist. *Cum longe*, & extr. 3. de dolo, & contum. cap. ult.

d In tribus reperio, quod ex sola electione habetur jus administrandi. In exemptis, qui sunt ultra Italiam, ut hic; & in Archiepiscopis transmontanis, ut extra 3. de elect. *Quia sicut*, & in Romano Pontifice, ut 23. dist. *In nomine*. Sed quid si suffraganeus aliquis valde remotus est a suo metropolitano, numquid eo modo ratione remotiæ poterit ministrare? Videtur, quod sic, ne si nimia subtilitate circa res ecclesiarum laboremus, res ipsarum in medio deperiant, ut C. de verborum significat. *Cum quidam*, circa finem, & sic ista subtilitas eis in perniciem verteretur, ut C. ad Trebellianum, L. penult. Secus tamen videtur, quia eum istud hic dispensative statuat, ut hic dicitur, dispensatio non est trahenda ad similia, ut extr. 3. de sentent. & re jud. *In causis*, 56. dist. *Canonianensem*, nec excusat hic periculum aliquod, ut extr. 3. de major. & observ. cap. 1. Sed pone, quod ille, qui sic administrat, postea tempore confirmationis, cum non reperitur idoneus, cassatur eius electio, numquid ea, quæ medio tempore fecit, cassanda sunt? videtur, quod sic, extr. 1. de hæretic. *Fraternitatis*, 12. q. 2. *Alienationes*, 24. dist. cap. ult. arg. contrar. extra 1. de jure patron. *Ex litteris*, extra 3. de elect. *Querelam*, 3. q. 7. §. *Verum*, in principio. D. de procurat. *Si procuratorem*, in fine. Dico, quod quidquid fecit circa spiritualia, illud ratum habebitur. Similiter quidquid in temporalibus fecit recipiendo, non aures dando, ut D. si certum petatur, *Ejus qui*, & 1. q. 1. *Si qui a simoniaco*, & hoc innuitur hic. Jo.

e Alias contra, licet quidam dixerit, quod consecrato majori altari essent omnia alia consecrata, si digito demonstrantur, argum. D. de acquir. poss. *Quod meo*, §. *Si venditorem*, C. de natur. liber. *Si quis habens*, & authent. *Ibi pos.* Jo.

f Hic videtur, quod Archiepiscopus ultra provinciam possit uti pallio, ubicumque fuerit, sicut Proconsul suis insigniis ubique utitur, ut D. de offic. Proconsul. l. 1. sed contra sup. eod. *Cum super*, lib. 2. Item contrar. sup. eod. *Ex tuarum*, lib. 3. sed exponas istud secundum per illud, scilicet ut possit habere extra provinciam si ei permittatur a diocesano, Jo.

TITULUS V.
DE RENUNTIATIONE.
CAPUT I.

Idem in conc. Lat. const. XXVIII.

cap. 12. de renunt.

Quidam cedendi licentia cum instantia (a) postulant, ea obtenta cedere præmittunt. Sed cum in postulatione cessionis hujusmodi aut ecclesiarum commoda, quibus præsent, aut salutem videantur propriam attendisse, quorum neutrum suasionibus aliquorum quærentium, quæ sunt sua, seu etiam levitate qualibet volumus impediri, eos ad cedendum decernimus compellendos (b).

TITULUS VI.
DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA
PRÆLATORUM.
CAPUT I.

Idem.

cap. 3. de suppl. negl.

Licet dilecti filii magistri Hug. Archiep. de H. & R. de S. Cademundo super Arc. de Ric. litigarunt diutius coram nobis, tamen postmodum auribus nostris est intimatum, quod neutri eorum de jure competeret, utpote qui neutri fuerat concessus in tempore (1 in Lat. conc. definitum. Ne igitur jus nostrum negligere videamur, quod alios in sua justitia confovemus; dif. v. per Ap. f. m. quatenus convocatis eisdem, ut proponant, si quid contra [2] duxerint proponendum, inquiratis diligentius veritatem, & si vobis constiterit Archid. illum vacasse per annum, tempore tamen semestri, quo vel ad Archiepiscopum vel ad capitulum donatio pertinebat, non a vacatione, sed a notitia (c) computato, cum pro eo quod Eborac. alium non habet superiorem, ex tunc fuerit ad nos donatio devoluta; utique super eo sublato ap. ob. silentium imponatis (d) Archidiaconatum ad nostram spectare donationem, publice denuntiantes, decernentes irritum, & inane, si quid in eo quisquam præsumpserit postmodum ordinare.

CAPUT II.

Idem magistro P. de castro, & R. monachis
Fons Frigid. & S. L. (3)

c. 4. eod.

PER (4) litteras vestræ dif. accepimus, & infra. Quod in quibusdam ecclesiis legationi vestræ subjectis quædam beneficia, & dignitates tanto tempore vacassent, quod tam prælati, quam

capitula secundum tenorem Later. con. essent jure instituendi privati, postquam vester adventus innotuit, in beneficiis illis personas minus idoneas instituire præsumpserunt; unde cum receperitis consilium a viris peritis, ut tales institutiones ab his, quorum non intererat, & qui propria culpa jure instituendi se privaverant, factas auctoritate Ap. cassaretis, nostrum prius in hoc decrevistis consilium habere. Nos igitur inquisitioni vestræ taliter respondemus per Ap. f. mand. quatenus, si beneficia, vel dignitates ipsas noveritis personis idoneis assignatas, ea de patientia (e) permittatis ab ipsis pacifice possideri; alioquin personas ipsas amoventes prorsus ab ipsis, eadem personis idoneis auctoritate nostra suffulti, non differatis, quanto (s) citius ordinare.

TITULUS VII.
DE TEMPORIBUS ORDINANDORUM.
CAPUT I.

Idem de Leomen. (6) & Sabbarien. Abbatibus.

cap. 15. de temp. ord.

Dilectus fil. W. Imolen. canonicus nostro dudum Apostolatui referavit, quod Imolen. ecclesia suo viduata pastore, concanonici sui de substituendi pastoris electione tractantes, ipsum unanimiter elegerunt; qui cum esset infra [7] sacros ordines constitutus, ven. fr. n. Archiepiscopus Casalen. metropolitanus eorum Episcopo Trecent. mandavit, ut eum uno, & eodem (8) die ad tres sacros ordines promoveret; quod ille non a suo proprio, sed ipsius Archiepiscopi mandato perfecit &c. & infra. Cum igitur nobis constiterit supradictum Episcopum in pluribus deliquisse, tum quia sine mandato Archiepiscopi, sicut ipse confessus extitit, ad hujusmodi ordinationem inordinate processit; tum quia & si de Archiepiscopi mandato constaret, cum illi hujusmodi dispensatio a canone minime sit permessa, quoniam (9) ad solum (f) Rom. Pontificem non est dubium pertinere, ipsi obtemperare non debuerit (10) in hac parte; tum etiam quia reatu (11) perjurii sapius variavit (g) jurando prius, quod Archiepiscopus id præceperat; & postea, quod illud non mandaverat in judicio confitendo, ipsum de fratrum nostrorum con. tam diu ab ordinandi suspendimus potestate, donec nostram (12) meruerit obtinere.

TI.

- (1) Infra tempus. (2) Quod e contra.
(3) Al. deest: forte, Ap. S. L. [4] Al. deest.
(5) Quam. (6) Idonien.

- (7) Circa. (8) Eodemque. (9) Quam.
[10] Debit. [11] Reatum.
[12] Nostram gratiam, Gregor. IX.

a Ex eo, quod perseverant in petendo, magis præsumitur contra eos, ut de pœnit. dist. 1. Divortium. C. ad Vell. Si mulier, in fine. D. de quæst. l. 1. §. Divus.

b Nota, quod aliquis cogitur renuntiare eo ipso, quod petit instanter, ut liceat ei cedere. Secundum leges tamen re integra recuperantur bona, quibus quis cessit, ut D. de cess. bonor. Is, qui. Sed hoc ideo est, ne illudatur Papæ, sicut vides, quod cum postulatio præsentata est Papæ, quod non potest ab ea recedi, ne sic illudatur, ut extr. 3. de postul. Bone. Jo. c. Hic optime habes, quod a tempore scientiæ computatur tempus præfixum electioni, sic sup. de concil. præbend. non vac. Quoniam, & ex parte, lib. 3. argum. tamen est, quod currit hoc a tempore, quo scire potuit, ut D. quis ordo in bonor. poss. servert. L. ult. argum. contrar. D. de petit. hered. Item veniunt. §. Petitam.

d Hic evacuatur opinio doctorum, qui dicunt, quod nulla est facta post sex menses, sic infra de præbend. Dilecto, non obstat infra eod. cap. prox. quia illud est tolerantia. e Non ergo de jure communi, ut sup. cap. prox.

f Abbas tamen in hoc casu dispensat cum monacho, ut sup. de eo, qui ordin. furt. susception. Cum hoc, hic exprimitur casus, ubi Episcopis prohibita est dispensatio. Alios casus notavi, 50. dist. Minor, & 1. q. 7. Nisi. g Sic sup. de accusat. Super his, supr. ut eccles. ben. Ut nostrum, & de concil. præbend. non vac. Post electionem, lib. 3. sup. de præsumpt. cap. 1. lib. 3.

TITULUS VIII.
DE QUALITATE (1) ORDINANDORUM
PRÆFICIENDORUM, ET
ORDINANTIUM (2).

CAPUT I.

Idem Archiepiscopo Rotomag.

cap. 11. de
et. & qual.

CUM contingat interdum, quod laici ad monasteria convolantes, a suis Abbatibus tonsurentur, Ap. sed. oraculum requisisti, an clericatus ordo in tonsura huiusmodi conferatur, super quo fr. t. t. r. quod cum in septima synodo (a) sit statutum, ut lectores per manus impositionem licentia sit unicuique Abbati (b) in proprio monasterio solummodo faciendi, dummodo ipsis ab Episcopo secundum morem præficiendorum Abbatum, manus impositio facta noscatur, & constet eum existere sacerdotem, per primam tonsuram a talibus Abbatibus juxta formam ecclesiæ datam, clericalis ordo confertur.

CAPUT II.

Idem.

c. 12. eod.

Intelleximus, quod cum antequam ad regimen tuæ ecclesiæ esses assumptus, & in monasterio tuo fueris laudabiliter conversatus, ad monasterium S. Vincentii Laudun, nigri ordinis accessisti, ubi cum aliquamdiu in ipso habitu permansisses, demum ad cor reversus de Metropolitani, & aliorum consilio, ad primam domum redire curasti, in qua tandem sub regularis observatione disciplinæ (3) taliter Deo, & hominibus placuisti, quod per tuorum exigentiam meritorum, fratres tui te sibi præfecerunt unanimiter in Abbatē. Quia igitur in suscepto regimine laudabiliter diceris processisse, ne occasione moræ, quam in præscripto monasterio pertraxisti, quasi ipsa te conscientia remordeat, & in susceptæ administrationis cura tepescat (4), attendentes, quod cautum est in canone (c); ne quis canonicus regularis, nisi forte, quod absit, publice lapsus sit, efficiatur monachus, & si factus fuerit, ad ordinem canonicatus revertatur, ultimus in choro manendo, cucullam ad memoriam delaturus: dis. t. mand. quatenus circa curam (d) tibi commissam, sollicitudinem tuam exercere studeas indefessam, & taliter sequentia bona prio-

(1) Al. De ætate, & qualitate. (2) Al. ordinis. al. & ordine præficiendorum.

ribus continuare, quod dignum exinde possis meritum expectare.

CAPUT III.

Idem.

Accepimus, te nostris auribus intimante, quod quidam clerici, qui ad sacros ordines sine titulis sunt promoti, te ad ecclesiam Braccaren. super beneficiis obtinendis infestant, quibus etiam de cunctis redditibus ecclesiæ tunc (5) commode ministrare non posses, præsertim cum mandemus eisdem in necessariis provideri, qui nec meritis, neque scientia etiam in parochialibus ecclesiis beneficia promerentur, ne dum in ecclesia Braccar. quorum vita, & scientia nobis penitus est ignota; de quibus si certitudinem haberemus, nec in majoribus eis, nec in minoribus præciperemus ecclesiis provideri; & licet idoneis in tuis capellis, & in aliis parochialibus ecclesiis extra civitatem velis juxta mandatum Ap. providere, cum omnibus in majori providere non possis, ipsi tamen provisionē in eisdem ecclesiis recipere dedignantur. Judices quoque & monitores, seu executores, ad quos litteras nostras deportant, exceptiones (e) tuas legitimas, quas in eorum præsentia proponis, non admittunt, unde postulabas a nobis, ut tibi provideremus benignius in hac parte. Licet igitur in ordinibus (6) clericorum illam tu, ac prædecessores tui diligentiam debueris adhibere, ut minus idonei non ordinarentur a vobis, ac post promotionem eorum exceptionem huiusmodi non possitis prætereundere contra illos, nisi forte postquam promoti fuerint, reddiderint se indignos: nos tamen ex superabundanti, quando scribere vobis pro talibus oportet, facimus in litteris nostris apponi; & si ordinatus, pro quo scribimus, idoneus habeatur, & ecclesiastico beneficio non indignus, ei ab ordinatore, vel successore ipsius beneficium competens conferatur; cum & si tecum de jure agere vellemus, te possemus merito ad provisionem illorum compellere, quos a te, vel a prædecessoribus tuis ordinatos fuisse constaret: & eo præsertim quod ad obtinendum beneficium ecclesiasticum eos debes idoneos reputare (f), quos ad ordines suscepisti, unde gra-

(3) Observantia disciplina. (4) Excusatione tepescas. (5) Tuæ tunc. (6) Ordinationibus.

a 69. distinct. Quoniam. b Hoc idem potest electus in Abbatem, si Episcopus eum differat benedicere, ut sup. de supplem. neglex. prælat. Statuimus, lib. 2. ordo, qui sic confertur, appellatur psalmistatus: tamen ubi agitur de singulis ordinibus, nihil de hoc agitur, ut 93. dist. A Subdiacono, & 78. dist. Illud, unde quidam dixerunt non esse ordinationem, sed eorum opinio corrigitur hic. c 19. q. 3. Mandamus.

d Hic videtur, quod si aliquis transit ad strictiorem vitam, sine licentia Prioris, vel Abb. sui, quod revocandus sit ad priorem ecclesiam, sed videtur obstare sup. de regul. Licet, lib. 3. sed potest intelligi, quod hic dicitur, quando levitatis causa transibit, secundum quod intelligi convenit ille canon. 19. q. 3. Mandamus, alias dicitur, quod iste fuerat tantum in habitu probationis; vel locus ille, quem intravit, fuit laxioris regulæ, quam prior locus; vel dic, quod si aliquis petita licentia licet non obtenta, transit ad strictiorem regulam, quod tunc non potest reverti ad priorem locum, & sic loquitur illa decretalis Licet: sed si nullo modo petiit licentiam, tunc redire cogetur, & ita hic loquitur. Jo. e Nota, quod qui ordinavit aliquem, postea non potest ei vel irregularitatem obicere, vel crimen aliquod, nisi ex causa superveniente, sic nec elector contra electum, 8. q. 2. Dilectissimi, & est simile, 4. q. 3. Si quis restibus, sic sup. de concil. præb. non vac. Cum pro conquestione, in fine, lib. 3. sic 28. dist. Diaconi, & sup. de cleric. conjug. Diversis, lib. 3. Jo.

f Nota, quod qui reputatus est dignus una dignitate, si postea eligitur ad alteram, tunc reputabitur dignus, sic 74. dist. Gestis, argum. contrar. 12. dist. Nos consuetudinem, & D. de suspect. tutorum lib. 3. S. Quæri potest, ubi dicitur, quod si aliquis prius fuit tutor alicujus, deinde factus est curator eiusdem, removeri potest, tamquam suspectus ob ea, quæ fecit in tutela. Item quid dices, si aliquis regularis, vel criminofus toleratus est in officio sacerdotali, numquid si talis eligitur in dignitatem, potest excipi contra illum ab illis, qui eum tolerave-

rave-

viter sustinere non debes, sed nobis potius devote inclinare teneris, si illos examinari [a] per alios facimus, quos sine examinatione non credimus ordinatos, antequam te velimus compellere ad provisionem eorum. Tuæ igitur fr. per Ap. l. m. quat. eis, pro quibus te contigerit recipere nostra mandata in forma communi, in majori ecclesia, vel aliis parochialibus (b) ecclesiis dicec. Braccaren. providere non tardes, cum te pro minus idoneis compelli nolumus; exceptiones (c) autem, si quas contra impetratores litterarum nostrarum in delegatorum præsentia proponis, præcipimus audiendas.

CAPUT IV.

Idem in conc. Lateran. const. XXVII.

cap. 14. c. 1.

CUM sit ars artium regimen animarum; districte præcipimus, ut Episcopi promovendos in sacerdotes diligenter instruant, & informant, vel per seiplos, vel per alios (d) viros idoneos super divinis officiis, & ecclesiasticis sacramentis, qualiter ea rite valeant celebrare; quoniam si de cetero rudes, & ignaros ordinare præsumpserint, quod quidem facile poterit deprehendi [e], & ordinatores, & ordinatos gravi decernimus ultioni subjacere. Sanius enim est maxime in ordinatione sacerdotii paucos bonos, quam multos malos habere ministros: quia si cæcus cæcum ducit, ambo in foveam cadunt.

TITULUS IX.

DE FILIIS PRESBYTERORUM.

CAPUT I.

Idem in eodem const. XXXI.

cap. 16. De fil. presb.

Ad abolendam pessimam, quæ in plerisque inolevit ecclesiis, corruptelam, firmiter inhibemus, ne canonicorum filii maxime spurii (f) canonici fiant in sæcularibus ecclesiis, in quibus instituti sunt patres, & si fuerit contra præsumptum, decernimus non valere; qui vero tales, ut dictum est, canonicare præsumpserint, a suis beneficiis suspendantur.

TITULUS X.

DE BIGAMIS.

CAPUT I.

cap. 6. de bigam.

Quia circa minima, & maxima frequen-

ter humanus deficit intellectus, & infra. Sane postulas per fed. Ap. edoceri, si presbyteri successive plures concubinas habentes, bigami censentur, & infra. Ad quod duximus respondendum, quod cum sacerdotes, sive uno, sive diversis temporibus, plures habuerint concubinas, irregularitatem non incurrerint bigamiæ (g); cum eis tamquam simplici fornicatione notatis, quoad executionem sacerdotalis officii poteris dispensare.

TITULUS XI.
DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

CAPUT I.

Idem.

Ad hoc nos dominus &c. Sane consuluit nos tua fraternitatis devotio, quid ad officium Archidiaconi debeat pertinere, & in quibus per ipsum cura Episcopalis sollicitudinis debeat relevari, & nos, pro ut possumus, respondemus. Archidiaconus secundum statuta beati Isidori (h) imperat sacerdotibus, & Levitis, *parochiarum sollicitudo, & earum ordinatio ad ipsam pertinet, & audire debet iurgia singulorum.* Archipresbyteri, qui decani a plebibus nuncupantur, ejus jurisdictioni se noverint subjacere. Secundum vero Romani ordinis constitutum, major post Episcopum, & ipsius Episcopi vicarius (i) reperitur, omnem vero sollicitudinem, & curam, tam in clericis, quam in ecclesiis eorum, prout melius secundum Deum poterit, impendendo, cum super his sit redditurus in districti examinis judicio rationem. Item in epistola beati 1) Clementis Papæ pr. n. oculus Episcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Episcopi per Episcopatum prospiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat, & emendet, nisi adeo ardua fuerint negotia, quod (2) absque majoris præsentia nequeant terminari. In quadam vero nostra constitutione (k) nos jam alia vice meminimus expressisse, quod institutio corporalis tam super beneficiis, quam etiam dignitatibus ad ipsum debeant pertinere, examinatio etiã clericorum, si fuerint ad sacros ordines promovendi, & hoc idem in collationibus beneficiorum credimus observandum, ut qui beneficiis ecclesiasticis præficiendi fuerint, a suo prius examinentur 4) Archidiacono, & per ipsum post-

c. 7. de off. Arch.

(1) Sancti.

raverunt in officio sacerdotali? Videtur hic, quod non, quia qui eum reputaverunt dignum ordine, & beneficio reputabunt dignum, argum. sup. de accusat. Nulli, & de sentent. excomm. In præsentia, lib. 3. & D. de liber. causa, Qui sciens, sicut nec vir potest accusare mores, quos uxor habuit ante matrimonium. D. de adult. Si uxor, in fine, quod concedo, sed iudex suo officio potest inquirere de talibus, ut 2. q. 7. Quærendum. D. de postul. Quos prohibet, nam ubi adversarius repellitur ab agendo, iudex ex suo officio cognoscet, sup. de appell. Constitutus, in fine, lib. 3. D. de adult. lib. 1. §. Si publico. D. de petit. hered. L. ult. Jo.

a Intelligo tamen, quod in eo casu permittatur Episcopo examinatio, sive exceptio, quando non per se examinavit, sed per Archidiaconum, sup. de offic. Archid. Ad hoc, & ita patet, quod sæpius examinatur eadem persona, ut 2. q. 1. Notum, & q. 5. Menam, arg. contrar. sup. de offic. leg. Licet, lib. 3. & D. nauar. caupones, Licet.

b Vel etiam in vicaria, quia illa nomine beneficii intelligitur, ut sup. de rescript. Postulasti, lib. eod.

c Nam exceptio admittenda est, quantumcumque absolute scribatur, sup. de offic. del. Ex parte, lib. 1.

d Per clericos ex latere suo missos, ut 24. dist. Quando. Jo. e Nota, quod eo ipso, quod ordinatus apparet indignus, & ordinans similiter, ut 81. dist. Tantis, in fine, nec enim potest prælatus ignorare vitium subditi, ut extra 1. de reg. jur. Quamvis, extra 3. de elect. Innotuit, & arg. C. de rescind. vendit. Qui suis. Sed hoc verum est, cum ipsemet, secus si per alios examinat, ut 24. dist. Quando. Jo.

f Viderur ergo, quod legitimi possunt, ut extra 2. eod. Ad hæc. Sic extra 3. de vita & hon. cler. Ad decorem. g Sed nonne contrarium est sup. de big. Nuper, lib. 3. sed ibi loquitur in eo casu, quando utraque fuit sollemniter ducta, hic non.

h Quæ habentur 25. dist. Perleçis. i Sup. de off. vic. cap. 2. k Infra eod. Ut nostram. l Alibi dicitur, quod istud est officium sacerdotum, ut 24. dist. Quando. Videtur ergo, quod Episcopus non sit puniendus, quia promovet indignum, sed potius Archidiaconus: arg. ad hoc 34. dist. Si servus. Sed non est ita, quia Episcopus tenetur de facto Archidiaconi, sicut exercitor de facto ma-

gi-

modum Episcopo præsententur. Subsequenter postea quævisisti, utrum Decani rurales, qui pro tempore statuuntur, ad mandatum tuum solum, vel Archidiaconi, vel etiam utriusque institui debeant vel destitui, si fuerint amovendi. Ad hoc breviter respondemus, quod cum juxta imperialis [a] sanctionis auctoritatem, quod omnes tangit, ab omnibus comprobari debet, cum commune eorum exercent Decanus officium, communiter est eligendus, vel etiam amovendus.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

CAPUT II.

Idem.

c. 8. eod.

Archid.

Significasti, & infra. Interdicas etiam Archid. tuo, ne sine conscientia tua, & auctoritate litteras suas (b) concedat promovendis; & eis etiam districte prohibeas, ne ad ordinem taliter audeant convolare; quod si contra prohibitionem tuam præsumpserint venire, executione eis ordinum susceptorum taliter interdicas.

CAPUT III.

Idem.

c. 9. eod.

Utrum nostrum [c], & infra. Nec fuit sufficienter probatum, quod Cancellarius ex officio suo faciat spiritualia memorata, cum ea potius de jure communi ad Archid. spectant officium; repræsentare videlicet ordinandos Episcopis, & illos examinare, ponere Abbates, & Abbatissas in sede.

TITULUS XII.

DE OFFICIO JUDICIS DELEGATI.

gistri, ut D. de exercitoria, l. 1. §. *Magistrum*. Nisi idoneus Archidiaconus habebatur, ut non esset verisimile ipsum mentiri, ut infra de pign. *Significante*, lib. eod. secundum hoc si talis ordinatur sine titulo, Episcopo ignorante, Archidiaconus providebit ei in stipendio, non Episcopus. Sed si Archidiaconus non est solvendo, in subsidium habet recursum contra Episcopum, & hoc ideo quia Episcopo adhuc est reservatum jus examinandi tales, ut sup. de qual. ord. *Accepimus*. Joann. a 65. dist. *Archiepiscopus*. & C. de auct. præst. l. ult. Jo. 26. Hic habes, quod Archidiaconus non potest dare litteras commendaticias, sed solus Episcopus potest, & commendaticias, & formatas, ut 71. dist. *Extraneo*, de consecr. dist. 5. *Non oportet*. 68. dist. *Quamvis*. Jo. c. Hoc capitulum est pars illius, quod est sup. ut eccl. benef. *Ut nostrum*, lib. 3. d. Sed qualiter potuit iste ex bino actu Episcopi consequi jus, cum nec trinus actus jus tribuat, ut sup. de caus. poss. cum ecclesia, sed tantum quadruplex, ut C. de servit. l. ult. sed istud speciale est circa jus eligendi, & circa jus præsentandi, ut aliquis consequatur jus, si ipse eligens, vel præsentans fuerit ante in quietâ possessione, ut sup. de jure patr. *Consultationibus*, lib. 1. sup. de jurejur. *Cum proponas*, lib. 3. & sic consequitur dominium ab eo, qui non est dominus; & sufficit huic electo, vel præsentato tantum in possessorio obtinere ad hoc, ut verum jus sit consecutus. Joann. e. Nota, quod si procurator tuus tibi impetra. erit iudices, ipse eos non potest recusare. De hoc non est dubium, quod si quis petit iudices, ipse non potest recusare, ut sup. de off. del. *Super questionum*, lib. 3. Sed mirum viderur, quod factum procuratoris ignorantis domino noceat, contra id, quod est sup. eod. cap. ult. lib. 3. cum scriptum sit, quod, ignorantis domini condicio obest domino. D. si quis jus dic. non obtemp. l. 1. §. *Si procurator*, nec scientia ejus nocet domino ignorantis. D. de liber. caus. *In servo*, nec delictum, ejus in auth. de eccl. rit. §. *Si quis in servo*, nec dolus ejus. D. de exceptione deli. *Si procurator*. Sed licet omnia non proficiunt, quia confessio procuratoris nocet domino ignorantis, ut sup. de sent. suborta, in principio, lib. 3. & sup. de postul. *Ad hoc*, & ejus taciturnitas, ut 2. q. 6. §. *Biduum*, cum si adversus & sup. de appell. *Sape* in principio, lib. 3. & ejus negligentia, ut sup. de in integr. rest. *Cum venissent*, in fine, & quod dolus procuratoris noceat, habes D. de tribut. *Procuratoris*, & quod dominus punitur propter contumaciam procuratoris, habes C. lib. 12. de excusat. milit. ann. *In executione*, & argument. supra, ut lite non contest. *Ad hoc*, lib. 3. & generaliter factum procuratoris nocet domino, nisi procurator egrediatur fines mandati, licet male procuret negotium domini sui, valet, quod fit per eum; sed ipse procurator tenetur domino actione mandati, ut C. de procurator. *Si procurator*. Imputet ergo sibi, qui malum procuratorem elegit, ut D. de minoribus *Cum mandato*, nam cum profit domino, si procurator etiam iniuste obtinuit, ut D. de procurat. *Qui proprio*, §. *Procurator ut in ceteris*, sic & nocere ei debet factum eius. Mirum tamen hic videtur, quod factum procuratoris in hoc casu domino noceat, & hic non possit dominus recursum habere contra procuratorem; cum quantum ad istud intelligatur non solvendo, unde non debet ei nocere factum procuratoris, ut D. de dolo. *Eleganter*, §. penult. sed illud opponit, quando procurator dolum commisit, secus si negligentem est versatus, potest tamen pars læsa per negligentiam procuratoris nomine ecclesie petere restitutionem, ut sup. de in integr. rest. *Cum venissent*, in fine.

f Immo nec aliquas inducias, quia inducias non sunt dandæ illi, qui impetravit rescriptum ad extra ordinarium iudicem, ut 3. q. 3. §. *Spatium*. Sic infra de præb. dilecto, in fine. Sed nonne Episcopus potest repellere istos canonicos per exceptionem rei judicatæ? Nam cum ille obtinuit, qui causam habet ab Episc. illud debet prodesse Episcopo, sicut pactum factum cum emptore prodest venditori. D. de pactis, *Si cum emptore*, sed non est hoc verum, quia exceptio rei judicatæ transit ab auctore * ad alium, sed non revertitur ad auctorem *, ut D. de

CAPUT I.

Idem Veronensi Episcopo.

CUM olim quæstio, quæ inter dilect. fil. Archid. ex una parte, & Archipresbyteros, & canonicos Vincentinæ ecclesie ex altera, &c. & infra. Cum igitur Archid. prædictus hæc coram nobis fideliter recitaret, quoniam per ipsas attestaciones nobis constitit evidenter, quod ab Episcopis Vin. Archidiaconatus ipse sine reclamacione aliqua canonicorum continue duobus [d] Archid. antequam præfato Archidiacono fuerat assignatus, & quia canonici prædicti iudices recusare (e), vel postulare rescripti copiam minime debuerint, cum causa prædictis iudicibus delegata fuisset de utriusque partis procuratorum assensu, & ab eisdem esset rescriptum impetratum, nec deliberationis inducias (f) petere, cum apud s. Ap. per procuratores utriusque partis lis esset contestata, prædictum Archidiaconatum non obstantibus hujusmodi exceptionibus prædicto fil. Archid. per definitivam sententiam adjudicare curavimus, canonicis Vicens. contradicentibus eidem Archidiacono, stallo etiam Archid. deputato, & aliis pertinentiis suis, perpetuum silentium imponentes, reservata tamen eis quæstione proprietatis super collatione Archid. ipsius, si forte super hoc contendere voluerint adversus Episcopum Vincentinum: cum res inter alios acta (g), non debeat eis præjudicium generare.

CA-

c. 7. de caus. poss.

* Hæc, forte.

* Actore. Actorem.

de

CAPUT II.

Idem Præposito Sancti Dominici
subdiacono nostro.

c. 35. de off.
del.

CUM R. canonicus Januen. causam pecuniariam, quæ inter ipsum ex una parte, ac P. civem Januen. ex altera vertitur, tibi obtinuerit delegari, & idem civis propter multas, & graves inimicitias civitatis suæ, in tua nequeat præsentia comparere; sicut ex ipsius, & dil. fil. consulum Januen. insinuatione nobis innotuit; d. t. (1) per A. s. m. quatenus suprascripto R. hujusmodi optione relicta, ut exceptis canonicis Januen. quos, cum sint ejus socii (a) merito habet pars adversa suspectos; in civitate, vel dioec. Jan. in qua multi sunt, sicut pro certo tenemus, viri providi, judicem eligat, coram quo quæstio terminetur, cui auctoritate præ. dis. præcipias, ut eandem causam juxta rescripti a te obtenti tenorem app. rem. sine debito terminare procuret.

CAPUT III.

Idem Rothomagen. Archiepiscopo.

c. 36. eod.

CUM contingat interdum, quod laici & c. Insuper requisiti sumus (2), quod cum quis conqueritur, in se, a suo Episcopo, post ap. ad nos legitime interpositam, vel alias injuste excommunicationis sententiam promulgatam, & nos iudicibus damus nostris litteris in mandatis, ut si est ita, juxta formam ecclesiæ absolutionis illi impendant beneficium, vel eandem sententiam denuntient esse nullam; ac Episcopus paratus sit probare se in illum, ante quam vocem appellationis emitteret, vel alias juste hujusmodi sententiam protulisse; an probationibus non admittis liceat iudicibus excommunicatum absolvere, vel denunciare sententiam nullam esse. Ad quod tibi taliter respondemus, quod super jam dicto casu non consequimur, si bene meminimus.

Tora. IV.

(1) V. al. (2) Requisisti. (3) Impendant.

(4) Audiant.

(5) Procurent. (6) Notatum.

(7) Asseverat. (8) Tolerabiliter.

de except. rei jud. Si ad te, §. ult. sic sup. de elect. *Querelam*, lib. 3. ^a Hic habes, quod canonicus non potest esse iudex concanonici sui, hoc ideo, quia familiaritas veritatem impedire solet, ut 3. q. 5. *Accusatores*. Testis tamen potest esse canonicus pro concanonico suo, cum & frater pro fratre testetur: sup. de presbyt. cap. 1. lib. 3. sed est ea ratio, quia facilius habentur centum iudices, quam unus testis. Unde minor causa debet repellere iudicem, quam testes, & iudex recusatur, si advocatus partis adversæ est commensalis iudicis, sup. de appell. *Ex insinuatione*, lib. 3. similiter si iudex est suffraganeus, vel de terra adversarii: sup. ut li. re non contesti. *Accedens*. Item quælibet consanguinitas repellit iudicem, ut sup. de appell. *Postremo*, lib. 1. secus in teste, ut 4. q. 3. *Lex Julia*. Quandoque tamen aliquis potest esse iudex, qui non potest esse testis, ut pater in causa filii, ut 3. q. 7. §. *Tria*. circa fin. & criminosi sunt iudices, sed non potest, ut 3. q. 7. §. ult. Item recusatur iudex, si habet consimilem causam, ut infra de iudic. cap. 1. Joann.

^b Sed hæc forma videtur eadem cum priori. ^c Sed videtur, quod hæc forma stare non possit, quia aut ille, pro quo scribit, fuit iuste excommunicatus, aut injuste: si iuste, ergo ejus appellatio fuit injusta, ergo remitti debet ad suum excommunicatorem, ut sup. de appell. *Cum in ecclesia*, lib. 2. infra de appell. *Ut debitus*: si fuit injuste excommunicatus, quare ergo aliquid injungitur ei? Contra illud sup. de off. ordin. *Ad revivendam*, lib. 3. cum ipse excommunicans teneatur ad interesse injuste excommunicato, infra de sent. excomm. *Sacro*. Ad hoc breviter dicas, quod verum est, quod injuste appellans semper remittendus est ad illum, a quo appellavit, nisi sub certa forma scribatur iudici, ad quem appellatur, scilicet ut non solum de appellatione causam cognoscat, sed etiam de principali causa. Vel dic, quod quando sententia excommunicationis iusta est ex ordine, sed injusta ex causa, quod tunc absolvendus recipiat mandatum ab absolute, nec remittet eum ad excommunicatorem, quia sufficit, quod aliquo modo sit sententia injusta sive ex animo, sive ex causa, ad hoc ut non remittatur appellans, quia factus est suspectus, ex quo aliquid inique fecit, sup. de appell. *Ad hoc*, & *Proposuit*, lib. 1. Joann.

^d Et si testes Episcopi dicent excommunicationem præcessisse appellationi, testes autem alterius dicerent appellationem præcessisse, sententiare debet iudex, quod & ante sententiam, & post sententiam appellasset, ut sup. de testibus, *Cum tu fili*. Videtur ergo, quod superfluum sit recipere probationes Episcopi, cum semper pro appellante iudicetur. Si autem testes Episcopi dicerent, quod tantum post sententiam appellavit, qualiter illud possunt asserere, cum probare non possint? ut sup. de caus. possess. *Cum ecclesia*, cum iste in absentia istorum testium potuerit appellasse. Dico, quod in hoc possunt audiri probationes Episcopi, si vult probare appellationem illegitimam, vel si aliam injustam causam appellationis alleget. Vel dic, quod illa decretalis *Cum tu fili*, loquitur, cum utriusque testes æque probabiliter loquuntur, ut tunc pro utroque fiat interpretatio. Joann.

sub præscripta forma iudicibus scribere; sed sub ista [b] videlicet, ut si excommunicationis sententiam post ap. ad nos legitime interpositam inveniretis esse latam, ipsam denuntietis penitus nullam esse, & audiat (c), si quid fuerit quæstionis, alioquin recepta juxta formam ecclesiæ cautione, impendatis [3] absolutionis beneficium conquerenti; & injuncto sibi, quod de jure fuerit injungendum, audiat (4) causam, & eam debito sine terminare procuretis [5]. Sed si forsitan appareat nos in jam dicto casu sub prænotata quandoque forma scripsisse, in altero utique casuum prædictorum, cum quis videlicet conqueritur se post ap. legitime ad nos interpositam excommunicatione fuisse innodatum (6), semper utriuslibet partis (d) probationes sunt admittende, antequam ad decernendum super hoc aliquid procedatur; per quas denique apparebit, an absolutione indigeat conquerens, vel denunciandus sit potius non ligatus. In reliquo vero casu, cum videlicet excommunicatum quis se asserit (7) injuste, vis unquam est ejus, antequam absolutus fuerit, probatio admittenda, nisi tunc tantum, cum asserit in excommunicationis sententia intolerabilem errorem fuisse patenter expressum; ad quod probandum admittitur, antequam absolutionis gratiam consequatur. Unde si proponat se simpliciter excommunicatum injuste, ac Episcopus ad probandum, quod iuste ipsum excommunicaverit, suas postulet probationes admitti, non est ante absolutionem ipsius aliquatenus audiendus; cum etsi pro certo constaret in illum rationaliter (8) excommunicationis sententiã promulgatum; nihilominus esset ei absolutio secundum formam ecclesiæ impendenda humiliter postulanti, & ideo in hoc casu illum credimus juxta formam ecclesiæ protinus absolvendum, ut sic de-

K k k k

rum

num probationibus utriusque partis admissis utrum iuste (a), vel iniuste ligatus fuerit, decernatur.

CAPUT IV.

Idem Decano de Ecceon. (1) & Priori Belfoman. (2) dicec.

Constitutus in præsentia nostra dil. fil. V. clericus procurator venerabilis fr. n. Maurin. (3) Episcopi auribus nostris intimavit, quod C. & R. clerici Maurin. (4) dicec. contra dominum suum ad iudices certa ratione suspectos commissionis litteras impetrarunt, quorum alter est adversarius manifestus, utpote, qui partem Episcopatus (b) sui ei auferre molitur; super quo adhuc pendet quæstio inter eos, & unus adversus alterum, & justam causam suspicionis asserunt se legitime probaturum. Ideoque dif. v. per Ap. sed. mand. quod si dictus Episcopus contra præfatos iudices coram arbitris, quos hinc inde duxerint eligendos, justam causam suspicionis legitime pro-

baturus (5), vos in commissio ipsi negotio iuxta formam eis directam (6) sub. ap. ob. mediante iustitia procedatis; alioquin partes ad eorum iudicium remittatis examen.

TITULUS XIII.
DE OFFICIO JUDICIS ORDINARI.

CAPUT I.

Idem in conc. Lat. const. VIII. [7]

Inrefragabili constitutione sancimus, ut ecclesiarum prælati ad corrigendum subditorum excessus maxime clericorum, & reformandos mores prudenter, ac diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur. Ut autem correctionis, & reformationis officium libere valeant exercere, decernimus, ut executionem ipsius nulla consuetudo (c) valeat impedire, nisi formam excefferint (d) in talibus observandam; excessus tamen canonicorum ecclesie cathedralis, qui consueverunt corrigi per capitulum (e), per ipsum

c. 13. de off. ord.

(1) *Occon.* (2) *De Aqua Belli Vannenen.*

al. *Vannenen.* (3) *Maurien.* (4) *Maurienenen.*

a Quia si iniuste excommunicatur, nihil injungitur ei per juramentum; si iuste, tunc satisfacit, ut sup. dixi. De hac materia invenies infra de sentent. excomm. *Sacro. Jo.* b Hic habes, quod iusta causa reculationis est, si quis habet causam cum iudice. Idem habes sup. de offic. deleg. *Cum super*, lib. 3. intercessione † nam & illa est iusta causa recusandi tutorem, ut D. de excusat. tutorum *Propter litem*, & testem, sup. de purgat. can. *Cum in juventute*, lib. 3. & accusatorem, ut sup. de restit. spoliat. *Item cum quis*, lib. 1. tamen non * tales inimicitie repellant, hæc causa æstimabit, an non obstante eo iudex admitti possit, ut D. de quæstion. lib. 1.

* Num, fort.

* Cum quis.

c Quia non præscribitur contra Episcopum in talibus ut extr. 3. de major. & ob. *Cum ex officii*, tamen jurisdictionem talem non debet exercere in præjudicium Archidiaconi, ut extr. 1. de excess. prælar. *Ad hoc. Jo.*

d Si forte fama non præcessit, vel si non citat illum, de cujus fama vult inquirere, ut infra de acc. c. *Qualiter*.

e Numquid in eo casu quilibet de capitulo est iudex canonici alicujus? non videtur, cum quilibet illorum sit par, vel forte minor isto. Resp. non: sed quilibet est conjudex, sicut quilibet coeligit, non eligit, ut extr. 3. de elect. *Cum in iure peritus*. Sed quomodo devolvitur hic potestas judicandi de capitulo ad Episcopum, cum Episcopus sit de iplo capitulo, est enim caput capituli, ut extr. 3. de verborum significat. *Cum clerici*, extr. 3. de concil. præb. non vac. *Post electionem*. Si enim Episcopus non esset de capitulo, sequeretur, quod capitulum esset monstrum non habens caput, sicut ille, qui præest exercitui, est de ipso exercitu, ut D. de his, qui nor. infam. l. 2. & nomine populi comprehenduntur patricii, & senatores, ut insit. de jur. natur. §. *Lex*, aut ergo omnes de capitulo sunt negligentes, aut non; si omnes, ergo non devolvitur ad Episcopum, cum etiam ipse fuerit negligens, si non omnes, ergo apud eos manebit potestas corrigendi, quia jus universalitatis remanet in paucis propter vitium aliorum, ut extr. 3. de elect. *Bona*. Si ergo omnes essent negligentes, qui dicuntur pars capituli, deberet devolvi ad metropolitano. Præterea si Episcopus propter negligentiam sui capituli posset cognoscere de causa canonici, sed certum * est, quod Episcopus solus non potest, sed cum senioribus ecclesie suæ, ut 86. dist. *Si quid vero*, vel etiam cum omnibus, ut 15. q. 7. cap. penult. ergo qui fuerunt negligentes, adhuc cognoscere possunt, eadem est quæstio, qualiter devolvatur electio a capitulo ad Episcopum. Ego credo, quod ubicumque est Episcopus de capitulo, quod si Episcopus est negligens cum aliis, devolvitur jus corrigendi, vel eligendi ad metropolitano; hoc ideo dico, quia quandoque Episcopus non est de capitulo, ut extr. 2. de rescript. *Eam te*, & extr. 3. de elect. *Cum in iure*, & est hoc expressum infra de concil. præbend. & eccles. non vac. *Post translationem*. Nec obstat, quod dicit lex, quod appellatur ab ordine, cui Præses interest ad ipsum Præsidem, ut D. quando appell. sit. l. 1. §. *Solet*, quia illud intelligo, quando Præses sedet cum ordine, non quasi unus ex ordine, sed consilium, & auctoritatem præbendo facto ordinis, vel quando Præses non concordat cum ordine, & aliis. Si enim diceret, quod ideo deberet devolvi jus aliquod a capitulo ad Episcopum, licet Episc. sit pars capituli, quia cum erat in capitulo, ea, quæ fecit, quasi canonicus fecit, non quasi Episc. sed cum devolvitur ad eum jus, vel cum appellatur ad eum, intelligitur devolvi, vel appellari quasi ad Episcopum. Secundum hoc nec Episcopus, nec Decanus debet habere vocem primam in capitulo, si forte prius non habuerunt primam vocem ante adeptam dignitatem, si ea, quæ in capitulo faciunt, quasi canonici faciunt, & non quasi prælati, quod falsum est, ut extr. 2. de elect. *Auditis*, & 74. dist. *Episcoporum*, sed potest mihi obici, videtur, quod idem eligit, & postea confirmat, ut extr. 3. de elect. *Cum inter*, & sic aliquis facit aliquid tanquam minor, & postea tanquam major. Resp. non est verum, quia pars confirmat factum paris, ut extr. 1. de treug. & pace, cap. 1. & minor factum majoris, ut extr. 2. de offic. ord. *Cum te consulente*. Item mihi potest obici, video, quod appellatur a metropolitano ad concilium Metropolitanum, ut 17. dist. multis, & 2. q. 6. omnis, & sic appellatur ab aliquo ad seipsum cum aliis, eadem ratione potest appellari ab Episcopo cum aliis ad solum Episcopum. Dico non sequitur, & auctoritatem præbendo facto ordinis, vel quando Præses ipsum possunt revocare a facto suo, & trahere in meliorem sententiam. Eadem ratione potest dici, quod si Episcopus fuerit negligens, devolvitur jus ad capitulum, ita ut Episcopus includatur in capitulum, & sic non perdit jus suum per negligentiam. Secus tamen videtur dicendum in casu, cum per negligentiam devolvitur, & cum per appellationem, arg. tamen esset pro illo, qui contrarium vellet dicere, D. de succ. edict. l. 1. §. *Quod dicimus*. Ubi habes, quod si filius intra certum tempus a lege præfixum negligit petere bonorum possessionem, amodo non potest eam petere, quasi filius. Sed si adhuc vellet petere quasi alter agnatus, non obstat ei prior negligentia, similiter argum. contrarium est. C. de adult. *Jure*. Ubi habes, quod licet maritus volens aliquem accusare de adulterio, & intra tempus lx. dierum neglexerit agere, adhuc post illud tempus admittitur, quasi

extra-

ipsum (a) in illis ecclesiis, quæ talem hæcenus consuetudinem habuerint, ad commonitionem, & iussionem Episcopi corrigantur intra terminum competentem ab eo præfigendum; alioquin ex tunc Episcopus Deum habens præ oculis ipsos, ut animarum cura requirit, per cens. eccl. corrigere non postponat. Ceterum si canonici absque manifesta (b), & rationabili causa, maxime in contemptum Episcopi cessaverint a divinis, Episcopus si voluerit, nihilominus celebret in ecclesia cathedrali, & metropolitanus ad querelam ipsius tamquam super hoc delegatus (c) a nobis, taliter eos per cens. eccl. cognita veritate castiget, quod metu poenæ talia de cetero non præsumant. Provideant itaque diligenter ecclesiarum prælati, ut hoc salutare statutum ad quæstum pecuniæ, vel gravamen aliud non convertant, sed illud studiose ac fideliter exequantur, si canonicam voluerint effugere ultionem, quoniam super his Ap. l. auctore domino attentissime vigilabit.

CAPUT II.

Idem in eod. const. IX. (1)

c. 14. eod.

Quoniam in plerisque partibus intra eandem civitatem, atque dioc. permixti sunt populi diversarum linguarum habentes sub una fide varios ritus, & mores; districte præcipimus, ut Pontifices hujus civitatis sive dioc. eisdem provideant (d) viros idoneos, qui secundum diversitates rituum, & linguarum, divina officia illis celebrent, & ecclesiastica sacramenta ministrent, instruendo eos verbo, pariter & exemplo. Prohibemus autem omnino, ne una, eademque civitas sive dioc. diversos Pontifices (e) habeat tamquam unum corpus diversa capita quasi monstrum (f). Sed si propter præscriptas causas urgens necessitas postulaverit, Pontifex loci catholicum præfulem nationibus illis conformem provida deliberatione constituat sibi vicarium (g) in prædictis, qui ei per omnia sit obediens, & subjectus, unde si quis aliter se ingesserit, excommunicationis se noverit mucrone percussurum: etsi nec sic

(1) VIII.

extraneus. Jo. a Vel per Decanum, ut extr. 3. de appellat. *Dilectus*, tamen si directe ageretur de causa criminali, tunc solus Episcopus haberet jurisdictionem, ut 11. q. 1. *De persona*. Joann.

b Videtur ergo, quod soli canonici possunt subicere ecclesiam interdicto, cum subest causa, cum etiam solus decanus hoc possit, & extr. 3. de appell. *Dilectus*, & sic est contrar. extr. 2. de his, quæ fiunt a major. part. cap. *Quæsum*, ubi dicitur, quod requiritur consensus Episcopi, & canonicorum. Item non videtur, quod capitulum possit suspendere ecclesiam, quia jam seiplos supponerent interdicto, quod esse non potest, quod aliquis se ipsum suspendat, nec possunt esse iudices in proprio factio, ut extr. 3. de conc. præband. non vacat. post electionem, nec ipsi sibi legem possunt dicere, nec sibi possunt impetrare, ut 21. dist. *Nunc autem*, & D. de arbitr. l. penult. quod concedo. Jo. c Idem, *Datus*, non enim posset dici illa jurisdictio delegata, cum non expiret morte re integra, nec etiam expirat tempore; est ergo ordinaria, & sic Metropolitanus habet jurisdictionem in subditis suffraganei, licet non interveniat appellatio, vel negligentia Episcopi. Sed quare ipse Episcopus non corrigit excessus istorum? Resp. duplici ratione, tum quia videretur iudex in propria causa, tum quia Episcopus solus non posset punire, sed cum canonicis ecclesiæ, ut 15. q. 7. *Episcopus*, & sic sequeretur, quod ipsi canonici essent rei, & iudices. Sed quare non agitur hæc causa coram arbitris, cum canon dicat, quod si Episcopus habet causam contra clericum, apud arbitros electos audietur causa, ut 11. q. 1. *Si clericus adversus*, sed illud capitulum loquitur de civilibus causis, vel sic placuit Papæ. Jo.

d Suis expensis, ut infra cap. proximo. e Nisi ex dispensatione, ut 7. q. 1. *Nunc autem*.

f Idem habes extr. 3. de concil. præb. *Post electionem*. Jo. g Et tamen habet ordinariam potestatem, & facit ad hoc, quod Archidiaconus habeat ordinariam potestatem, licet dicatur vicarius Episcopi, ut extr. 1. de offic. Archid. cap. 2. Sic * ergo aliquis, qui non est Archiepiscopus, potest habere suffraganeum, similiter quandoque Archiepiscopus est subditus Episcopi, ut extr. 3. de renunt. *Ad supplicationem*, sed a quo consecrabitur iste Episcopus? a suo Episcopo, non a Metropolitanis, cum non subdit ei. Jo.

h Licet legatus Principis, cum mittitur in provinciam de rebus fisci, vel Imperatoris vivere debet, ut in authent. ut nulli iudic. §. *Nulli*, collect. 9. & in authent. de mand. Princ. §. *Illud tamen*, licet fecus faciant legati Papæ ut extr. 3. de præscript. cap. 1. & infra eod. *Quia plerique*. Joann.

i Patiatur enim onus suum ut extr. 1. de offic. Archipresb. *Ut singula*, Joann. k Sed quare vocantur Ab-

resipuerit, ab omni ministerio ecclesiastico deponendum, adhibito, si necesse fuerit, brachio seculari ad tantam insolentiam repellendam.

CAPUT III.

Idem in eodem const. X.

Inter cetera quæ ad salutem spectant populi Christiani, pabulum verbi Dei permaxime sibi noscitur necessarium, quia sicut corpus materiali, sic anima spiritali cibo nutritur, eo quod non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei. Unde cum sæpe contingat, quod Episcopi propter occupationes multiplices, vel invaletudines corporales, aut hostiles incursum, seu occasiones alias, ne dicamus defectum scientiæ, quod in eis reprobandum est omnino, nec de cetero tolerandum, per se ipsos non sufficiunt ministrare verbum Dei, maxime per amplas dioc. & diffusas: generali constitutione sancimus, ut Episcopi viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum adsumant potentes in opere, ac sermone, qui plebes sibi commissas vice ipsorum, cum per se idem nequiverint, sollicitè visitantes eas, verbo ædificent & exemplo; quibus ipsi, cum indigerint, necessaria subministrent (h), ne pro necessariorum defectu compellantur desistere ab incepto. Unde præcipimus tam in cathedralibus, quam in aliis conventualibus ecclesiis viros idoneos ordinari, quos Episcopi possint coadjutores (i), & cooperatores habere, non solum in prædicationis officio, verum etiam in audiendis confessionibus, & poenitentis in jungendis, ac ceteris, quæ ad salutem pertinent animarum. Si quis hoc adimplere neglexerit, districtæ subiaceat ultioni.

TITULUS XIV.

DE MAJORITATE, ET OBEDIENTIA.

CAPUT I.

Idem.

Quod super his, & infra. Similiter etiam Ab- bates, & Sacerdotes diocesana lege (k) tibi

cap. 9. de maj. & ob.

Kkkk 2

bi

* Similiter.

Ab-

bi subjectos, qui ad tuam contendunt (1) synodum venire; dummodo in ipsa synodo non ducas aliquid statuendum, quod forte canonicis obviet institutis; per cens. eccl. ad synodum ipsam venire compellas, ac debitam tibi obedientiam, & reverentiam exhibere.

CAPUT II.

*Idem sancti Stephani, & S. Proculi
Abbatib. Bonan.*

c. 10. eod.

CUM in ecclesiis sancti Victoris, & sancti Joannis de monte, & infra. Nos igitur ad reformationem earundem ecclesiarum, quæ peccatis exigentibus & in temporalibus deminutæ, & in spiritualibus sunt multipliciter collapsæ, diligenti sollicitudine intendentes, universis canonicis dedimus firmiter in præceptis, ut Priori suo in his, quæ ad Deum pertinent, obediant. Cumque [2] omnes, quattuor dumtaxat exceptis, se parere velle ejus monitis, & præceptis concorditer respondissent, prædicti quattuor se contra Priorem in superbiam erigentes, licet de obedientia suo Priori præstanda præstitissent corporaliter juramentum (a), tamen exhibitum juramenti, & districtæ præceptionis immemores, suo Priori (3) per omnia resisterint, & cum pro contumacia sua nequivissent ad debitam obedientiam revocari, dictus Prior in eos dictante justitia excommunicationis (b) sententiam promulgavit. Cum igitur præfati canonici ad sed. Ap. accessissent, per scripturas authenticas (c) ex multorum testimonio prælatorum effecti de ipsorum contumacia certiores, recepto secundum formam ecclesiæ ab eis corporaliter juramento (d), ipsis fecimus absolutionis beneficium impendi, præcipientes eis sub debito juramento, ut ad claustrum suum, de quo exierant, redeuntes, Priori suo secundum Deum devote, ac humiliter obedirent. Nolentes igitur, quod idem canonici tam effrænata deinceps libertate vagentur, dis. v. per Ap. f. m. quæ nostra fræti auctoritate præfatos canonicos, ut ad Prioris sui obedientiam revertantur, sublato cuiusvis [4] ap. diffugio, per cens. eccl. compellatis, & ne de sua possint contumacia gloriari, cogatis eos, si videritis expedire, ut juramentum, quod de parendo mandatis Prioris, quod (5) pro ab-

solutionis beneficio impendendo superbe negaverant, humiliter præstent; alioquin eos de fratrum ipsorum consortio penitus excludatis.

TITULUS XV.

DE PACTIS.

CAPUT I.

Idem Const. LVIII. (6)

Plerique, sicut accepimus, regulares, & iæculares clerici, cum vel domos locant, vel feuda concedunt in præjudicium parochialium ecclesiarum pactum adiiciunt, ut conductores, & feudatarii decimas eis solvant, & apud eosdem eligant sepulturam. Cum autem id de avaritiæ radice procedat, pactum hujusmodi penitus reprobamus [e], statuentes, ut quidquid fuerit occasione hujus pacti perceptum, ecclesiæ parochiali (f) reddatur.

TITULUS XVI.

DE PROCURATORIBUS.

CAPUT I.

Idem.

CUM pro causa, quæ inter dil. fil. G. & F. Gablont. 7) ecclesiæ Archidiaconos vertebatur, procuratores utriusque partis ad nostram audientiam (8) accessissent; F. Archidiaconi procurator proposuit, quod a bon. mem. Cæl. Papa prædecessore nostro confirmationis litteras impetravit, super quibusdam institutionibus ecclesiæ, de communi consensu (9) capituli (g) constitutis, ex quarum inobservantia ecclesia debito servitio fraudabatur, Petebat itaque procurator ipse pro Archidiacono memorato causam committi, & confirmari constitutiones prædictas, & ea restitui, quæ ad utilitatem ecclesiæ ipsius coactus fuerat expendisse, & infra. Nos igitur causam ipsam vestro examini committentes, dis. v. per Ap. f. m. quatenus prædictas constitutiones, si eas de consensu majoris, & sanioris partis capituli sine pravitate qualibet inveneritis esse factas, & possibilitas ecclesiæ patitur, faciatis inviolabiliter observari, & infra. Expensas vero Archidiacono antedicto restitui faciatis, si legitime probare poterit, se de mandato capituli (h) suscepisse prædicta negotia promovenda, & propter hoc (i) ad sedem Apostolicam accessisse.

CA-

(1) *Contemnunt*, Greg. IX. (2) *Eique cum*.
(3) *Superiori*. (4) *Scilicet*. (5) *Al. deest, quod*.

(6) *Al. LVII*. (7) *Cabilonen*.
(8) *Præsentiam*. (9) *Assensu*.

Abbatibus ad synodum? Contra id, quod legitur, 18. dist. *Episcopus*, & 18. q. 2. §. ult. Resp. habentes Abbatibus populum, tenentur ad synodum, de quibus loquitur 18. q. 2. *Abbatibus*. Sed non habentes populum, non tenentur venire, nisi rationabilis causa subsit, ut dicitur in ipsa parte 18. dist. *Episcopus*, unde Cistercienses non tenentur venire: ut sup. de statu monac. *Dilectus*, lib. 2. nec illi, qui non habent populum, cum non subsint Episcopo diocesano, ut 18. q. 2. *Quam sit necessarium*, in fine.

^a Nota, quod regularis de inobedientia suspectus cogi potest jurare obedientiam, arg. D. de judic. *In omnibus*, arg. supra de iurejur. *Sicut*, lib. 2. & sup. eod. cap. 2. lib. 1. ^b Nota, quod Prior potest excommunicare monachum, sicut & electus in Abbatem sup. de simon. *Sicut*, lib. 2.

^c Videtur ergo, quod per scripturam probetur crimen alicujus, & sic videtur, quod per chartam possit probari perjurium alicujus, arg. 5. q. ult. *Epiphanium*, quod non est verum. ^d Ergo a perjuro recipitur denuo juratoria cautio, quod est contra illud 22. q. 5. *Parvuli*, Joann. ^e Hoc dixi, infra de decim. *In aliquibus*, & ex eo, quod dicitur reddatur patet, quod tale pactum etiam quantum ad contrahentes non valet, arg. 16. q. 1. *Si quis laicus*, arg. contrar. D. de pact. *Epistola*. §. *Pactum*, Joann. ^f In cuius ignominiam illud factum est, ut 27. q. 1. *Si quis rapuerit*, extr. 1. de simon. *De hoc*, Joann. ^g Sic 4. q. 3. *Venturis*, infra de his, quæ fiunt a major. par. cap. *Ea vero*, sup. de constit. *Accessissent*, lib. 3.

^h Immo etsi non intervenisset mandatum, posset petere ea, quæ utiliter expendit in negotiis ecclesiæ, 12. q. 4. *Quicumque*, D. de negot. gest. *Pomponius*, Joann. ⁱ Quia si alias iturus esset Romam, non posset petere expensas factas, nisi quatenus plus expendisset propter longiorem moram, ut D. famil. herc. *Ex parte*, in princ. Distinguitur tamen; quia si egit cum mandato, sive succubuit, sive non, potest petere expensas, ut C. man-

CAPUT II.

Idem Scholaribus Parisien.

c. 7. eod. **Q**uia causis, quæ contra vos, & pro vobis moventur, interdum vestra universitas ad agendum, & respondendum quotidie interesse non potest, postulastis a nobis, ut procuratorem instituere super hoc de nostra libera permissione liceret. Licet igitur de jure communi (a) hoc facere valeatis; quia tamen hoc petistis a nobis devotioni vestræ specialiter indulgeri, instituenti procuratorem super his, auctoritate præsentium vobis concedimus facultatem.

TITULUS XVII.
DE IN INTEGRUM
RESTITUTIONE.

CAPUT I.

Idem.

cap. 6. de rest. in int. **S**uscitata super diversis articulis inter ven. fr. n. Burgen. Episcopum & Onien. monasterium quæstione, & infra. Nos igitur auditis, & intellectis, quæ utraque [1] pars proposuit coram nobis, super iv. præmissis articulis, monasterium Onien. de con. f. n. iustitia condemnavimus exigente; sententia vero lata procurator præfatus ad probandam præscriptionem tam super iv. articulis prænotatis, quam etiam super quibusdam decimis, per transactionem acquisita monasterio ecclesiis, & colonis ipsius ex parte petitis, quando controversiam volebamus sententiæ calculo terminare, & in qua fuerat coram iudicibus supradictis conclusum, restitutionem in integrum nomine monasterii postulavit, & cum super hoc coram nobis fuisset aliquandiu litigatum, nos deliberatione præhabita restitutionem in integrum ad præscriptionem probandam, tam super quattuor articulis prænotatis, quam etiam super controversia decimarum eidem procuratori nomine monasterii duximus indulgendam, & infra. Ne vero per excogitatum malitiam, sicut ex præsumptionibus

pluribus videbatur, officium (2) sententiæ in damnum Episcopi contingeret impediri; neve monasterium per executionem sententiæ propter ipsas suspiciones incurreret detrimentum (b), nos æquitate pensata duximus providendum, ut ante omnia supradicta sententia (c) executioni mandetur. Volumus nihilominus, & mandamus, ut ab ipso Episcopo recipiatis idoneam cautionem [d], quod si monasterium in causâ ipsa per sententiam prævaluerit, universa, quæ medio tempore ipsius sententiæ occasione perceperit, monasterio restituat memorato.

TITULUS XVIII.
DE ARBITRIS.

CAPUT I.

Idem in conc. Later. const. XL.

c. 8. de arb. **C**ontingit interdum, quod cum auctori, & infra. Ad hæc generaliter prohibemus, ne super rebus (e) spiritualibus compromittatur in laicum, quia non decet, ut laicus in talibus arbitretur.

CAPUT II.

Idem Pisano Archiepiscopo (3).

c. 9. eod. **P**ER tuas nobis litteras intimasti, quod cum super executione arbitrii, quod inter hospitalarios sancti Joannis, & plebanum de Piscia super hospitali sancti Allucii latum erat, a nobis litteras recepisses; partibus in tua præsentia constitutis, hospitalarii a te executionem arbitrii postulabant, asserentes illud debere observare, pro eo quod procurator plebani sponte in arbitros juramento interposito compromisit; quoniam dicebat potestatem compromittendi, & transigendi super eodem (4) negotio recepisse. Plebanus item proposuit ex adverso, quod causam tractandam prædicto procuratori dedit generale mandatum, non tamen ei mandavit, ut sine speciali mandato suo compromittere posset, vel (5) transigere super

(1) Uterque. (2) Affectum. (3) Archid. (4) Eo. (5) Et.

C. mandati, l. Etiam, sed si sine mandato egit, & succubnit, non petet expensas, ut D. jud. sol. Jam tamen, §. In hac. Istæ autem expensæ non excedent probabilem modum, ut D. de damn. inf. Inter quos, §. ult. & l. seq. in princ. extr. 3. de eo, qui mitt. in poss. cap. 2. in fine. Joann. a Dubitationis causa hic fuit, quia sæculares * non videntur constituere universitatem, cum jus universitatis non sint a Principe consecuti, ut D. quod cujusc. univers. l. 1. D. de colleg. Illic. l. 2. quia si esset universitatis, syndicum, vel actorem deberent constituere auctoritate Episcopi, C. de Episcopis, & cler. Omnis. §. Hoc nihilominus. Sed Papa respondit eis, quod ipsi de jure possunt constituere procuratorem; & est verum, quod universitas constituit procuratorem, & per ipsum jurat. ut sup. de juram. caus. Cum causam, lib. 3. b 16. q. 7. Si Episcopum.

c Hoc regulare est, ut sententia mandetur executioni, non obstante exceptione, ut 2. q. 1. Sicut, nisi in continenti velit probare exceptionem, ut sup. de testibus Veniens, & sup. de rest. spol. Litteras, in fine, lib. 3. & in aliis casibus, quos notavi, 11. q. 3. Cum apud. Item etiam in continenti excipiens vult probare exceptionem; si tamen est præsumptio contra eum, quod malitiose excipiat, primo mandatur sententia executioni, demum, si quid velit proponere, non in modum exceptionis, sed in modum actionis audietur, ut sup. de appell. Constitutus, in fine, lib. 3. infra de concil. præb. & eccl. non vac. Accedens, circa finem, & C. ad legem Cornel. de falsis, Satis, & C. de edict. D. Hæc. tollend. l. 2. nec usquequaque determinatur hic: an differenda sit sententia super his, super quibus est conclusum. Quod non sit differenda, videtur sup. de causa poss. & propr. Pastoralis, lib. 3. & C. de compensat. l. ult. quod concedo, nisi in continenti possit liquere de causa. Joann. d Hoc generale est, ubicumque aliquis in dubio admittitur, quod semper ille, qui admittitur, præbeat cautionem, ut C. de legib. Si in fraudem, C. de perit. hered. l. ult. D. de rei vindic. Is, a quo, & l. seq. & D. ut legator. vel fideicom. causa caveat, l. Postquam, §. primo, ut 2. q. 1. de foro comp. Ecclesia, in fine. D. de damno inf. Prætor. in princ. Joann. e Per hoc non determinatur hic illa quæstio, an teneat electio, si canonici super eligendo Episcopo compromiserint in laicum, & est arg. quod teneat, 16. q. 1. Plures, extr. 3. de arbitr. Dilecti, & 2. q. 7. Nos si, ubi Gregorius compromittit in laicos. Et in infamem compromittitur, 3. q. 7. §. Tria, in fine, & in inimicum, ut 23. q. 7. Quemadmodum, extr. 3. de jurejur. Quintavallis, arg. contra extr. 1. de decim. Quoniam, §. Sententias, & extr. 1. de judic. Relatum, immo nec incidenter potest cognoscere de causa spirituali, ut extr. 1. de judic. Relatum, & extr. 1. qui fil. sunt leg. Lator. Ad hoc dico, quod quocumque modo laicus ferat sententiam in spiritualibus nulla est, sive incidenter, sive per reconvencionem proponatur coram eis; quia tantum discretis viris committenda est spiritualis

* Scholares.

per eo; & præterea procurator jam dictus de assensu canonicorum *a* non fuerat institutus, & ideo dicebat id arbitrium non valere, præsertim cum procurator mandati fines *(b)* excefferit, & arbitrium fuerit per unum clericum, & duos laicos promulgatum; licet ipsi de assensu ven. f. n. Januen. Archiepiscopi [1], cui causa commissa fuerat, arbitrium protulissent. Unde, cum super his dubietas fuisset exorta, per Ap. sed. oraculum edoceri petisti, qualiter super negotio ipso tibi sit procedendū. Super quo f. t. taliter resp. quod in primis est, utrum arbitrium ipsum ex parte plebani receptum fuerit *(c)*, distinguendum. Si enim receptum fuerit, indistincte ratum haberi debet, ac

per hoc juxta tenorem mandati Apostolici executioni mandari. Si vero receptum non fuerit, refert, utrum fuerit, vel non fuerit de observando ipsum pœna statuta; & quidem si pœna fuerit *(2)* apposita in compromissione, agi potest ad pœnam ac si nulla pœna statuta fuerit, sed simpliciter stare fuit sententiæ compromissum; procurator *(d)* ad interesse *(e)* poterit conveniri, quia juramento suo seipsum personaliter, non ecclesiam poterat obligare. Quod *(3)* vero a duobus laicis, & uno clerico dicitur esse latum, nequam obviare videtur; cum auctoritate dicti Episcopi *(f)* factum sit, cui causa, de qua dicitur compromissum, fuerat delegata.

LIBER SECUNDUS.

TITULUS I. DE JUDICIIS. CAPUT I.

Idem Pontificatus sui anno IX.

cap. 18. de
judic.

CAUSAM, quæ inter dil. fil. Abbatem, & conventum S. Vincentii *(4)* ex parte una, & Archid. Carnoten. ex altera, super quibusdam procuracionibus vertitur, vobis filii T. & S. *(5)* Archid. Parisien. meminimus commississe. Dicitur vero Abbas, & conventus nolentes parti alteri respondere, nisi nos primo consulere, secundum privilegia Rom. Pont. indulta monasterio eorundem, dil. fil. W. ejusdem monasterii monachum propter hoc ad sed. Ap. transmiserunt nihilominus, supplicantes, quatenus ter fili Decane, loco Parisien. Archid. supradicti subrogare *(g)* ad decisionem ipsius negotii dignemur: quia cum similis pene *(h)* causa contingat, minus esse favorabilis parti alteri videretur. Quocirca d. v. per Ap. sed. m. quat. non obstantibus lit-

teris ante adventum monachi impetratis, in causa ipsa ratione prævia procedatis.

CAPUT II.

Idem.

CUM inter dil. fil. T. Priorem, & conventum de Argentario *(6)* ex una parte, & nobilem virum S. de Oriolen. *(7)* dioec. Pictavien. ex altera, super damnis, & aliis coram vobis ex delegatione quæstio verteretur, procuratore ipsius nobilis volente vestrum declinare iudicium, eo quod duos ex vobis habebat suspectos, procurator monasterii allegavit parti ejusdem nobilis, cum esset excommunicationis vinculo constrictus *(8)*, exceptionis hujusmodi beneficium interdictum. Cum enim excommunicatus, ne reportet *(i)* ex contumacia commodū, valeat conveniri, si ad exceptiones liberum posset habere recursum, traheretur multotiens in favorem, quod est in odium introductum. Unde postulastis per sed. Ap. oraculum edoceri, qualiter in hoc dubitationis articulo

[1] *Genenen. Episcopi.* (2) *Fuis.*
(3) *Quia.* (4) *Vindon.*

(5) *G. C.*, al. (6) *Argentorio.*
(7) *De Malleon.* [8] *Adstrictus.*

causa, ut extr. 1. de rest. spoliat. *Accepta*, extr. 1. de conf. & affin. *Ex litteris*, in fine: tamen de auctoritate majoris potest laicus esse arbiter in spiritualibus ut infra, cap. prox. Joann.

a Requiritur enim constituendo procuratorem subscriptio canonicorum, sup. de procur. cap. 5. lib. 1. sicut *a* contrario requiritur consensus Episcopi, cum capitulum constituit procuratorem, sup. de judic. *Causam*, lib. 2.

b Si tamen non contradixit, postquam scivit ipsum excedere fines mandati, ratificat iudicium, sup. de offic. delegat. cap. ult. in fine, lib. 3. sup. de paroch. *Coram.* *c* Licet enim generale mandatum dedit procuratori; tamen in generali mandato non continetur transactio, ut hic patet, & D. de procurat. *Mandato*. Distingunt tamen quidam inter universalem procuratorem, & generalem; ut universalis procurator possit transigere, ut D. de procurat. *Procurator*, sed generalis non, ut D. eod. *Mandato*. Sed obstat eis D. de tutel. l. 3. §. ult. ubi dicitur, quod curator indistincte datus, ad omnes lites videtur datus. Vel dic, quod si clausula de rato fuerit apposita, potest transigere, alias non. Adiectio enim illius clausulæ aliquid debet operari, argum. D. de usur. *Si stipulatus*, sed huic rationi obstat, D. mandati. *Creditor*, §. ult. Joann.

d Sed qualiter agitur contra procuratorem, cum ipse se non obligaverit, nec adversarius intendebat eum sibi obligari; & cum hoc nomine domini fecerit, nec caverit de rato. Sed dic, quod immo convenitur, quia obtulit se defensionem alienæ, cum non haberet mandatum, ut D. de procurat. *Plantius*, & licet pars adversa non intendebat eum nomine suo obligare, tamen obligatus est, quia sæpe extra id, quod agitur, obligatio nascitur, ut D. commodati. *Si is, qui*, in fine. Joann.

e Licet enim pœna non adiciatur in arbitrio, potest tamen agi ad interesse, D. eod. *Diem*. §. ult.

f Et ita auctoritate superioris potest laicus arbitrari de rebus spiritualibus, ut dixi sup. cap. prox. Item videtur hic, quod delegatus mandabit sententiam arbitri executioni, & si arbiter nollet procedere, quod ab ipso posset, non ab ordinario appellari, ut C. de judic. l. ult. arg. contr. sup. de foro comp. *Si quis contr.* Jo.

g Simile sup. de testibus *Dilect.* *h* Ut si aliquis agat de jure exemptionis coram iudice aliquo, qui in simili causa laborat, iudex ille de facili sententiaret pro ipso; similiter testis esse non potest, qui consimili morbo laborat cum illo, a quo inducitur, sup. de appell. *Personas*, in fine, & 4. q. 3. cap. *Testes*, sic sup. de except. *Cum ecclesiastica*, non tamen extendas hanc similitudinem ad omnia, nam licite peto ecclesiam, vel quid aliud, coram iudice, qui similem causam habet. Jo. *i* Sup. de judic. cap. ult. & sup. de sentent. excomm.

Sen-

culo procedere debeat. Ad quod sic duximus respondendum, quod prædicto nobili legitima defensio in iudicio reservatur, & maxime iudicis recusatio, cum periculosum sit, coram suspecto iudice litigare, ac suspectis iudicibus sed. Ap. causam de certa [a] scientia non committat: unde in talibus non excommunicati favor attenditur, sed æquitas iudicantis; cum non debeat claudicare iudicium, ac satis videatur absurdum, si actore impugnante, reo defensionis copia [b] denegetur, quia sic condemnaretur multotiens absolvendus. Porro cum excommunicato, quando in causa absolutionis existit, non sit justa neganda sententia, nec interdicti debeat eidem appellationis remedium [c], si contra iustitiam condemnatur, qua ratione in uno, eodemque negotio ipsius alia legitima [d] subtrahantur suffragia, non videmus. Ceterum non sic in reconventionem [e] sentimus, ne quod in defensionis remedium sustinetur, ad impugnationis materiam extendatur [f].

TITULUS II. DE FORO COMPETENTI.

CAPUT I.

Idem Episcopo Beboacen. (1)

cap. 17. de foro comp.

CUM contingat [2] interdum in tua &c. Insuper postulasti, an cum aliqui clerici deputati servitio capituli Belvacen. vel aliorum

clericorum tuæ dioc. super criminibus impetuntur, cogendi sunt [3] coram te, vel potius coram illis, quibus serviunt, querelantibus respondere; cum illi sibi jurisdictionem huiusmodi vindicare contendant, licet illos excommunicare non valeant, vel alias coercere. Super quo fr. t. taliter respondemus [4], quod ad te, ut pote ordinarium iudicem debent de talibus conquerentes habere recursum, maxime [g] si [5] super his criminibus impetuntur, quæ in tua dignoscuntur dicecessi commississe; nisi forte ii, quibus delinquentes ipsi deserviunt, ex indulgentia, vel consuetudine [h] speciali jurisdictionem huiusmodi sibi valeant vindicare.

CAPUT II.

Idem Comiti Tholosæ.

SUPER quibusdam mandatorum articulis, &c. Rursum cum ab eodem receperis in mandatis, ut de te conquerentibus secundum suum, vel alterius legati, seu iudicis ordinarii, vel delegati arbitrium, iustitiam exhiberes, hoc taliter intelligendum esse [i] censemus; ut in omni causa, quæ ratione personarum [k], vel rerum ad ecclesiasticum forum pertinet, ac super universis capitulis, quæ pro pace servanda sunt, per jam dictum legatum statuta, vel auctoritate Apostolica statuenda, item viduis, pupillis, orphanis, & personis miserabilibus teneatis in iudicio ecclesiastico respondere.

cap. 26. de verb. sign.

CA-

(1) *Belvacen.* (2) *Contingit.* [3] *Sint.* (4) *Duximus respondendum.* (5) *Qui.*

Sententiam, lib. 3. Videtur ergo, quod si sententia sit lata a suspectis iudicibus, quod possit retractari, si detecta fuerit suspicio, quia litteræ sic impetratæ nullam dederunt jurisdictionem, de hoc notavi sup. de rescr. *Dilectus*, lib. eod. Jo. *b* Hic habes, quod excommunicatus potest excipere, quod intelligo, cum agens non est passus violentiam ab excommunicato, ut per fraudem talem cogeret ipsum agere, & sic posset excipere, ut sup. de iure patron. *Perlatum*, lib. 1. in fine, & D. de iudic. lib. 2. §. *Si quis*, & ita consulitur alicui per exceptionem, cui non consulitur per actionem, ut 16. q. 4. §. *Potest*, D. de condic. indebiti, *Si in area*, eadem enim defensio debet competere excommunicato, quæ non excommunicato, sicut eadem servo, quæ libero, ut D. de accusat. *Servos*, & patronus, qui alias non potest accusare liberrum, accusat, si ipse fuerit accusatus. D. de bonis liber. *Qui cum major*. §. *Si libertas*. Sed numquid potest excipere de pacto de non petendo? videtur quod non, quia sola illa videtur permitti illi, quæ ad defensionem causæ expectant, ut hic videtur. Item cum excipiendi fiat actor, ut D. de probat. *In exceptionibus*, sed ab agendo repellatur, ergo & ab excipiendi. Item qualiter præstabit sacramentum calumniæ, cum ei non licet ingredi sacra, multo magis non licet ei tangere sacra; sup. dist. 5. *Ad ejus*. Item si excipere potest, ergo & compensare, sed per exceptionem repelleretur, si ageret, ergo non posset compensare. D. de compensat. *Quaque*. Item servus accusatus, non potest excipere de lenocinio, ut C. de adult. *Quoniam*, & dico, quod solæ exceptiones competunt excommunicato, quæ faciunt ad defensionem causæ, unde exceptionem pacti de non petendo, potest proponere, vel exceptionem rei iudicatæ, vel jurisjurandi, sed compensationem non. Sed quid si excommunicatus convenitur super eo, pro quo fuit excommunicatus, numquid potest excipere, quod non teneatur? Respondeo, quod non, nisi restituatur communioni hominum, qua iniuste est spoliatus [dico, quod sic,] ut 3. q. 2. cap. 2. & 2. q. 5. *Super causa*, in fine. Joann. *c* Ut 3. quæst. 9. *Revera*, sup. de offic. ordinand. *Quæstium*.

d Arg. qua ratione unum conceditur, & alia sunt concedenda, sup. 4. dist. *Denique*, in fine. *f* Admittitur tamen reconventio, ubi non admittitur conventio, ut 3. q. 8. *Cujus*. D. de iudic. l. 2. §. *Item si*. Sic sup. de eccles. ædif. cap. 1. in fine. *g* Idest, *Tantum*, sic 11. q. 3. *Si quis Episcopus damnatus*, nam tantum ab illo puniendus est, ubi deliquit, 6. q. 3. *Placuit*. Vel dic, quod licet alibi possit excommunicari, non tamen ab alio potest deponi, quam a suo diocesano: secus si civiliter agitur de beneficio, ut infra eodem *Postulasti*. Quando autem reus sit remittendus ad suum iudicem, invenies notatum, 3. q. 6. cap. 1. Jo.

b Nota, quod consuetudo dat jurisdictionem, ut 9. q. 3. *Conquestus*, sup. de arbitris, *Cum dilecti*, lib. 3. ut C. de emancip. lib. 1. & ult. sed qualiter in hoc casu, vel consuetudo, vel privilegium dat jurisdictionem, cum nemo jus sibi dicere possit, sup. qui fil. sunt leg. *Causam*. lib. 1. & D. de iurisdic. omn. iud. *Qui iurisdictioni*. Sed dic, bene potest habere dominus ordinariam jurisdictionem super familiam suam, sicut magister super discipulos, & sicut Episcopus super canonicos, & sicut pater super filios, ut 3. q. 7. §. *Tria*, circa finem, quia si suspectus fuerit dominus, petat actor ei aliquem adiungi, ut 3. q. 3. *Offeratur*, vel eligat arbitros, ut sup. eod. *Si quis contra*, Joann. *i* Vide qualiter interpretatur generale mandatum, sic sup. de iurejur. *Ad nostram*, lib. 3. *k* Non videtur, quod ratione personæ aliqua causa dicatur ecclesiastica, quia si ecclesiastica persona agat contra laicum, sæculare iudicium petendum est, ut 9. q. 1. *Experientia*, & cap. sequenti nisi fiat querella de rebus ecclesiasticis, ut supr. de foro compet. cap. ult. lib. 1. Item nec causa viduarum deferenda est ad ecclesiasticum iudicem, sup. de foro compet. *Ex tenore*, lib. 3. in opere uno * personæ hic causæ enumeratæ spectant ad regale iudicium 23. q. 5. *Regum*, & cap. *Administratores*, C. quando Imperator interpret. lib. 5. Sed dici potest, quod omnes causæ indirecte spectant ad ecclesiam, ut sup. eod. *Novis*, lib. 3. Vel dic, quod specialis fuit ista indulgentia, sic sup. de foro compet. *Quod clericis*, lib. 2. licet enim istæ personæ sub ecclesiastica protectione sint receptæ, ut 87. dist. *desolatus*, & cap. 1. & 2. non tamen ad ecclesi-

* Ratione, forte.

lia-

CAPUT III.

Idem Episcopo Vicen. (1)

c. 14. hoc t.

Postulasti per sed. Ap. edoceri, utrum sacerdos in eadem, domicilium vero patrimonii ratione in alia ibi delinquens, ab eo, in cuius habet dioc. patrimonium, pro delicto ibidem commissio debeat judicari, præsertim in causis, quæ officii, seu beneficii privationem exposcant. Ad quod breviter respondemus, quod per ipsum (2), in cuius delinquit dioc. sententia (a) promulgari poterit in eundem, sed ab Episcopo in dioc. cuius (b) ecclesiam obtinet, quoad ipsam ecclesiam huiusmodi executio erit facienda.

cap. 21. de homic.

Quæsisisti pariter (3), utrum contra quosdam contempta excommunicationis sententia debitas ecclesiis decimas subtrahentes, tibi Regiam implorare liceat potestatem, quoad (4) solutionem ipsarum vix absque sanguinis effusione valeant coarctari? Ad quod breviter respondemus, quod si te de huiusmodi querimonia simpliciter deponente, Rex, cui ad honorum laudem tandem (5) malefactorum (6) vindictam gladius est commissus, in eisdem rebelles traditam sibi exerceat potestatem, eorum erit duritiæ imputandum [c].

CAPUT IV.

Idem in registra.

Licet quædam legalis sancit (7) auctoritas, ut quis debeat in sua provincia conveniri; Apostolicæ non præjudicat potestati, quo minus controversias subditorum, & quibus, & ubicunque voluerit, valeat delegare. Sic tamen sed. Ap. auctoritatem propriam moderatur, ut plus quod expediat, quam quod liceat, attendens, potentiam

suam publicæ utilitati conformet, ibique causas, quæ fuerint ad ipsam delatæ, deleget, ubi sine gravamine (d) partium poterint pertractari.

TITULUS III.
DE RESTITUTIONE
SPOLIATORUM.

CAPUT I.

Idem.

Olim vobis dedisse meminimus in mandatis, ut ven. fr. n. Oveten. Episcopum ad debitam restitutionem partis Zamoren. (8) dioc. quam tenebat, cum perceptis frugibus (9) restituere cogeretis, & infra (10). Verum quia inanis est actio, quam excludit inopia debitoris, mandamus, quat. non prius ipsam Episcopum ad restitutionem fructuum compellatis, quam ipse taliter fuerit restitutus (e), ut restituere possit, quod percepit (11) de proventibus alienis.

cap. 16. de rest. spol.

CAPUT II.

Idem.

Olim inter te pro Abbacia tua, & ven. fr. n. O. Parisien. Episcopum nomine Parisien. ecclesiæ, super possessione juris (f) parochialis in parochia de Monte, quæstione suborta, &c. & infra. Nos attendentes, quod ex solo, quod populus dictæ parochiæ timore ipsius sententiæ per aliquot (12) dies abstinuit (g) a divinis, nullam in eos juris parochialis possessionem idem Episcopus fuerit affectus, nec fuit aliquo modo probatum, quod eo tempore, quo sententiam ipse protulit, possessionem in ipsos juris (13) parochialis haberet, vel prius etiam habuisset, restitutionem de jure adjudicare nequivimus (14), cum non constiterit ipsum spoliatum fuisse.

c. 17. eod.

CA-

[1] *Sevicen. al. Senicen.* (2) *Episcopum.*
[3] *Præterea.* [4] *Cum ad.* (5) *Et ad, forte.*
[6] *Malefactorum.* (7) *Sancit.*

(8) *Zamoranen.* (9) *Fructibus, forte.*
(10) *Etc.* [11] *Perceperit.* (12) *Aliquos.*
(13) *Jure.* [14] *Nequivimus.*

falsicum forum spectant: vel dic, quod istæ personæ spectant ad forum ecclesiasticum, ubi agitur de injuria, sive de violentia illata, ut 24. q. 3. *Si quis de potentibus.* Sunt tamen pleræque causæ, quæ spectant ad forum ecclesiasticum, ut causæ penitentiarum, ut 11. q. 1. *Aliud*, hæresis, simoniæ, adulterii, ubi agitur ad separationem matrimonii, sup. de confang. *Ex litteris*, lib. 1. de jure patronatus, & decimis, sup. eod. *Quamvis*, lib. 1. Item de usuris, de cruce signatis, & in aliis casibus, quos habes 6. q. 1. *In summa.*

a Super crimine, non super ecclesia, & sententia huius iudicis facit fidem in alio iudicio, 24. q. 1. *Subdiaconus*, 11. q. 1. *Statuimus*, sup. de iurejur. *Si duo*, C. de liber. caus. *Jubemus.*

b Ille enim iudex, in cuius diocesi res eius sunt, exequitur sententiam. D. de re judic. *A Divo*. §. primo, sed in criminibus, si crimen magnum est, ille iudex exequitur sententiam, ubi crimen est perpetratum, ut sup. de raptor. cap. 1. lib. 1. de re milit. *Desertorem*, in princ. in authent. collect. 9. ut nulli iudicium. §. *Si quis vero comprehensorum.* c Absit enim, ut ea, quæ propter bonum, & licitum facimus, &c. ut 23. q. 5. *De occidendis*: habes ergo hic, quod non est imputandum clerico, si deferat querellam de raptore coram iudice seculari, & ille iudex secularis morte puniat reum, ad idem 23. q. 3. *Maximianus*, & quæst. 5. *Non vos*, D. de bon. lib. *Quoniam minor*, §. primo, arg. contra 23. q. 5. *Unum solum*, & cap. *Pæna*, & de penit. dist. 1. *Periculose*, & sup. de excess. prælat. *Ex litteris*, lib. 3. de hoc dixi, infra de homicid. *Tua*. Jo.

d Gravari dicitur, si citetur ad locum, ubi ipsi, vel advocati ejus, vel testes, vel amici secure non possunt venire, 33. q. 2. in fine, 3. q. 9. *Hortamur*, sup. de appellat. *Ex parte*, lib. 3. Item si citetur ultra duas diastat, ut sup. de rescript. *Nonnulli*, lib. eod. Unde si ex certa scientia delegat causam ad duas diastat, si tamen aliud subest gravamen, quam viæ prolixitas, non potest conveniri per litteras illas, quia sit intelligendum mandatum, ut conformetur utilitati partium, sic 85. dist. *Florentinum*, in fine, sup. de officio delegat. *Super*. lib. 1. 26. * q. 2. *Quod vero*. Jo. e Quia alias ipsum privaverat eadem parte. Unde super eadem re non est conveniendus aliquo modo, quousque fuerit ipse restitutus, ut 3. q. 2. *Episcopi*, Hoc tamen inconveniens videtur, si spoliatus possit repelli per talem exceptionem, quod ipse ab alio est spoliatus, sed contra D. de vi, & vi armata, *Cum a te*, ubi dicitur, quod contra primum dejectorem agi potest, licet ipse ab alio sit dejectus. Sed dic, quod tunc agi potest contra eum, cum ipse est solvendo in illo, vel in æquivalenti, ut sup. cap. 1. lib. 3. nam nullus excusat latronem. C. de furtis, *Subtrahit*.

f Et ita possessorium potest intemptari circa res incorporales, sup. de caus. poss. *Cum ecclesia*, lib. 3. g Sed nonne perdit possessionem, qui timore devictus abstinere ab illa, ut sup. de appell. *Bone*, lib. 3. D. de acquir. poss. *Possideri*, §. *Si quis nuntiet*. Item nonne ex eo, quod quis paret mandato alicuius, gerit se pro subdito ejus, ut sup. de capell. monachorum: *Dilectus*, lib. 3. cum ea faciat, quæ alii subditi faciunt, 20. q. 1. *Quem progenitores*, sup. de paroch. *Coram*, lib. 3. vel dic, quod talis timor non privat ipsum possessione, quia

CAPUT III.

Idem in conc. Lar. const. XXXIX.

c. 18. eod.

Sæpe contingit, quod spoliatus injuste per spoliatorem in alium re translata, dum adversus possessorem non subvenitur (a) per restitutionis beneficium, spoliato commodo possessionis amisso, propter difficultatem probationum (b) juris proprietatis amittit effectum. Unde non obstante juris civilis rigore (c) sancimus, ut si quis de cetero rem talē scienter (d) receperit, cum spoliatori quasi succedat in vitium (e), eo quod non multum interfit quoad periculum animæ detinere injuste (f), ac invadere alienum, contra possessorem hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur.

TITULUS IV.

DE DOLO, ET CONTUMACIA.

CAPUT I.

Idem.

c. 8. de dolo, & contum.

* Arboribus.

Veritatis est verbum organo dominicæ vocis emissum, quod arbor, quæ terram inutiliter occupat, digne [1] excidi, & in ignem mitti censetur, ut terra, quæ sub nociva occupatione inutilis * arboris sterilis habebatur, per novam plantationem ad fructificandum culturam recipiat congruentem. Huic nimirum arbori H. quondam Curien. (2) Episcopus non immerito comparatur, qui Curien. (3) ecclesiam usque modo per violentiam [4] detinuit, & non solum sicut dil. fil. canonici Curien. (5) V. S. & R. & Be. Ro. (6) plebanus S. Georgii ex parte vestra in nostro auditorio retulerunt, quod dictus H. prædictam ecclesiam dilapidando depreffisset, sicut publica prædicabat infamia, sed 7) homicidio, incestu, & aliis criminibus polluit. Nos utpote (8), quibus hæc imminent corrigenda, cum ipsi

Tom. IV.

(1) *Digna.* (2) *Corian.* (3) *Curian.* (4) *Pernitiose.* (5) *Curian.* (6) *F. G. B. C. Vero.* (7) *Sed se.* (8) *Autem.*

canonici vestri bono zelo (g), ut arbitramur, inducti, prædictum Episcopum accusare, & intuentes enormitates ejusdem, ad aures nostras deferre curarunt (9), timendo, ne sicut in decreto Gelasii [h] continetur, Ap. offensam incurrent, si hujusmodi excessus auditui catholicæ ecclesiæ suppressivos putarent; commissimus primo causam ven. fr. n. Tridentino (10) Episcopo, & dil. fil. Abbati montis S. Mariæ, & Præposito de insula, secundo quoque v. fr. nostro Brixien. [11] Episcopo, & ipsis iterum Abbati, & Præposito, &c. Verum cum ipse Episcopus priorum judicium præsentiam adire per contumaciam contempsisset (i) &c. auctoritate nostra fuit per ipsos primos judices ab officio, & beneficio suspensus, &c. Tandem vero coram iudicibus canonica citatione vocatus, præsentiam suam difficulter exhibuit; sed frivolam tunc excusationem in malitia concepta prætendens, experiri cum canonicis in jure neglexit (k). Quæ de causa nos de consilio fr. nostrorum suspendentes Episcopum ipsum, vel potius suspensionem iudicibus factam auctoritate Ap. confirmantes, tertio super his ven. fr. n. Cuman. Episcopo, & dil. fil. Abbati S. Abundi causam ad superandam [l] malitiam ipsius Episcopi commiserimus (12) audiendam, qui partibus citatis 13, adhibitis secum viris prudentibus, & honestis, cum nec ipsum, nec responsalem ejus aliquem invenirent, in eundem Episcopum propter inobedientiam excommunicationis sententiam protulerunt, & testes etiam, quemadmodum ex parte vestra 14) a nobis (15) in mandatis acceperant, admiserunt. Abbates, Præpositos, Priores, & alios religiosos viros, per quos quilibet articulus criminum prædictorum constat fuisse probatus (m), & infra

L. III

Nos

(9) *Curastis.* (10) *Tudertino.* (11) *Brixien.* (12) *Commisimus.* [13] *Cunctis.* (14) *Nostra.* (15) *Deest al.*

quia non facit hoc animo obediendi. D. de acquir. hered. *Pro herede.* Item ea ratione, quia qui ex timore facit, non dicitur facere, ut extr. 1. de regul. juris, *Qui ex timore.* In dubio tamen præsumitur animo obediendi facere, sup. de iis, quæ sunt a majori parte capit. *Ex ore.* lib. 3. Joann.

a Verum est, quod spoliato non subvenitur per interdictum, *Unde vi,* etiam secundum canones, nisi contra illum, qui deiecit, vel mandavit, vel ratam habuit dejectionem, ut extr. 3. de restitutione spoliat. cum ad sedem, in fine. D. de vi, & vi armata. *Cum a te,* sed iudicis officio subveniebatur contra quemlibet possessorem, ut extra 3. de appell. *Bone,* & extra 2. de judic. cap. ult. * & etiam conditione ex canone, sive dolo, sive vi, sive metu, sive alio modo rem perdidisset, semper subvenitur, ut 3. q. 1. *Reintegranda,* licet actio de dolo detur tantum contra dolum facientem, & actio *Quod metus causa:* contra quemlibet, ut D. quod metus causa, *Si cum exceptione,* §. *Aliquando,* similiter actio, *Quod vi, aut clam,* D. quod vi, aut clam. *Semper,* primo responso. Joann. b De proprietate. c D. de vi, & vi armata, *Cum a te.*

d Sic ergo solus ille potest conveniri conditione ex canone isto, qui scienter recipit rem alienam, sed si ignoranter recipit rem alienam, conveniatur ex canone illo, *Reintegranda,* 3. q. 1. vel ex illa, extr. 2. de judic. *Quia W.* Nec intelligas, quod hic dicitur, cum quis alienat rem litigiosam, vel de qua timetur fieri controversia, quia si alienatur res litigiosa, nulla est alienatio, ut C. de litig. l. 2. & extr. 3. de foro. comp. *Cum ecclesia,* in fine: si autem alienat rem non litigiosam, sed de qua speratur litigium, tenetur ad interesse, id est, quanti interest hujus, rem hanc non esse alienatam, ut D. de alienat. mutand. jud. causa facta, lib. 1. Lat. e Quia vitium rei sequitur omnem possessorem, ut C. de acquirend. poss. *Vitia.*

f Nota, quod jura pro eodem reputant auferre, & injuste detinere, ut hic, & 16. q. 1. *Decime.* Similiter auferre, & non dare, ut 48. sicut dist. 12. q. 2. *Indigne,* arg. contrar. 12. q. 2. *Et si illi,* in principio. Joann.

g Nota, quod qui accusat, præsumitur bono zelo accusare; accusatio enim ex charitate debet provenire, sup. de accusat. *Si quis Episcopis,* lib. 1. & qui accusat publicæ salutis custodiam gerit. C. de famos. libell. l. 5. arg. contrar. 6. q. 1. *Si omnia,* & 2. q. 7. *Si quis Episcopus.* h Sup. 2. q. 7. *Quapropter.*

i Sic patet, quod coram primis non comparuit. k Et ita, nec coram secundis iudicibus fuit lis contestata; & tamen lata fuit hic diffinitiva sententia, ut infra sequitur. l Sic sup. eod. *Cum olim,* lib. 3. C. de judic. authent. *Subemus.* m Hic liquet, quod lite non contestata recipiuntur testes, non tamen * ubi agitur de electione prælati, ut sup. ut lite non contest. *Quoniam,* in fine; sed etiam ubi agitur de restitutione prælati. Ad idem facit sup. de cler. non resident. *Ex tunc,* lib. 3. & 3. q. 9. *Decernimus.* Quia periculosa est mora talium ecclesiæ, quia utilitas ecclesiæ per ejus absentiam impeditur. Secus est secundum leges, ut D. de pœ-

* Tantum.

nis.

Nos igitur videntes (1) iudicarium ordinem fuisse servatum in hoc facto; considerato præterea, quod post sententias in se datas, celebrare præsumpserit, cum multi prælati ecclesiarum contra eundem Episcopum scripserant, nec unus pro eo defendendo [a], vel aliquatenus excusando comparuerit: In nomine domini cum Apostolo omnem inobedientiam ulcisci volentes, licet absentes corpore, tamen præsentibus spiritu, juxta verbum ejusdem Apostoli tulimus sententiam perpetuæ depositionis in ipsum, & eum tam a Pontificali, quam omni officio sacerdotali privantes sine spe restitutionis aliqua duximus condemnandum; ea nihilominus [b] in irritum revocantes, quæcumque post inhibitionem [c] Ap. sed. seu factam suspensionem, & excommunicationem de rebus ecclesie alienare præsumpsit.

CAPUT II.

Idem in conc. Lat. const. XL.

c. 9. eod.

Contingit interdum, quod cum actori ob contumaciam partis adversæ adjudicatur cau-

sa rei servandæ (d) possessio, propter rei potentiam, sive dolum actor intra annum rem custodiendam nancisci non potest (e), vel namque amittit, & sic cum secundum assertionem multorum versus non efficeretur post lapsum annum possessor, reportat commodum de malitia sua reus. Ne igitur contumax melioris, quam obediens conditionis existat, de canonica æquitate sancimus, ut in casu præmissis verus actor [f] constituatur [g] anno elapso possessor.

TITULUS V.

DE CONFESSIS.

CAPUT I.

CUM ven. fr. n. I. Sabin. Episcopus coram dil. fil. n. R. diacono S. Anastasie, & P. S. Lucia ad sepra sol. diacon. Card. quos sibi, & R. procuratori vestro concessimus auditores, ecclesiam S. Viti cum suis possessionibus, & pertinentiis petiisset, asserens eadem ad se, tam in spiritualibus quam in temporalibus pertinere: idem nondum ejusdem Episcopi intentione fundata, præ-

cap. 6. de except.

[1] Attendentes.

nis. Absens. Quia cum secundum leges de criminibus agitur ad sanguinis effusionem, non est mirum, si quantum ad hoc remissius hic agatur. Hæc materia plenius tractatur. 4. q. 9. in summa. Joann.

a Quilibet admittus fuisse ad defensionem ejus, ut D. de procurator. *Servum*, §. *Publico*. b 11. q. 3. *Audi*.

c Sic sup. de novi oper. nuntiat. *Cum ex officio*, sic sup. de desponsat. impub. *Ad dissolvendum*, sup. de in integrum restitutione, cap. 1. lib. 2. Joann.

d Nota, quod non proprie dicitur possessio causa rei servandæ, ubi quis per actionem in rem mittitur in possessionem, sed verus possessor statim fit, ut C. de præscr. triginta annorum, *Si quis imperatoris*, §. *penult.* * sed ubi actione personali convenit quis alium, ipse vere dicitur possessor causa rei servandæ, talis enim custos rei est, sed non possessor, ut D. de acquir. possess. *Possidendi*, §. *ult.* nec tamen * eicitur possessor de possessione; sed tantummodo per secundum decretum, & ita uterque erit in possessione, ut D. de damno infect. *Si finita*, §. *Si quis autem*, & §. *Ubi vero*, & D. ut in possess. legat. *Is, cui*, possessor ergo coler fructus, & eos colliget in horrea, sed alter eos custodiet, ne dissipentur ab isto, ut D. ut in poss. leg. *Si is, qui*, in principio, & §. *Qui legator*. Hoc enim scias, quod iudex non festinabit admittendum in possessionem, quia si reverfus probaverit justam causam absentie, subvenietur ei per in integrum restitutionem, ut D. de damno infect. *Si finita*, §. *Si forte*, vel etiam ipso jure, ut D. de privileg. creditorum. *Imperatores*, & extra 3. de sent. & re jud. *Cum Beroldus*. Summatim ergo examinabit iudex negotium, antequam mittatur adversarius in possessionem, ut extra 3. ut lite non contest. *Quoniam*, in fine. Item & hoc scias, quod si lite contestata fiat missio in possessionem, nunquam restituitur possessio reo, quancumque revertatur, ut C. de judic. *Properandum*, §. *Si vero*, Joann.

e Videtur ergo, quod corrigatur lenitas illius decretalis extr. 1. de dolo, & contum. *Ad hoc*: sunt autem plura remedia contra illum, qui non admittit aliquem ad possessionem. Unum quia auctor potest ipsum convenire, quanti sua interest possessionem non habere, ut D. uti possidetis, *Si duo*, §. *ult.* & D. ne vis fiat ei, qui in possessionem mittitur, l. 1. in princ. Item alium, quod punitur in expensis, ut extr. 3. de sequestr. *Ad hoc*, & extra 3. ut lite non contest. *Quoniam*, in fine: quandoque etiam manu militari deicitur, D. ne vis fiat ei, qui in possess. mittitur, *Si quis vissum*. Item potest uti beneficio hujus constitutionis. Item potest excommunicari, ut extr. 3. ut lite non contest. *Quoniam*, in fine, & si per annum staret in excommunicatione perderet possessionem, ut 11. q. 3. *Rursus*, Joann.

f Idem videtur secundum leges fuisse statutum, ut quotiens per adversarium impediatur possidere; quod pro possessore habebor, ut D. de bonis auctorit. jud. possid. *Quamvis*, sed si per alium impediatur, ille mihi tenetur ad interesse, ut D. ex quib. caus. in possess. eatur l. penult. Joann.

g Non determinatur hic, an ipso jure per lapsum anni constituatur verus possessor, an per sententiam iudicis. Et videtur, quod ipso jure fiat verus possessor ut extr. 3. de officio ordin. pastoralis, & extra 1. de eo, qui mitt. in possess. cap. primo, & ult. & quia transcurfus anni probat crimen, 11. q. 3. *Rursus*, arg. contra extra 3. de eo, qui mitt. in poss. cap. 1. & 2. & D. de damno infect. *Si finita*, §. *Julianus*, & extra 3. ut lite non contest. *Quoniam*, Ad hoc dico, quod in realibus actionibus non habet locum secundum decretum, sed solum transcurfus anni facit aliquem ibi verum possessorem, ut extra 3. de off. ord. *Pastoralis*, sed in personalibus actionibus locum habet, sed non uniformiter in omnibus, quia in causa noxali, & in causa dampni infecti secundum decretum constituit aliquem dominum, si reus erat dominus; sed si non erat dominus, constituit eum verum possessorem, & dat ei causam præscribendi, sive usucapiendi, ut D. de damno infect. *Si finita*, §. *Julianus*, & D. de noxalib. *Et generaliter*, sed in aliis personalibus actionibus constituit secundum decretum aliquem possessorem, ut extr. 3. ut lite non contest. *Quoniam*, in fine. Quod ita intelligo, ut licet per secundum decretum exoneretur aliquis a jure probandi, cum prius cogeretur probare, non enim ibi dat secundum decretum causam usucapiendi, nam quancumque dominus offert ei debitum, restituetur ei res sua, nisi jam sit distracta auctoritate iudicis, ut C. de distract. pignoris. *Si prius*. Sed numquid idem juris est in spiritualibus, ut si petitur ecclesie præbenda ab aliquo, & reus infra annum non compareat; nam sic * post annum actor verus fiet possessor, ut si ecclesia præscribi possit, cum actor forte numquam fuerit institutus in ecclesia? Dico quod non, quia titulus non præscribitur. Qui enim dicit se prælatum ecclesie, non prodest * probare præscriptionem, sed ostendat * libellum ordinationis suæ, ut 2. q. 1. *Legum*, non obstat extr. 1. de jure patron. *Cura*, quia ibi præscribitur ecclesia, tamquam proprietas, non tamquam prælatura, & sic potest intelligi extr. 1. de eo qui mitt. in poss. cap. 1. & 2. Numquam ergo secundum jura canonica per secundum decretum datur alicui jus præscribendi, nisi adsit bona fides, ut infra eod. *Quoniam*. Si quæris, quid ergo secundum decretum operetur in rebus spiritualibus, respondeo, ut fructibus rei uti possit, & ut præscribere possit contra omnem agentem, si habet bonam fidem, & aliquem titulum, non tamen præscribit jus prælaturæ, sed

* *Ult.*

* *Tunc.*

* *Sic autem.*

* *Potest.*

* *Ostendit.*

sed

præpropere (a) sic respondit, quod etiam si dicta ecclesia dudum fuerit ecclesiæ Sabin. eam tamen non poterat Episcopus vindicare, quam ex permutationis [b] causa Farfense (1) monasterium obtinebat, ad hoc probandum quoddam exhibens instrumentum, in quo contineri prima facie videbatur, quod Theo (2) Episcopus cum suorum sacerdotum assensu prædictam ecclesiam S. Viri pro quibusdam ecclesiis, & rebus aliis in concambium vestro duxit monasterio concedendam. Ad hæc Episcopus proposuit memoratus, intentionem suam per huiusmodi responsionem esse fundatam, cum eam pars vestra respondit, se dictam ecclesiam ex permutatione facta per Sabin. Episcopum obtinere, quod etiam nitebatur publico instrumento probare, confiteri per consequens videbatur, se credere, quod dicta ecclesia tempore permutationis pertinuit ad ecclesiam Sabin. cum inter contractus bonæ fidei (c) computetur, nec cum alio, quam cum domino, vel cum eo, qui habebatur loco domini (d) legitime valeat celebrari: adiiciens, quod etsi confessioni stare vellet, in quantum contra vos (e) facere videbatur, instrumentum tamen huiusmodi contra se minime admittebat, quod nec tabellionis (f) auctoritate, nec subscriptione testium dignoscitur esse fultum. Sed ad hoc pars vestra respondit, quod cum procurator idia modum exceptionis [g] obiiceret, non videbatur de adversæ partis intentione fuisse confessus (h), quia juxta legitimas sanctiones, qui exceptione

utitur, non æstimatur de intentione adversarii, cum quo agitur, confiteri, adjungens, quod & si permutationis tempore cœnobium Farfen. (3) crediderit ecclesiam dictam S. Viri ad Sabin. ecclesiam pertinere, prædictus tamen procurator ex certis causis, seu verisimilibus conjecturis, credulitatem suam postmodum potuit taliter informare, ut crederet eandem ecclesiam ad Sabin. ecclesiam tunc temporis non spectasse. Porro memoratus Episcopus ad probandum, quod jam dicta ecclesia ad se in temporalibus pertinebat, quosdam testes induxit, per quos nitebatur ostendere, quod tam dictam ecclesiam, quam molendina, terras, & alia bona ejus Sabinenses Episcopi diutius possederunt, de illis pro suæ libertatis arbitrio libere disponendo, & infra. Super his igitur, & aliis propositis coram Cardinalibus supradictis, deliberatione cum fr. n. habita, intelleximus supradictum Episcopum intentionem suam minime fundavisse per depositionem testium, vel procuratoris supradicti responsionem, quia, sicut præmissum est, exceptionem obiiciens de intentione adversæ partis non intelligitur fuisse confessus, vel per instrumentum ex adverso exhibitum (4), cum in eo Theodo. Episcopus, a quo permutatio proponitur facta, non dicatur Episcopus Sabin. quamquam in transcripto, quo procurator utebatur, appositum fuit Sabin. per vitium falsitatis. Licet autem nimis excesserit, quod transcriptum illius instrumenti falsavit; quia tamen delictum personæ non debet in da-

(1) *Forfense. al. Forense.* (2) *Chedo, al.*

Theodo, postea. (3) *Forense.* (4) *Adhibiturum.*

sed præscribitur contra actorem tantum, simile extr. 3. qui matr. acc. poss. *Per tuas.* Item & hoc scias, quod missus in possessionem ex primo decreto, non utitur fructibus, ut D. ex quibus causis in possess. eatur *Fulcinus*, in principio *, & L. *Prætor*, sed post secundum decretum utitur fructibus, ut D. ut in possess. legat. *Is cui.* §. *Qui legatorum*, in fine. Secus tamen est in petitione hereditatis, ubi propter nimiam contumaciam rei actor consequitur fructus, ut D. ex quibus causis in poss. eatur. *Fulcinus.* §. ult. similiter cum venter mittitur in possessionem, utitur fructibus, ut D. de vent. in possess. mittendo, lib. 1. §. primo, similiter cum impubes ex Carboniano mittitur in possessionem, ut D. ad Carbonianum, *Sed si is.* §. 2. Item quid dices? si missus in possessionem ex primo decreto deicitur, an possit petere restitutionem? & videtur quod non, quia non sufficit probare spoliationem, nisi probet, quod possederit, ut extr. 1. de offic. deleg. *Consultationibus*, & facit ad hoc, quod non debeat restitui, extr. 3. de sequest. *Ad hoc.* D. uti possidetis, *Si duo.* §. *Creditorum.* Arg. a contrario sensu extr. 1. de appellat. *Significaverunt*, in fine. Solutio: dico, quod hodie potest talis petere restitutionem conditione ex lege illa. C. de pratorio pignore. L. ult. Joanni.

a Et in hoc non videretur bene allegasse pro se: nam huiusmodi repentina litis contestatio non præjudicat ei in authent. collat. 5. de exhib. reis. 8. *Illud*, arg. 32. q. 1. *Illud apud*, 8. q. 5. §. *Sed aliud.* 50. distinct. *Ponderet*, in princ. b Fecit per Sabinensem, ut infra dicitur per consequens, similis allegatio, & similis casus, sup. de transact. *Præterea*, lib. 2. c Institut. de actionibus §. *Actionum.*

d Nam per alienam rem non contrahit permutationem. D. de rerum permut. l. 1. in fine.

e Hoc ideo non videtur valere, quia si voluit instrumento uti pro se; ergo & debuit uti contra se: sup. de censibus *Cum olim*, lib. 3. dist. 19. *Si Romanorum*, 3. q. 9. *Cujus.* D. de operis libert. *Si in stipulatione*, Arg. contrar. sup. de præbend. *Dilectus*, lib. 3. sup. de arbitris. *Cum tempore.* D. de collect. bonorum, *Nonnumquam*, & rem ratam haberi, *Si procurator.* f Sup. de censibus cap. 1. lib. 3. & 16. q. 3. §. *Potest.*

g D. de except. *Non utique.* h Sed nonne ex eo, quod confessus est factam permutationem, per consequens est confessus quod si factum de meo tuum, nam illud dicitur permutatio, ut D. de rer. permut. lib. 3. * & qui confiteretur unum, per consequens confiteretur illud, quod sequitur ex illo, ut sup. 8. dist. *Quo jure*, sup. de offic. deleg. *Cum super*, lib. 3. sup. de dolo, & contr. cap. 2. in fine. Item tacita confessio habetur pro litis contestatione, sup. de dolo, & contum. *Prour*, lib. 1. Item Samaritana, quæ dixit, *Scio, quia propheta es tu*, & per consequens dixit, se unum * virum habere, 30. q. 1. *Quo modo.* Item interrogando sit confessio, 22. q. 2. *Quod autem*, & 35. q. 7. *Quid est*, & D. de verbor. obligat. lib. 1. §. *Si quis ita.* Item & tacendo sit litis contestatio: argum. supra de præsumpt. *Nonne*, lib. 1. Ad hoc dico, quod excipiendo de permutatione non confiteretur intentionem adversarii, quia potest esse, quod de facto esset permutatum, non de jure (illius.) Similiter dico in exceptione pacti de non petendo, quod per hoc non confiteretur debitum, quia potest esse, quod non de jure debuit, sed ubi per exceptionem multipliciter † id quod petit adversarius, factis videtur, quod confiteretur de ejus intentione, ut si excipiat contra aliquos, quod sint socii criminis, dico quod per talem exceptionem fatetur se crimen commississe. Sed nonne per hanc exceptionem, ego interrupti, præscriptionem tuam "confiteretur de præscriptione? Quare ergo auditur probatio præscriptionis post talem exceptionem? ut extra 3. de præscript. *Illud.* Dic, quod si * fatetur de præscriptione, sed potius de diuturnitate temporis, tamen ad evitandam quæstionem facti tutius proponis, si hoc modo dicas, non fateor, quod "dixis, sed si fecissem pactum, esset factum de non petendo", vel, "permutatio intercessit", vel, "inter-

"ruptio

num (a) ecclesiæ redundare, ac non solum ante sententiam (b), verumetiam post obiici potest exceptio falsitatis, cum falsorum instrumentorum prætextu lata sententia usque ad xx. annorum [c] spatium valeat retractari (d), veritate comperta nolumus, ut id monasterio vestro præjudicium generaret. Quia vero nobis constitit supradictam ecclesiam S. Viti constitutam esse in diocesi (e) Sabinensi, Episcopale jus in omnibus eidem Episcopo adjudicavimus in eadem, illis dumtaxat exceptis, quæ per authentica scripta ei dignoscuntur esse subtracta privilegia (1), cum per privilegium, vel præscriptionem legitimam nullatenus probaretur exempta. Verum, quia dictus Episcopus, qui eandem ecclesiam vindicabat, munitum se præscriptione legitima non ostendit, quamquam probaverit Episcopos Sabin. bona ejusdem ecclesiæ aliquanto tempore possedisse, vos ab impetitione Episcopi, quoad temporalia ejusdem ecclesiæ, sententialiter duximus absolvendos.

TITULUS VI.
DE PROBATIONIBUS.
CAPUT I.

Idem.

cap. 11. de
pœnis.

Dilectus filius Jacobus electus sancti Petri ad montes ad Ap. sed. accedens gravem querelam contra dil. fil. G. Decan. Morin. [2] & I. Cath. Archid. exposuit, asserens eos in causa sua, quæ fuit illis commissa, perperam processisse. Cumque dil. fil. I. (3) clericus cum litteris eorundem continentibus causæ processum ad nostram præsentiam accessisset, & idem Jacobus niteretur ipsum processum multipliciter improbare, relationem ipsorum in quibusdam asserens esse falsam, nos, quia præfatus clericus non habebat, nisi ad contradicendum (f), vel impetrandum mandatū, ad majorem cautelam processum ipsum, nec confirmandum duximus, nec cassandum, & infra. Quia vero sæpe contingit, quia [4] contra falsam assertionem iniqui iudicis innocens litigator veram non potest negationem probare [cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio, ne falsitas veritati præjudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati] necessarium vide-

tur, & æquum, ut cum quis legitimam exceptionem proponit (5), illam probare paratus, vel ad declinandum iudicium, vel ad intentionem alterius elidendam, si forsan verbo (g), vel facto (h) ab illa recesserit, vel eam non probaverit intra terminum (i) competentem a iudice præfigendum; modestus iudex non ante procedet (6), quam super hoc instrumentorum, vel testium cautelam adhibeat opportunam, per quā, si necesse fuerit, possit de veritate constare (k), vel (7) si contra relationem (l), seu processum ipsius fuerit suborta contentio, huiusmodi probationibus possit ipsius iudicis assertio roborari, quatenus huiusmodi adhibito moderamine sic honestis, & discretis deferatur iudicibus, quod per improvidos, & iniquos innocentiam iustitia non lædatur, & ne judicialis evanescat auctoritas, cum de litigatoris improbitate constiterit, adversus assertionem iudicis temere prorumpentis, juxta superioris arbitrium (m) digna poterit animadversione puniri.

CAPUT II.

Idem Tiburtino Episcopo.

PER tuas nobis litteras intimasti, quod cum T. Tiburtinus civis quandam per septennium habuerit concubinam, nec prolem susceperit interim ex eadem; ac ipsa postmodum divertens ab eo ad ipsum non post multum temporis redisset, filium, quæ postmodum reversa in domum ipsius peperit, ex eo se asseruit (8) suscepisse. Qui licet a principio dixerit, illum nequaquam filium suum esse, cum mulier illa per septennium eidem cohabitans ex eo minime concepisset, mulieris tandem, & aliorum devictus instantia, suum filium recognovit, Rainaldum eum nomine appellando. Cum autem idem R. ad virilem pervenisset ætatem, & domum Saturnellæ sororis ipsius T. frequentaret, quæ ipsum nepotem suum publice nominabat, & Sophiam ipsius Saturnellæ filiam, cum qua quotidianam habuit conversationem, arravit, & carnaliter cognovit eandem. Quod cum pervenisset ad notitiam Saturnellæ, acriter increpavit utrumque, & apud se filiam continens (9) supradictum R. removit a domo. Cum autem mater ipsius R. accepisset, quod vir ejusdem

c. 10. hæc t.

[1] Al. deest. (2) Morisin. (3) T.
(4) Quod. (5) Opponit.

(6) Procedat. (7) Ut. (8) Asserit.
(9) Retinens.

ruptio est facta. Idem dico, ubi aliquis petitur in virum, dicat, non confiteor me esse virum tuum, sed si essem, consanguinitas impediret, nam sic respondendo non fatetur petitionem adversarii, nec se onerat probatione, ut sup. de ordine cognit. Intelleximus, & C. de except. Si quidem, cauti tamen debent esse respondendo, non teneor, sed si tenerer, pactum esset factum, sed secundum hoc jus daret alicui occasionem mentiendi. a 16. q. 6. Si Episcopo. b Sup. de probation. Licet, sup. de procur. In nostra, l. 3.

c C. de falsis, Querellam. d Sed an talis sententia ipso jure nulla sit, dubitatur, quod videtur P. arg. sup. de rescript. Dilectus, lib. eod. & quia exceptio non datur ex eo, ut D. de except. Qui agnitis, sed si nulla est, qualiter etiam post xx. annos incipit litigare? & dic, quod tenet, nisi remittatur, vel per actionem cum fieri, usque ad xx. annos, ut hic dicitur, vel per actionem in factum, & secundum hoc usque ad 30. annos, vel per in integrum restitut. iudicis officio, & secundum hoc usque ad quadriennium, ut D. de re jud. Divus. e 16. q. 8. Omnis. Jo. f Talis procurator non sufficeret in causa appellationis, nam cum tota delata sit per appellationem ad superiorem, nisi coram iudice appellationis apparet procurator totius causæ, puniatur dominus tamquam contumax, ut sup. de app. Sæpe, lib. 3. g Expresse.

h Tacite, ut sup. de officio delegati, Gratum. 1. i Sup. de except. Pastoralis. k De hoc cantabimus infra eod. Quoniam. l Debet autem relatio primo ostendi litigatoribus ut contradicant, vel consentiant ei, ut sup. de rer. permut. Cum olim, lib. 3. C. de relat. l. 1. & si qua pars tunc non contradixit, postea non potest contradicere, ut 2. quest. 6. §. Biduum, in fine.

m Vel in sumptibus litis, ut sup. de pœnis, cap. ult. lib. 1. vel alias pœna corporali secundum qualitatem personarum, sup. de officio delegati. De causis. Jo.

dem Sophiæ eidem (1) R. graviter minabatur, in civitatis platea juravit publice coram multis, quod R. supradictam Sophiam propinquitatis linea minime contingebat, affirmans sub virtute præstiti juramenti, se de alio, quam de supradicto T. præfatum suscepisse Rainaldum. Cum igitur nos duxeris consulendos, an mulieris assertioni standum sit in hac parte, & an memoratus R. supradictam Sophiam habere valeat in uxorem, insinuatione præsentium tibi respondemus, quod cum idem R. quem dicta mulier filium dicti T. constanter primitus asseruit, & ipse, ipsius præcipue devictus instantia, ipsum suum filium publice recognovit, & filius dicti T. nominatus (a) communiter fuit (2), & habitus ab ambobus; ejusdem mulieris postmodum juramento (3) in contrarium præfatio (4) non est standum, cum nimis indignum sit juxta legitimas sanctiones (b), ut quod in sua voce quisquam dilucide protestatur, id in eodem casu (5) proprio valeat testi-

monio infirmare (c), unde apparet per consequentiam, quod prædictus R. memoratam S. cujus prima facie præsumitur consobrinus (d), non potest habere aliquatenus in uxorem.

CAPUT III.

Idem in conc. Later. const. XXXVIII.

Quoniam contra falsam assertionem iniqui judicis innocens litigator quandoque non potest veram negationem probare: cum negatis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio (e), ne falsitas veritati præjudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati, statuimus, ut tam in ordinario judicio, quam in extraordinario, judex semper adhibeat aut publicam, si potest habere personam, aut duos viros idoneos (f), qui fideliter universa judicii acta conscribant, videlicet citationes (g), & dilationes (h), recusationes (i), & exceptiones (k), petitiones (l), & responsiones (m), interrogationes (n), & confessiones

(1) Dicto. [2] Fuerit. (3) Jurationi. (4) Præfatio. (5) Eundem casum.

a Bene dicit Nominatus, & habitus, nam sola nominatio non facit eum filium, sup. de desponsat. impub. cap. 1. C. de probation. Non epistolis.

b Hæc verba habes C. de non numerata pecunia, Generaliter. c Nam cum assertionem patris, & matris crederetur esse filius, ut sup. qui fil. sint legit. Transmissæ, lib. 1. multo potius pro filio præsumendum est, ut sup. qui fil. sint legit. cap. 1. lib. 3. D. de probation. Etiam. Sed nonne potius præsumendum est pro primo dicto patris, quam pro secundo, cum non sit verisimile, quod in filium suum tam grave quid dixisset? arg. sup. de præscript. cap. 1. lib. 3. quia si filius ipsius fuisset, non potuissent viscera ejus non fuisse commota super eod. sup. de præsumption. Asserte, lib. 1. & 23. q. 4. Ea vindicta, quia paternus affectus vincit omnem affectum, ut C. de curatore furiosi. L. ult. in princ. Item potius dicto matris secundo credendum esset, quam primo, quia potius credendum esset juramento, quam simplici assertioni, maxime cum alia præsumptio præcessit, quod de alio fuit genitus, certe omnes istas præsumptiones elidit favor filiationis.

d Ergo consanguinitas præsumptiva probata dissolvit matrimonium, item propter connexitatem causa sententia lata pro uno præjudicat aliis, sic 3. q. 6. Et hoc quippe, & sup. de sponsal. Ex parte, lib. 1. Jo.

e Triplex est negativa, facti, juris, & qualitatis, negativa juris & potest, & debet probari ab illo, qui eam proponit, ut D. de probat. Ab ea, quia semper præsumitur aliquid potius esse iuste factum, quam injuste: negativa qualitatis dicitur illa, ubi qualitas negatur, ut cum dicitur: „iste non est idoneus, iste non est diligens, non est solvendo“, & hæc similiter potest, & debet probari ab illo, qui eam proponit, ut extr. 3. de verborum sign. Dudum, & D. de legat. 2. Cum quidam, & L. Cum pater. §. Rogo. C. de inoffic. testam. Omnimodo. Arg. contra C. de probationibus, Ex persona. Facti negativa si non habet adjunctam determinationem loci, vel temporis, vel alterius rei, numquam probatur vel directe, vel indirecte, ut si aliquis dicat se numquam fuisse citatum, ut extr. 3. de elect. Bone, vel si aliquis dicat se numquam contraxisse cum aliqua, & de tali negativa loquitur lex, quod negantis factum per rerum naturam nulla est probatio, ut 6. q. 5. Actor, non obstat, extr. 2. de probat. 3. & extr. 3. de testibus Tam litteris, in fine, quia ibi nec directe, nec indirecte probatur, sed tantum præsumptiva; si autem annexam habet determinationem, tunc indirectam habet probationem, ut extr. 3. de testibus, Ex tenore. Jo.

f Sic ergo tabellio valet testimonium duor. hominum, alibi dicitur, quod valet testimonium trium, ut 16. q. 3. §. Potest, & ita plus creditur scripturæ tabellionis, quam scripturæ Episcopi, vel alterius judicis, quia scripturæ judicis non creditur, nisi habeat subscriptionem testium, ut extr. 3. de testibus cap. 1. & hoc ideo est, quia eum tabellio sit juratus, credendum est instrumento suo, ut extr. 1. de sponsalibus Illud, extr. 3. de præscript. Ad audientiam, si tamen consuetudo regionis habet, quod credatur instrumentis Principum, illa servanda est, ut extr. 3. de fide instrum. cap. ult. Licet autem circa judicia credatur scripturæ solius tabellionis, tamen circa contractus non creditur ei, nisi habeat subscriptionem testium, ut in authent. de heredibus & Falcidia. §. Sancimus. Joann.

g Sed quare non creditur judici, qui dicit, quod citaverit partem, cum de hoc etiam creditur nuntio? ut extr. 1. de appell. Cum parati, & extr. 3. de elect. Bone, & D. de rebus eorum, qui sub tutela magis. §. Illud, & 65. dist. Si forte, in fine, sed forte hodie soli nuntio non creditur: vel dic, quod quoad hoc creditur nuntio, ut saltem negans cogatur jurare se non esse citatum, ut extr. 3. de in integr. rest.

h Sed, etiam quantum spatium contineat dilatio, ne per hoc detur occasio appellandi, ut extr. 1. de dolo, Dilecti, & etiam propter hoc scribitur, ut sciatur, quando possit puniri, ut contumax, quia non potest puniri, ut contumax, nisi post trinam citationem, vel unam peremptoriam, ut 24. q. 3. De illicita, & infra eod. Sacro, & D. de re jud. Contumacia: tamen si ad primam citationem non venerit, sed postmodum in alia citatione venerit responsurus, non prius audietur, quam restituat expensas factas, ut C. de judic. Sancimus. La. i Nam si reprobatu recusatio proposita, cassatur quidquid factum est post illam, sicut & post appellationem, ut extr. 2. de eo, qui mittitur in possessionem, Cum sicut, in fine. Jo.

k Si quid tamen post exceptiones quamvis probabiles propositas actum est, non statim cassatur, donec de eis constet, ut extr. 1. de testibus, Ex parte Ade. Jo. l Quia secundum formam petitionis est formanda sententia, ut extr. 3. de simon. Licet, & si ineptam petitionem proponit, non admittatur, ut extra 3. de confirm. Examinata. Item ad hoc utilis est præscripta forma petitionis, ut sciatur, an reus plene potuit esse instructus ex ea, ut extr. 2. de dilat. Præterea, item ad hoc, quod nisi certa sit petitio, non citabitur judex reum ut 5. q. 2. Si primates, & 3. q. 9. Indicas. Jo. m Vel taciturnitates, ut 65. dist. Si forte, 54. dist. Si servus, ideo scribitur responsiones, ut sciatur, an secundum eas sit facta litis contestatio, vel quasi, ut extr. 1. de dolo & contum. Prout. Jo. n A judice factas, nam partis interrogatio non auditur, sed tantum positio, quia calumniose posset petere interrogari, sed non posset calumniose ponere, cum illud teneretur probare. Hoc tamen non nego,

nes (a), depositiones testium, & productiones instrumentorum (b), interlocutiones (c), & appellationes, renuntiationes (d), & conclusiones, & cetera, quæ occurrerint, competenti ordine conscribendo, designando loca (e), & tempora (f), & personas, & omnia sic conscripta partibus tribuantur, ita quod originalia penes scriptores remaneant, ut si super processu iudicis fuerit suborta contentio, per hoc possit veritas declarari, quatenus hoc adhibito moderamine sic honestis, & discretis deferant iudicibus, quod per improvidos innocentium iustitia non lædatur. Iudex autem, qui constitutionem ipsam neglexerit observare, si propter ejus negligentiam (g) aliquid difficultatis emerferit, per superiorem iudicem animadversione debita castigetur, nec pro ipsius præsumatur in processu, nisi quatenus in causa legitimis consiterit documentis.

TITULUS VII.

DE TESTIBUS.

(1) Archiepiscopo. (2) Radulphum de Arca. (3) Fuisse usum.

nego, quin possit pars a parte interrogare, postquam posuit, ut 30. q. 5. *Judicantem*, extr. 1. de dolo, c. ult. extr. 3. de concess. præbend. non vacant, *Post electionem*. D. de interrogat. actionibus, *Si sine*. Similiter advocati possunt interrogare, ut D. de adulteris, *Si postulerit*, §. *Questioni*. Jo. a Quæ tamen etsi scriptæ sunt, possunt revocari, ut extr. 3. de censibus, *Olim*, dum tamen ante sententiam, ut C. de juris, & facti ignorantia, *Error*, sic patet, quod in spiritualibus negotiis, licet non præstetur sacramentum calumniæ, tamen præstabit sacramentum de veritate dicenda, aliter enim non crederetur confessionibus. Joann.

b Ut sciatur, quando sit obtentum, quia lire inchoata obtentum non valeret, licet esset privilegium, ut extr. 1. de testibus, *Causam*. Item ut sciatur, quando sit exhibitum, quia si exhiberetur postquam est renuntiatum allegationibus omnibus, non valet, ut extr. 3. de fide instrument. *Cum dilectus*. Jo.

c Licet scribi debeat interlocutoria, non tamen dicitur, quod ferenda sit in scriptis, an interlocutoria transferat in rem iudicatam, dixi, sup. eod. *Cum cessante*. Jo. d Post renuntiationem nulla admittitur exceptio, vel allegatio, ut C. de compensat. l. ult. arg. extr. 3. de testibus cap. 2. & extr. 3. de fide instrum. cap. ult. nisi evidens ratio moveat iudicem, ut extr. 3. de causa possess. *Pastoralis*. Joann.

e Et omnes circumstantias, ut extr. 3. de testibus, *Cum causam*. f Et sic patet, quod hujusmodi instrumenta communia sunt, & cum die utrique parti sunt edenda, alioquin si non edantur, licite appellatur, ut C. nulli pend. lib. 2. & C. de edendo, l. 3. *apud quem*. Similiter dico, quod die, ut sup. de offic. del. *Præterea*, lib. 2. sup. de rescript. *Eam*, lib. 2. & sup. de dilat. *Præterea*, lib. 3. & sup. de rescript. *Sic autem*, & sup. de fide instrument. *Ex litteris*, lib. 2. & hoc tam in communibus instrumentis, & in rescriptis Papæ, sed in privilegiis, vel privatis instrumentis, quæ alicujus propria sunt, non est exhibendus dies, ut sup. de fide instrum. *Contingit*. D. de edendo, lib. 1. §. *Dies*, nisi adversarius vellent probare illud falsum, ut sup. de fide instrument. *Inter*, lib. 2. C. de contrah. stipul. *Optimam*. g Si ex negligentia iudicis altera pars damnum patitur, iudex totum refarciet, ut infra eod. *Sacro*, & C. de testibus, *Si quando*, in fine, & C. de judic. *Sancimus*, in fine. Jo.

h Numquid ergo correctæ sunt omnia jura, quæ dicunt, quod semper præsumitur pro facto iudicis, ut extr. 2. de renunt. *In presentia*, extr. 3. de probat. cap. 1. extr. 3. de sent. *Sicut*, instit. de fideiuss. §. ult. 2. q. 6. *Hoc etiam placuit*. Item numquid de qualibet re præsumitur, quod sit iuste facta, donec probetur contrarium? ut D. de probat. *Ab ea parte*, arg. extr. 3. de verborum signif. *Dudum*, in fine. Dico, quod semper creditur sententiæ iudicis, ubi constat de processu causæ, sed si ibi dubium fuerit de processu iudicis, non est præsumendum, quod iusto ordine, nisi probetur per acta, nam victores non aliter poterunt, nisi eas ostenderint iuste latas, ut in authent. de iis, qui ingrediuntur ad appell. §. *Illud*, sed si acta sunt perditæ, probetur perditio, & sufficit, ut extr. 3. de privil. *Cum olim*, & C. de testibus, *Publicati*. Unde si Episcopus denuntiat aliquem excommunicatum, standum est sententiæ suæ, si non ab sit subscriptio, ut 11. q. 3. *Care*, si tamen dicit se inordinate excommunicatum, probandus esset processus debitus, ut infra de sentent. excomm. *Sacro*, Sed quid si excommunicatur post appellationem, numquid est interim vitandus, quoad alia negotia? ut infra de sent. excomm. *Per tuas*, & sic potius præsumitur pro sententiâ iudicis, quam pro domino suo, quod credo verum, in sententiâ excommunicationis; sed pone, quod illæ personæ appareant subscripsisse omnibus actis, numquid in tantum præsumitur pro eis, ut non possit admitti probatio in contrarium? Videtur, quod nihilominus contrarium possit probari, ut extr. 3. de præscript. *Ad audientiam*, extr. 2. de probat. cap. 1. extr. 3. de procurator. cap. 1. quia contra publicum instrumentum admittuntur testes. C. de probat. *Cum precibus*, infra de fide instrum. cum Joannes, nam & partes * possunt contradicere actis, ut C. de relation. lib. 1. C. de appell. *Quoniam*, & 2. q. 6. §. *Biduum*, ibi *Ceterum verendum est* &c. compertum est enim elogia ex mala fide scribi, ut D. de custod. reor. *Divus*, & ad idem facit extr. 3. de accusat. *Cum dilectus*, extr. 3. de condict. appof. *Per tuas*, & hoc concedo, si per plures, & magis idoneos probetur contrarium. Jo. i Dubitationis causa fuit, quia videbatur, quod in crimine non possit cogi testis, ut in authent. de testibus §. *Quoniam*; sed bene potest cogi, dum tamen non agatur criminaliter, sic etiam cogitur in crimine incestus, sup. de testibus cogendis *Ceterum*, lib. 2. & ubi agitur de crimine in modum denuntiationis, vel inquisitionis, sup. de simon. *Licet*, lib. 3. Vel hæc causa fuit dubitationis, quod cum clausula „ testes autem, qui nominati &c. “ non fuerit inserta, non videtur, quod iudices possent testes cogere, cum testes non sint de jurisdictione iudicum, nec possunt extendere jurisdictionem ad illos, qui non sunt contenti in litteris; sed secus est, ut dicit, licet enim sola ea videantur delegata, sine quibus non potest iurisdictio exerceri (sine tali) potest exerceri, tamen & illud est delegatum cum sit accessorium, nam omne accessorium est delegatum, licet sine illo possit exerceri, ut sup. de divortis, *De prudentia*, l. 2. & de officio delegati, *Prudentiam*, l. 2. Vel de hoc dubitabatur, an super criminali possint cogi testes, & dices, quod sic, nam cum lex Julia quasdam personas excipit, quæ non possunt cogi, ut 4. q. 3. *Lege Julia*, ergo omnes aliz

CAPUT I.

Idem Archid. (1) Mediolan.

CUM contra magistrum Rodulphum de Aca (2) Mariana Novarien. diocesis, super eo quod dicitur falsas litteras reportasse, ac per se, seu procuratorem fuisset usus (3) eisdem, tibi duxerimus scripta nostra transmittere, postulasti per Ap. sed. oraculum edoceri, utrum super præfato vitio falsitatis testes compellere (i) debeas nominatos. Nos igitur frat. tuæ breviter respondemus, quod testes, qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, per cens. eccl. debes ap. rem. compellere, veritati testimonium perhibere.

CAPUT II.

Idem.

ALbericus miles nobis insinuare curavit, quod cum olim inter ipsum, & C. mulierem Ravennatem coram capitulo Ravennate matrimonii quæstio verteretur, tandem exigente

justi-

cap. 9. de test.

c. 43. eod.

* Testes.

aliz

justitia, lata fuit divortii sententia inter eos: postea vero dictus miles duas diversis temporibus legitime sibi copulavit uxores, & filios ex eisdem suscepit: timens sibi, ne (1) filiis suis ex eo posset (2) præjudicium generari, quod in scriptis (a) redacta non fuit sententia memorata, nobis humiliter supplicavit, ut super hoc paterna sibi sollicitudine præcaverent, testes, qui sententiæ interfuere prædictæ, recipi faceremus. Quoniam igitur iusta petentibus favorem nos decet benivolum imperitari, n. quat. testes curetis recipere antedictos, & depositiones ipsorum in scripturam publicam (b) re ligi faciatis.

CAPUT III.

Idem Episcopo Belvacen.

c. 44. eod.

CUM in tua diocesi, & infra. Utrum autem si accusatore idoneo comparente, per tres, vel iv. testes interjam conjunctos parentela probetur, per depositiones eorumdem posteriorum testium derogetur fidei x i. vel x i i. proquinquorum, qui antiquiores tempore, ac præstantiores meritis ante contractum matrimonium in contrarium juraverunt, distinguendo personas, & gradus, a quibus directe ii, de quorum copula agitur, descenderant, an primi posterioribus præferantur, non immerito quæri posset; quamquam autem (3) ad aliud, & ob aliud (c) juraverint illi, quam isti, si tamen secundo iudicio prioris personæ juratæ deponerent illa eadem, quæ primo dixerunt, absque dubio eorum testimonia prævalerent, nec eo possent pretextu repelli, quod partes testificata didicerunt, cum talis exceptio locum non habeat in hoc casu (d).

CAPUT IV.

Idem.

c. 45. eod.

Constitutis in nostra præsentia ven. f. n. Archiepiscopo, & dil. fil. M. Canonico Surrentinis, dum eundem (4) M. de crimine simoniæ deferret, &c. Ceterum, quoniam a principio protestatus est præfatus M. nobilem virum S. Surrentin. german. Archiepiscopi memorati, & quod-

dam alios ipsius Archiepiscopi consanguineos, multa impedimenta per suam potentiam (e) præstitisse, quominus probationum copiam in nostra præf. secum habuerint, cum quosdam induxerint ad jurandum, ne adversus Archiepiscopum aliquid dicerent, & alios minis, & terroribus nitantur a testimonio perhibendo arcere. Nos ex officio nostro super hoc providere volentes, mandamus, ut generalem feras excommunicationis sententiam in omnes, qui impedimentum aliquod ipsi M. præstare præsumperint in testibus producendis. Illos autem, quos, ut dictum est, jurasse constiterit, quod contra Archiepiscopum nihil dicerent, denunties juramento hujusmodi non teneri (f). Si quis autem de consanguineis Archiepiscopi aliquem de testibus præsumperit impedire, quia verisimile non videtur (g), ut eo invito talia fierent, & ob hoc non carere scrupulo societatis occultæ, eo quod si voluerit, potuerit prohibere, cum secundum legitimas sanctiones iniquam ostendat se causam fovere, & experiri debeat iudicis auctoritatem elusam (5) qui defensionis copiam (6) subtrahit adversario, eundem Archiepiscopum ab officio Pontificali suspendas, & facias rem. ap. ob. manere suspensum, donec illum fecerit a tali præsumptione cessare.

CAPUT V.

Idem Madeburgen. Archiepiscopo (7) &

Præposito Seburgen. (8)

Constitutis in præsentia nostra procuratore dil. fil. in Christo A. fororis nobilis viri Marchionis Missuen. & nuntio Illustris (9) Principis Bohemorum, dil. fil. n. P. sancti Marcelli presbyterum Cardinalem concessimus audirem, coram quo proposuit procurator nobilis memoratæ, quod cum olim ea significante ad nostram audientiam pervenisset, quod prædictus Princeps eam duxisset legitime in uxorem, & x iv. annis, & amplius velut conjugem legitime pertractasset, & filiis, & filiabus susceptis ex ea, Pragen. Episcopus ad petitionem, & mandatum ejusdem

c. 46. eod.

[1] *Vel.* (2) *Posse*, al. (3) *Dceest* al.
[4] *Idem.* (5) *Illusam.*

[6] *Defensionem.* (7) *Episcopo.*
[8] *Sebgi.* (9) *Nobil.*

alii cogi possunt. Jo. a Nota, quod sententia matrimonii tenet, licet non sit lata in scriptis. Alios etiam casus invenies, ubi non requiritur scriptura in sententia, 2. q. 1. *In primis*, & 11. q. 1. *Si quis cum clerico.*

b Ad hanc publicationem faciendam vocandi sunt omnes, quos res tangit, & heredes eorum; & exanimandi sunt testes, & sup. de testib. *Significavit*, lib. 3. in eodem casu loquitur illud sup. de testib. *In nomine.* Ubi autem recipiuntur propter aliquem timorem, quod moriantur, vel recedant: item non est necesse vocari adversarium, nisi possit haberi copia, sed infra annum tenetur ad hoc, ut sup. ut lite non contestata, *Quoniam frequenter.* Joann.

c Quia prius actum fuit in modum inquisitionis de consanguinitate, nunc directe agitur in modum accusationis, unde propter diversum modum agendi, publicatis attestationibus possunt alii testes, vel iidem induci super eodem negotio, sup. de testib. *Veniens*, lib. 3. sup. de sacra unctione, cap. 2. lib. 3. tamen alia ratio redditur hic in fine. Vel dic, quod aliud agitur nunc, quam prius, quia prius actum fuit ad matrimonium contrahendum, nunc ad disjungendum.

d Idest in causa matrimonii: & ita patet, quod si aliqua pars probavit consanguinitatem, quod post publicatas attestationes pars adversa potest improbare consanguinitatem, ut hic, & sup. de testib. *Series*, lib. 2. nec * in casu tali etiam post sententiam illud possit fieri, cum sententia matrimonii, vel divortii non transeat in rem iudicatam, sup. de testib. *Sicut*, lib. 1. sup. de sentent. & re iudicata, *Consanguinei*, lib. 2. Sed hoc intelligo, cum pars adversa protestatur se velle in contenti improbare consanguinitatem, alias, si visis attestationibus hoc proponeret, præsumi posset subornatio, quia & si matrimonium sit res favorabilis, tamen majori cautela in majoribus utendum est, ut 7. q. 2. cap. ult. & circa majora periculum vertitur, 42. dist. *Quiescamus.* Joann.

e Casum istum habes sup. de præsumpt. *Pervenit*, lib. 2. & sup. de testib. *Intimavit*, lib. 1. f Et ita iuramentum tale ipso iure nullum est, quia et si possit servari sine interitu salutis æternæ, & ideo servandum videtur, tum quia expedit peccata nocentium nota esse, D. de in injuriis, *Eum qui*, quia occultare veritatem in iudicio peccatum mortale est 11. q. 3. *Quisquis metu*, unde est illicitum, & sic patet hic, quod iuramentum temerarium non repellit aliquem a testimonio, sic nec ab electione, ut sup. de elect. *Cum T.* lib. 2. Joann.

g Licet præsumatur, quod istud sit de voluntate Episcopi, tamen hanc præsumptionem potest elidere, si vult, ut infra de homin. *Petrus*, lib.

* Et.

dem Principis, ipsa volente ad ipsum accedete, ut suas proponeret coram eo actiones, sed a satellitibus ejusdem Principis * est prohibita, qui ei bis vel ter prohibuerunt ingressum, post ap. ad nos interpositam, divortii sententiam promulgasset, a qua præfata nobilis per suum capellanum intra x. dies fecit ad nostram præsentiam provocari, &c. & infra. Nos igitur intellectis per Cardinalem prædictum, quæ fuerunt hinc inde propositæ, attestations pro nobili memorata receptas, nec approbandas duximus, nec etiam improbandas, sed eas tempore discussionis decernimus (1) reservari; ut tunc pro illis, vel contra illas a partibus allegetur per Ap. sed. dif. v. per Ap. f. p. (2) m. quat. partibus ad locum idoneum convocatis, omni excusatione & contradictione cess. eos recipiatis testes, quos nobilis ipsa, vel pro se, vel Princeps pro parte sua, cum nondum testificata didicerit (a), super processu Pragen. Episcopi, vel posteriorum judicum duxerint (3) producendos, & nobilis ipsa vel testes, quos prius induxit (b) (4) vel alios, si voluerit, inducere non vetetur, cum non renuntiaverit testibus producendis.

CAPUT VI.

Idem in conc. Later. const. LII.

c. 47. eod. **L**icet ex quadam necessitate præter communem formam olim fuerit institutum (c), in consanguinitatis, & affinitatis gradibus compu-

tandis valere testimonium de auditu, cum propter brevem hominum vitam testes de visu deponere non valerent (d) usque ad gradum * computando, quia tamen pluribus exemplis, & certis experimentis didicimus ex hoc multa pericula contra legitima conjugia provenisse, statuimus, ne super hoc recipiantur de cetero testes de auditu (e), cum jam quartum gradum prohibitio non excedat, nisi personæ graves extiterint (f), quibus sit fides merito adhibenda, & ante litem motam (g) testificata didicerint ab antiquioribus quidam suis (h non utique uno (i), cum non sufficeret ille, si viveret, sed duobus ad minus, nec ab infamibus & suspectis, sed a fide dignis, & omni exceptione majoribus, cum satis videretur absurdum illos admitti, quorum repellerentur auctores (k). Nec tamen si unus a pluribus, vel infames ab hominibus bonæ famæ acceperint, quod testantur, tamquam plures idonei testes debent admitti, cum secundum ordinem solitum judiciorum non sufficiat unius tellis assertio, etiam si præfati dignitate præfulgeat, & actus legitimi (l) sint infamibus interdicti. Testes autem hujusmodi proprio juramento firmantes (m), quod ad ferendum testimonium in causa ipsa, odio, vel amore, vel timore, vel commodo non procedant, sed expressis nominibus, vel demonstratione (n), vel circumlocutione sufficienti designent, & ab utroque latere singulos gradus (o) cla-

* Septimum computando, Cujac.

(1) *Decrevimus.* (2) *Deest al. p.*(3) *Duxerit.* (4) *Induxerit.*

lib. eod. & 1. q. 4. *Quia præfatus.* a Et ita in causa matrimoniali post publicatas attestations non admittuntur testes cum agitur de processu causæ matrimonialis, Secus si ageretur de consanguinitate vel probanda, vel improbanda, vel alio impedimento. Sed numquid iudices isti ex suo officio debebant inquirere de processu prioris iudicis? Ut 2. q. 1. *In primis*, sic ipsi tunc si volebant admittebantur ad improbandum eorum processum; hodie tamen non cogitur aliquis improbare processum iudicis, ut sup. de probat. *Quoniam*, lib. eod.

b Numquid ergo iidem testes sæpius possunt induci quousque sint attestations publicatæ? Ita videtur hic, & sup. eod. *Cum causam*, lib. 3. videtur tamen non procedere t an velit eundem testem recipi denuo, an ex prædictis attestations procedi, ut C. de testib. l. ult. Quod concedo, quod numquam idem testis denuo potest induci, nisi ex causa; ut si tunc forte non habuerit omnia in memoria, ut in auth. eod. §. *Quoniam*; nec multi * D. de quæstionib. *Repeti*, alias tamquam suspectus repellitur, ut 4. q. 3. *Produci*. Joann.

* *Nonnulli.*

c Ut 35. q. 6. *De parentela.* d Ut D. de gradib. *Non facile.* e Nisi sint graves personæ, ut statim sequitur. f Non intellige graves appellari illos, qui in dignitate sunt constituti, cum aliud sit gravitas, quam dignitas, ut 4. q. 3. §. *Item in criminali*, in 2. lege, sed graves dicuntur, qui non sunt leves, sicut meritis dicitur, qui non demeruit, ut D. de legat. 2. *Cum pater*, §. *Rogo*, extr. 3. de scrutinio, cap. 1. vel graves hic appellantur seniores, ad quos tamen ultimo recurritur deficiente parentela, ut 35. q. 6. cap. 1. & senibus in dubio major fides adhibetur, ut D. de fide instrum. l. ult. g Quærenim debet, quando, & a quo didicerint, ut extr. 1. de consang. & affinit. *Ex litteris.* h Sic patet, quod nec hodie recipiuntur testimonia de auditu, nisi a senioribus audierint, & forte non ab extraneis, sed a suis. i Quia si mille ab uno audivissent, omnes pro uno reputantur, ut 1. q. 1. *Cito*, & D. de condict. & demonstr. *Cui fundus*. Sed quid si illi duo audiverint a pluribus, & illi plures audiverint ab uno? Nec tunc valet. Secundum hoc videtur, quod iudex ascendit in quæstionibus talibus usque ad primum in principium, quia licet primi audivissent a pluribus, & illi similiter audivissent a pluribus, potest * tamen esse, quod illi tertii audiverint ab uno; & sic omnium testimonium non valeret. Sed hæc quæstio non procedit ex eo, quod dixi, quod tantum a senioribus suis debent testes didicisse, & si vellet testari de eo, quod audivit a quibusdam aliis, locum haberet obiectio. Item & si censum essent testes, & quilibet audivit ab alio, quam alter, testimonium non valeret, nisi quilibet ad minus a duobus audiverit, ut hic dicitur. Quod mirum videtur, cum tamen illorum testimonio crederetur, vel intelligas conjunctum, quod hic dicitur, ut scilicet non sufficiat, quod plures testes audierint ab uno, sed ad minus a duobus. Arg. contra ista infra qui matrimon. accusare poss. *Cum in tua*, Joann.

* *Possit.*

k Argum. quod infamia non inducit purgationem, quæ ab inimico auctore, vel aliquo levi processit, ut 11. q. 3. *In cunctis.* l Ut extr. 3. de excessib. prælator. *Infer.* m Sup. de testibus *Quoniam*, lib. 1. n Non enim interest *, an proprio nomine, an demonstratione, vel circumlocutione res exprimat, ut D. si certum per. *Certum.* o Numquid ergo tenetur probare de stipite? Non credo, quia de hoc non invenimus cautum, sed tantum de lateribus, ut extr. 2. de testib. *Series*; & canon ponit ipsos fratres pro stipite, ut 35. q. 5. cap. 1. Sufficit ergo probari de fratribus, ut infra de consanguinitate, & affinit. *Tua*. Sed quid si testes bene probant de uno latere, & alii testes probant de alio latere, numquid probata est consanguinitas? Dicunt quidam, quod non, quia nec isti probant consanguinitatem, nec illi, sed certe, qui hoc dicunt, cæci sunt, quia si probavi * de Martino, quod sit filius Joannis, per consequens probavi *, quod Joannes est pater Martini. Item si alii testes probant, quod Berta est filia Joannis, per consequens est probatum, quod Joannes est pater Bertæ. Cum ergo iudici constet, quod Joannes est pater Martini, item & constat ei, quod est pater Bertæ: ergo constat ei, quod Martinus, & Berta sunt frater, & soror, & ita probata est consanguinitas illorum *, quod concedo: & ita non semper requiritur, quod testes ab utroque latere notam faciant * consan-

* *Refert.*

gui-

* *Probat.** *Probat.** *Eorum.** *Habeant.*

clara computatione distinguant, & in suo nihilominus juramento concludant, se accepisse a tuis majoribus, quæ deponunt, & credere ita esse, sed nec tales sufficiant, nisi jurati deponant se vidisse personas, vel saltem uno prædictorum [a] graduum constitutas pro consanguineis se habere: tolerabilius est enim aliquos contra statuta hominum dimittere copulatos, quam conjunctos legitime contra statuta domini separare.

TITULUS VIII.
DE FIDE INSTRUMENTORUM.
CAPUT I.

Idem Petro civi Viterbien.

cap. 10. de fide instr.

CUM Joannes eremita a te centum triginta libras ex causa mutui coram Donadeo, & Joanne judicibus Viterbien. petiisset, & ipse (1) ex adverso proponeres, quod cum idem Joannes in c. & LXXX. libris tibi pro pretio domus, quam eidem vendideras, teneretur, cxxx. libras ex illis debebat non immerito in mutuo compensare, ac tam super his, quam super quibusdam aliis articulis inter nos fuisset aliquamdiu litigatum: idem judices utriusque partis rationibus intellectis, & diligenter inspectis attestationibus, & publicis instrumentis, te sententialiter (2) condemnarunt, ut eidem Joanni prædictæ domus possessionem vacuam traderes, & a creditoribus liberatam, & infra. Cum ergo (3) ab hac sententia ad nostram duxeris audientiam appellandum, & nos tam tibi, quam eidem [4] Joanni dil. fil. n. Te, subdiac. & capellanum nostrum dederimus auditorem, ex parte tua fuit propositum coram eo supradictæ domus venditionem non puram, sed conditionalem potius extitisse, ac nullatenus te teneri ad traditionem ipsius: quatuor nihilominus ad hoc testibus probandum inductis, quod etsi novum esset capitulum, pendebat (b) tamen ex veteri, qui jurati depoluerunt te interfuisse contractui inter te, & prædictum Joannem super domo posita * in hora (5) S. Blasii celebrato, pro qua CLXXX. librar. pretium tibi fuerat constitutum, tali videlicet adjecta conditione, ut tu domum ipsam inhabitares libere in vita tua, & post obitum tuum Matthæo, & R. natis tuis, ejusdem Joannis nepotibus remaneret, cujus conditionis intuitu domum ipsam eidem Joanni pro-

minori pretio vendidisti, cum a G. Monaldi (6) pro ipsa cc. libr. potuisses habere: anni vero, mensis, & diei, quo venditio facta fuerat, idem testes dixerunt se minime recordari. Dicitus vero Joannes venditionem ipsam non conditionalem, sed puram proposuit extitisse; ad hoc probandum publicum exhibens instrumentum anno dominicæ incarnationis MCCVIII, [VI.] (7) mense Novembri, die quarto confectum, in quo profitebaris te propria voluntate vendidisse, ac tradidisse domum ipsam eidem (8) Joanni eremite, & postea CLXXX. libr. pretium recepisse; tabellionem vero (9), qui confecerat instrumentum, & unum ex testibus in instrumento subscriptis ad id (10) probandum induxit. Sed licet tabellio venditionem puram extitisse firmaverit (11), prout etiam testis asseruit, venditionem esse factam in serie instrumenti continetur. Verum tamen sub conditione, vel pure fuerit contractus initus (c), dixit se minime recordari. Porro cum dubitatio fuisset exorta, utra deberet probatio prævalere (12), pro tua fuit parte propositum, quia etsi secundum legitimas (d) sanctiones, eandem vim obtineant instrumentorum fides, & depositiones testium in litibus exercendis, non tamen quodlibet instrumentum (e) tanti debet esse momenti, ut trium, vel plurium idoneorum testium depositionibus præferatur. Satis est etenim, si propter tabellionis auctoritatem, qui suum officium fideliter adimplere præsumitur, cum ad hoc teneatur ex juramento, tanta fides adhibeatur instrumento confecto, quanta foret duobus idoneis testibus adhibenda. Sed cum per IV. testes omni exceptione majores fuerit manifeste probatum, supradictam venditionem fuisse conditionaliter celebratam, eorundem depositiones asseruit instrumento merito præferendas. Ad hoc autem fuit ex adverso responsum, quod cum idem Jo. intentionem suam per jam dictum fundaverit instrumentum, cui fides est indubitata adhibenda, cum nec cancellatum (f), nec abolutum, nec corruptum sit in aliqua parte sui, ac tu in modum exceptionis (g) venditionem ipsam non pure, sed conditionaliter asseris celebratam, nec per testes ad hoc inductos de certo (h) fuerit tempore facta fides, & ideo non appareat, quod super illa venditione depo-

* Al. ecclesiæ, vel ruggo, Cujac.

Tom. IV.

- [1] Tu. [2] Al. Speci. liter. [3] Igitur.
[4] Dicitur. [5] Horio, forte.
[6] Monaldi.

- M m m m
(7) Forte, MCCVI. (8) Tuam. (9) Quoque. [10] Idem. (11) Firmavit.
(12) Valere.

gnitatem. Item si volo improbare consanguinitatem, non est necesse, quod omnes gradus improbem, sed sufficit unum gradum improbare: ut extr. 2. de testib. Series. Joann. * Sive propinquo, sive remoto.
b Quia de prædictis novis capitulis iudex appellationis cognoscere non posset, sed de his, quæ pendent ex veteribus, ut C. de tempor. appellationum. Per hanc, & ex hoc patet, quod licet coram iudice, a quo appellavit, unam causam proposuit: tamen coram iudice appellationis aliam potest adicere, ut sup. de appell. Constitutus, in fine. D. de appellat. Scio, & instrumenta, & probationes prius omittas, ut in lege illa, Per hanc. c Ab initio, cum primo contractus fuerit initus. d Ut C. de fide instr. In exercendis. e Et ita patet, quod contra instrumentum, quantumcumque publicum admittuntur testes, ut hic, & sup. de præscr. Ad audientiam, lib. 3. & C. de probat. Cum precibus. Si queris, quot testes præjudicent instrumento; dico, quod quatuor, vel quinque ad minus, quia auctoritas tabellionis valet duos testes, ut hic dicitur, & sup. de probat. Quoniam, lib. eod. & ipsum instrumentum valet duos testes, quia pacem vim habet probatio testium, & instrumenti, ut hic dicitur, & C. de fide instrum. In exercendis, sic ergo ipsum instrumentum valet tres testes ad minus, oportet ergo, quod ad minus per quatuor testes improbetur. In duobus autem casibus testes non admittuntur contra instrumentum, ut in inventario publico confecto, ut C. arbitrium tutelæ, l. ult. & in confessione mulieris, quæ confitetur se recepisse pecuniam per intercessionem, ut C. ad Vellejanum, Antiquæ, & alii distinguunt, an factum sit remotum ab hujusmodi memoria, vel non, ut plene notavi. 4. q. 3. f Hac verba habes C. de edicto D. Hadr. tollend. l. ult. g Verum non videbatur pro ipso sententiandum, sup. de ordin. cogn. Cum dilectus. h Propter quod videba-

* Humana, forte.

nant, quam constat per instrumentum determinato tempore contractam fuisse. Hujusmodi probatio videbitur inefficax ad intentionem contrariam elidendam. Verum responsionem istam proponere invalidam, quoniam cum utraque pars a nobis interrogata fuerit, & in iure confessis, quod unica tantum venditio super domo contracta fuerit, & ex depositionibus testium liqueat venditionem domus conditionaliter celebratam fuisse, ex utriusque colligitur confessione eandem domus venditionem fuisse conditionalem, non obstante, quod ipsa interrogatio fuerit facta, postquam [a] a partibus extitit in causa conclusum, cum iudex usque ad prolationem sententiæ debeat universa rimari, & possit interrogare de facto, quoties aliquid dubitationis occurrerit (1). His ergo, & aliis tam coram nobis, quam coram dicto capellano propositis & plenius intellectis, de fr. n. con. pronuntiamus venditionem prædictæ domus fuisse conditionaliter celebratam, & te nullo modo obligatum ad traditionem ipsius, super hoc memorato Joann. perpetuum silentium imponentes. Sententiam vero iudicum prædictorum, quam in (2) pronuntialem noscuntur, cum hujusmodi exceptio b coram ipsis, nec probata fuerit, nec objecta, quoad dictum articulum 3 infirmamus, sed quoad alios approbandam duximus, & auctoritate Ap. confirmandam.

TITULUS IX.

DE JURE JURANDO.

CAPUT I.

c. 28. de jurejur.

CUM contingat (4) interdum in tua dioc.

(1) Occurrit. (2) Inde, forte.

(3) Capitulum. (4) Contingit.

debat non valere, sup. de fide instrum. Inter, lib. 3. D. de edendo, l. 1. §. Editiones. a Sic patet, quod iudex post apertas attestaciones, potest interrogare partes, ut D. de interrog. & actionib. Ubiunque, sic dico, quod iudex ex suo officio potest post apertas attestaciones, querere aliquid a teste, si de minute aliquid dixit, quia quibuscumque modis potest inquirere veritatem, ne aliquid prætermisum remaneat, ut 30. q. 5. Judicantem, sed tamen ad petitionem partis illud non debet facere, ut sup. de probat. cap. 2. lib. 3. De hac materia dixi 30. q. 5. Judicantem, sed numquid audienda est, si vellet aliquid proponere publicatis attestacionibus? Sic, super novo articulo, sicut & posset super illo inducere testes.

b Videtur ergo, quod exceptio omissa ante sententiam possit obici post sententiam, sic sup. de privileg. Cum olim, lib. 3. sed contra sup. de sent. & re jud. Inter, lib. 2. & 3. q. 6. §. Exceptio. Respond. quod licet in modum exceptionis non possit obici quasi omisum, potest tamen in modum accusationis, sic sup. de compenat. Quod in diem, & ut sup. appell. Constitutus, lib. 3. Joann. c. Ut D. de fund. dotali, Lex Julia.

d Quid est ergo, quod dicit utriusque juris regula: „ quod contra leges fit, pro infecto habendum est? “ Ut 10. dist. Vides, C. de legib. Non dubium, & sup. de fide instrum. Inter, lib. 3. Item cum talis contractus a iure sit damnatus, ut D. de fundo dotali, Lex Julia, C. ad Vellejanum authent. Sive a me, qualiter præstat juramentum ipsi robur, cum juramentum non sit vinculum iniquitatis, ut 22. q. 4. Inter. Neque enim illud solum sufficit, quod sine interitu potest servari, quia illud fallit in temerariis juramentis, sup. de jurejur. Sicut, lib. 2. & sup. de testib. Constitutus, lib. eod. & sup. eod. Tua, lib. 2. Item qui jurat se exheredaturum aliquem, illud potest servare sine interitu, & tamen non tenetur illud servare, sup. eod. Quintavallis. Item fallit infra de pignorib. Significante, item cum quis jurat, quod faciet alium hæredem, hoc juramentum non tenet, & tamen illud licite potest servari, ut D. de verbor. oblig. Stipulatio hoc modo. Item si juravit se soluturum pecuniam spe futura numerationis, ut C. de non numerata pecunia, Indubitati. Item ubi jurat aliquis, quod est inhonestum, vel tendit ad inhonestatem, vel quod est incommodum, licet possit servare, nec tamen ad hoc tenetur, sup. de jurejurando Quomodo, D. de legat. primo, Si quis inquitus, §. ult. vel ubi quid immoderatum præcipitur. D. de operis libet. l. Si liberus, vel ubi liberas testandi aufertur. D. de legat. 3. Si quis, vel ubi onerant libertatem. D. quatum rerum actio non detur, l. i. §. Que exorando. Item cum ei non servatur fides, ut infra cap. prox. Item cum servus ante manumissionem jurat præstare operas, ut D. de manumiss. testam. Servum testamento. Item cum per juramentum inducitur alicui perpetua viduitas, ut D. de jure patron. Adigere, in omnibus illis non tenet juramentum, licet possit servari sine interitu. Ad hoc dic, quod lex considerat, quid utile sit, & honestum corpori; nam expedit mulieribus dotes salvas esse, ut inveniant aliquem, cui nubere possint, ut D. soluto matrim. l. 1. sed canon considerat utilitatem animæ, vel dic, quod tunc præjudicat ei juramentum, quando aliunde potest consuli mulieri, ut dicitur in illa auth. Sive a me. e Ergo juramentum per vim, vel metum præstitum, non est servandum. Quid juris sit de hoc, dixi 15. q. 6. Auctoritatem, f Dictorum filiorum. g Illud autem spectat ad iudicium ecclesiæ, sup. de foro compet. Super, lib. eod. h Si enim in iusto bello occupasset res ejus, statim facta esset sua, ut 23. q. 5. Dicat. i Quia juramentum non servanti non est servandum, sup. de jurejur. lib. 1. Pervenit, argum.

quod constante matrimonio mulieres alienationibus super rebus dotalibus, & donatione propter nuptias sibi data consentiant, ne (5) contra ulterius veniant, proprio sacramento firmando, ac soluto processu temporis matrimonio, contravenire nituntur, utrum eis hoc liceat, a nobis tua fraternitas requisivit. Nos autem fraternitati tuæ respondemus, quod etsi mulierum consensus in talibus non videatur obligatorius secundum legitimas sanctiones [c], ne tali prætextu viam contingat perjuris aperiri, mulieres ipsæ servare [d] debent hujusmodi juramenta, si sine vi (e), & dolo, sponte, ac provide præstita sint, cum in alterius [f] præjudicium non redundent (6), nec observata vergant in dispendium salutis æternæ.

CAPUT II.

Idem.

Sicut, & infra. Si vobis confiterit, quod prædictus H. injuste g bellum moverit contra I. ipsum n H. monere attentius, & inducere studeatis, ut terram ipsius, & alia universa per hujusmodi violentiam occupata, sine dilatione restituat (h) conquerenti, eum a præstito sibi juramento prorsus absolventes. Quod si monitis vestris forte acquiescere noluerit, ipsum (7) ad hoc, si præmissa veritate nituntur, personam excommunicationis, & terram ejus interdicti sententiæ supponentes, sub cuiusc. contr. & ap. ob. compellatis. Juramentum autem, quod I. ultimo se asserit præstitisse, si de assensu factum est utriusque, eum non ligat (i), qui [8] præstitit, dum

[5] Nec. [6] Redundant. [7] Ipsam.

[8] Quod.

c. 29. eod.

con-

dum ille, cui præstitum fuerat, servare negligit (1), quod promisit.

CAPUT III.

Idem in conc. Later. const. XLIII.

c. 30. eod.

Nimis de jure divino quidam laici usurpare nituntur contra viros ecclesiasticos, nihil temporale (a) obtinentes ab eis, ad præstandum sibi fidelitatis juramenta compellunt. Quia vero secundum Apostolum servus aut stat domino suo, aut cadit, sacri auctoritate concilii prohibemus, ne tales clerici personis sæcularibus præstare cogantur hujusmodi juramentum.

TITULUS X.

DE PRÆSCRIPTIONIBUS.

CAPUT I.

Idem dist. fil. Abbarib. Priorib. Tempbariis, Hospitalar. aliisque religiosis, & aliis ecclesiarum Prælatiis.

Vide c. 16. de præscr.

Significavit nobis ven. fr. n. Legion. Episcopus, quod cum idem, vel Archid. suos diocesis suam visitant, juxta quod officium possit pastorale, quidam vestrum præscriptionem (b), seu etiam consuetudinem allegantes, procurationem debitam sibi denegant exhibere. Cum igitur in procurationibus, quæ ratione visitationis debentur, nequaquam currat præscriptio; univ. ve. per Ap. sed. pr. m. quat. eisdem visitationis officium exercentibus præscriptione nequaquam obstante, vel alia causâ irrationabili, sub. app.

[1] Neglexerit. (2) Deest al.

contrar. 33. q. 5. *Quod Deo.* a Si enim temporalia possidentur a laicis, in his sunt minores eis, ut extra. 3. de major. & obed. *Solita*, & 18. dist. *Si Episcopus.* b In procuratione, quæ debetur ratione visitationis, non præscribitur, ut hic, sup. de major. & obed. *Cum ex officii*, sed in aliis procurationibus quæ debentur ratione consuetudinis, bene præscribitur, de quibus loquitur 18. q. 2. *Servitia*, vel quæ debentur ex prima constitutione, de quibus dicitur 18. dist. *Eleutherius*, & generaliter in nullo, quod spectet ad obedientiam, præscribere videtur, ut sup. de præscr. *Cum non liceat*, sup. de transact. *Præterea*, lib. 2. sed in his, quæ non pure spectant ad obedientiam, sed potius ad parochialia jura, bene præscribitur, ut sup. eod. *De quarta*, lib. 1. & quod hic dicitur, intellige, nisi quis præscripserit libertatem, nam tunc præscribit contra obedientiam, & alia jura libertatis, sup. de privileg. *Cum olim*: vel si medio tempore fuit obediens, tunc præscriptum est contra obedientiam prioris, & in hoc casu magis ipse præscribetur, quam præscribat, ut sup. de præscr. *Cum ex officii*, & sup. de privil. *Cum olim*, lib. 3. c Quod juris de hoc sit, habes infra de excessibus prælat. *Accedentibus.* d Parvulorum in lectis parentum. e Sollemnes; sed privatas poenitentias possunt simplices sacerdotes injungere, ut 50. dist. *In capite*, vel isti Abbates non habebant populum.

f In dedicationibus ecclesiarum. g Sup. de capellis monachor. *In ecclesiis*, lib. 1. h Quod solus Episcopus potest, sup. de iis, quæ fiunt a major. part. cap. *Quæsit.* i Privilegium amplius non extenditur, quam verba privilegii sonant, sup. de privileg. cap. ult. lib. 1. k In his omnibus, quæ præmissa sunt, nam in quibusdam possunt se tueri alio jure, ut infra de excessibus prælat. *Accedentibus.* l Supple. ,, in omnibus prædictis, vel dic, quod licet consuetudine se non possunt tueri, possunt tamen se tueri præscriptione, ut sup. de præscr. *Auditis*, lib. 3. m Non enim sufficit habere privilegium, nisi sit usus ipso jure. D. de nundinis, l. 1. sup. de privileg. *Si de terra*, & C. de præscr. 30. annor. *Sicut in rem.* Joann. n Argum. contra extr. 1. de jure patronat. *Cura*, & extr. 2. de præscr. *Significavit.* Sed ibi bona fide possedit, licet minus iusto titulo; & ad præscriptionem sufficit qualiscumque titulus, licet minus iustus, ut extr. 2. de empt. *Pervenit*, & extr. 3. de consuetud. cap. ult. item contra extr. 1. de præscr. *De quarta*, sed ibi scientia Episcopi induxit tacitum consensum, & ille consensus fuit ei titulus. Item fidem potuit habere bonam, si ponas ipsum successisse alteri. Dicitur autem quis bonæ fidei, licet erret in factis, ut D. de verbor. signif. *Bona fidei.* Idem videtur, si erret in jure, ut extr. 1. de jure patr. *Cura*, & D. de petit. hered. *Sed & scire*, §. *Scire*, licet in usucapione non prosit juris ignorantia, ut D. de usucapionib. *Numquam*, & licet hic non fiat mentio de titulo, tamen & titulus requiritur, vel verus, vel præsumptus, ut extr. 3. de præscr. *Si diligenti*, quia ex solo tempore non inducitur obligatio, cum nec tollatur solo tempore, ut D. de actionibus & obligationibus. *Obligationum fere.* Unde non sufficit allegare cursum temporis, nisi alleget titulum, & idem; & probato tempore præsumendum est de titulo, & fide; alio enim modo non cogitur probare titulum. Sed quid si adversarius vellet probare ipsum nullo titulo habuisse, sed potius per violentiam? Videtur, quod debeat audiri, ex quo vult probare originem possessionis vitiosam, ut notatur C. de pignorat. actione, *Ne creditores*, & C. de præscr. 30. annor. *Male fidei*, & C. de distract. pign. *Et si*, & 16. q. 3. *Si sacerdotes*, & cap. seq. & cap. *Licet*, & cap. *Prima*, in fine, & 93. dist. *Illud*, & C. de præscr. 30. annor. *Si quis emptionis.* Arg. contra, quia quadragenalis præscriptio omnem actionem excludit, ut extr. 1. de præscr. *Ad autem*, & C. de præscr. longi tempor. l. ult. in fine. *Solutio*: ad hoc dico quod licet talis in initio non habuit titulum, tamen postea incipit habere per tacitum consensum actoris, unde nullam exceptionem jus admittit, quia præscriptum est contra actionem; tamen videtur satis dicendum ex hac constitutione, cum quis vult probare defectum fidei, & tituli, quod admittendus sit. Sed numquid tenetur quis probare titulum? Vide-
tur,

ob. debitam procurationem impendatis; alioquin sententiam, quam idem propter hoc rationabiliter tulerint in rebelles, ratam, & firmam habebimus.

CAPUT II.

Idem Episcopo Castellano Pontif. sui anno XVII.

Intelleto dudum per ven. fr. nostrum Episcopum Perusin. quod Abbates in Perusina diocesi constituti, causas matrimoniales (c) audire, & de homicidiis, & oppressionibus (d), & aliis criminibus injungere poenitentias (e) attemptabant, & remissiones (f) etiam publicas populo facientes, & in parochialibus ecclesiis instituentes, ac desituentes presbyteros, eodem Episcopo minime requisito (g), excommunicabant ipsos presbyteros, & etiam (2) in plerisque locis supponebant populum interdicto (h). Quamquam in privilegiis eis concessis hujusmodi jurisdictionio non contineatur expressa [i], eis dedimus in mandatis, ut nisi ostenderit super his concessionem s. Ap. (k) se habere (l), ac fore usos (m) eadem, de cetero a prædictis omnino cessarent consuetudine non obstante, quæ consuetudo dici non debet, sed potius corruptela.

Vide c. 12. de excess.

CAPUT III.

Idem in conc. Lat. const. XLI. (3)

Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est; synodali judicio diffinimus, ut nulla valeat absque bona fide (n) præscriptio tam

e. alt. hoc t.

M m m m 2.

cano-

(3) XL.

canonica, quam civilis (a) cum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ abique mortali peccato non potest fervari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte (b) rei habeat conscientiam alienæ.

TITULUS XI.

DE SENTENTIA, ET RE JUDICATA.

CAPUT I.

Idem R. militi.

cap. 27. de sent. & re judic.

CUM te a Bartholomæo injuriarum accusatione convento, eo quod dixeris equum tuum non esse minoris pretii, quam capillos illius, judices, qui super hoc cognoscebant, te in x. solidos condemnassent, tu timens, ne ipsorum sententia te notaret 1) infamia [c], beneficium restitutionis ad famam a sed. Ap. implorasti. Nos autem considerantes, quod nulla fuerit, vel minima d) injuria facta 2) volumus te per prædictam sententiam infamia non notari (e).

CAPUT II.

Idem.

c. 24. eod.

AD probandum [f], quod procurator domina, &c. & infra. Vos autem interim agnoscatis de confirmationis sententia, quæ lata est a iudicibus delegatis de electione custodis, ut eam,

(1) Al. *notarit.* (2) *Supradicta.*
(3) *Fuerit.*

sicut de jure fuerit faciendum, confirmare, vel infirmare curetis; ita quidem, ut si pro eo, quod unus ex delegatis iudicibus, qui eandem sententiam protulerunt, excommunicationis vinculo publice esset innodatus [g], quando sententia lata fuit [3], sicut per metropolitani litteras perhibetur, aut ex alia justa causa eandem sententiam constiterit infirmendam, ipsa cassata de ipsius electione custodis iterum cognoscatis, & audientes, quæ tam in factum, quam in personam (h) proposita fuerint, & ostensa, eam, si inventa fuerit canonica, auctoritate nostra confirmetis; alioquin ea penitus infirmata, detis sororibus facultatem liberam eligendi, & quam in Abbatissam sibi duxerint regulariter eligendam, ejus electionem sub. app. obstaculo auctoritate Ap. confirmetis, ac præfatæ custodi de bonis ecclesiæ faciatis in expensis (i) legitimis factis provideri.

CAPUT III.

Idem Abbati S. Stephani.

CUM (4) in præsentia dil. fil. n. B. tt. sanctæ Susannæ presbyteri Card. quem tibi, & C. procuratori ven. fr. n. Werburgen. (5) Episcopi auditorem concessimus, constitutus proponere curasti, quod cum in Abbatem monasterii S. Stephani fuisses electus, & electionem tuam noluis-

(4) *Olim.* (5) *Wirtzburg.* five *Ubezerurgen.* al. *Ubezeburgen.*

* Ubi.

tur, quod sic, ut extr. 1. de præscript. *Licet*, extr. 3. eodem, *Si diligente*, Respondeo, cum * præsumitur contra aliquem, non sufficit allegare titulum, nisi & probet, alias sufficit probare tempus, ut præsumatur titulus, sed contra infra de decimis, *Dudum*. Joann.

a Si quæris, quomodo Papa possit aliquid statuere de præscriptione laicorum, dico, quod ratione peccati, quia omnis causa ratione peccati ad ecclesiam spectat, ut extr. 3. de judic. *Novi*. Sed numquid interrumpentur præscriptiones jam inchoatæ ante hanc constitutionem, vel numquid ruti erunt præscriptione illi, qui ante hanc constitutionem præscripserunt? sic, quia constitutio nec ad præterita, nec ad ea, quæ adhuc pendent, extenditur, nisi hoc nominatim dicatur, ut C. de leg. *Leges*. Item quid si prælatus habet læsam conscientiam alicujus rei, quam possidet, sed ecclesia habet bonam fidem, numquid teneretur rem deserere? Resp. non, sed significabit illi, cujus res est, ut eam petat, nec in hoc facit fraudem, ut D. de negot. gestis, *At qui nativa*. §. *Cum me absente*, & D. mandati. *Quintus*. Joann.

* Fuit.

b Scilicet ipsius præscriptionis, si enim post præscriptionem scivit, quod res sit * aliena, non ideo dicitur tunc mala fide possidere, nec habere conscientiam rei alienæ; nisi ita velis intelligere, idest rei, quæ fuit aliena, modo non est aliena. Sed quid si tempore præscriptionis habuerit conscientiam læsam, sed postea per dicta aliquorum * iterum incipit habere non læsam, numquid per hoc est interrupta præscriptio? non, quia illa conscientia fuit erronea: tamen si habet erroneam conscientiam, oportet, ut deponat errorem, ut extr. 3. de simon. cap. ult. Item quid si dubitat, an res sit sua, & justam habeat causam dubitationis? aut reddet * rem in hoc casu, aut retinere potest eam licite? Dico, quod in dubio licite utitur fructibus, quia quantum ad fructus percipiendos dicitur bonæ fidei possessor, licet dubitet de jure suo, ut D. de usuris, *Qui scit*. §. *Bona*. Sed numquid hoc casu præscribit? potest dici, quod sic. Quia licet habet conscientiam dubiam, non tamen læsam, nec habet conscientiam rei alienæ, inquirere tamen tenetur ab aliis de re illa, ut sic perveniat ad veritatem. Joann.

* Aliorum.

c Nam accusatio injuriam infamat, sive civiliter, sive criminaliter agatur, D. de his, qui notant, infamia, *Athletas*. §. ult. si quis autem famosa actione te conveniat, si vis evitare infamiam, constitue tunc procuratorem, ut D. de his, qui notantur inf. *Furti*. d Quia non omnia talia verba pro injuria sunt habenda, ut si ex repentino animo dixerit, 2. q. 3. *Si quis iratus*, de pœnit. dist. 1. *Quidquid*. Item & illud requiritur, quod sit contra bonos mores, ut D. de injuriis, *Item apud*. §. *Meminisse*.

* Reddat.

e Et ita iudex ecclesiasticus restituit aliquem famæ, sup. de simonia *Ex diligenti*, 15. q. 6. *Auctoritatem*. Jo. f Hoc capitulum de eadem materia loquitur, ut sup. de rescript. *Dilecti*. lib. 3.

g A Metropolitanæ, non tamen ab Episcopo suo, & ita retractatur sententia, si detegitur impedimentum per sententiam, sic sup. S. dist. *Veritate*, 29. q. 2. *Si quis ingenuus*, & est contra id generale, quod est, 3. q. 7. §. *Tria*, in princ. sup. de jure patr. *Consultationibus*. C. de testam. lib. 1. & 1. q. 1. *Si quis a simoniaco*. Sed adhuc aliud videtur hic esse inconveniens, quod si retractatur sententia, quoad unum iudicem, retractetur etiam, quoad alios, sic sup. de offic. deleg. *Cum super*. lib. 3. Argum. contra sup. de rescript. *Suscitatus*, lib. 2. D. quod falso tutore, lib. 1. §. primo, D. de arbitris, *Pedius*, in fine, & L. sequenti, & ita per rationem hujus decretalis videtur, quod etiam retractanda sit sententia iudicis, qui communicavit excommunicato, & facit ad id, sup. de elect. *Illam*, lib. eod.

h Habes hic, quod exceptio impropria, si fuit ommissa ante sententiam, potest adhuc obijci post sententiam, argum. 81. dist. *Eum*, quæ t sup. 8. dist. *Quæ contra*, nam post consecrationem obijciatur, sup. de elect. *In causis*, lib. 3. & sup. de accusatione, *Veniens*, lib. 3. Sed contra 8. q. 2. *Dilectissimi*, sup. de testibus, *Ad hoc*, sup. de qualitat. ordin. *Accepimus*, lib. eod. Respondeo, quod exceptionem ommissam in causa principali possunt obijcere in causa appellationis, aliter non, supra de fide instrument. cap. 1. lib. eodem, & C. de temporibus appellationum, *Per banc*: vel dic, quod prius fuit hic exceptio proposita, sed iudices ea ommissa processerunt ad sententiam, non tamen ea reprobatam, tunc enim non posset plus ea obijci, sup. de sent. & re jud. *Inter*, lib. 3. i Sic sup. de rescript. cap. *Dilecta*, lib. 3. Joann.

set (1) prædictus Episcopus confirmare, ad ven. fr. n. Excusen. Episcopum, & dil. fil. Abbatem Aspertin. [2] commissionis litteras impetraſti. Cumque coram ipsis inter te, & quosdam monachos adversarios tuos lis fuisset legitime contestata, quoniam pars adversa non solum noluit comparere [a] in terminis peremptorio constitutis, verum etiam quendam alium in prædictum monasterium intrudere, iudices ex parte tua receptis quibusdam testibus te in possessionem causa rei servandæ (b) mittentes, eum, quem adversarii tui duxerunt in monasterio intrudendum, cum omnibus fautoribus suis excommunicationis sententiæ subjecerunt. Ad hoc autem respondit Episcopi (3) procurator, quod & tu per falsi (4) suggestionem prædictas litteras impetraſti (5), & inordinate processerant iudices memorati, quia cum inter te, & Episcopum fuisset causa commissa (c), ipso Episcopo non citato, contra prædictos monachos, de quibus in commissione mentio non fiebat, post app. ad nos interpositam, præsumpserunt (6) iudicium exercere. Nos igitur his, & aliis, quæ coram eodem Cardinale fuerunt proposita, plenius intellectis, tam id, quod de illo fuerat attemptatum, qui lite pendente per adversarios tuos intrusus fuerat in Abbatem, quam illud, quod te in possessionem causa rei servandæ iudices induxerant memorati, decernimus irritum, & inane.

TITULUS XII.
DE APPELLATIONIBUS.
CAPUT I.

Idem Abbati S. Felicis, & G. canon. Bonon.

cap. 57. de
appell.

Blata nobis litteræ continebant, quod cum quidam iudices, quibus causa, quæ inter (7) Sambro, & Rivo (8) cornicario plebes vertebatur, absque app. remedio fuerat a sed. Ap. commissa, pro plebe Sambri sententiam protulissent, & a procuratore plebis de Rivo cornicario ad nos fuerit sine termino appellatum, nec delatum app.

fuissent; ne ad prosecutionem ipsius terminus a iudicibus partibus assignatus, Plebanus de Sambro super observatione prædictæ sententiæ, sicut rationabiliter lata erat, nostras ad vos litteras, & alia pars alias commissionis litteras a nobis super infirmenda, vel confirmanda eadem, post modum ad alios iudices impetravit, nulla in posterioribus litteris de prioribus habita mentione. Unde in dubitationem revocato, an posteriores iudices, vel vos de illa debeatis cognoscere, nos super hoc consulere voluistis, & infra. Licet igitur appellanti legitime a sententia indulgeatur annus a lege, aut ex iusta causa biennium [d], ad ap. interpositam prosequendam, quia tamen hic [9] terminus potest restringi, non solum a provocante (e), verum etiam a iudice, a cuius sententia provocatur, cum id sit constitutum, non ut terminus ipse præveniri non possit, sed ne valeat prorogari (f), credimus distinguendum, in quo casu impetrentur, & quidem quando certus terminus ab appellante, vel iudice appellationi præfigitur prosequendæ: si eo tacito appellatus litteras impetravit, huiusmodi litteræ tanquam tacita veritate subreptæ, obtinere non debent aliquam firmitatem. Si vero non sit aliquis certus terminus a iudice, vel appellante (g) præfixus, pars appellata intra terminum constitutum a lege, dummodo nimium non præcurrat [h], ut appellantem in commissione impetranda supplantet, commissionis litteras poterit impetrare, quarum auctoritate in appellationis causa legitime procedatur, ita quod si appellans voluerit in causa ap. procedere, oportebit eum agere sub iudice sic obtento, nisi possit legitime eum recusare; quod si agere noluerit appellans, appellatus potest nihilominus prosequi (i) causam ipsam, maxime si sentiat sibi ex dilatione imminere gravamen. Superior quoque iudex, si viderit ex dilatione periculum imminere [k], potest, & debet neutro prosequente appellationem occurrere, ut periculum

(1) Noller. (2) Aspertin. (3) Ei.

(4) Falsam. (5) Impetraras.

(6) Præsumpserint. (7) Interde, forte.

(8) De Rivo, forte. (9) Huiusmodi.

a Quia tuebatur se appellatione sua, ut infra sequitur. b Sed * mittere volebat tantum causa rei servandæ: ad quid opus erat testibus, cum sola contestatio suffecisset? forte ideo, quia non statim propter contumeliam * partis adversæ ut missio in possessionem, nisi statim alio modo sit cognitum de negotio, ut sup. ut lite non cont. Quoniam, in fine. Jo. c Tamen hæc causa fuit commissa, quod Episcopus nolebat confirmare eius electionem, & occasione huius mandati fuerunt vocati contradictores omnes, quia etsi non fiat mentio de ipsis in litteris, tamen omnes illi, quos res tangit, vocandi sunt, sup. qui matrim. accus. possunt, Ex litteris, lib. 1. D. de re iud. De unoquoque, & l. Sæpe, 65. dist. Si forte, ut 8. q. 1. Licere, sup. de elect. Dudum, lib. 3. Item quia Episcopus non fuit accusatus, de quo principaliter mandatum receperunt; cassatur id, quod factum est, sic sup. de rescript. Cum dilecta; sed si Episcopus esset vocatus, & non monachi, quorum interest, tenet sententia lata contra Episcopum, sup. de sent. & re iudic. Cum super, lib. 1. præjudicatur tamen illi, qui scit causam agi, cuius defensio ad ipsum principaliter spectat, sup. de parochiis, Coram, lib. 3. sup. de re iudic. Sæpe. Joann. d Ut sup. eod. Cum sit Romana, lib. 1. e Ut sup. eod. Personas, argum. contra sup. de matrim. contra interdict. eccles. contracto, Ex litteris, lib. 1. f Nisi ex causa ut sup. de appell. Ex ratione, lib. 1. sed tamen illud non est prorogare, licet parcatur ei, qui non prosequitur infra tempus legitimum.

g Hoc tamen de appellato dicitur, qui non possit prævenire terminum legalem, nisi secundum quod hic dicitur, & 2. q. 6. Appellatore. De hoc non est dubium, quin terminum statutum ab homine neutra pars potest prævenire, ut sup. eod. Sæpe, lib. 3. sup. eod. Significaverunt, lib. 1. Sed numquid appellans potest prævenire terminum legalem? Videtur, quod sic: tamen ne calumniose præcurrat victorem, ut primo dicitur, factis potest dici, quod utraque pars potest prævenire terminum legalem, & exequi causam appellationis, quandoque voluerit infra annum, ut hic videtur, dum tamen neutra pars nitatur prævenire alteram, ut hic ostenditur, & C. de tempor. appell. L. Nemo, & L. ult. §. In his. Non obstat 2. q. 6. Appellatore, quia ibi non dicitur, quod debeat victor expectare usque ad finem anni, sed quod licet ei expectare tantum. Item & hoc scias, quod infra terminum legalem debet causa appellationis esse terminata, nec ultra potest procedi, ut 2. q. 6. Ei. §. 2. C. de tempor. appell. Nemo. b Sic 16. q. 3. Placuit, & D. ad Tertullianum, l. 2. §. Si mater.

i Etiam absente adversa parte potest expediri causa appellationis, ut hic patet, & 2. q. 6. Appellatore, & sup. de sent. & re iudic. Cum Bertoldus, & C. de temporibus ordinat. L. ult. §. 1.

k Sic supra, ut lite non contest. Quoniam. Arg. contra sup. de appellat. Constitutus, lib. 3. * Jo.

* Si, forte.

* Contumaciam, malo.

* Lib. 1.

lum evitetur, puta si a sententia lata super confirmatione alicujus electi fuerit provocatum, & utraque pars velit etiam ad annum prosecutionem appellationis differre: potest utique immo debet superior iudex, ad quem fuerat appellatum, terminum provide moderari, ne gregi dominico diu desit cura pastoralis. Ex his igitur consultationi vestræ noveritis esse responsum, quia per posteriores non derogatur prioribus [a] legitime impetratis, per quas ad confirmandam sententiam, vel infirmandam prævia potest ratione procedi.

CAPUT II.

Idem.

c. 58. eod.

PER tuas nobis litteras requisisti, utrum si sub alicujus examine post latam sententiam, vel saltem post depositiones testium publicatas, & lectas fuerit ad sed. Ap. appellatum, ii, qui super

* Et, qui forte.

* Ecce forte.

* Cap. 1.

hoc delegantur a nobis, si altera partium eorum se voluerit conspectibus præsentare, causam sibi delegatam judiciali possunt calculo terminare. Nos igitur consult. tuæ taliter respondemus, quod cum lis sit super eodem negotio coram primis iudicibus legitime contestata, poterunt iudices delegati eo, qui convenitur, se per contumaciam absentante, cum eis de meritis causæ liquerit (b), commissum sibi negotium diffinire.

CAPUT III.

Idem in conc. Later. const. XXXV.

c. 59. eod.

UT debitus honor deferatur iudicibus & litigatoribus consulatur super laboribus & expensis, statuimus, ut si quis coram idoneo iudice convenerit adversarium, ille ante sententiam (c) ad superiorem iudicem absque rationabili causa non provocet, sed coram illo suam iustitiam prosequatur, non obstante (d) si dicat, quod ad supe-

^a Sed si iudici non liquet de causa, tunc constituat præsentem possessorem, nec audietur adversarius, nisi de proprietate, ut C. quomodo, & quando, *Consentaneum*, & est idem tunc, ac si lis esset quasi contestata, ut sup. ut lite non contest. *Quoniam*. Sed si possessor sit præsens, & actor abest, tunc si ve lis sit contestata, si ve non, potest tamen definitivam ferre sententiam, si constar de causa, sup. qui filii sunt legitimi, *Omni*, & argum. sup. de restit. spoliat. *Audita*, lib. 1. & C. quomodo, & quando iudex, audent. *Qui semel*. Sed si non liquet de causa, absolvat reum ab observatione iudicii, nec obstat, si dicatur, quod actor non probante semper reus debeat obtinere, ut 6. q. ult. *Actor*, quia illa regula locum habet, cum ambo sunt præsentis. Item patet hic, quod iudex appellationis potest procedere altera parte absente, ut 2. q. 6. *Sign.* * & sup. de sent. & re iud. *Cum Bertoldus*, & C. de tempor. appell. l. ult. & sup. de appell. *Sape*, lib. 3. Jo.

^b Hoc intellige, dum tamen priores fecerint mentionem appellationis factæ, ut sup. de rescript. *Accepta*, lib. 2. sup. de confirm. *Bona*, lib. 2. ^c Cum hodie idem iuris sit in omnibus iudicibus patet, quod hodie non habet locum illa decretalis, *Super questionum*, quantum ad potestatem appellandi, sed in hoc bene tenet, ut si deleget totam causam, non appelletur ad ipsam; secus si deleget partem, ut tunc appelletur ad ipsum in casu, in quo licet appellari. Sed quæro, quid hodie profit scribere remota appellatione? Dico, quod etiam tunc post sententiam prohibetur, nisi habeat causam probabilem appellandi; sed si non esset remota appellatio, semper posset appellare post sententiam, nisi evidens esset ipsum frustratorie appellare. Vel dic, quod si remota esset appellatio, non potest appellari, nisi in casibus expressis a iure, in quibus appellatur remota appellatione, ut extr. 3. de appell. *Pastoralis*, sed si non est remota, tunc semper appellatur, quotiens habeat probabilem causam, quæ si foret probata (& cum *, quia licet), casus sunt a iure expressi, in quibus appellatur remota appellatione, ut potes ponere exempla extr. 1. de appell. *Postremo*, extr. 1. de dolo, *Dilecti*, extr. 1. de restit. spoliat. *Ex conquestione*, extr. 3. de appell. *Significantibus*, extr. 3. de appell. *Ex parte*, 2. q. 6. *Non solent*. C. de Episcopali audientia, l. 2. C. ut lite pend. l. 2. D. de minoribus *Ait Prætor*, §. *Permittitur*. C. de appell. *Si quis*, & generaliter ubicumque sententia manifestam continet iniquitatem, ut extr. 1. de off. del. *Sane*, & licet non omnes casus in iure poterant enumerari, & exprimi, de similibus ad similia procedemus, 20. dist. *De libellis*. D. de legib. *Non possunt*. Appelletur ergo ex illa generali clausula: „ si qua mihi „ iusta causa videbitur“, arg. D. ex quibus causis majores, l. 1. alias iniquissimum esset, quod si pars evidenter convictus, nisi qui habet probabilem causam, non audietur appellans, nisi ille casus esset expressus in iure: si ergo jus diceret, quod remotio appellationis facta ab homine, tamen spectet ad appellationes expressas in iure: sed ubi jus remover appellacionem, ibi potest appellari, etiam in non expressis, ut ita mitius agat ius, quam minister juris: secundum hoc illa decretalis, *Super questionum*, nullam recipit correctionem, quia si delegatus delegat alii, laxior est data potestas appellandi, quam prius fuerat, quia prius non poterat appellari, nisi in casibus expressis, sed a delegato appellatur etiam in probabilibus causis. Item quæro, si remotio appellationis hodie extendatur ad incidentes quæstiones, cum generaliter ante sententiam non appelletur. Videtur, quod non; quia & si expresse inhibetur appellatio, bene appellatur ab incidenti, ut extr. 1. de appellat. *Super eo*. Ergo multo potius, ubi expresse non inhibetur. Ad hoc dico, quod hodie solum jus inhibet fortius appellationem, quam olim expressa remotio, & est ratio, quia olim contra jus erat, quod alicui inhiberetur beneficium appellationis, & cum esset contra jus, non debuit trahi ad consequentiam, & sic non debuit trahi ad incidentes quæstiones: sed hodie ipsum jus remover appellacionem, unde generaliter remover.

^d Idest, si alleget hoc tantum, & non probet, & est simile extr. 1. de appell. *Super eo*, in fine; alias enim multiplex videtur sequi inconveniens, quia cum aliquis in propria persona possit adire sedem Romanam, ut interim non deferatur querella contra ipsum, quare non posset per nuntium; cum illud dicat facere, quod per alium facio, ut extr. 1. de sent. excomm. *Mulieres*, maxime si sint tales personæ, quæ per se non consueverint ire ad curiam, sed per nuntios, ut ecclesia, vel princeps aliquis, & quod missio nuntii excuset, habes extr. 2. de appell. *Ad hoc*, extr. 3. de off. del. cap. 1. Præterea ex hac constitutione datur occasio malignandi, nam quam cito aliquis senserit adversarium suum regisse de curia, vel nuntium illius impetrasse litteras, statim præveniet ipsum conquerendo de ipso coram ordinario iudice, sed certe ratio huius statuti evidens est; hæc scilicet, ne quis sine causa declinet examen ordinarii iudicis. Voluit enim dominus Papa, quod debitus honor deferretur iudicibus, unde sicut non potest declinari iudicium eius per appellationem, sic nec per missionem nuntii, immo magis videtur ex hac constitutione dicendum, quod si quis per litteras convenit adversarium coram delegato, ut ille possit excipere, quod causa non est translata a potestate ordinarii, cum enim per expressam appellationem non posset ab eo transferri, nisi causa probabili exposita, ut hic dicitur: multo minus per simplicem querellam, quia & alias transfert appellatio iudicium, ubi non transfert querella ut 9. q. 3. *Conquestus*; cum enim hodie leges, & canones in hoc articulo sint conformes; & secundum leges non transfertur ad principem iurisdictio ab ordinario sine appellatione, ut in auth. de mand. Princ. §. *Sir tibi*, & extr. 1. de appell. cap. ult. * & in auth. collat. 9. *Ut differentes iudices*, §. penult. & ult. ergo & secundum

periolem iudicem nuntium destinaverat, aut literas impetraverit ab eodem, priusquam delegato fuerint assignatae. Cum autem ex rationabili causa (a) putaverit appellandum, coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita, tali videlicet, quod si foret probata, deberet legitima

reputari, superior de appellatione cognoscat, et si minus rationabiliter eum appellasse constiterit, illum ad inferiorem remittat (b), & in expensis (c) alteri parti condemnet, alioquin (d) ipse procedet salvis constitutionibus de majoribus causis ad sedem Ap. referendis.

CA.

dum canones. Secundum hoc correctum erit illud, extr. 1. de off. leg. Cum non, ubi etiam ad legatum transfertur per simplicem querellam, & 11. q. 1. Quicumque. Praeterea cum per secundum rescriptum non tollatur iurisdictio delegata, nisi de ipso fiat mentio, multo potius non tollitur ordinaria, nisi de ipsa fiat mentio: facilius enim tollitur extraordinaria, quam ordinaria iurisdictio, ut 3. q. 3. §. Spatium, vers. Quod fieri. Si tamen vis dicere, quod per secundum rescriptum potest praeveneri ordinaria iurisdictio non inchoata, quemadmodum & delegata, non reprobo, licet ordinaria sit potior, & est argum. ad hoc extr. 1. de rescript. spol. Audita, in fine: & si queras, quare secundum hoc non sit necessarium facere mentionem ordinariae iurisdictionis, sicut & delegatae? dico, quod utriusque facienda est mentio, si est caepa. Ideo autem consuevit fieri mentio delegatae, & non ordinariae; quia ordinaria de iure generali habetur. Unde per speciale rescriptum tollitur, quantum ad certam speciem, licet non fiat de ea mentio; sed ubi utraque iurisdictio de iure speciali habetur, secus est, ut extr. 3. de rescript. Pastoralis. Vel dicatur, quod eo ipso, quod Papa aliis scienter committit causam, videtur transfuisse iurisdictionem ab ordinario, ut extr. de off. ordinarii, Pastoralis. Item videtur hic corrigi id, quod legitur extr. 3. de rescript. Plerumque, ut usque ad annum non possunt praeveneri litterae alicujus, quod potest concedi, ut statim possit quis alium praeveneri habentem priores litteras, dum tamen prius potuit habere copiam iudicis, ut extr. 1. de rescript. Si autem, & hoc intelligo, quando adversarius non praevenerit diligentiam alterius, ut 16. q. 3. Placuit, & sup. eod. Oblatae. Si queras, usque ad quantum tempus dicatur negligens, dico, quod usque eo dum potuit habere copiam iudicis, ut D. de vacationibus & excusatione munerum. Theopompus, & satis videtur moderandum esse tempus usque ad tres menses, arg. extr. 2. de rescript. Ex parte, vel usque ad unum mensem, ut 1. q. 1. Constat, & * intellige, quando secundus exhibet suas litteras, postquam prior composuit sarcinulas suas, alias ei * non noceret alterius festinatio, ut D. ex quibus causis majores, Ab hostibus, §. ult. & l. seq. Sed quid si ad appellationem * alterius impetratae sunt litterae altero praesente, vel eius procuratore? in eo casu ille, qui scivit, & praesens fuit, non potest praeveneri alterum; nam punitur, ut contumax, ut extr. 3. de appell. & esset tunc idem, ac si litterae essent impetratae de consensu partium, quae similiter non possunt praeveneri, ut extr. 1. de rescript. Ceterum, Eodem modo videtur, quod si aliquis scienter adversario mittit nuntium, vel impetrat litteras; si postmodum velit ipsum * convenire coram ordinario, cum sciat ipsum habere litteras, non potest ratione jam dicta, & est argumentum ad hoc extr. 2. * de appell. Ad haec * Joann. a Hic evidenter patet, quod semper causa appellationis proponenda est; si tamen non praeponeatur causa, & postmodum coram iudice appellationis probaret se iuste appellasse, bene cassaretur, quod factum est post talem appellationem, ut extr. 3. ut lite non contest. Accedens. Sed quare dicitur causa appellationis, cum ab ea possit recedi, & coram iudice appellationis non tenetur prosequi eam, sed aliam potest proponere, ut D. de appell. Scio, in fine, & argument. extr. 3. de appell. Constitutus, in fine. Resp. ideo, ut sciatur, an ei sit deferendum, vel non. Sed quare, quae causa dicatur probabilis, numquid illa, quae iudici videtur vera *, an alia? Videtur, quod non sit referendum ad opinionem iudicis, ut infra de sent. excomm. Sacrum, sicut nec ad opinionem iudicis refertur, quod dicatur manifestum, sed ad ipsam rei veritatem, ut extr. 3. de verb. sign. Cum olim, ad idem facit 3. q. 7. Indicat, extr. 1. de constit. cap. 1. si enim ad opinionem iudicis esset referendum, ut illam debeat admittere, quae ei videatur probabilis; sed potest esse, quod aliquid videatur uni iudici probabile, & eius contrarium videatur alteri iudici probabile, & sic uterque iudex bene sententiaret; & tamen contrarias sententias ferret, quod esse non potest. Item videtur, quod iudex potius sequetur opinionem aliorum, quam suam, ut infra eod. Cum causa. Si vero dicas, probabilitatem ad opinionem aliorum referri, contradicit extr. 3. de consuetud. Ad nostram, ubi dicitur, quod iudex non secundum aliorum, sed secundum suam opinionem ferat sententiam; sententiabit enim iudex id, quod sibi videtur D. de arbitris, Qualem. & iudex ex sententia animi sui sententiabit, sive aestimabit, quid aut credat, aut parum sibi probatum videatur, ut 4. * q. 3. Sape, nec debemus respicere rerum naturam, sed opinionem nostram, ut D. de iudic. Sed & si, in fine, quod concedo, & aliud est in manifesto, quam in probabili. Sed quid si dubia est causa appellationis, an tunc deferendum sit * appellationi, an non? si deferat appellationi, ergo * dicitur hic, quod tunc tantum * deferret, cum causa est probabilis. Si vero * deferat, ergo iudex dubitans, an sit iudex, potest iudicare, & cum dubitat, an sit suspensa sententia per appellationem, potest eam exequi, & sic obstat 11. q. 3. Grave. Dico, quod si iudex dubitat de causa appellationis, debet summam tim cognoscere non forma iudicii, sed inquirendo ab aliis, & sic sciet, an causa sit probabilis. Sed quid si iudex semper dubius relinquatur? tunc dico iudicem superferere debere, quia etiam in dubio potius statim appellationem, quam sententiam, ut extr. 3. de appell. Dilecti *, & infra de sent. exc. Sacro, nam praesumitur, quod propter gravamen appellaverit, cum sit paratus prosequi appellationem, ut extr. 2. de appell. Tenor, nec enim posset dubitare iudex, nisi appellans aliquam causam haberet pro se: si enim nullam haberet pro se, non dubitaret, sic ergo iudex in dubio semper deferret appellationi, nam & deferretur appellationi facta contra jus, extr. 3. de concess. praebendae, & eccles. non vacat. Constitutus, Joann. b Sed nonne ille iudex est ei suspectus, cum appellaverit ab ipso, ut extr. 1. de appell. Ad haec: sed dico, quod suspicionem non potest allegare contra ipsum, cum ex propria culpa processerit illa suspicio, sicut nec ille, qui non prosequitur appellationem, ut extr. 1. eod. Personas. c Et hoc semper obtinet, sive calumniose, sive non calumniose appellavit, ut extr. 3. eod. Sape, & extr. 3. de eo, qui mittitur in possess. Cum venisset: sed si calumniose appellasset, tunc magis puniretur, ut C. quorum appellationes non recip. Ab excoatore, ubi punitur in quinquaginta libris, sed in criminali lite per edicta vocatus ab eodem accedat, C. de appell. A Proconsulibus. Quidam tamen dicunt, quod si appellans potest ostendere se probabiliter errasse, non punitur in expensis, arg. infra de sent. excomm. Sacrum, & D. de legat. 2. Qui solidum, §. Etiam, alias quilibet metu expensarum relinqueret jus suum indefensum, ut D. de petit. hered. Illud. Tunc autem praesumitur non calumniose appellasse, cum juratum est de calumnia, ut 1. q. 7. Sancimus, & est argum. ad istud, 2. q. 3. §. Notandum, sed hoc non concedo, ut 2. q. 5. Omnimoda. d Hic manifeste videtur, quod si iudex appellationis pronuntiat appellationem tenere, quod per hoc non exprimit officium eius; sed incipiet de novo cognoscere de causa, & facit ad id extr. 3. de sentent. & re iudic. Rainuntius, in fine, & C. de rebus creditis. Generaliter. §. Si autem, in fine, & in authent. de sanctis eccl. §. Si quis contra aliquem. Argum. contrar. 2. q. 6. §. Si autem quando, in fine, & C. de appell. Eos, ubi dicitur,

* Fortius.

* Vel. * Enim. * Postulationem.

* Possunt. * Eum. * 3. * Ad hoc.

* Necessaria.

* 3.

* Deferet. * Ut. * Demum. * Non.

* Dilecti.

* Episcopis.

CAPUT IV.

Idem in eodem const. XXXVI.

c. 60. eod.

CUM cessante causa cesset effectus, statuimus, ut si iudex ordinarius, siue delegatus aliquid comminando (a), vel interlocuendo protulerit, quo executioni mandato, alter litigantium gravaretur, & sano usus consilio, ab huius (x) interlocutionis vel combinationis effectu destiterit, libere in causæ cognitione procedat, non obstante si a tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum, dummodo non sit ex alia legitima causa suspectus, ne processus negotii frivolis occasionibus retardetur.

CAPUT V.

Idem in eodem const. XLVIII.

c. 61. eod.

CUM speciali sit prohibitione provisum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, non competenti (b) comminatione præmissa, promulgare præsumat, volentes etiam pro-

videre, ne forte commonitus frustratorie recusationis, vel appellationis objectu, monentis possit declinare examen: statuimus, ut si allegaverit se iudicem habere suspectum, coram eodem causam iustæ suspicionis assignet (c), & ipse cum adversario, vel si forte adversarium non habeat, cum iudice (d) arbitros communiter eligat, aut si communiter conveniri non possit absque malitia, ipse unum, & ille alium eligat, qui de suspicionis causa cognoscant, & si nequiverint in unam concordare sententiam, advocent tertium (e), ut quod duo ex ipsis decreverint, robur obtineat firmitatis. Sciantque se ad id fideliter exequendum ex iuncto a nobis in virtute obedientiæ, sub obtestatione divini iudicii, districto præcepto teneri; causa vero suspicionis legitima coram ipsis intra competentem terminum non probata, jurisdictione iudex utatur. At ipsa probata legitime, de recusatoris assensu (f) personæ idoneæ committat

(x) *Huiusmodi*, Gregor. IX.

etur, quod tantum pronuntiabit appellationem iustam, vel iniustam. Item queritur, an coram delegato, qui de causa appellationis cognoscit, possit alia causa proponi, quam illa, quæ est inserta in litteris, quod videtur, ut D. de appell. *Scio*, cum etiam novis instrumentis possit uti, ut sup. de fide instrument. *Cum Joannes*, & C. de appell. *Eor.* Item certum est, quod coram iudice appellationis possit novam causam proponere per dicta iura. Sed delegato eadem est commissa jurisdictione, quam haberet delegans, ergo & coram delegato potest, quod satis potest admitti, nec in hoc excedit fines mandati, sicut nec excederet, si audiret nova instrumenta, vel novas allegationes, maxime cum per hanc constitutionem non tantum de causa appellationis, sed de causa principali cognosceret, si appellatio fuerit iusta pronuntiata. Joann.

* *Habuit.*

a Videtur ergo, quod si iudex comminatoria verba proferat parti, quod ex hoc possit appellare, nisi de hoc satisfaciatur iudex, quod non est verum, quia tunc ex officio suo comminari debet, ut D. de iudic. *Et post editum*, nec etiam statim debet quis moveri propter asperitatem verborum, ut extr. 1. de rescript. *Si quando*, sed qualiter potest iudex mutare suum consilium in alterius injuriam contra regulam illam, D. de regul. juris *Nemo*. Sed certe eo modo, quo ipse appellans mutare potest consilium, ut 2. q. 6. *Si quis libellos*, sic & iudex, & intellige, si appellans adhuc non facit sumptus ad proseguendam appellationem, ut D. de condic. ob causam, *Si pecunia*, in princip. Sed numquid iudex post decem dies potest mutare interlocutoriam? videtur, quod non, quia postea transit in rem iudicatam, sicut & definitiva, ut extr. 3. de elect. *Cum dilectus*, in fine, & extr. 3. de testibus, *Significaverunt*, in fine. Arg. contra extr. 1. de appell. *Significaverunt*, D. de re iudic. *Quod iussit*. Potest dici, quod licet transeat in rem iudicatam quoad hoc, quod appellari non possit, non tamen quoad hoc, quin revocari possit; nam & appellans post decem dies possit renuntiare appellationi. Attendit tamen, qualiter iudex corrigat suam sententiam, quia si ita dicat: „corrigo sententiam meam“, vel „corrigo errorem meum“: sic fatetur se errasse. Ergo fatetur illum habuisse probabilem causam appellandi: ergo fatetur jurisdictionem ab ipsa iuste, & vere translata, & sic amodo non sibi reddere potest jurisdictionem, cum fateatur a se eam translata, & sic dicere debet: „sed si in aliquo te gravavi, illud revoco“. Sed numquid interlocutoria hodie transit in rem iudicatam? non videtur, cum hodie iure communi non possit appellari ab ea; sicut hodie secundum leges non transit in rem iudicatam. Contra videtur, quod transeat, quia si gravatus fuerit per interlocutoriam, imputetur ei, si non appellavit, cum habuit probabilem causam, nam interlocutoria est contra jus, transit in rem iudicatam, sed appellatur, ut 2. q. 6. *Non solent*, dico quod hodie non transit in rem iudicatam. Jo.

* *Adverte.** *Canon.** *Causam.*

b Trina scilicet, 16. q. 7. *Omnes decimas*, 24. q. 4. *De illicita*. c Sup. de appell. *Secundo requiritur*, lib. 2. d Si enim causa est inter Episcopum, & clericum, ita quod Episcopus sit actor, eligatur arbitri, sed si clericus est actor, tunc coram superiore agendum est, ut 11. q. 1. *Si clericus*; vel dic, quod licet clericus sit actor, ut si conqueratur de iniusta excommunicatione facta ab ipso, hoc cognosceretur eorum arbitris.

e Tamen sub hac forma non possit compromitti in duos, ut si dissentirent, quod eligant tertium, sed ipse ordinarius eos ad hoc cogere potest, ut si dissentiant, quod eligant tertiam personam. D. de arbitr. *Item si unus*, §. penult. & ult. & ita, quod facit secundum legem illam præceptum iudicis, hoc hodie facit præceptum canonis, & sic arbiter quantum ad hunc casum potest egredi fines sibi iniunctos; alias arbiter nihil extra compromissum facere potest, ut D. eod. *Non distinguemus*, §. ult. Idem videtur dicendum, si iudices dati sunt a principe, ut si dissentiant, eligant tertium, ut C. de appell. *Jubemus*, & *In offerendis*, licet secus sit in aliis delegatis, ut D. de rei iud. *Duo*; si autem illi duo arbitri non possunt convenire in unam personam, iudex dabit eis unam. C. de iur. *Cum specialis*.

* *Determinet.** *Committat.** *at.*

f Secundum antiqua iura fuit de voluntate actoris, quod si reus dixit iudicem suspectum, an veller, quod recusatus delegaret aliam causam, vel quod partes cogerentur ad eligendos iudices, ut extr. 1. de foro competent. *Si quis*, licet illa possit aliter intelligi, hic autem ad arbitrium recusatoris dabuntur iudices, si probata fuerit suspicio: & nota, quod si hæc clausula de recusatoris assensu determinavit totalem hanc disiunctivam, ut committatur negotium, vel ad superiorem transmittat; secundum hoc in optione est recusatoris, an velit committi negotium, an transmitti ad superiorem, & iste intellectus probabilis est; sed si determinat tantum priorem partem, tunc vult littera, quod secundum suam voluntatem eligenda sit persona, cui committatur negotium; dum tamen intelligas, quod non possit probari suspecta, & sic est contra D. de iudic. *Observandum*, ne is iudex detur, quem altera pars petit nominationem, sed illud est in odium ejus, qui impetravit suspectum iudicem. De hac materia, quid sit officium iudicis recusari, variè loquuntur iura. Hic dicitur, quod possit alii delegare causam, & extr. 1. de foro compet. *Si quis*, & C. de iudic. *Cum specialis*, alibi dicitur, quod remittat negotium ad superiorem, ut 2. q. 6. *Si quis in quacumque*, & extr. 1. de appell. cap. ult. & quod iudex recusatus penitus abstinebit, ut extr. 2. de appell. *Secundo*, extr. 3. de foro compet. *Licet*. Item & in alio invenies contrarietatem, nam quandoque invenies, quod arbitri electi cognoscent de toto negotio, ut extr. 1. de appell. *Ad hoc*, 11. q. 1. *Pervenit*, extr. de appell. cap. ult. C. de iudic. *Cum specialis*. Quandoque inven-

ve-

negotium recusatus, vel ad superiorem transmittat, ut in eo ipse procedat secundum quod fuerit procedendum. Porro commonito ad appellationis obstaculum convolante, si ejus excessus evidentia rei, vel ipsius confessione (a), aut alio modo legitimo fuerit manifestus, cum appellationis remedium non sit ad defensionem iniquitatis, sed praesidium innocentiae institutum, non est provocationi hujusmodi deferendum. Excessu quoque dubio existente, ne frivolae appellationis diffugio appellans iudicis processum impediatur, coram eodem probabilem causam appellationis exponat, talem videlicet, quae si foret probata, debeat legitima reputari; & tunc si habuerit adversarium,

intra terminum secundum locorum distantiam (b), temporis qualitatem, & naturam negotii, ab eodem iudice moderandum, appellationis causam prosequatur, quam si prosequi non curaverit (c), ex tunc ipse iudex ap. non ob. procedat. Nullo autem adversario comparente (d), tunc iudex ex suo procedat officio, appellationis causa coram superiore probata [e], superior suae jurisdictionis officium exequatur; sed si appellans in ejus probatione defecerit (f), ad eum, a quo ipsum malitiose appellasse constiterit, remittatur. Ceterum has duas constitutiones praemissas nolumus ad regulares (g) extendi contra suas observantias speciales.

LIBER TERTIUS.

TITULUS I.
DE VITA, ET HONESTATE
CLERICORUM.

CAPUT I.

Idem Archiepiscopo (1) Pictaviensi.

c. 7. de cleric. conj.

Johannes filius A. nobis conquerendo monstravit, quod tu eum, quamquam jam dudum uxorem legitimam duxerit, & filios, & filias susceperis ex eadem, pro eo, quod prius in achoolytm fuerat (2) ordinatus, compellere niteris, ut tonsuram deferat clericalem, ex quo inter ipsum, & uxorem posset scandalum generari, cum de consuetudine terrae clerici uxorati non cogantur inviti portare tonsuram. Quoniam [3] igitur virum oportet quo modo uxori placeat cogitare,

Tom. IV.

[1] Archidiacono. (2) Fuerit. (3) Quia venies, quod tantum cognoscunt de causa reculationis, ut hic, & extr. 3. de foro compet. Licet. Ad hoc dicunt quidam, quod si ordinarius recusatur, tunc arbitri cognoscunt de toto negotio; sed ubi delegatus recusatur, tantum cognoscunt de causa reculationis; nec in eo casu recusatus potest alii committere negotium, quia litterae expiraverunt, sed obstat illa lex Cum specialis, quae loquitur in delegato, item obstat eis illa decretalis Licet, de foro compet. quae de ordinario loquitur, & tamen arbitri illi non cognoscunt *, nisi de causa reculationis. Sed potest responderi aliud esse secundum leges, & est ratio, quia cum secundum leges non sit necesse probari causam reculationis: ergo oportet, quod coram arbitris agatur causa principalis. Item in illa decretali, Licet, tantum causa suspicionis probatur, quia loquitur illic, quando arbitri electi tantum sunt ad causam suspicionis, & hoc satis admitti potest. Et secundum hoc dicas, quod haec constitutio tantum loquitur in ordinario, quia si probata est causa reculationis delegati iudicis, revertetur negotium ad delegantem, ut 2. q. 6. Si quis, & quod de ordinario loquatur, indicat illud verbum, Cum iudice.

* Hic patet, quod confessus non auditur appellans, ut 2. q. 6. Quicumque consuevit tamen dici, quod sola confessio non impedit in criminali, quin possit appellari, ut 2. q. 6. §. Sunt coram: si tamen confessus in civili vellet probare errorem, audiretur appellans, ut D. de confessis, Cum fideicommissis, quia in causa appellationis auditur possunt exceptiones omittae, ut C. de temp. appell. Per hanc. C. de appell. Eor.

b Sup. de appell. Cum sit Romana, lib. 1. c. Triplex est terminus appellationis, quandoque statuitur terminus ad iter arripiendum, ut extr. de sent. & re jud. cap. ultimo: extr. 1. de appell. Pervenit, quandoque ad praesentandum se iudici appellationis, ut extr. 1. eod. Cum sit Romana, & cap. Significavit: tertius terminus est, qui statuitur a lege, scilicet annus, vel biennium; & infra illum finita erit causa appellationis, ut 2. q. 6. Si quis appellat. & C. de temp. appell. l. Nemo, & l. ult. circa medium. De hoc notavi 2. q. 6. Si quis appellat. Si ergo terminus statutus est ad iter arripiendum, tunc planum est, quod elapso illo termino cogi debet appellans ad iter prosequendum; si autem statutus est terminus ad praesentandum se iudici appellationis, tunc cogendus est, quando in tantum se artavit, ut non possit ad illum terminum se praesentare, ut 2. q. 6. Si quis appellat. D. de verbor. obligat. Cum stipulatus sum. & l. Hoc iure.

d Id est, ubi alius non habetur adversarius, quam ipse iudex. e Nec enim tunc est necesse illum esse praesentem, qui tulit sententiam, quia ejus jus non laeditur, ut 2. q. 6. Hoc etiam.

f Videtur ergo, quod appellans tenetur probare se iuste appellasse, & sic praesumitur pro sententia iudicis, quod est contra id sup. de probation. Quoniam. Sed dic, quod non praesumitur pro sententia, sed tantum pro eius processu. g Sup. de app. Reprehensibilis, in fine.

h Uxoratus non habet privilegium clericale, ut sup. de vita, & honest. cler. Statuimus, lib. 1. Dico tamen, quod privilegium est canonis illius, Si quis suadente, quia illud non tam in favorem ordinis, quam in odium laicorum est introductum, ut sup. de sent. excomm. Si vero, lib. 1. Unde delegatus illud privilegium non posset revocare, ut extr. 3. de sent. excomm. †

† Si tamen privilegio clericali vellet gaudere, teneretur ferre tonsuram, ut sup. eod. cap. 3. & 4. lib. 1. vel si habeat beneficium ecclesiasticum, ut hic, & 32. dist. Si qui deponantur, ut teneantur vivere secundum regulam ecclesiasticam, ut 81. dist. Distum.

& eidem etiam tonsuratus privilegio [h] non potest gaudere; praes. auctoritate mand. quatenus ipsum super tonsuratione hujusmodi de cetero non molestes, quia cum eum oporteat saecularibus negotiis immisceri, tonsura ipsius saecularia exercentis videretur profecto in ministerii nostri vituperium redundare, dummodo nullam percipiat beneficium ecclesiasticum, cujus ratione teneatur clericalem tonsuram deferre [i].

CAPUT II.

Idem in conc. Later. con. XIV.

UT clericorum mores, & actus in melius reformentur, continenter, & caste vivere studeant universi, praesertim in sacris ordinibus constituti, ab omni libidinis vitio praecaventes, ma-

c. 13. hoc tit.

N n n n

xi-

* cognoscunt.

xime illo, propter quod ira Dei venit in filios diffidentia, quatenus in conspectu omnipotentis Dei puro corde, ac mundo corpore valeant ministrare. Ne vero facilitas venia (a) incentivum tribuat delinquendi, statuimus, ut qui comprehensi fuerint incontinentia vitio laborare, prout magis, aut minus peccaverint, puniantur secundum canonicas sanctiones, quas efficacius, & districtius precipimus observari, ut quos divinus timor non revocat, temporalis saltem poena cohibeat a peccato. Si quis igitur hac de causa suspensus praesumpserit celebrare divina, non solum ecclesiasticis beneficiis spoliatur, verum etiam pro duplici culpa, perpetuo deponatur. Praelati vero, qui tales praesumpserint in suis iniquitatibus sustinere, maxime obtentu pecuniae, vel alterius commodi temporalis, pari subiaceant ultioni. Qui autem secundum regionis suae morem non abdicarunt copulam conjugalem, si lapsi fuerint, gravius puniantur, cum legitimo matrimonio possunt (1) uti.

CAPUT III.

Idem in eod. const. XV.

A Crapula [b], & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant, unde vinum sibi temperent, & se vino; nec ad bibendum quisquam incitetur, cum ebrietas & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incentivum. Unde illum ab usum penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus aequales suo modo se obligant potatores, & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices secundiores exhaurit. Si quis autem super his se culpabilem exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit, a beneficio, vel officio suspendatur.

CAPUT IV.

Idem in eodem const. XVI.

Clerici (c) officia, vel commercia secularia non exercent, maxime inhonesta, mimis, jocularibus, & histrionibus non intendunt, & tabernas [d] prorsus evitent, nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. Ad aleas (e), & taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint; coronam, & tonsuram habeant congruentem [f], & se in officiis ecclesiasticis, & aliis bonis studiis exercent diligenter. Clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non notanda: pannis rubeis (g), aut viridibus, nec non manicis, aut sotularibus consutiis, vel ro-

straris, franis, fellis, pectoralibus, & calcaribus deauratis [h], aut aliam superfluitatem habentibus non utantur: cappas manicatas ad divinum officium intra ecclesiam nulli gerant, sed nec alibi, qui sunt in sacerdotio, & personatibus constituti, nisi iusta causa timoris (i) exegerit habitum transformari. Fibulas omnino non ferant, nec corrigias auri, vel argenti ornatum habentes, sed nec anulos (k), nisi quibus competat ex officio dignitatis. Pontifices autem in publico, & ecclesia superindumentis lineis omnes utantur, nisi monachi (l) fuerint, quos oportet ferre habitum monachalem. Pallis diffusulatis non utantur in publico, sed vel post collum, vel ante pectus hinc inde connexis.

TITULUS II.
DE PRÆBENDIS.
CAPUT I.

Idem Trecent. Episcopo.

Dilecto filio n. P. tit. sanctae Prudentianae c. 25. de
presbytero Cardinali dil. fil. L. Cællario præbend.
Senon. & R. clerico procuratori tuo auditore concessio, idem Cællarius (2) proposuit coram eo, quod cum bon. mem. G. Remensis Archiepiscopus tunc Ap. f. L. ad Trecent. accessisset ecclesiam, in qua G. nepoti suo præbendas concedere intendebat, cum nulla penitus tunc vacabat, & (3) ibidem dictus Cællarius non tam ei, quam etiam nobis cupiens in hac parte placere, præbendam, quam in ipsa obtinebat ecclesia, in ejus manibus resignavit (m) qui liberalitati ejus volens postmodum grata (4) vicissitudine [n] respondere, de capituli Trecent. assensu, praesente quoque ven. f. n. Senon. Archiepiscopo, tam praesatum nepotem suum, quam etiam Cællarium (5) in canonicos Trecent. instituit; & ambobus idem capitulum, stallum in choro, & locum in capitulo assignavit, quibus idem Remen. Archiepiscopus fructus supradictae præbendae tandem dividendos commonitus (6) assignavit, donec praesatus G. integre (7) esset ecclesiae stipendium præbendale affectus, in eos, qui contravenire praesumerent, excommunicationis sententia promulgata, & infra. Quorum receptionem procurator generalis (8) Episcopi Trecent. in Constantinopolis partibus tunc agentis, postmodum approbavit. Unde dictus (8) Cællarius lectiones, & evangelium in hebdomada sua legisse dignoscitur, & tam Decani, quam Episcopi electioni, quam (9) aliorum ne-

(1) Possint. (2) Cellarius. (3) Vacaret.

(4) Gratia. (5) Cellarium.

(6) Dividendo communiter. (7) Integrum.

(8) Al. deest. (9) Ar.

a 21. q. 4. Cum injusta, quid juris sit de clericis concubinariis, habes 32. dist. Nullus. Joann.

b Sup. 4. dist. Denique. Joannes. c 91. dist. Clericus, de consecr. dist. 5. Numquam. d 44. dist. Clerici.

e Quid de hoc juris sit, dixi 35. dist. cap. 1. f Quia si habuit nimis magnam coronam, signum est, quod sit conversus, ut extr. 3. de success. ab intest. Cum dilectus. Joann. g Extr. 1. de vita, & honest. cler. Statuimus.

h Hec sine licentia Principis laicus etiam habere non debet, ut C. lib. 11. de vestibus holobatis, & auratis. Nemo. Tamen in vestibus conformabunt se consuetudini regionis, ne videantur hypocritae, ut 30. dist. Si quis viror. & dist. 4. Erit, ne vilescat dignitas clericalis, ut 80. dist. Episcopi. De hac materia habes 21. q. 4. In summa. Joann. i Tunc enim monachalis habitus non praedjudicat, ut extr. 1. Quod metus causa, perlatum. k An per anulum proberur aliquid, vel matrimonium, vel aliud, habes 30. q. 5. Famine. l Paret ergo, quod monachus factus Episcopus non penitus absolvitur a regula monastica, ut notavi 16. q. 3. Inventum, licet arg. contrarium sit 18. q. 1. Statuimus. Joann.

m Pure, non sub modo, nec sub condicione. Similis renuntiatio fuit sup. de renuntiation. De multa, lib. 2. n Arg. sup. de restib. Cum in officiis. o Et ideo videbatur, quod dominus contra factum procuratoris venire non debebat, ut sup. de off. jud. del. Cum olim, lib. 2. sed tamen secus est, quia generali mandato non videtur delegasse, nisi id, quod legitime potest facere, ut D. de condict. indebiti. Si procurator, & D.

negotiorum tractatibus, sicut canonicus Trec. interfuit, & domum quandam per capitulum memoratum obtinuit, quæ non nisi canonico confueverat assignari. Tu quoque, cū ad eandem accessisti ecclesiam consecratus, dictum Cællarium cum canonicis aliis ad osculum recepisti, cum tamen tunc temporis non nisi canonici ad osculum admittantur (a), & eidem super prædictis non movisti per biennium (b) quæstionem, unde petiit, ut te ab ipsius super hoc molestatione indelicta compescere dignemur. Unde dictus R. procurator tuus proposuit ex aduerso, quod cum dictus Cællarius præbendam suam in prædicti Archiepiscopi Remen. manibus resignasset, ipse de medietate una dictum G. nepotem suum, de medietate alia dictum Cællarium investivit. Idem quoque proposuit procurator, quod cum in Trecen. ecclesia institutus fuerit olim certus numerus canonicorum, & capituli iuramento firmatus, supradictus Archiepiscopus, qui etsi legatus (c) fuisset in Teutonia, in Senon. tamen provincia eidem non fuerat officium legationis iunctum, institutionem huiusmodi facere non potuit, ut legatus; quinimmo etsi legatus in eadem provincia extitisset, ad unicum tamen spirituale jus, quod vacabat ibidem, insimul duos canonicos instituere sibi non licuit contra canonicas sanctiones; nam si duo unicum præbendam haberent, id esset contra Turon. concil. (d) quod præbendarum inhibet lectionem. Si vero duobus in fratres, & canonicos receptis uni tantummodo præbenda daretur, sub expectatione alius contra Later. concilium (e) remaneret. Præterea licet in ecclesia, in qua non est certus numerus præbendarum, nulla etiam præbenda vacante, in canonicum quis possit assumi (f), cum intelligatur ad quoddam jus eligi, quod ex electorum assensu de novo creatur, & cum electo in canonicum nascitur, & definit cum defuncto, in ecclesia tamen,

quæ determinatum habet numerum præbendarum, uno duntaxat individuo iure vacante, duo insimul eligi non possunt ad illud, cum huiusmodi spirituale jus dividi (g), seu communicari (h) nequeat inter eos, quamquam interdum ii, ad quos spectat electio, de communi consensu augmentare (i) valeant numerum præbendarum quoddam jus spirituale de novo creando, nisi forte statutum aliquod obviaret, & quod esset iuramento firmatum, vel cui sed. Ap. confirmatio accessisset, huiusmodi clausula prohibitionis adjecta (k), ut si quicquam contra id fieret, non valeret, propter quod institutionem præfatam nullam fuisse prædictus asseruit procurator, cum in Trecen. ecclesia, sicut præmissum est, certus sit præbendarum numerus, quem capitulum, vel legatus minime augmentare intendebat (l) vel jus aliquod de novo creare. Unde nos his, & aliis intellectis, Cællarium ante dictum, quem præbendam constitit prius libere resignasse, ad restitutionem eorum, quæ ratione prædictæ investituræ tenebat, de cons. s. n. sententialiter duximus condemnandum, ei super præbenda ipsa, vel ejus parte silentium imponentes, ita quod per hoc supradicto S. nullum præjudicium generetur, maxime cum res inter alios acta non noceat (m) regulariter aliis, juxta canonicas, & legitimas sanctiones.

CAPUT II.

Idem Episcopo, & Cantori Zemoren. & Abbati de Morevola Zemoren. dioc.

Dilecto fil. n. P. tit. sancti Marcelli presbytero Cardinali S. & R. procuratoribus dilectorum filiorum P. & G. apud sed. Ap. constitutis, auditore concessio, idem S. proposuit coram eo, quod cum in Salamantin. ecclesia, in qua Cantoris electio ad Episcopum, & capitulum communiter pertinet, cantoria vacante, Salamantin.

N n n n 2

ca-

de his, qui in fraudem credit. Si pater filio. a Hoc omnino videtur posse obstare Episcopo, quod exhibuit ei reverentiam quasi canonico *, ut sup. de his, quæ sunt a maj. part. capit. Ex ore. Arg. sup. de privil. Cum olim, lib. 3. Item in præsentia sua gessit se tamquam canonicum, unde quia eum non removit statim, videtur ipsum approbasse, sup. de paroch. Covam, lib. 3. C. de acquirend. possess. l. 1. C. de patria potest. Si filium, 20. q. 1. Quem progenitores, sed hoc poterant ignorasse de modo electionis. Præterea quia ista non faciunt canonicum, sed tantum iusta electio, ut D. de decurion. Herennius, C. de liberali caus. Non iacirco.

b Arg. C. ad Vellejanum, authent. Sive, sup. de sponsal. Ad id, lib. 2. c. Sup. de offic. leg. Novit, lib. 2. d. Sup. de præbend. Majoribus, lib. 1. e Sup. de concess. præb. non vac. lib. 1. cap. 2.

f Sup. de concess. præb. non vac. Ex parte, lib. 3. g Unitas enim divisionem non recipit, 23. q. 1. Loquitur. h Potest tamen idem jus in solidum esse apud unumquemque ut sup. de jure patron. cap. 1. D. de servit. Vie. Joann. i Sup. de constit. Cum M. k Immo etsi illa clausula non esset adjecta, tamen sine ejus auctoritate non videtur, quod possit sine ejus mandato contravenire, sup. de confirm. cap. 2. nam ubi princeps confirmat, idem est, ac si ferat sententiam. C. de veter. jure enucl. l. 1. §. Sed neque, ibi Omnia nostra facimus. Verius tamen credo, quod eis non obstat, quorum favore est confirmatio facta, quin ipsi ex suo consensu possint contravenire, nisi illa clausula fuerit apposta. l. Hæc ratio sufficiens fuit, quia prætendebat idem jus, & eandem præbendam conferre pluribus, quod non valet id, quod factum est, sup. de præb. Tue, lib. 3. sed si intendebat utrumque eligere in canonicum, talis electio valuisset, ut sup. de præb. Dilectos. lib. 3. quia intelligitur eos ad duo jura elegisse, nam ex suo consensu jus novum creare possunt, & spirituale, sicut quandoque sine temporali, quod est contra id 1. q. 3. Si quis objecerit. Sed unum est, quod perpetuo non potest consistere sine eo, unde illo mortuo, statim illud jus mortuum est, unde non posset ibi peti canonica, tamquam ibi jus aliquod vacaret.

m Sic sup. de fide instrument. Inter. Videtur tamen, quod causæ istorum ita sunt connexæ, quod sententia lata contra debeat obstare reliquo, sicut sententia lata contra electum nocet intruso, sup. 2. q. 6. Hoc quippe, & sententia lata contra electores nocet electo, sup. de electione Dudum, sicut sententia lata contra ordinatum nocet ordinatori, ut 81. dist. Tantis, & 50. dist. Ordinatos, sicut sententia lata pro Martino, quod sit vir Bertræ, per consequens probatum est, quod Petrus non est Martinus, ut sup. de sponsal. Ex parte; sed tamen hic secus est, quod hic non agitur de jure alterius, sed in præmissis casibus agitur, sic sup. de adult. Significavit, lib. 1. D. de adulter. Denuntiasset. Sed quid si postea agitur contra secundum, & ille secundus opponit, numquid hoc proderit priori, & retractatur? sententia lata pro uno ex sociis prodest omnibus, ut 2. q. 6. §. Diffruitiva, ut est antiquum. D. si servitus vindicetur, Locis, §. secundo. Sed non est ita, quia illud opponit, cum non

cap. 5. de
supp. neg.* canonicus,
forte.

non

capitulum sapius Episcopum monuisset [a], ut ad celebrandam Cantoris electionem cum eo pariter conveniret; eodem Episcopo intra semestre tempus id facere negligente, capitulum ut cupiens jure suo, in ecclesiæ memoratæ capitulo, sicut moris est, dilectum filium P. ejusdem loci canonicum in Cantorem elegit, ne quid in ejusdem electionis præjudicium fieret, appellando, quam supradictus S. auctoritate Apostolica petiit confirmari, ac electionem, quam ven. f. n. Compstellanus Archiepiscopus post ap. hujusmodi de G. (1) clerico multis criminibus (b) irretito, ac tunc temporis vinculo excommunicationis [c] astricto fecerat, tamquam minus canonice celebratam cassari. Dicitur vero R. proposuit ex adverso, quod emerso sex mensium spatio, intra quod ad Episcopum, & capitulum Cantoris electio pertinebat. Decanus, & quidam alii canonici Salamantin. Episcopo, Archidiacono, & nonnullis aliis canonicis, qui præsentibus aderant in civitate, inconsultis, non consueta hora (d), vel in capitulo (e) juxta morem, sed in ecclesia potius, quibusdam laicis (f) advocatis, stulte, & inordinate nimis eligere præsumserunt; & cum jam dicti Archiepiscopi, qui eos propter hoc excommunicaverat, adire præsentiam noluisset, & (2) ipse intelligens auctoritatem eligendi juxta Lat. concilii statutum ad se devolutam, supradictum G. in Cantorem elegit, & eundem fecit de cantoria corporaliter investiri. Postmodum autem Decanus, & sui complices nobis de his mentione non habita, suggerendo, quod Episcopus, qui monitus sapius intra sex menses eligere noluerat, in ecclesiæ detrimentum, eo, qui in Cantorem ab eodem Decano cum majore parte capituli institutus fuerat, spoliato, alium instituerat in Cantorem (g); ad Decanum, Archid. & Archipresbyterum Abulen. nostras litteras impetravit, quarum auctoritate cum supradictus G. ab eisdem fuisset iudicibus evocatus, eisdem inhibuit, ne per dictas litteras procederent contra eum, cum in eis de sua electione (h) facta per Archiepiscopum, nulla

mentio haberetur, & cum propter hoc, tum quia prima citatione ad loca remota peremptorie [i] citatus extiterat, tum etiam quia iudices quosdam ex electoribus dicti P. consanguinitatis (k) linea contingebant, ad sed. Ap. appellavit. Sed iudices nihilominus ad Salamantinam accedentes ecclesiam, supradictum P. in cantoria possessione causa rei servandæ contra justitiam induerunt. Cum igitur super his, & aliis coram eodem Card. procuratores ipsi aliquandiu litigassent, & ipse nobis fideliter retulisset, quæ proposita fuerant coram eo, quia nobis constitit a supradicto Decano, & ejus sequacibus post elapsam (l) sex mensium spatium, intra quod Episcopus, & capitulum, prout communiter spectabat ad eos, procedere ad electionem Cantoris neglexerant, electionem supradicti P. minus canonice celebratam eandem decrevimus irritam, & inanem; & appellationem ab eodem Decano, & suis fautoribus interpositam, factam Archiepiscopo, ad quem jam erat eligendi auctoritas devoluta, nequivisse aliquatenus impedire (m). Quia vero contra personam illius (3) G. quædam objecta fuerant, de quibus nobis non potuit fieri plena fides, mandamus, quatenus nisi jam dicto G. aliquod canonicum obviet, electionem de ipso factam sub. ap. ob. confirmetis, facientes ipsum ejusdem cantoria pacifica possessione gaudere. Contradictores &c.

CAPUT III.

Idem V. Episcopo.

VACANTE quadam præbenda in ecclesia tua, c. 26. e. t. duas ex ea constituens, ad illas de assensu capituli tui duos canonicos assumpsisti, quorum altero apud sed. Ap. viam universæ carnis ingresso, quam defunctus habebat (4), quidam clericus nomine Hippolytus fuit auctoritate sed. Ap. affectus. Verum cum idem Hippolytus te super integratione præbendæ per quasdam nostras litteras inquietet, & alius idem jus adversus te se habere proponat, quid facere debeas postulasti per sed. Ap. edoceri. Super quo f. t. sic diximus responden-

(1) B. (2) Al. deest. (3) Ipsum.

[4] Habuerat.

non præcessit sententia contra unum. a Numquid eo ipso, quod monitus noluit eligere, poterant alii eligere ipso jure? Videtur, quod sic, ut sup. de elect. *Quod sicut*, lib. 3. & *Cum nobis*, maxime cum hora suspecta sit in electione, ut sup. eod. *Cum inter*, lib. 3. & res est talis, quæ non capit dilationem, sup. ut lite non contest. *Quoniam*. E contra videtur, quod teneatur expectare usque ad finem sex mensium, arg. 2. q. 6. *Appellatore*, & sup. de off. deleg. *Consuluit*, lib. 3. & usque ad tempus, quo desinunt posse eligere, ut D. de verborum obligat. *Infulam*, nam cum adhuc aliqua superest dilatio, non videtur esse in mora ad instar absentis, qui expectatur, usque prope finem triennii. C. de judic. *Properandum*. §. *Hujus*, ad hoc arg. D. de excusat. tutorum *Non tantum*, in principio, nam & tutor, qui spectat contutorem suum venire nolentem, non utetur precibus suis, præcipiti festinatione, sed moratoria cunctatione. D. de administr. tutor. *Qui*. §. 1. immo videtur, quod per totum tempus sex mensium non sit in mora, ad instar debitoris, cujus arbitrio totus ultimus dies cedit, ut instir. de verborum obligat. §. 2. & arg. ad hoc sup. de appell. *Personas*, lib. 1. & ita videtur, quod non interest sive in continenti ante sex menses, sive in continenti post sex menses fuit * electio, arg. D. de verborum obligat. *Qui autem*, & D. de verborum signif. *Ubi*. Sed hæc antea non proficiunt, ut patet ex hac decretali, & quia mora in electione suspecta est, ut dixi, & quia per alterius negligentiam non debet alterius jus corrumpi. D. de liber. causa. *Si pater*, & quia vitium alienæ cessationis ad dispendium tuum pertinere juris ratio non patitur, ut C. de administrat. tutor. lib. 1. b *Tantis*, sup. 81. dist. *Canonicis*.

c Sup. de ætat. & qualir. *Cum bone*, lib. 2. sup. de cler. excomm. ministr. *Postulasti*, sup. de elect. *Coram*, lib. eod. Jo. d Sup. de elect. *In causis*, lib. 3. sup. de appell. *Qua fronte*, lib. 1. sup. de elect. *Venerabilem*, lib. 3. e Sup. 2. q. 2. *Præceptum*, contra 23. dist. *In nomine*. f Hoc non fuit ubi †, 63. dist. *Hadrrianus*.

g In hoc falsum suggestit, quia Archiepiscopus eum instituerat. h Sup. de sent. & re jud. *Clerici*, lib. eod.

i Quod esse non debet, nisi ex causa, ut sup. de dolo, *Dilecti*, lib. 1. & sup. de in integr. rest. *Cum ex officii*, in fine. k De hac materia dixi sup. de offic. delegat. *Cum olim*, lib. eod.

l Hic patet, quod mora non purgatur, sup. de suppl. negl. prælat. *Licet*, lib. eod.

* Prior, m Ubi ergo potior * electio nulla est, non impedit, quin post illam possit celebrari, sup. de elect. *Cum forte*, *Wintoniensis*, arg. contra sup. de elect. *Bone*, lib. eod. Jo.

dendum, quod cum Turon. statuta (a) concilii sectionem inhabeant præbendarum, teneris utri- que de his, quæ vacare contigerit, integrare (b) præbendam, nisi forte rationabili causa de vacante præbenda supradicta duæ fuerint consti- tutæ (c), ac (1) tot sint utriusque proventus, quod per utramque sit utriusque provifum in bene- ficio competenti.

CAPUT IV.

Idem in conc. Later. Const. XXXIV. (2)

c. 28. e. t. **D**E multa providentia fuit in Later. concilio prohibutum, ut nullus diversas dignitates ecclesiasticas, & plures ecclesias parochiales reciperet contra sacrorum canonum instituta; alio- quin & recipiens sic receptum amitteret, & largiendi potestate conferens privaretur. Quia vero propter præfumptiones, & cupiditates quorun- dam nullus hætenus, aut rarus de prædicto statu- to fructus provenit, nos evidentius, & expreffius occurrere cupientes, præfenti decreto statuimus,

ut quicumque receperit aliquod beneficium cu- ram habens animarum annexam, si prius tale be- neficium habebat [3], eo fit ipfo jure priva- tus (d), et si forte illud retinere contenderit (e), etiam alio spoliatur. Is quoque, ad quem prioris spectat * dominatio, illud post receptionem f) * donatio. alterius libere conferat, cui merito viderit con- ferendum; & si ultra sex menses conferre distule- rit, non solum ad alium secundum Later. concilii statutum devolvatur, veram etiam tantum de suis cogatur [g] proventibus in utilitatem illius ecclesiæ, cujus illud est beneficium, assignare, quantum a tempore vacationis ipsius ex eo con- stiterit esse perceptum. Hoc idem & in personati- bus decernimus esse observandum, addentes, ut in eadem ecclesia (h) nullus plures dignitates, aut personatus habere præsumat, etiam si curam non habeant animarum: circa sublimes tamen, & litteratas personas (i), quæ majoribus sunt be- neficiis honorandæ, cum ratio postulaverit, per sed. Ap. [k] poterit dispensari.

CA-

[1] Aut. (2) XXVIII. (3) Obtrinebat.

a Sup. de præb. Majoribus, lib. 1.

b Sed quare tenetur integrare, cum talis electio nulla fuit, ut sup. eod. *Dilecto*. Respondeo, isti fuerunt simpliciter electi, & ideo tenuit electio, licet non valuerit talis assignatio, ut sup. de præb. *Dilectus*, lib. 3. vel dic, quod licet non valuerit talis electio, Episcopus tamen tenetur integrare præbendam, cum ipse non posset talem donationem, quam ipse fecit, revocare, sup. de donationibus, *Inter*, lib. 3. sup. de concess. præb. non vacant. *Cum pro questione*. c Hic patet, quod de una præbenda possunt fieri duæ, & secundum hoc erunt ibi duo nova jura; sicut una ecclesia potest dividi in duas, 16. q. 1. *Præcipimus*, sup. de eccles. ædif. *Ad audientiam*, lib. 1. & de uno fundo duo fundi. D. communia prædior. *Si quis duas*. Joann.

d Idem est in præbenda, ut extr. 3. de concess. præbend. non vac. *Litteras*, & intellige, si prius sufficiens beneficium habuit, ut 10. q. 3. *Unio*, & in aliis quinque casibus qui notantur 21. q. 1. in summa.

e Ideft, contentiose voluerit illud in jure retinere: si enim ante litem contestatam ei renuntiaverit, evitat hanc pœnam, sicut est in alijs statutis sub pœna, ut D. rem ratam haberi *Amplius*. D. de in jus vocando *Quamvis*, sic ponitur 16. q. 1. *Statuimus*. f Fallit hoc in Episcopatu, quem recipiendo non statim perdit quis priora beneficia, nisi post tempus consecrationis, ut extr. 1. de elect. *Cum in cunctis*, nec sola receptione perdit, nisi sequatur translatio, ut 21. q. 2. *Si quis*. Tamen dico, quod licet eligitur habens quis plura stipendia, sive ad majorem, sive ad minorem dignitatem, sed recipiendo aliud perdit prius * iura videbatur ineligibilis, qui haberet tale stipendium, ut extr. 1. de præb. *Quia*, nisi sequatur translatio, ut 21. q. 2. *Si quis*.

* Sed per priora, forte.

g Si propria habet, alioquin delictum ejus redundaret in damnum ecclesiæ, ut extr. 1. de appellat. *Repra- hensibilis*, 16. q. 6. *Si Episcopum*; sed si non habet propria, puniatur alia pœna, ut 16. q. 6. *Illud*, & infra de sent. excomm. *Sub interminatione*. Joann. h Nota, quod non facit hic mentionem de præmissa pœna, unde licet in eadem ecclesia recepit quis plures dignitates, non ideo perdit priorem dignitatem, quia pœnæ sunt potius artandæ, quam extendendæ *, ut de pœnit. dist. 1. *Pœnæ*. D. de pœnis, *Interpretatione*, & rationem hujus jam dicam. i Hic magis habetur ratio litteraturæ, quam bonitatis in dispensatione obtinenda; alias bonitas præfertur litteraturæ, ut 38. distinct. *Sedulo*. Joann.

* Ampli- ande.

k Numquid ratione hujus verbi intelligis Episcopis præclusam esse viam * dispensandi circa pluralitatem stipendiorum, cum a canone antiquo hanc habeant potestatem, ut 70. dist. *Sacroz*, & sicut Papa habet potestatem circa Episcopatus, sic Episcopi circa ecclesias, ut extr. 2. de excess. prælat. *Sicut unire*, nec creden- dum est Papam velle aliorum Episcoporum jura deminueri, ut 99. dist. *Ecce*, & cap. *Nullus*; & si cuilibet Episcopo sua potestas non servatur, quid aliud est, quam quod ecclesiasticus ordo confunditur? ut 11. q. 1. *Pervenit*, in fine, & quidquid facit Papa, semper intelligitur sine præjudicio aliorum facere, ut 9. q. 3. *Nunc vero*, C. de emancip. lib. *Nec avus*, nec enim * debet nasci injuriarum accusatio, unde jura prodierunt, ut extr. 3. de accusat. *Qualiter*. Neque credendum est, quod Romanus Princeps uno verbo velit juris observantiam subvertere, ut C. de inoffic. testam. *Si quando*. Nec obstat, quod hic dicitur *Per sed. Ap.* quia omnis dispensatio, quæ fit, per ipsam fit, & similes modos loquendi sæpius invenio, nam metropolitanus suo jure potest consecrare Episcopum, & tamen canon dicit, hoc auctoritate sedis Apostol. ipsam facere, ut 64. dist. *Ordina- tiones*. Simile est extr. 1. de offic. Archid. cap. ult. item non dicit hic solum Papam posse dispensare, sed sim- pliciter dicit Papam: sed aliud est dicere solum Episcopum, aliud Episcopum dicere simpliciter, ut extr. 3. de testament. *Requisisti*. Similiter canon dicit, quod omnis oppressus appellet ad sed. Romanam, ut 2. q. 6. *Ad Romanam*, nec ideo excluditur, quia ad alios possit appellari. Item per illa verba sibi Papa specialiter non reservat hanc potestatem; ergo & alijs permittitur, ut extr. 3. de sentent. excomm. *Nuper*; & nisi expresse corrigatur vetus jus, manebit vetus cum novo, ut C. de appellat. *Præcipimus*, in fine, & quotiens nova a- ctio inducitur, vetus non tollitur, nisi hoc expresse dicatur, ut D. de actionibus, & obligat. *Quovis*. Præter- ea Episcopi habent potestatem dispensandi circa longe majora his, ut extr. 1. de judic. *At si clerici*, & quæ illa sint notavi 1. q. 7. §. *Nisi*. E contra videtur quod Episcopus non habeat potestatem dispensandi circa hoc quia per canonem Lateran. Episcopus privabatur potestate conferendi beneficium, qui id * conferebat habenti aliud, ut extr. 1. de præb. *Quia*. Patet ergo, quod non potuit dispensare. Item cum hic Papa tantum expri- matur, ergo alii non possunt, ut arg. 95. dist. *Illud*. Quod enim de uno dicitur, de alio negatur, 25. distinct. *Qualis*, & sic argumentatur Innocentius extr. 3. de his, quæ fiunt ab Episcopo cap. 1. in fine, sic D. de con- dition. & demonst. *Cum ita*. Ad hoc dico, quod hodie adhuc eandem habent potestatem Episcopi, quam an- tea habuerunt in dispensando, nec aliquis Episcopus hanc habet potestatem, ut possit dispensare in hoc, quod aliquis plures ecclesias habeat, tamquam intitulas in diversis Episcopatibus, nam in hoc casu sequeretur im-

* Potesta- tem.

* Inde.

* Illud.

possi-

CAPUT V.

Idem in eodem Const. XXX.

c. 29. e. t.

GRave nimis est, & absurdum, quod quidam ecclesiarum prælati, cum possint viros idoneos ad ecclesiastica beneficia promovere, assumere non verentur indignos, quibus nec morum honestas, nec litterarum scientia suffragatur, carnalitates sequentes affectum, non iudicium rationis; unde quanta ecclesiis damna proveniant, nemo sanæ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus, ut prætermittis indignis assumant idoneos, qui Deo, & ecclesiis velint & valeant gratum impendere famulatum, fiatque de hoc in provinciali concilio diligens inquisitio (a) annuatim, ita quod, qui post primam, & secundam correctionem (b) fuerit reperiendus culpabilis, a conferendis beneficiis per ipsum concilium suspendatur, instituta (c) in eodem concilio persona provida, & honesta, quæ suppleat suspensi defectus in beneficiis conferendis, & hoc ipsum circa capitula, quæ in his deliquerint, observetur; Metropolitanis vero delictum superioris iudicio relinquatur, ex parte concilii nuntiandum. Ut autem hæc salubris provisio plenior effectum huiusmodi suspensionis sententia præter Rom. Pontificis auctoritatem, aut proprii Patriarchæ minime relaxetur.

CAPUT VI.

Idem in eodem Const. XXXII.

c. 30. eod.

EXtirpandæ consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quod scilicet patroni ecclesiarum parochialium, & aliæ quædam personæ proventus ipsarum sibi penitus vindicantes, presbyteris earundem servitiis deputatis relinquunt adeo exiguam portionem, ut ex ea congrue nequeant sustentari. Nam, ut pro certo didicimus, in quibusdam regionibus parochiales presbyteri pro sua sustentatione non obtinent, nisi quartam quartæ, id est sextam decimam decimarum, unde fit, quod in his regionibus pæne nullus parochialis sacerdos, qui vel modicam habeat peritiam litterarum, cum os bovis alligari non debeat triturantis (d), sed qui altari servit, debeat vivere de altari, statuimus, ut consuetudine qualibet Episcopi, vel patroni, seu cujuscumque alterius non obstante, portio presbyteri ipsis assignetur sufficiens (e). Qui vero parochialem habeat ecclesiam, non per vicarium, sed per se ipsum illi deserviat in ordine (f), quem ipsius ecclesiæ cura requirit, nisi forte dignitati, vel præbendæ parochialis ecclesia sit annexa, in quo casu concedimus, qui talem habet præbendam, vel dignitatem, cum oporteat eum in majori ecclesia (g) deservire, in ipsa parochiali ecclesia idoneum, & per-

* Item.

possibilitas juris, quia qua ratione talis clericus deberet ordines recipere ab uno, & ab alio, & æque cogeret stare mandato unius, ut alterius, cum mandata forte sint adversa, & ille juravit obedire utrique. Ideo * ex hoc sequeretur, quod unus ordinaret clericum alterius sine dimissoriis litteris, & nemo potest duobus dominis servire: hanc impossibilitatem juris solus Papa potest operari. Unde si Papa alicui concedit, quod habeat titulum in diversis ecclesiis, hoc ipso dedit ei potestatem sumendi ordines, a quo velit, dum tamen quandoque sumat ab uno, quandoque ab alio; sicut quandoque faciet residentiam in una præbenda, quandoque in altera, vel occupantis condicio erit ibi melior. Possunt ergo canonici adhuc dare alicui canonico aliam præbendam, vel ecclesiam, non ut habeat illam pro titulo, quia hoc solus Papa potest, sed ut habeat eam pro beneficio, ut 16. q. 1. *Possessiones*, & q. 6. *Illud*, si tamen quis recipit secundam ecclesiam pro titulo, non statim eo ipso perdit primam, nisi se transferat ad secundam, ut 21. q. 1. *Si quis jam translatus*, & etiam intellige, quando recipit secundam de auctoritate prioris Episcopi; alioquin si eo irrequisito reciperet secundam, adhuc posset revocari a priori Episcopo, ut 7. q. 1. *Non oportet*, & cap. *Si qui vero*, & sic patet, quod ipso iure non perdit primam, nisi velis dicere, quod perdidit eam quantum ad se, non quantum ad Episcopum; non sufficit ergo recipere secundam, nisi adipiscatur possessionem illius, ad hoc ut perdat primam, ut 92. dist. *Si qui Episcopi*. Sed si quis in eodem Episcopatu recipit plures ecclesias, hæc constitutio non extenditur ad ipsum, quia ex hoc non sequitur repugnantia, cum semper maneat clericus unius, & ejusdem Episcopi: si quis ergo vult recipere ecclesiam in alio Episcopatu, protestetur hoc, quod recipit eam quasi commendatam, vel recipiat eam sub hac conditione: „ si Papæ placuerit “: vel si Papæ non placuerit, substituatur ei alter, ut 61. dist. *Studii*, §. finali, *Mibi quandoque* Papa Innocentius dixit, quod talis electio non valeret: „ eligo istum, si Papæ placuerit “; non magis, quam si diceretur: „ cognosco uxorem istius, si placuerit viro “. Vel facias vim in eo, quod dicit *Majoribus*, ut Papa dispense de majoribus dignitatibus, Episcopi de minoribus. Vel dic, quod præcluditur hic Episcopi tantum vaga, & indiscreta dispensatio, non utilis, vel necessaria, sicut per remotionem appellationis non excluditur probabilis, vel necessaria appellatio, vel quæ invenitur scripta, ut extr. 3. de appell. *Pastoralis*, sic vides, quod cum prohibemur jurare, intelligendum est de temerario, & indiscreto iuramento, ut 22. q. 1. cap. 2. & est simile 33. q. 2. *Quos Deus*, sic vides, quod si Episcopus promovet indignum, licet dispensare possit cum ipso, tamen punitur, ut 51. dist. *Qui in aliquo*, nec est alia ratio, nisi quia indiscrete dispensat, ut 81. dist. *Quicumque*, hoc potest probabiliter sustineri, & est bonum arg. ad hoc 50. dist. *Ut constitueretur*. Joann. a Cum de hoc fama præcessit, nam aliter non haberet locum inquisitio, vel dic, quod semiplene fiat inquisitio, ut sup. in constitutione illa, *Sicut olim*. b Cum ergo Episcopus se possit in hoc casu corrigere, videtur, quod non eo ipso, quod confert beneficium indigno, perdit illa vice jus conferendi, & sic est contra sup. eod. *Nil est*, sed illam constitutionem intelligas cum dicto istius. c Sed quare præjudicat hoc absentibus non vocatis, cum res inter alios acta alijs non præjudicet, ut extr. 3. de fide instr. *Inter*, & est contra regulam illam, extr. 1. de adulter. *Significasti*. D. de adulterijs. *Denuntiaste*, sed istud est propter causæ connexionem, quia ita est connexa causa ordinatoris, & ordinati; ut si unus fuerit convictus, & alter, ut 81. dist. *Tantis*, in fine, & 3. q. 6. *Hoc quippe*, sic extr. 1. de sponsal. *Ex parte*. Joann. d 13. q. 1. §. *Item non alligabis*.

e Id est, quæ sufficiat sibi, & suis, ut 50. dist. *Studeat*, & unde honeste, & sufficienter se potest procurare, & recipere hospites, ut extr. 1. de præb. cap. ult. tamen hæc sufficientia perpenditur ex qualitate personarum, quia minus debet sufficere pauperi, quam diviti, ut 41. dist. *Non cogantur*.

f Ut 24. dist. *Presbyteri*, sed ideo dicit hoc, quia si ecclesia sufficit pluribus potest etiam in minori ordine ministrare suæ ecclesiæ, & habere secum alium, qui in ordine sacerdotali ministret, secus si sufficit tantum uni, ut extr. 1. de stat. & qual. *Præterea*. g Hic manifeste videtur, quod non potest quis habere simul præbendam, & ecclesiam, quod concedo, si utramque velit habere, quasi titulum.

perpetuum (a) studeat habere vicarium canonice institutum, qui, ut praedictum est, habeat de ipsius ecclesiae proventibus portionem; alioquin illa se sciat auctoritate hujus decreti privatum, libere aliis conferenda, qui velit, & possit, quod praedictum est, adimplere. Illud autem penitus interdiximus, ne quis in fraudem de proventibus ecclesiae, quae curam debet habere proprii sacerdotis, alii pensionem quasi pro beneficio conferre (b) praesumat.

CAPUT VII.

Idem in eodem const. LXI.

c. 31. eod.

IN Lateranen. concilio (c) noscitur fuisse prohibitum, ne quilibet regulares ecclesias, seu decimas sine consensu Episcoporum de manu praesumant accipere laici, nec excommunicatos, vel nominatim interdictos admittant aliquatenus ad divina. Nos autem id fortius inhibentes, transgressores digna curavimus animadversione punire. Statuentes nihilominus quatenus in ecclesiis, quae ad ipsos pleno jure non pertinent, juxta ejusdem statuta concilii, Episcopis instituendos presbyteros representent, ut illis de plebis cura respondeant; ipsis vero pro rebus temporalibus (d) rationem exhibeant competentem, institutos vero non removere audeant inconsulti Episcopi. Sane adiciamus, ut illos representare procurent, quos vel conversatio reddit notos, vel commendat probabile testimonium praetorum.

TITULUS III.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET ECCLESIAE NON VACANTIS.

CAPUT I.

Idem Abbati, & conventui monasterii sancti Michaelis de Crasto.

* Cavasse, Cujac. cap. 14. de conc. præb.

Accedens ad sedem Apostolicam dil. fil. R. clericus sua nobis insinuatione monstravit, quod cum promiseritis vos provisos eidem in ecclesiastico beneficio, cum possentis, sicut per litteras Decani Sueffion. & suorum conjudicum super hoc a sede Apostolica delegatorum, quibus

tenor litterarum vestrae promissionis erat infertus, liquido edocebat, vos id hactenus efficere non curastis, allegantes coram iudicibus memoratis, quod talis promissio vos nullatenus obligaret (1), cum videretur esse facta contra statuta Lateranen. concilii, quod promissionem inhibet beneficii non vacantis. Nos autem confidentes, quod aliud est praetatum promittere beneficii collationem, cum poterit aliud cum vacabit, cum in multis (e) casibus se facultas offerre possit, in quibus non esset collatio in expectatione vacaturi beneficii differenda, per Ap. vobis s. mand. quat. memor. R. competens ecclesiasticum beneficium assignetis. Alioquin Abbati sancti Joannis, & Decano Sueffion. damus nostris litteris in mandatis, ut vos ad id per cens. ec. ap. rem. compellant.

CAPUT II.

Idem P. subdiacono nostro, Praeposito, & capitulo Ebrundun.

c. 15. eod.

Postulastis per sed. Apostolicam edoceri, ut cum ad vos simul, & Archiepiscopum vestrum donatio praebendarum ecclesiae vestrae pertineat, utrum praebendae vacantis donatio penes Archiepiscopum ipsum remaneat, si eam intra semestre tempus neglexeritis ordinare. Ad quod vobis breviter respondemus, quod si vos, & idem Archiepiscopus intra tempus praescriptum negligentes extitistis, circa collationem [2] vacantium praebendarum, sicut nec ab illo ad nos (3), ita nec a vobis ad illum potestas devolvitur conferendi, sed secundum statuta Later. concilii, ad superiorem transit donatio earundem, nisi forte Archiepiscopus, non ut praetatus, sed ut canonicus (f) vobiscum habeat jus conferendi, & in hoc casu cum (4) dolose forsitan impedierit, dolus ei (g) suffragari non debet.

CAPUT III.

Innocentius in registro [5].

cap. 23. de accus.

Accedens ad praesentiam nostram G. nepos quondam subd. n. H. sua nobis quaestione monstravit; quod cum dil. fil. noster H. subd. apud

(1) Obligaret. (2) Collationes. (3) Vos. (4) Si, al. (5) Al. Idem.

a Eo ipso est perpetuus, quod de auctoritate Episcopi est institutus, ut extr. 1. de off. vicarii. Ad hoc. b Hoc enim in posterum posset esse perniciosum ecclesiae, ut extr. 2. de arbitris, Pervenit. Joann. c Extr. 1. de jure patron. Quod autem. d Qualiter hoc intelligatur, habes 16. q. 2. Sane, extr. 1. de capell. monach. In ecclesiis. Joann. e Generalior est enim ista concessio, Cum potero, quam ista Cum vacabit; & in una promissione contingit ita, exspectare mortem alterius, sicut in altera; nam possunt aliqui julle privati ecclesiis, aliqui renuntiant ecclesiis. Item quia possunt alii adjungi tamquam socii in ecclesia; item de una ecclesia possunt fieri dux, & sic non est timor, quod speret mortem proximi, quod fuit causa prohibitionis, ut sup. eod. cap. 2. lib. 1. Saepe enim permittitur aliquid in genere, quod non permittitur in specie, ut 13. q. 2. Non asserimus, 23. q. 4. Non potest, & D. de quaestion. l. 1. §. Quaestionem. Eodem modo videtur, quod haec promissio teneret: „promitto tibi ecclesiasticum beneficium“; cum ipsa sit generalis. Joann. f Hic manifeste habes, quod non devolvitur jus a capitulo ad Episcopum, ubi Episcopus est unus eligentium; ut de hac materia plene sum executus sup. de off. ord. Inrefragabili. Sed qualiter potest Episcopus federe in capitulo, quasi canonicus? Nam quam cito fit Episcopus, vacant omnia priora beneficia, sup. de elect. Cum in cunctis, & municeps desinit esse, senatoriam adeptus dignitatem, ut D. de verb. significat. Si municeps, nec potest dici, quod postea possit eligi in canonicum, quia secundum hoc oporteret ipsum confirmare suam primam electionem, quod esse non posset, sup. de institutionibus, Cum ad nostram, lib. 3. Sed dices, quod licet dignitates priores perdat, jus tamen canonici retinet, non tamen, quod prius habebat, sed scilicet quod consuevit Episcopus habere per vicarium: & eo ipso, quod quis eligatur in Episcopum, eligatur ad tale jus canonici. Sed fortius obiicio, si Episcopus eligitur, quasi canonicus de novo electus, ergo in eligendo primam vocem non habebit, ut de hoc dixi sup. de off. ordin. Inrefragabili. Resp. illud jus canonici, ad quod electus in Episcopum est, est privilegium, & excedit alia jura, & hoc ideo, quia istud jus annexum est Episcopali dignitati, & ratione connexionis saepe fortitur aliquis privilegium, ut 18. q. 4. Si quis contumax, D. de rei vindic. Qua religio. g Si ergo capitulum procurante Episcopo infra semestre non eligit, non oberit hoc capitulo, ut hic dicitur; quia illud tempus restituendum est eis, D. ex quibus causis majores, Air Praetor, §. ult. & l. Sed §. Hoc quoque, & sup. de in integr. restit. Ex litteris, lib. 3. Secus si dolo alterius factum esset, tunc ageretur contra illum, qui dolum fecit, D. de dolo, Arbitrio, §. penult. Jo.

* 2. Ad hac.

* Nec.

* Praebenda.

apud sed. Ap. viam universæ carnis ingressus fuisset, præbendam, quam decedens habuerat in ecclesia Crem. ei duximus conferendam, ven. fr. n. H. Episcopo, & dilectis f. capitulo ecclesiæ Cremon. injungentes, ut eum in fratrem reciperent, & tam stallum in choro, quam locum in capitulo, præbendam eandem ipsi sine difficultate aliqua assignarent; tibi etiam fili Archid. & dil. f. Præposito sanctæ Agathæ dedimus in mandatis, ut si Episcopus, & canonici mandatum Ap. non impleverint, vos illud sub. ap. ob. exequi curaretis, contradictores per cens. eccl. app. rem. compescerent. Cumque tu, & idem Præpositus, sicut ex litteris vestris accepimus, monuisset Episcopum, & canonicos Cremon. ad mandatum Ap. exequendum, ipsi asseruerunt nostras litteras per veri suppressionem obtemptas, cum vivente adhuc subd. prædicto filium cujusdam nobilis civis Crem. in canonicum recepissent, & promississent proximam vacaturam, adjecerunt etiam, quod ante receptionem litterarum nostrarum nuntium suum (a) ad sed. Ap. destinarunt, & ideo ne procederetis ulterius, ad audientiam nostram appellarunt, Juvenis etiam, cui per Episcopum, & canonicos eadem fuerat præbenda concessa, duxit ad audientiam nostram proclamandum, unde vos non processistis ulterius, sed quæ acta fuerant, per vestras nobis litteras intimastis. Petebat igitur memoratus G. ut ex eo, quod canonici contra Later. concilium fecerant, impedire non pateremur nostræ concessionis effectum; sed præbendam ipsam faceremus eum pacifice possidere, quæ si fuisset etiam juveni memorato concessa, debebat tamen nostra concessio, quæ præcesserat, prævalere. Verum dil. fil. Bonus Joannes prædictorum canonicorum, & Episcopi nuntius proposuit, quod priusquam ad eos mandatum Ap. emanasset, præbendam ipsam juveni concesserant memorato; & subjunxit, quod dictus G. super homicidio, & perjurio infamia publica laborabat: unde non solum admittendus non erat ad Cremon. ecclesiam, sed eiiciendus potius etiam dum (1) fuisset admissus (b). Episcopus quoque per suas nobis litteras intimavit, quod cum pro eodem G. litteras Ap. recepisset, ei consuluit, ut si conscientia salva posset, tamen saltem de perjurio, & homicidio se purgaret, nisi contra eum appareat legitimus accusator; sed ipse purgationem præstare noluit,

nec offerre. Nos igitur attendentes, quod * si filius nobilis memorati, sicut Episcopi, & canonicorum Crem. & executorum nostrorum litteræ attestabantur, fuit contra Later. concilium ad proximam vacaturam admissus, ut postmodum acceperunt, non vacantem, cum priusquam de morte sub. ad Crem. certus nuntius pervenire potuisset, prædictam præbendam concesserimus memorato G. d. v. per Ap. sed. mandamus, quatenus, quod de præmissis juvene factum est, denuntietis irritum, & inane; ac nisi præfatus clericus super prædictis (2) criminibus publice (c) fuerit infamatus, concessionem nostram (3) sibi factam per cens. eccl. ap. rem. executioni mandetis. Demum (4) si legitimus accusator apparuerit, audiatis, quæ fuerint hinc inde proposita, et si prædicta crimina, vel eorum aliquod legitime fuerint probata (5), ipsi super eadem præbenda, perpetuum silentium (d) app. postposita imponatis. Quod si probare nequiverint, eam sibi auctoritate Ap. confirmetis. Si vero contra eum legitimus non apparuerit accusator, si ipse super prædictis criminibus dignoscitur fama respersus, purgationem ei canonicam indicatis, in qua si forte defecerit, perpetuum silentium ei imponere curetis; si autem præstiterit ipsam, contradictores ab ejus molestia compescatis, & eos, qui nisi sunt impedire, in expensis (e) ipsi legitimis condemnentis.

CAPUT IV.

Innocentius III. Vercellen. Episcopo (6).

Dilectus f. G. clericus, pro quo canonicando in ecclesia Novarien. scripseramus, quod intendebat per nostras litteras, non obtento contra canonicos ejusdem ecclesiæ nobis proposuit conquerendo, quod cum pro eo ad Novarien. capitulum mandatum Ap. misissemus, ut eum in canonicum reciperent (f), & in fratrem, præbendam, si qua tamen tunc vacabat, conferentes eidem, ipsi non solum mandatum Apostolicum noluerunt adimplere, verum etiam præbendam vacantem, quam mandavimus illi conferri, præsumperunt alii assignare. Unde petebat a nobis, ut quæ de ipso inceperamus, exequi dignaremur. Magister autem Greg. Novarien. ecclesiæ procurator proponebat e contra, quia cum nulla in ecclesia vacaret præbenda, prædictus clericus ad Ap. sed. accedens falso in ecclesia ipsa nobis suggestit vacare præbendam, & ad suggestionem falsam

(1) Si. (2) Dictis. [3] Vestram. (4) Deinde. (5) Fueris contra eum comprobatum. (6) Idem.

^a Hæc ratio hodie non excusat, sup. de appell. *Ut debitus*, lib. eod. ^b Videtur, quod electus a canonicis potior esse debet, quia prius erat electus, quod licite potuit fieri. Unde proxime vacans, prius ei assignanda est. ^c Hic videtur, quod si aliqua exceptio obiicitur electo, nisi electus sit publice infamatus de eo, quod obiicitur, quod differenda sit exceptio, donec electus sit admissus, sic supra de appell. *Constitutis*, in fine, lib. 3. sic C. de falsis, l. 2. sic C. de edicto D. Hadrian. l. 2. licet secus sit in teste sup. de testib. *Super eo*, lib. 1. Item contra 81. dist. *Tantis*. ut primo dixi. ^d Super præbenda, non super illis, quæ prius habuit, sup. de electione *Per inquisitionem*, sup. de accusat. *Super*, lib. 3. ^e Nam quia exceptionem, quam obiicit, non probat, in expensis est condemnandus, sup. de except. *Pastoralis*, lib. 3. sup. de dolo, *Finem lib.* lib. 3. ^f Nota, quod consideratur tempus receptionis litterarum, sic sup. de foro comp. *Licet*, lib. 3. sicut in litteris, quæ impetrantur contra usurarios. Quandoque licet tempore oblatis libelli non recte agat, si tamen postea incipit jus competere, percipi potest iudicium, ut D. de pign. act. *Si rem quamlibet*, D. de rei vind. *Si autem*, §. primo. D. de inoff. testam. *Si non*, §. ult. Arg. contra quia tempus datæ est considerandum sup. de rescript. *Eam te*, lib. 2. Item arg. contra D. ad exhibendum *Tigni*, §. ult. Item est hic argumentum, quod si iudex tempore impetrationis litterarum sit excommunicatus, & tempore receptionis sit absolutus, quod valent litteræ tales Arg. sup. de appell. *Super eod.* sup. de rescript. *Pastoralis*, lib. 3. D. de iudiciis. *Cum furiosus*, arg. sup. de ætat. & qual. *Præterea*. D. de adquir. hered. l. 5.

* si, omit-
tit Paris.

e. 27. de
præb.

iam super receptione sua litteras impetrarat (1). Unde cum mendax preator carere debeat impetratis penitus, idem procurator ab impetitione ipsius ecclesiam postulabat absolvi. Cum igitur coram dil. fil. n. G. sancti Gregorii ad velum aureum diac. Card. quem eidem dedimus auditorem, super his diutius litigarent (2), & idem Cardin. quæ fuerant propolita coram eo, nobis retulit diligenter, d. t. per Ap. se. mand. quatenus, si tibi constiterit, quod in Novarien. ecclesia præbenda vacaret tempore, quo super præbenda jam dicti clerici nostras litteras receperunt (3), cum eam penitus alii in delusionem mandati nostri duxerint [4] conferendam, eundem clericum, si non alibi sufficiens habeat beneficium ecclesiasticum, juxta tenorem prioris mandati nostri, a prædictis clericis recipi faciatis, & eidem de redditibus ipsius ecclesie singulis annis competentes assignari proventus, donec ei sit in beneficio præbendario provisum.

TITULUS IV.
DE HIS, QUÆ FIUNT A MAJORE
PARTE CAPITULI.
CAPUT I.

Idem.

c. ult. de his, quæ fiunt.

EX parte tua, frater Archiepiscopo, Apostolicis fuit auribus intimatum, quod ad restaurandam fabricam (4) (5) Rotomagen. ecclesie tractatum communiter habuistis [6], te, fr. Archiepiscopo, postulante, ut quilibet canonicorum tecum pariter aliquam suorum reddituum portionem operi tam pio, & necessario deputaret. Quia vero super eo diversa fuerunt inter vos filii canonici & variae voluntates, ne tam laudabile opus ex vestra * differentia [7] negligatur [8], auctoritate præsentium duximus statuendum, ut si qui vestram ipsius Archiepiscopi, & majoris, & sanioris partis capituli statuti super hoc constitutionibus (8) duxerit resistendum, obrineat sententia plurimorum.

* Diffidentia, Cujac.

TITULUS V.
DE REBUS ECCLESIE NON (9)
ALIENANDIS.
CAPUT I.

Idem in conc. Lat. const. XLIV.

c. ult. de reb. eccl. alien.

CUM laicis (c) quamvis religiosis disponendi de rebus ecclesiasticis nulla sit attributa potestas, quos subsequendi [10] manet necessitas, non
Tom. IV.
[1] Impetravit. [2] Litigassent.
[3] Acceperunt. 4) Duxerunt. (5) Restitutionem. (6) Habuisti.

autem imperandi, dolemus in quibusdam ex illis sic refrigerare charitatem, quod immunitate ecclesiasticæ libertatis, quam nedum sancti patres, sed etiam principes sæculares (d) multis privilegiis muniverunt, non formidant suis constitutionibus, vel potius consuetudinibus impugnare, non solum de alienatione feudorum (e), ac aliarum possessionum ecclesiarum, & usurpatione jurisdictionum, sed etiam de mortuariis, nec non & aliis, quæ juri spiritali videntur annexa, illicite præsumendo. Volentes igitur super his ecclesiarum indemnitatibus consulere, ac tantis gravaminibus providere, constitutione hujusmodi venditiones feudorum, seu aliorum bonorum sine legitimo ecclesiasticarum personarum assensu, præsumi occasione constitutionis laicæ potestatis, cum non constitutio, sed destitutio, vel destructio dici possit, nec non usurpatione jurisdictionis, sacri approbatione concilii decrevimus non tenere, præsumptoribus per cens. eccl. compescendis.

TITULUS VI.
DE FIDEJUSSORIBUS.
CAPUT I.

Idem in eodem const. LIX.

QUOD quibusdam religiosis a s. Ap. est prohibitum, volumus, & mandamus ad universos extendi, ne quis videlicet absque majoris partis capituli, & Abbatis sui licentia pro aliquo fide jubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat (f) ultra summam communi providentia constitutam; alioquin non teneatur conveniendus pro his aliquatenus respondere, nisi forte in utilitate domus (g) ipsius constiterit manifeste redundasse, & qui contra istud statutum venire præsumpserit, graviore disciplina subdatur.

cap. 4. de fidejuss.

TITULUS VII.
DE PIGNORIBUS.
CAPUT I.

Idem.

SIGNIFICANTE dil. fil. Rotberto cive Pisano ad nostram noveritis (11) audientiam pervenisse, quod cum domum suam cum orto Gallicano G. Pisano civi (12) pro cclii. libris pignori obligasset & promississet cautione præstiti juramenti, quod nisi domum ipsam statuto inter eostermine recolligeret (h), idest * redimeret, eundem creditorem super ea ulterius minime molestaret, & intra statutum tempus per certum (i), & fidelem

c. 7. de pign.

* Idest redimeret, omit. Paris.

O o o o

nun-

(7) Diffidentia. (8) Al. deest. (9) Alien. vel non. [10] Obsequendi, Gregor. IX. (11) Noveritis. (12) Cui.

* Licet enim solus ille teneatur ad restitutionem fabricæ, qui partem deputatam fabricæ recepit, ut 10. q. 3. Unio, & q. 1. Decernimus, tamen & alii conferre tenentur, 16. q. 1. Si monachos, sup. de eccl. ædif. cap. ult. Joann. b Sic sup. eod. Cum in cunctis, lib. 1. c. 96. dist. Bene.

d Nota, quod laici principes possunt dare privilegia ecclesiis, ut 16. q. 1. Generaliter, 17. dist. §. Hinc etiam, & extr. 1. de immunit. eccl. Non minus, immo ut videtur, possunt dare privilegia libertatis, ut 63. dist. In synodo, extr. 3. de in integrum restitut. Auditis, argum. contra 10. q. 1. Noverint.

e Extr. 3. de constitut. Que in ecclesiis. f Nec clericus, nec monachus fide jubere potest, ut 11. q. 1. Sicut, & extr. 1. de fidejussoribus, Clericus, nisi necessitas sit; tunc tenetur ex pietate subvenire alii, ut 86. dist. Non satis, sed pro ecclesiis suis possunt fidejuberere, ut hic dicitur, & in authent. de sanctiss. Episcopis. §. Alium. Item inter se possunt, fidejuberere, cum conveniantur, ut C. de Episcopis, & cleric. Omnes. §. In hoc. Item nec adstrictus curiæ potest fidejuberere, ut C. Locati curiales. Joann.

g Sed nec tunc agitur ex illo contractu, cum ille nullus sit, sed actione de in rem verso.

h Idest, Redimeret. i Ergo non impuratur domino malitia nuntii, vel procuratoris; si modo credebatur idoneus, ut hic, & D. commodati Argentum, sic C. qui petant tut. Cum a matribus, arg. contra sup. de offic. deleg.

nuntium, prout ei videbatur, creditori pecuniam numeratam remisit, quam idem nuntius infideliter agens, sicut ei injunctum fuerat, non persolvit; postmodum prædictus R. ab Imperatore detentus, multa pericula sustinuit, & labores, nec dicto 1. G. satisfacere potuerit (2), ut debebat: nunc per Dei gratiam libertati pristina restitutus paratus est pecuniam reddere creditori, licet ipse prorsus recusaret recipere, quia ei non fuit statuto termino persoluta. Cum igitur pactum legis commissoriae a) sit in pignoribus improbatum, & quantum in eo fuit, prædictus R. juramenti debitum adimpleverit, cum per eum, quem certum nuntium sperabat, pecuniam remisit termino constituto; sed dum fuit in imperiali captione detentus, satisfacere non potuit creditori, d. v. præsentium auctoritate mandamus, quatenus si præmissis veritas suffragatur, prædictum creditorem, ut sorte sua contentus existat pensionibus præfati pignoris computatis in sortem, & domum ipsam, & ortum præfato R. omni postposita dilatione resignet, per cens. eccl. pacto tali, vel juramento [b] nequaquam obstante, admonitione præmissa, sublato contradict. & ap. obstac. compellatis.

TITULUS VIII.
DE SEPULTURIS.

CAPUT I.

Idem.

Sincerum tuæ devotionis affectum, quem ad Deum, & ecclesiam in crucis negotio habere probaris, in domino commendantes, consultationibus ex parte tua nobis exhibitis, sic duximus respondendum, quod sepultus extra cœmeterium ecclesiæ, pro quo superstes consanguineus paratus est signum crucis assumere, in subsidium terræ sanctæ, si defunctus vere pœnitens c in ecclesiæ communionem decessit, ecclesiasticæ tradi poterit sepulturæ, dummodo ex hoc ob terræ consuetudinem nullum scandalum generetur.

TITULUS IX.
DE DECIMIS.

CAPUT I.

Idem Episcopo Belvacen.

cap. 29. de
decim.

CUM contingat interdum etiam in tua dioc. &c. & infra. Præterea requisisti, cum aliqua prædia, de quibus ecclesiis, aut personis ecclesiast.

decimæ solvebantur, ad fratres Cistr. (3) ordinis donationis, vel emptionis, vel alio titulo devolvuntur, an idem fratres de talibus prædiis ipsis ecclesiis, vel personis decimasolvere teneantur. Super quo tibi tale damus responsum, quod cum prædictis fratribus a sede Apostolica sit indultum, ut de laboribus suis, quos propriis manibus [d], aut sumptibus excolunt, decimas nulli prorsus persolvere teneantur, de prædiis taliter acquisitis ecclesiis, vel personis ecclesiasticis decimasolvere non tenentur, dummodo propriis manibus eorum, aut sumptibus excolantur. Cum autem in quibusdam parochiis ad quasdam ecclesias, vel personas ecclesiasticas ab antiquo (e) pertineat perceptio decimarum, & de novo fiant novalia in eisdem, quæris a nobis, ad quem hujusmodi novalium decima incipiat pertinere. Unde inquisitioni t. breviter respondemus, quod cum perceptio decimarum ad parochiales ecclesias de jure communi [f] pertineat, decimæ quorumque novalium g, quæ fiunt in parochiis earundem ad ipsas proculdubio pertinere noscuntur, nisi ab ipsis (4), qui alias percipiunt decimas, causa rationabilis ostendatur, per quam appareat novallium ad eos decimas pertinere.

CAPUT II.

Idem Episcopo Belvacen.

CUM in tua diocesi quasdam monasteria, & conventuales ecclesiæ in multis parochiis majores decimas percipiant, & minutas (h), de quibusdam fructibus annuatim perceptis (5), decimæ non fuerunt persolutæ, quæ cum persolvuntur, quæsiisti per sed. Ap. edoceri utrum decimæ fructuum prædictorum ad parochiales ecclesias, quæ non majores recipiunt, nec minutas, an ad monasteria, & illas ecclesias conventuales, quæ decimas alias percipiunt ab antiquo, debeant pertinere. Ad quod sic duximus respondendum, quod si fructus prædicti de illa terrâ (6) proveniunt, de qua monasteria, seu conventuales ecclesiæ aliquos percipiebant ratione decimarum proventus, eis proculdubio decimæ fructuum debeantur eorum, cum ipsis terra illa ab antiquo fuerit decimatis, & non debeat una, eademque ecclesia diverso jure censeri [i], alioquin parochialibus ecclesiis exsolvantur, ad quas de jure communi (k) spectat perceptio decimarum.

CA-

(1) Et ideo. (2) Non potuit. (3) Cisterciens. [4] His. [5] Receptis. (6) Tantum.

deleg. Cum olim, lib. eod. & D. de præscript. verb. Apud, §. ult. & 2. q. 7. In gravibus. Joann.

a C. de pactis pign. l. 1. & 2. b Arg. contra sup. de jurejur. Cum contingat, lib. eod.

c Bene potuit esse pœnitens, & tamen eici extra cœmeterium, ut torneatotes, ut sup. de torneam. cap. 1. ut latro, qui in fine pœnituit, sed non satisfacit, ut sup. de raptoribus, Super eo, vel forte fuit interdictus; alias pœnitenti, cui datur eucharistia, dabitur etiam sepultura, ut 13. q. ult. cap. ult.

d Expressus dicit hæc decretalis, quam alia, quod si res aliqua transit ad privilegiatum, quod censetur jure privilegiari, istud tamen corrigitur infra eodem Nuper. e Forte ex præscriptione, ut sup. de præscript. Ad aures. f Ut 16. q. 1. Statuimus, & c. de decimis, non ergo spectat ad Episcopum, unde in decimis parochialis ecclesiæ dico Episcopum non habiturum aliquam portionem; & capitula illa, quæ dant Episcopo partem decimarum, loquuntur de decimis Episcopalis ecclesiæ, 16. q. 1. Quicquam.

g Sup. eod. Ex parte, lib. 3. contr. sed ibi loquitur, cum aliquis ex privilegio habet decimas, in quo casu intelligitur etiam habere decimas novalium, ut infra de privilegiis, Quia. Sed hic loquitur, cum habet ex præscriptione, & sic intelligas quod est infra eodem cap. proxim. Joann.

* Partus.

* Non, forte.

* Excitata,

forte.

h Ut pastus animalium, ligna in silvis, vel pisces, si sint aquæ, quæ modo exercitata est.

i Sic 12. q. 2. Cognovimus, infra de privileg. Quia. D. de usucap. Eum qui. D. de pecul. Hinc queritur. §.

primo, contra, ubi habes, quod peculium quandoque duplici jure censetur.

k Sup. cap. proximo.

CAPUT III.

Idem Vesprenin. (1) Episcopo.

c. 31. eod.

DUdum adversus fratres Hierosolym. hospitalis Sancti Stephani Alben. te proponente in nostra presentia quaestionem, quod ipsi * decimas laborum, quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, non contenti, decimas de laboribus rusticorum suorum Vespren. (2) ecclesiae debitas non permitterent tibi solvi, eosdem citavimus, praesigentes eis terminum concilium generale, quo cum instrumentis, & rationibus suis nostro se conspectui praesentarent, tibi respondere parati. Comparentibus igitur te, ac ipsis statuto termino coram nobis dil. fil. nos. G. tit. sancti Martini presbyterum Card. tibi, & ipsis concessimus auditorem, coram quo decimas omnium terrarum, quae per rusticos hospitalis in Vespren. (3) dicec. excoluntur, & de Cyrogam. & de nova curia ecclesias, quae per hospitalarios detinentur, easdem tamquam ad te (4) spectantes intentione tua de jure communi (a) fundata petisti. Prior autem hospitalis ejusdem in praedictis decimis, & ecclesiis praescriptionem allegans, proposuit se tibi non teneri super his aliquatenus respondere, quod cum per auditorem eundem ad nostram audientiam pervenisset, mandavimus, quod idem Prior praescriptionis titulum, quem allegarat, probaret (b). Qui tandem post deliberationem praehabitam coram ven. f. n. Alban. Episcopo, qui post recessum memorati (c) Card. de causa cognovit, inclitae recordationis G. (5) Regis, ac E. matris ipsius Reginae Ungariae concessionem allegavit, qui ecclesiam sancti Stephani, ad quam tunc temporis, sicut asseruit, ecclesiae memoratae spectabant, cum decimis, & pertinentiis suis concesserunt in perpetuam elemosynam, hospitali donationis titulo assignavit (6), confirmationis bon. mem. Clem. (7) Papae praed. n. transcriptum exhibens, per quod probare volebat concessionem praedictam plenum habere vigorem, & asserens nihilominus ipsam a fel. rec. Lucio Papa praedeceessore n. postmodum confirmatam (d). Ceterum ex parte tua fuit propositum ex adverso, quod in decimis, & in ecclesiis a Rege, & Regina donatis praescriptionem non poterat opponere pars adversa, quae nec a donatione

ipsorum initium habere poterat, nec a confirmatione praefata tantum tempus effluxit (8), quod posset praescriptio consumari, & sic donationis Regis, ac Reginae allegatus titulus nullus erat; cum sacrilegii crimen incurrat, secundum canonicas sanctiones, qui ecclesias, vel ecclesiasticum aliquod beneficium de manu reciperet [9] laicali e. Unde si contingat laicum in donatione ecclesiae talibus verbis uti, *do tibi ecclesiam talem*, nihil aliud concedere intelligitur, nisi jus patronatus tantum, quod habet in ipsa, prout in constitutione (f) a nobis edita continetur expresse. Contra confirmationem autem fuit hoc modo responsum, quod cum consule ipsa ecclesia sancti Stephani cum omnibus decimis, & ecclesiis, & aliis, quae ad eandem pertinent, confirmetur, jus Episcopale non tollitur, cum de illo non exprimat ibidem, sed tantum debita decimarum portio intra parochiam ecclesiae sancti Stephani collatarum secundum terrae consuetudinem eisdem hospitalariis reservetur, praesertim cum petita a te decimae in parochia sancti Stephani non consistat, quod de plano confessum est pars adversa; e contra vero fuit a parte altera replicatum, quod cum spatio xxx. annorum tacueris, juri tuo tacite renuntiasse videris. Sed, & hoc pars tua visa est repellere (10), allegando, quod xxx. annorum taciturnitas non jure communi, sed in privilegiis (g) noscitur obtinere, unde jure communi, quod habet Episcopus in decimis, vel in ecclesiis suae dicec. non nisi XL. annorum (h) taciturnitate privatur. Nos igitur his, & aliis, quae hinc inde fuerunt proposita, plenius intellectis, cum donatores praedicti conferre non potuerint aliis, quae ipsi de jure non poterant possidere, & ex confessione partis adversae liquido nobis constat, petitas decimas, & ecclesias intra parochiam sancti Stephani non concludi, etiam si praedicta (11) donatio teneat, quod (12) per confirmationem praedicti Clementis super ecclesia S. Stephani hospitali cum decimis, & aliis (i) ad se pertinentibus factam, etiam si authenticum appareret (13), Episcopali juri nullatenus derogetur (k), de f. n. con. auctorit. Ap. sententialiter prohibemus, ne fratres hospitalis praesumant alterius praepedire, quominus decimas percipias memoratas, & pacifice possideas in futurum.

O o o o 2

CA-

[1] *Vesperinen.* (2) *Vesprimen.* [3] *Vesprimen.* (4) *Se.* [5] *B.* (6) *Assignantes,* forte. (7) *Cac. al.*

(8) *Effluxit temporis.* (9) *Acceperit.* (10) *Repellere.* [11] *Praefata.* (12) *Cum.* (13) *Appareas.*

* *Decimas laborum, quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, non contenti,* om. Cujac.

a 16. q. 7. *Omnes.* b Hic manifeste videtur, quod aliquis tenetur probare titulum, sup. de probat. *Licet*, lib. 3. & sup. de praescript. *Si diligenti*; nam cum secundum canones longa, & longissima praescriptio non differant, sed in longa praescriptione oportet probare justum titulum, ut C. de praescript. longi temp. *Diutina*, & C. de usucap. pro herede. L. ult. ergo & in longissima secundum canones. Et est istud contra id, quod dixi sup. de praescript. *Quoniam*, lib. eod. nam ibi dixi, quod etiam erroneus titulus praestat causam praescribendi, & hic non sufficit probare titulum talem. Item & istud contra id, quod dici consuevit, quod sufficit allegare titulum, sed non oportet probari. Sed dici potest, quod isti suspecti erant, unde oportebat eos probare titulum, & etiam justum titulum. Joann. c In parte capituli, quae hic non est.

d Quia licet donatio fuit invalida, tamen ex confirmatione Principis potuit habere robur, ut 16. q. 6. *Si Episcopum*, sup. de transact. cap. 1. in fine, lib. 1. D. de adopt. *Adoptio.* Jo. e Ut 16. q. 7. *Si quis deinceps.* f Sup. de donat. *Pastoralis*, lib. 3. g Sup. de privileg. *Si de terra.* h Sup. de praescr. *De quarta.*

i 1. q. 7. *Daibertum.* Sup. de dote post divort. restitut. *Nuper*, lib. 3. k Numquam enim intelligitur derogatum juri alterius, nisi hoc exprimat, 85. distinct. *Florentinum.* 90. distinct. *Ecce.*

CAPUT IV.

Idem.

c. 25. eod.

TUA (a), & infra. Imperialis concessio, quantumcumque generaliter fiat, neminem potest a solutione decimarum eximere, quæ divina constitutione debentur, nec occasione decimationis antiquæ, licet in feudum decimæ sint concessæ, sunt decimæ novalium usurpandæ, cum in talibus non sit extendenda licentia, sed potius restringenda (b).

CAPUT V.

Idem in conc. Later. const. LIII.

c. 32. eod.

IN aliquibus regionibus quædam permixtæ sunt gentes, quæ secundum suos ritus decimas de more non solvunt, quamvis censeantur nomine Christiano, his nonnulli domini prædiorum ea tribuunt excolenda, ut decimis defraudantes ecclesias, majores inde redditus assequantur. Volentes igitur super indemnitatibus his ecclesiarum providere, statuimus, ut ipsi deinde talibus personis, & taliter sua prædia excolenda committant, quod absque contradictione ecclesiis decimas cum integritate persolvant, & ad id si necesse fuerit per cens. ecclesiasticas compellantur (c). Illæ quippe decimæ necessario sunt solvendæ, quæ debentur ex lege divina, vel ex loci consuetudine (d) approbata.

CAPUT VI.

Idem in eodem const. LIV.

c. 33. eod.

CUM non sit in homine, quod semen ferenti reddat, vel respondeat quoniam juxta verbum Apostoli, *neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*, ipsum quidem mortificato semine plurimum fructum affert, nimis avare quidam in decimis defraudare nituntur, census, & tributa, quæ interdum indecimata prætereunt, de frugibus primi-

tus deducentes. Cum autem in signum universalis domini quasi quodam titulo speciali sibi dominus decimas reservaverit, nos & ecclesiarum dispendiis, & animarum periculis obviare volentes statuimus, ut in prærogativam domini generalis exactionem tributorum, & censuum præcedat solutio (e) decimarum, vel saltem, hi, ad quos census, & tributa indecimata pervenerint, quoniam res cum onere (f) suo transit, eam per cens. eccl. decimare cogantur ecclesiis, quibus de jure debentur.

CAPUT VII.

Idem in eodem const. LV.

c. 34. eod.

Nuper Abbates Cisterciensium, ordinis generali capitulo congregati ad commonitionem nostram provide statuerunt, ne de cetero fratres ipsius ordinis emanant possessiones, de quibus decimæ debeantur ecclesiis, nisi forte pro monasteriis de nova fundatis; et si tales possessiones eis fuerint pia fidelium devotione collatæ, aut emptæ pro monasteriis de novo feudatis, committantur aliis excolendæ, a quibus ecclesiis decimæ persolvantur. Ne occasione privilegiorum suorum ecclesiæ ulterius prægraventur, decernimus, ut de alienis terris, & ammodo acquirendis, etsi eas propriis manibus, aut sumptibus excoluerint, decimas persolvant ecclesiis, quibus ratione prædiorum antea solvebantur, nisi cum ipsis ecclesiis aliter duxerint componendum (g). Nos ergo statutum gratum, & ratum habentes, hoc ipsum ad alios regulares, qui gaudent similibus privilegiis extendi volumus, & mandamus, ut ecclesiarum prælati promptiores, & efficaciores existant ad exhibendum eis de suis malefactoribus justitiæ complementum, ut eorum privilegia diligentius, & perfectius studeant observare.

TI-

a Hoc caput est pars illius sup. eod. *Tua*, lib. 3. b Sic sup. de rescript. *Nonnulli*, lib. eod. quia quædam restringenda sunt, favor ampliandus, D. de liberis, & posthum. *Cum quidam*.

c Pactum enim non nocet ecclesiæ, quia a quolibet possessore possit petere decimam, ut extr. 3. de decim. *Pastoralis*, infra eod. *Plerique*, sup. de pactis, *Plerique*, D. de pactis, *Inter*, D. de institor. *Si cum vilico*, sed si possessor recipit partem fructuum, & dominus partem, uterque conveniendus est, ut extr. 3. eod. cap. 1. & 2. Joann. d Sic ergo attenditur consuetudo loci in solvendis decimis, nec mirum, cum etiam consuetudo attendatur in baptismo, ut de consecrat. dist. 4. *De trina*, & in matrimonio, ut extr. 1. de cognit. spirit. cap. 2. Item in continentia clericorum, ut 84. dist. *Cum in præterito*, & æque puniuntur prævaricator consuetudinis, ut prævaricator legis, ut 11. dist. *In his rebus*, & istud intelliga de consuetudine approbata a Papa, alias non valet consuetudo, quantumcumque longa, quæ absque peccato mortali non potest servari, ut sup. de præscriptionibus *Quoniam*. Verum capitulum dicit, qui minus plene dedit decimas, modo emendet, ut 16. q. 7. *Quicumque*, quia præscriptio non habet locum in decimis, ut sup. de præscr. cap. ult. multo minus consuetudo, vel intellige de illa consuetudine, de qua dicitur extr. eod. cap. ult. ut ista consuetudo in præscriptionibus decimarum licere videatur, quod ille jure divino debuerit, 23. q. 5. *Dicat*. Joann.

e Sed quid refert si præcedat, si sequatur, cum & colonus pro sua portione, & dominus pro sua præstet decimas? ut extr. 3. * eod. cap. 1. & 2. Resp. licet uterque conveniri possit, melius, & commodius est ecclesiæ convenire unum *, quam spargere accusationem in plures, ut D. de exercit. l. 1. §. ult. & l. sequenti. Distingunt tamen quidam, quod si dominus aliquotam partem habet fructuum pro censu, vel pro tributo, ut tertiam, vel quartam; in eo casu si primo res tota est decimata, postea * non est pars domini decimanda. Si vero certam partem dominus recipit, ut duos corbes vini, vel frumenti, ut tunc postquam totum est decimatum, etiam decimetur pars domini, quia domino ex priori decimatione nihil minuitur, sed in priori casu minuitur; sed hoc obviat regulæ, quæ dicit, quod bona fides non patitur, ut idem bis exigatur, ut D. de regul. juris, *Bona fides*: secus tamen dico, ubi aliquis ex causa lucrativa rem possidet, ut donatarius, & legatarius, nam ibi res eadem secundo decimatur ratione lucris, ut extr. 2. eod. *Pastoralis*, & extr. 2. eod. *Non est*. Idem dico, ubi extraneus instituitur heres; sed si aliquis ab intestato succedit ibi, non decimatur, quia ibi est hereditas debita jure naturæ, ut D. unde liberi, *Scripto*. §. ult. Jo. f D. de contrah. empt. *Alienatio*. Jo.

g Sic ergo sacerdos potest componere cum aliquo super decimis, ut extr. 1. de decim. *Ex multiplici*, hæc tamen compositio tantum personalis erit, nisi sit confirmata auctoritate Papæ, ut extr. 2. de transact. *Veniens*. Sed numquid Cistercienses, vel alii monachi non habentes populum possunt præscribere decimam? Non videtur, cum decimam de jure habere non possint, ut 16. q. 1. *Pervenit*: ergo non possunt eam præscribere, ut extr. 1. de præscr. cap. ult. Videtur tamen hic, ex quo nomine compositionis eas habere possunt, quod etiam eas possunt

sunt

TITULUS X.
DE REGULARIBUS, ET AD RELI-
GIONEM TRANSEUNTIBUS.

CAPUT I.

*Idem Legionen. Episcopo.*cap. 21. de
regularib.

Postulasti, & infra. Tertio quævisisti utrum illi, qui in annis minoribus constituti, novitiorum habitum susceperunt, & intra annum postmodum non facta professione ad sæculum sunt reversi, & ipsis (1) suis hoc scientibus ad sacros ordines sunt promoti, sustineri debeant in illis ecclesiis ministrare, in quibus sunt (2) ab eisdem Episcopis instituti (3). Nos f. r. breviter respondemus, quod propter hoc non sunt ab ipsis ecclesiis amovendi, sed in eis possunt libere ministrare, nisi prudentia [a] forte suppleverit ætatem in illis, ut transire debeant ad regulam laxiorem, quia cum ipsi absque protestatione (b) religionis habitum assumant (4), vitam præsumuntur proposuisse mutare.

TITULUS XI.
DE CONVERSIONE
CONJUGATORUM.

CAPUT I.

*Idem.*cap. 17. de
conv. conj.

Accedens ad præsentiam nostram I. Mulier lacrimabiliter proposuit coram vobis, quod W. vir ejus Elien. dioec. eam sibi legitimo matrimonio copulasset, & per xx. fere annor. spatium eidem cohabitans, prolem suscepisset ex ea; volens tandem idem vir habitum assumere monachalem postulabat humiliter ab eadem, ut tam pio proposito faveret ipsius, quæ propter multa verbera, & aliarum molestationum gravamina, quæ dictus (5) vir inferebat eidem, seipsam asserens dimissuram, annuit votis ejus. Cumque idem vir ad domum de Vendon. (6) Cistren. ordinis accedens, ibique (7) religionis habitum assumpisset, mulier ipsa transferens se ad domum monialium, nullo ibi religionis habitu assumpto, vel voto emisso conversionis, permanfit ibidem, cui pro labore manuum suarum eadem moniales vitæ necessaria ministrabant. Processu vero temporis (c),

[1] *Episcopis*, Greg. IX. [2] *Fuerint*.
[3] *Constituti*. [4] *Assumunt*.

cum idem vir ad sæculum rediens, religionis habitum reliquisset, & eadem mulier se instanter ab eo peteret reassumi, ipse illam recipere penitus contradicens præter verbera, quibus sæpe affect eandem, sibi convicia plurima, & graves injurias irrogavit. Quo circa d. v. per Ap. l. præd. mandamus quatenus, si res ita se habet, & dicta mulier illius ætatis [d] existit, ut de lapsu carnis illius merito valeat dubitari, dictum virum, ut eam recipiat, eique affectum exhibeat conjugalem, per cens. eccl. app. rem. cogatis.

TITULUS XII.
DE STATU RELIGIOSORUM.

CAPUT I.

Idem in registro.

CUM nobis licet immeritis &c. & infra. Ex parte tua nostris auribus est intimatum, quod cum antecessor tuus monasterium sancti Stephani concessit fratribus sancti Abraham, monachis nigri ordinis propter dissolutionem suam inde remotis [e], & idem fratres sancti Abraham bona ejus dilapidando, & ducendo vitam nimium dissolutam ipsum duxissent ad nimiam paupertatem, bon. mem. C. Papa prædecessor noster, & nos etiam tibi dedimus in mandatis, ut restitutioni ejusdem monasterii provideres, tuo committentes arbitrio, utrum prædicti fratres sancti Abraham tolerandi forent, an monachi nigri essent in ipsum monasterium reducendi. Tu vero, sicut accepimus, fratres sancti Abraham propter dissolutionem suam inde penitus abjecisti, & nos, per petitionem tuam duxisti super provisione ejusdem monasterii requirendos. Ideoque tibi mandamus, quatenus si per monachos videris ecclesiam illam reformari non posse, in ipsa ecclesia canonicos instituas regulares, qui secundum regulam beati Augustini devote (8) famulatum domino impendant, & per eorum religionem locus ipse (9) in melius reformetur.

CAPUT II.

Idem in concil. Later. const. XII.

IN singulis regnis, sive provinciis fiat de tri-

c.7. de stat.
mon.

(5) *Prædictus*. (6) *Vando*. (7) *Ibidem*.
(8) *Devotum*. [9] *Ille*.

sint præscribere. Joann. a Hic canonizatur opinio H. qui dicit, quod sicut doli capax potest se obligare diabolo, ut extr. 1. de delict. puer. *Pueris*, sic Deo; & sicut in matrimonio carnali malitia supplet ætatem, ut sup. de desp. impub. *Manifeste*, sic in spirituali. Contrarium tamen consuevit dici ab aliis, ut notavi 20. q. 1. in summa. b Hic habes, quod nisi ingrediens protestetur, quod animo probandi intret, præsumitur intrare animo manendi, simile sup. eod. *Consulti*, lib. 3. sic sup. de testib. *Præsentium*. D. de negot. gest. *Nesennius*. Joann. c Sed nonne per spatium sequentis temporis videtur mulier ratificasse ingressum viri, arg. sup. qui clerici, vel vovent. *Insinuante*, lib. 3. cum enim per aliquantulum temporis post ingressum viri tacerit, non videtur, quod postea audiatur, arg. sup. de sponsal. *Ad id*, lib. 2. sup. de frigid. & maleficiat. cap. 1. Resp. sic & ideo Papa distinguit in fine, an fuerit senex, vel juvenis, non videtur necessaria distinctio, cum talis licentia nulla fuerit, sive fuerit senex, sive juvenis, ut 33. q. 5. *Notificasti*, sed si esset juvenis, tunc non ratificatur ingressus per patientiam sequentem, cum nec expressam querat dare licentiam, nisi intret religionein, sed in senex sufficit, quod voveat continentiam ad hoc, ut vir possit intrare religionem, sup. eod. *Cum sis præditus*, lib. 1. Varias autem opiniones tractare consuevimus 27. q. 2. *Agathosa*. & 33. q. 3. *Qui uxorem*. d Videtur hic, quod si mulier est vetula, sufficit qualiscumque licentia ad hoc, ut ipse teneatur stare in religione, & ipsa teneatur continere. Arg. contra 33. q. 5. *Notificasti*, quia ibi dicitur, quod coacta licentia nulla videtur; sed expone causam dicti, ut jam dixi, quia per patientiam sequentis temporis, videtur violentia profuata. e Hic videtur, quod si monasterium monachorum non potest reformari nisi per canonicos, quod Episcopus possit ibi instituere canonicos. Sed si monachi enormiter vivant, non ideo Episcopus sua auctoritate potest ibi instituere clericos sæculares, nisi hoc faciat auctoritate Papæ, ut sup. ne clerici, vel monachi, cap. penult. lib. 1. nisi ita sit, quod aliqui non inveniuntur de ordine illo, ut sup. de relig. domibus *Inter*, lib. 3. Aliter ergo de monasterio non potest fieri sæcularis ecclesia; tamen de sæculari ecclesia potest fieri monasterium, ut sup. de ecclesiæ ædif. *Ad audientiam*, lib. 2. & 16. q. 7. *Si quis vult*. Joann.

ennio in triennium salvo jure (a) dioc. Pont. commune capitulum Abbatum, atque Priorum Abbates proprios non habentiū, qui non consueverint (b) tale capitulum celebrare, ad quod universi conveniant præpeditioem canonicam non habentes apud unum de monasteriis ad hoc aptum (c), hoc adhibito moderamine, ut nullus eorum, plusquam sex electiones, & v. r. r. personas adducat. Advocent in hujus caritatis, vel novitatis primordiis duos Cisterciens. ordinis vicinos Abbates, ad præstandum sibi consilium, & auxilium opportunum, cum sint in hujusmodi capitulis celebrandis ex longa consuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos sibi de ipsis (d) associant, quos viderint expedire, ac ipsi iv. (e) præsent capitulo universo, ita quod ex hoc nullus eorum sibi auctoritatem prælationis assumat, unde, cum expedierit, provida possint deliberatione mutari, hujusmodi vero capitulum aliquot certis diebus continuis juxta morem Cisterciens. celebretur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione ordinis, & observantia regulari, & quod statutum fuerit illis iv. approbantibus, inviolabiliter observetur, omni excusatione (f) contradictione, ac, ap. (g) remotis, proviso nihilominus, ubi sequenti termino debeat capitulum celebrari, & qui convenerint, vitam ducant communem, & faciant proportionaliter (h) simul omnes communes expensas, ita quod si non omnes poterunt in eisdem, saltem plures simul in diversis domibus commorentur; ordinentur etiam in eodem capitulo religiosæ, ac circumspectæ personæ, quæ singulas Abbatis (i) ejusdem Regni, sive provinciæ non solum monachorum, sed etiam monialium secundum formam sibi præfixâ vice nostra (k) studeant visitare corrigentes (l), & reformantes, quæ correctionis officio viderint, & reformationis indigere, ita quod si

rectorem loci cognoverint ab administratione penitus amovendum, denuntiet Episcopo (m) proprio, ut illum amovere procuret. Quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Ap. sed. examen: hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suum volumus, & præcipimus observare. Si vero in hac novitate quicquam difficultatis emerferit, quod per prædictas personas nequeat expediri, ad Ap. sed. judicium absque scandalo referatur, ceteris inrefragabiliter observatis, quæ concordati fuerint deliberatione provisæ. Porro dioc. esani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformarent cum ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inveniant, quod commendatione, quam quod correctione sit dignum, attentissime præcavescentes, ne per eos dicta monasteria in debitis oneribus aggraventur, quia sic volumus superiorum jura servari, ut inferiores nolimus [r] injurias sustinere. Ad hoc dif. præcipimus tam dioc. esanis Episcopis, quam personis, quæ præerunt capitulis celebrandis, ut per cens. ecclesiast. ap. rem. compescant advocatos, patronos, vicedominos, rectores, & consules, & magnates, & milites, seu quoslibet alios, ne monasteria præsumant offendere in personis, aut rebus, etsi forsitan offenderint eos, ad satisfaciendum compellere non omittant, ut liberius, & quietius omnipotenti domino valeant famulari.

TITULUS XIII. DE RELIGIOSIS DOMIBUS.

CAPUT I.

Idem Abbati, & conventui Farfen.

CUM ven. f. n. I. Sabin. Episcopus coram dil. c. 7. de rel. domib. fil. nostris R. tit. sanctæ Anastatiæ presbytero, & P. sanctæ Lucie ad septem sol. diacono Cardinalibus, quos sibi, & R. procuratori vestro concessimus auditores, ecclesiam (n) sancti Ange-

(r) *Nolimus*, Greg. IX.

a In visitationibus, procuratoribus, & correctionibus. b Per hoc videtur, quod etiam Abbates exempti teneantur venire ad tale capitulum. c Id est, ut habeatur ratio distantie, ut 63. distinct. Cum longe.

d Id est, de capitulo. e Quid juris sit, si isti quattuor discordant in pari, vel impari numero: habes distinctum 2. q. 6. §. Est autem quandoque, & §. Item si plures, videtur tamen, quod isti non sint delegati, sed potius quod potestas eorum videtur ordinaria, & secundum hoc si dissentiant in pari numero, tenet sententia illorum, qui absolvunt, ut D. de re jud. Inter pares. Joann. f Videtur per ista tria verba reo subtrahi omne auxilium non tantum appellationis, sed etiam recusationis, vel supplicationis. Quia cum capitulum elegerit illos duos Abbates, certum est, quod illos non potest recusare, ut 3. q. 3. Offatur. Ergo videtur, quod nec illos recusare possunt, quos ipsi Abbates eligunt. Tamen videtur, quod si aliquis de capitulo a principio contradiceret, & ostenderet justam causam, quod esset audiendus: & hoc innuitur, cum dicit, Absque

* Inhibetur.

contradictione, & hoc ideo dico, quia expresse nunquam potest inhiberi * recusatio, ut C. de sentent. & interlocut. l. ult. Joann. g Prohibita enim est appellatio regularibus in correctione, ut extr. 1. de appell. Reprehensibilis. h Id est secundum divitias cujuslibet, sicut in navi fit collatio secundum proportionem, & secundum estimationem rerum, ut D. ad legem Rhodiam l. 2. §. Tabbure, in princ.

i Ergo & exemptas. k Numquid ergo si Episcopus loci vult visitare locum eundem, præponetur illorum visitatio suæ, cum illi vice majoris visitet? Dico, quod sic; quia præsumeretur, quod Episcopus causa impediendi illos, non visitandi causa venisset: nisi prius denuntiasset Episcopo, quod vellet visitare. Joann.

l Numquid ergo sit præjudicium Episcopo loci? Cum tamen in principio capituli dixit salvo jure dioc. esani. Ideo dici potest, quod tunc demum corrigent, cum Episcopus est negligens, sed in exemptis statim corrigent. Joann. m Forte in hoc vult jus dioc. esani esse salvum, de quo dixit in principio hujus capituli, sed obicitur: aut Episcopus fuit negligens in corrigendis excessibus aut non. Si fuit negligens, ergo devoluta est potestas ab Episcopo, ut 9. q. 2. cap. ult. & cap. Cum scimus, si non fuit negligens; quare ergo usurpant illi visitatores jus suum in corrigendis excessibus, quia si cuilibet Episcopo sua jurisdicatio non servatur, quid aliud est, quam ecclesiasticus ordo confunditur? * Ut 11. q. 1. Pervenit, in fine, dico, quod licet Episcopus fuerit negligens: tamen admoneri, debet primo, ut extr. 2. de off. ordin. Quanto, & 11. q. 3. Nunc vero, vel ideo desertur hic Episcopo negligenti, quia in alio præjudicatur ei, cum constituuntur visitatores in sua dioc. cesi. Joann. n Hic videtur, quod si ecclesia una agat de subiectione alterius ecclesiæ, quod non sit agendum contra ipsam ecclesiam, sed potius contra illam ecclesiam, quæ est in possessione ejus. Ad id faciat sup. de elect. Quællam, lib. 3. 16. q. 3. Inter, sup. de sent. & re judic. Dilecti, lib. 2. D. de lib. exhibend. l. ult. D. de servitutib. l. ult. D. si servitus vendic. Is, cujus familia. Arg. contra sup. de appell. Ad audientiam, lib.

* Confunditur.

li de Cantia cum suis pertinentiis (a), & possessionibus petiisset, asserens ad se eandem, tam in spiritualibus, quam in temporalibus pertinere, allegavi ante omnia jus commune, quia cum eadem ecclesia constituta [1] sit in dicec. Sabin. ut dicebat sub ipsius debebat consistere potestate juxta canonic. sanctiones, & infra. In temporalibus quoque ad se dictam ecclesiam pertinere, idem Episcopus nitebatur ostendere per publicum instrumentum, in quo continetur expresse Joannem Sabin. Episcopum Hugoni Farfen. Abbati, & duabus personis post ipsum Govaldo Panavello cum suis pertinentiis jam dictam ecclesiam locavisse pro annua IV. sol. Papiensi pensione, in Assumptione Beatæ Mariæ persolvenda. Sed pars vestra proposuit instrumento prædicto nullam fidem penitus adhibendam, propter superlinearem scripturam, & rasuram loco suspecto factam, ubi videlicet annotatio [b] temporis recensetur, fuit insuper ex ipsius parte propositum, quod cum ab ecclesia sancti Angeli nomine monasterii vestri multo tempore fuerit certa pensio ecclesiæ Sabin. soluta, manifeste liquebat ad eandem ecclesiam, a qua locatio fuerat (2) facta, jure proprietario pertinere, & infra. Ad hoc autem procurator respondebat prædictus, quod etsi quidam testes se vidisse deponant ecclesiam sancti Angeli pensionem IV. sol. Sabin. Episcopo persolvisse, nullum tamen ex hoc vestro monasterio poterat præjudicium generari, cum non appareat (c) pensionem ipsam ex parte monasterii fuisse solutam, & quamquam etiam testes asserant se vidisse multotiens prætaxatam pensionem exsolvi, non tamen ostenditur tanto tempore præstita, quod usque ad præscriptionem [d] legitimam porrigatur. Item si cum ad rei proprietatem locatio facta non sufficit (e), ita nec solutio, nec perceptio pensionis, & infra. His igitur, & aliis intellectis, quæ coram Cardinalibus suprædictis pars utraque proponere procuravit, quia nobis constitit suprædictam ecclesiam sancti Angeli constitutam [f] esse in dicec. Sabin. de con. f. n. Episcopale jus in

omnibus spiritualibus eidem Episcopo adjudicavimus in eandem, illis dumtaxat exceptis, quæ per authentica scripta ei dignoscuntur esse subtracta, & infra. Quia vero instrumentum prædictum, per quod Episcopus suprædictam ecclesiam prætendebat sibi quoad spiritualia (3) vindicare, ad faciendam super hoc fidem invalidum esse cognovimus utpote propter prædicta (g) de jure suspectum: vos ab impetitione ipsius, quoad temporalia ejusdem ecclesiæ duximus sententialiter absolvendos, eidem super hoc silentium imponentes.

CAPUT II.

Idem.

CUM d. f. & c. & infra. Nos igitur super prædictis per memoratum Card. instructi, quia causa ipsa in nostra non poterat præsentia terminari, utpote cum nuntius monasterii super procuratione, vel ratihabitione (h) litteras non haberet, eam vestro duximus examini committendam, discretioni vestræ per Apostolica s. m. quatenus, si vobis constiterit Abbatem ipsum ad sedem Apostolicam super hoc antequam in eum Episcopus suspensionis, vel excommunicationis; & in monasterium interdicti sententias tulerit, legitime appellasse, vel monasterium a jurisdictione esse ipsius ecclesiæ Aurien. exemptum, eo non obstante, quod Abbas ab Episcopo, sicut dicitur, circumventus, præter fratrum suorum assensum, & obedientiam repromisit (i), cum fraus & dolus ei patrocinari non debeat, sententias illas judicetis ap. rem. penitus non tenere, alioquin faciatis eas per cens. eccl. usque ad satisfactionem congruam inviolabiliter observari. Quod si forte Abbas ipse in exemptionis probatione defecerit, nec legitima se poterit exceptione tueri, licet probet se ante prædictas sententias appellasse, nihilominus tamen monasterium ipsum Aurien. judicetis ecclesiæ subjacere, in cujus dicec. est fundatum. Similiter eo in probatione deficiente, si vobis constiterit de exemptione (4) legitima, vel præscriptione (k), tam Abbatem, quam monaste-

(1) Constructa. (2) Fuit.

(3) Temporalia. (4) Exceptione.

lib. 2. sup. ut lite non contest. Quoniam. 12. q. 2. Quicumque militum. D. de usufructu legat. Haftenus.

a Nimis est longa * petitio, ut D. de verbor. signific. verbum illud Pertinere.

b In qua citius deprehenditur vitium ut sup. de fide instrumentorum Inter lib. 3. Joana.

c Præsumitur tamen, quod nomine monasterii solvantur. 12. q. 3. Pontifices, 7. q. 1. Scire, sed numquid tenetur solvens censum, assignare causam solutionis? Questio est Sabbatina: arg. quod non sup. de censib. Pervenit.

d Et tamen a tribus Abbatibus fuit solutus, sic sup. de causa, possess. Cum ecclesia, sup. de off. deleg. Cum olim, lib. eod. e Sup. de fide instrument. cap. 1. & C. locati Ad probationem, nam æque potest ille, qui non est dominus locare, ut dominus. D. locati, Qui insulam, in princip. tamen possessio probatur per solutionem pensionis. D. de acquir. possess. Quamvis, §. primo. D. de rei vindic. Quædam.

f 16. q. 7. Omnes. g Scilicet propter rasuram in loco suspecto, & superlinearem scripturam, sic sup. de fide instrum. cap. 1. lib. 3. sup. de fide instrum. Ad audientiam, lib. 3. Ad hoc enim, ut credatur instrumento; oportet, quod sit sine omni suspitione, ut sup. de refer. Cum adeo, lib. 2. C. de edict. D. Hadr. l. ult. sed quid si rasura reposita fuerit eadem manu? Non videtur, quod obstat, sup. de privil. Cum olim, lib. 3. & C. de fide instrum. Comparationes. Item quid si rasura sit in loco uno, & tamen per illa, quæ posita sunt in instrumento, probetur propositum? Videtur, quod sufficit ad probandum, sup. de sent. & re jud. Cum I. & A. lib. 3. C. si ex falsis instrument. l. 3. Joann.

h Notare vult differentias inter litteras procuratorias, & litteras de rato: nam ubi aliquis simpliciter constituitur, licet generaliter constitatur, tamen transigere non potest, sed si cum clausula de rato tunc transigere potest, alias nihil operaretur illa adjectio, & sic intelligitur, D. de procurat. Mandato.

i Non enim potuit renouare privilegio suo, sup. de arbitris. Cum tempore, lib. 3.

k Hic de una exceptione permittitur transire ad aliam *, sic sup. de præscript. Auditis, lib. 3. D. de except. Nemo. Similiter de una actione transitur ad alias *, sup. de confirm. utili examinata, lib. 3. C. de inoffic. test. Contra, Arg. contra sup. de appell. Sollicitudinem, lib. 3. D. de tributaria, Quod in heredem. §. Eligere. C. de non numerata pecun. authent. Contra qui propriam, de hoc videtur, sicut dixi, 13. q. 1. in fine. Jo.

* Larga.

* Contrarii.

* Contrarias.

sterium ab eisdem Episcopi impetitione penitus absolvatis.

CAPUT III.

Idem in conc. Later. const. XIV.

c. ult. e. t.

NE nimia religionū diversitas gravem in ecclesia Dei confusionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de cetero novam inveniat religionem (a), immo unam de approbatis assumat; similiter qui volunt religiosam domum de novo firmare regulam, & institutionem unam de approbatis (b) accipiat. Illud etiam prohibemus, ne quis in diversis monasteriis locum monachi habere præsumat, neque unus Abbas pluribus (c) monasteriis præsidere.

TITULUS XIV.

DE CONSECRATIONE ECCLESIE, VEL ALTARIS.

CAPUT I.

Idem Archiepiscopo Bisuntino Pont. anno XV.

c. 6. de consecr. eccles.

Ligneis ædificiis ecclesie vestre casu quodam consumptis, parietibus tamen illæsis, ac mensa principalis altaris in sua extremitate modicam passa fracturam, quæsiisti per sed. Ap. edoceri, si propter hoc ipse altaris, vel etiam totius ecclesie debet consecratio innovari. Ad quod tibi sic duximus respondendum, quod cum parietes (d) in sua integritate permanerint, & tabula altaris mota, vel enormiter læsa non fuerit, ob causas prædictas (1) nec ecclesia, nec altare debet denuo (2) consecrari.

TITULUS XV.

DE CELEBRATIONE DIVINI

OFFICII.

CAPUT I.

Idem Sevicens. Episcopo.

c. 7. de consecr. eccles.

Consulisti, & infra. Cæmeteria vero, in quibus excommunicatorū corpora sepeliuntur per suorum violentiam propinquorum, reconcilianda erunt asperione [e] aquæ (f) solemniter benedictæ, sicut in dedicationibus ecclesiarum fieri consuevit.

CAPUT II.

Idem in conc. Lat. const. XVII.

c. 9. de celebr. miss.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam aliqui ecclesiarum prælati circa commestationes superfluas, & confabulationes illicitas, ut de aliis raceamus, medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquentes, vix ad diurnum concentum avium excitantur, transcurrendo undique continuata syncopa (g) matutinum, sunt & alii qui missarum solemnities vix celebrant in anno, & quod

(1) *Casum prædictum.*

deterius est, interesse contemnunt: et si quando his evidenter intersunt, chori silentium fugientes intendunt externis colloquutionibus laicorum, dumque auditum ad indebitos sermones fundunt, aures intentas non porrigunt ad divina. Hæc igitur, & similia sub pena suspens. penitus inhibemus, dis. præcipientes in virtute obedientiæ, ut divinum officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent pariter, & devote.

TITULUS XVI.

DE BAPTISMO, ET EJUS

EFFECTU.

CAPUT I.

Idem in eod. const. IV.

Licet Græcos diebus nostris ad obedientiam f. Ap. revertentes (h) fovere, ac honorare velimus, mores, ac ritus eorum, quantum cum domino possumus, sustinendo; in his tamen illis deferre nec volumus, nec debemus, quæ periculum generant animarum, & ecclesiasticæ derogant honestati. Postquam enim Græcorum ecclesia cum quibusdam complicitibus, & fautoribus suis, ab obedientia sed. Ap. se subtraxit, in tantum Græci ceperunt abominari Latinos, quod inter alia, quæ in derogationem eorum impie commitebant, si quando sacerdotes Latini super eorum celebrassent altaria, non prius ipsi sacrificare volebant in ipsis, quam ea tamquam per hoc inquinata lavissent, baptizatos etiam a Latinis ipsi Græci rebaptizare ausu temerario præsumebant, & adhuc sicut [i] accepimus, quidam hæc agere non verentur. Volentes igitur tantum scandalum ab ecclesia Dei amovere, sacro suadente concilio, districtè præcipimus, ut talia de cetero non præsumant, conformantes se tamquam filii obedientiæ sacrosanctæ Romanæ ecclesie matri suæ, ut sit unum ovile, & unus pastor. Si quis autem tale quid præsumpserit, excommunicationis mucrone percussus ab omni officio, & beneficio ecclesie suspendatur.

c. 6. de baptismo.

CAPUT II.

Idem in eod. const. XX.

Statuimus (k), ut in cunctis ecclesiis christiana, & Eucharistia sub fidei custodia clavibus adhibitis conservetur, ne possit ad illa temeraria manus extendi ad aliqua horribilia, vel nefaria generanda. Si vero is, ad quem spectat custodia, ea incaute reliquerit, tribus mensibus ab officio suspendatur, & si per ejus incuriam aliquid nefandum contigerit, graviori (l) subiaceat ultioni.

c. 1. de custod. euch.

TI.

a Nam novum collegium non potest institui inconsulto Principe, ut D. de colleg. lib. 3.
 b Sic qui novam constituit dignitatem in ecclesia, constituit eam secundum consuetudinem aliarum ecclesiarum, ut extr. 3. de consuet. Cum olim. Similiter nova ecclesia regitur consuetudine aliarum, ut extr. 3. de censibus, cap. ult. Joann. c Sicut nemo potest simul regere Abbatiam, & ecclesiam sæcularem, 16. q. 1. Presbyteros. Joann. d Hic patet, quod quamdiu parietes integri sunt, quod non est consecranda ecclesia, vel etiam si parietes sunt successive reparati, ut de consecr. dist. 1. De fabrica. Item patet hic quod alia est consecratio ecclesie, alia altaris, ut sup. eod. Ad hoc, lib. 2. Jo. e Sed si in ecclesia essent sepulti, etiam parietes essent dealbandi, ut de consecr. dist. 1. Ecclesiam. f Ut sup. de dedicat. eccles. Proposuit. Jo. g De consecr. dist. 4. Retulerunt. h De jure enim ecclesia Græcorum est subiecta Romanæ ecclesie, ut 24. q. 1. Rogamus. Jo. i De consecr. dist. 1. Pervenit. Jo. k De consecr. dist. 1. Pervenit. Jo. l Arg. quod propter culpam tenetur quis ad omnia illa quæ sequuntur ex illa culpa, 31. q. 2. De neptis, 1. q. 1. Placuit, extr. 2. de homicid. Inspectis, arg. contra 15. q. 1. Inebriaverunt, & D. de furtis Verum. Jo.

TITULUS XVII.
DE IMMUNITATE ECCLESIAE, ET
EJUS ORNATU, ET REVERENTIA
RELIQUIARUM.

CAPUT I.

Idem in eod. const. XX. (1)

c. 2. de cufod. eueh.

Relinqui nolumus incorrectum, quod quidam clerici ecclesias (a) sic disponunt (2) supelleſtilibus propriis, & etiam alienis, ut potius domus laicæ, quam Dei basilicæ videantur; non conſiderantes, quod dominus non ſinebat, ut vas transferretur per templum. Sunt & alii, qui non ſolum eccleſias dimittunt incul- tas (b), verum etiam vaſa miniſterii, & veſtimenta miniſtrorum, ac pallas altaris, nec non ipſa corporalia tam immunda relinquunt, quod interdum aliquibus ſunt horron. Quia vero zelus nos com. dom. Dei, firmiter prohibemus, ne hujusmodi ſupelleſtilia in eccleſiis admittantur, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, ſeu alias neceſſitates urgentes, ad eas oporteat habere refugium, ſic tamen, ut neceſſitate ceſſante res in loca priſtina reportentur. Præcipimus quoque, ut ordinaria vaſa, corporalia, veſtimenta prædicta munda, & nitida ſerventur, nimis enim videretur abſurdum, in ſacris ſordes negligere, quæ dedecent in profanis.

CAPUT II.

Idem in eodem const. LXII.

e. ult. de reliquiis.

CUM ex eo, quod quidam ſanctorum reliquias venales exponunt, & eas paſſim oſtendunt, Chriſtianæ religioni detractum ſit ſæpius, & ne in poſterum fiat, præſenti decreto ſtatuiſmus, ut antiquæ reliquiæ amodo extra caſſam nullatenus oſtendantur, nec exponantur venales; inventas autem de novo nemo publice venerari præſumat, niſi prius auctoritate Rom. Pont. fuerint approbatæ. Prælati vero non permittant illos, qui ad eorum eccleſias cauſa venerationis accedunt, vanis ſigmentis, aut falſis decipi documentis, ſicut in plerisque locis occasione quæſtus fieri conſuevit.

TITULUS XVIII.
DE CENSIBUS.

CAPUT I.

Idem Comiti Tolofano.

V. c. 26. de verb. ſign.

Super quibusdam, & infra. Volumus inſuper, ut ab eccleſiis, & domibus religioſis albergaras (c), vel procurationes nullatenus exigas, ſicut in mandatis dignoſceris recepiſſe, quas tu etiam liberalitate (d) propria remiſiſti.

Tom. IV.

(1) XIX.

a In eccleſiis tamen iudicari poteſt, & debet, ut 2. q. 2. Præceptum. b De conſecr. diſt. 1. Veſtimenta. c Nam nec patroni, nec advocati eccleſiarum aliquid poſſunt petere a clericis, niſi ab Ep̄ſcopo fuerit inſtitutum, ſup. de iure patron. Præterea, lib. 1. d Nam in neceſſitate nemo liberalis exiſtit. D. de adimend. vel retinend. legatis. L. Rom legatam; tamen eatenus tenuit remiſſio, quatenus tenuit obligatio, ſup. de appellat. Ad præſentiam, lib. 1. 16. q. 1. Frater noſter, D. de remiſſion. L. un. alias nulla fuit obligatio, ut D. de verbor. obligat. Dotem ſtipulatus. Tamen quandoque id, quod nullum eſt, confirmatur per adoptionem, ut D. de adimend. legat. L. Legatum. e Hoc ideo dicit, quia triplex eſt procuratio; una, quæ debetur ratione viſitationis, ut hic; alia, quæ debetur ratione conſuetudinis, ut 18. q. 2. Servitia *, tertia, ratione paſſi, quod interpoſitum eſt in ipſa fundatione, ut extr. 1. de iure patron. Præterea, 18. q. 2. Eleutherius. f Niſi ipſi intereſſe non poſſint, ut ſup. eod. Inter. De hac procuratione conſuevit tractari 10. q. 1. Relata, & q. 3. cap. Illud. Jo. g Sic ergo, qui gravat eccleſiam in procuratione, in duplum punitur; ſed qui gravat eam in cenſis, in quadruplum punitur, ut 18. diſtinct. Quoniam. Joann. h Extr. 3. de immunit. eccleſ. Non minus, & de cenſibus, Cum inſtantia.

CAPUT II.

Idem in conc. Lat. conſt. XXXIII.

Procurationes, quæ ratione viſitationis (e) debentur Ep̄ſcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet aliis etiam Ap̄ſed. Leg. aut nuntiis, abſque manifeſta, & neceſſaria cauſa nullatenus exigantur, niſi cum perſonaliter (f) viſitationis officium impendant: evectionum, & perſonarum mediocritatē obſervent in Later. conc. conſtitutā, hoc adhibito moderamine circa legatos, & nuntios, ut cum oportuerit eos apud aliquem locum moram facere neceſſariam, ne locus ille propter ipſos nimium aggravetur, procurationes recipiant moderatas ab aliis eccleſiis, vel perſonis, quæ nondum fuerunt de ſuis procurationibus aggravatæ, ita quod numerus procurationum numerum dierum, quibus moram hujusmodi fecerint, non excedat: & cum aliqua non ſufficeret per ſe ipſam, duæ, vel plures conjungantur in unum. Porro viſitationis officium exercentes, non quærant, quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti, prædicationi, & exhortationi, correctioni, & reformationi vacando; ut fructum referant, qui non perit. Qui autem contra hoc venire temptaverit, & quod accepit, reddat, & eccleſiæ, quam taliter aggravavit, tantumdem impendat (g).

c. 23. de cenſib.

CAPUT III.

Idem in eodem const. XLVI.

Adverſus Conſules, & Rectores civitatum, & alios, qui eccleſias, & viros eccleſiaſti- costalliis, ſeu collectis, & exactionibus, & aliis aggravare nituntur, volens immunitati eccleſiarum Later. concil. (h) providere, præſumptiones hujusmodi ſub anathematis diſtinctione prohibuit, tranſgreſſores, præſumptores, & fautores eorum excommunicationi præcipiens ſubjacere, donec ſatiſfactionem impenderint competentem. Verum ſi quando forſan Ep̄ſcopus ſimul cum clericis tantam neceſſitatem, & utilitatem proſpexerint, & abſque ulla coactione ad relevandas utilitates, & neceſſitates communes, ut laicorum non ſuppetant facultates, ſubſidia per eccleſias duxerint conferenda, prædicti laici humiliter, & devote recipiant cum gratiarum actionibus. Propter impudentiam tamen quorundam Rom. Pontifex prius conſulatur, cujus intereſt communibus utilitatibus providere. Quia vero nec ſic quorundam malitia contra Dei eccleſiam con- quievit, adiicimus, ut conſtitutiones, & ſenten- tiæ, quæ a talibus, vel de ipſorum mandato fue- rint promulgatæ, inanes, & irritæ habeantur, nul-

c. 7. de imm. eccl.

P p p p

lo

(2) Exponunt.

* Servitium.

lo [a] umquam tempore valituræ. Ceterum quia fraus, & dolus alicui patrocinari non debet, nulus vano decipiatur errore, ut intra tempus regiminis (b) sustineat anathema, quasi post illud non sit ad satisfactionis debitum compellendus; nam & ipsum, qui satisfacere recusaverit, & successores ipsius, nisi satisfecerit intra mensem [c], manere decernimus ecclesiastica censura conclusum, donec satisfecerit competenter; cum succedat in onere, qui substituitur in honore.

CAPUT IV.

Idem in eodem const. XXXIV.

c. 8. e. t.

Quia plerique Prælati, ut procuracionem, aut servitium aliquod impendant, legato, vel aliis, plus extorquent a subditis, quam exsolvant, & in eorum damnis lucra sectantes, quarunt prædam potius, quam subsidium in subditis, id de cetero fieri penitus prohibemus. Quod si quis forte præsumperit, & sic extorta restituat, & tantundem cogatur pauperibus d) elargiri. Superior autem, cui fuerit querela deposita, si negligens fuerit in hujus executione constituti, canonicæ subiaceat ultioni.

TITULUS XIX.
NE CLERICI SÆCULARI NEGOTIO
SE IMMISCEANT.

CAPUT I.

Idem Episcopo Asculano.

c. 8. ne cler.

Sicut te accepimus referente, cum ven. fr. noster Ostien. Episcopus olim per tuam transiens (1) civitatem, tibi dederit in mandatis, ut presbyteros, & diaconos, & subdiaconos, quos

ibidem invenit passim (e) tabellionatus officium exercentes, excommunicationis vinculo innodares, & eos, qui ab illis publica receperint instrumenta; tu licet id feceris ex mandato prædicti Episcopi, dissimulasti (f) postmodum de subdiaconis, donec qualiter contra ipsos (2), & alios in sacris ordinibus constitutos deberes procedere, sedem duceres Apostolicam consulendam. Quocirca fr. tuæ per Ap. sed. mand. quat. clericis in sacris ordinibus constitutis tabellionatus officium per beneficiorum subtractionem ap. post. interdicis.

CAPUT II.

Idem in conc. Lat. const. XVIII.

c. 9. e. t.

Sententiam sanguinis (g) nullus dicet clericus, aut proferat, sed nec sanguinis vindictam exercent, aut ubi exercentur, interfit. Si quis autem hujus occasione statuti ecclesiis, vel ecclesiasticis personis aliquod præsumperit inferre dispendium, per cens. eccl. compescatur, nec quisquam clericus litteras dicet, aut scribat pro vindicta sanguinis destinandas; unde in curiis principum hæc sollicitudo non clericis sed laicis committatur. Nullus quoque clericus ruptariis, aut ballistariis, aut hujusmodi viris sanguinis præponatur, nec illam chirurgiæ (b) partem subdiaconus, aut sacerdos exercent, quæ vel adustionem, vel incisionem inducit, nec quisquam purgationi aquæ ferventis, vel frigidæ, seu ferri candentis ritum cujuslibet benedictionis, aut consecrationis impendat, salvo nihilominus prohibitionibus de monachiis [3], sive duellis antea promulgatis.

LIBER QUARTUS.

TITULUS I.
DE SPONSALIBUS, ET
MATRIMONIIS.

CAPUT I.

Idem.

c. 26. de sponsal.

TUA nos duxit fraternitas consulendos, &

infra. Consequenter autem quævisisti, cum quandam mulierem quidam aliter inducere nequivisset, ut sibi commisceretur carnaliter, nisi desponsaret eandem, nulla sollempnitate adhibita, vel alicujus presentia, dixit illi; te Joannes desponsat, cum ipse Joannes minime

(1) *Transisset.* (2) *Eos ipsos.* (3) *Monachiis*, scribe.

* Al. sup.

a Sic ergo non valet sententia lata tempore excommunicationis, ut infra de hæret. *Excommunicamus*, immo etsi detegitur alicujus excommunicatio post sententiam, retractatur sententia, ut extr. * de sentent. & re judic. *Ad probandum*, nec privilegia ipsorum tenentur, ut 3. q. 4. *Nullius*. Joann.

b Sic ergo iudex post depositum officium conveniri potest, & hoc ideo est, quia convenitur ex maleficio, quod perpetravit; secus si conveniretur ex contractu, nam administratores civitatum, & tutores, vel curatores non conveniuntur post depositum officium ex contractu, quem fecerunt nomine civitatis, ut D. de administr. rerum ad civitat. pertinent. *Curatores*. §. *In eum*, & C. de administr. tutorum *Cum quadam*, & D. de evict. *Illud* §. primo, sed ex maleficio bene conveniuntur, deposito officio, ut 1. q. ult. *Jubemus*. D. de action. empr. *Julianus*. §. *Idem*; tamen procurator negotiorum bene convenitur deposito officio, ut D. de procurat. *Procurator*.

* Eis.

c Si tamen prius communicaverit ei * in crimine, excommunicatus est, ut extr. 3. de sent. excomm. *Nuper*; sed cum ipse iudex excommunicatur non expresso nomine, quare statim onus illud non pervenit ad successorem? arg. extr. 1. de off. deleg. *Quoniam*. Respond. quia illud onus provenit * ex delicto, unde non descendit ad alios, ut 24. q. 3. *Si heres*, ideo autem præfigitur mensis, quia usque ad illud tempus præsumitur consensisse, ut prima q. 1. *Constat*. Est autem ille canon, extr. de immunit. eccl. *Non minus*, post admonitionem canon latæ sententiæ: & ex hoc patet, quod si iudex sæcularis admonetur, ne usurpet jurisdictionem ecclesiasticam, vel in iudicando clericos, vel aliud, quod statim incidit in excommunicationem.

* Pervenit.

d Sup. cap. proximo, contra, & infra de sentent. excommunicat. *Sub interminatione*. Solutio. Hic ignorabatur, quantum quilibet contrulisset, & ideo jubetur dari pauperibus. e In omnibus causis sive criminalibus sive civilibus quod non licet, ut cap. prox. sed in causa ecclesiastica non remouentur tabelliones, argum. sup. de probat. *Quoniam*, lib. eod. & sic potest intelligi, 27. q. 2. *Multorum*.

f Forte ideo, quia non fuit legatus illius loci, unde ibi nihil statuere poterat, sup. de offic. deleg. *Novis*.

g Episcopi nec possunt dare sententiam criminum, nec alios hortari, ut dent, ut extr. 3. de excess. præl. *Ex litteris*, nec clericus potest eas scribere, ut hic, & 23. q. 4. *Illud*. Si autem Episcopus habet jurisdictionem temporalem, deleget causam criminalem alii, quod facere potest secundum canones, ut 23. q. 4. *Illud*, 2. q. 7. *Sicut*, licet secundum leges non possunt delegari, nisi cum iudex non potest interesse, ut D. de offic. ejus, cui mandata est jurisdictione l. 1. Jo. b Extr. 3. * de atat. & qualit. *Ad nostram*. Jo.

* Jo.

me (1) vocaretur, sed finxit se vocari Joannem, non credens esse conjugium, eo quod ipse non vocaretur hoc nomine Joannes, nec haberet propositum contrahendi, sed copulam tantum extorquendi carnalem; utrum inter prædictos sit matrimonium celebratum, cum mulier consenserit, & consentiat in eundem; & ille dissenserit, & dissentiat; nec aliud quidquam egerit, quam superius est expressum, nisi quod cognovit eandem. Super quo tuæ fr. respondemus, quod cum præfatus vir prædictam desponsavit (a) mulierem, in propria persona, & sub nomine alieno, quo tamen vocari se finxit, & inter eos sit carnalis copula subsequuta (b), videtur forte (c) pro conjugio præsumendum, nisi tu nobis expresse scripsisses, quod ille nec proposuit, nec consenserit illam ducere in uxorem, quod qualiter tibi constiterit, non videmus. Nos tamen, quid juris sit, rescribentes, quod si res ita se habuerit, videlicet quod ille eam non proposuit ducere in uxorem, nec umquam consensit in prædictam personam (2), non debet ex illo facto conjugium judicari; cum in eo nec substantia erat conjugalis contractus, nec forma (d) contrahendi conjugii valeat inveniri, quoniam ex altera parte dolus solummodo adfuit, & defuit omnino consensus, sine quo cetera nequeunt factus perficere (3) conjugale.

CAPUT II.

Idem Episcopo Bebracen.

c. 27. eod.

CUM in tua dioc. & infra. Sane quia contingit interdum, quod aliquibus volentibus contrahere matrimonium, bannis, ut tuis ver-

(1) Non. (2) Inter prædictas personas.

(3) Conficere.

• Si iste desponsavit eam, quibuscumque verbis usus fuerit, potius est considerandum, quid fuerit factum, quam quid fuerit dictum, sup. de appell. *Ad audientiam*, lib. 3. sup. de verborum signific. *In his*, lib. 2. C. plus valere, quod agi. L. *Si quis*, Item simulatio, sive dolus non impedit matrimonium spirituale, 27. dist. *Quod interrogasti*, ergo nec carnale. Item ratione simulationis cogetur stare cum muliere, si mulieri placuerit, sup. de eo, qui duxit in matrimonium, quam pol. per adult. cap. 1. Sed hæc omnia non proficiunt, si protestatio coram omnibus facta præcessit, coram quibus protestabatur se non animo contrahendi facere, 31. q. 2. *Lotharius*, sup. de his quæ vi, metusve causa fiunt, *Relatum*, lib. 1. nam simulata nuptiæ pro nullo habentur. D. de ritu nupt. *Simulate*. Nec obstat, si dicas, quod per signa probatur matrimonium, sup. de sponsalibus, *Cum apud*, lib. 3. sed illud matrimonium videtur, cum contraria voluntas non apparet, nec enim præsumitur voluntatem mutata esse ex sequenti facto, nisi hoc probetur, sup. de his, quæ merus causa, *Relatum*. D. de probationibus, *Ei qui*. Idem potest dici, cum quis desponsavit aliquam sub conditione, si protestetur, quod cognoscendo eam non recedit a conditione, quia per coitum non purificatur matrimonium; non enim per coitum semper receditur a conditione. Quid enim si sic contrahatur, *contraho matrimonium tecum, si tu es virgo? vel si invenero te virginem?* & in coitu non reperitur virgo, dum tamen illud probari possit? sed quid si protestetur, & dicat, quod omnia, quæ dicit, vel facit, non facit animo contrahendi matrimonium; sed postea publice dicat: „consentio in te“? In eo casu potius recurramus ad communem intelligentiam verborum, quam ad suum intellectum, sup. de sponsalibus, *Ex litteris*, & hoc ideo, quia talia verba non possunt deservire suæ intentioni, sed secus est in casu proposito. Sed obijcio; per verba illa nihil dicitur; aut aliquid aliud concipitur, quam vox significet, ut D. de rebus dubiis, *In ambiguo*, arg. sup. de offic. deleg. *Cum super*, lib. 3. ergo matrimonium non contrahitur per illa verba, sed illud obtinet, ubi locutio est obscura, vel ambigua; ubi enim non sunt ambigua, non queritur de voluntate. D. de legat. 2. *Illud*.

• Ratione cuius videtur absolute consensisse in eum, sup. de sponsal. *De illis*.
c Non dubitative proponitur, sic 33. q. 2. *Ansverere*. d Consensus enim semper requiritur, 27. q. 2. *Sufficit*, verba enim sunt necessaria, quantum ad ecclesiam, sup. de sponsal. *Tue*, lib. 3.

e Ergo aliquid est fama, quod tamen dicitur occultum, ut sup. de cohab. cler. *Vestra*, lib. 3.

f Immo & turpis persona videtur admittenda ad impediendum matrimonium, ut sup. eod. *Præterea*, lib. 1. sed illud obtinet, cum a persona denuntiante ortum est impedimentum, & sic est argumentum, quod ad denuntiationem criminum, criminosi non admittuntur, argum. 35. q. 6. *Episcopus*. De hoc notatur 2. q. 1. *Si peccaverit*. g Ergo videtur probari, ut sup. de testibus, *Causa litis*, lib. 2. & cap. *Cum causam*. Arg. contr. intra de accusat. *Inquisitionis*, in fine. Item patet hic, quod sola denuntiatio non impedit matrimonium contrahendum, nisi adfit fama. h Sic infra de accus. *Sicut olim*, & sic videtur, quod eodem modo iudex de plano potest inquirere de fama alicuius, non inquirendo per juramentum, nam multiplex clamor facit fidem de fama, ut sup. de accusat. *Qualiter*. Jo. i Clandestinum dicitur matrimonium tripliciter: uno modo, cum non habentur testes, ut extr. 1. de cland. despons. cap. 1. & 2. & 3. secundo modo, quod non fit cum solemnitate, ut 30. q. 5. *Aliter*, tertio modo, quod fit in eo loco, ubi contrahens ignotus est, ut extr. 2. de clandestin. despons. *Consuluit*. Tenet tamen matrimonium clandestine contractum, nisi aliud sit impedimentum, ut 30. q. 5. *Nostates*, extr. 1. eod. cap. 2. *

bis utamur, in ecclesiis secundum consuetudinem ecclesiæ Gallicanæ editis, ac nullo contradictore publice comparente, licet fama privatim e) impedimentum deferat parentelæ, cum ex parte contrahentium juramenta majorum de sua propinquitate, ut suspitionis tollatur materia, offerantur; quid tibi sit faciendum in casibus hujusmodi quæstivisti. Ad quod taliter respondemus; quod si persona gravis (f), cui fides sit adhibenda, fr. tuæ denuntiet, quod ii, qui sunt matrimonio copulandi, se propinquitate contingant, & de fama, vel scandalo [g] doceat, aut etiam per te ipsum possis certificari de plano (h), non solum debes juramenta parentum sponte oblata non recipere, verum etiam eos, qui sic contrahere nituntur, si monitis induci nequiverint, compellere, ut a tali contractu desistant, vel contra famam hujusmodi, secundum tuæ discretionis arbitrium, juramenta exhibeant propinquorum. Alioquin si persona denuntians non extiterit talis, ut diximus, vel de fama, vel scandalo non poterit edocere, ad desistendum moerere poteris, non compellere contrahentes.

TITULUS II.

DE CLANDESTINO MATRIMONIO.

CAPUT I.

Idem in conc. Later. const. LI.

CUM inhibitio (i) copulæ conjugalis sit in tribus ultimis gradibus revocata, eam in aliis volumus districtè fervari; unde prædecessorū nostrorum inhærendo vestigiis clandestina conjugia penitus inhibemus, prohibentes etiam, ne quis fa-

P p p 2

cer-

c. ult. de
cland. desp.

* Aliqui-
bus, forte.

* Ubi.

* x.

cerdos talibus interesse præsumat, quia specialem quorundam locorum *a* consuetudinē ad alia generaliter prorogando, statuimus, cum matrimonia fuerunt contrahenda, in ecclesiis per presbyteros publice proponantur, competenti termino præfinito, ut intra illum, qui voluerit (*b*), & valuerit legitimum impedimentum opponat, & ipsi presbyteri nihilominus investigent, utrum aliquod impedimentum obsistat. Cum autem apparuerit probabilis (*c*) conjectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expresse, donec quid fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis. Si qui vero hujusmodi clandestina, vel interdicta conjugia inire præsumpserint in gradu prohibito, etiam ignoranter, soboles de tali (*d*) conjunctione suscepta prorsus illegitima censeatur, de parentum ignorantia nullum habitura subsidium, cum illi taliter contrahendo non expertes scientiæ, vel saltem affectatores ignorantia videantur. Pari modo proles illegitima censeatur, si ambo parentes (*e*) impedimentum scientes legitimum præter omne interdictum etiam in conspectu ecclesiæ contrahere præsumpserint. Sane si parochialis sacerdos tales conjunctiones prohibere contempserit, aut quilibet alius etiam regularis, qui eis præsumpserit interesse, per triennium ab officio suspendatur gravius puniendus, si culpæ qualitas postulaverit; sed & iis, qui taliter copulari præsumpserint, etiam in gradu concessio, condigna poenitentia injungatur. Si quis autem ad impediendum legitimam copulam malitiosum impedimentum objecerit, ecclesiasticam non effugiat ultionem.

T I T U L U S III.

DE CONSANGUINITATE, ET AFFINITATE, ET SOBOLE SUSCEPTA EX SECUNDO MATRIMONIO.

C A P U T I.

Idem Priori sancti Honorati Arelat.

EX tenore tuarum litterarum accepimus, quod cum Petrus, & M. mulier in annis majoribus constituti per verba de præsentem matrimonium contraxissent, quidam dicens illos quinto consanguinitatis gradu sese contingere, coram te cepit matrimonium accusare, qui deinde juxta

formam canonum præfinito sacramento ad fundandam intentionem suam duos testes inducens consanguinitatem ipsam taliter computavit. Malenutrita inquit, & vir ejus Causitum, atque Mariam (*f*), Causitus vero Guiscardum, Guiscardus Mariam, Maria Gilium, Gilius nuptam Petro. Item Maria uxorem Bernardi Amalrici, quæ Beatricem uxorem Bernardi Aldeberti, quæ Beatricem uxorem Bernardi de Rogordan, quæ Petrum, de quo agitur, genuit, quem alter testium in omnibus est secutus (*g*), reliquus vero consanguinitatis gradus hoc modo distinxit. Malenutrita vero, & vir ejus Causitum, atque Mariam, Causitus autem Gordian. Gordianus (*i*) matrem (*h*) Gili, Gilius sponsam Petri, item Maria uxorem Bernardi Amalrici, uxor Bernardi Amalrici uxorem Bernardi Aldeberti, uxor Bernardi Aldeberti Beatricem matrem Petri genuisse monstratur. Porro accusatoris pars consanguinitatem sufficienter probatam asseruit ex depositionibus prædictorum. Cum enim consanguinitatis gradus competenter distinxerint, nocere non poterat, quod nomina quarundam non expresserant personarum, cum demonstratio seu circumlocutio *i* loco proprii nominis habeatur, adiiciens, quod si unius testis dictum, qui trium personarum nomina non expressit, reputaretur forte invalidum, assertioni tamen accusatoris, & testis alterius, in hoc articulo standum erat, cum in decreto [*k*] Palchalis inveniatur, quod in omni negotio principalis persona de re sibi nota veritatem dicens, pro teste merito est habenda, cui quidem uno adhibito, duo efficiuntur. Præterea supervacue videretur esse statutum (*l*), ut cum juramento deberet recipi accusator, nisi ei crederetur in hoc articulo, tamquam testi. Ad hoc fuit ex parte adversa responsum, quod cum juxta canonicas sanctiones, non solum gradus sunt distinguendi, sed etiam personarum nomina (*m*) designanda, & prædicti accusator, & testis in quarundam defecerant nominibus personarum. Perfecto ex depositionibus eorundem *n* nihil penitus probabatur, nec (*o*) obset, quod altera pars proposuit demonstrationem vicem proprii nominis obtinere, quia tunc demum demonstra-

tio,

(1) *Guiscardum, Guiscardus.*

a Extr. 1. de testibus, *Ad hæc.*

b Consanguinei tamen potius admittuntur ad accusationem, quam extranei, ut 35. q. 6. cap. 1. alius autem quilibet denunciare potest, ut extr. 3. de cognat. spirit. *Tua.* Sed quid si nulla exceptione, vel denuntiatione proposita in ecclesia matrimonium solemniter contractum est, aliquibus scientibus impedimentum, numquid matrimonium talium post mortem, vel etiam in vita ipsorum possunt accusare illi, qui sciverint impedimentum? videtur, quod non, ut sup. de testibus *Ad hæc*, lib. 1. & quia certiorari non debuit, qui non ignoravit, ut D. de action. empt. lib. 1. Item licet contrahentes fuerint in culpa, tamen scientes impedimentum fuerunt in dolo, & dolus culpæ præponderat. D. ad legem Aquiliam, *Item Mela*, in princ. & ex quo publice factum est, non admittitur contradictor, ut 8. q. 1. *Licet.* Dico, quod post mortem non potest agi de matrimonio ipsorum principaliter, sed secundo de successione filiorum ut sup. qui fil. sunt leg. *Causam*, in fine, & C. ne de statu defunct. *Quamvis.* Jo. *c* Nota probabilis causa impedit matrimonium contrahendum, ut extr. 1. de sponsal. *Præterea*, & extr. 2. de consang. & affin. *Super.*

d Id est, clandestina, vel interdicta. *e* Sic patet, quod non prodest opinio ecclesiæ, si ambo sciunt impedimentum, quin filii sint illegitimi. Sed quid si unus scit, & alter nescit? dixit H. & L. quod quantum ad scientem filii sunt illegitimi; quantum ad ignorantem legitimi, arg. C. de incest. nupt. *Qui contra*, quod non credo, immo quantum ad utrumque sunt legitimi, ut extr. 3. qui fil. sunt legit. *Ex tenore*, monstrum enim esset, quod aliquis esset partim legitimus, partim illegitimus; sicut quod aliquis esset partim liber, & partim servus, ut D. de liberationibus. L. *Duobus.* Joann. *f* *Supple.* *Genuit.*

g Si eisdem verbis, & eodem ordine fuisset secutus ipsum, suspectum esset tale testimonium, ut 4. q. 3. *Item in testibus.* *h* Nomen non exprimens. *i* Ut sup. de testibus, *Licet*, lib. eod. D. si cert. petatur. *Certum.* *k* Sup. de testibus, *In omni*, lib. 1. *l* 35. q. 6. *De parentela.* *m* 35. q. 6. *De parentela.*

(2) *Eorundem.* [3] *Non.*

tio, vel circumlocutio proprii nominis vicem supplet, cum potest de corpore, aut de persona constare. Unde cum personarum illarum, quarum nomina minime sunt expressa, nulla prorsus memoria habeatur, utpote longe retroactis temporibus defunctorum, huiusmodi circumlocutio non est proprio nomine admittenda, maxime cum videatur ibi obscuritatem manifestamingere, ubi dicitur, Maria genuit uxorem Bernardi Amalrici, uxor Bernardi Amalrici genuit uxorem Bernardi Aldeberti, cum ista compossibilia esse potuerunt, ut & Maria uxorem Bernardi Amalrici, & alia uxor (a) Bernardi Amalrici uxorem Bernardi Aldeberti genuerint, quæ filia Mariæ non fuisset, ut verbi gratia, si Bernardus Amalrici diversas habuisset uxores. Ex eadem quoque parte fuit propositum, regulariter esse verum, ut nulli prorsus accusatori (b) credi debeat, tamquam testi, cum juxta factorum canonum statuta (1) nullus in eodem negotio possit esse accusator, & testis. Supradictum vero Paschalis Papæ capitulum dicebatur ad fraternæ correctionis causam, in qua non secundum iudicarium ordinem, sed potius juxta evangelicam regulam proceditur, restringendam, quod ex ipsius capituli tenore colligitur evidenter; sic enim in evangelio continetur, *si peccaverit in te frater tuus corripe eum inter te, & ipsum; si te non audierit, adhibe tecum v. vel duos testes* &c. & tunc etiã huiusmodi testis adhibitus, non quidem commissi criminis, sed fraternæ potius commotionis testis erit. Fuit quoque subsequenter adjunctum, quod non ideo accusator cum juramento admittitur, ut ei credi debeat tamquam testi, sed cum in causa matrimonii, quoad quædam laxius, quam in aliis negotiis procedatur, dum ad testimonium admittantur tam domestici (c), quam affines, & recipere (2) testimonium de auditu (d) cujusdam compensationis intuitu fuit a sacris canonibus introductum, ut accusator cum solemnitate (e) quadam, videlicet cum juramento reciperetur, nec tamen ideo, ut testes debet recipi dictum ejus, nam in aliis controversiis, licet qui præstet calumniæ sacramentum; non tamen ei creditur tamquam testi (f). Præterea dictum unius testis, qui propriam veritatem habere se asserit per se notam, ex eo invalidum videbatur, quia cum secundum communem usum loquendi, dum quis dicit se librum aliquem per se nosse, intelligitur illum suo studio didicisse: dictus testis videbatur impossibile fuisse

testatus, qui cum nondum quinquagesimum annum attrigerit, illorum consanguinitatem suo studio se nosse proposuit, qui jam C. annis elapsis decessisse noscuntur. Præterea, cum alius testis ea, quæ super consanguinitate deposuit, a Maria Lamberti se didicisse confirmaverit, ac Maria jurata postmodum dixerit se de illis nihil scivisse penitus, vel etiam audivisse, illorum (3) dicta sic asseruit pars altera benigne interpretanda, ne alteruter de perjurio [g] arguatur, ut videlicet ille qui dixit, quod didicit a Maria, & Maria de illis nihil omnino scivisset (4), aut etiam audivisset, & tamen ea, quæ nec scivit, nec audivit ab aliquo, per se fingens dixerit (h) ipsi testi; unde cum ipse fuerit de his instructus ab ea, quæ illa penitus ignorabat, huiusmodi testimonium debet invalidum judicari (i). Cum igitur nos duxeris consulendos, quid tibi sit in præmissis negotio faciendum, nos tam supradictis, quam aliis intellectis devotioni tuæ taliter respondemus, quod cum tolerabilius sit aliquos contra statuta hominum copulatos dimittere, quam conjunctos legitime contra statuta domini separare, per depositiones huiusmodi non est ad divortii sententiam procedendum.

CAPUT II.

Idem.

TUA nos duxit fraternitas consulendos, utrum illorum sufficiat testimonium ad matrimonium dirimendum, qui consanguinitatis gradus ab avunculo, & nepote videlicet fratris filio vel sororis, cum de fratribus, vel superioribus nihil noverint, vel audierint, inceperint computare. Nos igitur inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod cum conjugium multum favoris (k) obtineat, testes hi, qui ad divortium celebrandum inducti [5] sunt, consanguinitatis computant gradus, cum a stipite debent incipere, id est a parentibus, vel germanis (l) & sic per ordinem distinguere gradus nominibus propriis, vel æquipollentibus indicibus designando personas, præsertim cum sæpius testimonium perhibeant de auditu, quod quia minus est validum, non est in articulo huiusmodi nimium laxanda facultas, cum qua ratione computationem inciperent a secunda eadem ratione ab ulterioribus inchoarent.

CAPUT III.

Idem in conc. Lat. const. E.

NON debet reprehensibile judicari, si secundum varietatē temporū (m), statuta quando-

c. 7. de consanguin. & affin.

c. 8. e. t.

[1] *Instituta.* (2) *Recipitur etiam.*(3) *Et eorum.* (4) *Novisset.* (5) *Producti.*

a Alias si non possent plures comprehendi nomine appellativo, videretur, quod tunc certa esset designatio, ut inquit. de exhered. liberorum. §. *Masculos*, & D. de legat. 2. *Nominatim*. D. de cond. & demonstr. *Nominatim*.

b Immo qui semel apparuerit inter accusatores, non potest esse testis, ut sup. de accusat. *Cum P. Joann.*

c Ut sup. de matr. contra inter eccl. contracta cap. 1. & sic consanguinei dicuntur domestici, non tamen semper familiares admittuntur in matrimonio, ut sup. de test. *In litteris*, lib. 2.

d Hoc hodie corrigitur ex parte sup. de testibus, *Licet*, lib. eod. e *S. juramenti*. Videtur hic, quod principales personæ in matrimonio jurabunt de veritate dicenda, sup. de desponsat. impuber. *Attestationes*, quod concedo. H. Tamen plus processit, ut idem esset accusator, & testis, ut 35. q. 6. cap. 1. & 2.

f Hoc ideo, quia juratur de credulitate. g Sic sup. de testibus, *Cum tu filii*.

h Ipsa Maria non jurata. i Sup. de testibus, *Licet*, lib. eod. k Sic sup. qui matrim. accus. non poss. *Pervenit*, lib. 1. Joann.

l Hic patet, quod gradus numerandi sunt, non a communi parente, sed a fratribus. Ad idem sup. de testibus *Series*, lib. 2. 35. q. 5. cap. 1. sup. de divort. *Porro*, lib. 1. Arg. contra sup. de consang. & affinit. *Quod dilectio*, lib. 2. sup. de testibus, *Licet*, lib. eod.

m 29. dist. *Sciendum*, dist. 4. *Erit*. 32. q. 4. *Obiciuntur*.

doque variantur humana, præsertim cum urgens necessitas, vel evidens utilitas idem exposcunt; quoniam ipse Deus ex iis, quæ in veteri testamento statuerat, nonnulla mutavit [a] in novo. Cum ergo prohibitiones de conjugio in secundo, & tertio affinitatis genere minime contrahendo, & de sobole suscepta ex secundis nuptiis b) cognationi viri non copulanda prioris, & difficultatem frequenter inducant, & aliquando periculum pariant animarum, cum cessante prohibitione cesset effectus, constitutiones super hoc editas sacri approbatione concilii revocantes (c), præsentis constitutione decernimus, ut sic contrahentes de cetero libere copulentur; prohibitio quoque copulæ conjugalis quartum consanguinitatis, & affinitatis gradum de cetero d) non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus tam non potest absque gravi dispendio hujusmodi prohibitio generaliter observari. Quaternarius vero numerus bene congruit prohibitioni conjugii corporalis, de quo dicit Apostolus, quod vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, nec mulier habet potestatem sui corporis, sed vir, quia quattuor sunt humores in corpore, quod constat ex quattuor elementis. Cum ergo jam usque ad quartum gradum prohibitio conjugalis copulæ sit restricta, eam ita volumus esse perpetuam, non obstantibus constitutionibus super hoc dudum editis, vel ab aliis, vel a nobis, ut si quis contra prohibitionem hujusmodi præsumperit copulari, nulla longinquitate (e) defendatur annorum, cum diuturnitas temporis non minuatur peccatum, sed augeat, tantoque sint graviora crimina, quanto diuturniora infelices animas detinent alligatas.

[1] *Sive.* (2) *Objecit.*

a Ut de pœnit. dist. 1. *Novit dominus*, & 22. q. 4. *Incommutabilis*.

b Cum tamen in hoc casu hic tollatur publicæ honestatis justitia, videtur, quod adhuc in aliis casibus generet impedimentum, ut in uxoribus duorum fratrum, vel consobrinorum; licet enim non impediatur hodie ibi secundum genus affinitatis matrimonium, remanet tamen adhuc ibi publicæ honestatis justitia, ut 35. q. 3. Porro, quia in matrimoniis non quid liceat, sed quid honestum sit, considerandum est, ut D. de ritu nuptiar. *Semper*. Similiter dico, quod adhuc frater impeditur sumere sponsam fratris, licet tantum impediatur publica honestas, quia illud est lege divina prohibitum. Quod etiam secundum leges impediatur publica honestas, habes D. de adopt. *Qui in adoptione*; vel dic, quod publica honestas est in omnibus sublata, nisi in sponsa de futuro. Joann. c) Gregorius tamen dicit: „ qui dissolvit hæc genera affinitatis, „ negat verbum Dei in æternum manere “, ut 35. q. 10. *Fraternitatis*. d) Sic ergo matrimonium illorum, qui ante constitutionem contraxerunt in quinto, vel sexto gradu, non confirmatur hic, quia constitutio matrimonii non spectat ad præterita matrimonia, ut 35. q. 3. *De incestis*, 31. dist. *Ante*, 32. q. 4. cap. 1. *In summa*; sed quid si post editam constitutionem simul steterint scienter? Dico hoc ipso confirmatum matrimonium, ut extr. 1. de conjug. serv. *Proposuit*, nam matrimonium, quod ab initio non valuit, ex post facto confirmatur, extr. 2. de matrimonio cont. interd. eccles. *Cum sis predictus*, extr. 1. de despons. impub. *Listeras*, & cap. *Accessit*. D. de ritu nuptiar. *Si quis*, & arg. extr. 2. de convers. conjug. *Placet*, arg. 32. q. 2. *Honorant*, nam & si primo consensus nullus fuit, postea confirmatur extr. 1. de sponsal. *De illis*, in auth. de nuptiis, §. *Si vero ab initio*: videtur tamen, quod verba sint necessaria exprimentia consensus, ut extr. 3. de sponsal. *Tue*, & 29. q. 2. *Si quis ingenuus*. Novus enim consensus requiritur, ut extr. 1. de eo, qui dux. in matrim. cap. 1. nisi enim expresse de novo consentiant, videtur potius antiquus consensus adhuc durare, qui nullus fuit, quam novus inchoatus, ut D. de pœnitio, *Sed si manente*. D. de arbitr. *Sicut*, in princ. & l. *Labes*, §. penult. & arg. D. de verbor. obligation. l. 1. §. *Cum adicit*. e) Et sic hodie non currit præscriptio contra accusatores matrimonii, licet olim currebat, ut extr. 3. qui matrim. accus. poss. *Per tuas*. f) Sup. de sponsalib. *Cum in tua*, lib. eod. g) Sic 17. q. 2. *Si quis incognitus*, in fine. h) 15. q. 1. *Ille*, & 17. q. 1. *Confidus*.

i) Quia ætas illa nescit, quid videat, vel audiat. C. de fals. moneta. l. 1. k) 16. dist. *Quod dicitis*, 12. q. 2. *Qui & humanis*. l) Non solum ab accusatione, sed etiam a testimonio, ut sup. de testib. *Ad hæc*. lib. 1. Sed nonne admittitur talis ad denunciandum? Viderur, quod sic, cum & juramentum ei non obstat, sup. de jurejur. *Quomodo*, lib. 3. ad hoc sup. de cogn. spirit. *Tua*. Resp. quod non, quia suspecti remouentur a denuntiatione, sicut ab accusatione, ut infra tit. 1. cap. 1. & sup. de sponsal. *Cum in tua*, lib. eod. nam cui una via prohibetur, alia non est admittenda ad id, sup. de procurat. *Tue*, D. pro socio, *Idemque*, D. de cond. inflit. *Quas sub conditione*, & hoc est verum, quia semper taciturnitas nocet volenti accusare matrimonium, nisi probaverit, quia tunc temporis non habuit probationes, ut 2. q. 7. *Plerique*. Ipsorum autem taciturnitas non præjudicat eis, quin ipsi possint accusare matrimonium, quando voluerint, sup. de restit. spol. cap. ult. lib. 1. m) Sic sup. de testib. *Præsentium*, sup. de exceptionib. *Pastoralis*, lib. 3. & videtur hic, quod juramentum non minus valet, quam præsumptio juris, quia per juramentum eliditur hic præsumptio juris, sic 35. q. 1. *Extraordinaria*. n) Aliquis admittitur ad accusandum, cujus

TITULUS IV.
QUI MATRIMONIUM ACCUSARE
POSSUNT.

CAPUT I.
Idem Episcopo Belvath.

CUM in tua dicæc. & infra. Si vero post contractum matrimonium aliquis appareat accusator, cum non prodierit in publicum, quando banni secundum præfatam consuetudinē f) in ecclesiis edebantur, utrum vox suæ debeat accusationis admitti, merito quæri potest. Super quo merito sic duximus distinguendum, quod si tempore denuntiationis præmissæ is, qui jam conjunctos impetit, extra dicæc. existeret, vel alias denuntiatio non potuit (g) ad ejus notitiam pervenire, ut puta si nimie infirmitatis (h) fervore laborans, sanæ mentis patiebatur exilium, vel in annis erat tam teneris constitutus, quod ad comprehensionem talium ejus ætas i) sufficere non valebat, seu (1) alia causa legitima fuerit impeditus, ejus accusatio debet audiri; alioquin cum rationabiliter præsumatur, quod denuntiationem publice factam (k) idem existens in ipsa dicæc. minime ignoraret, tamquam suspectus est proculdubio repellendus (l), nisi proprio firmaverit juramento (m), quod postea didicerit ea, quæ objecerit (2), & ad hoc ex malitia non procedat, quia tunc etiam si didicisset ab illis, qui denuntiationis tempore siluerunt, claudi non debet eidem aditus accusandi, quoniam etsi ab impetitione hujusmodi culpa de silentio tali contracta illos excluderet (n) (3) iste tamen amoveri nequiret, cum culpabilis non existat.

LI-

e. ult. qui
matr. acc.

LIBER QUINTUS.

TITULUS I.
DE ACCUSATIONIBUS, ET
INQUISITIONIBUS (1).
CAPUT I.

Idem.

c. 20. de ac-
cusat.

CUM d. f. &c. & infra. Inquiratis super præmissis diligentius veritatē, & si vobis constiterit prædictos, quorum nomine sunt huiusmodi de prædicto Episcopo nuntiata, publice concubinarios [a] tunc fuisse, propter quod in eos fuerit excommunicationis sententia promulgata, vel præfatum Episcopum de jam dictis excessibus non fuisse præmonitum (b) ab eisdem, vel ipsos conspirasse (c) in eum, eos a denuntiatione ipsa repellatis; alioquin auditis diligenter, quæ fuerint &c. Eidem Episcopo auctoritate nostra nihilominus prohibentes, ne super iis, pro quibus ad audientiam nostram fuerit legitime appellatum, præfatos clericos indebite gravare præsumat, donec causa prædicta juxta formam mandati nostri fuerit terminata.

CAPUT II.

Idem Episcopo Sabenien. & Vienen.
vel Ateste.

c. 21. c. 1.

Inquisitionis negotium, quam de v. f. n. Episcopo, & canonicis Valentin. vobis commisit faciendam, sine conscientie scrupulo exequi cupientes, Apostolico petiistis oraculo edoceri, utrum eorum publicanda sunt dicta, & nomina, quos interrogari contigerit, prout de testibus in publicis causis (d) fieri consuevit; an sola dicta (e) eorundem publicari sufficiat nominibus tacitis, cum idem Episcopus, & canonici manifeste sciant, qui fuerint inquisiti, & utrum contra dicta eadem debeant exceptiones seu replicationes admitti, cum contra personas dicentium admittantur. Ad quod breviter respondemus, non solum dicta, sed etiam nomina ipsa, ut quid a quo sit dictum appareat, publicanda, & exceptiones

seu replicationes legitimas admittendas, ne per suppressionem nominum infamandi, per exceptionem, non exclusionem, deponendi falsum audacia præbeat. Secundo quæsiuistis, quid vobis sit statuendum, si contra quempiam per inquisitionem probatum fuerit tale crimen, quod deponeret accusatum criminaliter, & convictum. In quo quidem duximus distinguendum, utrum tale videlicet crimen, quod deponeret accusatum criminaliter, contingit adversus aliquem inveniri, quod ordinis executionem suscepti, aut retentionem beneficii, etiam post peractam poenitentiam impediret; puta si homicidium (f) commisisset, vel adeptus esset ordinem, aut beneficium vitio simoniae, quo casu erit sicut in accusationis iudicio (g) procedendum; alioquin, secundum personæ merita, & qualitatem excessus poenam poterit iudicantis discretio moderari. Tertiæ dubitationis articulus continebat, utrum cum duo, vel plures (2) jurati affirmant, alium crimen aliquod eisdem videntibus commississe, de quo tamen aliqua infamia non laborat; an aliquam illi infligere poenam debeatis; & utrum ad petitionem quorundam quædam schedulas vobis occulte tradentium, infamationem Episcopi continentem, sit ad inquisitionem eorum, quæ in ipsis continentur schedulis, procedendum; & an fides eorum dictis debeat adhiberi, qui post juramentum interrogati secreto (h) utrum sint eorum, de quibus inquiritur, inimici, respondent, quod non diligunt illos, vel directe inimicos se asserunt eorundem, aut etiam ante juramentum id publice confitentur; nullas tamen inimicitiarum causas probabiles ostendentes. Ad hoc autem pariter respondemus, nullum esse pro crimine, super quo aliqua non laborat infamia, seu clamorosa insinuatō non præcessit, propter dicta huiusmodi puniendum; quinimmo super hoc depositiones contra eum recipi non debere; cum inquisitio fieri

[1] Inscriptionibus.

(2) Tres.

cujus auctor non admittitur: secus est in teste sup. de testib. Licet, lib. eod. Sed usque ad quod tempus obstat alicui taciturnitas? Videtur, quod incontinenti obstat, nisi statim accuset, cum audit, 32. q. 2. *Mulier*, sup. de off. deleg. cap. ult. l. 3. D. de legat. 2. *Cum quidam*, in fine, C. quomodo, & quando iudex. *Ab eo*, 2. q. 6. *Quapropter*. D. ad Macedonianum. *Si filius*. Arg. contra 20. q. 2. *Puella*, 1. q. 1. *Constus*, sup. de frig. & malefic. cap. 1. lib. 1. *Dicas*, taciturnitatem istam cum quodam temperamento intelligendam, arg. D. de solution. *Quod dicimus*. D. ex quibus caus. majores *Ab hostibus*. §. ult. Sed nonne isti prosequuntur suam injuriam? Quare ergo non admittuntur, quantumcumque criminosi sint? ut 4. q. 6. *Omnibus*. Resp. criminosis admittitur ad accusandum, sed non ad denuntiandum. Vel loquitur de notoriis fornicatoribus, qui sicut sunt privati ingressu ecclesie, ut 31. dist. §. *Verum*, sic & aliis legitimis accusationibus.

b Qui enim non admonuit, repellitur a denuntiatione, sup. de accusation. *Licet*, lib. 3.

c Sup. de sentent. & re iud. *Cum l. & A.* sup. de simonia, *Per tuas*. d Idem communibus.

e Hoc habes infra eod. *Qualiter*. f Hic corroboratur opinio doctorum, qui dicunt, quod in nullo occulto crimine impeditur executio ordinis post peractam poenitentiam, præterquam in simonia, & in homicidio, quæ notantur 50. dist. *De his*: alii solam simoniam excipiunt. Joann. g Videtur, quod in his casibus denuntians obligavit se ad rationem, arg. sup. de accus. *Super*, lib. 3. Item, videtur hic, quod idem est, si beneficium adeptus est simoniace, sicut in ordine, sed contra sup. de simon. *Dilectus*, lib. 3. ubi distinguitur, si in modum accusationis convincatur quis de simonia, deponitur: sed si in modum inquisitionis, privatur beneficio, ad idem sup. de accusat. *Qualiter*, lib. 3. & sup. de simon. *De regularibus*, lib. 2. in quibus habes, quod convictus de simonia in modum inquisitionis, solo beneficio privatur. Intelligas ergo, quod hic dicitur, quod privatur, tamquam si accusatus esset: hoc verum est, quantum ad beneficium, & officium; non tamen, quantum ad depositionem. Unde patet, quod aliud quodcumque crimen præter ista duo, quæ hic ponuntur, si probatur in modum inquisitionis, ut non ideo privandus sit reus beneficio, vel officio, sed alias puniri debet, nisi essent regulares prælati, qui pro modicis causis removentur ab administratione, sup. de simon. *Per tuas*, lib. 3. h Juxta enim interrogabit a teste, an sit inimicus alteri parti, ut 4. q. 3. *Testium*. Item

ini-

debeat solummodo super illis, de quibus clamores aliqui præceterunt; nec ad petitionem eorum, qui libellum infamationis porrigunt in occulto, procedendum (a) est ad inquisitionem super contentis ibidem criminibus faciendum; aut etiam adversus eos, contra quos fit inquisitio, fides dictis adhibenda eorum, qui post juramentum, vel ante tacite, vel expresse inimicos se asserunt eorundem, nisi forsitan ante juramentum in fraudem id facere præsumantur (b). Quæsiuistis præterea, quid statui debeat, si nihil per certam scientiam, sed tantum per famam, & eorum, qui fuerunt inquisiti, credulitatem juratam contigerit inveniri; & utrum aliquis super eo crimine reputari debeat infamatus, de quo ipsum duo, vel tres, aut etiam plures dixerint infamatum, licet de ipso nihil sinistrum etiam in publico audiat. Ad quod est nostra responsio, quod propter famam, & deponentium (1) credulitatem dumtaxat, non erit ad depositionis [c] sententiam procedendum, sed infamato canonica poterit induci purgatio secundum arbitrium judicantis: qui propter dicta paucorum (d) eum infamatum reputare non debet, cujus apud bonos, & graves læta opinio non existit.

CAPUT III.

Idem Episcopo, & Decano Silvanen.

c. 22. eod. **A**D petitionem Galterii quondam Carbonen. (2) Abbatis dilecti, filiis magistro scholarum, & magistro R. de Curcum. (3) & P. canonici * Novienen. ejusdem loci, a nobis dudum correctione (4) commissa, ipsi bis ad monasterium idem accedentes, quibus correctis ibidem nonnulla, quæ statuenda fuerant, statuerunt, inquisitionis instantiam quorundam impediendo malitia retractando [5], ad quorum contumaciam reprimendam sæculare intendebant brachium invocare. Verum dil. filius noster G. sanctæ Mariæ in porticu diac. Card. nunc Ap. sed. L. ite-

rum ad idem veniens monasterium supradictum Walterio præsentem, nec reclamante (e) super statu monasterii memorati cœpit inquirere diligenter, & cum inquisitione finita prædictum Walterium Parisius evocasset, propositurum contra inquisitionem eandem, si quid rationabiliter duceret proponendum, idem W. præsentiam ejus adiens (6) allegavit, quod in monasterii correctione procedere non valebat, quæ prædictis iudicibus prius fuerat auctoritate nostra commissa; & Cardin. ipsum ex justis causis se asserens habere suspectum, vocem appellationis ad nos emisit. Porro Cardinalis inspectis his, quæ probata fuerant contra eum, de consilio peritorum ipsum amovit a regimine Abbatiæ, dando fratribus ejusdem loci licentiam alium eligendi, qui dil. filium I. Abbatem Corbinen. tunc Priorem de Argentario (7) virum providum, & honestum elegerunt concorditer in Abbatem, & infra, His igitur, & aliis, quæ utraque pars proposuit, intellectis, & infra. Cum nobis de talibus fuerit sufficiens in tali negotio facta fides [f], propter quæ præfatus W. erat merito amovendus, & si restituendus [g] foret, propter judicarium ordinem non servatum (h), ob causas prædictas (8) ipsum providimus manere privatum regimine Abbatiæ, Joannem nihilominus supradictum, quem pro eo quod præfatus W. propter juris ordinem non servatum quodammodo inordinate remoto, intelleximus ob eandem causam per consequentiam (i) minus legitime substitutum, per sententiam amoventes, quem quia non propter personæ vitium, vel defectum, sed propter juris sollemnitate, sicut (9) præmissum est, prætermisam amovimus, ipsum postmodum restituumus (k) in Abbatem.

CAPUT IV.

Idem in conc. Later. const. VIII.

Qualiter & quando (l) debeat prælatus pro-

[1] Depositionum. (2) Carbonen. (3) Corbon. (4) Cognitione. (5) Retardando.

(6) In præsentia ejus. (7) Argentario.

(8) Supradictas. (9) Ut.

inimicitiarum causas ideo inquiri, quia non ex omnibus causis repellitur inimicus, ut plene not. 3. q. 1. cap. 2. Joann. a Immo tales puniendi sunt; ut 1. q. 1. Quidam. b Quid si testis post juramentum dicat se esse criminis, numquid credetur ei? Eadem ratione videtur, quod sic * & removebit eum, sicut & removebit ordinandum, qui confitetur crimen suum, sup. de ætat. Quævis. Sed numquid tenetur prodere crimen suum, sicut ordinandum? ut 50. dist. Ex penitentibus, cum ordo, & testimonium pari passu ambulant, 2. q. 7. Ipsi. H. dicit, quod sic, arg. 11. q. 3. Quisquis, & 35. q. 6. Si duo, & 15. q. ult. cap. 1. & cap. penult. Alii dicunt contrarium, quia licitum est alicui redimere honorem suum qualitercumque potest, 2. q. 3. Notandum. De hac materia dixi 50. dist. Ex penitentibus. Joann. c Idem, remotionis ab officio, & beneficio. d Videtur hic, quod per tres homines non probetur fama, Arg. contra sup. de sponsal. Cum in tua, lib. eod. Sed quot dicis hic paucos? Numquid undecim * ut sup. de cler. excomm. ministr. Latrones, vel 23. Millia? Ut 45. dist. Disciplina. Dico, quod tot hominum clamor famam facit, cum ex clamore scandalum suscitatur, ut infra eod. Qualiter. De hoc dixi 2. q. 5. Presbyter si a plebe, & cap. Omnibus. Joann.

a Per quod videtur recessisse a beneficio litterarum impetratarum sup. de præscript. cap. 1. in princ. lib. 3. & sup. de appell. Sollicitudinem, lib. 3. D. de arbitris Sed si in servo, in fin. & l. Si quis rem. & arg. C. communia utriusque iudicii l. 2. Sed in iudicem * qui petit inducias, vel causam absentis allegat coram ipso, ut supra ut lit. non contest. Accedens, lib. 3. vel qui postulat sibi edigenus accusationis. D. de iudiciis, Non videtur. Item ea ratione, quia legatus non potest cognoscere de causa delegata a Papa, ut sup. de offic. leg. Studuisti, lib. 2. licet possint a iudice merita causæ inquirere, ut causam instructam remittat, ut sup. de appell. Constitutus, lib. 3. Joann. f Nota, quod probationes admittæ coram eo, qui non est iudex, faciunt fidem iudici, ut hic, & 2. q. 1. In primis, 3. q. 6. Hæc quippe, quod est contra illud sup. de iudic. As si clerici. Item habes hic, quod sententia, quæ nulla est ipso iure, rata potest haberi a Principe, ut patet ex prædictis cap. sed hoc a solo Principe potest fieri, ut sententia, quæ nulla est, vel factum, quod ipso iure nullum est, possit a Principe ratificari, ut 16. q. 6. Si Episcopo, & hoc ideo, quia ipse mutat substantiam rei, ut C. de rei uxor. act. in princ. Joann. g Hic expresse habes, quod differatur restitutio propter scandalum, ut consuevit dici per illud capitulum 3. q. 6. Hæc quippe. h Quod facere poterant, 23. q. 5. Principes, sup. de foro comp. Postulasti, lib. eod. i Sic ergo sententia lata contra unum præiudicat alii, quia negotium est connexum cum illo, sic 81. dist. Tantis, & 3. q. 6. Hæc quippe. k Una manu occidit, & alia vivificat; una manu tollit, & altera dat. Joann. l Videamus qualiter procedendum sit in inquisitione, &

* Non malo.

* XL.

* Non consentis, forte add.

c. 24. o. t. ce-

&

cedere ad inquirendum, & puniendum sub- testamenti colligitur evidenter, ex quibus postea
ditorum excessus, ex auctoritate novi, & veteris processerunt canonice sanctiones. Sicut olim

Tom. IV.

Q q q q

aper-

& quali pœna puniendus sit, qui convictus est in modum inquisitionis. Primo ergo videtur distinguendum, an fiat inquisitio de excessu personæ alicujus, an de statu alicujus ecclesiæ; ut si fiat inquisitio de excessu alicujus personæ, ut tunc possit procedi lite non contestata; ut extr. 3. ut lite non contest. *Quoniam frequenter.* Si autem inquiretur super statu monasterii, vel ecclesiæ, ut tunc necessaria sit litis contestatio, & alia communis forma judiciorum ut extr. 3. de testib. *Cum olim.* Item in alio est differentia, cum agitur super statu ecclesiæ, & cum agitur de excessu alicujus personæ; quia ubi agitur de statu monasterii, recipiuntur testes qualescumque etiam conspiratores; sed ubi agitur de excessu alicujus personæ, secus, ut extr. 3. de sent. & re jud. *Cum I. & A.* Item distinguendum est, an iudex ex officio suo inquireat ad clamorem famæ, an aliquo promovente inquisitionem iudex cognoscat; quia si aliquo promovente inquisitionem cognoscat, non est cogendus reus ad iuramentum aliquod, ut per illud possit instrui adversarius; sed ipse inducet testes, & si defecerit actor, punietur, ut extr. 3. de accusat. cap. ult. Si autem iudex ex suo officio inquireat, tunc ipse iudex inducet testes, & faciet reum iurare, ut respondeat ad interrogata, ut extr. 3. de accusat. *Cum dilectus.* Sed numquid publicatis attestacionib. potest de novo ab aliis testibus inquireri, & de eodem crimine? Sic, ut 2. q. 1. *Notum,* & q. 5. *Habet,* & cap. *Menam.* Sed si non iudex, sed adversarius induceret * testes, tunc non possit secundo inquireri de eodem crimine, quia timor esset, quod vellet testes subornare. Item inquisitor descendet ad locum, ubi persona conversatur, de qua fit inquisitio, quia ibi melius potest inquireri de vita, & fama ejus, ut 24. q. 1. *Pudenda,* & 2. q. 1. *Deus omnipotens,* & extr. 1. de præsumpt. *Quosdam,* & 23. q. 1. *Paratus,* circa fiet postmodum ille, de cuius statu agitur, citabitur, & sic obiciantur ei crimina, pro quibus citatur, ut possit venire instructus, ut 5. q. 2. *Si primates,* & infra eod. cap. & si reus velit excipere contra personam inquirentis, quod sit inimicus ejus, audietur, ut infra eod. ibi *Non ex odii fomite,* vel si velit excipere contra ipsum iudicem, quod & ipse sit criminofus, unde non debet inquirere de crimine alterius, ut 2. q. 7. *Judicet,* vel si velit excipere contra illum, qui impetravit inquisitionem, ut extr. 3. de accusat. *Veniens,* vel etiam contra testes, ut infra eod. cap. iudex autem ab iis potest inquirere de crimine, qui denuntiaverunt crimen, ut extr. 3. de simon. *Licet,* & sic idem est denunciator, & testis. Sed secus est in accusatione; quia ex eo, quod aliquis semel apparuit inter accusatores, amodo non potest esse testis, ut extr. 1. de accusat. *Cum P.* & potest iudex admittere testes etiam criminofos, qui * sunt de ipsa ecclesia, si veritas non potest liquere per alios, ut extr. 3. de sent. & re jud. cap. 1. * quia illi melius noverunt veritatem, quam alii, ut extr. 3. de testib. *Veniens:* sed si extranei testes inducuntur, requiritur, quod non sint criminofos, ut extr. 3. de accusat. *Per tuas,* ubi dicitur, quod in simonia quilibet admittitur, ergo in aliis criminibus non, licet agatur in modum inquisitionis, 35. q. 6. *Episcopus,* extr. 2. de testib. cogend. *Præterea,* Testes autem jurabunt de iis, quæ sciunt vel credunt, sed de occultis peccatis rei, nihil dicent, ut extr. 3. eod. *Qualiter,* & non jurabunt simpliciter respondere ad interrogata, sed jurabunt dicere omnem veritatem, quam noverunt, sive fuerint interrogati, sive non, ut extr. 3. eod. *Cum dilectus.* Aut ergo testes probant crimen rei, aut non; si probant, tali pœna punietur, quod si est in dignitate aliqua constitutus, removebitur ab administratione perpetuo, ut extr. 3. de simon. *Per tuas,* sed minores clerici privabuntur officio, & beneficio, ut extr. 3. de simon. *Dilectus.* Tamen potest dici, quod si propter dilapidationem removeatur ab administratione, perpetuo removeatur; sed si propter aliud crimen removeatur, tunc usque ad tempus penitentia, ut per eandem decret. *Dilectus,* & 2. q. 1. *In primis.* Vel dic verius, quod si grave crimen est, de quo est convictus in modum inquisitionis, tunc privatur beneficio, ut hic dicit; sed si minus, tunc pro arbitrio iudicis, ut sup. eod. *Inquisitionis,* si vero testes nihil probant *, nisi solam famam, sed de crimine nihil dicunt se scire; tunc si crimen tale est, quod habet perseverantiam facti, admoneat ipsum primo seorsum; postea coram testibus: & si adhuc mala fama perdurat de ipso, tunc suspendat ipsum usque ad dignam satisfactionem, id est, quousque se purget, ut extr. 1. de purg. can. cap. 1. & in eo casu intelligo, quod presbyter infamatus debet suspendi, non enim dico, quod statim propter infamiam debet suspendi, nisi enormitas delicti, vel scandalum * hoc exposcat, ut extr. 3. de purg. can. *Inter,* si vero testes semiplene probant crimen, tunc indicenda est expurgatio, ut extr. 3. de purg. can. *Inter.* Si vero testes omnes dicunt eum innocentem: tunc non onerabitur aliqua * expurgatio, nisi hoc velit facere iudex ex abundantia ad sedandam infamiam, ut 2. q. 5. *Habet,* & cap. seq. Sed quid si iudex vult inquirere de crimine, reus autem dicit, ut præfiguratur terminus volentibus accusare; & si non apparuerit accusator, ut tunc audiatur expurgatio sua; numquid potius est audiendus reus, vel iudex? Videtur, quod reus sit potius audiendus, quia hoc, quod reus petit, ordinarium est, & a iure illud habet: id autem, quod iudex petit, extraordinarium videtur *, & iudex potius ordinario, quam extraordinario iudicio iudicabit, ut 2. q. 1. *Multi,* in fin. & D. de minorib. *In cause.* Dico potius audiendum iudicem volentem inquirere, quam reum volentem se purgare, quia expurgatio sequitur inquisitionem, ut extr. 3. de purg. can. *Inter.* Item numquid hic habet locum reinquisitio? Dico, quod non, quia inquisitio iudicis officio expeditur, non iure actionis, sicut nec dico habere locum redenuntiationem, sive redenuntians admonuerit, sive non, quia præsumitur, quod non sit charitativa talis redenuntiatio, quia creditur, quod ex offensa illud faciat, ut 3. q. 5. cap. 2. Item pone, quod iudex, vel adversarius induxit testes ad probandum crimen rei; reus autem vult inducere testes ad probandam innocentiam suam, videtur, quod possit etiam per familiares suos, ut si velit probare se bene administrasse, potest per suos familiares, 12. q. 2. *Manifeste.* Item si vult probare famam suam, potest per cubicularios suos, ut 2. q. 7. *Cum pastores.* Resp. si adversarius induxit testes ad probandam infamiam, vel crimen, tunc reus potest etiam inducere testes ad probandam famam, vel innocentiam suam. Si vero iudex ex officio suo inducit testes; non, quia non ita præsumitur contra iudicem, sicut contra adversarium. Pone ergo, quod Papa committat inquisitionem contra aliquem, & dicat se esse bonæ famæ, & hoc velit probare, numquid procedit iudex in inquirendo? Dico, quod in hoc casu summam fit inquisitio, non de crimine, sed de fama; sed si non clamaverit fama contra ipsum, non procedet ad inquisitionem, ut extr. 3. de accusat. *Cum oportet.* Item pone, quod ille, qui impetravit litteras inquisitionis, remotus est ob aliquam causam; numquid alter potest promovere inquisitionem, si forte iudices nolunt procedere? Vel etiam numquid iudices possunt procedere, si nullus promovet inquisitionem? Arg. quod sic, ut extr. 3. de accusat. *Cum oportet,* & D. de officio test. *Posthumus,* §. *Si quis,* quia non refert, per quem preces sint oblatae, ut C. de precib. Imp. offer. *Universis,* nec refert, unde claruerint crimina 24. q. 3. *Ecce,* Item quia hic iudex, ut supra dixi, ex officio suo procedit, unde propter inhabilitatem impetrantis non debet iudicis officium impediri, quod potest concedi, ut iudex possit procedere, sed non alter. Verius tamen credo, quod litteræ penitus non valeant, quasi per suggestionem falsi impetratae, nam si Papæ significasset se fuisse inimicum ejus, repulisset eum, ut extr. eod. *Cum oportet,* unde litteræ non valent, ut extr. 3. de reser. *Super litteris,* cum eadem causa movere debeat delegatum, quæ moveret delegantem, ut ibi dicitur. Idem dico, si aliquis impetrat litteras inquisitionis, cuius non interest, ut aliquis, qui non est subditus illius, nec hoc significat Papæ, nam præsumitur talem non charitative moveri. [e-

* Inducat.

* Si.

* Cum I.
* A.

* Proba-
verint.

* Scandalo.
* Alia.

* Est.

aperte distinximus, & nunc sacri approbatione concilii confirmamus. Legitur enim in evangelio, quod villicus ille, qui diffamatus erat apud dominum suum, quia dissipasset bona ipsius, audivit ab illo: *Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ, jam enim non poteris villicare.* In Genesi dominus ait, *descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint.* Ex quibus auctoritatibus manifeste probatur, quod non solum cum subditis, verum etiam cum prælatis excedit, si propter clamorem, & famam ad aures superioris pervenerit non quidem a malevolis, & maledicis, sed a providis, & honestis, nec semel tantum, sed sæpe, quod clamatio innuit, & diffamatio manifestat, debet coram ecclesiæ senioribus veritatem diligentius perscrutari, ut si rei poposcit qualitas, canonica distinctio culpam feriat delinquentis, non tanquam idem sit accusator, & iudex, sed quia denuntiante fama, vel deferente clamore, officii sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit observandum in subditis, diligenter tamen observandum est in prælatis, qui quali signum positi sunt ad sagittam; & quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur; & ideo sancti patres provide statuerunt, ut accusatio prælatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat ædificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsæ sed & malignæ criminationis janua præcludatur. Verum ita voluerunt providere prælatis, ne criminarentur injulte, ut tamen caverent, ne delinquerent insolenter, contra morbum utrumque invenientes congruam medicinam, videlicet ut criminalis accusatio, per quam ad deminutionem capitis, id est degradationem tenditur, nisi legitima præcedat inscriptio, nullatenus admittatur, sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus, ut jam clamor ascendat, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo ad inquirendum, & puniendum ejus excessus, non ex odii fomite, sed charitatis procedatur affectu; quatenus si fuerit gravis excessus, et si non degradetur ab ordine, ab admini-

stratione tamen amoveatur omnino, quod est secundum sententiam evangelicam, a villicatione villicum amoveri, qui non potest villicationis suæ dignam reddere rationem. Debet igitur esse præfens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam (a) absentaret, & exponenda sunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem habeat defendendi se ipsum, & non solum dicta, sed etiam ipsa nomina testium sunt ei, ut quid, a quo sit dictum, appareat, publicanda. Nec non exceptiones, & replicationes legitimæ admittendæ, ne per suppressionem nominum infamandi, per exceptionum vero exclusionem, deponendi falsum audacia præbeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus, tanto diligentius debet prælatus assurgere, quanto damnabilis eorum offensas defereret incorrectas, contra quos, ut de notoriis excessibus taceatur, etiam si tribus modis posset procedi, per accusationem videlicet, denuntiationem, & inquisitionem ipsorum, verumtamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leve compendium ad grave dispendium veniatur, sicut accusationem legitimam præcedere debet inscriptio, sic & denuntiationem charitativa monitio, & inquisitionem clamorosa insinuatio (1) prævenire, illo semper adhibito moderamine, ut juxta formam judicii, sententiæ quoque forma diceretur. Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus utiquequaque servandum, quæ cum causa requirit, facilius, & liberius a suis possunt administrationibus amoveri.

CAPUT V.

Idem in conc. Lat.

Sicut olim (b) a sanctis patribus noscitur institutum, Metropolitanis singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare, in quibus de corrigendis excessibus ac moribus reformandis præsertim in clero diligentem habeant cum Dei timore tractatum, canonicas regulas, & maxime, quæ statutæ sunt in hoc generali concilio, relegentes, ut eas faciant observari, debitam poenam transgressoribus infligendo. Ut autem id valeant efficacius adimplere, per singulas dioceses statuunt personas (c) idoneas, providas videlicet, & honestas, quæ per totum annum simpliciter, & de plano abique ulla jurisdictione (d) sollicitè investigent, quæ cor-

c. 15. eod.

[1] Infamatio.

a Hoc solum novum est, nec alibi ita expresse inveniebatur. Joann. b Ut 18. dist. *Quoniam quidam.*
c Ex eo, quod dicit *Statuant*, & non *Delegant*, patet, quod tales erunt de eodem Episcopatu, & erunt quasi testes synodales, ut 35. q. 6. *Episcopus*, tales enim melius possunt scire, quæ agantur in diocesi, quam extranei, ut extr. 3. de testibus, *Veniens*, in fin. Sed numquid isti circuibunt de villa ad villam ad inquirendum excessus? satis videtur, quod sic, ut 80. dist. *Non debere*. Item numquid facient hoc suis expensis non videntur, sed potius illi, ubi inquirent, dabunt eas, ut 12. q. 2. *Charitatem*, extr. 1. de simon. *Cum sit*. Cum enim sint tales officiales iudicis, licite recipiunt ab aliis, ut 14. q. 5. *Non sane*, & facit ad hoc 4. q. 3. *Venturis*. E contra videtur, quod ille providebit eis, qui eos constituit, ut infra eod. *Inter cetera*, & 23. q. 1. *Militare*. Ad hoc dico, quod si velint circuire de ecclesia ad ecclesiam, non petent ab aliis, nisi proprii sumptus eis desint, ut 10. q. 1. *Cavendum*; tamen non debent circuire diocesim, nisi necessitas subit, ut in authent. coll. 9. *Ut differen. iudices*, §. 1. & 2. d Cum isti non habeant jurisdictionem, ergo non possunt aliquos citare, nec cogere aliquos, ut respondeant ad interrogata; immo possunt eis dicere: „ ingressus es, ut advena, numquid ut iudices nos? “ ut 3. q. 6. *Leges*. Item qualiter credetur istis, si isti non sunt jurati, nec illi, a quibus quærent, sunt jurati, cum non credatur alicui, nisi jurato, ut 4. q. 3. *Jurejurandi*. Item quare hic primo denuntiatur metropolitano excessus, cum gradatim deberent denuntiari, primo Archidiacono; & si ille negligens esset, tunc Episcopo, & deinde metropolitano, ut 25. dist. *Perlethi*, 11. q. 1. *Pervenit*, nec habet jurisdictionem in subditos sui suffraganei, nisi appellaretur ad ipsum, ut 9. q. 3. *Conquestus*, nec talis inquisitor tenetur recipere hoc mandatum, nisi velit, ut extr. 3. de offic. ordin. *Pastoralis*. Ad hoc di-

rectione, vel reformatione sunt digna, & ea fideliter perferant ad Metropolitanum, & suffraganeos, & alios in concilio subsequenti, ut similiter his, & aliis, prout utilitati, & honestati congruit, provida deliberatione procedant; & quod statuerint, faciant observari, publicaturi ea in episcopaliibus synodis annuatim per singulas dioc. celebrandis. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, a sui executione officii suspendatur.

TITULUS II.
DE SIMONIA.
CAPUT I.

Idem.

c. 37. de simon.

PER tuas nobis litteras intimasti, quod cum D. lator presentium vellet in subdiaconum ordinari, & certum titulum non haberet, quemdam presbyterum exoravit, ut ipsum ad ecclesie suae titulum praesentaret; quod cum ille facere recusaret, ipse illi firmiter repromisit, quod nunquam si praesentaret eundem, in (1) ecclesia sua aliquam peteret portionem, & sic ad praesentationem ipsius extitit ordinatus, nec, ut asserit, in hoc se egisse illicitum aliquid intellexit. Unde cum postmodum vellet in diaconum promoveri, Episcopo commonente, ne quis interveniente promissione aliqua ordinatus accederet, idem recordatus promissionis istius, a susceptione ordinis diaconatus cessavit, hoc tibi humiliter confitens, & per te postulans edoceri, utrum ex compromissione huiusmodi reus esset, & an liceret eidem in suscepto subdiaconatus ordine ministrare, & ad ordines ascendere ulteriores (2) fraternitas tua duxit Ap. sed. oraculum requirendum. Nos igitur inquisitioni t. taliter respondemus, quod nisi cum eo fuerit misericorditer dispensatum (a), nec ad ordines superiores ascendere, nec in suscepto debet

(1) *Ab.* (2) *Altiores.*

dico, quod tales inquisitores solam famam referunt metropolitanis, ut ad clamorem istorum possit descendere, & visitare diocesim, ut 2. q. 1. *Deus omnipotens*, nec etiam famam illorum criminum denuntiabunt, si Episcopi parati sunt excessus illos corrigere, quia Episcopus non perdit jurisdictionem suam, nisi sit negligens, ut 9. q. 3. §. ult. Ad hoc ergo constituuntur illi executores, ut per eos denuntientur metropolitanis negligentiae Episcoporum. Ex hoc enim probatur Episcopos esse negligentes, quod multa * apud eos egent correctione, ut 18. dist. *Pervenit*, nec aliter potest visitare provinciam, nisi denunciatum sit ei de negligentia, unde hodie videtur esse deminuta jurisdictio metropolitani in hoc, quod cum olim poterant descendere ad dioceses, non dico, ut inquirerent de criminibus, sed ad hoc ut inquirerent, an Episcopi essent negligentes, vel non, quia aliter de negligentia Episcoporum non poterat eis constare, nisi per inquisitionem, sicut potest intelligi extr. 2. de censibus, *Sopite*, extr. 3. de praescript. *Cum ex officii*, & extr. 3. de major. & obed. *Cum ex officii*; sed hodie non possunt, quia illa inquisitio per alios expeditur, ut hic dicitur. Item minus creditur istis inquisitoribus quam aliis officariis, quia aliis officariis creditur, quousque contrarium probetur, ut 4. q. 3. §. *Aliquando*. D. de offic. praefecti urb. l. 1. §. *Quies*, extr. 1. de appell. *Cum parati*. D. de rebus eorum qui sub tut. l. *Magis*. §. *Illud*. D. de custod. reor. *Divus*. Hoc ideo, quia isti sunt tantum relatores famae. Item, quid si Archidiaconus velit tantum inquirere in aliqua villa, & isti inquisitores etiam venerint illuc ad inquirendum, numquid utrique simul poterunt inquirere? & in iudiciis evidens esset, nam pro eodem negotio partes non essent trahendae ad diversos iudices, ut extr. 3. de rescr. *Ex tenore*, sed hic una inquisitio non praesudicat alii. Dico, quod non possunt inquirere sine consensu Archidiaconi, ut 80. distinct. *Non debere*, quia plena inquisitio praesudicat semiplenae. Joann.

a An dispensatur hic cum simoniaco in ordine? quod est contra illud 1. q. 1. *Erga*. Sed numquid potest Episcopus dispensare, cum in modicis simoniis Episcopus dispenset? ut 1. q. 5. cap. ult. *Non credo*.

b Triplici de causa, tum quia hic fuit munus a lingua, ut 1. q. 1. *Sunt nonnulli*, tum quia nulla contradictio debuit admitti, 1. q. 2. *Quam pio*, tum quia per subreptionem voluit adipisci ordinem, ut 24. distinct. *Quando*, sup. de elect. *Cum dilecta*, circa fin. lib. 3. c Et ita sola voluntas facit hominem simoniacum, ut 1. q. 1. *Qui studet*. Item patet hic, quod licet spiritale jus non sit adnexum administrationi ecclesiasticae, ut in advocatis, quod tamen vendi non potest, ut 1. q. 4. *Salvator*, & 1. q. 1. *Si quis Episcopus*.

d Fingunt quidam, quod in consecratione licite aliquid petitur, dum tamen non pro consecratione peratur, sed pro consuetudine, per id quod legitur 63. dist. *Quia*, & in authent. de sanctiss. Episcopis. §. *Pro consuetudinibus*, sed istud nihil valet, ut extr. 1. de simonia. *Cum in ecclesia*. Joann.

e Potest tamen concedi, quod sub hac forma possit ei praedici, bene recipemus te, si haberes, quid comederes; ut tunc in ingressu suo possit se, & sua offerre, ut extr. 3. eod. *Tua*. Joann.

ordine secundum rigorem canonicum ministrare (b).

CAPUT II.

Idem.

Consulere, & infra. Quicumque vicedominatum, vel aliam ecclesiasticam administrationem per pecuniam administrare [3] voluerint tam ementes, quam vendentes cum Simone mago percelluntur, & ab illa ecclesia, in cujus contumeliam dare pecuniam, & accipere voluerint (c), iuste excluduntur.

CAPUT III.

Idem in conc. Later. constitut. LXIV.

Sicut pro certo didicimus, in plerisque locis a plerisque personis quasi columbas in templo vendentibus fiunt exactiones, & extorsiones turpes, & pravae, pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus clericorum, estque taxatum, quantum sit isti, vel illi, quantumve alteri, vel alii persolvendum, & ad cumulum damnationis majoris, quidam turpitudinem, & pravitatem huiusmodi nituntur defendere per consuetudinem longo tempore observatam. Tantum igitur abolere volentes absurdum, consuetudinem (d) huiusmodi, quae magis dicenda est corruptela, penitus reprobamus, firmiter statuentes, ut pro his sive conferendis, sive collatis, nemo aliquid quoquam praetextu exigere, aut extorquere praesumat; alioquin & qui receperit, & qui dederit, huiusmodi pretium omnino damnatum, cum Giezi, & Simone condemnentur.

CAPUT IV.

Idem in eod. const. LXV.

Quoniam simoniaca labes plerasque moniales infecit, ut vix aliquas sine pretio recipiant in forores paupertatis [e] praetextu: volentes huiusmodi vitium palliare, ne id de cetero fiat,

Q q q q 2

pe-

(3) *Obtinere.*

* *Multi.*

penitus prohibemus, statuentes, ut quicumque de cetero talem commiserit pravitatem, tam recipiens, quam recepta, sive sit subdita, sive prælata sine spe restitutionis, de suo monasterio expellatur (a), in locum artioris regulæ ad agendam perpetuam pœnitentiam retrudenda. De his autem, quæ ante hoc sinodale statutum taliter sunt receptæ, ita duximus providendum, ut remotæ de monasteriis, quæ perperam sunt ingressæ, in aliis locis ejusdem ordinis collocentur; quod si forte propter nimiam multitudinem (b) alibi nequiverint commode collocari, ne damnabiliter in sæculo vagentur, recipiantur in eisdem monasteriis dispensative de novo mutatis prioribus locis, & inferioribus (c) assignatis, hoc etiam circa monachos, vel alios regulares decernimus observandum. Verum ne per simplicitatem, vel ignorantiam (d) se valeant excusare, præcipimus, ut diocesani Episcopi singulis annis hoc faciant per suas diœc. publicari.

CAPUT V.

Idem in eodem const. LXVI.

c. 41. e. t.

Audivimus de quibusdam Episcopis, quod decedentibus ecclesiarum rectoribus ipsas interdicto subiiciunt, nec patiuntur alios in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniæ persolvatur (e). Præterea cum miles, aut clericus domum religionis ingreditur, aut apud religiosos eligit sepulturam, etiam si nihil religioso loco reliquerit, difficultates ingerunt, & malitias donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non solum a malo, sed etiam ab omni specie mali sit secundum Apostolum abstinendum, exactiones hujusmodi penitus inhibemus; quod si quis transgressor extiterit, exacta duplicata restituat in utilitates locorum, in quorum fuerint dispendium soluta, fideliter convertenda.

CAPUT VI.

Idem in eodem const. LXVII.

c. 42. eod.

AD Ap. aud. frequenti relatione pervenit, quod quidam clerici pro exequiis mortuo-

rum, & benedictione nubentium, & similibus pecuniam exigunt, & extorquent, & si forte eorum cupiditati non fuerit satisfactum, impedimenta ficticia fraudulenter opponunt: e contra vero, quod laici laudabilem consuetudinem (f) erga sanctam ecclesiam pia devotione fidelium introductam ex fermento hæreticæ pravitatis nituntur infringere sub pretextu canonicæ pietatis: quapropter has pravas exactiones fieri prohibemus, & pias consuetudines præcipimus observari, statuentes, ut libere conferantur ecclesiastica sacramenta, sed per Episcopum loci veritate cognita compescantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare.

TITULUS III.

DE MAGISTRIS.

CAPUT I.

Idem in eod. const. XI.

Quia nonnullis propter inopiam, & legendi studium, & opportunitas proficiendi subtrahitur, in Later. concilio pia fuit constitutione provisum, ut per unam quamquam cathedralem ecclesiam magistro, qui clericos ejusdem ecclesiæ, aliosque scholares pauperes gratis (g) instrueret, aliquod competens beneficium præberetur, quo & docentis relevaretur necessitas, & via pateret discipulis ad doctrinam. Verum quoniam in multis ecclesiis minime observatur, nos prædictum roborantes statutum adiicimus, ut non solum quælibet cathedralis ecclesia, sed etiam in aliis, quorum sufficere potuerint facultates, constituatur magister idoneus, a prælato cum capitulo, seu majori, & saniori parte capituli eligendus, qui clericos ecclesiarum ipsarum, & aliarum gratis in grammatica facultate, ac aliis instruat juxta posse. Sane metropol. ecclesia theologum nihilominus habeat, qui sacerdotes, & alios in sacra pagina doceat, & in his præsertim informet, quæ ad curam animarum spectare noscuntur. Assignetur autem cuilibet magistrorum a capitulo unius præbendæ [h] proventus, & a Metropolita-

c. 4. de magistris.

a Cum in modum accusationis de hoc sunt convicti, secus si in modum inquisitionis, ut distinguitur extr. 3. eod. *Dilectus*, Joann. b Sic extr. 1. de cleric. excomm. ministr. *Latores*.

c Sic extr. 2. de renuntiat. *Ex insinuatione*. d Sic 82. distinct. *Proposuiti*.

e Utrum alicui liceret redimere sibi quietem, notari consuevit 1. q. 1. *Nullus*, & illud probatur extr. 2. de simon. *Dilectus*. Licet enim alicui corrumpere accusatorem suum, ut 2. q. 3. §. *Notandum*, in fin. Jo.

f Littera ista videtur velle, quod licet clerici nihil possint petere pro talibus sacramentis, si tamen laici consueverunt aliqua dare, per superiorem possunt cogi ad servandam talem consuetudinem, quæ ex pietate est inducta; vel intellige, quod laici abutuntur consuetudinibus, quæ eis pietatis causa permittæ sunt, ut cum permittatur eis præsentare clericos, volunt etiam instituere; vel ex eo, quod requiritur consensus eorum in electionibus volunt eligere, vel ex eo, quod permittatur eis pasci de bonis ecclesiæ, si labuntur ad inopiam volunt rapere bona ecclesiarum, de jure debent reddere quadruplum, ut 18. dist. *Quoniam quidem*, Joann.

g Numquid ergo a divitibus possunt petere collectas? videtur, quod non, quia si vult dici philosophus, proiciat pecuniam exemplo Socratis *, ut 12. q. 2. *Gloria*, vers. *Socrates* *. Item scientia donum Dei est, ergo vendi non potest, ut 1. q. 3. *Non solum*. Item professores juris licite recipiunt pecuniam, sed non licite petunt, ut D. de variis & extraord. cognit. L. 1. §. *Est quidem*; sed contra, qui præstat obsequium, recipiet etiam mercedem, 12. q. 2. *Charitatem*. Item cum jurisperitus possit vendere justum consilium, ut 14. q. 5. *Non sane*, quare non posset magister vendere justam doctrinam? Nec obstat, si dicas, quod gratis debeat docere, fateor, & tamen potest petere pecuniam, nonne testis gratis feret testimonium, & tamen petet sumptus? ut 4. q. 3. *Venturis*, nonne Episcopus gratis consecrabit ecclesias, & tamen petet sumptus? extr. 1. de simon. *Cum sit*, & iudex gratis judicat, & tamen petit sumptus, ut extr. 3. de vita, & honest. *Cum ab omni*. & his rationibus sentio, quod magister licite petit collectam, cum ei sua plenissime non sufficiunt, ut 10. q. 1. *Priscis*, Joann.

h Quid si non vacat aliqua præbenda; tunc expectabitur, quousque vacet; pone enim, quod detur ei præbenda mortui canonici, cum illi data sit præbenda, & non canonica: numquid tenentur canonici eligere intra statutum tempus aliquem ad canonicam illam, cum semper ordo debeat esse plenus? ut D. de decurionibus, *Generaliter*. §. penult. maxime si certus sit numerus canonicorum, & juratus, & videretur, quod sic; quia si canonici ad tempus sumerent fructus alicujus præbendæ ex causa necessaria, forte ad facta tecta, nihilominus conferent canonicam, ut extr. 3. ut ecclesiast. benef. *Ut nostrum*, quia & si non habet præbendam ha-

* Cratecis malo.

* Crates.

tano tantundem, non quod propter hoc efficiatur canonicus, sed tandiu redditus illos percipiat, quamdiu perfliterit in docendo. Quod si forte de duobus metropol. ecclesia gravetur, theologo juxta modum prædictum ipsa provideat, grammatico vero in alia ecclesia suæ civitatis sive dioc. quæ sufficere valeat, faciat provideri.

TITULUS IV.
DE JUDÆIS, ET SARRACENIS.
CAPUT I.

Idem in eod. const. LXIX.

cap. 15. de
Judæis.

IN nonnullis provinciis a Christianis Judæos, seu Sarracenos habitus distinguit diversitas, sed in quibusdam sic quædam inolevit confusio, ut nulla differentia discernantur, unde contingit interdum, quod per errorem Christiani Judæorum seu Sarracenorum, Judæi, vel Sarraceni mulieribus Christianorum commiscantur. Ne igitur tam damnata commixtionis excessus per velamen erroris hujusmodi excusationis possit habere diffugium, statuimus, ut tales utriusque sexus in omni Christianorum provincia, & omni tempore, qualitate habitus publice ab aliis populis distinguantur [a], cum per Moysen hoc ipsum eis legatur injunctum. In diebus autem lamentationis, & dominicæ passionis publice minime procedentes, eo quod nonnulli ex ipsis talibus diebus, sicut accepimus, & ornatus non erubescunt incedere, ac Christianis, qui sacratissime passionis memoriam exhibentes, lamentationis signa præterdunt, illudere non formidant. Illud autem districte inibemus, ne contumeliam Redemptoris aliquatenus proflire præsumant. Et quoniam illius dissimulare non debemus opprobrium, qui probra nostra delevit, præcipimus præsumptores hujusmodi per principes sæculares condignæ animadversionis adjectione compesci, ne crucifixum pro nobis aliquatenus blasphemare præsumant.

CAPUT II.

Idem in eodem const. LXX.

c. 16. eod.

CUM sit nimis absurdum, ut Christi blasphemus aliquis in Christianos jura exerceat potestatis, quod super hoc Tolet. concil. (b) provide statuit, propter transgressorum audaciam, & hoc generali concilio innovamus, prohibentes, ne Judæi publicis officiis præferantur, quoniam

sub tali prætextu Christianis plurimum sunt infesti. Si quis autem eis officium tale commiserit, per provinciale concilium, quod singulis annis præcipimus celebrari, monitione præmissa, distractione, qua convenit, compescatur; officiali vero hujusmodi tandiu Christianorum communitio in commerciis, & aliis denegetur, donec in usus pauperum (c) Christianorum secundum providentiam dicecesani Episcopi convertatur quidquid fuerit a Christianis ademptum occasione officii sic suscepti, & officium cum pudore dimittat quod irreverenter assumpsit; hoc idem extendimus ad paganos.

CAPUT III.

Idem in eod. const. LXXI.

Quidam sicut accepimus, qui ad sacri undam baptismatis voluntarii accesserunt, veterem hominem omnino non exuunt, ut novum perfectius induantur, sed prioris reliquias intus retinentes, Christianæ religionis decorem tali commixtione confundunt. Cum autem maledictus sit homo, qui terram duabus viis ingreditur (d), & indui vestis non debeat lino, lanaque (e) contexta, statuimus, ut per prælatos ecclesiarum talis observantia veteris ritus omnino compescatur, ut quos Christianæ religioni liberæ voluntatis (f) arbitrium obtulit, salutiferæ coactionis necessitas in ejus observatione conservet, cum minus malum existat viam domini non agnoscere, quam post agnitam retroire.

cap. 4. de
apostat.

TITULUS V.

DE HÆRETICIS, ET MANICHÆIS.

CAPUT I.

Idem.

QUANTUM ecclesia laboraverit per prædicatores, & cruce signatos ad exterminandos hæreticos, & ruptarias de provincia Narbon. & partibus sibi vicinis, totus pœnæ orbis cognoscit, & quidem per Dei gratiam, & sollicitudinem nostram valde profecit, cum exterminatis utriusque terra ipsa in fide catholica, & pace fraterna jam salubriter gubernetur. Quia vero novella plantatio adhuc indiget irrigari, sacri concilii consilio ita duximus providendum, ut quoniam R. quondam Comes Tolosanus culpabilis repertus est in utrisque, nec unquam sub ejus regimine terra potuit in pacis, & fidei statu servari, sicut ex lon-

habet saltem, ea, quæ præsentibus dantur, ut extr. 3. de præbend. *Dilectus*, in fin. & extr. 1. de præb. *Relatum*, & videtur expressum extr. 3. de rescript. *Constitutus*. Sed non est ibi intercisiō illa, sed est in Alano de præb. *Constitutus*, & facit ad idem extr. 2. de institor. *In ecclesia*. Hoc dicto sequitur inconveniens, quia si dicitur istum habere canonicam, ergo moriente aliquo canonico illi assignabitur illa præbenda, & sic habebit duas canonicas, sed tantum unam præbendam. Item ex hoc sequitur, quod eadem res duplici jure censetur jure spirituum, & jure temporalium, quod esse non debet, 12. q. 2. *Concesso*. Ex hoc sequitur*, quod spiritualia essent sine temporalibus, quod esse non debet, ut 1. q. 3. *Si quis objecerit*. Ad hoc potest dici quod cum præbenda datur magistro, & non canonico, vel si assignetur præbenda ad opus ecclesiæ, vel si ex causa sibi retinent fructus, quod facere possunt, extr. 3. de constitut. *Cum M. Ferrariensis*, in eo casu statim extinguatur, & perit illud jus, quod canonica appellatur; quia ut dixi, spiritualia non possunt consistere sine temporalibus, & quam cito revertitur præbenda ad ecclesiam, statim renascitur illud jus spirituale, & sic canonici non possunt dici negligentes, cum nec vacet ob id præbenda, nec canonica. Joann.

* *Sequere-*
tur.

^a Sic liber distinguitur a servo per pileum, ut C. de Latina liber. lib. 1. §. *Sed qui pileati*, & meretrix a matrona per vestes, ut extr. 2. de sent. excomm. *Ad audientiam*, & masculus a femina per crines, & vestes ut 20. dist. *Si qua femina*. Joann. ^b Ut 54. dist. *Nulla*. ^c Sic ergo restituitur pauperibus quod injuste extortum est; sed si officium licitum esset, tunc si vellent, posset dare pauperibus injuste extorta, ut 14. q. 5. *Non saae*. Si autem dominus sciretur, a quo istud extortum est, illi potius esset reddendum, quam dandum pauperibus, ut 19. dist. *Quoniam*, & sup. eod. *Sub interminat*. Jo. ^d Nisi hoc requirat* officium, ut 3. q. 7. ^e *Idem* si coactus condicionali coactione, §. *Tria*, in fine. D. de rei vind. *Inter*. ^e 16. q. 7. *In nova*. ^f *Idem* si coactus condicionali coactione,

* *Reliqueris.*

ut

go tempore certis indiciis est compertum, ab ejus domino, quod prave gessit, perpetuo sit exclusus (a), extra terram [b] ipsam in loco idoneo moraturus, ubi dignam agat pœnitentiam deportatus [c]. Verum de proventibus (d) terræ cccc. marchas percipiat annuatim, quandiu curaverit humiliter obedire; uxor vero ipsius Comitissæ soror quondam Regis Aragon, cui ab omnibus laudabile testimonium perhibetur, quod sit catholica mulier, & honesta, terras ad suum dotalitium (e) [1] pertinentes integre habeat, & quiete, ita tamen, ut sic ad mandatum ecclesiæ faciat custodiri, quod per ipsas negotium pacis, & fidei non valeat perturbari. Tota vero terra, quam obtinuerunt cruce signati adversus hæreticos, credentes, & fautores, & receptores (f) eorum cum monte Albano, atque Tolosa, quæ magis extitit hæretica labe corrupta, dimittatur & concedatur, salvo per omnia catholicorum jure virorum, & mulierum, & ecclesiarum Comiti Montis fortis (g) viro strenuo, & catholico, qui plus ceteris in hoc negotio laboravit, ut eam teneat a quibus est de jure tenenda: residua vero terra, quæ non fuit a cruce signatis obtenta, custodiatur ad mandatum ecclesiæ per viros idoneos qui negotium pacis, & fidei manu teneant, & defendant, ut provideri possit unico filio Comitis prædicti (2) Tolosani, & postquam ad legitimam ætatem pervenerit, si talem se studuerit exhibere, quod in toto, vel in parte ipsi merito debeat provideri, pro ut magis videbitur expedire. De negotio vero Comitissæ plenius cognoscat, & quod æquum fuerit, judicetur, ita quod castrum Fuxense custodiæ nostræ commis-

sum pro ipso ad mandatum detineatur ecclesiæ, donec hujusmodi negotium terminetur. Ad hæc quoniam super his multæ poterunt dubitationes (h), & difficultates oriri, omnes ad Apostolicæ sedis judicium referantur, ne forte, quod multis est sumptibus peractum, per alicujus violentiam, seu malitiam dissolvatur.

CAPUT II.

Idem in conc. Lat. constitutio IV. (3)

EXcommunicamus igitur, & anathematizamus omnem hæresim extollentem se adversus hanc sanctam, orthodoxam, catholicam fidem, quam superius exposuimus, condemnantes universos hæreticos, quibuscumque nominibus censeantur, facies quidem diversas habentes, sed caudas adinvicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum; damnati vero præsentibus sæcularibus potestatibus, aut eorum ballivis relinquuntur (i) animadversione debita puniendi, prius clericis a suis ordinibus degradatis, ita quod bona hujusmodi damnatorum, si laici fuerint, confiscentur (k), si vero clerici, applicentur ecclesiis, a quibus stipendia [l] perceperunt. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi juxta considerationem suspitionis, qualitatemque personæ propriam ignorantiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio feriantur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur, ita quod si per annum in excommunicatione perseverint, ex tunc veluti hæretici condemnentur (m). Moneantur autem, & inducantur, & si necesse fuerit, per cens. ec. compellantur sæculi potestates, quibuscumque fungantur officiis, ut sicut reputari cupiunt, & habe-

c. 13. eod.

[1] Dotalium. (2) Præfati. (3) III.

ut 45. dist. *De Judæis*. Jo. a Ergo ecclesia potest deponere laicum a dignitate sua, ut 17. q. 4. *Si quis deinceps*, 32. q. 5. *Preceptum*, 11. q. 1. *Nullus*, & deponitur iste pro sola negligentia, quod fieri potest, 81. dist. *Distum*, 15. q. 5. *Alius*. b Sic 81. dist. *Valer*. c Ergo ad ecclesiam spectat jus deportandi, 17. q. 4. *Accedendum*, & 50. dist. *Accedens*. d Licet enim deponatur aliquis, tantum relinquendum est ei, unde ipse & sui vivant, 50. dist. *Studeat*, licet talis publica egestate laborare deberet, ut 5. q. 5. *Non omnis*. D. depositi, *Bona fides*. e Quod etiam haberet viro condemnato pro hæresi. C. ad legem Juliam majestatis, *Quisquis*.

f Qui pari pœna tenentur, ut C. de his, qui latr. occid. lib. 1. g Sed ea, quæ capiuntur in licito bello, cedunt occupanti, ut D. de acquir. rer. dominio, *Naturalem*. q. ult. Resp. non inrimo illi cedunt, qui est Princeps exercitus, scilicet Papæ, & ille tenetur dividere inter alios secundum merita eorum, 33. q. 6. *Dicat*, & 1. dist. *Jus militare*. Joann. h De feudis, & beneficiis quæsitis, unde ad dominum feudi decurrendum est, ut in constitutione Federici de feudis. i In tribus casibus traditur clericus sæculari potestati statim post depositionem in hæresi, ut hic; & cum propter calumniam, vel contumeliam, quam fecit Episcopo, depositus est, ut 11. q. 1. *Si quis sacerdotum*, & in crimine falsi, ut extr. 3. de fals. *Ad falsiorum*, alias licet sit clericus depositus pro crimine, adhuc ecclesia tuebitur ipsum, quia adhuc secundum regulam ecclesiæ vivere debet, ut 81. dist. *Distum*, nisi sit incorrigibilis, ut extr. 2. de iudiciis, *Cum non ab homine*. Joann.

k Nota, quod bona hæreticorum confiscantur, sive habeant filios, vel agnatos, sive non, ut extr. 3. de hæret. *Vergentis*, in fin. & in hoc corrigitur lex, quæ dicit, quod bona hæreticorum ad cognatos, vel agnatos deferantur, ut C. de hæret. authent. *Idem*: de Nestorianis tamen si reversi fuerint ad fidem, possunt priora bona eis restitui, ut etiam Episcopatus, ut 23. q. 4. *Ipsa pietas*, & q. 7. cap. 3. & extr. 3. eod. *Vergentis*, in fin. & quilibet istis potest licite auferre sua, ut 23. q. 5. *Si vos*, & q. 7. cap. 1. melius tamen facit, si auctoritate judicis hoc facit, ut 23. q. 3. *Sex sunt*. l Idem habes extr. 1. eod. *Ad abolendam*, & si habuerit beneficia in duabus ecclesiis, illa ecclesia plus recipiat, ubi majora beneficia habuit, ut extr. 2. de testam. *Relatum*, in fin. m Hic viderur, quod aliquis sit condemnandus de hæresi, licet non sit violenta præsumptio contra ipsum, & C. de hæret. l. 2. & sic est contrarium extr. 3. de præsumpt. cap. 1. in fin. ubi habes, quod licet vehemens sit præsumptio, non est condemnandus de hæresi. Resp. vehemens præsumptio non statim condemnat aliquem de hæresi, sed hoc facit, quod est procedendum contra eum, quasi contra suspectum, & licet præsumptio, de qua hic agitur, primo fuerit probabilis, tum propter cursum temporis, & quia noluerunt se expurgare, & quia per annum steterunt in excommunicatione, pro convictis habentur, ut 11. q. 3. *Rursus*, & *Quicumque*. Secus tamen est in aliis criminibus; nam si bona alicujus contumacis propter crimen annotata sint, si infra annum non venit, bona devolvuntur ad fiscum, sed nulla præscriptio temporis obstat ei, quin possit probare innocentiam suam, ut D. de requirendis reis, l. *Annus*. Sed quid est, quod hic dicit, quod hæreticus statim condemnandus est, nonne hæreticus sæpissime etiam admonendus est, ut respiscat? Ut 1. q. 7. *Convenientibus*, sed nullum est contrarium, quia licet sit condemnatus, tamen est admonendus, ut respiscat. Sed * quod legitur 24. q. 1. *Quæ damus*, quod post admonitionem est vitandus; verum est

*Secundum.
est

haberi fideles, ita pro defensione fidei præsent publice juramentum, quod de terris suæ jurisdictioni subjectis universos hæreticos ab ecclesia denotatos bona fide pro viribus exterminare studebunt, ita quod amodo, quodcumque quis fuerit in potestatem, sive perpetuam, sive temporalem assumptus, hoc teneatur cum juramento servare. Si vero dominus temporalis requisitus & monitus ab ecclesia terram suam purgare neglexerit (a) ab hæretica scœditate, per Metropolitan. & provinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur, & si satisfacere contempserit intra annum, significetur hoc summo Pontif. ut extunc ipse vassallos (b) ab ejus fidelitate denuntiet esse absolutos, & terram exponat catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis absque ulla contradictione possideant, & in fidei puritate conservent, salvo jure domini principalis, dummodo super hoc ipse nullum præstet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat, eadem nihilominus lege servata circa eos, qui non habent dominos principales. Catholici vero, qui crucis sumpto caractere ad hæreticorum extermin. se accinxerint, illa gaudeant indulgentia, quarum privilegio sunt muniti, quæ accedentibus in terræ sanctæ subsidium conceduntur. Credentes præterea, receptatores, defensores, & fautores hæreticorum excommunicationi decernimus subjacere, firmiter statuentes, ut priusquam quilibet tali non fuerit excommunicatione notatus, satisfacere contempserit intra annum, extunc ipso jure sit infamis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad hujusmodi, nec ad testimonium admittantur, sit etiam intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad hæreditatis successionem accedat. Nullus præterea ipsi super quocumque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur; quod si forte iudex extiterit, ejus sententia nullam obrineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, nullatenus ejus patrocinium admittatur; si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius sint momenti, sed cum auctore damnato damnentur, & in similibus id præcipimus observari: si vero clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio suspendatur, ut in quo major est culpa, gravior habeatur vindicta. Si qui autem tales, postquam ab ecclesia fuerint denotati, evitare contempserint, excommunicationis sententia usque ad satisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant hujusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta, nec eos Christianæ præsu-

mant tradere sepulturæ, nec eleemosynas, aut oblationes eorum percipiant: alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto (c) sedis Apostolicæ speciali; similiter quilibet regulares, quibus etiam hoc infligatur, ut eorum privilegia (d) in illa dioc. non ferventur, in qua tales præsumserint excessus perpetrare. Quia vero nonnulli sub specie pietatis virtutem ejus, juxta quod ait Apostolus, *abnegantes, auctoritatem sibi vindicant prædicandi*, cum idem Apostolus dicat: *quomodo prædicabunt, nisi mittantur*: omnes, qui prohibiti, vel non missi, præter auctoritatem ab Apostolica sede, vel catholico Episcopo loci subsecutam (1) publice, vel privatim prædicationis officium usurpare præsumserint, excommunicationis vinculo innodentur, & nisi quantocius resipuerint, alia competenti pœna plectentur. Adiciamus tamen, ut quilibet Episcopus, vel Archiepiscopus per se, vel Archidiaconum suum, vel alias idoneas personas bis, aut saltem semel in anno, propriam parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeat, & ibi tres, vel plures boni viros testimonii, vel etiam si expedire videbitur, totam vicinam (e) jurare compellat; quod si quis ibidem hæreticos sciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium vita, & moribus dissidentes, Episcopo eos studeat indicare, ipse autem Episcopus ad præsentiam suam convocet accusatos, qui nisi se ab objecto reatu purgaverint, vel si post purgationem exhibitam, in pristinam fuerint lapsi perfidiam, canonicè puniantur. Si qui vero ex eis juramentum obstinatione damnabili respuentes, jurare forte noluerint, ex hoc ipso tanquam hæretici reputentur. Volumus, & mandamus, & in virtute obedientiæ præcipimus, ut ad hæc efficaciter exequenda Episcopi per dioc. suas diligenter invigilent, si canonicam volunt effugere ultionem: si quis enim Episcopus super expurgando de sua dioc. hæreticæ pravitatis fermento negligens fuerit, vel remissus, cum id certis indicis (f) apparuerit, ab Episcopali officio deponatur, & in locum ipsius alter substituaturs idoneus, qui velit, & possit hæreticam confundere pravitatem.

TITULUS VI.
DE HOMICIDIO CASUALI, SEU
VOLUNTARIO.
CAPUT I.

Innoc. III.

Petrus diaconus, & monachus Sancti Joannis cap. 17. de homicid.

(1) *Susceptam*, Gregor. IX.

est in hoc, quod non sunt ei secreta fidei nostræ exponenda, ne eum astutiorē faciamus, ut 43. dist. *In mandatis*. Joann. *a* Vide, quod iudex nolens facere iustitiam, facit litem suam, & 23. q. 2. *Dominus noster*, & q. 5. *Administratores*, & 3. q. 7. *Qui sine*, & in auth. coll. 9. ut differentes iudices, §. penult. & ult. & 2. q. 7. *Sicut*. *b* Sic ergo Papa potest omnes iudices, sive Duces, sive Comites deponere propter hæresim, & etiam propter alias iniquitates, ut 15. q. 7. *Alius*, nam & transfert dignitatem de loco ad locum, ut extr. 3. de elect. *Venerabilem*. Joann. *c* Licet Episcopus non possit ipsum restituere sine auctoritate Papæ; tamen solus potest ipsum reconciliare ecclesiæ, ut extr. 1. eod. *Ad abolendam*, §. *Qui vero*, licet olim secus esset, ut 1. q. 7. *Si quis Episcopus*. *d* Nam in hoc casu nullus exemptus se potest tueri suo privilegio, quin possit excommunicari ab Episcopo loci, ut extr. 1. eod. *Ad abolendam*, in fin. Utrum autem exempti possint a suis Episcopis puniri, si deliquerint, plene notavi 6. q. 3. *Placuit*. *e* Arg. quod universitas præstabit sacramentum calumniæ. Item arg. quod infames personæ admittuntur ad denunciandum, quia vix potest esse, quin aliquis sit infamis ex eis. Quid juris de hoc sit, dixi 2. q. 1. *Si peccaverit*. *f* Nota, per indicia probari crimen, & 2. q. 8. *Sciunt*, & 32. q. 1. *Dixit*, sic & alias probatur

nis de Puna (1) sua nobis insinuatione monstravit, quod cum in sæculari ipsum habitu constitutum in ecclesia de Riglo (2) quoddam beneficium obtinentem Abbas ipsius ecclesiæ illum eodem beneficio spoliasset. Cognati, & amici ejus Abbati sæpius supplicarunt, ut beneficium restitueret sibi (a) memoratum; quo nolente ipsorum precibus acquiescere, irati plurimum, & commoti, nocte quadam in domo diaconi convenerunt, & cœna facta dicebant, quod vindictam volebant sumere de Abbate. Inhibiti autem expresse ab eodem diacono, ne Abbatem occiderent, vel aliquid sibi facerent, unde ordinis sui discrimen incurreret, & animæ detrimentum; nihilominus in eum irruerunt, & plagis impositis abierunt semivivo relicto, unde post dies aliquot expiravit. Ab illo autem tempore usque hodie prædictus diaconus de hoc, quod contigerat, tristis effectus ab administratione cessavit, & nondum expleto biennio habitum induit monachalem; unde a nobis suppliciter petiit edoceri, utrum posset in officio diaconi ministrare, & si hoc ei liceret, an posset (3) promoveri ad majorem ordinem. Licet autem, si præmissis veritas suffragatur, præfatus diaconus super Abbatis interitu (4) non videatur esse culpabilis, quia tamen bonarum mentium est, ibi culpam cognoscere (5), ubi culpa non est, quod ab administratione officii propria voluntate se suspendit, vel habitum induit regularem, sibi non ad peccatum adscribimus, sed ad meritum reputamus. Quocirca frat. v. per Apostolica scripta mandamus, quatenus si præmissa noveris veritate subnixâ, sæpeditum diaconum non solum in diaconatus officio ministrare, sed etiam ad ordinem presbyteratus accedere, si aliud canonicum non obsiterit, libere (6) concedas auctoritate Apostolica facultatem, præsertim si super hoc non fuerit similiter respersus infamia, cum ei non debeat imputari, quod contra prohibitionem (b) ejus expressam, eo causam, vel occasionem (c) non dante, ausu sacrilego, proponitis ab ejus consanguineis attemptatum.

CAPUT II.

Idem Abbati Sanctæ Trinitatis de Maleleon.

6. 18. c. 1.

Significasti nobis per litteras tuas, quod cum quidam maleficus ingressus ecclesiam de Briscio (7), Dei timore postposito, eucharistiam, cum altarium ornamentis, & libris ecclesiasticis extra ecclesiam asportasset, dilectus filius Laurentius presbyter ecclesiæ lator præsentium, regularis canonicus, quem in prædicta (8) ecclesia de Brucio (9) institueras capellanum, præfatum

iniquitatis filium fossorio arrepto percussit; sed si ad mortem tuit ictus hujusmodi, tu, & ipse penitus ignoratis. Cum autem parochiani ecclesiæ memoratæ audirent prædictum maleficum ornamenta ecclesiæ asportantem, ipsum arreptis gladiis, & fustibus in eodem loco protinus occiderunt. Prædictus (10) vero Laurentius de sua salute præcogitans evoluto anno sub titulo confessionis rei ordinem tibi revelavit, pro quo nobis humiliter supplicasti, ut cum eo misericorditer agere dignaremur. Licet autem contineatur in canone (d), quod si quattuor homines, aut quinque, vel plures contra hominem unum rixati fuerint, & ab his mortuus fuerit vulneratus, quicumque illorum ei plagam imposuerit, homicida, secundum statuta canonum, judicetur. Quia tamen in alio canone (e) dicitur de presbytero, qui diaconum equitatem percussit, & ipse cadens ex equo cervice fracta interiit, quod si non ad mortem percussus est, incaute agente presbytero, competens pœnitentia est indicenda, ita quod aliquanto tempore a missarum suspensus solemnibus denuo ad sacerdotale officium revertatur, quod non (11) veraciter qualicumque percussione presbyteri mortuus est diaconus, nulla ratione morte sacerdotis permittendus est ministrare, etiam si voluntatem non habuerint occidendi. Nos in præmissa calu credimus distinguendum, utrum constare possit, quod præfatus sacerdos non infligit (12) percussorem letalem, de qua videlicet, si aliorum vulnera non fuissent subsecuta, percussus minime interiisset: quod si percussor voluntatem non habuerit occidendi, nec ipsius studio (f), vel consilio, vel mandato processerint alii contra illum, & quidem si hoc ita se habet, quod forsitan ex eo posset ostendi, si certa apparuisset percussio ab eodem inflicta, tam modica, & tam levis in ea corporis parte, in qua quis de levi percussus non solet ad mortem, ut peritorum judicio medicorum talis percussio assereretur non fuisse letalis. Cum de ceteris credendum sit ipsi sacerdoti, qui non accusatur, vel denuntiatur ab aliquo, sed per se ipsum de sua salute sollicitus, consilium appetit salutare, post pœnitentiam eidem ad cautelam injunctam, in sacerdotali poterit officio ministrare, religionis accedente favore, cum sit canonicus regularis, & sine omni scandalo possit sacerdotale officium exercere (13). Quod si discerni (g) non possit, ex cujus ictu percussus interiit, in hoc dubio tamquam homicida debet haberi, tunc sacerdos, & si forsitan (14) homicida non sit, a sacerdotali officio abstinere, cum in hoc casu cessare

[1] Prima, Prina, forte. [2] Regulo.

(3) Possit. (4) Morre. (5) Agnoscere.

(6) Obsistat, liberam. [7] Briscio.

(8) Præfata. [9] Brusejo, al. Brusajo.

[10] Præfatus. (11) Si. (12) Infixit.

(13) Celebrare. (14) Forte.

fur aliquid per indicia, ut extr. 3. de privileg. Cum olim, in fine, & C. de rei vindic. Indicia. Joann.
 a Vide sup. 5. dist. Ad ejus. b Immo si non prohibuisset de causa *, non dedisset consilium, non teneretur, ut 1. q. 4. Quia. Secundo dico, quod de * voluntate aliquis se debeat expurgare, licet sit arg. ad hoc 2. q. 5. Quia. C. de fide instr. l. ult. C. de his, qui ad eccles. contig. Præfati.
 c Non intelligas hoc ita large, ne obstat 23. q. 5. Cum homo, & cap. De occidendis. Joann.
 d 23. q. ult. cap. ult. e 1. dist. Studeat. f Idem, qualicumque exhortatione, ut sup. de excess. præl. Ex litteris, lib. 3. Joann. g Eandem distinctionem ponit lex. D. ad legem Aquilam. Item Mela, §. Sed si plures. Sed in hoc est diversitas, quod si minus primus percussit, si postea alter occidit, primus non teneretur, nisi de vulnere secundum leges, sed non teneretur tamquam homicida, ut D. ad legem Aquilam Hinc scri-
 ptu.

fare sit tutius, quam temere celebrare, pro eo, quod in altero nullum, in reliquo vero magnum periculum timeatur. Utrum autem de illis sit simile sentiendum, quorum unus, sed quis omnino nescitur, homicidium perpetravit, si forsan ad sacros ordines recipiendos presententur, utrum omnes (a) sint pariter repellendi, cum discerni non possit, qui debeant inculpabiles judicari, diligens investigator advertat, quamvis hic casus sit ab illo valde diversus. Si vero, quemadmodum perhibetur, sacerdos iste prius ab illo percussus sacrilego, mox eum cum ligone in capite percussit, quavis vim vi repellere (b) omnes leges, & omnia jura permittant, quia tamen id debet fieri cum moderamine (c) inculpatæ tutelæ, non ad fumentam vindictam, sed ad injuriam propulsandam, non videtur idem sacerdos a pœna homicidii penitus excusatus (1), cum ratione instrumenti, cum quo ipse percussit, quod cum grave sit, non solet levem plagam inferre, tum ratione partis, in qua fuit ille percussus, in qua de modico ictu quis solet letaliter lædi, maxime cum secundum vulgare proverbium asseratur, quod qui ferit primo, ferit tangendo, qui ferit secundo, ferit dolendo. Unde pensatis omnibus ei creditur expedire, ut cum humilitate absteineat a sacerdotali officio exequendo.

CAPUT III.

Idem.

19. e. 1.

TUA nos duxit fraternitas consulendos, & intra. Tertio quævisisti Apostolicæ sedis responso explicari, quid sit de quodam monacho sentiendum, qui credens se quandam mulierem a gutturis tumore curare, ut chirurgicus cum ferro tumorem illum aperuit, & cum tumor ille aliquantulum resedisset, monachus ipse mulieri præcepit, ne se vento exponeret ullo modo, ne forte ventus gutturis apertionem intrans, sibi causam mortis inferret. Sed mulier ejus mandato contempto, dum messes colligeret, vento se exposuit incaute, & sic per apertionem gutturis sanguis multus effluxit, & mulier diem finivit extremum [2]. Quæ tamen confessæ est, quod quia vento exposuit semetipsam, sibi dederat cau-

Tom. IV.

(1) Excusari. (2) Ultimam.

puræ, & l. Item *Mela*, §. *Celsus*, secus secundum canones, ut hic. a Quæstio est Dominicalis. b Sup. de appell. *Significaverunt*, lib. 1. c Si tamen defendens ex proposito non excedit modum, non tenetur, 23. q. 3. *Non inferenda*. D. ad legem Aquiliam, *Si ex plagis*, §. primo, sicut nec excommunicatum dico, quod excedendo modum. repercutiat clericum, sup. de rest. spol. *Olim*, in fin. lib. 3. & sup. de sent. excomm. *Perpendimus*, lib. 2. Joann. d Sup. ne cler. vel monachi, cap. 2. e Quia imperitia attribuitur medico, sed non eventus mortalitatis, ut D. de offic. Præsid. *Illicitas*, sic sup. de ætat. & qual. *Ad aures*, lib. 2. f Ex eo, quod alienum officium usurpavit, si quandoque imputeret alicui aliquod delictum; tamen quæ sequuntur ex illo, non imputantur ei. Sic 15. q. 1. *Inobriaverunt*, generaliter habes 50. dist. *Sæpe*. g Sed nonne scholaris iste potius tacere debuisset? Ut 22. q. 2. *Nequis*. Item nonne dictum ejus est occasio mortis illius? Ut 23. q. 5. *Unum solum*, in fin. sup. de excess. Prælat. *Ex litteris*. Item nonne promovendus abstinere debet ab omni, per quod pervenitur ad effusionem sanguinis? 50. dist. *Clericum, qui*. Item iste, quasi testis inductus est, quod non licet promovendo in causa sanguinis, 11. q. 1. *Testimonium*. Ad hoc dico, quod clericus civiliter agere potest de crimine contra laicum, ad hoc ut sit in perpetuo carcere, vel ut pecuniariter puniatur, ut 23. q. 5. cap. 1. & sup. de Judæis. *Ira*, lib. 1. & si iudex ad talem accusationem cleri- ei durius fecerit, non tenetur clericus, sup. de judic. *Postulasti*, lib. eod. Arg. 25. q. 5. *Unum solum*, in fin. & cap. *Non nos*, & q. 3. *Maximianus*. D. de bonis libert. *Qui, cum major*, §. primo, & arg. D. de eviccion. *Si per imprudentiam*. Sed in casu proposito clericus non dixit ista tamquam testis; quod ex hoc patet, quia in causa criminali presentandi sunt testes coram iudice, ut in authent. de testib. §. *Quoniam*. Cum ergo iste nec factus, nec præcepto, nec consilio, nec defensione fecit homicidium, non tenetur, ut 1. dist. *Si quis viduam*. Item non obstat sup. eod. *Suscipimus*, lib. 1. quia illud de perfectis loquitur prædicta, quia primi nimis processerunt, & in ligando, & in cadendo. Joann. h Cum tamen per ista non sit convictus de furto, non enim eo ipso est fur, qui animo furandi intravit domum, ut D. de furtis, *Vulgaris*, §. *Qui furti*. Joann.

fam mortis; utrum videlicet, cum prædictus monachus sit sacerdos, liceat ei sacerdotale officium exercere. Nos igitur fraternitati tuæ taliter respondemus, quod licet ipse monachus deliquerit alienum officium usurpando, quod sibi minime congruebat (d, si tamen causa pietatis, & non cupiditatis id egit, & peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnemque studuit diligentiam (e), quam debuit adhibere, non est ex eo, quod per culpam mulieris contra consilium ejus accidit, adeo reprobandus, quod non post satisfactionem (f) condignam cum eo misericorditer agi possit, ut divina valeat celebrare; alioquin interdicta est ei sacerdotalis ordinis executio de rigore. Ad ultimum fuit ex parte tua propositum, quod quidam scholaris metuens, ne latrones in domo sua (3) essent, parvo assumpto gladio, ut ignem quæreret, de strato surrexit, & cum venisset ad ostium ignarus reperit ibi furem, qui cum scholari luctari incipiens, non solum ipsum scholarem prostravit ad terram, sed etiam pene ad mortem vulneravit eundem. Scholaris vero provocatus ab illo, vim vi incontinenti repellens, extracto, vel extorto latronis gladio, eundem servato juris moderamine percussit, qui perterritus fugam, quamcitius (4) potuit, maturavit. Mane itaque lucescente scholares latronem quæsierunt eundem, qui vulneratum inventum Potestati Vicentiæ tradiderunt, coram quo constanter negavit, quod præmissa minime perpetravit; unde præfatus Potestas ad eundem scholarem suos nuntios destinavit, ut exponeret, si qua sciret de fure prædicto, vel traderet interfigna, qui cultrum, quod ipse (5) latroni abstulerat, & sotulares ab eodem in ipsius domo dimissos, quos abstraxerat sibi, ne pedum strepitus audiretur, nuntiis tradidit [g] memoratis, super eodem facto se nihil amplius intromittens. Potestas igitur receptis talibus interfignis, latronem ipsum apparitoribus suis tradidit puniendum (h, qui sibi amputaverunt virilia, & oculos eruerunt; latro vero se ad quoddam cœnobium transtulit, & ibi per triduum ira, & dolore commotus, nec potum sumpsit, neque cibum, & sic de medio est subtractus. Un-

R r r r

de

(3) Hospitio suo. [4] Cito. (5) Ipsi.

de per nostrum postulas oraculum edoceri, utrum præfatus scholaris ad sacros ordines valeat promoveri. Nos igitur inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod si præfatus scholaris dignis meritis adjuvatur, propter præscriptum eventum a susceptione sacrorum ordinum nullatenus est arcendus.

CAPUT IV.

Idem Priori, & fratribus Cartusensibus.

c. 20. e. t. **S**icut ex litterarum vestrarum tenore nobis innotuit (1), cum quidam presbyter vestri ordinis, qui prius fuit (2) niger monachus, quandam mulierem prægnantem, cum qua contraxerat consuetudinem inhonestam, & quæ assererat se concepisse, ex (3) eo, quod per zonam arripuerit quasi ludens, ipsa postmodum mulier sic asserit ex eo se fore læsam, quod occasione huiusmodi abortivit, propter quod idem presbyter, proborum virorum usus consilio, se ipsum duxit ab altaris ministerio sequestrandum; quare nobis humiliter supplicastis, ut cum eo misericorditer agere dignaremur. Nos vero devot. 4 vestræ insinuatione præf. respondemus, quod si nondum erat vivificatus (a) conceptus, poterit ministrare, alioquin debet ab altaris ministerio abstinere.

TITULUS VII.

DE USURIS.

CAPUT I.

Idem electo V. de Orlonan.

c. 16. de u. fur. **S**alubriter, & infra. Sane generum ad fructus possessionum, quæ sibi sunt a socero pro numerata dote pignori obligatæ, computandos in sortem, non credimus compellendum, cum fre-

quenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii [b] supportanda.

CAPUT II.

Idem Episcopo Bon.

c. 17. eod. **M**ichael laicus sua nobis querimonia destinavit, quod N. & quidam alii Bon. ci- ves multa extorserunt ab eodem 5, & a patre suo, cujus heres existit, nomine usurarum, & infra. Attentius provisurus, ne auctoritate nostra in negotio eodem procedas, nisi dictus conquere- rens restituerit, vel adhuc restituat, si quas ali- quando ipse, vel pater c) ejus extorsit usuras.

CAPUT III.

Idem in conc. Later. const. LXVII. 6)

c. 18. e. t. **Q**uanto amplius Christiana religio ab exactione compellitur usurarum, tanto gravius super his Judæorum perfidia insolescit, ita quod brevi tempore Christianorum exhauriuntur facultates. Volentes igitur in hac parte prospicere Christianis, ne tenaciter aggraventur, synodali decreto statuimus, ut si de cetero quocumque prætextu Judæi a Christianis graves, & immoderatas usuras extorserunt, Christianorum eis participium subtrahatur, donec de immoderato gravamine satisfecerint competenter. Unde Christiani, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellantur ab eorum commerciis (d) abstinere. Præcipimus autem, & injungimus, ut propter hoc non sint Christianis infesti, sed potius a tanto gravamine studeant prohibere Judæos. Hac eadem pœna Judæos decernimus compellendos ad satisfaciendum ecclesiis pro decimis, & oblationibus debitis

[1] Percepimus. (2) Fuerat. (3) Ab. (4) Discretioni. (5) Eo. (6) LXVII.

a Sup. 2. q. 5. Consultuisti, contra. Sed illud intelligendum est, cum puerperium est formatum, ut 32. q. 2. Moise, & cap. Quod vero. Similiter distinguit lex, D. de pœnis. Si quis, §. Qui abortionis; tamen licet talis non teneatur lege canonica, vel etiam lege Mosæica, teneatur tamen lege Cornelia de sicariis, l. Si mulierem, & etiam lege Aquilia, ut D. ad legem Aquiliam. Si servus, §. Si mulier. Item si venena sterilitatis procurret, homicida judicatur, ut sup. eod. cap. ult. lib. eod. b Sic C. de jure dotalium, Pro oneribus. Ad hoc autem, ut maritus lucratur fructus rei dotalis, requiritur, quod sustineat onera matrimonii, ut D. de doli except. Pater, in princ. Item oportet, quod sit ei tradita possessio rei dotalis. D. soluto matrim. De divisione. Fructus etiam ante matrimonium percepti mulieri restituentur, nec cedunt lucro viri. D. de usuris, Videamus, §. antepenult. Similiter fructus, & fetus pecudum dotalium lucro mariti sunt, ut D. eod. Plerumque, §. primo. Idem est in fundo creditodino, vel argentifodino, ut D. soluto matrim. Divortio, §. Si vir in fundo; §. servus tamen est in fetu ancillarum dotalium, qui non cedit lucro mariti. D. de jure dotalium, Plerumq. §. Servi. Item secus in lapidicinis, ubi lapis non rearescit, & in arboribus non cædis, ut D. soluto matr. Divortio, §. Si fundus, & duobus sequentibus. Item fallit hæc generalis regula, quod cujus est emolumentum, ejus debet esse periculum, nam licet ad virum spectet emolumentum rei dotalis, non tamen periculum, vel evictio, ut D. de jure doti. Plerumque, in princ. & §. primo, & C. eod. l. prima: tamen cum distinctione, an res in dotem data sit æstimatæ an non, ut ibi distinguitur. Hoc verum est nisi res dotalis consistat in pondere, numero, vel mensura, nam talium periculum spectat ad virum. D. eod. Res in dotem. Sed obicitur, si fructus cedunt lucro mariti, quare ergo restituantur ꝑ lucris causa tam viro, quam uxori? Ut sup. de dote post divort. restit. cap. ult. sed ibi solvitur. Habes ergo hic casum, in quo usura toleratur; alios casus notavi 14. q. 3. in summa. Joann. c Cum enim ex persona patris agit, ipsum defendere teneatur. D. de regul. juris. Ex qua persona, & D. de procurator. Servum, §. penult. Sed pone, quod non agatur ex persona patris, numquid si petat usuras, potest excipi contra eum, quod pater, vel avus ejus sumpsit usuras? Videtur, quod sic, quia repetuntur, & a filio, & ab herede extraneo usura patri data, ut supra eod. Tua, lib. 1. etiam si nihil pervenerit ad filium; nam secundum canones agitur contra heredem raptoris, etsi nihil ad eum pervenerit, ut 16. q. 6. Si Episcopum, 12. q. 2. Episcopus, qui mancipavit, sup. de raptor. Litteras, lib. 1. Ergo si agere potest, multo magis excipere, quod concedo, neque enim convenitur hæres ex quasi maleficio, sed potius ex quasi contractu ratione debiti * solvi, ut instit. de obligatione. quæ ex quasi contractu ꝑ, inde est, quod in heredem datur. Sed numquid repelli potest aliquis, si nomine alieno sumpsit usuras? Quod videtur, ut 46. dist. Sicut non suo. Sed hoc non videtur, cum in suam utilitatem nihil versum est. Sed quid si ille, contra quem talis exceptio proponitur, non sit solvendo; numquid adhuc repelli potest per talem exceptionem? Videtur, quod non, dum tamen præstet cautionem, quod restituat usuras, cum potest; nam & spoliator restituitur, ut possit aliis restituere, quod accepit, sup. de rest. spol. Olim, lib. eod. nam ubi quis non potest in præsentem solvere, admittitur fidejussor, & sic dicitur satisfactum. D. de re jud. l. 4. §. At Prætor. E contra videtur, quod non, quia aliud est restituere usuras, aliud satisfacere de usuris, ut C. de pignor. vel hypothecis solvend. Item, §. primo. Dico, quod in hoc casu sufficit satisfacere argumento dictæ legis. Joann. d Idem habes extr. 3. de usuris, Post miserabilem.

* Indebiti, forte.

tis, quæ Christianis de domibus aliis percipere conlueverint, antequam ad Judæos quoquo titulo devenissent, ut sic ecclesiæ conserventur indemnes.

TITULUS VIII.
DE CRIMINE FALSI.

CAPUT I.

Idem in registro.

c. 8. de crimin. falsi.

Accedens, & infra. Fr. t. per Ap. sed. mandamus, quatenus, si prædictæ (1) litteræ, in quibus fuerat falsitas deprehensa, formam de simplici justitia habeant, cum præsumi (a) non debeat, quod pro talibus litteris, quæ de facili possunt a quibuslibet detineri, fraudem commiserit falsitatis, neque litteris (b) usus est, postquam falsas eas esse cognovit, tu et officium, & beneficium restituas, & eum super hoc ulterius non molestes (c).

CAPUT II.

Idem in registro Episcopo Jun. [2]

c. 9. e. t.

Ex conscientia, & infra. Verum nos litteras ipsas, quæ redargutæ fuerant falsitatis, diligentius intuentes, nullum in eis signum falsitatis, vel suspicionis invenimus, nisi paucarum litterarum rasuras (d), quæ nequaquam sapientis animium (e) in dubitationem vertere debuerunt; unde, si vobis colliterit prædictum R. se obligasse sub periculo causæ [f], quod illas falsas esse probaret, cum quilibet ad renuntiandum g) juri suo liberam habeat facultatem, ipsi R. super prædicta (4) ecclesia silentium imponatis (5).

TITULUS IX.

DE CLERICO EXCOMMUNICATO
MINISTRANTE.

CAPUT I.

Idem Decano, & subdecano Pictaven. & magistro P. amico de Longovado canonico Pictagoricens. (6)

c. 8. de cler. excomm.

Proposuit olim dilectus fil. magister P. clericus ven. fr. n. Episcopi Tusculani coram dil. fil. P. sanctæ Lucie ad septa sol. diacono Cardinali, quem sibi, & pœnitentiario Lemovicen. (7) concessimus auditorem, quod dil. fil. G. sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali in partibus illis Ap. sed. legationis officio fungente quidam de Lemovicen. canonici ei humiliter supplicarunt, ut in eorum ecclesia, quæ debito fraudabatur servitio clericorum, canonicos (8) ordinaret pro se, ac magistro eodem scriptore nostro preces specialiter porrigentes; ipse vero Lemovicen. (9) civitatem ingressus canonicos interpositis precibus monuit, ut illos reciperent in socios (10), & in fratres, maxime cum v. præbendæ, vel quatuor ab ultima ipsius ecclesiæ ordinatione vacassent, qui monitione ipsa devote suscepta, deliberationis inducias petierunt, post quas primo, & secundo concessas non curantibus (h) respondere, de duabus præbendis (11) Lemovicen. ecclesiæ Cardinalis prædictus eosdem clericos investivit, & infra. Si vero probaret (12) ipsum excommunicatum tunc temporis extitisse, non postponerent quod de ipso factum fuerat revocare, qui (13) mandatum Apostolicum exequentes, utriusque partis receptis testibus (i), rationibus (k) (14), & allegationibus intellectis, eamdem causam sufficienter instructam ad nostrum remiserunt examen. Cum autem propter hoc tam sæpeditus (15) magister, quam pœnitentiarius (l) (16) in nostra fuissent præsentia constituti, & acta ipsa inspici fecerimus (17) diligenter, & per pœnitentiarum testes intellexerimus factam fidem, quod W. fr. noster Lemovicen. Episcopus pluribus annis, antequam magister P. fuerit investitus, & clericos, & burgenses castri Lemovicen. contra (18) eundem P. nominatim, quem eorum dicebat consiliarium, & factorem, vinculo excommunicationis astrinxit, per testes vero magistri P. probatur, quod & si dictus Episcopus in burgenses, & eorum factores,

cus ven. fr. n. Episcopi Tusculani coram dil. fil. P. sanctæ Lucie ad septa sol. diacono Cardinali, quem sibi, & pœnitentiario Lemovicen. (7) concessimus auditorem, quod dil. fil. G. sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali in partibus illis Ap. sed. legationis officio fungente quidam de Lemovicen. canonici ei humiliter supplicarunt, ut in eorum ecclesia, quæ debito fraudabatur servitio clericorum, canonicos (8) ordinaret pro se, ac magistro eodem scriptore nostro preces specialiter porrigentes; ipse vero Lemovicen. (9) civitatem ingressus canonicos interpositis precibus monuit, ut illos reciperent in socios (10), & in fratres, maxime cum v. præbendæ, vel quatuor ab ultima ipsius ecclesiæ ordinatione vacassent, qui monitione ipsa devote suscepta, deliberationis inducias petierunt, post quas primo, & secundo concessas non curantibus (h) respondere, de duabus præbendis (11) Lemovicen. ecclesiæ Cardinalis prædictus eosdem clericos investivit, & infra. Si vero probaret (12) ipsum excommunicatum tunc temporis extitisse, non postponerent quod de ipso factum fuerat revocare, qui (13) mandatum Apostolicum exequentes, utriusque partis receptis testibus (i), rationibus (k) (14), & allegationibus intellectis, eamdem causam sufficienter instructam ad nostrum remiserunt examen. Cum autem propter hoc tam sæpeditus (15) magister, quam pœnitentiarius (l) (16) in nostra fuissent præsentia constituti, & acta ipsa inspici fecerimus (17) diligenter, & per pœnitentiarum testes intellexerimus factam fidem, quod W. fr. noster Lemovicen. Episcopus pluribus annis, antequam magister P. fuerit investitus, & clericos, & burgenses castri Lemovicen. contra (18) eundem P. nominatim, quem eorum dicebat consiliarium, & factorem, vinculo excommunicationis astrinxit, per testes vero magistri P. probatur, quod & si dictus Episcopus in burgenses, & eorum factores,

R F F F 2

tam

(1) Præfata. (2) Renonensi. (3) Debuerint. (4) Dicta. (5) Imponas. (6) Petragorien. (7) Lemoviodi. (8) Clericos. (9) Leratoen. vel, Lemocen. (10) Canonicos. (11) Præbenda.

(12) Probarent. (13) Quod. (14) Et confessionibus. (15) Sæpeditus. (16) Quam dil. fil. G. Lem. cap. Procurator. (17) Fecissimus. (18) Et.

a Nota, quod non præsumuntur litteræ falsæ, quæ sunt de simplici justitia; & quia de facili possunt haberi sicut non præsumitur, quod in re modica dolose agatur, D. de dolo. Si oleum, §. ult. unde si aliquis suggererit falsum in litteris, quæ sunt de simplici justitia, non tamen statim præsumendæ sunt falsæ, nisi probetur, quod ex certa scientia suggerit falsum, quia qui allegat, ex certa scientia falsum suggestum, dolum allegat; sed dolum est ex perspicuis insidiis probandus C. de dolo, Dolum. Si tamen alter vult probare ignorantiam, auditur. Sed qualiter eam probabit? Juramento solo, ut sup. de sent. excomm. Super eo. lib. 1. 24. q. 2. In lectum. Sed pone, quod aliquis falsum affirmet circa rem propriam, cujus notitiam habuerit; tunc præsumitur primo contra ipsum, quia non præsumitur quis ignorare statum propriæ rei. C. de rescind. vend. Quisquis. Hoc concedo, sed illam præsumptionem elidit hæc præsumptio, quia non præsumitur dolum commississe circa litteras, quæ de facili habentur, ut hic dicitur, ita sæpe una præsumptio elidit alteram circa idem factum, ut D. de in integr. restit. Divus, & 57. dist. Si quis.

b Sic sup. de excess. præl. Inter, lib. 3. Arg. contra, sup. de falsis. Ad falsariorum, lib. 3. Sed ita * loquitur in illis litteris, quæ non de facili habentur. c Arg. sup. 19. dist. In memoria, & prima dist. Si Episcopus. Joann. d Non in narratione facti, quia ex hoc nulla esset suspicio, sup. de fide instrum. Ex litteris, lib. 2. & intelligas, quando per rasuram non fuit facta ambiguitas in nomine, sup. de fide instr. Inter, lib. 3. & licet rasura litteræ non alieni inducat suspensionem, secus tamen est in cassatura lineæ: sup. de privileg. Cum olim, lib. 3. Joann. e Modica suspicio non debet immutare animum sapientis; sic nec modicum donum sup. de simonia, Et si questiones, 1. q. 1. Judices. D. de off. Præsidis, Plebiscita, sic D. de ventre inspic. l. 1. in fine. Joann. f Sic sup. de electione, Cum dilectus, in fine, lib. 3. g Sup. de foro compet. Si diligenti. Joann. h Unde eo ipso se videntur fecisse alienos ab electione, sup. de elect. Quod sicut, & Cum nobis, lib. 3. i Et idem in dubio admittebatur, quia dicebat se non esse excommunicatum, sup. de sent. excomm. Per tuas, lib. 3. & ita cum aliquis dicit alium excommunicatum, & ille dicit se absolutum, utriusque testes audientur, & est simile sup. de præscr. Illud, lib. 2. sup. de testibus Cum tu, sup. de rescind. vend. cap. 1. lib. eod. Joann. k Hæc ratio non sufficit ad absolutionem probandam, ut sup. de sent. excomm. Cum desideres, lib. 2. Sed est quedam præsumptio, ut 11. q. 3. Quibus Episcopi, 93. dist. Si inimicus. l Sic sup.

* ibi, forte.

tam clericus, quam laicos Lemovicen. excommunicationis sententiam protulisset, eos tamen ante per tres annos absolvit, quam (1) magister fuerit investitus, quibusdam presbyteris usque ad certum tempus in excommunicatione retentis, qui contra sententiam interdicti præsumperant celebrare, quodque idem Episcopus dicto (2) magistro communicavit postea in ecclesia, & in mensa. His igitur, & aliis, quæ utraque pars proposuit coram nobis, intellectis, quia juxta mandati nostri tenorem superscriptum (3) magistrum P. investituræ suæ tempore a prædicto (4) Episcopo excommunicatū extitisse (5), dictus poenitentarius, sicut obtulerat, non probavit, cum ex adverso de absolutione a, & communicatione dicti Episcopi, fides fuerit facta, quod per dictum legatum de memorato magistro P. factum est, de fratrum n. consilio per diffinitivam sententiam duximus approbandum.

TITULUS X.
DE EXCESSIBUS [6] PRÆLATORUM (7).

CAPUT I.

Idem in conc. Later. const. LX.

c. 12. de excess. præl.

Accedentibus (8) ad nos de diversis mundi partibus Episcoporum querelis intelleximus grandes, & graves quorundam Abbatum excessus, qui suis finibus non contenti, manus ad ea quæ sunt Episcopalis dignitatis (b) extendunt, de causis matrimonialibus cognoscendo, injungendo publicas poenitentias (c), concedendo indulgentiarum litteras, & similia præsumendo, unde contingit interdum, quod vilescit Episcopalis auctoritas apud multos. Volentes igitur & in his & Episcoporum dignitati, & Abbatum providere salutis, præsentis decreto firmiter prohibemus, ne quis Abbatum ad talia se præsumat extendere, si proprium voluerit periculum evitare, nisi forte quicquam eorum speciali concessione, vel alia legitima causa super his valeat se tueri.

TITULUS XI.
DE NOVI OPERIS NUNTIATIONE.
CAPUT I.

Idem Parisiën. & Trecenti Episcopis.

CUM olim, & infra. Ceterum ex procuratoris ejusdem civitatis confessione didicimus,

(1) Antequam dictus. (2) Eidem.
(3) Sæpeditum. (4) Præfato. (5) Fuisse.
(6) Executione. (7) Subditorum.

post nuntiationem novi operis sibi factam supradictam fortaliciam, stagnum, & molendinum ædificasse. Quocirca vobis pr. auctoritate præcip. mandamus, quatenus vos nostra auctoritate jam dictam fortaliciam, stagnum, & molendinum a Comite (9) demolienda judicetis sub. cujus. contr. & ap. ob. facientes eandem sententiam per cens. eccl. firmiter observari.

TITULUS XII.
DE PRIVILEGIIS.
CAPUT I.

Idem.

Veniens ad præsentiam nostram dil. fil. Abbas sancti Martini de Pannonia, & infra. Petiit a nobis postmodum idem Abbas, & humiliter postulavit, ut W. sprim. Episcopus non impediat vel faciat impediri, quo minus omnes, qui in Sungien. (10) parochia, vel comitatu consistunt, de omnibus, quæ possident, decimas sibi solvant, sicut in privilegiis felic. mem. Paschalis Papæ, & sancti Regis Stephani (d) plenius continetur. Præfatus vero Episcopus in nostra præsentia constitutus e contrario postulavit, ut decimas Simagien. 11 comitatus intra suæ dicec. terminos constitutas (12), quas detinet idem Abbas, sibi restitui faceremus, nisi dictus Abbas aliquo jure speciali (e) se ipsas possidere jure monstraret; mandantes ipsum per eundem Abbatem, cum dictum comitatum visitat, in suis ecclesiis procurari, & infra. Nos autem intellectis per ven. frat. n. Ostien. Episcopum, quem partibus concessimus auditorem, quæ proposita fuerant coram eo, objectiones propositas ab ipso Episcopo contra privilegia prædictorum Paschalis Papæ, & sancti Regis Stephani, quibus (f) Abbas sufficienter respondit, invalidas esse decernimus, ut eis non obstant. privilegia ipsa valida reputentur, si prædicti Regis (g) authenticum tale repertum fuerit, quale nobis rescriptum ipsius sub bulla (h) Karissimi in Christo filii nostri Hungarorum Regis illustris extitit præsentatum. Quantum tamen ad fundandam intentionem Abbatis proficiat, opportuno tempore decernemus. Chrisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, clerici ecclesiarum,

c. 19. de præscr.

(8) Accedentibus. 9 Communitate, forte, vel civitate. (10) Simigien.
11 Simigien. 12 Consistentes.

sup. eod. Postulasti, lib. 2. sup. de atat. & qual. Bone, lib. 2. a Sed numquid sufficit probare, quod aliquis fuerit excommunicatus, ad hoc ut debeat repelli, si non apparet litteras absolutionis? Videtur, quod sic, ut 33. q. 1. Miramur, 8. q. 5. cap. 1. C. de probat. lib. 1. Ad hoc dico, quod sufficit probare, si probet, quod quandoque nitebatur * ei ad hoc, ut debeat haberi pro absoluto, licet alias non constet de absolutione, vel per litteras, vel per testes nec sufficit probari, quod quandoque fuit excommunicatus, nisi probetur, quod tempore electionis fuerit excommunicatus; quod est bene notandum. Joann.

* Permittatur, forte.

b Quæ enumerantur 68. dist. Quorum vices chaxopiscopi, videtur ergo, quod tantum ad Episcopum spectet cognitio matrimonialium causarum, ut 35. q. 6. Multorum, sed contra extr. 1. de consanguin. & affin. Ex litteris, extr. 2. de sent. & re jud. Tenor: ubi cognitio talis spectat ad Archipresbyterum. Sed dic, quod alii Prælati ex præscripta consuetudine possunt hanc jurisdictionem habere, ut extr. 3. de præscr. Auditis, & hoc innuitur hic in fine. Joann. c Quod solus Episcopus potest, ut 50. dist. In capite. Joann.

d Ergo Reges dant privilegia de decimis, & de rebus spiritualibus ut sup. de decimis, & oblat. cap. ult. lib. 1. & 79. dist. Si duo. Sed contra sup. de decimis, Dudum; & cap. seq. lib. eod.

e Sic sup. 100. dist. Contra morem. f Scilicet, objectionibus. g Hic fertur sententia sub conditione, licet ferri non debeat, ut 2. q. 6. §. Biduum. h Hic expresse dicitur, quod secundum privilegium debet facere mentionem primi, & sup. de off. deleg. Ex parte. Quidam tamen dicunt, aliud esse in privilegio, quam in rescripto; cum privilegium sit lex, & una lex non teneatur facere mentionem alterius prioris. Sed illud ob-

ob-

vel (1) capellarum ipsius monasterii, quod est in Vesprin. diocesi constitutum, a Welprinien. Episcopo postulabunt, si quidem catholicus fuerit, & gratiam sedis Apostolicæ habuerit, & ea gratis, & sine pravitate aliqua voluerit exhibere; alioquin ab alio, quem maluerint, præfule catholico suscipiendi eam liberam habeant facultatem, sicut in privilegiis (a) prædicti Paschalis, & bon. mem. Alex. Papæ prædecessorum nostrorum prospeximus contineri, non obst. privilegio fel. [2] mem. Clementis Papæ, per quod privilegiis prædecessorum tuorum non extitit derogatum, cum de ipsis nullam fecerit mentionem, præsertim cum ipse Clemens privilegium illud concesserit, salvis institutionibus non solum Rom. eccl. sed ipsius, & etiam legatorum, non obstant. præscriptione, quam idem Abbas in suum subsidium opponebat, quia si consummata erat præscriptio quando Abbas sancti Martini ab Alexandro Papa privilegium impetravit, juri præscriptionis renuntiasse (b) videtur, præsertim cum coram nobis privilegio illo sit usus, quod suæ intentioni (c), quantum (d) ad hunc articulum contradicit; si vero nondum consummata erat præscriptio, sed erat in præscribendo, post impetratum hujusmodi privilegium bonam fidem non habuit, & ideo secundum canones non præscripsit.

CAPUT II.

Idem.

Significasti nobis in nostra præsentia constitutus, quod quidam in tua dicecesi commorantes, eo quod in canonicorum sanctæ Crucis, & (3) aliorum privilegiatorum sunt fraternitate recepti, jura tibi Episcopalia non persolvunt: ea propter ven. in Christo f. tuis precibus annuentes, auct. tibi præf. indulgemus, ut quamdiu fratres hujusmodi moram [e] fecerint in domibus suis,

[1] Et. (2) Bon. (3) Vel. (4) Recepterint.

(5) Quæsisistis. (6) Vel. [7] Præfatis.

obtinere in legibus communibus, quas princeps novit, secus in legibus privatorum, quas princeps non novit, ut sup. de off. deleg. Ex parte, lib. 1. a Idem videtur, quod ab alio posset petere, si illa clausula non fuisset apposta, quia propter malitiam, vel desidiā alicujus dissolvitur jus ad illum, qui non est iudex. 65. dist. Si forte, sup. de foro compet. Ex transmissa, lib. 2. b Nota, quod intelligitur renuntiasse juri communi, qui privilegium impetrat sic: 100. dist. Contra morem, D. de separation. l. 1. §. Illud sciendum. D. de minorib. l. Cause, in princ. D. ad municipalem. l. 1. & D. de legat. l. Si quando. C. de thesauris. l. 1. Sicut e contra utendo jure communi renuntiat privilegio, sup. de constit. Cum accesserit, lib. 1. sup. de privil. Si de terra. C. de jure dom. impetr. l. 2. Sed contra sup. de consuet. cap. ult. lib. 3. ubi simul utitur jure communi, & privilegio, nec renuntiat quis juri militum, licet utatur jure communi. D. de militari testam. l. 3. Ad idem 23. dist. Quamquam, in princ. & D. de privil. credit. l. antepenult. sic juri communi, & consuetudini aliquis innotuit, 95. dist. Olim, sup. de censib. Sopite, lib. 2. Resp. hic ideo recessum est a jure communi, quia impetravit privilegium donationis, & ex diversis causis non potest haberi dominium rei, sup. de fide instr. Inter, lib. 3. si impetrasset privilegium confirmationis, illud contrarium non obstaret, quia illud operaretur jus commune. Joann. c Sic sup. de censib. Venerabilium, lib. 3. d Quod privilegium legis * usquequaque non valeat, cum sit de decimis, innuit hic, & sic non obstat sup. de decim. Dudum, & cap. seq. e Non sufficit receptio, nisi sit facta translatio plena, 21. q. 2. Si quis jam. Sicut non dicitur quis de numero militum prius, quam sit inter eos. D. de militari test. Ex eod. sic miles com meatu accepto, si remanet in domo sua, non habet privilegium. D. ex quibus causis majores, Miles, Arg. contra D. de bonor. poss. ex test. militis. l. ult. in fin. ubi dicitur, quod privilegium militum habet, qui non pervenit ad milites. f Sup. eod. Cum plantare, lib. 1. g Simile sup. de sent. excomm. Si vero, lib. 3. h Sic 6. q. 2. Si tantum, & cap. seq. Arg. contra sup. de sent. excomm. Cum desideres.

i Non enim imponet aliis legem, quam ipsi servare nolunt, sup. de præbend. Pro illorum, nec tenentur alii servare privilegium, quod ille, cujus est servare, non vult, sup. de sent. excomm. In audientia, lib. 2. Non ita tenetur servare privilegium illius, qui aliorum privilegium non servat, sup. de appell. An sit defendendum. Joann. k In temporalibus & spiritualibus qualiter interpretetur hoc verbum: „ utroque jure possit ecclesia aliqua monasterio esse subjecta; licet Episcopus aliqua Episcopalia jura ibi receperit “: vide sup. de censib. Cum venerabilis, lib. 3. & dixi 16. q. 2. Vifis. l Idest, ad synodum vocare (non enim imponet alii legem, quam ipse servare non vult, sup. de præbend. Pro illorum).

in habitu sæculari, & in ecclesiis tuis ecclesiastica perceperint (4) sacramenta, sicut tibi prius (f) jura episcopalia solvere teneantur.

CAPUT III.

Idem Episcopo, & Capitulo Tripolitan.

Petiistis (5) per sedem Apostolicam edoceri, utrum cum per hospitalarios, & (6) templarios civitas vestra generali supponitur interdicto, eidem ipsum non servantibus, vos illud teneamini observare. Ad quod sic duximus respondemus, quod illorum excessus vobis non præbet licentiam excedendi, sed si prædicti (7) hospitalarii, vel templarii privilegiorum suorum fines exceperint, violando temere interdictum, quod pro illis fuerat promulgatum, ne ipsi videantur de aliorum fletu ridere (g), vos in pœnam præsumptionis illorum, quamdiu ipsi (h) violaverint interdictum, de nostra licentia celebretis (i).

CAPUT IV.

Idem.

Quoniam sicut nobis per tuas litteras intimasti, per confessionem constat partis adversæ, quod Nepesinus Episcopus episcopale jus percipit in ecclesia sancti Blasii de Flaano, ac per hoc eadem ecclesia non pertinet ad monasterium pleno jure, credimus, quod non obstante illo capitulo privilegii, quod ipsi monasterio est indultum, ut nullus Episcopus ecclesias utroque jure (k) illi subjectas interdicto supponere, vel vicarium, vel (8) clericum ejusdem monasterii synodare [l], vel excommunicare præsumat, præfatus Episcopus possit interdicare dictam ecclesiam, & excommunicare monachum ad ejus regimen deputatum, cum alterutrum de jure faciendum fuerit [9]: quoniam illud capitulum intelligendum esse videtur de monachis, aut clericis in ipso mona-

[8] Monachum, seu. (9) Fuerat.

c. 21. e. r.

* Regis, forte.

nafterio permanentibus (a), vel ad ecclesias desti-
natis utroque jure sibi subjectas (1).

CAPUT V.

Idem Archiep. Londin. (2) Ap. sed. Leg.

c. 22. eod.

Quia circa, & infra. Subfequenter etiam qua-
sivisti, utrum monachi de H. [3] privile-
gium bonæ memoriæ B. (4) prædecessoris tui su-
per Episcopalibus (b) decimis retinendis (5) in-
dultum extendere valeant ad possessiones adquisi-
tas, & postmodum acquirendas. Super quo tale
damus responsum fr. tuæ, quod si decimarum
illarum remissio facta secundum canonicas fan-
ctiones existit (6), prædecessor tuus indefinite
decimas Episcopales monasterio remittendo,
cum nihil exceperit (c), & poterat exceperisse, ac
in beneficiis plenissima sit [d] interpretatio adhi-
benda, nec debeat una, eademque substantia di-
verso jure censerī, intellexisse videtur non solum
de decimis possessionum illius temporis, sed fu-
turi [e].

CAPUT VI.

Idem in conc. Later. const. V.

c. 23. eod.

Anciqua Patriarchalium sedium privilegia
renovantes (f) sancta universalī synodo
approbante, sancimus, ut post Rom. eccl. quæ
disponente domino super omnes alias ordinariæ
potestatis obtinet principatum, utpote mater u-
niverforum Christi fidelium, & magistra, Con-
stantinopolitana primum, Alexandrina secundum,
Antiochena tertium, Hierosolymitana quartum
locum obtineat, servata cuilibet propria dignita-
te, ita quod postquam Antistites a Rom. Pont.
receperint pallium, quod est plenitudinis offi-
cii pastoralis, insigne præstito sibi fidelitatis, & o-
bedientiæ juramento, licenter, & ipsi suis suffra-
ganeis pallium largiantur, recipientes pro se pro-
fessionem canonicam, & pro Romana ecclesia
sponsionem obedientiæ ab eisdem. Dominica ve-
ro crucis vexillum ante se faciant ubique deferri,
nisi in urbe Romana g) & ubi summus Pontifex

præsens extiterit, aut ejus legatus utens insigniis
Apostolicæ dignitatis. In omnibus autem provin-
ciis eorum jurisdictioni subjectis, ad eos cum ne-
cesse fuerit, provocetur (h), salvis appellationi-
bus ad sedem Apostolicam interpositis, quibus est
ab omnibus humiliter deferendum.

CAPUT VII.

Idem in eod. const. LVII.

c. 42. eod.

UT privilegia, quæ quibusdam religiosis per-
sonis Rom. concessit ecclesia, permaneant
inconcussa, quædam in eis duximus declaranda,
ne minus sane intellecta (i) protrahantur ad abu-
sum, propter quæ possint merito revocari, quia
privilegium meretur amittere, qui permittit sibi
abutitur potestate. Sane quibusdam regularibus
Apostolica sedes indulgit, ut his, qui fraternitatem
eorum assumpserint, si forte ecclesiæ, ad quas perti-
nent, a divinis officiis fuerint interdictæ, ipsosque
mori contigerit, ecclesiastica sepultura non negetur,
nisi excommunicati, vel nominatim fuerint
interdicti, suosque confratres, quos ecclesiarum præ-
lati apud ecclesias suas non permiserint sepeliri,
nisi excommunicati, vel interdicti fuerint nomi-
natim, ipsi ad ecclesias suas deferant tumulan-
dos. Hæc autem de illis fratribus intelligimus, qui
vel adhuc manentes sæculo eorum ordini sunt ob-
lati, mutato habitu sæculari (k, vel eis, qui sua
bona dederunt inter vivos, retento sibi, quam-
diu in sæculo vixerint, usufructu, qui tamen se-
peliantur apud ipsorum regularium, vel aliorum
non interdictas ecclesias, in quibus elegerint se-
pulturam, ne si de quibuslibet ipsorum fraterni-
tatem assumentibus fuerit intellectum, pro duo-
bus, aut tribus (l) denariis annuatim sibi collatis
dissolvatur pariter, & vilescat ecclesiastica disci-
plina, certam tamen & ipsi obtineant remissio-
nem a sede Apostolica sibi concessam. Illud etiam
quod hujusmodi regularibus est indultum, ut si
qui fratrum suorum, qui ab eis missi fuerint ad re-
cipiendas fraternitates, sive collectas, in quamli-
bet

[1] *Subjectis.* (2) *Lugoven.* (3) *Omnium sanctorum.* (4) *G.* (5) *Detinendis.* (6) *Exstitit.*

a Similis interpretatio 17. q. 1. *Generaliter*, sic sup. de verbor. sign. *Abbate*, in fin. & ita licet persona sit
exempta, tamen ratione rei non exemptæ, quam possidet, est subjecta, sup. eod. *Cum capella*, lib. 3. Joann.

b De quibus loquitur 12. q. 2. *Vobis*, concessio. c Supra de jure patron. *Ex litteris*, lib. 1. sup. de rescr.
Olim, lib. 3. d Plenissimo jure, ut patet ex prædictis. e Arg. quod in privilegiis verbum generale ad
futura extenditur, ut 12. q. 2. *Cognovimus*, sup. de decim. *Ex parte*, lib. 3. C. quæ res pign. oblig. poss. l.

ult. D. de servit. urban. præd. *Si servitus*, arg. contr. sup. de censib. *Quando*, lib. 2. sup. de decim. *Tuum**,
lib. eod. & sup. eod. *Cum capella*, lib. 3. D. de contrah. empt. *In lege*, & l. *Rutilia*. D. de damno infecto.

Damni, §. 2. Sed hic ideo contra danrem fit interpretatio, ne ex cognita * fraude obviiet * liberalitati suæ,
ut 16. q. 2. *Vifis*. C. de donat. *Si quis argentum*, §. ult. secus si certa ponuntur, in eo casu non extenditur
ad alia, ut sup. eod. cap. ult. lib. 1. Sed ubi generale nomen ponitur, semper extenditur ad omnia appella-
ta *, sup. de decim. *Ex multiplici*, lib. 1. Si autem quæ potest retorqueri ad jus commune, sicut ad privile-
gium, potius interpretandum secundum jus commune, ut sup. de consuet. cap. ult. lib. 3. sic enim est inter-
pretatio facianda, ut nemini sit onerosa, sup. de testib. *Cum tu*, & ut non sit captiosa, sup. de reg. juris,
Quotiens, & ut semper contra illum interpretatio fiat, qui legem potuit apertius dicere. D. de pactis, *Veteri-*
bus, & ut fiat secundum communem modum loquendi, ut sup. de sponsal. *Ex litteris*, nam consuetudo inter-
pretatur vocem, sup. de verbor. sign. *Abbate*, & ut semper in tutiorem partem fiat interpretatio, sup. de
sponsal. *Juvenis*, sup. de reg. juris, *Estote*. Si neutra est turior, tunc in benigniorem, ut 9. dist. cap. ult. D.
de reb. dubis, *Cum in testamento*. f Idem habes 23. dist. *Renovantes*. g Arg. quod minor iudex non
potest exercere jurisdictionem suam præsentem suo majore iudice, ut 21. dist. *Denique*, & D. de off. Proconf. l.
ult. Arg. contra 11. q. 1. *Pervenit*, 95. dist. *Eccles. C. de donat. In hac*. h Hoc est privilegium ipsius,
quod omittis mediis potest appellari ad ipsum, ut hic innuitur, & 11. q. 1. *Si clericus*, & sic intelligitur,
quod dicit Imperator, quod habet similia privilegia cum Romana ecclesia, ut in authent. de eccles. titul. in
princ. & 62. dist. *Mos*. i Qui astute interpretatur privilegia, infamis efficitur, ut C. de legib. & const.
l. 2. Joann. k Non intellige, quod induant monachalem habitum, sed quod habitus non sit ita dissolutus,
ut sæcularis, sic extr. 3. de regul. *Consulti*. Qualis habitus matronalis dicitur 33. q. 5. *Quod Deo*, & talis lar-
go nomine potest dici ecclesiastica persona, ut 27. q. 1. *Ut lex*, 12. q. 1. *Duo*.

l Quid si medietatem bonorum dederint, numquid tunc dicendi sunt fratres? Non, nisi majorem partem,
ut

* *Cum in*
sua.
* *Cogitata.*
* *Obviiet.*
* *Appellati-*
va.

bet civitatem, vel castellum, vel vicum adven-
rint, si forte locus a divinis sit officiis interdictus
in eorum jocundo adventu, semel in anno aperi-
antur ecclesie, ut exclusis excommunicatis di-
vina ibi officia celebrentur: sic intelligi volumus
quo in eadem civitate, aut castro, vel villa una
tantum ecclesia ejusdem ordinis fratribus semel,
ut dictum est, aperiatur in anno. Quia licet plu-
raliter [a] dictum est, quod in eorum jocundo
adventu ecclesie aperiuntur, non tamen ad eccle-
sias ejusdem loci, quas visitarent, sed predicto-
rum conjunctim referendus est intellectus, ne si
hoc modo singulas ejusdem loci visitarent eccle-
sias, nimium vilipendi contingeret sententiam in-
terdicti. Qui vero contra declarationes predictas
quicquam sibi presumpserint usurpare, gravi
subiaceant disciplina.

CAPUT VIII.

Idem in eod. const. III. (x)

c. 25. e. t.

Quod nonnullis est religiosis indultum in fa-
vorem pontificalis officii, ad Episcopos ex-
tendendum concedimus, ut cum commune terra (b)
fuerit interdictum, excommunicatis, & interdictis
exclusis, possint quandoque [c] januis clausis, sup-
pressa voce, non pulsatis campanis, divina officia
celebrare, nisi ipsum hoc illis expresse fuerit in-
terdictum. Verum hoc illi concedimus, qui cau-
sam aliquam non preslitterit interdicto, nec quid-
quam fraudis ingesserint, tale compendium ad in-
niquum dispendium protrahentes.

TITULUS XIII.

DE PENNIS.

CAPUT I.

Idem.

c. 10. de
pennis.

* illa.

Adaures nostri Apostolatus pervenit, quod
quidam parochiani tui ausu diabolico bon-
mem. Joannem quondam Vincentinum Episco-
pum predecessorem tuum nequiter peremissent,
feuda, & beneficia (d), quae * illi a Vincentina
ecclesia obtinebant, ipsis per sententiam fuerant
cum multa deliberatione sublata. Quia igitur ma-
jori 2) sunt animadversione plectendi, nos bon-
mem. C. Papae predecessoris nostri vestigiis inhæ-
rentes, tam tibi, quam successoribus tuis aucto-
ritate Apostolica prohibemus [3], ne ipsis, aut
heredibus eorum predicta beneficia restituan-

(1) LVIII. (2) Majores. (3) Praecipimus. (4) Aliquibus. [5] Sunt.

* Suor. ut D. de contr. empr. In modicis. Joann. a Nota, quod pluralis locutio non infert suas * singulares, arg.
contra extr. 3. de preb. Cum jam dudum, extr. de appell. Significavit, in fia. & D. de condict. & demonstr.
Falsa. Joann. b Interpretationem illius verbi habes extr. 3. de verb. sign. Cum in partibus. Joann.

c Per hoc videtur, quod saepius possint, quam semel in anno, ut in hoc majus sit ipsorum privilegium,
quam precedentium. Numquid canonici tunc poterunt interesse? Non: ne per hoc vilescat rigor, ut sup. cap.
prox. Joann. d Immo omnia beneficia * eorum adjudicantur ecclesie, cui est ignominia facta, 17. q. 4.

* Bona.

Si quis deinceps. Sed si duos Episcopos interfecerent, alia poena adijcitur, ut 25. q. 2. Ita nas. Item alia po-
na statuitur contra quosdam interfectores clericorum, ut infra cap. prox. e Sic extr. 1. de appell. Reprehen-
sibilis. f Sic nec Episcopus plus petere potest, quam invenitur expressum, ut 18. q. 2. Hoc tantum.

g Nisi forte in casu, quem habes extr. 1. de sent. excomm. Si vero. h Ad quem ergo devolventur ista
feuda? Resp. redibunt ad dominum; sed ius patronatus ad ecclesiam spectabit, in cujus ignominiam factum
est hoc, ut 17. q. 4. Si quis deinceps, & cap. Quisquis, & 27. q. 1. Si quis rapuerit. Joann.

i Speciale est hic, ut propter delictum patris filius privetur successione, similiter in laesa majestate, ut 6.
q. 1. §. Verum, & in haeresi, ut extr. 3. de haeret. Vergentis: alias bona damnatorum devolvuntur ad heredes,
ut C. de bonis damnat. authent. Bona. Joann. k Per hoc patet, quod tantum de descendantibus loquitur,
non de collateralibus, & etiam de illis, qui postea nascuntur, non de jam natis.

l Tamen ingressus monasterii tollit irregularitatem ortam ex natalib. ut 56. dist. cap. 1.

m Cum non determinetur a quo possit dispensari, dico, quod ab Episcopo potest, ex quo Papa non refer-
vat sibi eam, quia prohibitorium est edictum dispensationis, ut extr. 3. de sent. excomm. Nuper. Joann.

n 33. q. 5. Mulierem, nec possunt velare moniales, 20. q. 2. Statuimus, nec absolvere eas sup. de sent.

ex.

tur, sed nec de novo alia quaelibet (4) confe-
rantur.

CAPUT II.

Constitutio X. concilio gen.

c. 12. eod.

In quibusdam provinciis & ecclesiarum patro-
ni, & advocati, & vicedomini se in tantam
insolentiam erexerunt, aut audaciam, quod non
solum cum vacantibus ecclesiis debet pastoribus idoneis provideri, difficultates ingerunt, &
malitias; verum etiam de possessionibus, & aliis
bonis ecclesiasticis pro sua voluntate presumunt,
& quod horrendum est dicere, in necem praelato-
rum prorumpere non formidant. Cum igitur,
quod ad defensionis (e) subsidium est inventum,
ad depressionis dispendium non debeat retorqueri,
prohibemus expresse, ne patroni, vel advocati,
seu vicedomini super premissis decetero plus usur-
pent, quam reperitur in jure expressum [f]; & si
contra presumpserint, per severitatem canoni-
cam districtissime compescantur. Sacri nihilomi-
nus concilii approbatione statuimus, quod si pa-
troni, vel advocati, aut feudatarii, seu vicedomi-
ni, seu alii beneficiati alicujus ecclesie rectorem,
vel clericum alium ipsius ecclesie per se, vel per
alios occidere vel mutilare ausu nefando (g) pra-
sumpserint, patroni jus patronatus, advocati ad-
vocatiam, feudatarii feudum, vicedomini vicedo-
minatum, vel beneficiati beneficium prorsus a-
mittat (h); & ne minus vindictae, quam excessus
memoria prorogetur non solum de premissis ni-
hil perveniat ad haeredes (i), sed etiam usque ad
quartam generationem posteritates (k) talium in
clericorum collegium nullatenus admittantur,
nec in regularibus domibus alicujus praelatio-
nis (l) assequantur honorem, nisi cum eis fuerit
dispensatum [m].

TITULUS XIV.

DE PENITENTIIS.

CAPUT I.

Idem Palentin. & Burgen. Episcopis, & Ab-
bati de Ar. Cisterciens. ordinis.

Nova quaedam nuper, de quibus miramur
non modicum, nostris fuerunt (5) auribus
intimata, quod Abbatissae videlicet in Burgen. &
in Palentin. dioecibus constitutae moniales pro-
prias benedicunt (n), ipsarumque confessiones
cri-

c. 10. de
penitent.

criminales audiunt, & legentes evangelium (a) præsumunt publice prædicare. Cum igitur id absonum sit pariter, & absurdum, dis. vestra per Apostolica scripta mandamus, quatenus, ne id de cetero fiat, auctoritate Apostolica curetis firmiter inhibere, quia licet beatissima virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apostolis universis, non tamen illi, sed istis dominus claves regni caelorum commisit.

CAPUT II.

Idem in conc. Later. constit. XVI. (1)

c. 12. eod.

OMnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis (b) pervenerit, omnia sua solus peccata (c) confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio sacerdoti (d), & injunctam sibi pœnitentiam pro virili studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in pascha (e) eucharistiæ sacramentum, nisi forte de consilio proprii sacerdotis ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum; alioquin & vivens ab ingressu ecclesiæ arceatur, & moriens careat Christiana sepultura (f): unde hoc salutare statutum frequenter in ecclesiis publicetur, ne quisquam ex ignorantia cæcitate velamen excusationis assumat. Si quis autem alieno sacerdoti voluerit juxta de causa, sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat (g) a proprio sacerdote, cum aliter ille ipsum non possit solvere, nec ligare (h). Sacerdos autem sit discretus, & cautus, ut more periti medici similiter infundat vinum, & oleum vulneribus fauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias (i), & peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi debeat consilium præbere, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis (k) utendo ad sanandum ægrotum. Caveat autem omni studio, ne verbo, aut signo, aut alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem; sed si prudentiori consilio indigerit, illud absque ulla expressione cause requirat, quoniam

[1] XXI. (2) Vel. (3) Impendenda.

excomm. De monialib. nec docere potest 13. dist. Mulier, nec judicare potest.

a Sed in matutinis bene poterat legere, quando diaconissæ siebant, ut 27. q. 1. Diaconissam, dixi.

b Idest, cum est capax doli, quia aras per malitiam suppletur, ut extr. 1. de despons. impub. De illis, & extr. 1. de delictis puer. cap. 1. & C. si adversus delictum. l. 1. Arg. contra de consecr. dist. 4. Eos, C. de falsa mon. l. 1. Joann. c Non tamen venialia, quia illa tolluntur per orationem dominicam, vel per aquam benedictam, ut de pœnit. dist. 3. De quotidianis, & dist. 6. Qui vult: tamen si recolat ea, tenetur confiteri ea, ut 25. dist. 5. Crimini. Lar. Joann. d Nisi ille sit imperitus, ut de pœnit. dist. 6. Placuit.

e De consecr. dist. 2. Et si non. f Nota, contra regulam generalem, quod communicamus vivo, & tamen non mortuo, fallit 23. q. 5. Placuit, & extr. 1. de statu monach. Monachi, & extr. 1. de torneam. cap. 1. & extr. 1. de usuris cap. 2. & extr. 1. de raptoribus super eod. Joann. g Quid si malitiose ille recusat ea propria auctoritate? Ut extr. 3. de regul. Licet. Joann. h Extr. 1. de pœnit. & remiss. cap. ult. Sed queritur hic, num potuerit se subicere ei? Arg. 2. q. 7. Nos si incompetenter. Joann.

i De pœnitent. dist. 5. Consideret. k Non ad instar imperiti medici, ut 29. dist. Sciendum. Joann.

l Tempore interdicti. m Non fuit expressum de viatico: nam illud non est ita sacramentum necessitatis, nam sola fides supplet illud, de consecr. dist. 2. Ut quid paucis. Sed hoc ideo non valet, quia idem posset dici in baptismo, cujus vicem supplet passio, de consecr. dist. 3. Baptismi. n Si est gratia, non ergo est jus commune, non competet debite, nisi impetretur, ut hoc liceat, cum necessario sit contentus in illa generalitate interdicti, nisi quod per privilegium exemptus est. Vel dic, quod per istud jus canonicis regularibus conformantur, & est simile sup. de privileg. Cum nonnullis, lib. eod. o Hoc est in eis speciale, ut sine necessitate, vel periculo mortis admittantur ad pœnitentiam; sed certe ibi necessitas est, quia intelligo, nisi cum proficiuntur. Idem dico, si aliqui proficiuntur ad iustum bellum, quia ibi est causa justa timoris. Idem dico, si aliqui essent excommunicati a Papa, ut in isto bello possent absolvi a quoquam, arg. sup. de sent. excomm. cap. ult. lib. 1. & 33. q. 2. In adolescentia. Sed quid si interdicta civitate ibi aliqui vellent satisfacere, numquid in eis relaxandum esset interdictum? Non: quia aliquis sine culpa sua interdicti potest, sup. de sponsal. Non est vobis, quia sic rigor ecclesiæ dissolveretur, ut sup. de privileg. Ut privilegia, lib. eod.

p Patet ergo, quod excommunicato non licet stare extra ecclesiam, cum etiam interdum prohibetur audi-

qui peccatum pœnitentialem iudicio sibi detectum præsumpserit revelare, non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agenda pœnitentiam in artum monasterium retrudendum.

CAPUT III.

Idem.

QUOD in re, & infra. Verum quoniam a quibusdam intelleximus dubitari; utrum cum clericis, & [2] laicis dandum [1] sit viaticum (m) in extremis, & inunctio imponenda (3), & cum aliis sacramentis indulgenda sit decedentibus sepultura; utrum etiam in conventualibus ecclesiis demissa voce, januis clausis, interdictis exclusis, divina possint officia celebrari: similiter an suscipientibus signum crucis, & sanctorum limina visitantibus sit pœnitentia injungenda. Ambiguitatem hujusmodi de dubitantium cordibus volumus amputare, in illo enim verbo, per quod pœnitentiam morientibus non negamus, viaticum etiam, quod vere pœnitentibus exhibetur, intelligi volumus, ut nec ipsum etiam decedentibus denegetur, licet autem per generale interdictum denegetur omnibus tam unctio, quam ecclesiastica sepultura; concedimus tamen ex gratia (n), ut clerici decedentes, qui tamen servaverunt interdictum, in cœmeterio ecclesiæ sine campanarum pulsatione (o) cellantibus sollemnitatibus omnibus, cum silentio tumulentur, & in conventualibus ecclesiis bini, & bini, vel simul tres horas canonicas valeant legere potius, quam cantare, januis clausis, interdictis exclusis, & voce ita demissa, quod exterius non possint audiri (p), cum & regularibus, secundum privilegium sedis Apostolicæ sit indultum, ut cum generale interdictum terræ fuerit, liceat eis januis clausis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce celebrare divina. Recipientibus autem signum crucis non negamus, quominus cum eis ob reverentiam crucifixi pœnitentia, cum postulaverint, injungatur,

c. 11. eod.

tur, quod & aliis peregrinis potest misericorditer indulgeri.

CAPUT IV.

Idem in eodem constitutio XXII.

c. 13. eod. **C**UM infirmitas corporalis nonnumquam ex peccato proveniat, dicente domino languido, quem sanaverat, *vade, & amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat*: præfenti decreto statuimus, & dif. præcipimus medicis corporum, ut cum eos ad infirmos vocari contingerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant, quod medicos advocent animarum, ut postquam fuerit de salute animarum provisum, ad corporale medicinæ remedium salubrius procedatur; cum cessante causa cessat effectus; hoc, quod inter alia huic causam dedit edicto, quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a medicis suadet, ut de animarum salute disponant, in desperationis articulum incidunt, unde facilius periculum mortis incurrunt. Si quis autem medicorum nostræ constitutionis, postquam per prælatos fuerit publicata, transgressor extiterit, tamdiu ab ingressu ecclesiæ arceatur [a], donec pro transgressione hujusmodi satisfecerit competenter. Ceterum cum anima sit multo pretiosior corpore, sub interminatione anathematis prohibemus, nequis medicorum pro corporali salute aliquid ægro suadeat, quod in periculum animæ convertatur.

CAPUT V.

Idem in eodem constitutio XLII. (1)

c. 14. eod. **C**UM ex eo, &c. & infra. Eleemosynarum quoque quæstores, quorum se quidam mentiendo alios, abusiones nonnullas in sua prædicatione proponunt, admitti, nisi Apostolicas, vel diocesani Episcopi litteras (b) veras exhibeant, prohibemus: & tunc præter id, quod in ipsis continebitur litteris, nihil populo proponere permittantur. Formam vero, quam communiter omnibus talibus Apostolica sedes indulget, duximus exprimendam, ut secundum eam diocesani litteras moderentur. Ea siquidem talis est: *Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi recepturi, prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem messionis extremæ misericordiæ operibus prævenire, ac æternorum intuitu seminare in terris, quod reddente domino cum multiplicato fructu colligere debeamus in cælis, firmam spem, fiduciamque tenentes, quoniam, qui parce seminat, parce & metet; & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam. Cum igitur ad sustentationem fratrum ad tale confluentium hospitale propriæ non suppetant facultates; univ. v. monemus, & exhortamur in*

Tom. II.

(1) LXII. (2) *Comprehensos.* (3) *Taliter.*

domino, atque in remissionem peccatorum vobis injungimus, quod de bonis a Deo vobis collatis, aliquas eleemosynas, & grata eis subsidia charitatis erogetis: ut per subventionem vestram temporum inopiæ consulatur, & vos per hæc, & alia bona, quæ domino inspirante feceritis, ad æterna possitis gaudia pervenire. Qui autem ad quærendas eleemosynas destinantur, modesti sint, in tabernis (c), aut in aliis locis inhonestis non hospitentur, nec inutiles faciant, aut sumptuosas expensas, caventes ne falsæ religionis habitum gestent. Ad hoc quia per indiscretas, & superfluas indulgentias, quas quidam ecclesiarum prælati facere non verentur, & claves ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio enervatur, decernimus, ut cum consecratur basilica, non extendatur indulgentia ultra annum, sive ab uno solo, sive a pluribus Episcopis dedecetur, ac demum in anniversario dedicationis tempore quadraginta dies de injunctis indulta remissio non excedat, & infra. Ad hunc quoque dierum numerum indulgentiarum litteras præcipimus moderari, quæ pro quibuslibet casibus aliquoties conceduntur, cum Rom. Pont. qui plenitudinem obtinet potestatis, hoc in talibus moderamen consueverit observare.

TITULUS XV.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS.

CAPUT I.

Idem Archiepiscopo Lugd. Apostolicæ Sedis Legato.

Quæsvisti præterea, utrum in canonem incidant laici sententiæ promulgatæ, qui sacerdotes, aut alios clericos in manifesto furto deprehenfos (2) contrectaverint violenter, si citra violentiam nequeant comprehendi; & si clericus, qui vehementer præsumitur esse falsarius, ad iudicium venire contempserit, citra excommunicationis sententiæ ad iudicium per violentiam trahi possit. Ad hoc tibi (3) respondemus, quod in neutro casuum prædictorum sententiæ excommunicationis incurritur, dummodo mandatum interveniat prælatorum, quorum tales clerici sunt jurisdictioni subjecti, cum hoc non ipsi laici, sed illi potius, quorum auctoritate (d) id faciunt, facere videantur; nec amplius laicorum violentia extendatur, quam defensio [e], seu rebellio exegerit clericorum.

CAPUT II.

Idem.

In præsentia dilecti filii &c. & infra. Ne canonici suo Decano excommunicationem obii-cere possint, cum super hoc nec monitus (4), nec requisitus (5) fuerit, nec ipse propter hoc eum duxerit evitandum [f], sed Episcopus in

Ssss

men-

(4) *Admonitus.* (5) *Imperitus.*

re exterius, Joann. * Non ipso jure, sed per sententiæ. b In talibus enim diligens faciendæ est inquisitio, 42. dist. *Quiescamus.* Joann. c Tunc ratione delicti possunt a diocesano excommunicari, licet sint exempti, ut extr. 3. de privil. *Ex tuarum.* Joann. d Quod hic dicitur, fere idem habes sup. eod. *Ut famæ,* lib. 3. Idem * generale cum in omni casu, ubi * possunt coerceri per ecclesiasticam potestatem, ut 17. dist. *Nec licuit.* e Sic sup. de homicidio, *Significasti,* in fine lib. eod. f Sup. de exception. *A nobis,* lib. 3.

* *Idest, forte.*
* *Ibi, forte.*

mensa (a), & canonici communicaverint [1] ei etiam in divinis (b).

CAPUT III.

Idem.

c. 47. eod.

Quantæ præsumptionis, & temeritatis existat in rectores ecclesiarum manus iniicere violentas, in evangelio Dominus protestatur, qui se in ministris suis asserit flagellatum, & in Apostolorum principe alibi perhibuit se iterum crucifigi. Hoc etiam qualitas pœnæ manifeste declarat, cum excommunicationis sententia in ipso actu (c) feriat delinquentes, si non solum in fratres, & coepiscopos nostros, sed in minoris ordinis clericos violentiam præsumperint operari. Ne autem solos violentiæ huiusmodi auctores aliquorum præsumptio existimet puniendos, facientes, & consentientes [d] pari pœna plestendos catholica condemnat auctoritas; eos etiam delinquentibus favere interpretans (e), qui cum possint, manifesto crimini desunt obviare.

CAPUT IV.

Idem.

Constitutiones insuper, & sententias (f), quæ ab Episcopis excommunicatis, vel de eorum mandato 2) (g) fuerint promulgatæ, decernimus irritas, & inanes, & in nullo umquam tempore valituras. Quod 3) vero fraus, & dolus alicui patrocinari non debet; nullus vestrum vario de-

ciatur errore, ut intra tempus regiminis substineat anathema, quasi post illud ipse (h) non sit ad exhibendum satisfactionis debitum compellendus; nam & ipsum, qui satisfacere (4) recusavit, & successorem ipsius, nisi satisfaciatur intra mensem, manere decernimus ecclesiastica districtione conclusum, donec ecclesiæ suæ satisfaciatur, cū succedat in onere, qui substituitur in honore.

CAPUT V.

Idem in eodem constitutio XLVII.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti (i) commonitione * præmissa, & præsentibus personis idoneis, per quos, si necesse fuerit, possit probari (k) monitio, promulgare præsumat; quia si contra præsumperit, etsi iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum ecclesiæ per mensem (l) unum sibi noverit interdictum, alia nihilominus pœna mulctandus, si visum fuerit expedire. Caveat etiam diligenter, ne ad excommunicationem cuiusquam absque manifesta, & rationabili causa (m) procedat, ad quam si forte taliter processerit, & requisitus humiliter processum huiusmodi non curaverit absque gravamine revocare, gravatus apud superiorem iudicem deponat de injusta excommunicatione querelam (n): quod si absque periculo moræ potest, ad excommunicatorem illum cum suo mandato remitt-

(1) Communicaverunt. (2) Mandatis. (3) Quia. (4) Facere.

nuntiat excommunicatio alicujus, ibi repellitur denuntians, vel agens ratione communicationis. Episcopus tamen nec excipere potest contra clericum accusantem, cui prius communicavit, sup. de accusat. *Nulli*, sic ergo per patientiam aliquis perdit beneficium exceptionis, sic 4. q. 11. §. ult. D. de adulter. *Si uxor*, in fine. D. de aqua pluvi. arcend. *Labeo*, D. de public. *Si ego*, §. 1. De hoc dixi sup. de ætat. & qual. ordin. *Accipimus*, lib. 1. Item arg. hic, quod si passus sum excommunicatum litem contestari, quod amodo non possum excipere contra eum, cum sit exceptio dilatoria: tamen licet perdat jus excipiendi, iudex tamen ex suo officio de ea inquirat, ut sup. de appell. *Constitutus*, in fin. lib. 3. D. de postulando, *Quos prohibet*. D. de petit. hered. l. 1. in fine. Joann. a Sic sup. de cler. excomm. ministr. cap. 1. lib. eod. b Sic sup. eod. *Significavit*, lib. 2. c 17. q. 4. *Si quis suadente*. Joann. d Qualiter hoc verbum exponatur, notavi 2. q. 1. *Natum*.

e Sic 83. distinct. §. primo, 26. distinct. *Pasci*, D. de agnosc. libert. *Nocere*, & ita videtur peccare omnis qui non defendit alium, si potest, ut 23. q. 3. non inferenda, & cap. ult. & si non possit aliter defendere, defendat clamore, vel fletu, ut D. ad Silianianum. L. 2. §. *Eo autem*. Sed nonne licitum est recipere pœnitentiam * pro defensione alicujus? ut D. quod metus causa, *Metum*. §. *Sed licet*, nec repetitur, si data fuit pro defensione alicujus, ut ibi dicitur. D. de donationibus. *Si pater*, §. primo. Resp. non tenetur unus defendere alterum, quia si ad hoc teneretur, posset repeti pecunia data pro defensione. D. de condict. ob causam. L. ult. Dico, quod quilibet tenetur defendere alterum per capita prædicta, & 90. dist. *Præcipimus*, & 3. q. 1. *Nulli*, & cap. seq. nec obstat, quod potest dari pecunia pro defensione, nam officiato datur pecunia, qui tamen gratis teneretur impendere suum officium. 14. q. 5. *Non sane*. Dicunt tamen quidam, quod soli iudices, vel qui habent potestatem aliquam, ad istud tenentur, ut 23. q. 4. *Forse*. Sed quidquid sit de defensione clerici, nam hoc ad jus publicum spectat, ut sup. dist. 1. *Jus publicum*, unde propter publicam utilitatem amplianda verba essent; nam favore religionis multa contra religionem * statuuntur, ut D. de relig. *Sunt persone*.

* Pecuniam, ette.

* Rationem, Bern.

f Vel qualescumque scripturas, ut 23. q. 4. *Nullus*, sic sup. de heretic. excommunicamus, lib. eod. g Sic sup. de probat. cap. 1. lib. 3. h Ergo sententia, quæ nulla est, nullo cursu temporis transit in rem judicatam. Argum. contra 16. q. 6. *Si sacerdotes*. i Idem, trina, ut 24. q. 3. *De illicita*.

k Sic ergo patet, quod ordo judiciorum probandus est a iudice in sententia excommunicationis, sicut in aliis sententiis, ut sup. eod. *Quoniam contra*, & 2. q. 1. *In primis*. l Communionem autem hominum carebit in quantum majori visum fuerit, ut 24. q. 3. *De illicita*. Multiplicem autem pœnam patitur, qui injuste excommunicat: unam, quia tenetur excommunicato ad interesse, ut hic dicitur. Item potest conveniri actione injuriarum, ut 11. q. 3. *Illud*, & cap. *Temerarium*. Item tenetur pœna sacrilegii, 24. q. 3. *Non in perpetuum*. Item quia carebit communicatione * hominum, & ingressu ecclesiæ, ut dixi.

* Communione.

* Audietur.

m Causa coram ipso probata, ut 2. q. 1. *Nemo*. Joann. n Nota, quod secundum antiquos canones qui liber excommunicatus audiebatur *, qui volebat probare se injuste excommunicatum, ut 11. q. 3. *Si Episcopus*, hodie non, nisi sit appellatio interposita prius, vel error sit in ea expressus, ut extr. 3. de sentent. excomm. *Per tuas*. Sic ergo distinguas, cum quis superiori conqueritur de injusta excommunicatione, aut appellavit ad eum, aut non. Si appellavit, tunc præstita cautione habet in optione, an velit eum absolvere, vel remittere absolvendum ei, a quo appellavit, ut extr. 1. de offic. ordin. *Questum*: si non appellavit ad eum, tunc secundum priora iura tenebatur * remittere absolvendum: & si iudex inferior nollet absolvere, tunc superior posset, ut extr. 3. de offic. ordin. *Ad reprimendum*. Sed per hanc constitutionem, si potest esse periculum in mora, statim tenetur eum superior absolvere. Hoc tamen scias, quod si superior viderit * sententiam excommunicationis evidenter injustam, potest pronuntiare ipsam injustam, licet non sit appellatum ad eum, ut extr. 3. de appell. *Sollicitudinem*. Similiter e contra, si viderit eam justam, tenetur remittere absolvendum, licet sit appellatum ad ipsum, ut extr. 3. de sentent. excomm. *Per tuas*, in fine. Joann.

* Tenetur.

* Videat.

o Nota, quod si superior viderit * sententiam excommunicationis evidenter injustam, potest pronuntiare ipsam injustam, licet non sit appellatum ad eum, ut extr. 3. de appell. *Sollicitudinem*. Similiter e contra, si viderit eam justam, tenetur remittere absolvendum, licet sit appellatum ad ipsum, ut extr. 3. de sentent. excomm. *Per tuas*, in fine. Joann.

remittat, intra competentem terminum absolvendum: alioquin ipse vel per se, vel per alium, pro ut viderit expedire, sufficienti cautione recepta, munus ei absolutionis impendat. Cumque adversus excommunicatorem de injusta excommunicatione constiterit (a) excommunicator condemnatur excommunicato ad interesse [b]; alias nihilominus, si culpæ qualitas postulaverit, superioris arbitrio puniendus, cum non levis sit culpa, tantam infligere pœnam infanti, nisi forsitan erraverit ex causa probabili (c), maxime si laudabilis (d) opinionis existat. Verum si contra excommunicationis sententiam nihil rationabile fuerit a conquerente probatum, idem & super injusta excommunicationis molestia per pœnam ad interesse, vel aliam secundum superioris arbitrium, nisi forsitan & ipsum probabilis error (e) excuset, super eo, pro quo justa fuerit excommunicatione ligatus, per cautionem receptam satisfacere compellatur (f), vel in pristinam reducatur sententiam usque ad satisfactionem condi-

gnam inviolabiliter observandam. Si vero iudex suum recognoscens errorem, paratus sit talem revocare sententiam, & is, pro quo lata fuerat, ne absque satisfactione revocet illam, appeller, appellationi non deferat in hac parte, nisi talis error sit [g], de quo merito debeat, vel valeat dubitari [h]; & tunc sufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem extitit appellatum, vel delegato ab ipso juri patebit, excommunicatum absolvat [i], sicque pœnæ subscriptæ minime subjacebit. Caveant tamen omnino, ne voluntate perversa in alterius præjudicium mentiatur [errorem (k)], si districtiōnis canonice vult effugere ultionem.

CAPUT VI.

Idem in eodem constitutio XLIX.

SUB interminatione divini iudicii penitus interdicimus, ut causa cupiditatis (l) nullus audeat excommunicationis vinculo aliquem innodare, vel absolvere innodatum, in illis maxime regionibus, in quibus ex consuetudine, cum

SSSS 2

a Quod esse non potest, nisi vocetur, & sit præsens, quia causarum merita partium assertionem panduntur: ut extr. 3. de sent. & re jud. Cum illius. Si tamen pure ageretur ad retractationem sententiæ, non ad hoc, ut iudex puniretur, qui tulit sententiam, tunc non esset necesse ipsum vocari, ut 2. q. 6. Hoc etiam.

b Idem damna, quæ sustinuit, sive circa sumptus litis, sive in aliis, & illa declarabit suo sacramento, ut 2. q. 1. in primis. Sed numquid æstimabitur illud interesse, quod cassata fuit ejus electio propter illam excommunicationem, & quod beneficia adeptus fuisset, nisi impedivisset excommunicatio? Credo, quod sic, quia istud interesse est circa rem, ut 12. q. 2. Si quis de clericis, & 2. q. 5. Super causa, & D. de action. empti. Julianus, in princ. secus si esset interesse extra rem, ut D. de action. empti, Si sterilis, §. Cum per venditorem. Joann.

c Quia credebatur citationem ad ipsum pervenisse, & ita credebatur eum contumacem, cum non esset; vel credebatur causam excommunicationis esse sufficienter probatam; alias vix posset probabilis error in hoc casu inveniri. d Quasi dicat, non sufficit error probabilis, nisi alias sit laudatæ opinionis, vel ideo dicit hoc, quia propter famam ipsius præsumitur ipsum probabiliter errasse. Alias contra diligentem præsumitur, quod non erraverit, ut D. de probation. Cum de indebito, & C. qui, & advers. quos, lib. 1. Joann.

e Sed qualiter potest ipsum probabilis error excusare? Resp. quia credebatur non sufficienter probatum id, pro quo excommunicabatur, nam in ordine juris, qui servandus est in hac sententia, non posset errare probabiliter reus, sed tantum in causa excommunicationis: & est hic bonam arg. Quod si aliquis habet probabilem causam litigandi, non punitur in sumptibus litis, sup. de eo, qui mitt. in possess. cap. 2. lib. 3. & D. de leg. 2. Qui solidum, §. Etiam. Sed pone, quod injuste excommunicatus statim ab ipso excommunicatore petat absolutionem. Dico *, quod ipsum non potest absolvere, quia cum ipse careat ingressu ecclesiæ; ergo alium non potest reconciliare ecclesiæ.

f Per hoc patet, quod si excommunicatus petiit absolutionem * ab excommunicatore, & juravit stare mandatis suis, quod prius inquiretur, an excommunicatio fuerit justa, quam recipiat mandatum, ut sup. de restit. spoliat. Litteras, in fin. Si enim probata fuerit excommunicatio injusta, nihil præcipietur ei per sacramentum: in nullo enim tunc tenetur satisfacere, cum non deliquerit, ut extr. 3. de offic. ordin. Ad reprimendam. Sed si fuerit justa tunc primo recipiet mandatum, ut hic dicitur: hoc autem inquiretur coram arbitris electis, an fuerit injusta excommunicatio, vel coram synodo, quod verius est, ut 11. q. 1. Si clericus, Sed nonne eo ipso, quod excommunicatus petiit absolutionem, & jurat, intelligitur acquiescere sententiæ, ut eam non possit impugnare? ut extr. 1. de offic. deleg. Gratum, extr. 3. de iis, quæ fiunt a maj. part. cap. Ex ore, extr. 3. de appell. Sollicitudinem, & D. de inoffic. testam. L. penult. Item numquid si non appellat a sententia excommuni. usque ad decem dies, intelligitur acquiescisse sententiæ? ut extr. 3. de sent. & re judic. Quod ad consultationem. Dico, quod non: non enim acquiescit sententiæ tali, quod petiit absolutionem, cum sciat se ligatum: similiter nec ex eo, quod non appellat, intelligitur acquiescisse sententiæ: & evidens est, quare non sit in sententia excommunicationis necessaria appellatio, quia cum appellatio debeat suspendere pronuntiatum, ut D. ad Turpillianum, l. 1. sed effectus excommunicationis non potest suspendi, ut extr. 3. de appell. Pastoralis, unde nec prodest, nec necessaria est ibi appellatio, quia per cursum decem dierum, non transit in rem judicatam: nam absolvi potest etiam post decem dies: & ideo per taciturnitatem decem dierum non confirmatur sententia, & ideo de injusta excommunicatione potest excommunicatus conqueri, cum voluerit. Sed mirum videtur, quomodo injusta excommunicatio privet aliquem ingressu ecclesiæ: nam post latam sententiam excommunicationis injustam, statim excommunicans est privatus ingressu ecclesiæ, & excommunicatus non est privatus ingressu, nisi lata sententia: qualiter ergo potest privari ingressu ecclesiæ ab illo, qui est privatus: & ita simul incipit esse privatus excommunicans, & excommunicatus, & ita eadem sententia privat excommunicantem, & excommunicatum, quod est absurdum. Jo.

g Sic ergo iudex potest revocare errorem, ut dixi sup. eod. Cum cessante, & extr. 1. de appell. Significaverunt.

h Ergo admittitur hodie appellatio, non solum si causa sit probabilis, sed etiam si sit dubia. Quid juris sit, quære sup. eod. Ut debitus. i Appellatio ergo non tenet, quantum ad hoc, quin * possit absolvi excommunicatus: sed quantum ad hoc, quod transfertur iudicium ab ipso præstita cautione standi juri coram superiore, ut extr. 1. de appellat. Qua fronte. k Iudices enim sæpe falsa * scribunt, vel dicunt, ut 2. q. 6. §. Biduum, in fin. C. de arbitr. Ne in arbitris. D. de custod. reor. Divus. l Si enim non sit causa cupiditatis, sed tantum ut illi puniantur, licite potest præter pœnam excommunicationis pœna pecuniaria punire, ut 16. q. 1. Statuimus, quia ea pœna, quæ magis timetur, infligenda est, ut extr. 3. ut lite non contest. Quoniam, in fin. 23. q. 4. Ea vindicta. Sed pretium non sumet, vel pro absolvendo, vel restituendo, ut 1. q. 1. Nullus Episcopus, extr. 1. de simon. Nemo, extr. 1. de pœn. Licet; sed pœna pecuniaria potest eos punire,

ut

* Videtur.
* Absolvi.

* Quod.
* Frivola.

excommunicatus absolvitur, pecuniaria pœna mulctatur; statuentes, ut cum excommunicationis sententiam injustam fuisse constiterit, excommunicator ad restituendam pecuniam etiam sic extortam per cens. ecclesiasticam compellatur (a); & nisi probabili fuerit errore deceptus, tantundem injuriam passo persolvat, & si forte solvendo non fuerit, animadversione alia castigetur (b).

TITULUS XVI.
DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

CAPUT I.

Idem Comiti Tolosano.

cap. 26. de
verb. sign.

Super quibusdam mandatorum articulis tibi a bonæ memoriæ Milone notario nostro tunc temporis Ap. S. L. factorum, apud quosdam dubitatione suborta, tua devotio explicari postulavit a nobis, qui sint dicendi hæretici manifesti. Super quo tibi duximus respondendum, illos in hoc casu manifestos hæreticos intelligendos, qui contra fidem catholicam publice prædicant, aut profitentur, seu defendunt (c) errorem, vel qui coram prælatis (d) suis convicti sunt, aut confessi (e), vel ab eis sententialiter condemnati super hæretica pravitate, quorum bona propria confiscantur, & ipsi juxta legitimas sanctiones puniuntur. Præterea, cum pedagia (f), guidagia, & salinaria tibi legatus interdixerit memoratus, auctoritate præsentium duximus declarandum, illa esse pedagia, salinaria, guidagia interdicta, quæ non apparent Imperatorum (g), vel Regum, vel

Later. Concilii largitione concessa, vel ex antiqua consuetudine a tempore, cujus non exstat memoria (h), introducta,

CAPUT II.

Idem Episcopo Parisien.

Novimus expedire, ut verbum illud, quod in antiquis (i) canonibus, & in nostro quoque decreto (k) contra falsarios edito continetur, ut videlicet clericus per ecclesiasticum judicem degradatus, sæculari tradatur (l) curiæ puniendus, apertius exponamus, cum & quidam antecessorum nostrorum super hoc consulti diversa responderint, & quorundam sit opinio a pluribus (m) comprobata, ut clericus, qui propter hoc, vel aliud flagitium grave non solum damnabile, sed damnosum, fuerit degradatus, tamquam exutus privilegio clericali sæculari foro per consequentiam applicetur, cum ab ecclesiastico foro fuerit projectus; ejus enim est degradatio celebranda præsentem sæculari potestate, ac prænuntiandum est ei, cum fuerit celebranda (n), ut in suum forum recipiat degradatum, & sic intelligitur curiæ tradi sæculari, pro quo tamen debet ecclesia efficaciter interdicere (o), ut citra mortis periculum circa eum sententiam moderetur. Pro illo vero falsario clerico scelerato, quem ad mandatum nostrum capi fecisti, hoc tibi duximus consulendum, ut eum in perpetuum carcerem ad agendam pœnitentiam (o) includas, pane doloris, & aqua angustia sustentandum, ut commissa defleat, & flenda ulterius non committat.

(1) *Celebrata*, Gregor. IX.

ut dixi, & arg. extr. 1. de raptor. In Archiepiscopatu. a Tamquam concussor, ut 1. q. 7. Sancimus, & 23. q. 1. Militare. b Hoc generale est, ut cum quis non est solvendo, ut alia pœna puniatur, ut 14. q. 6. Si res. 5. q. 6. Quia juxta. D. de pœnis, l. 1. c Sic sup. de hæret. excommunicamus, lib. eod. 24. q. 3. Qui aliorum. C. de iis qui latr. occult. lib. 1. & 2. d Sed qualiter prælati causam sanguinis examinare possunt? contra illud 22. q. 8. Hir, a quibus, sed prælati hic vocantur judices, 11. q. 3. Præcipue. Vel dic, quod speciale est in crimine hæresis, & in crimine falsi; quod cum falsat litteras Papæ, etiam criminaliter convictus secundum pœnas legales punitur. e Sup. de verbor. significat. Cum olim, sup. de cohab. cler. Verum, l. 3.

f Pedagia dicuntur, quia dantur a peditibus: guidagia dicuntur, pro ducatu per terram alicujus. Salinaria, quæ dantur pro sale. Omnia ista dicuntur portoria, ut C. de vectig. & commiss. lib. 3. nec danda sunt ista, nisi cum negotiationis causa aliquid portatur: secus si ad partis utilitatem, vel ad utilitatem fisci aliquid feratur, ut C. eod. Universi. Joann. g Solus enim Princeps potest ista statuere, sed nulla civitas potest ista statuere, ut C. nova vectig. inst. Non posse, l. 2. & 3. Jo. h Nota diligenter, quod illa consuetudo, cujus non exstat memoria, jus, sive privilegium inducit, ut D. de aqua cotid. Hoc jure, §. Ductus aqua, & D. de aqua pluv. arcend. l. 1. §. ult. 3. q. 6. Hoc quippe, 9. q. 3. Conquestus, & per hoc videtur, quod cum talis consuetudo jus inducat, quod non sit necesse allegare aliquem titulum, licet illud requiratur in consuetudine triginta annorum, ut dixi de hoc

* Servitium.

18. q. 2. Servitia *. Item not. hic argum. quod per mandatum generale, non prohibentur, nisi illicita, ut 33. q. 2. Quos Deus, 11. q. 3. Quod prædecessor. D. de jure patron. Abigere, in fine.

i 11. q. 1. Si quis sacerdotum, & 3. q. 4. Clericus. k Sup. de fals. Ad falsariorum. l Istud intelligas de illo, qui est penitus incorrigibilis, ne obstet sup. de judic. At si clerici, lib. 1. vel intelligatur de majoribus criminibus, ut de hæresi, & de crimine falsi. m Immo a pluribus approbatum est, quod dicitur in canone, quod tradat, idest, permittat tradi, vel quod creât non (animo) sanguinis effusionem, ut sup. de judic. & arg. 23. q. 1. cap. 1. vel specialiter loquitur hic de hæresi, & de crimine falsi.

n 17. q. 4. Reum. o Magis rigide cum eo agitur; sup. de falsar. Ad falsariorum. Joann.

Index Titulorum Quattuor Collect. Decretalium.

De		
A	Accusationibus. pag. 271. col. 1: 409. 1.	
	Accusationibus, & denuntiationib.	
	& inquisitionibus. 569. 1: 671. 1.	
	Adulteriis, & stupro. 308. 2: 579. 2.	
	Ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum. 31. 1.	
	Ætate, & qualitate præficiendorum. 359. 2.	
	Alienatione iudicii mutandi causa facta. 70. 2.	
	Apostatis. 578. 2.	
	Apostatis, & reiterantib. baptisma. 299. 2.	
	Appellationibus. 379. 1: 507. 2: 645. 1.	
	Appellationibus, & recusationibus. 121. 2.	
	Arbitris. 71. 1: 366. 1: 471. 1: 629. 2.	
	Auctoritate, & usu pallii. 449. 2.	
	Baptismo, & eius effectu. 552. 1: 664. 2.	
	Baptismo puerorum. 422. 1.	
	Bigamis. 361. 2: 623. 1.	
	Bigamis non ordinandis. 41. 2: 458. 1.	
	Capellis monachorum, & aliorum religiosorum. 202. 2.	
	Capellis monachorum. 397. 1.	
	Capellis clericorum, & monachorum. 546. 1.	
	Causa possessionis, & proprietatis in eodem iudicio mota. 86. 1.	
	Causa proprietatis, & possessionis. 369. 2.	
	Causa possessionis, & proprietatis. 478. 2.	
	Celebratione divini officii. 664. 1.	
	Celebratione missæ, & Sacramento Eucharistiæ, & aqua, quæ exivit e latere Christi. 548. 2.	
	Censibus. 665. 1.	
	Censibus, exactionibus, & procura- tionibus. 213. 2: 398. 1: 555. 1.	
	Clandestina desponsatione. 237. 2: 403. 1.	
	Clandestino matrimonio. 667. 2.	
	Clericis conjugatis. 144. 2: 383. 1: 514. 2.	
	Clericis non residentibus in ecclesia præbendata. 146. 2: 384. 1.	
	Clericis non residentibus præbenda- tis in ecclesia. 515. 1.	
	Clericis peregrinis, & eis sine lit- teris non recipiendis. 42. 1.	
	Clericis peregrinis. 459. 1.	
	Clericis pugnantib. in duello. 308. 1: 415. 1.	
	Clerico egrotante, & debilitato. 153. 2: 518. 2.	
	Clerico egrotante. 384. 2.	
	Clerico excommunicato, vel depo- sito ministrante. 683. 1.	
	Clerico excommunicato, vel inter- dicto ministrante, vel beneficium repetente. 582. 2.	
	Clerico maledico. 416. 1.	
	Clerico per saltum promoti. 583. 2.	
	Clerico percussore. 321. 1: 416. 1.	
	Clerico venatore. 321. 2.	
	Cognitione legali. 252. 1.	
	Cognitione spiritali, & filiis ante, vel post compaternitatem genitis. 250. 2.	
	Cognitione spiritali. 404. 2: 561. 1.	
	Cohabitatione clericorum, & mu- lierum, & clericis concubinariis. 141. 1.	
	Cohabitatione clericorum, & mu- lierum. 514. 2.	
	Collusione. 319. 1.	
	Commodati. 162. 1.	
	Concessione præbendæ, & ecclesiæ non vacantis. 155. 2: 655. 1.	
	Concessione præbendarum. 386. 1.	
	Concessione præbendæ, & dignitatis, vel ecclesiæ non vacantis. 520. 1.	
	Conditionibus appositis in desponsa- tione, vel aliis contractibus. 241. 2.	
	Conditionibus appositis in desponsa- tionibus. 559. 2.	
	Confessis. 485. 2: 634. 2.	
	Confirmatione utili, vel inu- tili. 138. 2: 382. 2: 512. 1.	
	Conjugio leprosi. 247. 2.	
	Conjugio servorum, vel disparis condicionis. 248. 2.	
	Conjugio servorum, & impari con- dicione. 561. 1.	
	Consanguinitate, & affinitate. 254. 1: 406. 1.	
	Consanguinitate, & affinitate, & publicæ honestatis iustitia. 562. 2.	
	Consanguinitate, & affinitate, & sobole suscepta ex secundo matri- monio. 668. 1.	
	Consecratione ecclesiæ, vel alta- ris. 422. 1: 664. 1.	
	Constitutionibus. 10. 1: 354. 1: 424. 1.	
	Consuetudine. 16. 1: 429. 1.	
	Conversione conjugatorum. 196. 2: 393. 1: 540. 2: 661. 1.	
	Conversione infidelium. 394. 2.	
	Corpore vitiatæ ordinandis, vel non. 40. 1.	
	Corpore vitiatæ. 361. 1: 458. 1.	
	Crimine falsi. 317. 1: 683. 1.	
	Damno dato. 336. 1.	
	Decimis, & primitiis, & oblationibus. 183. 1.	
	Decimis. 390. 1: 537. 1: 658. 2.	
	Dedicatione ecclesiarum, vel alta- rium. 548. 1.	
	Delicta puerorum. 320. 1.	
	Depositi. 163. 1.	
	Desponsatione impuberum. 231. 1: 402. 2: 558. 2.	
	Dilationibus. 368. 2.	
	Divortii. 267. 2: 408. 2: 567. 1.	
	Dolo, & contumacia alterius partis punienda. 91. 1.	
	Dolo, & contumacia. 483. 1: 633. 1.	
	Donationibus. 170. 2: 531. 2.	
	Dote amittenda, vel post divor- tium restituenda. 568. 2.	
	Dote post divortium restituenda. 270. 1: 409. 1.	
	Ecclesiis reedificandis, & reparan- dis. 216. 2.	
	Ecclesiis ædificandis. 399. 1.	
	Electio. 615. 1.	
	Ele-	

<i>Electio, & electi potestate.</i>	356. 1: 437. 1.	<i>verum ad eam pertinentium.</i>	218. 1.
<i>Electio, & electi potestate, & iuramento.</i>	16. 2.	<i>Immunitate ecclesie, & cœmeterii.</i>	400. 1.
<i>Emptione, & venditione.</i>	164. 1: 388. 1.	<i>Immunitate Ecclesie, & ejus ornatu, & reverentia reliquiarum.</i>	665. 1.
<i>Emptore.</i>	529. 1.	<i>Immunitate ecclesiarum.</i>	548. 2.
<i>Eo, qui cognovit consanguineam suæ uxoris, vel sponsam sui consanguinei.</i>	252. 1.	<i>Impotentia coeundi.</i>	563. 1.
<i>Eo, qui cognovit consanguineam suæ uxoris.</i>	405. 2.	<i>In integrum restitutione.</i>	629. 1.
<i>Eo, qui cognovit consanguineam uxoris suæ, vel sponsæ.</i>	561. 2.	<i>In integrum restitutione ecclesie, vel minorum.</i>	70. 1.
<i>Eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit adulterio.</i>	246. 1.	<i>Institutionibus.</i>	154. 1: 385. 1: 519. 1.
<i>Eo, qui duxit in matrimonium per adulterium.</i>	404. 1.	<i>Judeis, & Sarracenis, & eorum servis.</i>	288. 1: 412. 2: 677. 1.
<i>Eo, qui duxit in matrimonium, eam, quam prius polluit per adulterium.</i>	560. 2.	<i>Judeis.</i>	575. 2.
<i>Eo, qui furtive ordinem recepit.</i>	324. 2.	<i>Judiciis.</i>	76. 1: 367. 1: 472. 1: 630. 1.
<i>Eo, qui furtive ordines suscepit.</i>	416. 1.	<i>Juramento calumnie.</i>	71. 2: 472. 2.
<i>Eo, qui mittitur in possessionem causa rei servandæ.</i>	93. 2: 371. 1: 484. 2.	<i>Jurejurando.</i>	110. 1: 375. 2: 494. 1: 642. 1.
<i>Exceptionibus.</i>	372. 2: 498. 2.	<i>Jure patronatus, & ecclesiis a laicis concessis.</i>	203. 2.
<i>Excessibus prælatorum.</i>	684. 1.	<i>Jure patronatus.</i>	397. 2: 547. 1.
<i>Excessibus prælatorum in subditos, vel contra.</i>	327. 1.	<i>Libelli oblatione.</i>	83. 2.
<i>Excessibus prælatorum in subditos.</i>	416. 2: 583. 2.	<i>Locatione, & conductione.</i>	388. 1.
<i>Falsariis.</i>	415. 2: 581. 1.	<i>Magistris.</i>	676. 2.
<i>Feriis.</i>	86. 1: 368. 2.	<i>Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.</i>	286. 1.
<i>Feudis.</i>	530. 1.	<i>Magistris, & ne aliquid exigatur ab eis.</i>	412. 1.
<i>Fide catholica.</i>	610. 1.	<i>Majoritate, & obedientia.</i>	60. 2: 363. 2: 465. 2: 627. 2.
<i>Fide instrumentorum.</i>	106. 2: 374. 1: 641. 1.	<i>Matrimonio contra interdictum ecclesie celebrato.</i>	258. 1.
<i>Fide instrumentorum, & decretalium.</i>	491. 2.	<i>Matrimonio contra interdictum ecclesie contracto.</i>	407. 1.
<i>Fidejussoribus.</i>	168. 1: 657. 2.	<i>Mutuis petitionib. coram eodem iudice.</i>	84. 1.
<i>Filiis presbyterorum ordinandis, vel non, nec in paternis ecclesiis tolerandis.</i>	33. 1.	<i>Mutuis petitionibus.</i>	368. 1.
<i>Filiis presbyterorum.</i>	360. 2: 623. 1.	<i>Natis ex libero ventre.</i>	250. 1.
<i>Foro competenti.</i>	79. 2: 367. 2: 473. 2: 631. 1.	<i>Ne clericis, vel monachi secularib. negotiis se immisceant.</i>	219. 1: 557. 1: 666. 1.
<i>Frigidis, & maleficiis, & impotentia coeundi.</i>	256. 1.	<i>Ne vacante sede aliquid innovetur.</i>	525. 2.
<i>Frigidis, & maleficiatis.</i>	406. 2.	<i>Non ordinato ministrante.</i>	324. 1.
<i>Furtis.</i>	325. 1.	<i>Novi operis nuntiatione.</i>	585. 1: 684. 1.
<i>Hereticis.</i>	291. 1: 576. 1.	<i>Obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.</i>	39. 2.
<i>Hereticis, & manichæis.</i>	677. 2.	<i>Observantia jejuniorum.</i>	554. 1.
<i>His, quæ conceduntur ab Episcopo sine consensu clericorum.</i>	156. 1.	<i>Officio advocatorum.</i>	365. 1.
<i>His, quæ conceduntur ab Episcopo sine consensu capituli.</i>	527. 1.	<i>Officio Archidiaconi.</i>	42. 2: 623. 2.
<i>His, quæ fiunt a prælatis sine consensu capituli.</i>	386. 2.	<i>Officio Archipresbyteri.</i>	44. 1.
<i>His, quæ fiunt a majori parte capituli.</i>	158. 2: 387. 1: 528. 1: 657. 1.	<i>Officio Custodis.</i>	46. 1.
<i>His, quæ vi, metusve causa fiunt.</i>	68. 2: 468. 2.	<i>Officio, & potestate iudicis delegati.</i>	48. 1: 362. 1.
<i>His, quæ metus causa fiunt.</i>	366. 1.	<i>Officio iudicis delegati.</i>	459. 2: 624. 1.
<i>His, qui filios occiderunt.</i>	300. 1: 413. 2.	<i>Officio, & potestate Prælati, & iudicis ordinarii.</i>	57. 1.
<i>Homicidio voluntario, vel casuali.</i>	301. 2: 413. 2: 679. 2.	<i>Officio iudic. ordinarii.</i>	363. 1: 464. 1: 626. 2.
<i>Homicidio.</i>	579. 1.	<i>Officio Legati Episcopi.</i>	56. 1.
<i>Immunitate ecclesie, cœmeterii, & verum ad eam pertinentium.</i>	218. 1.	<i>Officio Legati.</i>	363. 1: 463. 1.
		<i>Officio Primicerii.</i>	45. 2.
		<i>Officio Sacristæ.</i>	46. 1.
		<i>Officio Vicarii, & ejus beneficio.</i>	47. 1.
		<i>Officio Vicarii.</i>	459. 1.
		<i>Ordinatis ab Episcopo, qui resignaverat Episcopatum.</i>	30. 2.
		<i>Ordine condicionum.</i>	477. 2.
		<i>Ordine iudiciorum.</i>	85. 2.
		<i>Pactis.</i>	62. 1: 628. 2.
			Paro-

<i>Parochiis, & alienis parochia-</i> <i>nis.</i>	181. 2: 390. 1: 535. 2.	<i>Sacramentis non iterandis.</i>	458. 1.
<i>Peculio clericorum.</i>	171. 2.	<i>Sagittariis.</i>	320. 1.
<i>Peregrinantibus.</i>	382. 2.	<i>Schismaticis, & ordinatis ab eis, &</i> <i>alienationibus factis.</i>	298. 2: 578. 2.
<i>Pignoribus.</i>	167. 1: 530. 1: 657. 2.	<i>Scrutinio faciendo.</i>	455. 2.
<i>Plus petitionibus.</i>	85. 2.	<i>Secundis nuptiis.</i>	270. 2: 409. 2: 569. 2.
<i>Pœnis.</i>	338. 2: 591. 1: 687. 1.	<i>Sententia, & re iudicata.</i>	119. 1.
<i>Pœnitentiis.</i>	591. 1: 687. 2.	<i>Sententia excommunicationis, &</i> <i>absolutionis.</i>	418. 2.
<i>Pœnitentiis, & remissionibus.</i>	340. 2: 418. 1.	<i>Sententia & excommunicat.</i>	591. 2: 689. 2.
<i>Postulando.</i>	67. 2.	<i>Sententiis, & re iudicata.</i>	377. 1: 502. 1:
<i>Postulatione.</i>	431. 1.	644. 1.	
<i>Præbendis.</i>	149. 1: 384. 1: 650. 2.	<i>Sententiis, & excommunicatis, &</i> <i>absolutis.</i>	341. 1.
<i>Præbendis, & dignitatibus clero-</i> <i>rum.</i>	515. 2.	<i>Sepulturis.</i>	178. 2: 389. 2: 535. 1: 658. 1.
<i>Pralatis, ne vices suas, vel ecclesias</i> <i>aliis sub annuo pretio concedant.</i>	285. 2.	<i>Sequestratione possessionum, & fru-</i> <i>ctuum.</i>	485. 1.
<i>Præscriptionibus.</i>	114. 2: 376. 2: 499. 1: 643. 1.	<i>Servis non ordinandis, & eorum ma-</i> <i>numissione.</i>	37. 2.
<i>Præsumptionibus.</i>	107. 2: 375. 1: 493. 2.	<i>Servis ordinandis.</i>	458. 1.
<i>Precariis.</i>	161. 2.	<i>Simonia, & ne aliquid pro spiri-</i> <i>tuali emigatur.</i>	275. 2.
<i>Presbytero nondum baptizato.</i>	345. 2.	<i>Simonia.</i>	410. 1: 572. 2: 675. 1.
<i>Presbytero non baptizato.</i>	596. 2.	<i>Sobole suscepta ex secundis nuptiis.</i>	255. 2.
<i>Privilegiis.</i>	684. 2.	<i>Solutionibus.</i>	170. 2.
<i>Privilegiis, & excessibus privilegia-</i> <i>torum.</i>	328. 2: 417. 2.	<i>Sortilegis.</i>	318. 1.
<i>Privilegiis, & indulgentiis.</i>	585. 2.	<i>Sponsa duorum, & sponso duarum.</i>	238. 1.
<i>Probationibus.</i>	95. 1: 372. 1: 485. 2: 636. 1.	<i>Sponsa duorum.</i>	559. 2.
<i>Procuratoribus.</i>	67. 2: 365. 1: 468. 1: 628. 2.	<i>Sponsalibus, & matrimonio.</i>	222. 1.
<i>Purgatione canonica.</i>	332. 2: 417. 2: 589. 1.	<i>Sponsalibus, & matrimoniis.</i>	401. 1: 558. 1:
<i>Purgatione vulgari.</i>	335. 2: 418. 1: 591. 1.	666. 1.	
<i>Purificatione post partum.</i>	554. 2.	<i>Statu monachorum & cœllis eorum.</i>	201. 1.
<i>Qualitate ordinandorum præficien-</i> <i>dorum, & ordinantium.</i>	622. 1.	<i>Statu monachorum & canonicorum</i> <i>regularium.</i>	544. 1.
<i>Qui clerici, vel voventes matrimo-</i> <i>nium contrahere non possunt.</i>	403. 2.	<i>Statu regularium.</i>	396. 1.
<i>Qui clerici, vel voventes matrimo-</i> <i>nium contrahere possunt.</i>	242. 2.	<i>Statu religiosorum.</i>	661. 2.
<i>Qui voventes matrimonium contra-</i> <i>here possunt.</i>	560. 1.	<i>Successionibus ab intestato.</i>	177. 1: 534. 1.
<i>Qui filii sint legitimi.</i>	261. 1: 407. 2: 564. 1.	<i>Suffraganeis.</i>	422. 2.
<i>Qui matrimonium accusare possunt.</i>	670. 2.	<i>Supplenda negligentia prælatorum.</i>	358. 2:
<i>Qui matrimonium accusare possunt,</i> <i>vel in eo testificari.</i>	266. 1.	621. 1.	
<i>Qui matrimonium accusare possunt,</i> <i>vel contrario testificari.</i>	566. 1.	<i>Syndico.</i>	68. 1.
<i>Qui matrimonium accusare, vel te-</i> <i>stificari possunt.</i>	407. 2.	<i>Temporibus ordinariis & qualita-</i> <i>te ordinandorum.</i>	29. 1.
<i>Raptoribus, prædonibus, incendiariis,</i> <i>& violatoribus ecclesiarum.</i>	310. 2.	<i>Temporibus ordinationum.</i>	358. 2: 621. 2.
<i>Raptoribus.</i>	580. 1.	<i>Temporibus ordinationum, & qua-</i> <i>litate ordinandorum, & ordine</i> <i>præficiendorum.</i>	454. 2.
<i>Rebus ecclesiæ alienandis, vel</i> <i>non.</i>	159. 1: 387. 2: 528. 2: 657. 1.	<i>Testamentis, & ultimis voluntati-</i> <i>bus.</i>	172. 2.
<i>Regularibus & transeuntibus ad re-</i> <i>ligionem.</i>	193. 1: 392. 1: 538. 1: 661. 1.	<i>Testamentis.</i>	389. 1: 533. 1.
<i>Regulis juris.</i>	350. 2.	<i>Testibus, & attestacionibus.</i>	96. 1: 487. 2.
<i>Religiosis domibus, ut Episcopis sint</i> <i>subjectæ.</i>	201. 2: 545. 2: 662. 2.	<i>Testibus.</i>	373. 1: 638. 1.
<i>Renuntiatione.</i>	27. 1: 357. 2: 450. 1: 621. 1.	<i>Testibus cogendis, vel non.</i>	105. 1.
<i>Rerum permutatione.</i>	165. 2: 388. 2: 529. 2.	<i>Testibus cogendis.</i>	374. 1.
<i>Rescriptis & eorum interpretationi-</i> <i>bus.</i>	11. 2: 425. 2.	<i>Torneamentis.</i>	307. 2: 415. 1.
<i>Rescriptis.</i>	354. 1: 611. 2.	<i>Transactionibus.</i>	65. 1: 364. 1.
<i>Restitutione in integrum.</i>	469. 1.	<i>Translatione Episcopi, & electi.</i>	434. 2.
<i>Restitut. spoliator.</i>	36. 2: 369. 2: 480. 1: 632. 2.	<i>Treuga, & pace.</i>	59. 2.
<i>Sacra unctione.</i>	456. 1.	<i>Veneratione sanctorum.</i>	422. 1.
		<i>Verborum signif.</i>	346. 1: 422. 2: 597. 1: 692. 1.
		<i>Vita, & honestate cleric.</i>	139. 1: 513. 1: 649. 1.
		<i>Vita, & honestate clericorum, & co-</i> <i>habitatione mulierum.</i>	139. 1: 383. 1.
		<i>Voto, & voti redempt.</i>	200. 1: 395. 1: 541. 2.
			Usu-

<i>Ufu pallii.</i>	357. 2:	620. 2.	<i>Ut lite non contestata non procedatur ad testium receptionem, vel diffinitivam sententiam.</i>	475. 2.
<i>Ufuris.</i>	313. 1:	580. 2:		371. 2.
<i>Ut ecclesiastica beneficia sine deminutione conferantur.</i>		526. 1.	<i>Ut lite pendente nil innovetur.</i>	

Index Capitum Quattuor Collect. Decretalium.

A <i>Crapula. De vita, & honest. cler. coll. 4.</i>	pag. 650. col. 1.	<i>Ad Ap. sed. De regul. coll. 3.</i>	538. 2.
<i>A memoria. Ut lite pend. coll. 2.</i>	371. 2.	<i>Ad audientiam. De decim. coll. 1.</i>	187. 1.
<i>A multis multotiens. De temp. ordin. coll. 3.</i>	455. 1.	<i>Au audientiam Apostolatus. De testam. coll. 2.</i>	389. 1.
<i>A nobis est. Qui marrim. accus. coll. 2.</i>	408. 1.	<i>Ad audientiam Apostolatus. De regular. coll. 2.</i>	392. 1.
<i>A nobis est sæpe. De sententia excommunicationis, coll. 3.</i>	591. 2.	<i>Ad audientiam Apostolatus. De homie. coll. 2.</i>	413. 2.
<i>A nobis fuit. De sent. excomm. coll. 2.</i>	421. 1.	<i>Ad audientiam Apostolatus. De præscript. coll. 3.</i>	499. 2.
<i>A nobis fuit. De except. coll. 3.</i>	498. 2.	<i>Ad audientiam nostram. De purgat. can. coll. 1.</i>	335. 2.
<i>A nobis tua. De despons. impub. coll. 1.</i>	235. 2.	<i>Ad audientiam nostram. De rescr. coll. 2.</i>	355. 1.
<i>A nobis tua. De cohab. cler. coll. 3.</i>	514. 2.	<i>Ad audientiam nostram. De iis, quæ vi, coll. 3.</i>	468. 2.
<i>A nobis tua discretio. De ætate, & qualitate, coll. 1.</i>	32. 2.	<i>Ad audientiam nostram. De iurejur. coll. 3.</i>	494. 2.
<i>A nobis tua frat. De decimis, coll. 3.</i>	537. 1.	<i>Ad audientiam nostram dil. f. De confirm. utili, coll. 3.</i>	513. 1.
<i>Abbas S. Eadmundi. De iis, quæ vi, coll. 1.</i>	69. 2.	<i>Ad audientiam nostram jam pridem. De eccles. ædif. coll. 2.</i>	399. 2.
<i>Abbate S. Silvani. De verb. sign. coll. 3.</i>	599. 1.	<i>Ad audientiam nostram noveris. De eccles. reæd. coll. 1.</i>	217. 1.
<i>Accedens. De crimine falsi. coll. 4.</i>	683. 1.	<i>Ad audientiam nostram noveris. De reb. eccles. alienat. coll. 2.</i>	387. 2.
<i>Accedens ad Ap. sed. Ut lite non contestata, coll. 3.</i>	476. 2.	<i>Ad audientiam nostram noveris. De voto. coll. 2.</i>	395. 2.
<i>Accedens ad Apost. sedem. De raptorib. coll. 3.</i>	580. 1.	<i>Ad audientiam nostram noveris. De torn. coll. 2.</i>	415. 1.
<i>Accedens ad præsentiam. Ut lite non contestata, coll. 3.</i>	476. 1.	<i>Ad audientiam nostram pervenisse. De appell. coll. 2.</i>	379. 2.
<i>Accedens ad præsentiam. De purgatione can. coll. 3.</i>	590. 1.	<i>Ad audientiam nostram pervenisse. De præb. coll. 2.</i>	384. 2.
<i>Accedens ad præsentiam nostram I. De converf. conjugat. coll. 4.</i>	661. 1.	<i>Ad audientiam nostram pervenit. De off. Vicarii, coll. 1.</i>	47. 1.
<i>Accedens ad sedem Apost. De concessione præbenda. coll. 4.</i>	655. 1.	<i>Ad audientiam nostram te significante. De decim. coll. 2.</i>	391. 2.
<i>Accedentes ad præsentiam. De præscriptione, coll. 3.</i>	499. 1.	<i>Ad audientiam nostram te sign. De falsar. coll. 2.</i>	415. 2.
<i>Accedentibus. De excessibus prælatorum, coll. 4.</i>	684. 1.	<i>Ad audientiam nostri. De sponsal. coll. 1.</i>	222. 1.
<i>Accedentibus ad præsentiam. De privilegiis, coll. 3.</i>	588. 1.	<i>Ad aures. De divort. coll. 2.</i>	408. 2.
<i>Accepimus. De qual. ordin. coll. 4.</i>	622. 2.	<i>Ad aures. De pœnis, coll. 4.</i>	687. 1.
<i>Accepimus litteras. De fide instr. coll. 2.</i>	374. 2.	<i>Ad aures, & infra. De rebus eccl. al. coll. 1.</i>	161. 1.
<i>Accepimus, quod. De pact. coll. 1.</i>	64. 1.	<i>Ad aures nostras. De æt. & qual. coll. 2.</i>	359. 2.
<i>Accepisti illam. De sponsa duorum, coll. 1.</i>	238. 2.	<i>Ad aures nostras. De his, quæ metus causa, coll. 2.</i>	366. 1.
<i>Accepisti mulierem. De frigid. coll. 1.</i>	256. 2.	<i>Ad aures nostras E. De concess. præb. coll. 2.</i>	386. 1.
<i>Accepta conquestione. De restitutione spol. coll. 1.</i>	87. 1.	<i>Ad aures nostras noveris. De institut. coll. 1.</i>	155. 1.
<i>Accepta conquestione. De rescriptis, coll. 2.</i>	354. 1.	<i>Ad aures nostras perlatum. De eo, qui cogn. conf. coll. 1.</i>	252. 2.
<i>Accessit ad præsentiam. De desponsatione impuberum, coll. 1.</i>	233. 1.	<i>Ad aures nostras pervenisse. De simon.</i>	
<i>Accusasti aliquem. De accus. coll. 1.</i>	273. 2.		
<i>Accusatum. De simon. coll. 1.</i>	276. 2.		
<i>Ad abolendam. De fil. presbyr. coll. 4.</i>	623. 1.		
<i>Ad abolendam. De hæret. coll. 1.</i>	296. 1.		
<i>Ad Ap. aud. De simon. coll. 4.</i>	676. 1.		
<i>Ad Apostolicæ sedis regimen. De decimis, coll. 1.</i>	192. 1.		

<i>mon. coll. 2.</i>	410. 2.	<i>Ad nostram noveris. De iurejur. coll. 3.</i>	496. 1.
<i>Ad aures nostras pervenit, quod Robertus. De iure patr. coll. 1.</i>	210. 1.	<i>Ad nostram noveris. De empr. coll. 3.</i>	529. 1.
<i>Ad aures nostras pervenit. De excess. præl. coll. 1.</i>	327. 2.	<i>Ad nostram noveris aud. De simon. coll. 2.</i>	410. 2.
<i>Ad aures nostras te. De præscr. coll. 1.</i>	118. 1.	<i>Ad nostram noveris aud. De conjug. serv. coll. 3.</i>	561. 1.
<i>Ad aures nostras te sign. De rescr. coll. 1.</i>	15. 1.	<i>Ad nostram noveritis. De rebus eccl. alien. coll. 3.</i>	528. 2.
<i>Ad aures nostras te significante. De temp. ordinat. coll. 1.</i>	30. 1.	<i>Ad nostram noveritis. De iurejur. coll. 1.</i>	110. 2.
<i>Ad aures nostras te significante. De appell. coll. 2.</i>	379. 2.	<i>Ad petitionem. De accusat. coll. 4.</i>	672. 1.
<i>Ad decorem, & commodum. De inst. coll. 3.</i>	519. 1.	<i>Ad petitionem vestram. De regul. coll. 1.</i>	193. 1.
<i>Ad dissolvendum. De despons. impub. coll. 3.</i>	558. 2.	<i>Ad præsentiam nostram. De appell. coll. 1.</i>	128. 2.
<i>Ad eminentiam. De sent. & excomm. coll. 2.</i>	420. 2.	<i>Ad præsentiam nostram accedens. De filiis presbyt. coll. 1.</i>	33. 1.
<i>Ad extirpandas. De filiis presbyt. coll. 2.</i>	360. 2.	<i>Ad probandum. De sent. & re jud. coll. 4.</i>	644. 1.
<i>Ad falsariorum. De falsar. coll. 3.</i>	582. 1.	<i>Ad quæstiones solvendas. De rer. perm. coll. 2.</i>	388. 2.
<i>Ad hæc. De appell. coll. 1.</i>	131. 1.	<i>Ad reprimendam malitiam. De offic. judic. ord. coll. 3.</i>	464. 2.
<i>Ad hæc autem. De rescr. coll. 1.</i>	15. 2.	<i>Ad supplicationem. De renunt. coll. 3.</i>	450. 1.
<i>Ad hæc cum contingat. De dolo, & cont. coll. 1.</i>	91. 1.	<i>Ad ultimum. De caus. propr. coll. 2.</i>	369. 2.
<i>Ad hæc de sacerdote. De crim. fals. coll. 1.</i>	318. 1.	<i>Adhærentes vestigiis. De juram. cal. coll. 1.</i>	72. 2.
<i>Ad hæc donationem. De decim. coll. 1.</i>	192. 1.	<i>Admonet nos. de testam. coll. 1.</i>	175. 1.
<i>Ad hæc ex tua. De fil. presb. coll. 2.</i>	361. 1.	<i>Adversus Consules. De censib. coll. 4.</i>	665. 2.
<i>Ad hæc in Beato Petro. de postulat. coll. 3.</i>	431. 1.	<i>Afferre mihi. De præsumpt. coll. 1.</i>	107. 2.
<i>Ad hæc licet. de testam. coll. 1.</i>	174. 2.	<i>Albericus. De testib. coll. 4.</i>	638. 2.
<i>Ad hæc præsentibus litteris.</i>	Ibid.	<i>Alia quidem. De procur. coll. 1.</i>	67. 2.
<i>Ad hæc præsentibus. De appellation. coll. 1.</i>	136. 1.	<i>An sit deferendum. De appell. coll. 2.</i>	382. 1.
<i>Ad hæc quia. de testibus, coll. 1.</i>	103. 1.	<i>Antigonus. De pact. coll. 1.</i>	62. 2.
<i>Ad hæc, quia quæsitum. De usu pall. coll. 2.</i>	357. 2.	<i>Antiqua. De privileg. coll. 4.</i>	686. 1.
<i>Ad hæc quoniam. De appell. coll. 1.</i>	137. 1.	<i>Apostolica sedis. de donat. coll. 3.</i>	533. 1.
<i>Ad hæc quoniam. De excess. prælat. coll. 1.</i>	327. 2.	<i>Apostolicam sedem. De presbyt. nond. bapt. coll. 1.</i>	345. 2.
<i>Ad hæc quoniam. De testib. coll. 1.</i>	99. 1.	<i>Appellationi autem. De appell. coll. 1.</i>	127. 2.
<i>Ad hæc quoniam. Qui matr. accus. poss. coll. 1.</i>	267. 1.	<i>Appellationis inhibicio. De appell. coll. 2.</i>	382. 1.
<i>Ad hæc si altare. De consecr. eccl. coll. 2.</i>	422. 1.	<i>Archidiaconis. De offic. Archid. coll. 1.</i>	44. 1.
<i>Ad hæc si in una causa. de appell. coll. 1.</i>	123. 2.	<i>Artem illam. De sagitt. coll. 1.</i>	320. 1.
<i>Ad hæc si persona. De offic. vicarii. coll. 1.</i>	48. 1.	<i>At si clerici. De judiciis, coll. 1.</i>	78. 1.
<i>Ad hoc Deus. Ut lite non cont. coll. 3.</i>	475. 2.	<i>Attestationes. De desp. imp. coll. 1.</i>	236. 2.
<i>Ad hoc in Apostolica. De solut. coll. 1.</i>	170. 2.	<i>Avaritia. De præb. coll. 1.</i>	152. 1.
<i>Ad hoc beatorum. de privileg. coll. 1.</i>	330. 2.	<i>Auctoritate Ap. sed. De judic. coll. 2.</i>	367. 1.
<i>Ad hoc nos. De offic. Archid. coll. 4.</i>	623. 2.	<i>Audita querella. De rest. (pol. coll. 1.</i>	87. 2.
<i>Ad hoc præsentium. De Judæis, coll. 2.</i>	412. 2.	<i>Auditis, & intellectis. de elect. coll. 3.</i>	445. 1.
<i>Ad hoc sumus. De rescr. coll. 2.</i>	354. 2.	<i>Auditis, & intellectis. De rest. in in. regr. coll. 3.</i>	469. 2.
<i>Ad hoc unxit. De sequestr. poss. coll. 3.</i>	485. 1.	<i>Auditis, & intellectis. De præscr. coll. 3.</i>	500. 2.
<i>Ad honorem Dei. De auct. & usu pall. coll. 3.</i>	450. 1.	<i>Audivimus. De collus. coll. 1.</i>	319. 2.
<i>Ad id, quod. De sponsal. coll. 2.</i>	402. 1.	<i>Audivimus. De simon. coll. 4.</i>	676. 1.
<i>Ad nostram. De elect. coll. 4.</i>	617. 2.	<i>Audivimus. De vener. sanct. coll. 2.</i>	422. 1.
<i>Ad nostram audientiam. De iurejur. coll. 3.</i>	496. 1.	<i>Bonæ mem. Alanus. De confirm. utili. coll. 2.</i>	382. 2.
<i>Ad nostram audientiam noveris. De consuet. coll. 3.</i>	429. 1.	<i>Bonæ mem. C. Maguntin. De elect. coll. 3.</i>	441. 2.
<i>Ad nostram noveris. De appell. coll. 1.</i>	122. 1.	<i>Bonæ memoria. De election. coll. 4.</i>	615. 1.
<i>Ad nostram noveris. De regular. coll. 1.</i>	195. 1.	<i>Bon. mem. O. De appell. coll. 3.</i>	510. 1.
<i>Ad nostram noveris. De foro comp. coll. 3.</i>	474. 1.	<i>Bonæ mem. W. De postulat. coll. 3.</i>	432. 2.
		<i>Brevi a sede. De iurejur. coll. 3.</i>	494. 2.
		<i>Calumniam. De pænis, coll. 1.</i>	340. 1.
		<i>Canonum statuta. De constit. coll. 1.</i>	10. 1.
		<i>Capellanum. De secund. nupt. coll. 2.</i>	409. 2.
		<i>Capellanus tuus. De feriis, coll. 2.</i>	369. 2.
		<i>Causa Carpen. De verb. sign. coll. 1.</i>	350. 1.
		<i>Causam matrimonii. De testib. cog. coll. 1.</i>	105. 2.
		<i>Causa matrimonii, quæ. De off. jud. del. coll. 1.</i>	54. 2.

<i>Causam, quæ. De judic. coll. 4.</i>	630. 1.	<i>Conquerente nobis R. de cler. non ref.</i>	
<i>Causam, quæ inter. De eo, qui mitt.</i>		<i>coll. 2.</i>	384. 1.
<i>coll. 1.</i>	94. 1.	<i>Conquesti sunt nobis. de sent. & excomm.</i>	
<i>Causam, quæ inter. De renunt. coll. 3.</i>	450. 2.	<i>coll. 2.</i>	421. 1.
<i>Causam, quæ inter dilectum. De præ-</i>		<i>Conquestus est. de usur. coll. 1.</i>	316. 1.
<i>scr. coll. 1.</i>	118. 2.	<i>Conquestus est nobis. de rest. spol. coll. 2.</i>	370. 1.
<i>Causam, quæ inter moniales. De elect.</i>		<i>Conquestus est nobis. Qui filii sunt leg.</i>	
<i>coll. 1.</i>	23. 2.	<i>coll. 1.</i>	261. 1.
<i>Causam, quæ inter N. De testib. coll. 1.</i>	99. 2.	<i>Consanguinei E. de sent. & re jud. coll. 2.</i>	378. 2.
<i>Causam, quæ inter nobiles. Qui filii sunt</i>		<i>Consensus totius. de reb. eccl. al. coll. 1.</i>	159. 2.
<i>leg. coll. 1.</i>	262. 2.	<i>Consideravimus. de election. coll. 1.</i>	27. 1.
<i>Causam, quæ inter Præmonstr. De re-</i>		<i>Consilium nostrum. de celebr. miss. coll. 3.</i>	548. 2.
<i>scr. coll. 3.</i>	427. 2.	<i>Consilium nostrum. de observ. jejun.</i>	
<i>Causam, quæ inter R. Qui filii sunt leg.</i>		<i>coll. 3.</i>	554. 1.
<i>coll. 1.</i>	264. 2.	<i>Constitution. de sent. & excomm. coll. 4.</i>	690. 1.
<i>Causam, quæ inter vos. de sentent. &</i>		<i>Constitutis in nostra. de testib. coll. 4.</i>	639. 1.
<i>re jud. coll. 3.</i>	503. 2.	<i>Constitutis in præsentia.</i>	Ibid. 2.
<i>Causam, quæ vertitur. de judic. coll. 2.</i>	367. 1.	<i>Constitutis in præsentia. de appell. coll. 1.</i>	133. 2.
<i>Causam, quæ vertitur. de testib. coll. 1.</i>	102. 1.	<i>Constitutis in præsentia. de appell. coll. 3.</i>	508. 1.
<i>Causam, quæ vertitur inter P. de sent.</i>		<i>Constitutis in præsentia. de eo, qui mitt.</i>	
<i>& re jud. coll. 2.</i>	378. 1.	<i>coll. 1.</i>	33. 2.
<i>Certam habemus. de decim. coll. 1.</i>	190. 2.	<i>Constitutis in præsentia. de præb. &</i>	
<i>Certificari voluisti. de sepult. coll. 2.</i>	390. 1.	<i>dign. coll. 3.</i>	518. 1.
<i>Ceterum presbyteri. de pecul. cler.</i>		<i>Constitutus. de offic. jud. del. coll. 4.</i>	626. 1.
<i>coll. 1.</i>	172. 1.	<i>Constitutus in præsentia. de concess.</i>	
<i>Ceterum, quia novis. de juram. cal.</i>		<i>præb. coll. 3.</i>	525. 1.
<i>coll. 1.</i>	75. 2.	<i>Constitutus in præsentia. de fidejuss.</i>	
<i>Ceterum, quia quandoque. de judiciis,</i>		<i>coll. 1.</i>	169. 2.
<i>coll. 1.</i>	78. 2.	<i>Constitutus in præsentia. de filiis pre-</i>	
<i>Ceterum, quod super. de testib. cog.</i>		<i>sbyter. coll. 1.</i>	36. 1.
<i>coll. 2.</i>	374. 1.	<i>Constitutus in præsentia. de purg. can.</i>	
<i>Ceterum, si Abbatem. de consuet. coll. 1.</i>	16. 2.	<i>coll. 1.</i>	335. 1.
<i>Ceterum, si Abbatem. de donat. coll. 1.</i>	171. 1.	<i>Constitutus in præsentia. de testib. &</i>	
<i>Ceterum, si aliquis. de rescr. coll. 1.</i>	13. 2.	<i>attest. coll. 3.</i>	487. 2.
<i>Ceterum, si memoratus. de præb. coll. 2.</i>	384. 2.	<i>Constitutus in præsentia. de trans. coll. 1.</i>	66. 1.
<i>Clerici arma. de vita, & hon. coll. 1.</i>	139. 1.	<i>Constitutus in præsentia. dil. fil. de re-</i>	
<i>Clerici autem. de cler. excomm. coll. 1.</i>	323. 1.	<i>scr. coll. 3.</i>	427. 2.
<i>Clerici in sacris. de cohab. cler. coll. 1.</i>	144. 1.	<i>Constitutus in præsentia nostra. de ap-</i>	
<i>Clerici in subdiaconatu. de postul. coll. 1.</i>	67. 2.	<i>pell. coll. 3.</i>	508. 1.
<i>Clerici officia. de vita, & hon. cler.</i>		<i>Constitutus in præsentia nostra. de ju-</i>	
<i>coll. 4.</i>	650. 1.	<i>rejur. coll. 2.</i>	376. 2.
<i>Clerici vero maxime. de judiciis, coll. 1.</i>	79. 1.	<i>Constitutus in præsentia nostra G. de</i>	
<i>Clericis, qui in sacris. Ne cler. vel mon.</i>		<i>empr. & vend. coll. 2.</i>	388. 1.
<i>coll. 1.</i>	221. 2.	<i>Constitutus in præsent. nostra Hug. de</i>	
<i>Clericos autem in. de cohab. cler. coll. 1.</i>	142. 1.	<i>conv. conjug. coll. 3.</i>	540. 2.
<i>Clericos in presbyteratu. de off. vicarii,</i>		<i>Constitutus in præsentia nostra ven. de</i>	
<i>coll. 1.</i>	48. 1.	<i>rel. dom. coll. 3.</i>	545. 2.
<i>Clericus fidejussionib. de fidejuss. coll. 1.</i>	168. 2.	<i>Consultationi. de consang. & affinit.</i>	
<i>Clericus nec comam. de vita, & hon.</i>		<i>coll. 2.</i>	406. 2.
<i>coll. 1.</i>	139. 1.	<i>Consuetudines. de consuet. coll. 1.</i>	16. 1.
<i>Clericus si tonsura. de apostat. coll. 1.</i>	299. 2.	<i>Consultere. de simon. coll. 4.</i>	675. 2.
<i>Clericus si tonsura. de vita, & hon.</i>		<i>Consultationibus. de jure patr. coll. 1.</i>	211. 1.
<i>coll. 1.</i>	139. 2.	<i>Consultationibus singularum. de off.</i>	
<i>Clerus ecclesiæ. de mut. petit. coll. 1.</i>	84. 1.	<i>jud. del. coll. 1.</i>	51. 2.
<i>Cognoscentes. de constit. coll. 1.</i>	10. 1.	<i>Consulti sumus. de regular. coll. 3.</i>	540. 1.
<i>Comes W. de divor. coll. 2.</i>	408. 2.	<i>Consultuisti. de celebr. div. offic. coll. 4.</i>	664. 1.
<i>Commisum. de sponsal. coll. 2.</i>	401. 2.	<i>Consultuisti nos. de celebr. missæ, coll. 3.</i>	548. 2.
<i>Commisum nobis. de decim. coll. 1.</i>	189. 2.	<i>Consultuit. de Judæis, coll. 2.</i>	412. 2.
<i>Congregato. de capell. mon. coll. 1.</i>	202. 2.	<i>Consultuit. de off. jud. deleg. coll. 3.</i>	460. 1.
<i>Conjugatus ad. de conv. conjug. coll. 1.</i>	198. 1.	<i>Consultuit nos. de usur. coll. 1.</i>	316. 2.
<i>Conquerente I. de peregrinant. coll. 2.</i>	382. 2.	<i>Consultuit nos dilectio. Qui cler. vel</i>	
<i>Conquerente nobis. de restit. spol. coll. 2.</i>	369. 2.	<i>vov. coll. 1.</i>	245. 1.
<i>Conquerente nobis Milane. de fil. presb.</i>		<i>Consultuit nos G. de convers. conjug. coll. 2.</i>	393. 2.
<i>coll. 1.</i>	33. 2.	<i>Consultuit nos tua. de jure patr. coll. 1.</i>	210. 1.
		<i>Con-</i>	

Consuluit nos tua. de serv. non ord. coll. 1.	39. 2.	deleg. coll. 3.	459. 2.
Consuluit nos tua. de sponsal. coll. 1.	223. 1.	Cum causa, quæ vertitur. De sent. & re jud. coll. 1.	121. 1.
Consuluit nos tua. f. de appell. coll. 2.	379. 1.	Cum causam, quæ. de raptor. coll. 1.	311. 1.
Consuluit nos tua. f. de cland. desp. coll. 2.	403. 1.	Cum causam, quæ inter. De elect. coll. 3.	444. 1.
Consuluit nos tua frater. Qui matr. accus. poss. coll. 1.	266. 2.	Cum causam, quæ inter. De testibus, & attest. coll. 3.	490. 1.
Consuluit nos tua frat. utrum deferendum. de appell. coll. 1.	126. 2.	Cum causam, quæ inter. De juram. calumn. coll. 3.	472. 2.
Consuluit nos tua frat. utrum recusationes.	Ibid.	Cum causam, quæ vertitur. De præsumpt. coll. 2.	375. 2.
Consuluit nos tuæ. de sent. & excomm. coll. 1.	343. 2.	Cum certum. De major. & obed. coll. 1.	60. 1.
Consuluit nos vestra. de appell. coll. 1.	130. 1.	Cum cessante. De appell. coll. 4.	648. 1.
Contigit interdum. de transact. coll. 1.	65. 2.	Cum Christus, De hæret. coll. 1.	292. 1.
Continebatur. de iis, quæ conced. coll. 1.	156. 2.	Cum clerici. De simon. coll. 1.	282. 1.
Continebatur autem. de desp. impub. coll. 1.	234. 2.	Cum clerici Placentini. De verb. sign. coll. 3.	597. 2.
Continebatur in litteris. de homic. coll. 1.	306. 1.	Cum clerici vestra. De pact. coll. 1.	64. 2.
Continentia litterarum. de cler. perc. coll. 2.	416. 1.	Cum contingat interdum etiam. de decim. coll. 4.	658. 1.
Contingit interdum. de fide instr. coll. 2.	374. 2.	Cum contingat interdum in tua. De foro comp. coll. 4.	631. 1.
Contingit interdum. de sentent. & excomm. coll. 3.	595. 1.	Cum contingat interdum in tua. De iurejur. coll. 4.	642. 1.
Contingit interdum, quod. de arbitr. coll. 4.	629. 2.	Cum contingat interdum, quod laici. De rescript. coll. 4.	611. 2.
Contingit interdum, quod. de dolo, & contum. coll. 4.	634. 1.	Cum contingat interdum, quod laici. De offic. jud. del. coll. 4.	625. 1.
Contracto matrimonio. de cogn. spir. coll. 2.	405. 1.	Cum contingat interdum, quod laici ad monasteria. De qual. ord. coll. 4.	622. 1.
Controversiam, quæ. de præscr. coll. 1.	118. 1.	Cum contra magistrum. De testibus, coll. 4.	638. 2.
Coram dilecto. de elect. coll. 4.	615. 1.	Cum contra nobilem. De pignor. coll. 3.	531. 1.
Coram d. f. n. de paroch. coll. 3.	535. 2.	Cum de tua, & aliorum. De corp. vit. coll. 1.	41. 1.
Crimina. de collus. coll. 1.	319. 2.	Cum deceat nos. De capell. monach. coll. 1.	203. 1.
Cum A. de testib. coll. 1.	98. 1.	Cum decorem. De vita, & hon. cler. coll. 3.	514. 1.
Cum a nobis. De testibus, & attest. coll. 3.	487. 2.	Cum deputati. Ne cler. vel mon. coll. 3.	557. 1.
Cum ab ecclesiarum. De offic. prælat. coll. 1.	57. 2.	Cum desideres. de sentent. & excomm. coll. 2.	419. 2.
Cum ab omni specie. De vita, & hon. cler. coll. 3.	513. 1.	Cum dicat. De eccles. reat. coll. 1.	216. 2.
Cum accessissent. De constit. coll. 3.	425. 1.	Cum dilecta. De rescr. coll. 3.	428. 2.
Cum ad monasterium. de stat. monach. coll. 3.	544. 2.	Cum dil. in Christo. De confirm. utilis, coll. 3.	512. 1.
Cum ad nostram. De elect. coll. 4.	616. 1.	Cum dilecti filii nostri. De empt. & vend. coll. 1.	165. 1.
Cum ad nostram. De instit. coll. 3.	520. 1.	Cum dil. De purg. can. coll. 3.	589. 2.
Cum ad quorundam. De excess. prælat. coll. 2.	417. 1.	Cum dil. f. de arbitr. coll. 3.	472. 1.
Cum ad sedem Apost. de rest. spoliat. coll. 3.	482. 1.	Cum dilectus filius. De fide instrum. coll. 3.	493. 1.
Cum adeo scripta. De rescr. coll. 3.	427. 1.	Cum dil. f. de iis, quæ vi, coll. 3.	469. 1.
Cum aliquibus. De sentent. & re jud. collect. 1.	120. 1.	Cum dil. fil. de accus. coll. 4.	671. 1.
Cum Apost. sedes. De his, quæ conced. ab Episcopo. coll. 3.	527. 1.	Cum dil. f. De relig. dom. coll. 4.	663. 2.
Cum Apostolus. De censibus, coll. 1.	215. 1.	Cum dil. f. Abbas. De causa poss. coll. 3.	479. 2.
Cum apud sed. Ap. de sponsal. coll. 3.	558. 1.	Cum dil. fil. Abbas. De donat. coll. 3.	532. 1.
Cum autem. De iure patr. coll. 1.	213. 2.	Cum dil. f. Abbas. de ord. cond. coll. 3.	477. 2.
Cum Bertoldus. De sent. & re jud. coll. 3.	504. 2.	Cum dil. f. Abbas. De success. ab int. coll. 3.	534. 1.
Cum bon. mem. de atat. & qualit. coll. 2.	360. 1.	Cum dil. f. Cisterciens. De accus. coll. 3.	571. 2.
Cum capella nobilis. De privil. coll. 3.	588. 1.	Cum dil. f. H. De elect. coll. 3.	447. 1.
Cum causa, quæ inter. De empt. coll. 3.	529. 1.	Cum dil. f. H. de purg. can. coll. 3.	590. 2.
Cum causa, quæ vertitur. De offic.		Cum dil. f. I. De accusat. coll. 3.	572. 2.

<i>Cum dil. f. magister. De dolo, & cont.</i> coll. 3.	483. 1.	<i>Cum in tua dioc. de sponsal. coll. 4.</i>	667. 1.
<i>Cum dilectus f. mag. De iure patron.</i> coll. 3.	547. 1.	<i>Cum in tua dioc. Qui matrim. accus.</i> poss. coll. 4.	670. 2.
<i>Cum dilectus filius. W. De consuet.</i> coll. 3.	430. 2.	<i>Cum in tua diocesi. de decim. coll. 4.</i>	658. 2.
<i>Cum ecclesia Dei. De immun. eccles.</i> coll. 2.	401. 2.	<i>Cum in tua diocesi. de testibus, coll. 4.</i>	639. 1.
<i>Cum ecclesia Sutrina. De caus. poss.</i> coll. 3.	478. 2.	<i>Cum instantia nostra. de censib. coll. 3.</i>	555. 1.
<i>Cum ecclesia Wulterana. De elect.</i> coll. 3.	446. 2.	<i>Cum institisset. Qui cleric. vel vov.</i> coll. 1.	244. 1.
<i>Cum ecclesiastica. De except. coll. 3.</i>	499. 1.	<i>Cum inter dil. de judic. coll. 4.</i>	630. 2.
<i>Cum essent. De simon. coll. 1.</i>	279. 2.	<i>Cum inter dilectum. de elect. coll. 3.</i>	437. 1.
<i>Cum esses. De testam. coll. 1.</i>	175. 2.	<i>Cum inter dil. fil. de elect. coll. 3.</i>	440. 2.
<i>Cum, & plantare. De privileg. coll. 1.</i>	329. 1.	<i>Cum inter I. Qui filii sunt leg. coll. 1.</i>	261. 2.
<i>Cum ex eo. De pœnit. coll. 4.</i>	689. 1.	<i>Cum inter P. de renunt. coll. 1.</i>	28. 2.
<i>Cum ex eo, quod. De immun. eccles.</i> coll. 4.	665. 1.	<i>Cum inter universas. de elect. coll. 3.</i>	437. 2.
<i>Cum ex illo. De translat. Episcopi.</i> coll. 3.	434. 2.	<i>Cum inter vos. de consuet. coll. 3.</i>	429. 2.
<i>Cum ex inuncto. De heret. coll. 3.</i>	577. 1.	<i>Cum inter vos. de sentent. & re jud.</i> coll. 3.	503. 1.
<i>Cum ex inuncto. De novi operis nunt.</i> coll. 3.	585. 1.	<i>Cum Joannes. de fide instr. coll. 4.</i>	641. 1.
<i>Cum ex officii sui. De major. & obed.</i> coll. 3.	467. 2.	<i>Cum juramento. de homic. coll. 1.</i>	303. 2.
<i>Cum ex officii sui. De præscr. coll. 3.</i>	500. 2.	<i>Cum laicis. de rebus eccles. non alien.</i> coll. 4.	657. 1.
<i>Cum fortius. De accus. coll. 1.</i>	271. 2.	<i>Cum liberum. de sepult. coll. 2.</i>	389. 2.
<i>Cum H. lator. De eo, qui furt. coll. 2.</i>	416. 1.	<i>Cum locum. de sponsal. coll. 1.</i>	230. 1.
<i>Cum haberet. De eo, qui dux. coll. 2.</i>	404. 1.	<i>Cum M. Ferravien. de constit. coll. 3.</i>	425. 1.
<i>Cum homines. De decim. coll. 1.</i>	184. 1.	<i>Cum Martha. de celebr. miss. coll. 3.</i>	549. 1.
<i>Cum I. & A. De sentent. & re jud.</i> coll. 3.	506. 1.	<i>Cum monasterium. de elect. coll. 2.</i>	356. 2.
<i>Cum iam dudum. De præb. coll. 3.</i>	516. 2.	<i>Cum monasterium. de homic. coll. 2.</i>	414. 1.
<i>Cum illius. De sent. & re judic. coll. 3.</i>	502. 1.	<i>Cum nobis. de statu relig. coll. 4.</i>	661. 2.
<i>Cum illorum. De sent. & excomm.</i> coll. 3.	593. 2.	<i>Cum nobis olim. de elect. coll. 3.</i>	438. 1.
<i>Cum in Apostolica. De sponsal. coll. 1.</i>	230. 2.	<i>Cum non ab homine. de judic. coll. 2.</i>	367. 1.
<i>Cum in Cantuar. de cohab. cler. coll. 1.</i>	143. 2.	<i>Cum non ab homine. de sent. & excomm.</i> coll. 2.	419. 1.
<i>Cum in contemplatione. de reg. iur.</i> coll. 1.	351. 2.	<i>Cum non ignores. de præb. coll. 2.</i>	384. 1.
<i>Cum in cunctis. de election. coll. 1.</i>	22. 2.	<i>Cum non ignoretis. de off. leg. coll. 1.</i>	56. 2.
<i>Cum in cunctis ecclesiis. de iis, quæ</i> fiunt, coll. 1.	158. 2.	<i>Cum non liceat. de præscr. coll. 3.</i>	499. 2.
<i>Cum in diocesi. de usur. coll. 3.</i>	581. 1.	<i>Cum non sit. de decim. coll. 4.</i>	660. 1.
<i>Cum in distribuendis. de temp. ord.</i> coll. 3.	455. 1.	<i>Cum nos iam pridem. de iis, quæ con-</i> ced. coll. 1.	156. 2.
<i>Cum in ecclesia. de appell. coll. 2.</i>	380. 2.	<i>Cum nostris olim. de concess. præb.</i> coll. 3.	521. 2.
<i>Cum in ecclesia. de simon. coll. 1.</i>	278. 1.	<i>Cum nuntius. de testibus, coll. 1.</i>	100. 1.
<i>Cum in ecclesiis. de major. & obed.</i> coll. 4.	628. 1.	<i>Cum olim. de novi oper. nunt. coll. 4.</i>	684. 1.
<i>Cum infirmitas. de pœnit. coll. 4.</i>	689. 1.	<i>Cum olim ad Ap. sed. de privil. coll. 3.</i>	587. 1.
<i>Cum inhibito. de clandest. matr. coll. 4.</i>	667. 2.	<i>Cum olim ad aures. de censibus, coll. 3.</i>	556. 1.
<i>Cum in iure. de elect. coll. 3.</i>	448. 1.	<i>Cum olim ad nostram. de cler. conjug.</i> coll. 3.	515. 1.
<i>Cum in iure peritus. de offic. jud. del.</i> coll. 3.	462. 2.	<i>Cum olim ad nostram. de ver. perm.</i> coll. 3.	529. 2.
<i>Cum in iuventute. de purgat. canon.</i> coll. 3.	589. 2.	<i>Cum olim bon. mem. de sent. & re</i> jud. coll. 3.	502. 2.
<i>Cum in iuventute sua. de præsumpt.</i> coll. 3.	494. 1.	<i>Cum olim dil. de dolo, & contum.</i> coll. 3.	483. 2.
<i>Cum in officiis. de testam. coll. 1.</i>	174. 1.	<i>Cum olim dil. fil. de offic. jud. del.</i> coll. 3.	462. 2.
<i>Cum in partibus. de verbor. sign. coll. 3.</i>	597. 1.	<i>Cum olim dil. f. de testibus, & attest.</i> coll. 3.	489. 1.
<i>Cum in præsentia. de sent. & re jud.</i> coll. 4.	644. 2.	<i>Cum olim essemus. de privil. coll. 3.</i>	586. 1.
		<i>Cum olim frater. de præscript. coll. 3.</i>	501. 2.
		<i>Cum olim pro canonicis. de verb. sign.</i> coll. 3.	599. 1.
		<i>Cum olim quæstio. de offic. jud. deleg.</i> coll. 4.	624. 2.
		<i>Cum olim super. de arbitr. coll. 3.</i>	472. 1.
		<i>Cum olim ven. f. de consuet. coll. 3.</i>	430. 1.
		<i>Cum</i>	

<i>Cum omnes unum. de constit. coll. 3.</i>	424. 1.	<i>Cum tempore. de arbitr. coll. 3.</i>	471. 2.
<i>Cum oporteat. de accus. coll. 3.</i>	572. 1.	<i>Cum teneamur. de appell. coll. 1.</i>	128. 2.
<i>Cum ordinem. de rescr. coll. 2.</i>	354. 1.	<i>Cum teneamur ex debito. de præb. coll. 1.</i>	150. 2.
<i>Cum P. de accus. coll. 1.</i>	274. 2.	<i>Cum terra. de elect. coll. 2.</i>	356. 2.
<i>Cum parati. de appell. coll. 1.</i>	130. 2.	<i>Cum tibi. de testam. coll. 3.</i>	533. 2.
<i>Cum percussio. de cler. agr. coll. 1.</i>	153. 2.	<i>Cum tibi de benignitate. de verb. sign. coll. 3.</i>	597. 2.
<i>Cum pia. de sent. & re iud. coll. 1.</i>	119. 2.	<i>Cum tibi sit de benignitate. de officio iud. deleg. coll. 1.</i>	48. 1.
<i>Cum pridem. de pact. coll. 1.</i>	63. 1.	<i>Cum tu. de usur. coll. 1.</i>	314. 2.
<i>Cum pro causa. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	591. 2.	<i>Cum tui filii. de testib. coll. 1.</i>	101. 1.
<i>Cum pro causa. de procur. coll. 4.</i>	628. 2.	<i>Cum v. f. n. de consuet. coll. 3.</i>	430. 2.
<i>Cum pro questione. de concess. præb. coll. 3.</i>	523. 1.	<i>Cum ven. fr. n. Phansen. de censib. coll. 3.</i>	556. 2.
<i>Cum propter discordias. de iure patr. coll. 3.</i>	547. 1.	<i>Cum ven. fr. n. de confessis. coll. 4.</i>	634. 2.
<i>Cum quidam Episcopi. de iurejur. coll. 1.</i>	114. 1.	<i>Cum ven. fr. n. I. de relig. dom. coll. 4.</i>	662. 2.
<i>Cum R. de offic. iud. del. coll. 4.</i>	625. 1.	<i>Cum venissent. de eo. qui mitt. coll. 3.</i>	484. 2.
<i>Cum sacrosancta. de ætat. & qualit. coll. 2.</i>	360. 1.	<i>Cum venissent. de iudic. coll. 3.</i>	472. 1.
<i>Cum sæculum. de iure patr. coll. 1.</i>	209. 1.	<i>Cum venissent ad Ap. de rest. in in- regr. coll. 3.</i>	469. 1.
<i>Cum satis sit. de instit. coll. 1.</i>	155. 1.	<i>Cum venissent ad Apost. sedem. de in- stit. coll. 3.</i>	519. 2.
<i>Cum satis sit absurdum. de offic. Arch. coll. 1.</i>	43. 2.	<i>Cum venisset ad Ap. de testib. coll. 1.</i>	104. 2.
<i>Cum secundum Apostol. de præbend. coll. 3.</i>	515. 2.	<i>Cum venisset ad Ap. sed. de sacra unct. coll. 3.</i>	456. 1.
<i>Cum secundum Apostolum. de secund. nupt. coll. 3.</i>	569. 2.	<i>Cum venisset ad nos. de rest. spol. coll. 2.</i>	370. 1.
<i>Cum secundum doctrinam. de præb. coll. 3.</i>	516. 2.	<i>Cum virum. de regular. coll. 2.</i>	392. 2.
<i>Cum secundum ecclesiasticas. de temp. ord. coll. 2.</i>	358. 2.	<i>Cum universorum. de præb. coll. 3.</i>	516. 1.
<i>Cum sicut accepimus. de eo. qui mitt. coll. 2.</i>	371. 1.	<i>Cum vobis. de præscr. coll. 3.</i>	500. 1.
<i>Cum simus. de regular. coll. 2.</i>	393. 1.	<i>Cum vos plerumque. de off. præl. coll. 1.</i>	58. 1.
<i>Cum sint homines in parochia. de decim. coll. 2.</i>	391. 1.	<i>Cum Winton. de elect. coll. 3.</i>	443. 2.
<i>Cum sis. de usu. & act. pallii. coll. 4.</i>	620. 2.	<i>Cura pastoralis. de iure patr. coll. 1.</i>	208. 1.
<i>Cum sis præditus. de conv. conjug. coll. 1.</i>	197. 2.	<i>Cura suscepti. de purg. vulg. coll. 2.</i>	418. 1.
<i>Cum sis præditus. de matr. contra in- terd. coll. 2.</i>	407. 1.	<i>Custos ecclesiæ. de off. custod. coll. 1.</i>	46. 1.
<i>Cum sit ars. de qual. ordin. coll. 4.</i>	623. 1.	<i>Custos vero.</i>	Ibid. 2.
<i>Cum sit generale. de foro comp. coll. 2.</i>	368. 1.	<i>De appellationibus vero. de app. coll. 1.</i>	125. 1.
<i>Cum sit nimis. de Judæis. coll. 4.</i>	677. 1.	<i>De bigamis. de bigam. coll. 2.</i>	361. 2.
<i>Cum sit proprium. de cond. appos. coll. 1.</i>	241. 2.	<i>De Brabanzonibus. de heret. coll. 1.</i>	293. 1.
<i>Cum sit proprium. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	341. 1.	<i>De causis. de off. iud. deleg. coll. 1.</i>	49. 2.
<i>Cum sit Romana. de simon. coll. 1.</i>	278. 2.	<i>De cetero. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	345. 2.
<i>Cum sit Romana ecclesia. de appell. coll. 1.</i>	123. 1.	<i>De cetero laicos. de accus. coll. 1.</i>	274. 1.
<i>Cum speciali. de appell. coll. 4.</i>	648. 1.	<i>De cetero laicos. de testib. coll. 1.</i>	100. 2.
<i>Cum super Abbatia. de off. deleg. coll. 3.</i>	459. 2.	<i>De cetero noveris. de censib. coll. 1.</i>	216. 1.
<i>Cum super aliqua. de usu pall. coll. 2.</i>	357. 2.	<i>De cetero noveris. de homic. coll. 1.</i>	307. 1.
<i>Cum super causa. de testib. cog. coll. 1.</i>	105. 2.	<i>De cetero noveris. de sent. & re iud. coll. 1.</i>	120. 1.
<i>Cum super controversia. de sent. & re iud. coll. 3.</i>	504. 2.	<i>De cetero noveris. de transact. coll. 1.</i>	66. 2.
<i>Cum super electione. de caus. poss. coll. 3.</i>	479. 1.	<i>De cetero. quia dignum. de præb. coll. 1.</i>	149. 2.
<i>Cum super electione. de confess. coll. 3.</i>	485. 2.	<i>De cetero. quia Steph. de cohab. cler. coll. 1.</i>	144. 1.
<i>Cum super quodam. de sepult. coll. 1.</i>	181. 1.	<i>De confirmationib. de conf. util. coll. 1.</i>	138. 2.
<i>Cum te. de sent. & re iud. coll. 4.</i>	644. 1.	<i>De diacono. Qui cler. vel voc. coll. 1.</i>	243. 1.
<i>Cum te audierimus. de elect. coll. 2.</i>	356. 2.	<i>De eo autem. de temp. ordin. coll. 1.</i>	29. 2.
<i>Cum te consulente. de off. & pot. iud. del. coll. 2.</i>	362. 1.	<i>De familiis. de serv. non ord. coll. 1.</i>	39. 1.
<i>Cum te consulente postulas. de off. iud. ord. coll. 2.</i>	363. 1.	<i>De Francia. de sponsat. coll. 2.</i>	401. 1.
		<i>De his. qui. de bigamis. coll. 1.</i>	41. 2.
		<i>De hoc autem. de simon. coll. 1.</i>	279. 1.
		<i>De homine. de celebr. miss. coll. 3.</i>	551. 1.
		<i>De iis criminibus. de accus. coll. 1.</i>	272. 2.
		<i>De iis. qui in. de sepult. coll. 1.</i>	180. 2.
		<i>De iis. qui sponsas. de sponsa duorum. coll. 1.</i>	239. 2.
		<i>De illa. de divor. coll. 1.</i>	269. 1.
		<i>De illis autem. de despon. imp. coll. 1.</i>	235. 1.
		<i>De illis autem. de rapor. coll. 1.</i>	310. 2.
		<i>De illis autem. de sponsal. coll. 1.</i>	223. 1.
		De	

<i>De illis, qui. de desp. impub. coll. 1.</i>	236. 1.	<i>Dilecti filii nostri. de dolo, & conrum.</i>	
<i>De illo autem, qui. de eo, qui cogn.</i>		<i>coll. 1.</i>	92. 2.
<i>conf. coll. 2.</i>	405. 2.	<i>Dilecti filii nostri. de jure patron.</i>	
<i>De illo, qui mulierem. de eo, qui cogn.</i>		<i>coll. 1.</i>	211. 2.
<i>conf. coll. 1.</i>	253. 2.	<i>Dilecti filii nostri. de privileg. coll. 1.</i>	330. 1.
<i>De infantibus. de his, qui fil. occ. coll. 2.</i>	413. 2.	<i>Dilecti fil. nostr. Abbas de sent. & re</i>	
<i>De infidelibus. de consang. & affinit.</i>		<i>jud. coll. 2.</i>	377. 1.
<i>coll. 3.</i>	562. 2.	<i>Dilecti filii nostri Prior. de appellat.</i>	
<i>De jure vero. de jure patr. coll. 1.</i>	210. 2.	<i>coll. 1.</i>	121. 2.
<i>De minori. de capell. mon. coll. 2.</i>	397. 2.	<i>Dilectione. de præsumpt. coll. 1.</i>	108. 1.
<i>De monachis autem. de præbend. coll. 1.</i>	153. 1.	<i>Dilecto filio Atrebat. de testibus, &</i>	
<i>De monialib. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	594. 1.	<i>atrest. coll. 3.</i>	491. 1.
<i>De muliere. de pœnit. coll. 2.</i>	418. 1.	<i>Dilecto f. Decano. de appell. coll. 3.</i>	511. 2.
<i>De muliere, quæ. de sponsal. coll. 1.</i>	223. 2.	<i>Dilecto filio n. P. tit. sanctæ. de præb.</i>	
<i>De multa. de renunt. coll. 2.</i>	357. 2.	<i>coll. 4.</i>	650. 2.
<i>De multa. de præb. coll. 4.</i>	653. 1.	<i>Dilecto filio n. P. tit. sancti. de præb.</i>	
<i>De peregrinationis. de voro, coll. 1.</i>	200. 1.	<i>coll. 4.</i>	651. 2.
<i>De possessionib. de reb. eccl. al. coll. 1.</i>	161. 1.	<i>Dilectos filios. de statu regul. coll. 2.</i>	396. 2.
<i>De precariis. de precar. coll. 1.</i>	Ibid. 2.	<i>Dilectus adversus. de decim. coll. 4.</i>	659. 1.
<i>De presbytero. de cler. pugn. in duell.</i>		<i>Dilectus fil. A. de homicid. coll. 3.</i>	579. 1.
<i>coll. 1.</i>	308. 2.	<i>Dilectus fil. Abbas sancti S. de rescr.</i>	
<i>De presbytero. de corp. vit. coll. 1.</i>	40. 1.	<i>coll. 4.</i>	613. 1.
<i>De Priore. de appell. coll. 2.</i>	379. 1.	<i>Dilectus filius G. de concess. præbend.</i>	
<i>De prudentia. de dote post divorc.</i>		<i>coll. 4.</i>	656. 2.
<i>coll. 2.</i>	409. 1.	<i>Dilectus filius Jacobus. de probatior.</i>	
<i>De quarta. de præscr. coll. 1.</i>	117. 1.	<i>coll. 4.</i>	636. 1.
<i>De quibus. de bapt. puer. coll. 2.</i>	422. 1.	<i>Dilectus filius M. de capell. cleric.</i>	
<i>De Quodvultdeo. de judiciis, coll. 1.</i>	76. 1.	<i>coll. 3.</i>	546. 1.
<i>De rectoribus. de cler. ægr. coll. 1.</i>	154. 1.	<i>Dilectus filius magister. de simon.</i>	
<i>De regularibus. de simon. coll. 2.</i>	411. 1.	<i>coll. 3.</i>	572. 2.
<i>De sacerdotibus. de cohabit. clericor.</i>		<i>Dilectus fil. magister W. de conc. præb.</i>	
<i>coll. 1.</i>	143. 1.	<i>coll. 3.</i>	525. 1.
<i>De secunda. de raptor. coll. 1.</i>	313. 1.	<i>Dilectus filius noster. de sobole susc.</i>	
<i>De servorum. de serv. non ordin.</i>		<i>coll. 1.</i>	255. 2.
<i>coll. 1.</i>	38. 1.	<i>Dilectus filius noster. Qui matr. accus.</i>	
<i>De simoniae. de simon. coll. 1.</i>	282. 2.	<i>coll. 2.</i>	407. 2.
<i>De terris. de decim. coll. 1.</i>	192. 1.	<i>Dilectus filius noster R. de simon.</i>	
<i>De testibus. de purg. can. coll. 3.</i>	590. 1.	<i>coll. 2.</i>	412. 1.
<i>De testibus, qui. de test. & attest.</i>		<i>Dilectus f. R. de off. leg. coll. 3.</i>	464. 1.
<i>coll. 3.</i>	487. 2.	<i>Dilectus filius R. miles. de sponsal.</i>	
<i>De uxore. de sepult. coll. 1.</i>	180. 2.	<i>coll. 3.</i>	558. 2.
<i>De xenodochiis. de relig. dom. coll. 1.</i>	202. 1.	<i>Dilectus fil. T. de præb. coll. 3.</i>	517. 1.
<i>Debitores. de jurejur. coll. 1.</i>	110. 2.	<i>Dilectus filius W. de tempor. ordin.</i>	
<i>Debitum officii. de bapt. coll. 3.</i>	553. 2.	<i>coll. 4.</i>	621. 2.
<i>Debitum pastoralis. de bigam. coll. 3.</i>	458. 2.	<i>Dilectus frater. de jure patr. coll. 2.</i>	397. 2.
<i>Decernimus. de judiciis, coll. 1.</i>	77. 1.	<i>Dilectæ. de appell. coll. 2.</i>	381. 1.
<i>Decimam. de decim. coll. 2.</i>	390. 2.	<i>Discretionem tuam. de eo, qui cogn.</i>	
<i>Deferente magistro. de decim. coll. 1.</i>	190. 2.	<i>consang. coll. 3.</i>	561. 2.
<i>Deferente nobis. de del. puer. coll. 1.</i>	320. 2.	<i>Diversis. de cler. conjug. coll. 3.</i>	514. 2.
<i>Deferente nobis. Qui sunt filii leg.</i>		<i>Dolentes. de celebr. div. offic. coll. 4.</i>	664. 1.
<i>coll. 2.</i>	407. 2.	<i>Dominus. de secund. nupt. coll. 1.</i>	271. 1.
<i>Defleat. de reg. jur. coll. 1.</i>	352. 2.	<i>Dubius. de hæret. coll. 1.</i>	291. 1.
<i>Denique. de except. coll. 2.</i>	372. 2.	<i>Dudum ad audientiam. de elect. coll. 3.</i>	441. 1.
<i>Deus, qui ecclesiam. de pœnit. coll. 3.</i>	591. 1.	<i>Dudum bon. mem. de verbor. signif.</i>	
<i>Deus, qui ecclesiam. de vita, & hon.</i>		<i>coll. 3.</i>	599. 1.
<i>cler. coll. 3.</i>	513. 2.	<i>Duo pueri. de despons. imp. coll. 2.</i>	402. 2.
<i>Dignum est. de conjug. serv. coll. 1.</i>	248. 2.	<i>Duo simul. de offic. jud. ord. coll. 3.</i>	465. 1.
<i>Dignum est. de election. coll. 1.</i>	24. 2.	<i>Duobus modis. de sponsa duor. coll. 1.</i>	238. 1.
<i>Dignum est. de fil. presb. coll. 1.</i>	36. 1.	<i>Dura sæpe. de falsar. coll. 3.</i>	581. 1.
<i>Dilectæ. de corp. vit. coll. 1.</i>	40. 2.	<i>Ea est. de cler. conjug. coll. 2.</i>	383. 2.
<i>Dilecti f. Abbas. de arbitr. coll. 3.</i>	471. 1.	<i>Ea noscitur. de conc. præb. coll. 2.</i>	386. 1.
<i>Dilecti filii canonici. de donat. coll. 3.</i>	530. 2.	<i>Ea noscitur. de iis, quæ fiunt a præl.</i>	
<i>Dil. f. I. & A. de appell. coll. 3.</i>	510. 2.	<i>coll. 2.</i>	386. 2.
<i>Dilecti filii nostri. de decim. coll. 1.</i>	184. 2.	<i>Ea noscitur. de instit. coll. 2.</i>	385. 2.
			Ea

<i>Ex noscitur. de sent. & excomm. coll. 2.</i>	418. 2.	<i>Ex litteris tuæ fr. de homic. coll. 3.</i>	579. 1. bis.
<i>Ea, quæ de avaritiæ. de simon. coll. 1.</i>	281. 2.	<i>Ex litteris tuæ frat. de non ord. min. coll. 1.</i>	324. 1.
<i>Ea, quæ frequenti. de pœnis. coll. 1.</i>	338. 2.	<i>Ex litteris tuæ frat. qui matr. accus. coll. 2.</i>	407. 2.
<i>Ea, quæ iuxta. de sentent. & re jud. coll. 1.</i>	120. 1.	<i>Ex litteris tuæ frat. de eo, qui cogn. consang. coll. 3.</i>	562. 1.
<i>Ea, quæ nos. de off. Archid. coll. 1.</i>	42. 2.	<i>Ex litteris tuis. de furt. coll. 1.</i>	326. 1.
<i>Ea te credimus. de iurejur. coll. 3.</i>	496. 1.	<i>Ex litteris tuis accepimus. de clandest. desp. coll. 2.</i>	403. 1.
<i>Eam te. de rescr. coll. 2.</i>	354. 2.	<i>Ex litteris tuis accepimus. de frig. coll. 2.</i>	406. 2.
<i>Eam te decet. de atate, & qualit. coll. 1.</i>	32. 1.	<i>Ex litteris tuis ad nos. de consang. coll. 1.</i>	254. 2.
<i>Ecclesia S. M. de foro comp. coll. 3.</i>	474. 2.	<i>Ex litteris venerabilis. de matr. contra int. coll. 1.</i>	259. 2.
<i>Ecclesia S. Mariæ. de restit. spoliat. coll. 3.</i>	480. 1.	<i>Ex litteris ven. de sponsal. coll. 1.</i>	225. 2.
<i>Ecclesiis. de censibus. coll. 1.</i>	216. 2.	<i>Ex litteris ven. fr. n. de off. jud. deleg. coll. 3.</i>	462. 1.
<i>Edoceri. de rescr. coll. 3.</i>	428. 1.	<i>Ex litteris vestræ. de prob. coll. 1.</i>	95. 1.
<i>Ego Episcopus. de election. coll. 1.</i>	24. 2.	<i>Ex litteris vestræ. de transact. coll. 1.</i>	67. 1.
<i>Ego, qui. de pecul. cler. coll. 1.</i>	171. 2.	<i>Ex litteris vestræ devot. de iurejur. coll. 3.</i>	497. 2.
<i>Eo libentius. de serv. non ord. coll. 3.</i>	458. 2.	<i>Ex litteris vestris. de dolo, & cont. coll. 1.</i>	91. 2.
<i>Episcopalia. de privit. coll. 1.</i>	328. 2.	<i>Ex litteris vestris accepimus. de excess. præl. coll. 3.</i>	584. 1.
<i>Episcopi. de rebus eccles. al. coll. 1.</i>	160. 1.	<i>Ex litteris vestris accepimus. de mut. pet. coll. 1.</i>	84. 2.
<i>Episcopum. de cler. venator. coll. 1.</i>	321. 2.	<i>Ex multa. de voto. coll. 3.</i>	543. 2.
<i>Episcopus si aliquem. de præb. coll. 1.</i>	149. 2.	<i>Ex multiplici. de decim. coll. 1.</i>	188. 2.
<i>Estote. de reg. jur. coll. 1.</i>	352. 1.	<i>Ex ore sedentis. de his, quæ fiunt a maj. part. cap. coll. 3.</i>	528. 1.
<i>Et ratione. de at. & qual. coll. 1.</i>	31. 2.	<i>Ex ore sedentis. de privit. coll. 3.</i>	588. 1.
<i>Etsi Christus. de iurejur. coll. 3.</i>	498. 1.	<i>Ex parte. de his, quæ fiunt a maj. part. cap. coll. 4.</i>	657. 1.
<i>Etsi Judæos. de Judæis. coll. 3.</i>	575. 2.	<i>Ex parte Abbatis. de privit. coll. 3.</i>	586. 2.
<i>Etsi necesse sit. de dote amitt. coll. 3.</i>	568. 2.	<i>Ex parte Adæ. de testib. coll. 1.</i>	103. 2.
<i>Etsi quæstiones. de simon. coll. 1.</i>	283. 2.	<i>Ex parte Asten. de concess. præb. coll. 3.</i>	524. 2.
<i>Evidentia. de accus. coll. 1.</i>	274. 2.	<i>Ex parte Barth. de corp. vit. coll. 2.</i>	361. 1.
<i>Eupolus. de success. ab int. coll. 1.</i>	178. 1.	<i>Ex parte canonicorum. de sepult. coll. 2.</i>	389. 2.
<i>Ex administrationis. de iurejur. coll. 2.</i>	376. 1.	<i>Ex parte dilecti fil. de corp. vit. coll. 3.</i>	458. 1.
<i>Ex conquestione B. de appell. coll. 2.</i>	380. 1.	<i>Ex parte dilecti filii Abbatis. de convers. conjug. coll. 2.</i>	393. 1.
<i>Ex conquestione Burg. de restit. spol. coll. 1.</i>	90. 2.	<i>Ex parte dilectorum. de decim. coll. 2.</i>	391. 1.
<i>Ex conquestione M. de dote post divort. rest. coll. 1.</i>	270. 1.	<i>Ex parte Emine. de sponsal. coll. 1.</i>	224. 2.
<i>Ex conscientia. de crim. falsi. coll. 4.</i>	683. 1.	<i>Ex parte in Christo dil. de verb. sign. coll. 3.</i>	598. 1.
<i>Ex diligenti relatione. de iure patr. coll. 1.</i>	205. 1.	<i>Ex parte M. mulieris. de rest. spol. coll. 3.</i>	482. 1.
<i>Ex diligenti tua. de simon. coll. 1.</i>	282. 2.	<i>Ex parte N. de off. jud. del. coll. 1.</i>	53. 1.
<i>Ex epistolæ. de presb. coll. 1.</i>	95. 1.	<i>Ex parte parentum. de sepult. coll. 3.</i>	535. 2.
<i>Ex frequentib. de instit. coll. 1.</i>	154. 1.	<i>Ex parte prioris. de cohab. cler. coll. 1.</i>	144. 1.
<i>Ex insinuatione. de appell. coll. 3.</i>	509. 2.	<i>Ex parte S. de rescr. coll. 2.</i>	355. 2.
<i>Ex insinuatione. de procur. coll. 2.</i>	365. 2.	<i>Ex parte tua. de celebr. miss. coll. 3.</i>	549. 1.
<i>Ex insinuatione dilecti. de iure patr. coll. 1.</i>	209. 2.	<i>Ex parte tua. de temp. ord. coll. 3.</i>	454. 2.
<i>Ex insinuatione tua. de renunt. coll. 2.</i>	357. 2.	<i>Ex parte tua fuit. de appell. coll. 3.</i>	509. 1.
<i>Ex litterarum. de apostat. coll. 1.</i>	300. 1.	<i>Ex parte tua fuit. de cler. agr. coll. 3.</i>	518. 2.
<i>Ex litterarum. de auct. & usu pall. coll. 3.</i>	450. 1.	<i>Ex parte tua fuit. de decim. coll. 3.</i>	537. 2.
<i>Ex litterarum tuarum insinuatione. de eo, qui dux. coll. 2.</i>	404. 1.	<i>Ex parte tua fuit. de privit. coll. 3.</i>	589. 1.
<i>Ex litterarum tuarum tenore. Qui clericici, vel vov. coll. 1.</i>	243. 1.	<i>Ex parte tua fuit. de scrut. faciend. coll. 3.</i>	455. 2.
<i>Ex litteris. de fide instr. coll. 2.</i>	374. 1.	<i>Ex parte tua fuit. Ne cler. vel mon. coll. 3.</i>	557. 2.
<i>Ex litteris dil. fil. de eo, qui mitt. coll. 3.</i>	484. 2.	<i>Ex parte tua nobis. de accus. coll. 1.</i>	275. 1.
<i>Ex litteris dil. fil. de rest. in integr. coll. 3.</i>	470. 1.	<i>Ex parte tua nobis constanti. de off. præl.</i>	
<i>Ex litteris I. de iure patr. coll. 1.</i>	206. 2.		
<i>Ex litteris, quas. de sponsal. coll. 1.</i>	224. 1.		
<i>Ex litteris, quas tu. de consuet. coll. 3.</i>	429. 1.		
<i>Ex litteris tuæ. de pignor. coll. 3.</i>	530. 2.		
<i>Ex litteris tuæ fraternitatis. de despons. impub. coll. 1.</i>	237. 1.		
<i>Ex litteris tuæ f. de bigam. coll. 2.</i>	361. 2.		

<i>præl. coll. 1.</i>	58. 2.	<i>Expofuisti nobis. de regular. coll. 3.</i>	539. 2.
<i>Ex parte tua nostris. de convers. conjug. coll. 3.</i>	540. 2.	<i>Extirpanda. de præb. coll. 4.</i>	654. 2.
<i>Ex parte tua nostris. de homic. coll. 3.</i>	579. 2.	<i>Falsidicus. de crim. fals. coll. 1.</i>	317. 2.
<i>Ex parte tua nostro. de feud. coll. 3.</i>	530. 1.	<i>Falsus testis.</i>	Ibid.
<i>Ex parte tua quaesitum. de off. jud. deleg. coll. 1.</i>	53. 2.	<i>Felicis mem. de torneam. coll. 1.</i>	307. 2.
<i>Ex parte tua. de decim. coll. 1.</i>	186. 1.	<i>Felix &c. de caus. poss. coll. 1.</i>	86. 1.
<i>Ex parte ven. fr. de rescr. coll. 1.</i>	12. 2.	<i>Fili mi. de fidejuss. coll. 1.</i>	168. 1.
<i>Ex parte ven. fr. n. de censib. coll. 3.</i>	555. 2.	<i>Finem litibus. de dolo, & contum. coll. 3.</i>	483. 1.
<i>Ex parte vestra. de celebr. miss. coll. 3.</i>	549. 1.	<i>Firmissime. de hæret. coll. 1.</i>	291. 2.
<i>Ex parte vestra. de temp. ord. coll. 3.</i>	454. 2.	<i>Firmiter. de fide cathol. coll. 4.</i>	610. 1.
<i>Ex parte vestra fuit. de observ. jesum. coll. 3.</i>	554. 1.	<i>Forus. de verb. sign. coll. 1.</i>	348. 1.
<i>Ex parte vestra nostro. de cler. non res. coll. 2.</i>	384. 1.	<i>Fraternitatem tuam. de decim. coll. 1.</i>	185. 1.
<i>Ex præsentium. de pign. coll. 1.</i>	167. 2.	<i>Fraternitatem tuam. de donat. coll. 1.</i>	170. 2.
<i>Ex publico. de conv. conjug. coll. 1.</i>	198. 2.	<i>Fraternitatem tuam. de sepult. coll. 1.</i>	180. 1.
<i>Ex querimoniis. de appell. coll. 1.</i>	132. 1.	<i>Fraternitati tuæ. de cler. excomm. coll. 3.</i>	583. 1.
<i>Ex quorundam. de alien. jud. coll. 1.</i>	70. 2.	<i>Fraternitati tuæ. de hæret. coll. 1.</i>	292. 1.
<i>Ex quorundam relatione. de appell. coll. 1.</i>	126. 1.	<i>Fraternitati tuæ. de schismat. coll. 3.</i>	578. 2.
<i>Ex ratione. de appell. coll. 1.</i>	124. 2.	<i>Fraternitati tuæ diximus. de cler. non res. coll. 2.</i>	384. 1.
<i>Ex relatione I. de eo, qui cogn. conf. coll. 1.</i>	254. 1.	<i>Fraternitati tuæ super trib. de eo, qui cogn. consang. coll. 3.</i>	562. 1.
<i>Ex rescripto litterarum. de locat. & cond. coll. 2.</i>	388. 1.	<i>Fraternitati vestra. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	221. 1.
<i>Ex rescripto quodam. de jurejur. coll. 1.</i>	112. 2.	<i>Fraternitatis tuæ litteras. de impot. coeund. coll. 3.</i>	563. 1.
<i>Ex studiis. de præsumpt. coll. 1.</i>	108. 2.	<i>Fraternitatis tuæ litteris. Qui cler. vel vov. coll. 2.</i>	403. 2.
<i>Ex tenore. de consang. & affin. coll. 4.</i>	668. 1.	<i>Fraternitatis tuæ prudentiam. de iis, quæ fiunt a major. part. cap. coll. 2.</i>	387. 1.
<i>Ex tenore litterarum. de foro comp. coll. 3.</i>	474. 1.	<i>Fratres Arenarenses. de rest. spol. coll. 1.</i>	87. 1.
<i>Ex tenore litterarum. de rescr. coll. 3.</i>	426. 2.	<i>Fures. de furt. coll. 1.</i>	325. 2.
<i>Ex tenore litterarum. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	345. 1.	<i>Gaudemus. Qui fil. sunt legit. coll. 3.</i>	566. 1.
<i>Ex tenore litterarum. Qui filii sunt legit. coll. 3.</i>	566. 1.	<i>Gaudemus in domino. de divor. coll. 3.</i>	567. 2.
<i>Ex tenore vestrar. de concess. præb. coll. 3.</i>	525. 2.	<i>Gratum gerimus. de off. jud. deleg. coll. 1.</i>	55. 2.
<i>Ex tenore vestrarum. de testib. & at-rest. coll. 3.</i>	489. 1.	<i>Gratum gerimus. de postulat. coll. 3.</i>	432. 1.
<i>Ex transmissa. de foro comp. coll. 2.</i>	367. 2.	<i>Grave nimis. de præb. coll. 4.</i>	654. 1.
<i>Ex transmissa. de usur. coll. 1.</i>	315. 2.	<i>Gravis admodum. de censib. coll. 2.</i>	398. 2.
<i>Ex transmissa conquestione. de conc. præb. coll. 2.</i>	386. 1.	<i>Gravis illa. de pos. coll. 1.</i>	163. 2.
<i>Ex transmissa nobis. de rest. spol. coll. 2.</i>	370. 1.	<i>Gravis nos. de rest. spol. coll. 2.</i>	370. 2.
<i>Ex transmissa nobis conquestione. de capell. mon. coll. 2.</i>	397. 2.	<i>Graviter. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	344. 2.
<i>Ex transmissa nobis conquestione. de filiis presb. coll. 1.</i>	35. 2.	<i>Henricus. de cler. pugn. in duell. coll. 2.</i>	415. 1.
<i>Ex transmissa querella. de decim. coll. 2.</i>	391. 2.	<i>Higmarus. de libelli oblat. coll. 1.</i>	83. 2.
<i>Ex transmissa relatione. de renunt. coll. 1.</i>	29. 1.	<i>Ideo inter. de purg. can. coll. 1.</i>	335. 1.
<i>Ex tua. de filiis presb. coll. 1.</i>	37. 1.	<i>Illa præpositorum. de accus. coll. 1.</i>	272. 2.
<i>Ex tua. de æt. & qual. coll. 2.</i>	359. 2.	<i>Illa quotidiana. de elect. coll. 4.</i>	616. 2.
<i>Ex tua devotionis. de cler. non res. coll. 3.</i>	515. 2.	<i>Illo vos. de pignor. coll. 3.</i>	530. 1.
<i>Ex tua frat. litteris. de simon. coll. 2.</i>	410. 1.	<i>Illud autem. de præscripr. coll. 2.</i>	376. 2.
<i>Ex tuarum. de sorribeg. coll. 1.</i>	318. 2.	<i>Illud dominus. de cler. excomm. coll. 3.</i>	582. 2.
<i>Ex tuarum intelleximus. de purg. can. coll. 1.</i>	334. 1.	<i>Illud dominus. de major. & obed. coll. 3.</i>	465. 2.
<i>Ex tuarum litterarum tenore. de temp. ordinat. coll. 1.</i>	30. 1.	<i>Illud etiam. de jurejur. coll. 2.</i>	375. 2.
<i>Examinata causa. de confirm. utili. coll. 3.</i>	513. 2.	<i>Illud quoque. de sponsal. coll. 1.</i>	227. 2.
<i>Excommunicamus. de hæret. coll. 4.</i>	678. 2.	<i>Imperatorum. de juram. calumm. coll. 1.</i>	75. 1.
<i>Excommunicationi. de raptor. coll. 1.</i>	310. 2.	<i>Improbapostis. de falsar. coll. 2.</i>	415. 2.
<i>Expofuisti nobis. de corpore vir. coll. 3.</i>	458. 1.	<i>In aliquibus. de decim. coll. 4.</i>	660. 1.
		<i>In Archiepiscopatu. de raptor. coll. 1.</i>	311. 1.
		<i>In audientia. de sent. & excom. coll. 2.</i>	421. 2.
		<i>In causis ecclesiasticis. de testib. coll. 1.</i>	100. 2.
		<i>In causis, quæ. de elect. coll. 3.</i>	445. 2.
		<i>In causis, quæ. de sent. & re jud. coll. 3.</i>	505. 2.
		<i>In civitate tua. de usur. coll. 1.</i>	315. 2.
		<i>In congregandis. de instit. coll. 2.</i>	385. 1.
		<i>In dominicis. de paroch. coll. 1.</i>	182. 1.
		<i>In ecclesia vestra. de instit. coll. 2.</i>	385. 1.
		<i>In ecclesiis religiosor. de capell. mon. coll.</i>	

coll. 1.	203. 1.	<i>Intelleximus ex litteris. de iis, qui fil.</i>	
<i>In eminenti specula. de appell. coll. 1.</i>	134. 2.	<i>occ. coll. 1.</i>	300. 2.
<i>In eos, qui. de heret. coll. 1.</i>	295. 1.	<i>Intelleximus ex litteris. de judiciis,</i>	
<i>In iis, quæ in se. de verb. sign. coll. 2.</i>	422. 2.	<i>coll. 1.</i>	79. 1.
<i>In Lateranen. de præb. coll. 4.</i>	655. 1.	<i>Intelleximus ex litteris. de ord. jud.</i>	
<i>In libro Regum. de major. & obed. coll. 1.</i>	62. 1.	<i>coll. 1.</i>	85. 2.
<i>In litteras. de off. præl. coll. 1.</i>	59. 1.	<i>Intelleximus ex litteris tuis. de eccles.</i>	
<i>In litteris. de eccles. reed. coll. 1.</i>	217. 2.	<i>adif. coll. 2.</i>	399. 1.
<i>In litteris. de rest. spol. coll. 1.</i>	89. 2.	<i>Intelleximus ex tua. de off. jud. deleg.</i>	
<i>In litteris. de testib. coll. 2.</i>	373. 2.	<i>coll. 1.</i>	51. 1.
<i>In litteris, quas. de off. jud. del. coll. 1.</i>	51. 2.	<i>Intelleximus per litteras. de adulter.</i>	
<i>In litteris tuis, quas. de raptor. coll. 1.</i>	312. 2.	<i>coll. 3.</i>	579. 2.
<i>In nomine domini. de testib. coll. 1.</i>	96. 2.	<i>Intelligentia. de verb. sign. coll. 1.</i>	347. 1.
<i>In nonnullis. de Jud. & Sarr. coll. 4.</i>	677. 1.	<i>Inter alia. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	593. 1.
<i>In nostra præsentia. de procur. coll. 3.</i>	468. 1.	<i>Inter alia, quæ nobis. de immun. eccles.</i>	
<i>In nostra præsentia. de sepult. coll. 3.</i>	535. 1.	<i>coll. 3.</i>	548. 2.
<i>In nostra præsentia. de testib. coll. 3.</i>	488. 1.	<i>Inter cetera. de offic. jud. ord. coll. 4.</i>	627. 2.
<i>In omni negotio. de testib. coll. 1.</i>	98. 1.	<i>Inter cetera. de præb. coll. 3.</i>	516. 2.
<i>In ordinando. de simon. coll. 1.</i>	275. 2.	<i>Inter cetera, quod. de appell. coll. 1.</i>	130. 2.
<i>In partibus. de heret. coll. 1.</i>	295. 2.	<i>Inter cetera sollicitudini. de cler. con-</i>	
<i>In pertractandis. de juram. cal. coll. 1.</i>	74. 2.	<i>jug. coll. 1.</i>	145. 1.
<i>In plateis. de cland. desp. coll. 1.</i>	237. 2.	<i>Inter ceteras. de appell. coll. 1.</i>	122. 1.
<i>In præsentia. de sent. excomm. coll. 4.</i>	689. 2.	<i>Inter ceteras. de jure patr. coll. 1.</i>	208. 1.
<i>In præsentia nostra. de probat. coll. 3.</i>	485. 2.	<i>Inter ceteras consultationes. de appell.</i>	
<i>In præsentia nostra. de rescr. coll. 2.</i>	358. 1.	<i>coll. 1.</i>	127. 1.
<i>In præsentia nostra positus. de sponsal.</i>		<i>Inter ceteras consultationes. de rescr.</i>	
<i>coll. 2.</i>	401. 2.	<i>coll. 1.</i>	14. 1.
<i>In quadam. de celebr. miss. coll. 3.</i>	551. 1.	<i>Inter corporalia. de transl. Episcopi,</i>	
<i>In quibusdam. de pœnis. coll. 4.</i>	687. 2.	<i>coll. 3.</i>	434. 2.
<i>In singulis. de statu relig. coll. 4.</i>	661. 2.	<i>Inter dilectos fil. de excess. præl. coll. 3.</i>	584. 2.
<i>In tabulis. de sortileg. coll. 1.</i>	318. 1.	<i>Inter dil. fil. hospitalarios. de donat.</i>	
<i>In tantum. de excess. præl. coll. 3.</i>	583. 2.	<i>coll. 3.</i>	532. 2.
<i>Indecorum est. de arate, & qual. coll. 1.</i>	32. 1.	<i>Inter dilectum fil. de fide instrum.</i>	
<i>Indicatum est. de immun. eccl. coll. 1.</i>	218. 1.	<i>coll. 3.</i>	491. 2.
<i>Indignum est. de reg. jur. coll. 1.</i>	353. 1.	<i>Inter monasterium. de sent. & re jud.</i>	
<i>Inhibendum est. de cohabit. cleric. coll. 1.</i>	141. 2.	<i>coll. 3.</i>	505. 2.
<i>Injustum videtur. de rex. perm. coll. 1.</i>	166. 2.	<i>Inter opera charitatis. de sponsal. coll. 2.</i>	402. 1.
<i>Innotuit nobis. de cler. maled. coll. 2.</i>	416. 1.	<i>Inter quattuor. de cler. non res. coll. 3.</i>	515. 1.
<i>Innotuit nobis. de elect. coll. 3.</i>	439. 1.	<i>Inter quattuor. de cleric. peregr. coll. 3.</i>	459. 1.
<i>Innotuit nobis ex tenore. de eo, qui furt.</i>		<i>Inter quattuor. de major. & obed. coll. 3.</i>	467. 2.
<i>coll. 2.</i>	416. 2.	<i>Inter quattuor. de rel. dom. coll. 3.</i>	545. 2.
<i>Innovamus. de treug. & pace, coll. 1.</i>	60. 2.	<i>Inter sollicitudinas. de purgat. can.</i>	
<i>Innovate. de verb. sign. coll. 1.</i>	350. 2.	<i>coll. 3.</i>	589. 1.
<i>Inquirendum est. de pecul. cler. coll. 1.</i>	172. 1.	<i>Interfecisti. de homic. coll. 1.</i>	302. 1.
<i>Inquisitioni. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	596. 2.	<i>Interrogatum est. de convers. infid. coll. 2.</i>	394. 2.
<i>Inquisitionis. de accusat. coll. 4.</i>	671. 1.	<i>Intimatum. de ar. & qual. coll. 2.</i>	360. 1.
<i>Inrefragabili. de offic. jud. ordin. coll. 4.</i>	626. 2.	<i>Intimavit nobis R. de testib. coll. 1.</i>	101. 2.
<i>Insinuante. dil. fil. de off. jud. del. coll. 3.</i>	460. 1.	<i>Investigandum. de pecul. cler. coll. 1.</i>	171. 2.
<i>Insinuante I. nobili. Qui vocent. matr.</i>		<i>Joannes. de vita, & hon. elec. coll. 4.</i>	649. 2.
<i>coll. 3.</i>	560. 1.	<i>Joannes frater. de regular. coll. 1.</i>	194. 1.
<i>Insinuatione. de feudis, coll. 3.</i>	539. 1.	<i>Joseph. de verb. sign. coll. 1.</i>	346. 2.
<i>Insinuatum est. de simon. coll. 1.</i>	280. 1.	<i>Irrita erit. de iis, quæ conced. coll. 1.</i>	156. 2.
<i>Insinuatum est nobis. de iurejur. coll. 1.</i>	112. 1.	<i>Is, qui ecclesiam. de divort. coll. 3.</i>	568. 1.
<i>Insinuavit nobis. de concess. præb. coll. 2.</i>	386. 2.	<i>Ita quorundam. de Judæis, coll. 1.</i>	290. 1.
<i>Inspectis litteris. de homic. coll. 2.</i>	414. 2.	<i>Item cum quis. de rest. spol. coll. 1.</i>	89. 2.
<i>Inspectis litteris, quas. de sent. & ex-</i>		<i>Item si quis. de iurejur. coll. 2.</i>	376. 2.
<i>comm. coll. 2.</i>	418. 2.	<i>Judæi de civitate. de Judæis, coll. 1.</i>	289. 2.
<i>Instruendi sunt. de servis non ord.</i>		<i>Judæi sive.</i>	Ibid.
<i>coll. 1.</i>	37. 2.	<i>Judicium. de sent. & re jud. coll. 1.</i>	119. 1.
<i>Insuper adjecisti. Qui matr. accus. coll. 2.</i>	408. 1.	<i>Juravit. de probat. coll. 2.</i>	372. 2.
<i>Insuper etiam. de testib. coll. 1.</i>	103. 1.	<i>Jurgantium. de sentent. & re judic.</i>	
<i>Intellecto. de præscr. coll. 4.</i>	643. 2.	<i>coll. 1.</i>	119. 2.
<i>Intelleximus. de qual. ordin. coll. 4.</i>	622. 1.	<i>Jus dictum. de verb. sign. coll. 1.</i>	349. 2.
<i>Intelleximus. de decim. coll. 1.</i>	184. 1.	<i>Justificata. de testibus, coll. 1.</i>	96. 1.

<i>Justitiam. de arbitris, coll. 1.</i>	71. 1.	<i>Litteras tuæ fratern. de desp. impub.</i>	
<i>Juvenis ille. de sponsal. coll. 1.</i>	230. 1.	<i>coll. 1.</i>	232. 2.
<i>Karissimus. de convers. conjug. coll. 2.</i>	393. 2.	<i>Litteras tuæ frat. de eccles. ædific.</i>	
<i>Lator præsentium. de eo, qui furt.</i>		<i>coll. 2.</i>	399. 1.
<i>coll. 1.</i>	324. 2.	<i>Litteras tuas nuper. de renuntiat.</i>	
<i>Lator præsentium. de pign. coll. 1.</i>	167. 2.	<i>coll. 1.</i>	28. 1.
<i>Lator præsentium nobis. de homicid.</i>		<i>Litteras tuas nuper. de rest. spoliat.</i>	
<i>coll. 1.</i>	306. 2.	<i>coll. 3.</i>	480. 2.
<i>Lator præsentium R. qui filii sunt</i>		<i>Litteras tuas recepimus. de frigid.</i>	
<i>leg. coll. 1.</i>	263. 2.	<i>coll. 1.</i>	258. 1.
<i>Lator præsentium W. de sent. & re</i>		<i>Litteras vestrae. de fil. presb. coll. 2.</i>	
<i>jud. coll. 1.</i>	120. 2.	<i>Litteras vestras accepimus. de concess.</i>	
<i>Latores præsentium. de cler. excomm.</i>		<i>præb. coll. 3.</i>	524. 1.
<i>coll. 1.</i>	323. 2.	<i>Litteras vestras accepimus. de probat.</i>	
<i>Laudabilem. de convers. infid. coll. 2.</i>	394. 2.	<i>coll. 3.</i>	486. 1.
<i>Laudabilem. de frigid. coll. 2.</i>	406. 2.	<i>Litteras vestras recepimus. de præ-</i>	
<i>Laudabilem. ut lire pend. coll. 2.</i>	372. 1.	<i>sumpt. coll. 3.</i>	493. 2.
<i>Laudabilem Pontificalis. de cognat.</i>		<i>Litteras vestras recepimus. de temp.</i>	
<i>spir. coll. 2.</i>	405. 1.	<i>ordin. coll. 3.</i>	455. 1.
<i>Legebatur. de major. & obed. coll. 1.</i>	61. 1.	<i>Litteraturam tuam. de voto, coll. 2.</i>	395. 1.
<i>Leo III. de cler. non ref. col. 1.</i>	148. 1.	<i>Litteris. de præsumpt. coll. 2.</i>	375. 1.
<i>Lex divina. de desp. impub. coll. 1.</i>	231. 1.	<i>Magna. de voto, coll. 3.</i>	542. 1.
<i>Licet ad ea. de relig. dom. coll. 1.</i>	202. 2.	<i>Magnificentia. de jure parr. coll. 1.</i>	212. 1.
<i>Licet ad ea super. de conjug. servor.</i>		<i>Magnus. de obligatis ad rat. coll. 1.</i>	39. 2.
<i>coll. 1.</i>	249. 2.	<i>Majores. de baptis. coll. 3.</i>	552. 1.
<i>Licet ad regimen. de falsar. coll. 3.</i>	581. 1.	<i>Majoribus. de præb. coll. 1.</i>	151. 1.
<i>Licet appellationis. de appell. coll. 2.</i>	381. 1.	<i>Mancipia. de rer. perm. coll. 1.</i>	166. 2.
<i>Licet causam. de probat. coll. 3.</i>	486. 2.	<i>Mandamus. de pœnis. coll. 1.</i>	339. 2.
<i>Licet de benignitate. de decim. coll. 1.</i>	186. 1.	<i>Mandata caelestia. de offic. vicarii.</i>	
<i>Licet de vitanda. de election. coll. 1.</i>	21. 2.	<i>coll. 1.</i>	47. 1.
<i>Licet dilecti. de supp. negl. pr. coll. 4.</i>	621. 1.	<i>Mandata caelestia. de præsumpt. coll. 1.</i>	109. 1.
<i>Licet ex quadam. de testibus. coll. 4.</i>	640. 1.	<i>Manifesta. de pœnit. coll. 1.</i>	340. 2.
<i>Licet ex suscepto. de foro comp. coll. 3.</i>	473. 2.	<i>Manifestum. de desp. impub. coll. 1.</i>	232. 1.
<i>Licet fraternitas. de arbit. coll. 1.</i>	71. 2.	<i>Maritis. de adulter. coll. 1.</i>	309. 2.
<i>Licet Græcos. de baptis. coll. 4.</i>	664. 2.	<i>Martinus Bertam duxit. de cogn. spir.</i>	
<i>Licet Heli. de simon. coll. 3.</i>	573. 1.	<i>coll. 2.</i>	404. 2.
<i>Licet in B. Petro. de accus. coll. 3.</i>	569. 1.	<i>Mattheus. de simon. coll. 1.</i>	285. 1.
<i>Licet in corrigendis. de off. jud. ord.</i>		<i>Meminimus. de appell. coll. 1.</i>	124. 2.
<i>coll. 3.</i>	465. 2.	<i>Meminimus jam pridem. de accusar.</i>	
<i>Licet in tantum. de transl. Episcopi,</i>		<i>coll. 2.</i>	409. 2.
<i>coll. 3.</i>	436. 2.	<i>Meminimus nos. qui cleric. vel vow.</i>	
<i>Licet iuxta. de pœnis. coll. 1.</i>	339. 1.	<i>coll. 1.</i>	244. 2.
<i>Licet multum. de restitut. spoliat.</i>		<i>Meminimus vobis. de cler. conjugat.</i>	
<i>coll. 1.</i>	90. 1.	<i>coll. 1.</i>	146. 1.
<i>Licet præter solitum. de sponsa duor.</i>		<i>Michael. de fil. presb. coll. 2.</i>	361. 1.
<i>coll. 1.</i>	238. 2.	<i>Michael. de usur. coll. 4.</i>	682. 2.
<i>Licet quædam. de foro competenti.</i>		<i>Ministerium. de offic. Archipresbyt.</i>	
<i>coll. 4.</i>	632. 1.	<i>coll. 1.</i>	44. 1.
<i>Licet quibusdam. de regular. coll. 3.</i>	539. 1.	<i>Miramur. de mut. petit. coll. 1.</i>	85. 1.
<i>Licet sit appellanribus. de appellat.</i>		<i>Monachi corpora. de sepult. coll. 1.</i>	178. 2.
<i>coll. 2.</i>	382. 2.	<i>Monachi non pretio. de statu monach.</i>	
<i>Licet tam veteris. de feriis. coll. 2.</i>	369. 1.	<i>coll. 1.</i>	201. 1.
<i>Licet Tran. de off. Leg. coll. 3.</i>	463. 2.	<i>Monachi vero. de sent. & excomm.</i>	
<i>Licet undique. de offic. judic. deleg.</i>		<i>coll. 1.</i>	342. 1.
<i>coll. 3.</i>	462. 2.	<i>Monasteria. de vita, & hon. coll. 1.</i>	140. 1.
<i>Licet univèrsa. de paroch. coll. 1.</i>	182. 2.	<i>Moniales. de purg. can. coll. 1.</i>	333. 1.
<i>Licet univèrsis. de foro comp. coll. 2.</i>	367. 2.	<i>Mulieres. de sentent. & excomm.</i>	
<i>Licet univèrsis. de voto. coll. 3.</i>	541. 2.	<i>coll. 1.</i>	343. 1.
<i>Ligneis. de consecr. eccles. coll. 4.</i>	664. 1.	<i>Mulieres vero. de dote post divort.</i>	
<i>Litteræ. de matr. contra int. coll. 1.</i>	259. 1.	<i>rest. coll. 1.</i>	270. 1.
<i>Litteras benignitatis. de juram. cal.</i>		<i>Multa sunt. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	219. 2.
<i>coll. 1.</i>	74. 1.	<i>Multorum. de Judæis. coll. 1.</i>	288. 2.
<i>Litteras fraternitatis. de conjug. leprof.</i>		<i>Nam concupiscentiam. de constitut.</i>	
<i>coll. 1.</i>	248. 1.	<i>coll. 1.</i>	11. 2.

<i>Nam & ego. de verb. sign. coll. 1.</i>	346. 2.	<i>Nullus clericus ad gradum. de serv. non ord. coll. 1.</i>	38. 2.
<i>Nam Rex.</i>	Ibid.	<i>Nullus clericus alium. de foro comp. coll. 1.</i>	81. 1.
<i>Ne inuitaris. de constit. coll. 1.</i>	11. 1.	<i>Nullus dubitat. de præsump. coll. 1.</i>	108. 2.
<i>Ne nimia. de relig. dom. coll. 4.</i>	664. 1.	<i>Nullus Episcopus alterius. de paroch. coll. 1.</i>	182. 1.
<i>Ne pro defectu. de elect. coll. 4.</i>	618. 2.	<i>Nullus Episcopus clericos. de iurejur. coll. 1.</i>	110. 1.
<i>Ne religiosorum. de præscr. coll. 1.</i>	116. 2.	<i>Nullus fidelis. de cland. desp. coll. 2.</i>	403. 1.
<i>Nec Episcopus. de election. coll. 1.</i>	18. 2.	<i>Nullus in ecclesia. de election. coll. 1.</i>	16. 2.
<i>Nemo. de simon. coll. 1.</i>	280. 2.	<i>Nullus iudicium. de foro comp. coll. 1.</i>	82. 1.
<i>Nihil est. de elect. coll. 4.</i>	620. 1.	<i>Nullus laicus. de iure patr. coll. 1.</i>	210. 2.
<i>Nihil obstat. de verb. sign. coll. 1.</i>	347. 1.	<i>Nullus presbyter. de pign. coll. 1.</i>	167. 1.
<i>Nihil prodest. de præscr. coll. 1.</i>	116. 1.	<i>Nullus tondeatur. de regul. coll. 1.</i>	194. 1.
<i>Nihilominus. de usur. coll. 1.</i>	315. 1.	<i>Nunc ad hanc. de relig. dom. coll. 1.</i>	202. 1.
<i>Nimis. de iurejur. coll. 4.</i>	643. 1.	<i>Nuncios. de decim. coll. 1.</i>	183. 2.
<i>Nisi cum pridem. de renunt. coll. 3.</i>	450. 2.	<i>Nuper. de decim. coll. 4.</i>	660. 2.
<i>Nisi essent. de præb. coll. 3.</i>	517. 2.	<i>Nuper a nobis. de bigam. coll. 3.</i>	458. 1.
<i>Nisi specialis. de auctor. & usu pall. coll. 3.</i>	449. 2.	<i>Nuper a nobis tua discr. de dote amitt. coll. 3.</i>	568. 2.
<i>Nisi specialis. de off. Leg. coll. 3.</i>	463. 1.	<i>Nuper a nobis tua discr. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	592. 2.
<i>Nobilis. de purg. vulg. coll. 1.</i>	335. 2.	<i>Oblata. de appell. coll. 4.</i>	643. 1.
<i>Nobis ex tuarum. de sponsal. coll. 2.</i>	402. 1.	<i>Officii. de pœnitent. coll. 3.</i>	591. 2.
<i>Nobis fuit. de iure patron. coll. 2.</i>	398. 1.	<i>Officii. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	596. 1.
<i>Nobis fuit. de simon. coll. 2.</i>	411. 2.	<i>Officii nostri. de censib. coll. 1.</i>	214. 1.
<i>Nobis in eminenti. de decim. coll. 1.</i>	187. 2.	<i>Officii tui. de elect. coll. 4.</i>	616. 1.
<i>Non amplius. de inst. coll. 2.</i>	385. 1.	<i>Officium. de offic. Archipresb. coll. 1.</i>	45. 1.
<i>Non debet. de consang. & affin. coll. 4.</i>	669. 2.	<i>Officium. de testam. coll. 3.</i>	533. 2.
<i>Non dubium. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	343. 1.	<i>Officium vero. de off. Archid. coll. 1.</i>	43. 1.
<i>Non est in potestate. de decim. coll. 2.</i>	391. 1.	<i>Olim causa. de rest. spol. coll. 3.</i>	480. 1.
<i>Non est vobis. de regul. coll. 1.</i>	193. 2.	<i>Olim causam. de censib. coll. 3.</i>	556. 1.
<i>Non est vobis. de sponsal. coll. 1.</i>	227. 1.	<i>Olim ex litteris. de rescr. coll. 4.</i>	612. 2.
<i>Non est voti. de voto. coll. 3.</i>	541. 2.	<i>Olim inter te. de rest. spol. coll. 4.</i>	632. 2.
<i>Non grandis. de furt. coll. 1.</i>	325. 2.	<i>Olim tibi. de rescr. coll. 3.</i>	427. 1.
<i>Non liceat Episcopo. de cler. non res. coll. 1.</i>	146. 2.	<i>Olim vobis. de restit. spol. coll. 4.</i>	632. 2.
<i>Non liceat Episcopo. de reb. eccl. al. coll. 1.</i>	159. 1.	<i>Omnes dies. de feriis. coll. 1.</i>	86. 1.
<i>Non liceat ulli. de præb. coll. 1.</i>	149. 1.	<i>Omnes Principes. de major. & obed. coll. 1.</i>	62. 1.
<i>Non magnopere. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	220. 1.	<i>Omnibus. de cler. venat. coll. 1.</i>	322. 1.
<i>Non minus. de immun. eceles. coll. 1.</i>	218. 2.	<i>Omnipotens. de accus. coll. 1.</i>	272. 2.
<i>Nonne bene. de præsump. coll. 1.</i>	109. 1.	<i>Omnis anima. de censib. coll. 1.</i>	214. 1.
<i>Nonnulli. de rejcr. coll. 4.</i>	614. 1.	<i>Omnis res. de reg. jur. coll. 1.</i>	350. 2.
<i>Non potest. de sent. & re jud. coll. 1.</i>	119. 2.	<i>Omnis vero qui.</i>	Ibid.
<i>Non satis. de simon. coll. 1.</i>	277. 2.	<i>Omnis utriusque. de pœnit. coll. 4.</i>	688. 1.
<i>Non sine. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	344. 1.	<i>Osus Episcopus. de election. coll. 1.</i>	17. 1.
<i>Non sine multa. de arb. coll. 2.</i>	366. 1.	<i>Pactum dicitur. de verb. sign. coll. 1.</i>	349. 2.
<i>Non solum. de natis ex lib. vent. coll. 1.</i>	250. 1.	<i>Parochianos. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	345. 1.
<i>Non sunt. de sponsal. coll. 1.</i>	223. 1.	<i>Parochianos vero tuos. de decim. coll. 1.</i>	191. 2.
<i>Non ut apponeres. de bapt. coll. 3.</i>	554. 1.	<i>Pastoralis officii. de appell. coll. 3.</i>	510. 2.
<i>Nos in eminenti. de iudiciis. coll. 1.</i>	77. 1.	<i>Pastoralis officii. de causa poss. coll. 3.</i>	479. 2.
<i>Nos in eminenti specula. de appell. coll. 1.</i>	133. 1.	<i>Pastoralis officii. de iure patron. coll. 3.</i>	547. 2.
<i>Nos instituta. de sepult. coll. 1.</i>	179. 1.	<i>Pastoralis officii. de off. jud. ord. coll. 3.</i>	465. 1.
<i>Nos inter alios. de off. præl. coll. 1.</i>	57. 2.	<i>Pastoralis officii. de privil. coll. 3.</i>	589. 1.
<i>Nosti. de election. coll. 1.</i>	24. 1.	<i>Pastoralis officii. de rescr. coll. 3.</i>	426. 1.
<i>Nova quædam. de pœnitent. coll. 4.</i>	687. 2.	<i>Pastoralis officii. de sacr. non iter. coll. 3.</i>	458. 1.
<i>Novimus. de verbor. sign. coll. 4.</i>	692. 2.	<i>Pastoralis officii diligentia. de decim. coll. 3.</i>	538. 1.
<i>Novit ille. de appell. coll. 3.</i>	507. 2.	<i>Pastoralis officii diligentia. de donat. coll. 3.</i>	532. 1.
<i>Novit ille. qui. de iudic. coll. 3.</i>	472. 1.	<i>Pastoralis officii diligentia. de except. coll. 3.</i>	499. 1.
<i>Novit ille. qui. de off. Leg. coll. 3.</i>	464. 1.	<i>Pastoralis officii diligentia. de fide instrum. coll. 2.</i>	493. 1.
<i>Novit ille. qui scrutator. Ne vacant. sede. coll. 3.</i>	525. 2.	<i>Pastoralis officii diligentia. de his. que</i>	
<i>Novit plenius. de iis. quæ conced. coll. 1.</i>	157. 1.		
<i>Novum genus. de decim. coll. 1.</i>	185. 1.		
<i>Nulla. de conc. præb. coll. 1.</i>	155. 2.		
<i>Nulli autem. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	344. 1.		
<i>Nulli Episcoporum. de accus. coll. 1.</i>	272. 1.		

conced. coll. 3.	528. 1.	<i>Pervenit ad nos, quod. de appellat. coll. 1.</i>	136. 2.
<i>Pastoralis officii diligentia. de off. jud. deleg. coll. 3.</i>	461. 2.	<i>Pervenit ad nos, quod cum. de app. coll. 1.</i>	126. 2.
<i>Patentibus litteris. de privil. coll. 2.</i>	417. 2.	<i>Pervenit ad nos, quod cum. de decim. coll. 1.</i>	183. 2.
<i>Per falsarios. de falsar. coll. 2.</i>	415. 2.	<i>Pervenit ad nos, quod cum. de magistr. coll. 2.</i>	412. 1.
<i>Per inquisitionem. de elect. coll. 3.</i>	443. 2.	<i>Pervenit ad nos, quod, cum jam pridem. de jurejur. coll. 1.</i>	114. 1.
<i>Per litteras. de supp. negl. pr. coll. 4.</i>	621. 1.	<i>Pervenit ad nos, quod cum ii. de conjug. lepr. coll. 1.</i>	247. 2.
<i>Per miserabilem. de usur. coll. 3.</i>	580. 2.	<i>Pervenit ad nos, quod Felix. de adult. coll. 1.</i>	308. 2.
<i>Per tuas litteras. de major. & obed. coll. 3.</i>	467. 2.	<i>Pervenit sane. Qui sunt filii legit. coll. 2.</i>	407. 2.
<i>Per tuas nobis. de donat. coll. 3.</i>	531. 2.	<i>Petiistis. de privileg. coll. 4.</i>	685. 2.
<i>Per tuas nobis. Qui marr. accus. poss. coll. 3.</i>	566. 2.	<i>Petrus. de homic. coll. 4.</i>	679. 2.
<i>Per tuas nobis. de appell. coll. 4.</i>	646. 1.	<i>Placet nobis. de convers. conjugat. coll. 2.</i>	394. 1.
<i>Per tuas nobis litteras. de probat. coll. 4.</i>	636. 2.	<i>Placuit sancto. de testib. coll. 2.</i>	373. 1.
<i>Per tuas nobis litteras. de cond. app. coll. 3.</i>	559. 2.	<i>Placuit, ut etiam. de prescr. coll. 1.</i>	114. 2.
<i>Per tuas nobis litteras. Qui filii sunt leg. coll. 3.</i>	564. 1.	<i>Placuit, ut presbyteri. de emprion. & vend. coll. 1.</i>	164. 2.
<i>Per tuas nobis litteras. de sentent. & excomm. coll. 3.</i>	595. 2.	<i>Placuit, ut servato. de elect. coll. 1.</i>	19. 2.
<i>Per tuas nobis litteras. de simon. coll. 3.</i>	574. 1.	<i>Placuit, ut sicubi.</i>	Ibid.
<i>Per tuas nobis litteras intimasti. de arbitr. coll. 4.</i>	575. 1.	<i>Plebs obsequens. de elect. coll. 1.</i>	20. 2.
<i>Per tuas nobis litteras intimasti. de simon. coll. 4.</i>	629. 2.	<i>Plerique. de pact. coll. 4.</i>	628. 2.
<i>Per venerabilem. Qui filii sunt leg. coll. 3.</i>	675. 1.	<i>Plerumque accidit. de dote post divort. coll. 2.</i>	409. 2.
<i>Per vestras nobis. de dote amitt. coll. 3.</i>	564. 1.	<i>Plerumque contingit. de rescr. coll. 3.</i>	428. 2.
<i>Per vestras postulastis. de jure patr. coll. 3.</i>	569. 1.	<i>Plures clericor. de usur. coll. 1.</i>	313. 2.
<i>Perlatum est. Qui filii sunt leg. coll. 1.</i>	547. 1.	<i>Porrecta. de rescr. coll. 3.</i>	425. 2.
<i>Perniciosa. de adult. coll. 1.</i>	265. 1.	<i>Porrectum. de regular. coll. 2.</i>	392. 2.
<i>Perniciosa. de offic. prael. coll. 1.</i>	309. 2.	<i>Porro de comite. de divort. coll. 1.</i>	268. 1.
<i>Perpendimus. de voto. coll. 2.</i>	57. 1.	<i>Porro quod Episcopus. de elect. coll. 1.</i>	19. 1.
<i>Perpendimus. de sentent. & excomm. coll. 2.</i>	396. 1.	<i>Porro quoniam. de privileg. coll. 1.</i>	332. 1.
<i>Personas ecclesiarum. de appell. coll. 1.</i>	421. 1.	<i>Porro si aliqui. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	343. 2.
<i>Pervenit. de immun. eccl. coll. 1.</i>	122. 2.	<i>Porro si clericus. de cler. pugn. in duell. coll. 1.</i>	308. 1.
<i>Pervenit ad audientiam. de excess. prael. coll. 1.</i>	218. 1.	<i>Porro si qui. de sponsa duor. coll. 1.</i>	240. 1.
<i>Pervenit ad audientiam nostram. de decim. coll. 2.</i>	327. 1.	<i>Possessiones. de reb. eccl. alien. coll. 3.</i>	528. 2.
<i>Pervenit ad audientiam nostram. de presumpt. coll. 2.</i>	391. 2.	<i>Postcessionem. de prob. coll. 3.</i>	485. 2.
<i>Pervenit ad audientiam nostram. Qui matrim. acc. poss. coll. 1.</i>	375. 1.	<i>Post electionem. de conc. prael. coll. 3.</i>	522. 1.
<i>Pervenit ad me. de constit. coll. 1.</i>	266. 2.	<i>Post quamvis. de elect. coll. 1.</i>	20. 2.
<i>Pervenit ad nos. de arb. coll. 2.</i>	10. 2.	<i>Post translationem. de renunt. coll. 3.</i>	453. 2.
<i>Pervenit ad nos. de censib. coll. 1.</i>	366. 2.	<i>Postremo. de appell. coll. 1.</i>	137. 1.
<i>Pervenit ad nos. de sentent. & excomm. coll. 2.</i>	214. 2.	<i>Postulasti. de regular. coll. 4.</i>	661. 1.
<i>Pervenit ad nos. de testib. cog. coll. 2.</i>	420. 2.	<i>Postulasti per sed. Apost. de foro comp. coll. 4.</i>	632. 1.
<i>Pervenit ad nos ex insinuat. de empt. & vend. coll. 2.</i>	374. 1.	<i>Postulasti per sed. Ap. edoceri. de rescr. coll. 4.</i>	613. 2.
<i>Pervenit ad nos ex parte. de offic. judic. deleg. coll. 1.</i>	388. 1.	<i>Postulasti per sed. Ap. de cler. excomm. coll. 3.</i>	583. 1.
<i>Pervenit ad nos ex transmiss. de fidej. coll. 1.</i>	51. 1.	<i>Postulasti per sed. Ap. de jure patr. coll. 3.</i>	548. 1.
<i>Pervenit ad nos ex transmiss. de privil. coll. 1.</i>	169. 1.	<i>Postulationem. de postulat. coll. 3.</i>	434. 2.
<i>Pervenit ad nos Laodicens. de jurejur. coll. 1.</i>	331. 1.	<i>Præcipimus. de off. Archipresb. coll. 1.</i>	45. 1.
	113. 2.	<i>Præsentati concilio. de Judæis. coll. 1.</i>	288. 1.
		<i>Præsentium auctoritate. de testib. & attest. coll. 3.</i>	488. 1.
		<i>Præsentium etiam. de fil. presb. coll. 1.</i>	33. 2.
		<i>Præsentium lator. de cler. percuss. coll. 1.</i>	321. 2.
		<i>Præterea clerici. de apostat. coll. 1.</i>	299. 2.
		<i>Præterea, cum quis. de testib. coll. 2.</i>	373. 2.
		<i>Præ-</i>	

<i>Præterea de Archid. de excess. præl. c. 1.</i>	328. 1.	<i>Quæsitum est ex parte. de rev. perm. coll. 2.</i>	388. 2.
<i>Præterea de lege. de constit. coll. 2.</i>	354. 1.	<i>Quæsiisti. de appell. coll. 1.</i>	129. 2.
<i>Præterea de muliere. de spons. coll. 1.</i>	228. 2.	<i>Quæsiisti. de sent. & excomm. coll. 4.</i>	689. 2.
<i>Præterea de Ugone. de off. præl. coll. 1.</i>	59. 2.	<i>Quæsiuit a nobis. de divort. coll. 1.</i>	267. 2.
<i>Præterea ii, qui. de spons. coll. 1.</i>	226. 2.	<i>Quæsiuit a nobis. de verb. sign. coll. 1.</i>	347. 2.
<i>Præterea illi. de censib. coll. 1.</i>	216. 1.	<i>Quæsiuit a nobis tuæ. de iis, quæ fiunt a maj. part. cap. coll. 2.</i>	387. 1.
<i>Præterea in tantum. de jure patr. coll. 1.</i>	205. 1.	<i>Quæstioni. de appell. coll. 1.</i>	131. 2.
<i>Præterea in tuo. de dilat. coll. 2.</i>	368. 2.	<i>Qualiter Archiepiscopus. de cler. non res. coll. 3.</i>	515. 1.
<i>Præterea licet. de etat. & qual. coll. 1.</i>	32. 2.	<i>Qualiter, & quando. de accus. coll. 3.</i>	570. 2.
<i>Præterea parochianis. de usur. coll. 1.</i>	316. 1.	<i>Qualiter, & quando. de accusat. coll. 4.</i>	672. 2.
<i>Præterea quando. de trans. coll. 2.</i>	364. 2.	<i>Qualiter in Sar. de pact. coll. 1.</i>	63. 1.
<i>Præterea quarto.</i>	Ibid.	<i>Qualiter post obitum. de elect. coll. 3.</i>	437. 2.
<i>Præterea qui. de appell. coll. 1.</i>	131. 2.	<i>Quam gravi. de falsar. coll. 3.</i>	581. 2.
<i>Præterea quoniam. de cler. perc. coll. 1.</i>	321. 1.	<i>Quam perniciosum. de usur. coll. 3.</i>	580. 2.
<i>Præterea quoniam. de jure patr. coll. 1.</i>	213. 1.	<i>Quam sit grave. de excess. præl. coll. 3.</i>	584. 1.
<i>Præterea quoniam quidam. de præl. ne vic. suas, coll. 1.</i>	285. 2.	<i>Quam sit laudabile. de Judæis, coll. 2.</i>	413. 1.
<i>Præterea requisiti. de appell. coll. 2.</i>	381. 2.	<i>Quamvis ad abolendam. de simon. coll. 2.</i>	411. 1.
<i>Præterea si testes. de testib. cog. coll. 2.</i>	374. 1.	<i>Quamvis causæ. de reg. jur. coll. 1.</i>	353. 2.
<i>Præterea super hoc. de off. jud. del. coll. 1.</i>	49. 2.	<i>Quamvis grave sit. de decim. coll. 2.</i>	390. 2.
<i>Præterea utrum laicus. de convers. conj. coll. 1.</i>	196. 2.	<i>Quamvis omnes. de verb. sign. coll. 1.</i>	347. 2.
<i>Præcaria. de precar. coll. 1.</i>	161. 2.	<i>Quamvis simus. de jure patr. coll. 1.</i>	207. 1.
<i>Presbyter, cum diocesim. de pecul. cler. coll. 1.</i>	171. 2.	<i>Quamvis simus. de testib. coll. 1.</i>	100. 2.
<i>Presbyter mane. de suffragan. coll. 2.</i>	422. 2.	<i>Quamvis simus multiplicitate. de off. jud. del. coll. 1.</i>	50. 1.
<i>Presbyteri. de pœnis, coll. 1.</i>	338. 2.	<i>Quanta importunitate. de renunt. coll. 1.</i>	27. 1.
<i>Presbyteri de Lavare. de decim. coll. 1.</i>	188. 1.	<i>Quanta, de sentent. & excomm. coll. 4.</i>	690. 1.
<i>Presbyterum autem. de homic. coll. 1.</i>	305. 2.	<i>Quanto. de præsumpt. coll. 1.</i>	109. 2.
<i>Presbyterum, cuius. de cler. agr. coll. 1.</i>	154. 1.	<i>Quanto amplius. de usur. coll. 4.</i>	682. 2.
<i>Prior, & monachi. de eo, qui mitt. coll. 2.</i>	371. 1.	<i>Quanto creatori. de censib. coll. 3.</i>	555. 1.
<i>Pro illorum de præb. coll. 3.</i>	518. 1.	<i>Quanto de benignitate. de consuet. coll. 3.</i>	429. 2.
<i>Procuraciones. de censib. coll. 4.</i>	665. 2.	<i>Quanto devorio. de off. jud. ord. coll. 3.</i>	464. 2.
<i>Prout vestris. de dolo. & cont. coll. 1.</i>	93. 1.	<i>Quanto Gallicana. de magistr. coll. 1.</i>	287. 2.
<i>Prohibeat attentius. de magistr. coll. 1.</i>	287. 1.	<i>Quanto majori. de iis, quæ conced. coll. 1.</i>	157. 2.
<i>Prohibemus insuper. de censib. coll. 1.</i>	216. 1.	<i>Quanto nos fidem. de statu regul. coll. 2.</i>	396. 2.
<i>Prohibemus insuper. de decim. coll. 1.</i>	190. 2.	<i>Quanto personam. de jurejur. coll. 3.</i>	495. 1.
<i>Propositum est nobis. de eo, qui. coll. 1.</i>	246. 1.	<i>Quanto personam. de transl. Episcopi, coll. 3.</i>	436. 1.
<i>Proposui nobis. de ded. eccl. coll. 3.</i>	548. 1.	<i>Quanto re divina. de judic. coll. 1.</i>	78. 1.
<i>Proposui nobis. de probat. coll. 2.</i>	372. 1.	<i>Quanto te magis. de divort. coll. 3.</i>	567. 1.
<i>Proposuit. de cler. excomm. coll. 4.</i>	683. 1.	<i>Quantum ecclesia. de heret. coll. 4.</i>	677. 2.
<i>Proposuit nobis. de concess. præb. coll. 3.</i>	520. 2.	<i>Quemadmodum. de jurejur. coll. 3.</i>	497. 1.
<i>Proposuit nobis M. de appell. coll. 1.</i>	134. 1.	<i>Quemlibet. de testib. cog. coll. 1.</i>	105. 1.
<i>Proposuit nobis mulier. de conjug. serv. coll. 1.</i>	249. 1.	<i>Querela venerabilis. de decim. coll. 1.</i>	183. 1.
<i>Proposuit nobis R. de filiis presb. coll. 1.</i>	35. 1.	<i>Querelam A. de procur. coll. 2.</i>	365. 1.
<i>Propterea. de verb. sign. coll. 1.</i>	347. 1.	<i>Querelam djl. f. de elect. coll. 3.</i>	443. 1.
<i>Provideas attentius. de off. vicar. coll. 1.</i>	47. 1.	<i>Querelam Gand. de cler. conjug. coll. 1.</i>	146. 2.
<i>Prudentes. de donat. coll. 1.</i>	170. 2.	<i>Querelam magistr. de præl. ne vices suas, coll. 1.</i>	286. 1.
<i>Prudentiam tuam. de mut. pet. coll. 2.</i>	368. 1.	<i>Querelam monachorum. de simon. coll. 1.</i>	280. 2.
<i>Prudentiam tuam. de off. jud. del. coll. 2.</i>	362. 1.	<i>Querelam P. de censib. coll. 2.</i>	398. 2.
<i>Puberes. de desp. impub. coll. 1.</i>	234. 1.	<i>Querelam R. de jurejur. coll. 1.</i>	113. 1.
<i>Pueris. de del. puer. coll. 1.</i>	320. 1.	<i>Querimonia. de jure patr. coll. 1.</i>	207. 1.
<i>Qua fronte. de appell. coll. 1.</i>	135. 1.	<i>Qui alios. de heret. coll. 1.</i>	291. 1.
<i>Quæ in ecclesiarum. de constit. coll. 3.</i>	424. 1.	<i>Qui alium. de simon. coll. 1.</i>	276. 1.
<i>Quæ multotiens. de reg. jur. coll. 1.</i>	352. 1.	<i>Qui autem. de reg. jur. coll. 1.</i>	351. 1.
<i>Quæcumque. de jure patr. coll. 1.</i>	204. 1.	<i>Qui cum fure. de furt. coll. 1.</i>	326. 1.
<i>Quærenti quid. de off. jud. del. coll. 3.</i>	460. 2.	<i>Qui ex timore. de reg. jur. coll. 1.</i>	352. 2.
<i>Quærenti quid. de verb. sign. coll. 3.</i>	597. 2.	<i>Qui furatur. de furt. coll. 1.</i>	325. 1.
<i>Quæris a nobis. de et. & qual. coll. 2.</i>	359. 2.	<i>Qui in vivorum. de et. & qual. coll. 1.</i>	31. 1.
<i>Quæsitum est. de off. jud. del. coll. 2.</i>	362. 1.	<i>Qui in vivorum. de conc. præb. coll. 1.</i>	155. 2.
<i>Quæsitum est a nobis. de off. præl. coll. 1.</i>	57. 1.	<i>Qui presbyterum. de purg. vulg. coll. 1.</i>	336. 1.
<i>Quæsitum est a nobis. de pœnitent. coll. 2.</i>	418. 1.		

Qui

<i>Qui relictis. de regular. coll. 2.</i>	393. 1.	<i>Quod non est. de reg. jur. coll. 1.</i>	352. 2.
<i>Qui scandalizatur. de reg. jur. coll. 1.</i>	352. 2.	<i>Quod nonnullis. de privileg. coll. 4.</i>	687. 1.
<i>Qui sine odii. de homic. coll. 1.</i>	302. 1.	<i>Quod olim. de Judæis, coll. 2.</i>	413. 1.
<i>Quia causis. de procur. coll. 4.</i>	629. 1.	<i>Quod quibusdam. de fidejuss. coll. 4.</i>	657. 2.
<i>Quia circa minima. de bigam. coll. 4.</i>	623. 1.	<i>Quod quidam. de pœnit. coll. 2.</i>	418. 1.
<i>Quia clerici. de jure patr. coll. 1.</i>	206. 1.	<i>Quod sedem Apost. de frig. coll. 1.</i>	257. 1.
<i>Quia diversitatem. de conc. præb. coll. 3.</i>	520. 2.	<i>Quod sedem Apost. de off. jud. ord. coll. 3.</i>	465. 1.
<i>Quia frustra. de usur. coll. 3.</i>	580. 2.	<i>Quod sicut. de elect. coll. 3.</i>	444. 1.
<i>Quia in infubis. de regular. coll. 2.</i>	392. 1.	<i>Quod super. de major. & obed. coll. 4.</i>	627. 2.
<i>Quia in omnibus. de usur. coll. 1.</i>	314. 1.	<i>Quod super his. de fide instr. coll. 3.</i>	493. 1.
<i>Quia in tantum. de præb. coll. 1.</i>	150. 1.	<i>Quod super his. de fil. presb. coll. 1.</i>	34. 1.
<i>Quia indicante. de præscr. coll. 2.</i>	377. 1.	<i>Quod super his. de voto, coll. 3.</i>	543. 1.
<i>Quia ingredientibus. de testam. coll. 1.</i>	173. 2.	<i>Quod super iis articulis. de cons. & af- fin. coll. 3.</i>	562. 2.
<i>Quia monasterium. de relig. dom. coll. 1.</i>	202. 1.	<i>Quod re. de cler. conjug. coll. 1.</i>	145. 2.
<i>Quia nobis. de sobote susc. coll. 1.</i>	256. 1.	<i>Quod translationem. de off. Leg. coll. 3.</i>	463. 2.
<i>Quia nonnulli. de cher. non res. coll. 1.</i>	148. 1.	<i>Quod translationem. de temp. ord. coll. 3.</i>	454. 2.
<i>Quia nonnullis. de magistr. coll. 4.</i>	676. 2.	<i>Quoniam a nobis. de decim. coll. 1.</i>	191. 1.
<i>Quia nos elegit. de appell. coll. 2.</i>	379. 2.	<i>Quoniam Abbas. de off. jud. del. coll. 1.</i>	53. 2.
<i>Quia nos tua. de testam. coll. 1.</i>	174. 2.	<i>Quoniam ad Episcoporum. de rescript. coll. 2.</i>	355. 1.
<i>Quia Pantateon. de succ. ab intest. coll. 1.</i>	178. 1.	<i>Quoniam aliqua. de testib. coll. 1.</i>	97. 2.
<i>Quia plerique. de censib. coll. 4.</i>	666. 1.	<i>Quoniam contra. de probat. coll. 4.</i>	637. 2.
<i>Quia propter. de elect. coll. 4.</i>	618. 2.	<i>Quoniam enormis. de præl. ne vices, coll. 1.</i>	286. 1.
<i>Quia quæsitum. de off. jud. del. coll. 1.</i>	48. 2.	<i>Quoniam ex multis. de conjug. lepr. coll. 1.</i>	248. 1.
<i>Quia requisisti. de appell. coll. 2.</i>	381. 2.	<i>Quoniam ex plenitudine. de fil. presb. coll. 2.</i>	360. 2.
<i>Quia requisistis. de elect. coll. 1.</i>	19. 1.	<i>Quoniam frequenter. Ut lite non cont. coll. 3.</i>	477. 1.
<i>Quia requisistis. de elect. coll. 2.</i>	356. 1.	<i>Quoniam in ecclesia. de magistr. coll. 1.</i>	286. 2.
<i>Quia super iis. de Judæis, coll. 1.</i>	290. 2.	<i>Quoniam in parte. de feriis, coll. 2.</i>	369. 1.
<i>Quia suscepti. de cler. pugn. coll. 2.</i>	415. 1.	<i>Quoniam in plerisque. de offic. jud. or- din. coll. 4.</i>	627. 1.
<i>Quia tua nos. de jurejur. coll. 2.</i>	375. 2.	<i>Quoniam in quibusdam. de jure patr. coll. 1.</i>	204. 2.
<i>Quia verisimilitudinem. de præsum- pr. coll. 1.</i>	110. 1.	<i>Quoniam in quibusdam. de præl. ne vices, coll. 1.</i>	285. 2.
<i>Quia vero. de juram. cal. coll. 1.</i>	76. 2.	<i>Quoniam legibus. de juram. cal. coll. 1.</i>	72. 1.
<i>Quia W. de judic. coll. 2.</i>	367. 2.	<i>Quoniam non solum. de usur. coll. 1.</i>	314. 2.
<i>Quicumque ecclesiasticum. de eccles. re. d. coll. 1.</i>	217. 2.	<i>Quoniam omne. de præscr. coll. 4.</i>	643. 2.
<i>Quicumque sub condicionis. de cond. ap- pos. coll. 1.</i>	241. 2.	<i>Quoniam quidem. de sent. & re jud. coll. 2.</i>	377. 2.
<i>Quid per novatis. de verb. sign. coll. 3.</i>	598. 1.	<i>Quoniam sacris. de fil. presb. coll. 1.</i>	37. 1.
<i>Quidam cadendi. de renunt. coll. 4.</i>	621. 1.	<i>Quoniam sicut. de privil. coll. 4.</i>	685. 2.
<i>Quidam etiam. de suffrag. coll. 2.</i>	422. 2.	<i>Quoniam simoniaca. de simon. coll. 4.</i>	675. 2.
<i>Quidam intravit. de conv. conjug. coll. 1.</i>	197. 2.	<i>Quoniam supervenientibus. de immun. eccles. coll. 2.</i>	400. 1.
<i>Quidam sicut. de Judæis, coll. 4.</i>	677. 2.	<i>Quoniam, ut ait. de vita, & hon. coll. 1.</i>	140. 2.
<i>Quintavallis. de jurejur. coll. 3.</i>	496. 2.	<i>Quorundam. de testam. coll. 1.</i>	173. 1.
<i>Quisquis electioni. de elect. coll. 4.</i>	619. 2.	<i>Quosdam. de præsumpr. coll. 1.</i>	109. 2.
<i>Quo circa. de privil. coll. 4.</i>	686. 1.	<i>Quotiens aliqui. de testib. coll. 1.</i>	102. 2.
<i>Quod a præd. de schism. coll. 1.</i>	299. 1.	<i>Quotiens contra. de simon. coll. 1.</i>	277. 1.
<i>Quod ad consult. de sent. & re jud. coll. 3.</i>	504. 1.	<i>Quotiens frater. de purg. can. coll. 1.</i>	333. 2.
<i>Quod autem consultis. de jure patr. coll. 1.</i>	205. 2.	<i>Quotiens in quibusdam. de pact. coll. 1.</i>	63. 1.
<i>Quod autem consulisti. de pœnit. coll. 1.</i>	341. 1.	<i>Quotiens res. de reg. jur. coll. 1.</i>	351. 2.
<i>Quod clericis. de foro comp. coll. 2.</i>	368. 1.	<i>Ranvius de sent. & re jud. coll. 3.</i>	506. 2.
<i>Quod de his. de sent. & excomm. coll. 2.</i>	421. 2.	<i>Ratio. de præb. coll. 1.</i>	149. 2.
<i>Quod Dei timorem. de stat. mon. coll. 3.</i>	544. 2.	<i>Recepimus. de privil. coll. 2.</i>	417. 2.
<i>Quod dicitur. de verb. sign. coll. 1.</i>	346. 2.	<i>Recolentes. de statu regul. coll. 2.</i>	396. 1.
<i>Quod dilectio tua. de consang. & affin. coll. 2.</i>	406. 1.	<i>Referente. de præb. coll. 1.</i>	150. 2.
<i>Quod diligentia. de elect. coll. 1.</i>	21. 1.	<i>Relatum est. de jure patr. coll. 1.</i>	208. 2.
<i>Quod in dubiis. de dedic. eccles. coll. 3.</i>	548. 1.	<i>Relatum est. de off. jud. del. coll. 1.</i>	55. 2.
<i>Quod in dubiis. de pœnis, coll. 3.</i>	591. 1.		
<i>Quod in dubiis. de renunt. coll. 3.</i>	450. 1.		
<i>Quod in dubiis nostro. de sent. & ex- comm. coll. 3.</i>	594. 2.		
<i>Quod in re. de pœnit. coll. 4.</i>	688. 2.		
<i>Quod latenter. de reg. jur. coll. 1.</i>	351. 2.		
<i>Quod nobis. de cland. desp. coll. 1.</i>	237. 2.		

<i>Relatum est ad audientiam. de iis, quæ vi, coll. 1.</i>	68. 2.	<i>Scribam. de præsumpt. coll. 1.</i>	109. 2.
<i>Relatum est ad sanctam. de iure patr. coll. 1.</i>	203. 2.	<i>Scripsisti. de homic. coll. 2.</i>	414. 1.
<i>Relatum est aurib. de appell. coll. 1.</i>	134. 1.	<i>Scripta fraternitatis. de collus. coll. 1.</i>	319. 2.
<i>Relatum est auribus. de iudiciis, coll. 1.</i>	77. 2.	<i>Scripta vero. de fide instr. coll. 1.</i>	106. 2.
<i>Relatum est aurib. de iure patr. coll. 1.</i>	212. 1.	<i>Scriptum est. de elect. coll. 4.</i>	617. 1.
<i>Relatum est aurib. de præb. coll. 1. 150. 1.</i>	151. 2.	<i>Scripturæ. de voto, coll. 2.</i>	395. 2.
<i>Relatum est aurib. de sepult. coll. 1.</i>	179. 2.	<i>Secundo requiris. de appell. coll. 2.</i>	381. 2.
<i>Relatum est aurib. de testam. coll. 1.</i>	175. 2.	<i>Secundum instituta. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	221. 2.
<i>Relatum est aurib. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	222. 1.	<i>Sed nec procuratores. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	220. 2.
<i>Relatum est aurib. nostris, quod cum. de appell. coll. 1.</i>	128. 1.	<i>Sedes Apost. de rescr. coll. 3.</i>	426. 2.
<i>Relatum est aurib. nostris, quod quia. de testam. coll. 2.</i>	389. 1.	<i>Sententia. de sent. & re jud. coll. 1.</i>	119. 1.
<i>Relatum est aurib. nostris, quod si. de appell. coll. 1.</i>	129. 2.	<i>Sententiam. de off. jud. del. coll. 1.</i>	50. 2.
<i>Relatum est nobis. de cler. non res. coll. 1.</i>	148. 2.	<i>Sententiam. Ne cler. sæcul. coll. 4.</i>	666. 2.
<i>Relatum est nobis. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	595. 1.	<i>Series. de testib. coll. 2.</i>	373. 2.
<i>Relinquit. de immun. eccl. coll. 4.</i>	665. 1.	<i>Si adversus. de hæret. coll. 3.</i>	577. 1.
<i>Repellantur. de accusat. coll. 1.</i>	273. 1.	<i>Si aliquando. de rescr. coll. 3.</i>	426. 1.
<i>Reprehensibilis. de appell. coll. 1.</i>	135. 2.	<i>Si aliquis causa. de homic. coll. 1.</i>	397. 2.
<i>Requisisti de iis. de testam. coll. 3.</i>	533. 2.	<i>Si aliquis parochianorum. de divor. coll. 1.</i>	269. 2.
<i>Requisisti sortes. de sortileg. coll. 1.</i>	318. 2.	<i>Si Archiepiscopus. de elect. coll. 1.</i>	19. 2.
<i>Requisivit a nobis. de in integr. rest. coll. 1.</i>	170. 1.	<i>Si attenuatus. de empr. & vend. coll. 1.</i>	164. 1.
<i>Requisivit a nobis. de sponsal. coll. 1.</i>	226. 2.	<i>Si autem aliquis. de rescr. coll. 1.</i>	15. 2.
<i>Requisivit a nobis tua fraternitas. de ordin. ab Episcopo, coll. 1.</i>	30. 2.	<i>Si autem clerici. de cohab. cler. coll. 1.</i>	143. 1.
<i>Responso. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	596. 2.	<i>Si autem lis. de off. jud. del. coll. 1.</i>	51. 1.
<i>Retulit. de excess. præl. coll. 2.</i>	416. 2.	<i>Si authenticam. de fide instr. coll. 1.</i>	106. 2.
<i>Rotbertus. de rescr. coll. 2.</i>	355. 1.	<i>Si bos alienus. de damno dato, coll. 1.</i>	337. 2.
<i>Rursum. Qui eter. vel vow. coll. 2.</i>	404. 1.	<i>Si bos cornu. de damno dato, coll. 1.</i>	336. 2.
<i>Sacerdotibus. Ne cler. vel mon. coll. 1.</i>	222. 2.	<i>Si constituterit. de accusat. coll. 2.</i>	409. 1.
<i>Sacris canonib. de iis, quæ vi, coll. 3.</i>	469. 1.	<i>Si cum aliquo. de statu regul. coll. 2.</i>	396. 1.
<i>Sacris est canonib. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	595. 2.	<i>Si de terra. de privileg. coll. 1.</i>	331. 2.
<i>Sacris est canonibus. de sepult. coll. 3.</i>	535. 2.	<i>Si diligenti. de præscr. coll. 3.</i>	501. 1.
<i>Sacro. de sent. excomm. coll. 4.</i>	690. 2.	<i>Si diligenti meditatione. de foro comp. coll. 3.</i>	474. 2.
<i>Sæpe contingit. de restit. spol. coll. 4.</i>	633. 1.	<i>Si duobus. de appell. coll. 1.</i>	124. 1.
<i>Sæpe contingit. de appell. coll. 3.</i>	507. 2.	<i>Si egressus. de damno dato, coll. 1.</i>	338. 1.
<i>Sæpius. de elect. coll. 1.</i>	20. 1.	<i>Si Episcopus. de paroch. coll. 1.</i>	181. 2.
<i>Salubriter. de usur. coll. 4.</i>	682. 1.	<i>Si forte. de sent. & excomm. coll. 1.</i>	344. 1.
<i>Sanctum est. de censib. coll. 1.</i>	213. 2.	<i>Si hospitale. de eccl. ædif. coll. 2.</i>	399. 1.
<i>Sanctorum. de præscr. coll. 1.</i>	116. 2.	<i>Si læserit. de damno dato, coll. 1.</i>	338. 1.
<i>Sane. de testib. cog. coll. 1.</i>	106. 2.	<i>Si laici. de iure patr. coll. 1.</i>	204. 1.
<i>Sane de canonico. de regular. coll. 1.</i>	196. 1.	<i>Si legitimi. de accusat. coll. 1.</i>	271. 1.
<i>Sane de clericis. de cleric. conjug. coll. 1.</i>	145. 1.	<i>Si matrimonii. de procur. coll. 2.</i>	365. 2.
<i>Sane dilecto. de major. & obed. coll. 2.</i>	363. 2.	<i>Si persodiens. de homic. coll. 1.</i>	303. 1.
<i>Sane laborum. de decim. coll. 1.</i>	186. 2.	<i>Si princeps. de rer. perm. coll. 1.</i>	165. 2.
<i>Sane quia laici. de foro comp. coll. 1.</i>	83. 1.	<i>Si pro debilitate. de off. judic. deleg. coll. 1.</i>	49. 1.
<i>Sane quia nos. de off. jud. del. coll. 1.</i>	52. 2.	<i>Si puella. de desp. impub. coll. 1.</i>	236. 1.
<i>Sane quoniam. de privileg. coll. 1.</i>	331. 2.	<i>Si qua libera. de stat. regul. coll. 2.</i>	397. 1.
<i>Sane sacerdotes. de cler. conjug. coll. 2.</i>	383. 1.	<i>Si qua mulier. de divor. coll. 1.</i>	267. 2.
<i>Sane si conjugati. de convers. conjug. coll. 1.</i>	198. 2.	<i>Si qua per adoptionem. de cogn. leg. gati, coll. 1.</i>	252. 1.
<i>Sane si Episcopi. de excess. præl. coll. 2.</i>	416. 2.	<i>Si quando aliqua. de rescr. coll. 1.</i>	14. 2.
<i>Sane si Episcopi. de foro comp. coll. 1.</i>	82. 2.	<i>Si quando clerici. de off. judic. deleg. coll. 1.</i>	50. 2.
<i>Sane si nobis. de off. jud. deleg. coll. 1.</i>	49. 1.	<i>Si qui autem. de cler. conjug. coll. 1.</i>	144. 2.
<i>Sane super eo. de convers. conjug. coll. 1.</i>	199. 2.	<i>Si qui testium. de testibus, coll. 1.</i>	104. 2.
<i>Sane super eo, quod. de temp. ord. coll. 1.</i>	29. 2.	<i>Si quis ante. de regular. coll. 1.</i>	194. 1.
<i>Scientes. de censib. coll. 1.</i>	214. 2.	<i>Si quis aperuit. de damno dato, coll. 1.</i>	337. 1.
<i>Sciscitatus. de rescr. coll. 2.</i>	353. 2.	<i>Si quis baptizaverit. de non ordin. min. coll. 1.</i>	324. 1.
		<i>Si quis clam. de claud. desp. coll. 1.</i>	237. 2.

<i>Si quis clericus. de foro competenti,</i> coll. 1.	79. 2.	<i>Sicut enim. de simon. coll. 1.</i>	277. 1.
<i>Si quis commodaverit amico. Commod.</i> coll. 1.	162. 2.	<i>Sicut ex litterarum. de homicid.</i> coll. 4.	682. 1.
<i>Si quis commodaverit proximo,</i>	Ibid.	<i>Sicut ex litteris. de jurejur. coll. 2.</i>	375. 2.
<i>Si quis contra. de foro competenti,</i> coll. 1.	83. 1.	<i>Sicut ex litteris. Qui marrim. accus.</i> coll. 2.	408. 2.
<i>Si quis cum filiastra. de eo, qui cogn.</i> confang. coll. 1.	252. 1.	<i>Sicut ex litteris tua frat. de sponsal.</i> coll. 3.	558. 1.
<i>Si quis de gradu. de purgat. canon.</i> coll. 1.	333. 1.	<i>Sicut grave. de transact. coll. 1.</i>	65. 1.
<i>Si quis domum. de damno dato,</i> coll. 1.	338. 2.	<i>Sicut Judæi. de Judæis. coll. 2.</i>	412. 2.
<i>Si quis Episcopus. de hæret. coll. 1.</i>	294. 2.	<i>Sicut justas. de election. coll. 1.</i>	21. 1.
<i>Si quis Episcopus ab illis. de accusat.</i> coll. 1.	273. 1.	<i>Sicut nobis est. de testibus. coll. 1.</i>	98. 2.
<i>Si quis Episcopus aut Presbyter. de</i> cler. excomm. vel dep. coll. 1.	322. 2.	<i>Sicut nobis ex parte. de regular.</i> coll. 3.	539. 1.
<i>Si quis ex clericis. de vita, & hon.</i> coll. 1.	139. 1.	<i>Sicut nobis tua. de supp. negl. coll. 2.</i>	358. 2.
<i>Si quis furatus. de furr. coll. 1.</i>	325. 1.	<i>Sicut nobis tuis. de sent. & excomm.</i> coll. 3.	595. 2.
<i>Si quis in aliquo. de cleric. percuss.</i> coll. 1.	321. 1.	<i>Sicut nobis tuis litteris. de simon.</i> coll. 3.	574. 2.
<i>Si quis per industriam. de homic.</i> coll. 1.	301. 2.	<i>Sicut nobis vestris. de sent. & re jud.</i> coll. 3.	504. 1.
<i>Si quis presbyter. de cler. excomm.</i> coll. 1.	323. 1.	<i>Sicut nostris est. de constit. coll. 3.</i>	424. 2.
<i>Si quis presbyter. de elect. coll. 1.</i>	78. 1.	<i>Sicut noxius. de præsumpt. coll. 1.</i>	107. 2.
<i>Si quis presbyter. de purgat. canon.</i> coll. 1.	332. 2.	<i>Sicut olim. de accusat. coll. 4.</i>	674. 2.
<i>Si quis presbyter ordinatus. de presb.</i> nond. bap. coll. 1.	345. 2.	<i>Sicut pro certo. de simon. coll. 4.</i>	675. 2.
<i>Si quis presbyterorum. de rebus eccl.</i> alien. coll. 1.	160. 2.	<i>Sicut Romana. de rescript. coll. 1.</i>	11. 2.
<i>Si quis pro necessitate. de furt. coll. 1.</i>	326. 1.	<i>Sicut Romana ecclesia. de appellat.</i> coll. 1.	125. 2.
<i>Si quis rei. de confirm. util. coll. 1.</i>	138. 2.	<i>Sicut studii. de syndico. coll. 1.</i>	68. 1.
<i>Si quis sane. de baptism. puer. coll. 2.</i>	422. 1.	<i>Sicut te. Ne cler. sæcul. coll. 4.</i>	666. 1.
<i>Si quis sane. de pecul. cler. coll. 1.</i>	172. 2.	<i>Sicut tenor. de regular. coll. 3.</i>	538. 1.
<i>Si quis venerit. de major. & obed.</i> coll. 1.	61. 2.	<i>Sicut unive. de excess. præl. coll. 2.</i>	417. 1.
<i>Si quisquam. de cohab. cler. coll. 1.</i>	142. 1.	<i>Sicut vobis. de decim. coll. 1.</i>	190. 1.
<i>Si rixati. de damno dato. coll. 1.</i>	336. 2.	<i>Significante. Qui marrim. accus. poss.</i> coll. 3.	567. 1.
<i>Si rixati. de homic. coll. 1.</i>	301. 2.	<i>Significante. de pignoribus. coll. 4.</i>	657. 2.
<i>Si sacerdos. de offic. prælat. coll. 1.</i>	58. 1.	<i>Significantibus. de appell. coll. 3.</i>	509. 2.
<i>Si seduxerit. de adul. coll. 1.</i>	308. 2.	<i>Significantibus nobis. de feriis. coll. 2.</i>	368. 2.
<i>Si Stephanum. de jurejur. coll. 1.</i>	113. 2.	<i>Significantibus W. de purg. vulg. coll. 3.</i>	591. 1.
<i>Si vere. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	594. 1.	<i>Significasti. de jure patr. coll. 1.</i>	211. 1.
<i>Si vero aliquando. de jure patron.</i> coll. 1.	209. 1.	<i>Significasti. de offic. Archid. coll. 4.</i>	624. 1.
<i>Si vero aliquis. de jurejur. coll. 1.</i>	111. 2.	<i>Significasti. frater. de election. coll. 1.</i>	25. 1.
<i>Si vero aliquis. de sent. & excomm.</i> coll. 1.	342. 1.	<i>Significasti nobis. de adulter. coll. 1.</i>	310. 1.
<i>Si vero aliquis in.</i>	Ibid. 2.	<i>Significasti nobis in nostra. de privileg.</i> coll. 4.	685. 1.
<i>Si vero presbyter, vel. de foro comp.</i> coll. 1.	83. 2.	<i>Significasti nobis per litteras. de homic.</i> coll. 4.	680. 1.
<i>Si vir scriverit. de adul. coll. 1.</i>	309. 1.	<i>Significasti nobis per litteras. de eo,</i> qui duxit in marr. coll. 3.	560. 2.
<i>Si vir, vel. de cogn. spir. coll. 1.</i>	251. 1.	<i>Significasti nobis per litteras. de homic.</i> coll. 3.	579. 2.
<i>Sic in judiciis. de privit. coll. 1.</i>	329. 1.	<i>Significasti nobis per litteras. de spons.</i> coll. 3.	558. 1.
<i>Sicut. de jurejur. coll. 4.</i>	642. 2.	<i>Significasti nobis per litteras tuas. de</i> off. jud. deleg. coll. 1.	50. 2.
<i>Sicut ad extirpanda. de cohab. cler.</i> coll. 1.	142. 2.	<i>Significasti nobis, quod. de divorc.</i> coll. 1.	268. 2.
<i>Sicut ait. de hæret. coll. 1.</i>	292. 2.	<i>Significatum est nobis. de præb. coll. 1.</i>	152. 2.
<i>Sicut consuetudo. de prob. coll. 2.</i>	372. 1.	<i>Significatum est nobis. de regular.</i> coll. 1.	196. 1.
<i>Sicut dignum. de homic. coll. 1.</i>	303. 2.	<i>Significatum est nobis. qui cler. vel. vov.</i> coll. 1.	243. 2.
		<i>Significaverunt nobis. de testibus, &</i> atrest. coll. 3.	489. 2.

<i>Significaverunt nobis dilecti. de appell.</i> coll. 1.	132. 2.	coll. 1.	211. 2.
<i>Significavit. de præscr. coll. 4.</i>	643. 1.	coll. 1.	127. 2.
<i>Significavit nobis. de pœnit. coll. 1.</i>	340. 2.	<i>Super eo autem. de sent. & re jud.</i> coll. 2.	378. 1.
<i>Significavit nobis. de sent. & excomm.</i> coll. 2.	420. 2.	<i>Super eo, quod. de consang. coll. 1.</i>	257. 1.
<i>Significavit nobis dil. f. de appellat.</i> coll. 3.	509. 1.	<i>Super eo, quod. de convers. conjug.</i> coll. 1.	199. 2.
<i>Significavit nobis dil. f. de testibus,</i> & attest. coll. 3.	491. 1.	<i>Super eo, quod. de raptor. coll. 1.</i>	312. 1.
<i>Significavit nobis O. de eo, qui dux.</i> in matr. coll. 1.	246. 2.	<i>Super eo, quod. de regular. coll. 1.</i>	195. 2.
<i>Significavit nobis Phu. de dote post</i> divort. rest. coll. 1.	270. 2.	<i>Super eo, quod. de sponsal. coll. 1.</i>	226. 1.
<i>Significavit nobis R. de cler. ægrot.</i> coll. 2.	385. 1.	<i>Super eo, quod. de testib. coll. 2.</i>	373. 1.
<i>Significavit nobis tua. de off. jud. ord.</i> coll. 2.	363. 1.	<i>Super eo, quod a nobis. de appellat.</i> coll. 2.	379. 2.
<i>Significavit nobis tua frater. de appell.</i> coll. 2.	380. 1.	<i>Super eo, quod a nobis. de bigamis,</i> coll. 1.	41. 2.
<i>Significavit nobis tua fr. de Judæis,</i> coll. 2.	413. 1.	<i>Super eo, quod a nobis. de cogn. spir.</i> coll. 1.	251. 2.
<i>Significavit nobis ven. de appellat.</i> coll. 1.	129. 1.	<i>Super eo, quod celsitudo. de eo, qui</i> cogn. conf. coll. 2.	405. 2.
<i>Significavit nobis ven. fr. de paroch.</i> coll. 2.	390. 1.	<i>Super eo, quod fr. n. de censibus,</i> coll. 3.	557. 1.
<i>Significavit nobis W. de præscript.</i> coll. 2.	377. 1.	<i>Super eo, quod juvenem. de consang.</i> & affin. coll. 2.	406. 1.
<i>Significavit T. nobis. de censibus,</i> coll. 2.	398. 1.	<i>Super eo, quod quæsvisti. de transact.</i> coll. 2.	364. 1.
<i>Simili modo. de privileg. coll. 1.</i>	330. 2.	<i>Super eo vero. de cohab. cler. coll. 1.</i>	143. 1.
<i>Sincerum. de sepult. coll. 4.</i>	658. 1.	<i>Super eo vero. de paroch. coll. 1.</i>	183. 1.
<i>Soler. de sponsa duor. coll. 1.</i>	239. 1.	<i>Super eo vero. de sent. & excomm.</i> coll. 1.	341. 2.
<i>Solita. de major. & obed. coll. 3.</i>	466. 1.	<i>Super eo vero. de sponsa duorum,</i> coll. 1.	240. 2.
<i>Sollicite cures. de rest. spol. coll. 1.</i>	86. 2.	<i>Super eo vero. de testibus cog. coll. 1.</i>	106. 1.
<i>Sollicite, & infra. de fide instrum.</i> coll. 1.	107. 1.	<i>Super eo vero. de usur. coll. 1.</i>	314. 1.
<i>Sollicitudinem. de appell. coll. 3.</i>	511. 1.	<i>Super eo vero, de quo. de eo, qui cogn.</i> conf. coll. 2.	406. 1.
<i>Sollicitudini sedis. de sponsa duor.</i> coll. 1.	239. 2.	<i>Super eo vero, quod. de appell. coll. 1.</i>	132. 2.
<i>Solvitur. de plus petit. coll. 1.</i>	85. 2.	<i>Super eo vero, quod. de cond. appof.</i> coll. 1.	242. 1.
<i>Sopita. de censibus, coll. 2.</i>	398. 1.	<i>Super eo vero, quod. de elect. coll. 2.</i>	356. 1.
<i>Sponsam. de sponsal. coll. 1.</i>	224. 2.	<i>Super eo vero, quod. de frigid. coll. 1.</i>	257. 1.
<i>Statuimus. de baprisim. coll. 4.</i>	664. 2.	<i>Super eo vero, quod. de iure patron.</i> coll. 1.	212. 2.
<i>Statuimus præterea. de suppl. negl.</i> coll. 2.	358. 2.	<i>Super eo vero, quod. de off. jud. del.</i> coll. 1.	54. 1.
<i>Statuimus, ut. de decim. coll. 1.</i>	187. 2.	<i>Super eo vero, quod. de testibus,</i> coll. 1.	100. 1.
<i>Statuimus, ut clerici. de vita, & hon.</i> coll. 1.	140. 1.	<i>Super eo vero, quod. Qui cler. vel vov.</i> coll. 1.	244. 2.
<i>Statuimus, ut si. de transact. coll. 1.</i>	65. 2.	<i>Super eo vero, quod a nobis. de appell.</i> coll. 1.	125. 1.
<i>Studeant. de off. cust. coll. 1.</i>	46. 2.	<i>Super eo vero, quod de latore. de eo,</i> qui dux. in matrim. coll. 1.	247. 1.
<i>Studisti. de off. leg. coll. 2.</i>	363. 1.	<i>Super eo vero, quod interd. de appell.</i> coll. 1.	125. 2.
<i>Suam ad nos. Ne cleric. vel monach.</i> coll. 3.	557. 2.	<i>Super eo vero, quod quævere. de simon.</i> coll. 2.	410. 2.
<i>Suam nobis. de simon. coll. 3.</i>	572. 2.	<i>Super hoc. de renunt. coll. 2.</i>	358. 1.
<i>Sub interminatione. de sent. excomm.</i> coll. 4.	691. 2.	<i>Super iis. de accusat. coll. 3.</i>	570. 2.
<i>Subdiaconos. de temp. ordin. coll. 1.</i>	29. 1.	<i>Super illa. de secund. nupt. coll. 1.</i>	270. 2.
<i>Suborta. de sent. & re judic. coll. 3.</i>	506. 1.	<i>Super litteris. de rescr. coll. 3.</i>	428. 1.
<i>Suffraganeis. de elect. coll. 2.</i>	356. 1.	<i>Super quæstionum. de offic. jud. deleg.</i> coll. 3.	460. 2.
<i>Suggestum est. de decim. coll. 1.</i>	185. 2.	<i>Super quibusdam. de censibus, coll. 4.</i>	665. 1.
<i>Suggestum est auxibus. de homicid.</i> coll. 2.	414. 2.		
<i>Suggestum est auribus. de iure par.</i>			

<i>Super quibusdam mandator. de foro comp. coll. 4.</i>	631. 2.	<i>coll. 3.</i>	514. 1.
<i>Super quibusdam mandator. de verb. sign. coll. 4.</i>	692. 1.	<i>Tua fr. de procur. coll. 3.</i>	468. 2.
<i>Super quodam. de statu regul. coll. 2.</i>	397. 1.	<i>Tua fraternitatis. de apostat. coll. 3.</i>	578. 2.
<i>Suscepimus. de homic. coll. 1.</i>	307. 1.	<i>Tua fraternitatis. de sponsal. coll. 3.</i>	558. 2.
<i>Suscepris. de caus. poss. coll. 1.</i>	86. 1.	<i>Tua frat. devotio. de præb. coll. 3.</i>	517. 2.
<i>Suscitata. de in integr. rest. coll. 4.</i>	629. 1.	<i>Tua frat. devotio. Ut lite non cont. coll. 3.</i>	476. 2.
<i>Tam litteris. de testib. & attestat. coll. 3.</i>	488. 2.	<i>Tua frat. discretio. de cler. non ref. coll. 3.</i>	515. 2.
<i>Tanta est labes. de simon. coll. 1.</i>	282. 1.	<i>Tua fr. discretio. de cler. peregr. coll. 3.</i>	459. 1.
<i>Tanta est vis. Qui fil. sunt leg. coll. 1.</i>	264. 2.	<i>Tua nobis exhibitæ. de desp. impub. coll. 3.</i>	559. 1.
<i>Temerariam. de torneam. coll. 1.</i>	308. 1.	<i>Tua nobis litteræ. de cler. per salt. prom. coll. 3.</i>	583. 2.
<i>Tempore. de schism. coll. 1.</i>	298. 2.	<i>Tuam in domino. de tempor. ordin. coll. 3.</i>	455. 2.
<i>Tempore Zachariæ. de Judæis. coll. 1.</i>	288. 2.	<i>Tuarum. de privil. coll. 3.</i>	585. 2.
<i>Tenor litterarum tuarum. de sent. & re judic. coll. 2.</i>	378. 2.	<i>Tuas dudum. de sponsa duor. coll. 3.</i>	559. 2.
<i>Tenor litterarum tuarum Apostolat. de appell. coll. 2.</i>	380. 2.	<i>Tuas dudum ex parte. de usur. coll. 3.</i>	580. 2.
<i>Tertio loco. de sponsal. coll. 2.</i>	402. 2.	<i>Tuis quæstionibus. de præb. coll. 3.</i>	518. 2.
<i>Tertio quippe. de probat. coll. 2.</i>	372. 2.	<i>Tuis quæstionibus. de testib. & attest. coll. 3.</i>	491. 1.
<i>Testamentum. de testam. coll. 1.</i>	172. 2.	<i>Tum ex litteris. de restit. in integr. coll. 3.</i>	470. 1.
<i>Testes. de testib. cog. coll. 1.</i>	106. 2.	<i>Vacante. de præb. coll. 4.</i>	652. 2.
<i>Testificor. de const. coll. 1.</i>	11. 1.	<i>Ubi non. de desp. impub. coll. 1.</i>	232. 2.
<i>Testimonium. de testib. coll. 1.</i>	96. 1.	<i>Vel ex malitia. de appell. coll. 1.</i>	137. 1.
<i>Theodosius. de statu mon. coll. 1.</i>	201. 1.	<i>Venerabilem. fr. n. de elect. coll. 3.</i>	448. 1.
<i>Tolle. de fideiuss. coll. 1.</i>	168. 2.	<i>Venerabili. de verb. sign. coll. 3.</i>	598. 1.
<i>Translato. de const. coll. 1.</i>	11. 1.	<i>Venerunt. de simon. coll. 2.</i>	411. 1.
<i>Transmissæ nobis. de eo, qui cogn. conf. coll. 2.</i>	405. 2.	<i>Veniens. de privil. coll. 4.</i>	684. 2.
<i>Transmissæ nobis litteræ. Qui filii sunt leg. coll. 1.</i>	262. 1.	<i>Veniens ad Apostolicæ. de sponsal. coll. 1.</i>	229. 1.
<i>Transmissam. de elect. coll. 2.</i>	357. 1.	<i>Veniens ad Apost. sedis. de transact. coll. 2.</i>	364. 1.
<i>Treugas. de treug. & pace. coll. 1.</i>	59. 2.	<i>Veniens ad Ap. sed. de accusat. coll. 3.</i>	570. 1.
<i>Tua. de decim. coll. 4.</i>	660. 1.	<i>Veniens ad Apost. sedem. de instir. coll. 2.</i>	385. 2.
<i>Tua fraternitas nos. de sponsa duorum. coll. 1.</i>	240. 2.	<i>Veniens ad Ap. sed. de presb. non bapt. coll. 3.</i>	596. 2.
<i>Tua frat. requisivit. de adult. coll. 3.</i>	580. 1.	<i>Veniens ad Ap. sed. de sent. & excomm. coll. 2.</i>	420. 1.
<i>Tua frat. requisivit. de dedic. eccles. coll. 3.</i>	548. 1.	<i>Veniens ad Apost. sedem. de testib. & attest. coll. 3.</i>	490. 2.
<i>Tua nobis. de judiciis. coll. 3.</i>	472. 1.	<i>Veniens ad Ap. sed. Qui matrim. acc. poss. coll. 3.</i>	566. 1.
<i>Tua nobis. de off. vicar. coll. 3.</i>	459. 1.	<i>Veniens ad Ap. sed. C. laicus. de eo, qui cogn. consang. coll. 3.</i>	562. 1.
<i>Tua nobis duxit. de eccl. ædific. coll. 2.</i>	400. 1.	<i>Veniens ad Ap. sed. E. de cognat. spir. coll. 3.</i>	561. 1.
<i>Tua nobis fr. de decim. coll. 3.</i>	537. 1.	<i>Veniens ad Apost. sed. G. de regular. coll. 3.</i>	540. 1.
<i>Tua nos duxit. de cohab. cler. coll. 3.</i>	514. 2.	<i>Veniens ad nos. de sponsal. coll. 1.</i>	228. 2.
<i>Tua nos duxit. de iurejur. coll. 3.</i>	496. 2.	<i>Veniens ad nos cum litteris. de testib. coll. 1.</i>	99. 2.
<i>Tua nos duxit. de usur. coll. 1.</i>	316. 2.	<i>Veniens ad nos. F. de simon. coll. 2.</i>	410. 1.
<i>Tua nos duxit. de sponsal. coll. 4.</i>	666. 1.	<i>Veniens ad nos M. de iis, qui fil. occid. coll. 1.</i>	300. 2.
<i>Tua nos duxit discretio. de cogn. spir. coll. 3.</i>	561. 2.	<i>Veniens ad nos P. de eo, qui cogn. conf. coll. 1.</i>	253. 1.
<i>Tua nos duxit discretio. de simon. coll. 3.</i>	575. 1.	<i>Veniens ad nos R. de purg. can. coll. 2.</i>	417. 2.
<i>Tua nos duxit. de homic. coll. 4.</i>	681. 1.	<i>Veniens ad nos W. de sponsal. coll. 2.</i>	401. 1.
<i>Tua nos duxit frat. de consang. & aff. coll. 4.</i>	669. 1.	<i>Veniens ad præsentiam. de fil. presbyt. coll. 1.</i>	34. 2.
<i>Tua nos duxit frat. de cler. per. coll. 1.</i>	42. 1.		
<i>Tua nos duxit frat. de cler. agr. coll. 2.</i>	385. 1.		
<i>Tua nos duxit frat. de sent. & excomm. coll. 2.</i>	420. 2.		
<i>Tua nuper. de his, quæ conced. coll. 3.</i>	527. 2.		
<i>Tua nuper devotio. de instir. coll. 3.</i>	519. 1.		
<i>Tua quidem. de temp. ord. coll. 2.</i>	359. 1.		
<i>Tua sanctiras. de desp. impub. coll. 1.</i>	232. 1.		
<i>Tua discretionis. de vita, & hon. cler. coll. 3.</i>			

<i>Veniens ad presentiam. de iurejur.</i> coll. 3.	494. 1.	<i>Ut Archipresbyter. de off. Archipresb.</i> coll. 1.	44. 1.
<i>Veniens ad presentiam. de transact.</i> coll. 2.	364. 1.	<i>Ut autem. de testib. coll. 1.</i>	101. 2.
<i>Veniens ad presentiam. Qui cler. vel</i> vov. coll. 1.	245. 2.	<i>Ut bigami. de bigam. coll. 1.</i>	41. 2.
<i>Veniens ad presentiam nostram. de</i> conv. conjug. coll. 3.	541. 1.	<i>Ut clerici. de regul. coll. 1.</i>	194. 2.
<i>Veniens ad pres. n. G. de eo, qui dux.</i> in matr. coll. 3.	361. 1.	<i>Ut clericorum. de vita, & honest. cler.</i> coll. 4.	649. 2.
<i>Veniens nuper. de iurejur. coll. 3.</i>	495. 1.	<i>Ut commutationes. de rerum permut.</i> coll. 1.	166. 1.
<i>Veniens ad nos. de voto. coll. 1.</i>	200. 2.	<i>Ut de rebus. de prescr. coll. 1.</i>	116. 1.
<i>Vergentis de heret. coll. 3.</i>	576. 1.	<i>Ut debitus. de appell. coll. 4.</i>	646. 2.
<i>Veritatis. de iurejur. coll. 2.</i>	376. 1.	<i>Ut fama. de sent. & excomm. coll. 3.</i>	594. 2.
<i>Veritatis. de dolo & cont. coll. 4.</i>	633. 1.	<i>Ut filii. de filiis presb. coll. 1.</i>	33. 1.
<i>Verum cum alicui. de condict. appof.</i> coll. 1.	242. 1.	<i>Ut in civitate. de off. advoc. coll. 2.</i>	365. 1.
<i>Verum post. de conv. conjug. coll. 1.</i>	197. 1.	<i>Ut in domibus. de immunit. eccles.</i> coll. 1.	218. 1.
<i>Verum quoniam. de foro comp. coll. 2.</i>	368. 1.	<i>Ut laicalibus. de vita, & honest. coll. 1.</i>	139. 2.
<i>Vestra duxit. de vita, & hon. cler.</i> coll. 2.	383. 1.	<i>Ut laici secus.</i>	ibid. 1.
<i>Videtur. de matr. cont. int. coll. 1.</i>	258. 2.	<i>Ut mensura. de empt. & vend. coll. 1.</i>	164. 2.
<i>Vidua. de regular. coll. 1.</i>	194. 2.	<i>Ut nostrum. ut eccl. ben. coll. 3.</i>	526. 2.
<i>Vigilanti. de prescr. coll. 1.</i>	117. 2.	<i>Ut nostrum. de offic. Archid. coll. 4.</i>	624. 1.
<i>Vir autem. de secund. nupt. coll. 1.</i>	270. 2.	<i>Ut nullus Abbas. de decim. coll. 1.</i>	190. 1.
<i>Vir reverentissimus. Depositi, coll. 1.</i>	163. 1.	<i>Ut nullus de clero. de preb. coll. 1.</i>	149. 1.
<i>Universalis. de cler. conjug. coll. 1.</i>	144. 2.	<i>Ut nullus presbyter. de cohab. cler.</i> coll. 1.	141. 2.
<i>Universitatis. de sent. & excomm.</i> coll. 2.	421. 2.	<i>Ut primicerius. de off. Primic. coll. 1.</i>	45. 2.
<i>Volens fr. tua. de purificat. coll. 3.</i>	554. 2.	<i>Ut privilegia. de privileg. coll. 4.</i>	686. 2.
<i>Volumus. de sepult. coll. 1.</i>	178. 2.	<i>Ut quisquis. de vita, & hon. coll. 1.</i>	139. 2.
<i>Vota. de decim. coll. 1.</i>	191. 1.	<i>Ut sciat se. de off. sacristæ, coll. 1.</i>	46. 1.
<i>Ut Abbates. de atat. & qual. coll. 1.</i>	31. 1.	<i>Ut singula. de off. Archipresb. coll. 1.</i>	45. 2.
<i>Ut Archidiaconus de off. Archid.</i>	43. 1.	<i>Ut super aliqua. de reb. eccl. al. coll. 2.</i>	387. 2.
		<i>Ut unusquisque. de pecul. cler. coll. 1.</i>	171. 2.
		<i>Utrum autem. de cogn. spir. coll. 1.</i>	250. 2.
		<i>Usoratum, de conv. conjug. coll. 1.</i>	199. 2.

Index eorum Capitum, quæ aut tota Græca sunt,
aut magna ex parte Græcis verbis constant,
ut ex notis collectionis primæ apparet.

DE constit. capp. 4. 5. 6. 7.
De election. cap. 2.
De judiciis. cap. 1.
De foro comp. capp. 1. 4.
De testib. & attest. capp. 2. 3. 5.
De presumpt. capp. 1. 2. 4. 6. 10.
De prescript. cap. 1.
De sentent. & re jud. cap. 1.
De cleric. non resid. cap. 1.
De prebend. cap. 2.
De reb. eccles. alien. cap. 4.
Commod. capp. 1. 2.
De empt. & vend. cap. 1.

De rer. perm. cap. 1.
De fideiuss. capp. 1. 2. 3.
De paroch. cap. 1.
De censib. cap. 2.
De clandest. despons. cap. 1.
De heret. capp. 8. 9.
De homicid. capp. 1. 2. 5. 6.
De adulter. cap. 1.
De cleric. excomm. cap. 1.
De furtis. capp. 1. 2. 3. 6.
De damno dato. capp. 1. 2. 3. 4. 5. 6.
De verb. signific. capp. 1. 2. 3. 4. 14.
De regul. jur. capp. 3. 7. 9. 11.

Index Capitum, quæ ex integris rescriptis Beati
Gregorii sumuntur, & illustrantur.

DE constitur. capp. 2. 3.
De consuetud. cap. 1.
De election. capp. 10. 11.
De officio Archid. cap. 1.
De offic. Vicarii. cap. 1.

De major. & obed. cap. 1.
De pactis. capp. 2. 3.
De transact. cap. 1.
De procur. cap. 1.
De syndico. cap. 1.

X X X X 2

De

De arbitr. capp. 1. 2.
 De foro compet. cap. 5.
 De mutua perit. cap. 1.
 De causa poss. capp. 1. 2.
 De restit. spol. cap. 7.
 De probat. cap. 1.
 De testib. & attestat. capp. 3. 4.
 De fide instrum. cap. 1.
 De præsumpt. capp. 7. 8. 9.
 De præscript. capp. 3. 5.
 De sentent. & re judic. capp. 2. 3. 4. 5.
 De vita, & honest. cleric. cap. 3.
 De præbend. cap. 3.
 De cleric. agr. cap. 1.
 Depositi cap. 1.
 De pignor. cap. 2.
 De donat. cap. 1.
 De testam. capp. 1. 2. 3. 12. 13. 14.
 De success. ab intest. capp. 3. 4.

De regular. cap. 7.
 De statu monach. cap. 1.
 De relig. domib. capp. 1. 3.
 De censib. capp. 3. 4.
 De immun. eccles. capp. 2. 3.
 De condicion. appof. cap. 2.
 De natis ex lib. ventr. cap. 1.
 De accusat. capp. 2. 5. 6.
 De simon. cap. 1.
 De Judæis. capp. 3. 4.
 De hæret. cap. 4.
 De adulter. cap. 2.
 De collusion. capp. 1. 2.
 De cleric. percuss. cap. 2.
 De privileg. cap. 2.
 De pœnitent. cap. 1.
 De sentent. & excomm. cap. 1.
 De verb. signif. cap. 7.
 De regul. jur. capp. 4. 5. 6. 14.

I N D E X

RERUM, ET VERBORUM.

Prior numerus Paginam, posterior Columnam, littera N. Notam indicat.

- A** Bbas nequit praesidere pluribus monasteriis. 664. 1.
 Abbates exempti tenentur venire ad capitulum. 662. N. b.
 - qui teneantur venire ad Synodum. 627. N. k.
 Abbatibus licet benedicere proprios monachos quando Episcopus requisitus, renuit. 358. 2.
 Abbatisa ab Episcopo ordinata, & monasterio per plures annos usque ad obitum praeficiens an possit disponere extra monasterium. 173. 2.
 Abbatisae concessio, ignorante, aut contradicente conventu. 156. 2.
 - electio in Episcopum collata. 24. 1.
 Absolutio pro violenta manuum injectione in Clericos regulariter Apostol. sedi reservatur. 593. 2.
 - subrepta non prodest supprimenti veritatem. 596. 1.
 Absolutionis beneficium an impendatur defuncto excommunicato. 592. 2.
 Accusare maritum in causa adulterii qui possint. 309. 2.
 Accusatio ejusdem criminis non est reiteranda. 272. 2.
 - servi in dominum, cujuslibet criminosis, etiam meretricis de simonia est admittenda. 282. 1.
 - uxoris ex sola suspicione permessa marito. 309. 2.
 - criminalis, non praecedente legitima inquisitione, nullatenus admittenda. 571. 1.
 - praesumitur ex charitate, & bono zelo proveniens. 633. N. g.
 - injuriarum infamat, sive civiliter, sive criminaliter agatur. 644. N. c.
 ab Accusatione Abbatum Monachi non repellantur. 275. 1.
 - simoniae nemo repellatur. 276. 2.
 in Accusationibus, & inquisitionibus quomodo procedendum. 674. 1.
 - & quali poena puniendus convictus in modum inquisitionis. 672. N. k.
 Accusator alicujus, qui morte punitus fuerit XL. dies in pane, & aqua, ac VII. sequentibus annis poeniteat, si vero accusatus debilitatus fuerit per tres Quadragesimas. 274. 1.
 - & testis nullus potest esse in eodem negotio. 669. 1.
 - utrum admittendus post editas denunciationes, & matrimonium contractum. 670. 2.
 si Accusator infra XL. dies non comparuerit, vel in probatione defecerit accusatus publice absolutus pronuncietur. 335. 2.
 Accusatore non indiget scelus manifestum, & evidens. 274. 2.
 Accusatores si legitimi non fuerint non fatigetur accusatus. 271. 1.
 Accusatori credi non debet tamquam testi. 669. 1.
 Accusatorum nomina, & dicta utrum publicanda. 671. 1.
 Acolythi, & inferiori officio constituti si uxores ducant. 144. 2.
 Actio in annis, quam excludit inopia debitoris. 632. 2.
 Actor semper rei forum debet sequi. 83. 2.
 Administratores etiam deposito officio, ex delicto conveniri possunt. 666. N. b.
 Adulteram si vir sciverit poenitentiam non e-gisse, & tamen cum ea vivit, particeps est peccati; si vero mulier poenitentiam egerit, & voluerit ad virum reverti, eam debet vir recipere. 309. 1.
 - uxorem vir cogi non debet ad recipiendam, nisi & ipse fuerit adulteratus. 269. 1.
 Adulteranti prohibetur matrimonium contrahere cum adultera. 404. 1. & 2.
 Adulteria inquirere, ulcisci, & judicare debent Episcopi in sua Diocesi. 309. 2.
 Advocati officium. 365. 1.
 Aegritudo non impedit beneficiorum perceptionem. 153. 2.
 Afflictionem afflicto non addenda. 519. 1.
 Agentes, & consentientes pari poena puniuntur. 48. 2.
 Alienare nulli liceat rem immobilem ecclesiae. 159. 2.
 - quibus non liceat. 159. N. ee.
 Alienationis verbum quid contineat. 160. 1.
 Almarici perversissimum dogma reprobatum. 611. 2.
 Altare denuo consecrandum, si laqueus, qui sigillum continet, sit confractus. 422. 1.
 Ambrosius commendatur. 3.
 Antiphona in officio Missae quid designet. 604. 2.
 Apostasia crimine infamati non sunt in saeculari habitu tolerandi. 579. 1.
 Apostolicae sedis auctoritate sancita firmitatem habeant. 119. 2.
 Appellandi facultatem ad sedem Apostolicam non habent Abbates, qui convicti publice de aliqua publica infamia, nolunt cedere suae praelationi. 379. 2.
 Appellans, si appellatione pendente crimen committat, quid. 123. 2.
 - sub interdicto, & illud contemnens, quid. 137. 1.
 - quando puniatur. 647. N. c.
 - si venire neglexerit compensationem faciat ex-

- expensarum.* 507. 2.
 -- *injuste an remittendus ad iudicem, a quo.* 625. N. c.
Appellantes cogendi infra congruum tempus interpositam appellationem prosequi. 130. 2.
 -- *post præstitum iuramentum standi iudicio Ecclesiæ, an illud servare debeant.* 131. 1.
 -- *ad sedem Apostolicam, & postea gravia committentes, an appellatione teneantur.* Ibid. 2.
Appellanti legitime a sententia indulgetur annus, aut ex iuxta causa biennium ad prosequendum. 645. 2.
Appellantibus quot tempus indulgetur. 123. 1.
 -- *Episcopis ad sedem Apostolicam super aliquo certo negotio, an Archiepiscopus interim valeat cognoscere de eorum, sive subiectorum præteritis, & novis delictis.* 129. 1.
Appellare utrum possit confessus. 649. N. a.
Appellatio quæ non admittenda. 122. 1.
 -- *a civili iudice ad audientiam Rom. Pontificis an teneat.* 124. 1.
 -- *biennio elapso non prosecuta.* Ibid. 2.
 -- *non juvat dimittentes uxores sine causa, & concubinis adhaerentes.* 128. 1.
 -- *ab omni gravamine interposita an teneat.* 130. 1.
 -- *frustratoria quæ.* Ibid.
 -- *non juvat occupantes Ecclesias.* 132. 1.
 -- *super incidenti questione utrum principalem causam indecisam relinquat.* Ibid. 2.
 -- *datur ubicumque sententia manifestam continet iniquitatem.* 646. N. c.
 -- *in correctione regularibus prohibita est.* 662. N. g.
 -- *non excusat a perjurio si iuramentum non servetur.* 494. 2.
Appellatione pendente, si possessio turbata fuerit, utrum liceat eam reformare. 128. 2.
 -- *interposita pro præbenda vacante, si infra XL. dies prosequuta non est, procedendum ad electionem canonicam.* 381. 2.
 -- *expressa vetita in uno tantum ex pluribus articulis in una commissione positus, intelligitur interdicta in omnibus.* Ibid.
Appellationem dumtaxat, nec aliud remedium admittunt S. Canones. 125. 2.
Appellationi an, & quando deferendum. 12. 1 : 48. 2 : 127. 2.
 -- *utrum deferendum, si dubia est ipsius causa.* 647. N. a.
 -- *quam quis metu litterarum interposuit, non est deferendum.* 379. 2.
Appellationibus illorum, occasione promissionis sibi factæ super ecclesiis vacaturis, non est deferendum. 386. 1. & 2.
 -- *quæ pro causis minimis sunt an deferendum.* 125. 1.
Appellationis remedium haud exhibet patrocini-um nequitie. 122. 2.
 -- *haud suspendit correctionem, & castigationem.* Ibid.
 -- *remedio litterarum sublato, an totam litterarum seriem comprehendat.* 129. 2.
 -- *prosequendæ terminus utrum restringi possit.* 645. 2.
 -- *quando a iudice moderari debeat.* 646. 1.
 -- *remedium ad quid institutum.* 649. 1.
 -- *terminus triplex.* 649. N. c.
Arbitri qui sint, & quid eis spectet. 366. 1 : 472. 2.
Arcana non sunt omnibus passim exponenda. 577. 2.
 -- *quando eligendi.* 648. 2.
Archidiaconi munus, & officium. 43. 1 : 623. 2.
 -- *sine licentia, & mandato Episcopi nequeunt committere animarum curam.* 43. 1 : 155. 1.
 -- *nec in aliquos sententiam promulgare.* 44. 1.
 -- *parochias visitantes V. aut VII. electionis numerum non excedant.* 215. 1.
 -- *qui in Ecclesiis vacantibus in suis Archidiaconatibus, se propria auctoritate intrudunt, eas dimittant.* 327. 2 : 328. 1.
 -- *qui duos Archidiaconatus obtinent, uno dimisso, alterum habeant.* 328. 2.
Archidiaconus non potest dare litteras commendaticias. 624. N. b.
Archiepiscopi Parochias visitantes XL. vel L. electionis numerum non excedant. 215. 1.
 -- *quomodo eligendi, & ordinandi.* 19. 2.
 -- *Episcopi, &c. in visitationibus ecclesiarum non excedant certum numerum electionis, & personarum statutum in Concil. Lateran. 417. 1.*
Archiepiscopo sine Pallio non licet convocare Concilium, conficere Chrisma, dedicare Basilicas, ordinare Clericos, & Episcopos consecrare. 445. 1.
 -- *habenti collationem beneficii una cum capitulo, neglecta collatione post sex menses utrum ei devolvatur.* 655. 2.
Archiepiscopus qui non est potest habere suffraganeum. 627. N. g.
Archipresbyter subest Archidiacono. 44. 1.
 -- *ipsius ministerium.* Ibid.
 -- *Plebum.* 45. 2.
 -- *ipsius officium.* Ibid.
Arnaldista hæretici. 296. 2.
Affertioni simplici non credendum contra depositiones testium iuratas. 486. 2.
Athanasius commendatur. 3.
de Avaritiæ radice quæ procedunt extirpanda. 47. 2.
Augustini verba incerta. 11. 2.
Augustinus commendatur. 3.
Avus, & Pater indiscriminatim in scripturis usurpantur. 346. 2.
Ballistariorum ars adversus Christianos excommunicationis pœna interdicta. 320. 1.
 sine Baptismate Presbyter, qui mortuus est in ecclesiæ fide, & Christi nominis confessione, ab originali peccato absolutus, & cælestis patriæ gaudium adeptus ex SS. Augustini, & Ambrosii auctoritate asseritur, 346. 1.
Baptismi reiteratio prohibita, & cooperator quæ
 pœ-

- pœna plectendus. 300. 1.
Baptismus non valet tacendo verba Ego te baptizo. 422. 1.
 -- an fundamentum omnium sacramentorum. 597. 1.
Basilica ab eo dedicanda, qui baptizavit incolas loci, in quo ipsa fundatur. 202. 1.
Basilus commendatur. 3.
Batus quid sit. 309. 2.
pro Benedictione nubentium aliquid recipere simoniacum est. 238. 1.
Beneficia ecclesiastica hereditario iure possidere prohibitum est. 37. 2.
 -- sine assensu Diœcesani Episcopi recipi nequeunt. 154. 2.
 -- non tribuantur, antequam vacent. 155. 2.
 -- post vacationem intra sex menses conferantur. Ibid.
 -- superflua ad moderamen reducenda. 516. 2.
 -- prohibentur concedi, aut promitti antequam vacent. 525. 1.
 -- debent sine diminutione conferri. 527. 1.
ad Beneficia ecclesiastica quales assumendi. 654. 1.
Beneficii nomine quid intelligatur. 613. N. g.
 -- non vacantis promissio inhiherur. 655. 2.
 -- promissio in genere quando valeat. Ibid.
 -- promissio antequam vacet declaratur irrita. 525. 2.
Beneficiis ecclesiasticis abundantes obligantur majores ordines recipere. 359. 2.
Beneficiorum pluralitas inhiherur. 653. 2.
Beneficium modicum habens nunquid teneatur facere mentionem illius. 614. N. b.
 -- sufficiens habens si petit litteras de alio beneficio, nunquid tenent litteræ si renuntiet priori. Ibid.
 -- dans, & recipiens non potest esse unus. 520. 1.
 -- conferens partem proventuum retinere non præsumat. 527. 1.
 -- sufficiens habens, an aliud consequi valeat. 150. 2.
Bigamy, veli repudiararum, mariti ad Sacerdotium non promoveantur. 41. 2.
 -- an censeantur Presbyteri plures concubinas successive habentes. 623. 2.
 -- non possunt beneficia obtinere. 361. 2.
 -- nec admitti ad divinorum celebrationem. 362. 1.
 -- qui sint. 458. 2.
 -- non possunt ad sacros ordines promoveri. Ibid.
ad Bigamiam vir, & mulier transeuntes non debent iterum benedici. 270. 2.
Bona per ecclesiam acquisita debent ei post acquirentis obitum remanere. 389. 1.
 -- utrum conferri valeant pauperibus &c. & illis, qui viventi servierunt &c. Ibid. 2.
Brabanzones cum Aragonensibus, Navarris, Vasculis, & Corarellis, excommunicantur. 293. 2.
Cælestinus Papa commendatur. 3.
Canonici a ferendo testimonio super proprio negotio ecclesiæ suæ an repellendi. 100. 1.
 -- ecclesiæ, donec in servitio morantur, communitatis portionem recipiant. 149. 2.
 -- priori suo in his, quæ ad Deum pertinent, obediant. 628. 1.
Canonici absentibus studiorum gratia fraus, & dolus non debet patrocinari. 515. 2.
Canonorum excessus per capitulum corrigendi. 626. 2.
 -- filii non sunt præbendæ conferendæ. 514. 2.
Canonici non potest esse iudex sui Canonici. 625. N. a.
 -- restis potest esse. Ibid.
 -- Bertheemitanus ab ordine, officio, beneficio ob simoniæ labem depositus. 485. 2.
 -- Regularis B. Augustini nolens resignare proprium, quod contra regulam latenter habet, privandus ecclesiastica sepultura. 397. 1.
Canonum statuta ab omnibus custodiantur. 10. 1.
Capellæ de Uperone restitutio facienda matri ecclesiæ ordinat Clemens III. 355. 2.
 -- Monachorum non possunt subtrahere matri ecclesiæ iura parochialia. 397. 2.
Capellanus pro exequiis mortuorum, & benedictione nubentium minus licite pecuniam non exigit. 572. 2.
Capitula Abbatum, & Priorum quomodo, & quando celebranda. 662. 1.
Cardinales parochias visitantes XXV. electionis numerum non excedant. 215. 1.
Carina idem est ac Quadragesima. 238. N. dd.
Cathari idem ac Paterini, & Publicani excommunicantur. 293. 1: 296. 1.
Causa vocatur a casu. 348. 2.
 -- est materia, & origo negotii. Ibid.
 -- matrimonialis duobus committitur. 55. 1.
 -- cum duobus committitur, sententia unius non tenet. Ibid.
 -- possessionis, & proprietatis in uno, eodemque iudicio cognoscenda. 86. 1.
 -- commissa, appellatione remota, an in ea procedendum, si interim pars recursum habeat ad sedem Apostolicam. 124. 2.
 -- ecclesiastica an & quando dicenda ratione personæ. 631. N. k.
 -- proprietatis & possessionis, quomodo intelligatur. 369. 2.
Causæ quando aliis committendæ. 49. 1.
 -- termino transacto, mandatum expirat. Ibid. 2.
 -- quæ spectant ad forum ecclesiasticum. 631. N. k.
Censuræ ecclesiasticæ nomine quid intelligendum. 597. 2.
Census ignorantia non datur; in omni enim censu, quid persolvi debeat, & quomodo, præsciatur necesse est. 215. 1.
 -- solutus absque Episcopali auctoritate vitam ejus, qui solverit, non excedit. 66. 2.
 -- super ecclesiis non valet, nisi factus auctoritate Episcopi. 398. 1.
 -- prohibetur ex Concilio Lateran. Ibid. 2.
Chartulæ sola conscripção super accusatione matrimonii non debet admitti. 408. 1.
Chorus quid sit. 390. 2.

- pro Chrismate Ecclesie anticipata solutio inhi-
betur. 583. 2.
- Christianis prohibetur servire Judæis assidue
pro aliqua mercede. 412. 2.
- Christianus non compellat Judæos venire ad
baptisma invitos & nolentes. Ibid.
- non præsumat vulnerare, occidere, vel Ju-
dæis auferre pecunias. Ibid.
- Christifidelibus prohibetur sub excommunicatio-
ne contractum inire cum Judæis. 392. 1.
- de Circumcisione. 11. 2.
- Cistercienses sine Abbatis licentia ex claustra
exire, nec in aliis monasteriis recipi pos-
sunt sub ecclesiastica censura. 193. 2: 194. 1.
- Citationem, aut judicio parere qui neglexerit,
quomodo puniendus. 49. 2.
- Citatus non tenetur venire ad citationem a jure
reprobata. 615. N. f.
- Clausula Si persona fuerit idonea non importat
necessitatem probandi idoneitatem. 599. 1.
- Si est ita ad omnia superiora referri de-
bet. 613. 1.
- Clemens Alexandrinus commendatur. 3.
- Pont. Roman. commendatur. Ibid.
- Ferrus absolvit Claremont. Episcopum pro
juramento in damnum episcopalis juris præ-
stito canonicis ejusdem Ecclesie. 356. 2.
- Clerici quando ab ecclesiasticis beneficiis trien-
nio suspensi. 23. 2.
- ad sacros ordines promovendi. 29. 2.
- ordinati post renuntiationem factam ab E-
piscopo. 30. 2.
- in remotis regionibus ordinati quo testimo-
nio munitas litteras habere debeant. 42. 1.
- an, & quando possint advocare. 67. 2.
- utrum in litis exordio juramentum calumnie
subire debeant. 72. 1.
- maxime in criminalibus a iudice ecclesiasti-
co condemnandi. 79. 1.
- arma portantes, & usurarii. 139. 1.
- comam & barbam nutrientes. Ibid. & 221. 2.
- quibus vestimentis uti debeant. 139. 2.
- si tonsura dimissa uxorem acceperint. Ibid.
- quibus indumentis uti debeant. 140. 1.
650. 1.
- ludos evitent. 140. 1.
- infra subdiaconatum, vel supra si uxores ac-
ceperint. 144. 2.
- quando emant sibi, vel ecclesie. 171. 2.
- quid propriae ecclesie relinquere debeant.
Ibid.
- de mobilibus, an de jure testari possunt.
174. 2.
- de quibus bonis per testamentum disponere
valeant. Ibid.
- vel laici habentes litteras Apostolicæ prote-
ctionis a potestate suorum Episcoporum sub-
trahantur. 589. 1.
- graviter excedentes, si tunc in monasteriis
ad agendam pœnitentiam detineri neque-
ant, utrum arcte possint custodiri. 594. 2.
- præsertim in S. Ordinibus constituti inconti-
nentie vitio laborantes. 650. 1.
- ab ebrietate diligenter abstineant. Ibid.
- quid debeant evitare. Ibid.
- in vestibus conformabunt se consuetudini re-
gionis, ne videantur hypocritæ. 650. N. b.
- utrum a laicis aliquid possint petere pro ad-
ministracione Sacramentorum. 676. 2.
- qui relicto ordine inter laicos versantur,
apostatae sunt habendi. 300. 1.
- sint columbae penne deargentatae. 513. 1.
- in latrocinis, vel aliis magnis sceleribus
deprehensi quomodo puniri debeant. 514. 1.
- concubinariis qua ratione puniendi. Ibid. 2.
- conjugati beneficiis expoliandi. Ibid.
- Græci conjugati. 515. 1.
- præbendati non residentes possunt beneficio
privari. Ibid. 2.
- ultra sex menses fraudulenter absentes tri-
na citatione moneantur. Ibid.
- si non obediant, suspensione, & excommu-
nicacione sunt cogendi. Ibid.
- dein beneficiis expolientur. Ibid.
- de altari vivere debent. Ibid.
- per se non possunt ecclesiastica beneficia per-
mutare. 516. 1.
- de patrimonialibus bonis habentes ad alio-
res ordines promovendi. 518. 2.
- honesti, & litterati in ecclesiis instituen-
di. 519. 1.
- qui pro suis excessibus suspensi, vel interdi-
cti conferunt se ad mercimonia laicorum
excommunicantur. 357. 1.
- pariter illi, qui postposito habitu clericali
vestes induunt laicales, & implicant se
turpibus quæstibus. Ibid.
- beneficiati non possunt esse absentes a sua
residentia absque licentia sui superioris.
384. 1.
- non possunt habere locum, seu præbendam
in duabus ecclesiis. Ibid. 2.
- geniti ex patribus in sacris ordinibus consti-
tuti non possunt uno, eodemque tempore
ministrare in eadem ecclesia cum patre, &
recipere proventus præbendarum. Ibid.
- prohibentur facere propria auctoritate com-
mutationes præbendarum, & dignitatum.
Ibid.
- proferentes verba in depressionem, & con-
tumeliam Romanæ Ecclesie suspenduntur
ab officio, & beneficio. 416. 1.
- Græci consistentes in diocesisus Latinorum
non possunt recipere ordines ab Episcopis
Græcis. 454. 2.
- peregrini non sunt promovendi ad sacros
ordines. 459. 1.
- ecclesias a parentibus suis fundatas propria
auctoritate non detineant. 210. 1.
- ab ecclesiis, quas canonicè possident non sunt
removendi juris patronatus obtentu. 212. 1.
- laicorum ministri ne fiant. 222. 2.
- eorum confessio coram iudice seculari non
tenet. 274. 1.
- nondum puberes sese adinvicem percutien-
tes ad Apostolicam sedem non sunt mitten-
di, neque qui ex joco, aut magister intui-
tu disciplinae clericos percusserit. 341. 2.
- per-

- perpetuo spoliandi sunt beneficio, super quo inter & collusio facta fuerit. 320. 1.
- Clericis concessum habere proprium.** 171. 2.
- proprium habentibus haud permissum facere testamentum. 172. 1.
- nec suo, nec alieno nomine licet fenus exercere. Ibid.
- an de acquisitis ecclesia liceat disponere. Ibid. 2.
- & praelaris quid veratur. 664. 1.
- sententiam sanguinis proferre, & quid ultia inhibeat. 666. 2.
- conjugatis prohibitum est habere prabendam canonicalem. 383. 2.
- ad ordinem subdiaconatus assumptis prohibetur matrimonium. 403. 2.
- Clerico non est imputandum si deserat querelam iudici seculari, qui reum morte puniat.** 632. N. c.
- non licet sibi iudicem laicum constituere. 474. 2. si constituat, quam poenam incurrat. Ibid.
- Clericorum numerus iuxta ecclesiarum provenus in communionem vivat.** 141. 1.
- bona ab ecclesia acquisita apud eam remaneant tam ex testamento, quam ab intestato. 174. 1.
- appellatione an intelligantur tam canonici, quam non canonici. 597. 2.
- percussores, æque ac mandatum dantes excommunicationi subjacent. 343. 2: 344. 2.
- Clericos mulieres, & qui sui juris non sunt percutientes, ab Episcopo possunt absolvi.** 345. 1.
- in Clericos canonicos, vel cujuscumque religionis conversos manus iniicientes violentas nisi in articulo mortis sine Rom. Pont. licentia non possunt absolvi.** 343. 1: 344. 1: 345. 1.
- Clericum nutriendum comam ignoranter percurrens ad Apostolicam sedem non est mirendus, neque excommunicandus.** 342. 2.
- potentiores viri percutientes, eorum causa Rom. Pont. deferenda. 343. 2.
- alere ad Episcopum ordinantem pertinet donec provideatur. 516. 1.
- Clericus, qui a publice peccante, vel incestuoso aliquid receperit, ut Episcopo, vel ministris ejus peccatum celet, simoniacus est quemadmodum, & qui minus digne poenitenti testimonium reconciliationis fert.** 280. 2.
- qui fortuito occidit aliquem ad sacros ordines de licentia Rom. Pont. potest promoveri. 306. 1. & 2.
- in duello pugnans est deponendus. 308. 1. nisi Episcopus dispenseret. Ibid. 2.
- qui consensor, vel interventor alienarum sponzarum raptoribus probetur, a gradu repellatur. 311. 2.
- sepultura violatoris ecclesiarum si quis interstet, aut elemosynam accipiat ab ordine deponatur, & careat beneficio. 312. 2.
- usuram non exerceat. 313. 2: 314. 2.
- percussor corrigeatur, si se non emendaverit, Tom. IV.
- deponatur. 321. 1.
- canes ad venandum, aut accipitres aut similia non habeat. 322. 1. & 2.
- Diaconus, Episcopus depositus, si ministraverint, ab ecclesia abscindantur. Ibid. 2.
- ab Episcopo suspensus si ministrat excommunicetur, & ab ecclesia expellatur, & qui cum ipso communicaverint in excommunicationem incidant. 323. 1. & 2.
- qui officium exercuerit non ordinatus, abiciatur ab ecclesia, & nunquam ordinetur. 324. 1.
- qui se finxerit ad sacerdotalem gradum ordinatum, non est ad presbyteratus ordinem promovendus, sed a diaconatu biennio, aut triennio suspendendus, beneficium tamen non amittat. Ibid. 2.
- qui diaconatus ordinem furtive suscepit nisi fuerit anathematis interminatione prohibitus, in promotione ad presbyteratum pro Episcopi arbitrio dispensetur. Ibid. si vero anathematis interminatio facta fuerit, religionis habitum suscipiat. 325. 1.
- procurator principum, & iustitarius eorum ne sit. 221. 1.
- occulte delinquens. 30. 2.
- minor XXV. annis de ecclesia provisus ante Concilium Lateranense an ea spoliandus. 32. 2.
- per insolentiam laicorum spoliatus ecclesia. 36. 2.
- adversus clericum negotium habens non deserat proprium Episcopum, & ad secularia percurrat iudicia. 79. 2.
- causam habens adversus Episcopum proprium, vel adversus alterum apud synodum provinciam iudicetur. 80. N. c.
- & laicus monasteria sanctimonialium frequentare presumentes. 140. 1.
- detinens in domo sua adulteram, & comatrem, corrigendus. 144. 1.
- mulierculas detinens, & incontinentia, quæ contra naturam est, laborans. Ibid.
- conjugatus an auxilio beneficii ecclesiastici destituendus. 146. 1.
- fidejussionibus inserviens abiciatur. 168. 2.
- quid pro paupere misericordia ductus. 168. N. 2.
- decedens a kal. Martii ad kal. Novembris an disponere possit de toto fructu beneficii illo anno percipiendo. 175. 1.
- percurrens sacularem. 594. 1.
- sacularis non potest eligi in Abbatem. 616. N. a.
- in quibus casibus traditur saculari potestati. 678. N. 1.
- Cæmeteria quando reconcilianda.** 664. 1.
- Coepiscopus qui.** 47. 1.
- Cognatio legalis per adoptionem sororis impedit fratri cum ea copulari.** 252. 1.
- spiritualis impedit matrimonium contrahere. 404. 2: 405. 1.
- Collecta non ad jubilandum, sed ad supplicandum principaliter est instituta.** 604. 2.

- Collectio canonum brevior.** 4.
 -- Prima post Collectionem Gratiani. 8.
 -- Secunda, Tertia, Quarta, & Quinta. Ibid.
 -- Quarta Juris Pontificii quid complectatur. 609.
- Collectiones Decretorum pleniores quæ.** 5.
 -- quæ conservantur in Ecclesia Tarraconensi, & Barcinonensi. 6.
- Commodatum cui pereat.** 162. 1.
- Comminatione non præmissa nulla sententia excommunicationis promulgetur.** 690. 1.
- Communicans eum excommunicato eandem sententiam incurrit.** 420. 2.
- ante vel post Compaternitatem filii & filiae geniti non possunt adinvicem copulari juxta quosdam canones; verum si ante, sive post compaternitatem geniti fuerint possunt copulari, excepta tamen illa persona, per quam compaternitas contrahitur.** 251. 1.
- Compromissum pro rebus spiritualibus in laicum fieri prohibetur.** 629. 2.
- Concilia provincialia singulis annis celebranda.** 674. 2.
 -- quid in illis tractandum. Ibid.
 -- Diceresana item. 675. 1.
- Concilium Turonen. præbendarum inhibet sessionem.** 517. 2.
 -- Lateranen. plures ecclesias parochiales obtinere vetuit. 519. 2.
- Concupiscentia generalis quæ.** 11. 2.
 -- de qua in Decalogo. Ibid.
- Conditio hujusmodi: Si pater assensum præstet; licet per verba de præsentis exprimat, est tamen de futuro cum in arbitrio alieno non habito, sed habendo consistat.** 242. 2.
 -- Si pater consensum præstet nemo est cogendus ad matrimonium nisi pater assentiat. Ibid.
- sub Conditione qui aliquam desponsaverit, & eam postea relinquere voluerit, desponsatio tenet.** 241. 2.
 -- aliqua si quid ecclesie donetur, non potest donatio revocari nisi hujusmodi sit conditio, ut ea cessante possessio revocari debeat. 242. 1.
- Conjugale fœdus omnino perficit consensus.** 667. 1.
- Conjuges per judicium ecclesie legitime non separati, sicut virum & uxorem insimul permaneant.** 120. 2.
 -- ad servandam continentiam, quam jurarunt, adhortandi. 496. 2.
- Conjugia servorum non debent prohiberi quia invitati sunt domini; nec invita sunt dissolvenda.** 249. 1.
- Conjugum alteruter accusatus ante probatam accusationem privari non potest jure quod habet in altero.** 372. 1.
 -- alter non est recipiendus ad observantiam regularem, nisi reliquus perpetuam continentiam repromittat. 538. 2.
- Consanguineam si quis sibi copulavit uxore dimissa, eamque carnaliter cognovit, si in prima vel secunda consanguinitatis linea fuerint, sine spe conjugii perpetuo maneat; si vero in tertio gradu fuerint, secunda dimissa ac pœnitentia imposita, priorem recipiat.** 253. 1.
 -- suæ uxoris cognoscens privatur jure petendi. 405. 2.
- Consanguinitas præsumptivè probata dissolvit matrimonium.** 637. N. d.
 -- & affinitas impedit matrimonium. 406. 1.
 -- est causa divortii. 408. 2.
- Consanguinitatis gradus quomodo numerandi.** 669. 2.
- Consecrare aliquem electum licitum est suffraganeis ad mandatum Metropolitanæ.** 356. 1.
- Consecrari an possint plura altaria in una ecclesia, & plures Episcopi simul.** 620. 2.
- Consecratio ecclesie, & altaris utrum innovanda.** 664. 1.
- Consensum non præbere, & expressim aliquid prohibere, longe diversum.** 574. 2.
- Consensus mutuus de præsentis si non intercesserit, sed promissio tantum de futuro, si aliam mulierem, cui promiserat, in uxorem ducat, quamvis inter primos intercesserit juramentum, secundum matrimonium non est dirimendum.** 241. 1.
- Constitutionem pro hospitibus Scholarium in civitate Rom. factam a W. Portuen. Episcopo, & confirmatam a P. Tusculano Episcopo confirmat Clemens III.** 388. 2.
- Constitutiones capitulares sunt observandæ.** 424. 2.
- Constitutum a majoris, & sanioris parte consilii suum consequatur effectum.** 158. 2.
- Consuetudinem oportet illibatam servare.** 16. 2.
- Consuetudines ecclesiis gravamen inducentes.** Ibid. 1.
- Consuetudinis, vel usus non minima auctoritas, nunquam tamen veritati, aut legi præjudicat.** 121. 2.
- Consuetudo quando attendenda.** 16. 2.
 -- mala, & perniciose corruptela funditus eradicaanda. 146. N. hh.
 -- prava, corruptela potius dicenda. 584. 2.
 -- legum interpret. 600. 1.
 -- dat jurisdictionem. 631. N. h.
 -- simplicium sacerdotum apud Constantinopolim conferendi sacramenta solis Pontificibus reservata, refutatur. 429. 2.
- Controversia inter Priorem S. Frigidiani, & Canonicis Lucan. pro electione Prioris.** 444. 1.
- Contumelia Creatoris solvit jus matrimonii circa eum, qui relinquitur odio fidei christiane.** 395. 1.
- Conveniri utrum quis possit extra propriam provinciam.** 632. 1.
- Conventicula occulta qui celebrant arguendi.** 577. 2.
- Cophus quid sit.** 390. 2.
- Corpore vitiatum non sunt ad sacros Ordines admittendi.** 458. 1.
 -- vitiatum qui sint. Ibid.
- Crimen quot modis opponi valet.** 570. 2.
 -- notorium quid. 383. 1.
 -- occultum quid. Ibid.

*Crimina semel audita indiscussa non sunt relin-
quenda, etsi accusatus cum accusatore redi-
erit in gratiam.* 319. 2.

*Criminosi admittuntur ad accusandum, sed non
ad denunciandum.* 671. N. a.

pro Crismate aliquid recipere simoniacum est.
281. 2.

*super Crucis delatione questio mota inter Ebo-
racen. & Cantuarien. Archiepisc.* 371. 2.

Castos ecclesie obedit Archidiacono. 46. 1.
-- *ipsius officium.* Ibid.

Cyprianus commendatur. 3.

Cyritus commendatur. Ibid.

D *Amasus Papa commendatur.* 3.

*Debita Prædecessoris an Prælati solvere
teneatur.* 170. 2.

*Debitori totius summa vacuatur per iustitiam plus
petendi.* 85. 2.

Debitorum an cogendi ad solvendas usuras. 110. 2.

*Decani sub Archidiaconi constituti parochias
visitantes duobus equis contenti sint.* 215. 2.

-- *pro certa pecunie quantitate Episcopalem
jurisdictionem non exercent.* 285. 2: 286. 1.

-- *rurales ad cupus mandatum institui debeant,
vel destitui.* 624. 1.

Deceptis, non deceptoribus jura subveniunt.
532. 2.

*Decime ad Episcopos pertinentes retineri non
possunt.* 183. 1.

-- *ecclesiis matricibus de bonis omnibus persol-
venda.* Ibid. 2.

-- *sine aliqua diminutione statim collectis fru-
gibus persolvenda.* 184. 1.

-- *cum temporalibus non sunt commutanda.*
Ibid. 2.

-- *an solvantur de prædiis ad ecclesiam devo-
lutis, de quibus jam solvebantur.* 658. 2.

-- *necessario sunt solvenda, quæ debentur lege
divina, vel ex loci consuetudine.* 660. 1.

-- *an, & quando cadant primò super portione
coloni, & deinde super portione domini.*
660. N. 6.

-- *quid sint.* 390. 2.

-- *ministris ecclesie sunt tribuenda de omni-
bus prædiorum fructibus.* 391. 1.

-- *iis ecclesiis a populo sunt persolvenda, in
quibus ecclesiastica Sacramenta recipit.*
185. 2.

-- *terrarum, quæ aliis excolenda traduntur
sunt persolvenda.* 186. 2.

-- *de terris cultis, in quibus olim domus con-
structa fuerant, sunt persolvenda.* 189. 2.

-- *de Pascuis ad fertilitatem transitis debent
persolvi.* 190. 1.

-- *debentur iis, qui spontaneam eligunt pauper-
tatem in monasterio.* Ibid. 2.

-- *persolvantur ecclesiis, in quibus missæ au-
diuntur, baptismus, & cetera sacramenta
percipiuntur.* 191. 1.

-- *novalium sunt persolvenda ecclesie, in cu-
jus parocia terra sunt arabiles.* 192. 2.

-- *non ab homine, sed a Deo instituta.* 191. 2.

-- *de artificio, negotiatione, vel agricultura il-*

*li ecclesie reddantur, in qua divina per an-
num percipit qui reddit.* 192. 2.

-- *reddenda ex omnibus proventibus.* 537. 2.

-- *etiam de novalibus solvenda.* Ibid.

-- *solvenda sunt deductis expensis.* 538. 1.

Decimarum donatio per successionem irrita est.

192. 1.

-- *solutio in prærogativam domini præcedere
debet exactionem tributorum, & censuum.*
660. 2.

-- *solutio debita est Deo.* 537. 2.

a *Decimarum solutione nemo eximi potest et-
iam cum Imperiali concessione, quantum-
cumque generali.* Ibid. 1.

*Decimas non persolventes institutioni divine
obviant.* 183. 2.

-- *persolvere tenentur monachi de alienis præ-
diis conductis.* 184. 2.

-- *clerici persolvant iis clericis, a quibus spi-
ritualium ministeriorum labores accipiunt.*
185. 1. & seqq.

-- *religiosi viri de laboribus, quos propriis ma-
nibus, vel sumptibus colunt, & de nutri-
mentis animalium suorum ne persolvant.*
Ibid.

-- *Cisterciensibus, Templariis, & Hospitalariis
indulgit Hadrianus Papa.* 186. 1: 332. 1.

-- *Abbatibus sine auctoritate Rom. Pont. aut E-
piscopi, in cujus Diocesi habitant, Episco-
pis solvere non detrectent.* 190. 1.

-- *Hospitalarii de nutrimentis animalium suo-
rum, & quarundam terrarum persolvant.*
Ibid. 2.

-- *laici in alios laicos non transferant sub ex-
communicationis pœna.* Ibid.

-- *Judæi persolvant de terris, quas colunt.*
192. 1.

-- *laici a sacerdotibus, vel clericis non requi-
rant.* 191. 2.

-- *quilibet solvere tenetur, nisi specialiter sit
exemptus.* 537. 1.

*de Decimis sententiæ latae a consulis irrita
sunt.* Ibid.

-- *questio apud Alexandrum III. inter clericos
seculares, & monachos ordinis Cisterciens-
is.* 354. 1.

*Decretalis si allegetur, de qua iudex merito du-
bitet, quid agendum.* 493. 1.

*Defectus nota impedit promotionem ad sacros
ordines.* 590. 2.

*Defunctis non communicandum, si cum iisdem
viris non communicavimus.* 535. 2.

*Defunctorum voluntas circa sepulturam non
contradicenda.* 180. 1.

Degradatio quomodo intelligenda. 692. 2.

*Delegatus non potest appellatione postposita de-
legare.* 133. 2.

-- *quando non immerito recusandus.* 137. 1.

*Delictum alicuius non debet in damnum eccle-
siae redundare.* 635. 2.

*Deposita pecunia penes ecclesiam, eique furata,
an deponens, actionem habeat contra eccle-
siam, vel contra furem.* 163. 2.

Depositum restituendum. Ibid. 1.

Desponsationes, & matrimonia ante septimum annum fieri non possunt præsertim si consensus postea non intervenerit. 234. 1; 235. 2.

Detinere injuste, & auferre; auferre, & non dare pro eodem iura reputant. 633. n. f.

Deus tamquam incomprehensibilis, & immensus non potest in hac vita mortali certa determinatione, vel determinata certitudine comprehendere. 602. 1.

-- quod sit, non quid sit potest agnosci. Ibid.

-- & homo unus est Christus. 603. 1.

Diaconus, qui Diaconum vulneravit, si ad ecclesiam redire voluerit, absolutus ab excommunicatione, & peracta pœnitentia ad officium restituendus, & dispensative in presbyterum ordinandus. 243. 1.

-- non potest uxorem ducere. Ibid. & 244. 2.

Dies tertia inter cetera commendabilis. 602. 2.

Dignitatis nomen supprimentes. 15. 1.

-- portæ patere non debent personis vilibus, & indignis. 584. 2.

de Dilationibus. 368. 2.

Dionysius Areopagita commendatur. 3.

-- Alexandrinus commendatur. Ibid.

Discretio debet esse inter baptizantem, & baptizatum. 553. 2.

Divinæ Personæ utrum propria nomina possint habere. 601. 1.

Divinarum Scripturarum studium commendandum. 577. 1.

Divortii sententia lata, non est recedendum a sententia propter solam confessionem mulieris, nisi forte in contrarium legitimæ probaretur. 379. 1.

Divortium pro furto, vel alio crimine non permittitur. 268. 1.

-- absque ecclesiæ iudicio non est admittendum. Ibid. 2.

Dominici dies a vespera in vesperum cum omni veneratione observandi. 86. 1. & a quibus operibus abstinendum. Ibid.

Donationes, quæ non teneant. 171. 1.

-- quando irritæ. Ibid.

-- quando a donatore irrevocabiles. Ibid.

Donatum sponte debitum æstimandum. 170. 2.

Dos reddenda mulieri a viro licita ratione separata, eique licitum post expletum annum ad alias nuptias transire. 270. 1. & 2.

-- zota restituenda mulieri post sententiam divortii propter consanguinitatem. 409. 2.

-- zota mulier amittit, si recessit a viro suo causa fornicationis. Ibid.

-- restituenda si matrimonium non existat. 568. 2.

-- marito assignanda sub cautione. 569. 2.

Dotis fructus frequenter non sufficiunt ad onera matrimonii supportanda. 682. 1.

-- fructus ante matrimonium percepti mulieri restituendi. 682. n. b.

Dubia in meliorem partem accipienda. 351. 1; 352. 2.

Dubitans de revocatione litterarum quid agendum. 426. 1. & seq.

Duella non debent sustineri super præsentationibus ecclesiarum. 418. 1.

Duellum sponte offerens, & oblatum suscipiens an in suo ordine ministrare possit. 40. 1.

Duo esse simul melius est, quam unum. 18.

E**Boracensi Archiepiscopo prohibetur ante se crucem deferre in provincia Cantuarienpendente lite.** 371. 2.

Ecclesia Romana mater, & magistra. 11. 2; 605. 2.

-- inter alias obtinet principatum. 52. 1.

-- iure minoris, semper debet illa servari. 70. 2; 161. 2.

-- sive ecclesiasticum ministerium committendum personæ, quæ in loco resideat, & curam per se ipsam exerceat. 148. 2.

-- Romana una, & universalis. 607. 1.

-- dicitur mater, non ratione temporis, sed dignitatis. Ibid. 2.

-- in qua adulterium fuerit commissum reconcilianda est. 310. 1.

-- Romana non consuevit propter naturalem frigiditatem, nec propter alia maleficia legitime conjunctos dividere. 257. 2; 258. 1.

-- quomodo possit reconciliari. 548. 2.

-- dum consecratur sive ab uno, vel pluribus Episcopis indulgentia non extendatur ultra annum. 689. 1.

Ecclesiæ Romanæ auctoritas ubi tuetur. 5.

-- cujuslibet personatum nemini concedatur infra XIV. annum constituto. 32. 1.

-- suæ quid relinquendum. 180. 1.

-- iudicium nonnunquam opinionem sequitur, quam & fallere, & falli contingit. 592. 1.

-- alicuius vocabulo utrum intelligi debeat clericus totius diocesis, an capitulum tantum ipsius ecclesiæ. 597. 2.

-- & viri ecclesiastici an, & quando possunt collectari. 665. 2.

-- & ecclesiasticæ possessiones a clericis, vel monachis inconsultis Episcopis acquisitæ, rata permaneant, sed in posterum non acquirantur. 203. 1.

-- inter hæredes dividi nequeunt. Ibid. 2.

-- de quarum divisione contentio excitatur, suspendatur ab Episcopo donec ad concordiam redeant. 203. 2; 204. 1.

-- iure hereditario teneri nequeunt. 210. 1.

-- nisi Episcopi auctoritate accedente obtineri nequeunt. 213. 1.

-- cuilibet unus mansus integer absque ullo servitio tribuatur. Ibid. 2.

-- reparantur ab iis, qui in eis beneficium obtinent. 217. 2.

Ecclesiam cum cœmeterio sibi constituent, & proprio gaudeant presbytero, qui plures simul congregati ad ecclesiam cum aliis convenire nequeunt, & cœmeteria non permittuntur habere cum aliis. 217. 1.

Ecclesiarum multitudo canonibus inimica. 150. 1.

-- pensiones nullatenus minuendæ, sive parochiæ dividendæ. 152. 2.

-- donationes, vel concessiones, si quæ fiant pri-

pri-

X

- privatis personis, viventibus illis, qui ecclesias easdem possident, nullius sunt momenti. 211. 1.
- donationes ad Episcopum pertinent. Ibid. 2.
- ad Ecclesiarum regimen sub annuo pretio sacerdotes constituere simoniacum est. 286. 1.
- in Ecclesiarum consecratione aliquid recipere simoniacum est. 278. 2.
- donationibus requirendus, & expectandus patronorum consensus. 212. 1.
- si Ecclesiarum donationes, vel concessiones fiant religiosi locis, modo qui possident invito non spolientur, rata habeantur. 211. 1.
- Ecclesias, vel ecclesiastica beneficia, qui in seculari foro, non requisita Episcopi audientia, sunt adepti, si ea requisita non resignaverint, ab officio, & beneficio reddantur alieni, & si non destiterint excommunicentur. 212. 2.
- plures an liceat retinere. 32. 2.
- Ecclesiastica negotia laici terminare non presumant. 77. 1.
- bona nullus de clero, sive de populo jure consanguinitatis requirat. 149. 1.
- in Ecclesiasticis judiciis nemo suo sensu ducatur. 10. 1.
- Ecclesiis praeficiatur, qui majoribus juvatur meritis, & plurimum praesentantium assensu probatur. 204. 2.
- novi census non imponantur, nec augeantur veteres. 216. 1. & 2.
- onera, & exactiones non imponantur. 218. 2: 219. 1.
- assignatis, an earum possessiones propria auctoritate intrare liceat. 389. 1.
- ab Ecclesiis, quas laici proprias habuerint, laici decimas non accipiant, sed presbyteri, qui eis inserviunt. 204. 2.
- in Ecclesiis, earumque domibus, neque missus, neque Comes, neque Judex publicus, nec minister, nec placitum, nec hospitium habeant. 218. 1.
- Electi ad aliquam ecclesiam. 434. 2.
- potestas qualis sit. 437. 1.
- Electio schismatici an, & quando confirmanda. 21. 1.
- Episcopi non facienda sine assensu regio. 19. 1.
- Summi Pont. quomodo facienda. Ibid. 2.
- contemptis interesse debentibus, an ipso jure irrita. 615. N. c.
- de qua est habitus tractatus ante sepulturam morientis, cassatur. 615. N. d.
- in Abbatem laici eadem die, qua effectus est monachus, an valeat. 616. 1.
- est canonica, licet fiat ab excommunicatis minori excommunicatione. 616. N. f.
- cassata non debet impedire electionem subsequentem, nisi in prima intercesserit vitium personae aut simoniace pravitatis. 356. 1.
- ad beneficium per simoniam, quamvis electus promissionis conscius non fuerit, est reprobanda. 412. 1.
- facta a suspensis irrita est. 437. 1.
- an teneat, si canonici super eligendo Episcopo compromittant in laicum. 629. N. e.
- ab Electione repellitur tenes, & corpore debilitatus. 617. 2.
- in Electione procurator an habeat duplicem vocem. 619. 2.
- pro Electione Praelati in ecclesia Cathedrali, seu regulari praescribitur tempus trium mensium. 618. 2.
- Electionem Abbatis monasterii de Pellicia confirmat Celestinus III. 356. 2.
- ad Electionem qui vocandi. 615. N. b.
- Electiones iustae nullis dilationibus fatigentur. 21. 1.
- quomodo faciendae. 618. 2.
- quae prohibita. 619. 2.
- Electioni de se factae nemo potest consentire. Ibid.
- praefixum tempus computatur a tempore scientiae. 621. N. c.
- Electionis faciendae alicujus Praelati consuetudinem abolendam statuit Celestinus III. 356. 2.
- decernitur forma. 357. 1.
- Electores praeseruntur postulanti. 617. N. d.
- absentes qui vocandi. 619. N. h.
- si Electus ante confirmationem obitentam sese immiscet in administratione Episcopatus &c. irrita declaratur electio. 437. 2.
- Eligendi non sunt indigni. 620. 1.
- in Episcopum personam honestam decano, & capitulo cum assensu Regis Angliae concedit facultatem Alexander III. 356. 1.
- Ephesinus Origenis patruus primus tricennali, vel quadragenali possessioni vigorem legis imposuit. 117. 2.
- Epiphanius commendatur. 3.
- Episcopali sede vacante non decet aliquid innovari. 526. 1.
- Episcopalia munia Abbates attingere non praesumant. 684. 1.
- Episcopatus non adimitur antequam causae exitus appareat. 77. 1.
- Episcopi accusati ob mutationem urbium. 17.
- secundum ordinationis tempus sedeant. 19. 2.
- in sua diocesi quam potestatem habeant. 57. 1.
- iudicium quando evitari potest. 77. 1.
- per testamentum, quid relinquere possint. 173. 1.
- filius quid ex paterna hereditate assequi valeat. 178. 1.
- viros idoneos adsumant ad praedicationis officium, exequentium, eisque necessaria subministrant. 627. 2.
- mandatum si fuerit injustum quid Archiepiscopus facere possit. 511. 2.
- non possunt exigere ab Abbatibus regularibus aliquid contra libertatem ordinis praeter debitam obedientiam. 416. 2.
- parochias visitantes XX. vel XXX. electionis numerum non excedant. 215. 1.
- non nisi majoribus populis, ac frequentioribus civi-

- civitatibus debent praefici. 328. 2.
- in Episcopi consecratione quid servandum.** 19. 1.
- Episcopis cunctos homines obedire praecipitur.** 62. 1.
- prohibetur concedere laicis ecclesias, decimas &c. 390. 2.
- Episcopo non licet de sua civitate ad aliam transire.** 146. 2.
- non liceat clericos ordinare absque ulla alimonia. 149. 1.
 - & Abbati an liceat terram ecclesiae ad aliam vertere, vel commutare. 159. 1.
 - non licet deteriore facere ipsius ecclesiae condicionem. 161. 2.
 - propter contumaciam quando citatio, & purgatio propter infamiam indicenda. 570. 1.
 - non baptizato an reordinandi omnes, qui ab eo fuerint ordinati. 597. 1.
 - aegroti coadjutorem associandum. 519. 1.
 - quid conveniat de mortuariis. 533. 2.
- Episcoporum juramenti formula.** 24. 2.
- intersectoribus, & eorum heredibus beneficia tollenda, & nunquam conferenda. 687. 1.
 - donatio, vel conditio, vel commutatio rei ecclesiae quando irrita. 156. 2.
- in Episcoporum ordinatione, nec Episcopus, qui manum imponit, nec minister, nec notarius aliquid recipiant.** 276. 1.
- Episcopos ponendo in sedibus nihil recipiatur.** 278. 1.
- sacro Crismate inungere venit ex praeepto divino, & exemplo Apostolorum. 456. 1.
 - sive Pontifices diversos habere una, eademque diocesis prohibetur. 627. 1.
- Episcopum non a minori numero, quam a tribus Episcopis ordinari debere.** 19.
- Episcopus a quibus ordinandus.** 18. 2.
- petiens reverti ad propriam ecclesiam. 20. 1.
 - qui eligendus. 22. 2.
 - parochianum suum publica fama eum accusantem utrum ad purgationem cogere possit. 57. 2.
 - quid si suspectus inveniatur. 83. 1.
 - aliquem sine certo titulo ordinans in diaconem, vel presbyterum, ei necessaria submitteret. 149. 2.
 - conferens ecclesiam reclamante capitulo. 156. 2.
 - Abbates, Abbatissas, vel alias ecclesiasticas personas sine consilio, & assensu Prioris, & Canonorum instituens, vel destituens. 157. 2.
 - & quilibet ecclesiasticus rerum ecclesiarum est procurator non dominus. 170. 2.
 - post consecrationem perdit priora beneficia. 653. n. f.
 - an valeat dispensare circa pluralitatem beneficiorum. 653. n. k.
 - non potest res ecclesiae alienare. 527. 2.
 - non potest novam imponere, neque veterem augere pensionem. 528. 1.
 - alienare non potest possessiones ad mensam pertinentes. Ibid. 2.
 - non potest ecclesias monachorum neque clericis, neque laicis assignare. Ibid.
- census partem ecclesiae, cui praest, an possit alteri ecclesiae elargiri. 533. 1.
 - in die consecrationis suae non potest ordines celebrare. 445. 1.
 - habens jurisdictionem temporalem, alii delegat causam criminalem. 666. n. g.
 - quando potest praesse, & prodesse non debet postulare, nec obtinere cedendi licentiam. 539. 2.
- Erectio Canonorum Regularium B. Augustini in ecclesia de Colonia in Archiepiscopatu Trudensi.** 399. 2.
- Evangelista multa omiserunt, quae suppleverunt Apostoli.** 550. 1.
- Eucharistia, & Crisma sub fideli custodia conservatur.** 664. 2.
- Eunuchus potest ad sacros ordines promoveri.** 361. 2.
- Exceptio quid.** 372. 2.
- omissa in causa principali obiici potest in causa appellationis. 644. n. h.
- Exceptione probata principalis quaestio perimitur.** 85. 2.
- de Exceptione prius est cognoscendum, quam ad definitionis articulum procedendum.** Ibid.
- Exceptiones falsas opponens condemnetur ad solvendas moderatas expensas.** 483. 1.
- malitiosae interdum prorogant terminum causarum. 499. 1.
- Excipiens non intelligitur fuisse confessus de intentione partis adversae.** 635. 2.
- Excommunicandi generaliter, qui impedimentum praestant in testibus producendis.** 639. 2.
- Excommunicans tenetur ad interesse injuste excommunicato.** 625. n. c.
- Excommunicati Sedem Apostolicam visitantes.** 58. 2.
- defuncti haeredes compellantur ad satisfactionem pro ipso. 592. 2.
 - ordines accipientes in quas poenas incidunt. 593. 2.
- Excommunicatio quoad Deum sola culpa, quoad hominem sola sententia incurritur.** 592. 1.
- incurritur propter clerici percussorem, & violentam manuum injectionem. 418. 2.
 - non incurritur &c. si clericus, aut presbyter abjecto ministerio suscepti ordinis se polluit in variis enormitatibus. 419. 2.
 - Philippi Ducis Suaevis propter invasionem, & devastationem patrimonii beati Petri. 449. 1.
- Excommunicationem incurrunt incendiarii, & post ecclesiasticam sententiam remittendi ad Sedem Apostolicam.** 420. 2.
- incurrit etiam quicumque imperat manus violentas iniicere in clericos. 421. 2.
- Excommunicationi civitas supposita, an ibi liceat pueros baptizatos in frontibus consignare.** 596. 2.
- Excommunicationis sententia iusta ex ordine, sed injusta ex causa quid operatur.** 625. n. c.
- sententia, trina commonitione non praemissa,

- sa, promulgari nequit. 648. 1.*
- absolutio pro impeditis ad Sedem Apostolicam accedere, devolvitur ad Episcopos. 418. 2: 422. 1.
 - absolutio percussione clericorum utrum valide obtineatur a Cardinalibus a latere Rom. Pont. 421. 1.
- Excommunicatis scienter communicantes utrum absolvi possint a simplici sacerdote. 592. 2.**
- qui nolentes communicant, vel invito, quæ pœnæ injungendæ. 594. 2.
- Excommunicato ecclesiastica beneficia conferri nequeunt. 583. 1.**
- eidem beneficia conferens quamdiu a collatione suspendatur. Ibid.
 - qui communicare teneantur. 593. 1.
 - an sit communicandum. 594. 2.
- Excommunicator injustus quomodo puniendus. 691. 1.**
- injustus non potest ab excommunicatione absolvi, cum ipse prohibeatur ab ingressu ecclesiæ. 691. N. g.
- Excommunicatorum, aut hereticorum per terram transiens, necessaria emere, ac recipere poterit. 594. 1.**
- corpora casu loco sacro tumulata, exhumantur. 535. 2.
- Excommunicatos an liceat apud ecclesiam convocare, ut verbum Dei prædicetur, iique ad correctionem inducantur. 596. 2.**
- Excommunicatum absolvi, vel denunciare sententiam esse nullam an Judicibus liceat probationibus non admissis. 625. 1.**
- Excommunicatus an officia ministrare valeat. 582. 2.**
- celebrans divina officia ecclesiasticis beneficiis spoliandus. 583. 1.
 - pœnitentia ductus, non tamen suscepta absolutione decedens, an ab ecclesia pro absoluto habendus. 592. 1.
 - absolvitur apud Deum remisso vinculo culpæ, apud homines vero non nisi vinculo sententiæ relaxato. Ibid.
 - paterfamilias a participatione ipsius familiæ excusatur. 594. 1.
 - propter plures excessus a pluribus Prælati, volens satisfacere de uno tantum excessu uni Prælatorum, utrum ab eo sit absolvendus. 596. 1.
 - tacens de excommunicatione sua, si impetret rescriptum, non valent litteræ. 613. N. d.
 - an iudicio possit excipere. 631. N. b.
 - tamquam procurator non debet admitti. 185. 2.
 - potest ab accusatione repelli. 498. 2.
 - etiamsi iuraverit stare mandato Ecclesiæ, sed non receperit absolutionem, non potest communicare cum aliis. 420. 1.
- Executor sententiæ a Papa latæ nequit cognoscere de toto negotio, sed quæstiones incidentes referre debet ad Apostolicam Sedem. 120. 1.**
- pro Exequiis mortuorum aliquid recipere simoniacum est. 278. 1.**

Expensas in causis pecuniariis victus victori exolvat, nisi sententia pro absente feratur. 340. 2.

in Expensis quis condemnandus. 14. 1.

- F**actum Procuratoris ignorantis domino an noceat. 624. N. e.
- in Falsarios pœnæ. 582. 1.**
- Falsarius sacerdos, qui litteras falsaverit, omni officio, & beneficio perpetuo privetur, & in monasterium districtæ religionis detrudatur. 318. 1.**
- Falsas litteras habens infra XV. dies illas destruat, aut resignet. 581. 1.**
- Falsitas Bullarum quomodo deprehendatur. Ibid. 2.**
- Falsitatis exceptio non solum ante, sed etiam post sententiam obici potest. 636. 1.**
- Fama quando probetur. 672. N. d.**
- de Feriis. 368. 2.**
- Festivitates secundæ feriæ sabbathi die jejunari debent. 554. 1.**
- Fidejussor ut se, & principalem liberet, cum sollicitus admoneat ut pecuniam restituat. 168. 1.**
- Fidem si quis dederit de ducenda muliere in uxorem, & postea sprete religione fidei aliam duxerit, si in facto primæ mulieris ultro non processerit, nisi quod fidem dederit, non debet separari a secunda muliere. 223. 1.**
- Fides pactionis quæ. 238. 2.**
- consensus quæ. Ibid.
 - simplicibus verbis est proponenda, & prædicanda. 610. N. a.
- Filia nata ante desponsationem suæ matris, quam pater postea in uxorem duxit, legitima judicatur. 261. 1.**
- cum Filiastra sua si quis fornicatus fuerit, nec matrem, nec filiam habere potest, nec illa, nec ille alii conjungi poterit ullo tempore. 252. 2.**
- Filii Presbyterorum an ad sacros gradus promovendi. 33. 1: 34. 1.**
- an habeant prælationem. 33. 1.
 - an amovendi ab ecclesia, in qua pater administraverit. Ibid. 2.
 - nati ex concubinis post mortem uxorum publice sociatis, si clerici ignoranter sine ordinati non removeantur, neque ulterius ordinentur. 41. 2.
 - amovendi sunt ab ecclesiis, in quibus patres eorum tamquam personæ, vel vicarii nulla persona mediante ministrarunt. 360. 2.
 - si personis aliis mediis sunt adepti ecclesias &c. eas possunt retinere. Ibid.
 - legitimi qui sint. 407. 2.
 - liberi ut ad servitium retrahantur indecens est. 250. 1.
 - suscepti in secundis nuptiis in quarto gradu non possunt ad consortium prioris viri transire. 255. 2.
 - ante divortium nati, & qui tunc temporis conceptus est, legitimi sunt habendi. 261. 2.

-- qui

- qui ante matrimonium sunt geniti, per contractum matrimonii legitimi habentur. 264. 2.
- qui vivente uxore ex alia sunt procreati, spurii habentur. Ibid.
- procreati ex matrimonio celebrato auctoritate Episcopi, qui sententiam divortii tulit, legitimi sunt habendi. 265. 2.
- geniti in secundo & tertio gradu in infidelitate post fidem susceptam legitimi habentur. 566. 1.
- si Filii duorum compatrum tales fuerint, per quorum alterum, vel utrumque parentes ad compaternitatem pervenerint, non possunt conjungi, & conjuncti debent separari. 251. 2.
- Filiis Presbyterorum quarundam regionum consuetudo prohibet successio in bonis temporalibus. 360. 2. eo magis canones in ecclesiasticis. Ibid. & 361. 1.
- Filios occidentes qua pœna puniendi. 300. 2: 301. 1.
- Filium nondum adultum, cujus voluntas nondum discerni potest pater in matrimonio copulare poterit, & postquam filius ad ætatem pervenerit servare debet. 232. 1.
- adultum pater in matrimonio copulare nequit invitum. Ibid.
- Dei non verum, sed adoptivum esse Christum, falso docuerunt Ariani. 551. 2.
- Filius non potest succedere patri in ecclesiastico beneficio, in quo pater proximo noscitur ministrasse. 378. 1.
- Fœtus ancillarum dotalium non cedit lucro mariti. 682. n. b.
- Fontes juris Pontificii apud Latinos qui. 4.
- Formæ doctrina, qua conficitur Eucharistiæ Sacramentum. 549. 1.
- Forum competens quale sit. 367. 2.
- est locus litium exercendarum, & constat causa, lege, & iudicio. 348. 1.
- Fratribus hospitalis Hierosolymorum in eorum privilegiis prohibetur post factam professionem discedere etiam artioris religionis obtentu. 392. 1.
- Fraus sua nemini patrocinari debet. 127. 2.
- Frigidi, & maleficiati sunt impotentes ad contrahendum. 406. 2.
- Fur occultus cum non manifeste sit infamis, peracta pœnitentia ad sacros ordines promoveri potest. 326. 2.
- nocturnus & diurnus si se telo defenderit impunè occiditur. 303. 1.
- qui Furatur hominem, eumque vendiderit morte moriatur. 325. 1.
- pro necessitate, tres hebdomadas pœniteat, si reddiderit, non tenetur jejungere. 326. 1.
- qui Furatus fuerit ovem vel bovem, & occiderit, vel vendiderit, quinque boves pro uno bove, & quattuor oves pro una ove restituar. 325. 2.
- Furem vel latronem occidentibus quæ pœna. 302. 1. & 2.
- pro Furibus & latronibus in furando, vel de-

predando occisis non orandum. 326. 1. si comprehensi Presbytero, vel Diacono confessi fuerint communionem recipiant. Ibid.

GEnitalibus destitutus an possit in Presbyterum permissione canonica ordinari. 40. 2.

Græci collectores canonum qui. 4.

Græcis quid prohibeatur. 664. 2.

Græcorum Ecclesia Romanæ subjecta. 664. n. h.

Gregorius theologus commendatur. 3.

-- Thaumaturgus commendatur. Ibid.

Hæredes iussa testatoris non adimplentes. 176. 1.

Hæreditas acquisita ab ecclesiastica persona, post ejus mortem altari traditur. 177. 2.

Hæres an teneatur solvere legata rei aliena. Ibid. 1.

Hæretici quicumque excommunicantur. 678. 2.

-- a sæculi potestate exterminantur. 679. 1.

-- manifesti, qui sint dicendi. 692. 1.

Hæreticis ab Advocatis, & Scriniariis nullum auxilium præstandum sub pœna. 577. 1.

Hæretico, vel Schismatico neque elemosynæ, neque mors pro Christo quidquam valent, nisi Ecclesiæ reconcilietur. 291. 2.

Hæreticorum bona confiscantur. 678. n. k.

-- receptatores, defensores, fautores excommunicationi subiacent. 679. 1.

in Hæreticos receptantes, ipsi faventes, vel credentes quæ pœnæ. 576. 2.

Hæreticus est dubius in fide. 291. 1.

-- dici nequit, si paratus est corrigi, licet erret in fide. 611. n. b.

Hieronymus commendatur. 3.

Hilaris commendatur. Ibid.

Homicida est habendus qui una cum multis aliquem vulneravit, nec discerni potest, ex cujus ictu percussus interiit. 680. 2.

-- & si minus primus percussit, alter postea occidit, primus non tenetur nisi de vulnere. 680. n. g.

-- iudicatur, qui venena sterilitatis procuravit. 682. n. a.

Homicidii reus est, qui occisoribus opem contra alios præstat. 304. 1. & 2.

-- reus habeatur, qui viro aut mulieri aliquid fecerit ut non possit generare, aut concipere. 307. 2.

Homicidium pœna mortis puniendum. 301. 2.

-- involuntarium utrum impediatur divina officia celebrare. 579. 1.

Homo quasi medius est creatus inter creaturam angelicam, & mundanam. 603. 2.

Hospitale erigere licitum est cuique absque licentia Episcopi, si non adsit oratorium. 399. 1.

Hymnus non ad supplicandum, sed ad jubilandum principaliter est adinventus. 604. 2.

Illegitimos Sedes Apostolica legitimare potest, ut etiam in Episcopos possint promoveri. 564. 1.

Illegitimus an ad beneficium assumendus. 36. 1.

-- in canonicum receptus valet ad sacros ordi-

di-

- dines promoveri. 360. 2.
- Immunitatem ecclesie libertatis S. Patres, & Principes seculares multis privilegiis muniverunt.** 657. 2.
- Impedimentum parentela inter volentes contrahere matrimonium, si per famam privatim deferatur, quid observandum.** 667. 1.
- Imperatori quando permissum aliquam possessionem expetere ab Ecclesiis.** 165. n. xx.
- ad Imperium assumuntur ex electione, non ex successione.** 449. 2.
- Impotentia impedimentum si adsit quid agendum.** 563. 2.
- Impotentiam si vir affirmet, & se esse frigida natura, idemque confirmet mulier, si probari possit per verum iudicium separari possunt.** 256. 2.
- per Impotentiam si quis ab uxore separatus intuitu frigida natura aliam acceperit, reus perjurii habendus est, & post peractam poenitentiam priora connubia reparare tenetur.** Ibid.
- qui non potest habere mulierem ut uxorem, habeat ut sororem. 257. 1.
- Incendarius ecclesiarum, qui in ultima agitudine, accepta poenitentia absolutus est a sententia excommunicationis, & caruit ecclesiastica sepultura, in caemeterio sepeliendus est, & monendi heredes ut condigne iuxta facultates suas satisfaciant.** 313. 1.
- Indicis probentur crimina.** 679. n. f.
- Indulgentia non excedat quadraginta dies in anniversario dedicationis Ecclesie.** 689. 2.
- Infirmas corporalis interdum ex peccato provenit.** Ibid. 1.
- Inimici ad denuntiandum, seu ad restificandum admitti non debent.** 572. 1.
- Innocentius Papa commendatur.** 3.
- Inochia quid sit.** 471. 1.
- Inquisitio quando facienda.** 671. 2.
- Instrumentis rota fides habenda est.** 374. 2.
- Instrumento ut credatur oportet, quod omni suspicione careat.** 663. n. g.
- Instrumentorum fides, & depositiones testium in litibus exercendis eandem vim obtinent.** 641. 2.
- Interdici potest aliquis sine culpa.** 688. n. n.
- Interdicto vigente possunt regulares suppressa voce, januis clausis, non pulsatis campanis sacra peragere, nisi iis expresse fuerit interdictum, & nisi causam aliquam interdicto praestiterint.** 687. 1; 688. 2.
- Interdictum pro servanda immunitate ecclesie & caemeterii.** 400. 1.
- quando generale, vel particulari dici debeat. 597. 1.
- Interpretans astute privilegia infamis efficitur.** 686. n. z.
- Interpretatio qualis adhibenda in Contractibus, in Testamentis, in Beneficiis.** 532. 1.
- Intestatus non videtur decedere, qui extremam voluntatem alicui committit.** 533. 2.
- an decedere videatur, qui voluntatem in alterius dispositione committit. 597. 2.
- pro Investitura ecclesiarum pecunia non intercedat.** 584. 1.
- Joannes Chrysostomus commendatur.** 3.
- Strumensis. 299. 1.
- Teutonicus qui. 609.
- Josepini haeretici.** 296. 2.
- Irregularitas orta ex natalibus tollitur per ingressum monasterii.** 687. n. l.
- Isidori Hispani duo epistulas Pontificum, & decreta Conciliorum collegerunt.** 4.
- Jubilai annus quid.** 164. n. z.
- Judaei non insolescant, & servientes dimittant Christianos.** 576. 1.
- seu Saraceni a Christianis habitu distinguendi. 677. 1.
- & Pagani publicis officiis non praferantur. Ibid.
- vel Sarraceni conversi ad fidem possunt retinere uxores, quas habuerunt in infidelitate. 394. 2.
- occidentes viros mulierum Christianarum non possunt eas accipere in uxores etiam si conversi ad fidem. Ibid. secus eos occidentes in bello. Ibid.
- non possunt erigere novas Synagogas, sed veteres habere permittuntur. 289. 2; 379. 1; 412. 2.
- ad christianam fidem conversi a possessionibus non excludantur. 290. 1.
- in die Parasceve ostia, & fenestras apertas non habeant. Ibid. 2.
- compellendi ad satisfaciendum ecclesiis pro decimis. 682. 2.
- Judeo nullum mancipium Christianum serviat.** 288. 1. & seqq.
- Judeus, qui seipsum baptizavit, rursus debet ab alio baptizari.** 553. 2.
- Judex delegatus an debeat in causa procedere ante obitum delegantis proposito citationis edicto, lite vero post mortem contestata.** 56. 1.
- delegatus quamdiu se potest interponere, ut sterur rei iudicata, vel transactioni. 51. 2.
- delegatus an, & quando Episcopum, qui ei non subest, compellere possit. 52. 2.
- an formam sibi commissam sequi debeat. 53. 2.
- an, & quando potestatem habeat abbreviandi terminum appellationi. 59. 1.
- an clericum sine scientia Pontificis condemnare possit. 82. 1.
- quando recusatur. 625. n. a.
- damnatum resarciat, quod ex sua negligentia pars patitur. 638. n. g.
- non potest procedere in ipso iudicio quando probatur suspectus. 382. 1.
- cessare debet a cognitione causa, quam cognoscit suspensam per appellationem. Ibid.
- minor non potest exercere suam jurisdictionem praesente maiore. 686. n. g.
- delegatus quomodo & quando causam sibi commissam possit aliis delegare. 50. 1.
- ordinarius an mandato iudicis delegari resistere queat. Ibid. 2.

- Judice electo non appellatur.** 82. N. aa.
- Judicem tamquam suspectum recusans debet allegare causam suspicionis.** 381. 2.
- Judices omnes non sunt jurisperiti.** 9. N. m.
- Judici delegato non ordinario sine litteris commissarii an liceat damnare contumacem.** 49. 2.
- delegato non licet sine consensu Parium prorogare terminum præfixum a delegatore. 52. 1.
 - delegato non liceat clericum sibi præsentatum in possessionem ecclesie mittere. 54. 1. quid in scio Episcopo. Ibid. quid si præsentatus non sit idoneus. Ibid. quid si Episcopus appellaverit, utrum appellationi deferendum. Ibid. 2.
- Judicis delegati jurisdictio quando expiret.** 51. 1.
- recusati officium quid sit. 648. N. f.
 - sententiæ standum, quando nihil penitus probatur. 358. 1.
 - delegati officium, & potestas. 362. 1.
 - ordinarii officium. 363. 1.
- Judicium finium regundorum quale.** 95. 2.
- olim inquisitio vocabatur. 348. 2.
 - idest ne clericus judicari possit a persona seculari. 367. 1.
 - idem est ferendum de Canonicis regularibus, quod de Monachis. 557. 2.
- ad Judicium an quis trahi possit extra propriam diocesim.** 614. 1.
- Juramenti forma recipienda, quæ a clericis super inquisitione fieri debet.** 571. 2.
- Juramento præstito de quadam muliere ducenda, si quis postea ea incognita ad alias partes se transfert, liberam erit mulieri ad alia vota transire.** 223. 2.
- Juramentum calumniæ in causis de decimis an recipiendum.** 74. 1. 472. 2.
- in causa fidejussionis ad veritatem eliciendam ab utraque parte præstandum. 76. 1.
 - coactum non tenet. 113. N. rr.
 - an infringat qui in melius illud commutat. 114. 1.
 - ab Episcopis transgressum gravius vindicandum. Ibid. 2.
 - de non loquendo patri, vel matri, vel sorori, vel fratri, aut eis subsidium non exhibendo, illicitum est. Ibid.
 - quando non teneat. 642. N. d.
 - non servanti non est servandum. 642. N. i.
 - præstare haud coguntur clerici personis secularibus. 643. 1.
 - non est vinculum iniquitatis. 495. 1.
 - de usuris non repetendis non attendendum. 496. 1.
 - servandi ordinem judicarium interdum non obligat. Ibid.
 - de non dimittenda uxore propter fornicationem, quomodo servandum. 497. 1.
 - de ducenda fœmina in uxorem quando teneat, vel non. Ibid.
 - de non acculanda uxore adulterante quomodo obliget. Ibid. 2.
 - per creaturas est servandum si sit licitum. 498. 1.
- est bonum. Ibid. 2.
 - inter conjugatos de re matrimoniali non præstanda est illicitum. 540. 1.
- Jurandum est in veritate, judicio, & justitia.** 498. 1.
- Jurans tradere aliquam in uxorem filio suo, & nomine filii in suam domum traducens, non potest cum ea contrahere.** 402. 1.
- Jurare per Creatorem non prohibetur, sed per creaturas.** 498. 1.
- Juratione non utatur, nisi necessitate.** 26. 1.
- qui Juravit, ut carcerem, & vincula effugeret, se mulierem quandam ducturum, & postea aliam accepit, si in primam sponte consensit, vel post juramentum, quod eam in uxorem acciperet, eam carnaliter cognovit, ea mortua, ad secundam transire nequit sub excommunicationis pœna, sed aliam accipere potest.** 247. 1.
- sub aliqua conditione, se mulierem ducturum, si conditionem mulier non impleverit, reus perjurii non habetur si eam non duxit. 223. 2.
- Jurisdictio delegata non dicitur, sed potius ordinaria, quæ nec expirat morte, nec tempore.** 627. N. c.
- ab Ordinario ad Principem non transfertur sine appellatione. 646. N. d.
- Jus dictum a iuste possidendo.** 349. 2.
- correctionis, & reformationis clericorum contra Episcopum non præscribitur. 626. 2.
 - idem in solidum potest esse apud plures. 651. N. h.
 - & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendum ad Imp. ad Pont. spectat. 448. 1.
 - spectat pariter inungere, consecrare, & coronare. Ibid.
 - vel privilegium inducit illa consuetudo, cujus non exstat memoria. 692. N. h.
- Jusjurandum in Evangelio prohibitum.** 25. 2.
- quid sit. 375. 2.
- Juspatronatus, cum nexum sit spirituali, neque vendi, neque emi potest.** 210. 1. & 2.
- acquirit, qui ecclesiam cum assensu diocesani Episcopi construxit. 398. 1.
- Justificationem exigit Circumcisio, sicut Baptismus.** 11. 2.
- Justitia dicitur quasi juris status.** 348. 2.
- Justitiam impediens ecclesiastica censura coercetur.** 48. 2.
- qui vult sibi ab alio exhiberi, ei non debet, quod justum est, denegare. 85. 1.
- Lactantius commendatur.** 3.
- Laici compellentes ecclesiasticas personas judicio suo stare.** 83. 1.
- contra clericum in causa criminali an admittendi ad testimonium, seu ad accusationem. 100. 2.
 - dum sacra mysteria celebrantur, ubi stare, & sedere debeant. 139. 1.
 - deridentes clericos in publica, vel privata custodia utrum incidant in canonem lata sen-

- sententia.* 592. 2.
- clericos deprehendentes in magnis sceleribus, utrum eos capere possint, & ad iudicium trahere. 594. 2.
 - non possunt sibi usurpare ecclesias, decimas &c. 390. 2.
 - clericos non instituunt in ecclesiis, nec eos ab iisdem removeant neglecta Episcoporum auctoritate sub excommunicationis poena. 205. 1.
 - ecclesiastica bona pro sua voluntate non distribuunt. Ibid.
 - ecclesias, & homines ecclesiasticos exactio- nibus non gravent sub poena. Ibid.
 - ecclesias donare non possunt. 206. 1. 207. 1.
 - non possunt in ecclesiis clericos propria au- thoritate ordinare. 208. 1.
 - filiis, vel aliis ecclesias a parentibus suis fundatas propria auctoritate non concedant. 210. 1.
 - qui habent jus patronatus assensum tantum debent prestare in donationibus ecclesia- rum. 211. 2.
 - qui ecclesias terris, & aliis possessionibus spo- liant, ut sic viros ecclesiasticos faciant co- ram seculari iudice litigare, excommuni- centur. 212. 1.
 - contra clericos in criminali causa, quae sua vel suorum non fuerit, non admittantur. 274. 1. & 2.
- Laicis de rebus ecclesiasticis disponendi nulla est attributa potestas.** 657. 1.
- super ecclesias &c. nulla facultas. 475. 2.
 - non licet ferre testimonium contra clericos & monachos. 409. 2.
- Laicorum donationi auctoritas dioeceseos Episco- pi accedat necesse est.** 208. 1.
- discordiae non debent ecclesiis praedictum generare. 547. 1.
- in Laicorum controversia de iure patronatus fas est Episcopo auctoritate apostolica in eccle- sia personam idoneam instituere, ut eadem ab eo, qui jus patronatus eiecerit, repraesentetur.** 209. 1.
- Latro publicus, vel nocturnus populator agro- rum possunt ab ecclesia extrahi.** 548. 2.
- Latus Christi apertum veram aquam effudit.** 552. 1.
- Legalia ex debito adimplenda.** 11. 1.
- Legata quomodo sint inter Episcopum, & Ec- clesiam dividenda.** 533. 2.
- Legati officium.** 363. 1.
- Legatus Principis cum mittitur in provinciam de rebus Fiscus, vel Imperatoris vivere de- bet.** 627. n. h.
- Leges etiam saeculares beneficium appellationis non denegant.** 495. 2.
- Leprosi viri, vel mulieres qui sunt, se ad invi- cem sequantur, nec separentur.** 247. 1.
- si ab uxore carnale debitum exigant, est sol- vendum, & vicissim. 248. 1.
- Leprosus si quis eveniat sponsalibus contractis, ad consummandum matrimonium minime tenetur.** Ibid. 2.
- Levita qui sint.** 390. 2.
- Lex bona quae.** 11. 2.
- debet convenire consuetudini regionis. 614. n. d.
- Libellus, sive Tractatus De unitate, seu essen- tia Trinitatis per Abbatem Joachim edirus contra Petrum Lombardum, damnatur.** 610. 2.
- Libidinis nota infectus non est praesumendus se- nex, si junior libidinem abhorruit.** 494. 1.
- Lis contestata ante mortem mandatoris.** 55. 2.
- a contestatione limitis olim dicta. 348. 2.
- Lite non contestata an testes recipi valeant.** 477. 1.
- pendente nihil innovari debet. 371. 2.
- Lites potius restringendae, quam laxandae.** 614. 2.
- finitae non possunt suscitari per rescriptum Principis. 614. n. f.
- Litterae apostolicae commissoriae quae attenden- dae.** 13. 2.
- in iudicium deductae. 15. 2.
 - ab Episcopis fraude acceptae. 17. 1.
 - sicut procuratio ratificari non possunt. 614. n. h.
- Litterarum executioni quando supersedendum.** 49. 1.
- quarundam prohibitio Lucii III. 354. 2. 355. 1.
- Litteras Urbani praedecessoris sui a tribus men- sibus obitus ipsius pro facienda iustitia va- lere statuit Gregorius VII.** 355. 2.
- Litteris sub, vel obreptitiis imperatis quomo- do in causa procedendum.** 51. 1.
- in Litteris Papae non sufficit narrare seriem fa- cti, nisi adiiciatur causa facti.** 613. n. c.
- de Lotione.** 11. 2.
- Luctus infra tempus nubens mulier infamiam non incurrit.** 271. 1.
- Ludibria, gesticulationes ex ecclesiis extirpan- dae.** 514. 2.
- Macula in oculo in electo an dispensanda.** 41. 1.
- Magister in unaquaque cathedrali constituatur, eique competens beneficium assignetur.** 286. 2. 412. 1. 676. 2.
- utrum mercedem petere possit, sicut juris- peritus. 676. n. g.
- a Magistro pro licentia docendi nihil exigatur.** 286. 2. & seqq.
- Majoritas, & obedientia quid sit.** 363. 2.
- a Malo non solum, sed etiam a specie mali ab- stinendum.** 66. 2.
- Mancia ecclesiastica an commutari valeant.** 166. 2.
- Mandata caelestia efficacius geruntur, si onera cum fratribus partiantur.** 47. 1.
- Mandati fines sciens transgressos, & non con- tradicens, ratificat iudicium.** 630. n. b.
- in Mandatis disjunctivis, quorum unum est ve- rum, alterum falsum, quid tenendum.** 14. 1.
- Mandato etiam non interveniente repeti pos- sunt utiliter expensa in negotiis ecclesiae.** 628. n. h.

in Mandato generali non continetur transactio.
630. n. c. utrum in universali. Ibid.

Mandatum speciale derogat generali. 12. 1:
125. 2.

-- morte mandatoris nullatenus expirat. 55. 2.

-- factum alicui, ut ad certum terminum iudici se repræsentet, quid contineat. 483. 2.

-- de exheredandis filiis revocandum. 496. 2.

Manichæi Christum non fuisse verum hominem, sed phantasticum docuerunt. 551. 2.

Mansus est tanta terræ quantitas, quæ sufficiat duobus hominibus per annum idest XLVII. curatura. 213. n. 88.

Maritus sustinere debet onera matrimonii, ut fructus dotis lucretur. 682. n. b.

per Matricem ecclesiam cathedralis intelligitur, non Romana. 598. 1.

Matrem suæ sponsæ si quis cognoverit, si occultum est peccatum, non potest matrimonium rescindere, si publicum est nec sponsam cognovit, peracta graviore poenitentia poterit ipse & sponsa ad aliud matrimonium transire; verum si cognovit sponsam nunquam eam vel aliam potest in uxorem accipere. 253. 1. & 2.

-- sororem, vel filiam uxoris suæ, si manifestum sit aliquem carnaliter cognovisse sine spe conjugii sunt separandi, secus si occultum sit. Si vero aliquam uxoris suæ consanguineam in tertio, vel alio deinceps gradu cognoverit, divorcium non admittitur. 269. 2.

Matrimonia dissolvere ecclesiastica auctoritatis quando interest. 59. 2.

-- canonicè contracta levitate quadam nequeunt dissolvi. 120. 2.

-- contrahentes infra subdiaconatum a suis uxoribus an divertere possint. 145. 2. quid de subdiaconis, & supra. Ibid.

-- clandestina prohibentur. 403. 1. & sacerdotes tales nuptias occulte benedicientes triennio suspendantur officio suo. Ibid.

-- contracta contra interdictum ecclesiæ non tenent, & pro eis incurritur excommunicatio. 407. 1.

-- in quarto, vel quinto gradu consanguinitatis licet contra sacros canones inita sint, tamen silentio & dissimulatione prætereunda. 254. 2.

ad Matrimonia legitime contrahenda quid requiratur. 668. 1.

Matrimonialium causarum cognitio pertinet ad Episcopum. 684. n. b.

in Matrimoniis clandestinis non datur dispensatio. 238. 1.

Matrimonio nondum consumato per carnalem copulam, licet alteri conjugum ad religionem transire. 540. 2.

-- inito intra gradus consanguinitatis prohibitos ante Baptismum, post Baptismum permanet. 562. 2.

-- non nocet affinitas post matrimonium contracta. 563. 1.

ex Matrimonio clandestino, sive interdicto so-

boles suscepta utrum legitima. 668. 1.

qui de Matrimonio pure, & sine conditione fidei dederint commonendi, & exhortandi ut fidem servent. 227. 2.

Matrimonium in ecclesia Dei magnum sacramentum comprobatur. 55. 1.

-- sine rationabili, & evidenti causa dissolvi non debet. Ibid.

-- non ab homine, sed a Deo institutum est. Ibid.

-- inter raptam, & raptorem an legitimum sit habendum. 580. 1.

-- non purificatur per coitum. 667. n. a.

-- clandestinum tripliciter dicitur. 667. n. i.

-- utrum teneat. Ibid.

-- contrahentes si sciant impedimentum, filii sunt illegitimi. 668. 1. quid si alter tantum sciat. 668. n. e.

-- celebratum a Gallico cum Saxone tenet. 401. 1.

-- inter impuberes habet vim sponsalium, atque ex hoc nascitur impedimentum publicæ honestatis. 402. 2.

-- non infirmatur, quamquam cum alia præcesserint sponsalia de futuro etiam addito iuramento. 558. 1.

-- contrahitur per legitimum viri, & mulieris consensum. Ibid. 2.

-- ratum licet non consumatum non infirmatur per alterum matrimonium quamquam consumatum. 559. 2.

-- ob impedimentum criminis nullum. 561. 1.

-- idemque nullum ob errorem. Ibid.

-- nullum pariter ob cognationem spirituales. Ibid. 2.

-- non dissolvitur si alter conjugum in hæresim, vel infidelitatem incidat. 567. 1.

-- apud fideles, & infideles existit. Ibid. 2.

-- intra gradus consanguinitatis, vel affinitatis ab ecclesia prohibitos inter infideles contractum, si fidem susceperint, subsistit. Ibid.

-- illius, qui cum perfectæ ætatis esset puellam in cunabulis desponsavit, & deinde matrem puellæ cognovit, si antequam puella septimum annum complevisset matrem cognovit tenet, secus si septimum annum iam complevisset puella. 233. 1.

-- illorum, qui se ad religionem transiuros coram Episcopo devoverant, quique habitu suscepto professionem fecerant, non valet. 244. 2.

-- cum ea, quam prius polluerit adulterio, nullus inerat & maxime cum illa, cui fidem dederat uxore vivente, vel quæ mortem uxoris machinata est. 246. 1. 247. 1.

-- inatum cum ea, quæ cum esset ancilla credebatur libera, si carnalis copula intercessit non est dissolvendum; secus si nondum eam vir cognoverit. 249. 2.

-- contra ecclesiæ interdictum inatum ob id solum non debet dissolvi. 260. 1. & seqq.

qui Matrimonium contraxerit cum ea, quam sibi alter desponsaverat, eam dimittat, & XL. dies in pane & aqua, quod Car-

- nam vocant cum VII. sequentibus annis poeniteat. 238. 2.
- Mediatores, vel interlocutores, per quos simonia committitur, debent admitti in testimonium contra hujus seeleris auctores. 411. 1.
- Medici egrotos moneant ut animæ suæ per confessionem provideant, & contra facientes ab ingressu ecclesiæ arceantur. 689. 1.
- non suadeant egrotis pro sanando corpore, quod possit animæ nocere sub excommunicationis poena. Ibid.
- Medicinam artem exercens non videtur ad majores ordines promovendus. 359. 2.
- Meliorationes quando reficiendæ. 161. 2.
- Mensuræ, & pondera iusta fiant. 164. 2.
- Metropolitanus audire potest, & debet causas ecclesiasticas suffraganeorum. 56. 2.
- vices Pontificis in sua Provincia gerit. Ibid.
- utrum possit absolvere quos Episcopi excommunicatione innodarunt. 57. 1.
- Metu, & vi quæ fiunt de ratione juris, & ordine in irritum debent revocari. 70. 1.
- Metus causa, quæ fiant. 366. 1.
- Minor annis quis intelligatur. 486. 1.
- Minores novitiorum habitum suscipientes, & infra annum non facta professione ad sæculum reversi, si ad sacros ordines promoveantur, utrum ministrare valeant. 661. 1.
- Missæ celebratio de S. Trinitate, vel de S. Michaelis pro defunctis prohibetur in Concilio Tribur. 422. 2.
- Missam cui celebrare non permittitur. 154. 1.
- Missi a Deo, & missi ab homine qui. 578. 1.
- Monachalem habitum suscipi prohibetur pueris ante XVIII. ann. in Palmaria, & aliis insulis. 392. 1.
- habitum si quis induit positus extra mentem, neque sui compos, ab observatione ordinis absolvendus. 538. 1.
- Monachi an deferre possint ad suam ecclesiam corpora tam vivorum, quam mortuorum. 178. 2.
- non possunt de suis fratribus testes sine iuramenta producere. 491. 1.
- non recipiantur pretio in monasterio. 201. 1.
- non habeant peculium. Ibid.
- non ponantur singuli per villas & oppida, nec per quascumque parochiales ecclesias sed aut in conventu majori, aut cum aliquibus fratribus. Ibid.
- qui pro sua receptione aliquid dederint ad sacros ordines non promoveantur. Ibid. 2.
- qui peculium habuerint sine licentia Abbatis, a communione altaris removeantur. Ibid.
- qui morientes cum peculio inventi fuerint, nec digne poeniterint, oblatio pro eis non fiat, nec inter fratres habeant sepulturam. Ibid.
- villas, vel ecclesias ad firmas non recipiant. 221. 1. & 2.
- ab accusatione Abbatum non sunt repellendi. 275. 2.
- sese ad invicem percutientes ad Apostolicam sedem non sunt mittendi. 342. 1.
- honestam sustentationem assignent sacerdotibus, quibus in eorum ecclesiis commissa est cura animarum. 153. 1.
- & Canonici regulares non possunt propriis usibus deputare ecclesias, quæ ad eorum præsentationem pertinent. 358. 2.
- in vacatione debent præsentare personas idoneas. &c. Ibid.
- Cistenses non possunt retinere pecuniam. 396. 1. electionem Abbatis Episcopus unquam impediatur. 397. 1. Archiepiscopus non potest interdicare locum eorundem. Ibid. infra clausuras locorum eorundem nullus violentiam &c. facere, homines capere, seu interficere audeat. Ibid.
- Monachis post votum religionis ad physicam, legesque mundanas legendas non permittatur exire; si vero exierint nisi infra duorum mensium spatium redierint, excommunicentur. 220. 1.
- quibusdam facultas transeundi ex propria in aliam religionem arctioris etiam observantia prohibetur. 539. 1. Episcopi, & Archiepiscopi huiusmodi potestatem concedere valent. Ibid. & hæc licentia legitime petenti negari non debet. Ibid. 2.
- per Monachum populus non regatur in ecclesiis, in quibus monachi habitant, sed ab Episcopo eligatur per consilium monachorum capellanus, qui penitus ab Episcopo dependeat. 203. 1.
- Monachus factus Episcopus an penitus absolvatur a regula monastica. 650. n. 1.
- si ante tempus a Sac. Canonibus præscriptum professionem emittat, valida professio censetur. 538. 2.
- novicius quando possit ad secularia redire. 540. 1.
- moriens cum proprietate in sterquilio inhumetur. 545. 1.
- absque licentia transiens ad laxiorem, vel strictiorem regulam an, & quomodo ad priorem revocandus. 622. 1.
- excommunicari potest a Priore, sicut ab electo in Abbatem. 628. n. b.
- Monasteria ex suis prædiis decimas non exsolvant. 187. 2.
- de Monasterio utrum fieri possit ecclesia secularis. 661. n. c.
- Moniales si libidinis accusentur, se canonicè purgare cogantur. 333. 1.
- per Episcopum absolvantur. 594. 1.
- Mortentibus in torneamentis causa ludendi interdicitur ecclesiastica sepultura. 415. 1.
- Mulier, quæ invita tradita est viro, & detenta, an consensus intercesserit incertum sit, excommunicationi subiiciatur ut separentur donec constet de validitate matrimonii. 223. 2.
- quæ a viro in heresim lapsa recessit, si causa recedendi fuit ut vix radio affectus ab errore converteretur, ei reddenda est, & compellenda, ut cum eo revertatur cum con-

- versus fuerit; si vero iudicio ecclesie sine spe conjugii redintegrandi recesserit, minime cogenda. 269. 2.
- quomodo restituenda sit viro si adsit exceptio consanguinitatis. 481. 1. & 2.
 - ob viri crimen indotata remanere non debet. 531. 1.
 - credens mortuum maritum assumens habitum religionis, & eo reverso educta de monasterio, post obitum viri consulenda est, sed non cogenda ut invita redeat ad monasterium. 394. 1.
 - nisi certo sciat de morte viri non potest transire ad secundas nuptias. 401. 2.
 - quæ inscia matrimonium inivit cum furioso, permittitur reparari. 558. 2.
 - matrimonio copulata post emissum solemne votum, ad resumendum habitum compellitur. 560. 2.
- Mulierculas habitare cum clericis non permitrendum. 514. 2.
- Mulierem adulteram an, & quando vir recipere teneatur. 580. 1.
- licet a clerico cognitam vir teneatur in uxorem recipere. 584. 1.
- Mulieres christianas, & pueros qui rapiunt, eisque abutuntur pecuniaria pœna pleclendi. 311. 1.
- publicas extrahentibus de lupanari, & ducentibus in uxores, quod agunt, proficit in remissionem peccatorum. 402. 1.
 - post partum lege Mosayca per certos dies debebant templi ingressum declinare. 254. 2.
 - si nondum purificata ecclesiam intrare voluerint, nulla culpa gravantur, neque aditus est aliquatenus denegandus. Ibid.
 - quamquam Abbatissæ non possunt benedicere, confessiones excipere, neque evangelium legere. 688. 1.
- Mulieri se nec a viro cognitam, nec posse cognosci probanti iuramento, & testimonio VII. mulierum fides est potius adhibenda, quam iuramento viri in contrarium. 372. 2.
- Mulieribus an liceat constante matrimonio consentire cum iuramento alienationibus rerum dotalium, & donationum propter nuptias. 642. 2.
- multus favor in recuperandis dotibus debetur. 531. 1.
- Mulierum purificatio non est improbanda. 254. 2.
- in Muneribus tria maxime sunt attendenda, personæ scilicet dantis & recipientis, & muneris quantitas. 284. 1.
- Mutus, & surdus non inhibetur matrimonium contrahere cum possit signis satis suam voluntatem declarare. 558. 2.

Necessitas non subiacet legi. 254. 2.

- licitum facit quod non est licitum in lege. 352. 2.

Negativa triplex. 637. n. e.

Negotia quæ sint secularia, & quæ clericis & monachis interdiciuntur. 219. 2. & seq.

in omni Negotio sex personæ requiruntur, ju-

dex, accusator, reus, & tres testes. 349. 1.

Negotium in causis, negotiatio in commerciis dicitur. 348. 2.

Nomocanones quod librorum genus. 5.

Novale est ager nunc primum præcisus. 350. 1.

Novalis vocabulo quid intelligendum. 598. 1.

Nunciatio novi operis quid importet. 585. 1.

Nuptiæ simulatæ pro nullo habentur. 667. n. a.

Obedientia exhibenda est apostolicis iussionibus. 465. 2.

Obligatio non inducitur, nec tollitur ex solo tempore. 643. n. n.

Obstetricibus, & nutricibus prohibetur nutrire infantes Judæorum in eorum domibus. 412. 2.

Offensio manifesta quæ. 599. 1.

Officia divina licite audiuntur celebrata a presbyteris quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur ab ecclesia. 383. 1. ab eis pariter sacramenta ecclesiastica licite recipiuntur. Ibid.

Officium Vicarii quale sit. 459. 1.

- Judicis delegati. Ibid. 2.

- Legati. 463. 1.

- Judicis ordinarii. 464. 2.

Œconomi in Ecclesiis ponendi. 58. 1. ipsorum officium. Ibid.

Oleum consecratum non consecrato potest commisceri. 548. 1.

Opere compleantur, quæ promittuntur. 63. 1.

Oratio cur nulla dirigatur singulariter ad Personam Spiritus Sancti. 604. 2.

Oratoria habentibus non licet in eis ponere campanam. 417. 2.

Ordinandi consuetudo Græcos a Latinis, & Latinos a Græcis reprobatur. 358. 2: 359. 1.

Ordinati irregularitatem, sive crimen nequit obicere qui eum ordinavit, nisi ex causa superveniente. 622. n. e.

Ordinatio an licita extra ieiunia quattuor temporum. 29. 2.

in Ordinatione sacerdotii sanius est paucos bonos, quam multos malos habere ministros. 623. 1.

pro Ordinatione Episcopi, ac pro usu pallii nihil recipiatur. 276. 1.

Ordinatus a Schismatico ab officio an repellendus. 578. 2.

Ordines sacros furtivè suscipiens non debet in eis ministrare. 416. 2.

- sacri quando & a quibus recipi debeant. 454. 2.

Ordo subdiaconatus inter sacros ordines computatur, ut ait Urbanus II. 455. 2.

Origenes commendatur. 3.

Originalis peccati pœna est carentia visionis divinæ. 553. 1.

Pacta custodiantur. 63. 1.

Pactum dicitur inter partes ex pace conveniens Scriptura. 349. 2.

- legis commissoria in pignoribus improbat. 658. 1.

- Palea* discipulus Gratiani quid collectione addidit. 6.
- Pallii* usus. 357. 2. an commodari liceat. Ibid.
- usus quando, & quibus sit licitus. 450. 1.
- usus an ubicumque exerceri valeat. 620. 2.
- in *Pallio* quid conceditur. 25. 2.
- Pallium* conceditur Episcopo Anglorum. 60. n. kk.
- Panormia*, & decretum cuius nomine inscribitur. 5.
- Papa* quomodo possit aliquid statuere de prescriptione laicorum. 644. n. a.
- omnes potest deponere propter heresim. 676. n. b.
- non iudicat de feudo, sed de peccato. 473. 1.
- in canone ubi dicitur Una cum Papa nostro, ait Una mecum indigno famulo. 549. 1.
- potest omnes iudices, sive Duces, sive Comites deponere propter heresim, & alias iniquitates. 679. n. b.
- Papæ* potestas non ab homine, sed a Deo. 473. 1.
- ad officium spectat quemcumque Christianum de peccato corripere quacumque fulgeat dignitate. Ibid.
- Papiensis* Ecclesie mos. 267. 1.
- Parentes* suffocantes proprios filios etiamsi foruitu non debent esse immunes a pœna. 413. 2.
- Parochi*, sive titulares a quibus appellentur personæ. 48. n. g.
- habeant congruam portionem. 654. 2.
- Parochiam* per annos V. deserens deponitur. 148. 1.
- in *Parochianos* alterius sententia probata de iure non tenet. 182. 2.
- Parochianus* sepulturam eligens extra Parochiam, eidem reservare debet quartam portionem. 181. 1.
- alterius, contempto proprio presbytero, ab ecclesia eiiciendus. 182. 1.
- iudicari nequit ab Episcopo. Ibid.
- Parochiarum* divisio quomodo facienda. 181. 2.
- causæ ad Primates deferendæ. 273. 2.
- Parochorum* præceptum. 45. 1.
- sufficiencia unde perpendatur. 654. n. e.
- Parochus* qui eligendus. 23. 1.
- in minoribus ordinibus constitutus quando admittendus. 32. 2.
- Pars* sanior, & maior capituli si quid instituat, semper prævaleat. 508. 2.
- Parvulis* Baptismus conferendus. 552. 2.
- Passagini* heretici. 296. 2.
- Pater* utrum quo magis voluerit sepelire valeat filios minores. 181. 1.
- Paterini* heretici. 293. 1.
- Patronatus* controversia infra sex menses terminanda, postquam ecclesia vacaverint. 32. 2.
- Patronorum* causa non nisi ecclesiastico iudicio defini valere. 78. 1.
- Pauperes* de Lugduno heretici. 296. 2.
- Peccare* videtur, qui non defendit alium si potest, & si non potest aliter defendere, defendat clamoribus, & fletu. 690. n. c.
- Peccari* originalis pœna est carentia visionis divinæ. 553. 1.
- Peccatum* non cognoscitur nisi per legem. 11. 2.
- in Patrem, & Filium dicitur remissibile, in Spiritum Sanctum irremissibile dicitur. 604. 2.
- originale, quod sine consensu contrahitur, sine consensu per vim Sacramenti remittitur. 553. 1.
- actuale, quod cum consensu contrahitur, sine consensu minime relaxatur. Ibid.
- Pecuniæ* receptio pro ingressu in religionem, & recipiendis ordinibus sacris simonica est. 410. 1. pro ecclesiastico ministerio exercendo, pro vicariis assignandis, pro crismate &c. Ibid. 2. pro obtinenda absolutioe, ab excommunicatione. Ibid.
- Pecuniam* recipere pro quibus vetatur non obstante consuetudine. 675. 2.
- Pedagia*, *Guidagia*, *Salinaria*, *Portoria* quid sint. 692. n. f.
- Pedagiorum* exactiones sine regio consensu nemo statuere præsumat. 60. 2.
- Percussio* clerici etsi non violenta tamen iniuriosa prohibetur. 595. 1.
- Percussor* utrum, & quando homicida habendus. 580. 2.
- Periurii* crimine irretiti non merentur Ecclesias regere. 113. 1.
- Permutatio* inter contractus bonæ fidei computatur. 635. 1.
- Permutationem* facere super re immobili Ecclesie an Principi liceat. 165. 2.
- Permutationes* rerum ecclesiarum inconsultæ fieri non debent. 166. 1.
- Persona* exempta, rationis rei possessæ est subiecta. 686. n. a.
- Personæ*, non loco vices tribuuntur. 47. 1.
- Perveniens*, ad annos discretionis non est compellendus retinere habitum monachalē. 393. 1.
- Petrus* secundarium fundamentum est. 605. 2.
- etsi non semper primus inter Apostolos, tamen præcipuus inter ceteros. Ibid.
- super universos populos potestatem accepit. Ibid.
- solus potest non salum omnia, sed omnium crimina relaxare. 606. 1.
- in officio Vicarius, & in magisterio successor est Domini. Ibid.
- in *Pignus* dare quid presbytero vetatur. 167. 1.
- Plebs* quam potestatem habeat. 21. 1.
- Pœna* statuitur contra quosdam interfectores clericorum. 687. 2.
- pro excessibus corrigendis, aut criminibus puniendis a clericis, vel laicis, nec pro examine ignis, vel aquæ pecuniaria non imponatur. 339. 2 : 340. 1.
- Pœnæ* contra falsificantes publicas litteras. 415. 2.
- contra clericos percutientes. 416. 1.
- Pœnitentia* occulta manifesta peccata non sunt purganda. 340. 2.
- moderanda secundum quantitatem excessus, & pœnitentis contritionem. 591. 1.
- utrum injungenda fraude durante. Ibid. 2.
- discreta injungenda propter solam heresis suspicionem. 494. 1.

- .. indicitur Aragoniæ Regi pro illicito iuramento. 495. 2.
Pœnitentiæ austeritate cavendum, ne a servitio ecclesiæ populus arceatur. 341. 1.
Pœnitentias privatas, non solemnes possunt simplices sacerdotes injungere. 643. N. e.
Polycarpus inscripta collectio. 5.
Pontifex in die consecrationis suæ potest ordines celebrare. 445. 1.
 .. non potest cum monacho neque de proprietate, neque de castitate dispensare. 545. 2.
Pontificis summi iudicium ceteri debent iudicando imitari. 505. 2.
Populi nomine comprehenduntur Patricii, & Senatores. 626. N. e.
Portio canonica quando propria ecclesiæ exhibenda. 180. 2.
Possessio etiam antiqua divino iure non iuvat mala fidei possessorem. 117. 2.
 .. quæta, & inconcussa triginta annorum decimas præscribit. 118. 1.
 .. probatur per solutionem pensionis. 663. N. e.
 .. utrum perdat, qui timore devictus abstinet ab illa, & paret alterius mandato. 632. N. g.
in Possessionem quis mittendus causa rei servanda. 371. 1.
Possessor bonæ fidei tamdiu dicitur, quamdiu se possidere ignorat alienum. 117. N. ff.
 .. quando constituatur ipso iure per lapsum anni, sive potius per sententiam iudicis. 634. N. g.
Possessorium potest intentari circa res incorporales. 632. N. f.
 .. & Pettorium quomodo una sententia terminet. 479. 2.
Possidentis conditio divino, & humano iure melior est. 118. 2.
Possidere impeditus per adversarium habetur pro possessore. 634. N. f.
Postulatio pralatorum quid, & quomodo facienda. 431. 1. & seq.
Potestas regulis præbendas conferre non potest. 521. 1.
Præbenda alia obtenta prima vacat. 524. 1.
 .. carere non debet, qui in canonicum receptus est. 152. 1.
Præbende duæ in una eademque ecclesia obtineri non possunt. 205. 2.
 .. dividi possunt. 652. N. c.
 .. cessio. 357. 2. acquisita interveniente pecunia. Ibid. an exceptio spontanea abiurationis obiecta reposcentibus ecclesiastica beneficia sit admittenda sine causæ cognitione. 358. 1. an admittendi testes actoris, qui sponte non renuntiavit. Ibid.
Præbendam, duobus in canonicos receptis, uni integre dare, & alteri sub expectatione, prohibetur. 631. 1.
 .. unicam duo nequeunt habere. Ibid.
 .. non habeat plenariæ, qui assidue ecclesiæ non deservit. 150. 1.
Præbendarum divisio, aut dignitatum permutatio fieri prohibetur. 151. 2.
 .. commutationes prohibentur. 388. 2.
 .. cum numerus est indefinitus, utrum nulla præbenda vacante, in canonicum quis possit assumi. 651. 1.
Præcepta legis iuxta litteram quamdiu servanda. 10. 2.
Præceptum annuæ Confessionis, & Communionis, & quæ pœna contrasacientibus statuantur. 668. 1.
Prædicatio Evangelica non occulte, sed in ecclesiis publice proponenda. 577. 2.
Prædicationis officium non debet sibi quisque indifferenter usurpare. 578. 1.
Prædo etiam est secundum rigorem juris restituendus. 89. 2.
Prælari subditis presbyteris talliam non imponant, nec indebitas exactiones. 327. 1.
Prælatorum sententia in malos factores rata esse debet. 57. 2.
 .. accusatio non facile admittenda. 571. 1.
Prælatus qualiter, & quando procedere debeat ad inquirendos, & puniendos subditorum excessus. 570. 2.
 .. quomodo diligenter assurgere debet ad corrigendos subditorum excessus. 573. 1.
Præscriptio alicuius loci ad catholicam unitatem convertentis quomodo inducenda. 114. 2.
 .. rerum ecclesiarum inducitur possessione triginta annorum sine ulla interpellatione. 116. 1.
 .. in rebus pauperum non inducitur taciturnitate, & patientia. Ibid. 2.
 .. triennalis non obtrinetur post editas Justiniani Constitutiones. 115. N. e.
 .. quadraginta tantum annorum ab utraque parte servanda. 117. 1.
 .. quadragenaria an clericum defendat ab impetitione Episcopi de quarta decimæ, & oblationis defunctorum. Ibid.
 .. tricennalis a Romana Ecclesia contra Ecclesiam non admittitur. Ibid. 2.
 .. quadragenalis omnem prorsus actionem secludit. 118. 2.
 .. nulla iuvat laicos decimas detinentes. Ibid.
 .. an admittatur in limitibus parochialium, sicut in provincialibus. 183. 1.
 .. non currit in procurationibus debitis ratione visitationis. 643. 1.
 .. tam canonica, quam civilis absque bona fide non valet. Ibid. 2.
 .. an interrumpatur per scientiam dubiam. 644. N. b.
 .. opponi nequit in decimis, & in ecclesiis a Rege donatis. 659. 1.
 .. si non sit centenaria non valet contra Romanam Ecclesiam. 500. 1.
 .. quadraginta annorum requiritur adversus ecclesias. 376. 2.
Præsentiandi ius, speciale est, quod acquiratur unico actu quietæ possessionis. 624. N. d.
Præsentrare nullus potest seipsum ad alicuius ecclesiæ personatum. 547. 1.
Præsumptio ex transacta vita de subsequenti conversatione. 109. 1.
 .. attendenda est. 375. 1.

- Præsumptores qui.* 10. 2.
Precariæ quando renovandæ. 161. 2.
Presbyter quando eligendus in ecclesia ubi plures sunt fratres in congregatione. 16. 2.
 -- *nolentibus clericis ecclesiam adipiscens.* 18. 1.
 -- *qui plebem regit, clericum habeat sibi auxiliatorem.* 139. 2.
 -- *tabernas frequentans.* 144. 1.
 -- *si advocaciones ecclesiarum acquisiverit, ut postea filii, vel nepotes ad easdem ecclesias, præsententur, iis sunt spoliandi.* 206. 1.
 -- *in ecclesiis constitutus de decimis, de oblationibus fidelium, de domibus, de atriiis, vel de hortis iuxta ecclesiam positus, nec de manso, qui ecclesiæ est assignatus servitium non faciat præter ecclesiasticum.* 214. 1.
 -- *qui intuitu disciplinæ puerum percussit in capite, & mortuus est, ab altaris ministerio repellendus.* 306. 1.
 -- *si quis malis exemplis mala de se suspicari permisit, & populis eius infamiam patefecerit, si accusatores criminis desint, prius ab Episcopo seorsim admonetur, dein coram testibus, tertio publica increpatione, tandem suspensione donec corrigatur.* 332. 2.
 -- *ordinatus, si se non baptizatum noverit, baptizetur, & iterum ordinetur.* 345. 2.
Presbyteri licet non per se, sed per alios in duello pugnaverint, prohibentur in sacris ordinibus ministrare. 415. 1.
Præmaturus Apostolicæ sedis Deus homo constituit. 605. 1.
Primicerius subest Archidiacono. 45. 2. *ipsius officium.* Ibid.
Primitiva quid sint. 390. 2.
Primogenitus ille dicitur, qui primo natus est, quamvis nulli fratres sequantur. 347. 1.
Principi qui non obedierit, morte moriatur. 62. 1.
Prior vel Abbas potens sit in opere, & sermone. 545. 1.
Priores præterito electi a ministerio ecclesiastico arceantur. 201. 2: 277. 2.
 -- *in ecclesiis conventualibus constituti nisi ex manifesta causa, & rationabili non mutantur.* 201. 2.
Privilegiis quando tacite renuntiare præsumatur. 588. 1.
Privilegium meretur amittere, qui permissa auctoritate abutitur. 586. 1.
 -- *est lex privata aliquid specialiter indulgens.* 600. 1.
 -- *amplius non extenditur, quam verba privilegii sonant.* 643. N. i.
Probatio utrum incumbat petitori, an possessori. 95. 2.
 -- *vulgaris quid sit.* 336. 1.
 -- *unius testimonii non est amittenda.* 372. 2.
circa Probationes reprobatu consuetudo, ut cum aliquis intentionem suam fundaverit instrumentis, aut testibus introductis, ei sacramentum nihilominus deferatur, quod si
subire noluerit, fides probationibus exhibitis non habetur. 372. 1.
Procuraciones quæ. 665. N. e.
 -- *quando non exigantur.* 665. 2.
Procurator an & quando conveniri possit. 630. N. d.
Procuratorem constituere in gravibus causis nemo infirmitate detentus cogi potest. 365. 1.
Procuratorem capitulum constituendo requiritur consensus Episcopi. 630. N. a.
Procuratores, actores, executores, seu curatores pupillorum an debeant ordinari. 40. 1.
 -- *qui sint.* 468. 1.
Procuratoria charta revocata, nil valet procura. Ibid.
Procuratoris malitia Domino non imputatur. 657. N. i.
Professio Canonici facta in aliqua ecclesia, quid si ab ea fugerit. 196. 1.
Professione regulari si quis se ligaverit, & habitum dimisit, ad resumendum habitum censuris est cogendus. 539. 2.
Professionem emitte ante tempus probationis prohibetur. 538. 2.
Proficiscentibus Alexandriam pro redimendis christianis nil deferant secum, quod possit afferre commodum, vel subsidium Saracenis sub excommunicationis vinculo. 413. 1.
Prohibentur multa fieri, quæ si facta fuerint, obtinent firmitatem. 538. 2.
Prohibitio conjugalis copulæ usque ad quartum gradum restringitur. 670. 1.
Promissiones factæ de ecclesiis non vacantibus in Conc. Later. cassantur. 134. 1.
 -- *pro ecclesiis vacaturis prohibentur in Conc. Later. 386. 2.*
Promoveri ad tres Sacros Ordines uno, eodemque die nemo potest absque dispensatione Rom. Pontificis. 621. 2.
Propinquitatis verbis dicitur, non verbis efficitur neque osculo. 231. 2.
Provocationes ad causam quæ. 123. 2.
Prudentiæ propriæ minime innitendum. 11. 1.
Psalmistatus ordo qui. 622. N. b.
Puberes ii sunt, qui gesticulatione sui corporis tales sunt, qui iam procurare possunt licet ad metas per leges statutas nondum pervenerint. 232. 1.
 -- *qui sunt, nisi urgentissima necessitate interveniente, non jungantur.* Ibid. 2.
 -- *qui in minori ætate desponsantur, traduntur, & junguntur, si ita fuerint ætati proximi quod potuerint copula carnali coniungi, non debent intuitu minoris ætatis separari.* 236. 1.
Puer a parentibus non oblatu, nondum annorum XIV. ad religionem accedente. 196. 2.
 -- *a parentibus oblatu anno XIV. expleto.* Ibid.
Pueri infra decennium constituti a regimine ecclesiæ arcendi. 31. 2.
 -- *etiam ante XIV. annum possunt peccata admittere.* 320. 2.
 -- *ante annos legitimos per verba sola matrimonium non contrahunt, cum intelligantur*

sur minime consentire. 558. 2.
In Pueris relinqui solet multum quod in aliis
 provecioris ætatis severius est corrigendum.
 320. 2.
ad Purgandam infamiam qui inducuntur, quid
 facere tenentur. 590. 1.
Purgatio eorum, qui purgantur vita & conver-
 satio examinanda, & si in purgatione de-
 fecerint officio, & beneficio priventur.
 275. 1.
 -- *simoniacis non convinctis indicenda. 279. 1:*
 280. 2.
 -- *facienda ubi noscitur infamatus. 589. 2.*
 -- *non est indicenda, si crimen notorium exi-*
stit. 591. 1.
pro Purgatione iudicium aquæ frigidæ non va-
 let. 334. 2.
Purgationem pendente iudicio coram delegatis,
 ordinarius indicare non debet infamato.
 Ibid.
ad Purgationem quæ personæ admittenda. 589. 2.
in Purgationibus faciendis satis est si is, qui
 purgando exhibet iuramentum, secundum
 propriam conscientiam iuret quod purgan-
 dus a crimine sit immunis. 335. 1.
Quadragesimalibus diebus coacti comedere
 carnes ob inopiam annonæ, non sunt pu-
 niendi. 254. 2.
Quæstiones graviores a S. Pontifice terminandæ.
 72. 2.
Quætores prohibentur nisi habeant Apostolicas,
 vel Episcopi diocesani litteras. 689. 1.
Rapinas qui faciunt, excommunicentur da-
 nec omnia pleniter emendaverint. 310. 2.
Raptor non est, qui mulierem assentientem se-
 cum duxit, licet invito parentibus. 311. 2.
Raptus ibi dicitur admitti, ubi nihil agitur de
 nuptiis. Ibid.
Rebaptizandi formula quando est dubium. 422. 1.
Reconventio admittitur, ubi non admittitur con-
 ventio. 631. n. e.
Rectoribus ecclesiarum quando dandus coadju-
 tor. 154. 1.
Recusationes an admittendæ in causis commis-
 sis absque remedio appellationis. 127. 1.
Recusationis iudicis iuxta causæ. 626. n. b.
Regni Calorum Dominus Beata Mariæ non com-
 misit, sed Apostolis. 688. 1.
Regula B. Augustini esum carniæ non inhibet.
 539. 2.
Regulares qui se habitu, & nomine fingunt, cum
 non sint, corrigantur. 194. 2.
 -- *de monasterio in alterius monasterium non*
migrent, nec aliquid peculiare habeant.
 195. 1.
 -- *in ecclesiis, quæ ad eos pleno iure non per-*
tinent, presbyteros instituendos Episcopis re-
presentent, ut eis de plebis cura respon-
deant. 203. 1. & 2.
 -- *& moniales nil recipiant, vel dent ingre-*
dientibus. 675. 2.
Regularis nullus tondeatur nisi ætate legitima,

& spontanea voluntate. 194. 1.
 -- *si quis ante legitimos annos tonsuratus fue-*
rit sine consensu parentum, si parentes in-
fra annum non reclamaverint in clericatu
permaneat. Ibid.
 -- *de inobedientia suspectus cogi potest jurare*
obedientiam. 628. n. a.
Rei iudicæ exceptio transit ab auctore ad a-
 lium, sed ad illum non revertitur. 624.
 n. g.
Religionem ingrediens nisi protestetur, quod in-
 trat animo probandi, præsumitur intrare
 animo manendi. 661. n. b.
 -- *ingressus viri an, & quando per mulierem*
raticetur. 661. 1.
 -- *novam assumere prohibetur. 664. 1.*
Religiosi vivere non debent pro suæ voluntatis
 arbitrio, sed obedire suis Superioribus. 393. 1.
 -- *& monachi an, & quando absolventi ab eo-*
rum Superioribus. 593. 2.
 -- *absque licentia capituli, & Abbati an fide-*
jubere, & mutuo pecuniam accipere pos-
sint. 657. 2.
Religiosis viris non aliæ decimæ, nisi quæ de
 novalibus proveniunt, indulgentur. 188. 1:
 189. 1.
Reliquia sanctorum quomodo exponendæ. 665. 1.
Remissio iis prodest, quibus proprii iudices spe-
 cialiter indulserunt. 341. 1.
Remotus, qui dicatur. 614. n. c.
Renubenti intra annum luctus nulla infamia.
 569. 2.
Renuntiare quis compellatur. 621. 1.
Renuntiatio Episcopatus a Rom. Pontifice appro-
 banda. 27. 2.
Res omnis per quascumque causas nascitur per
 easdem dissolvitur. 350. 2.
Rescripta falsificantes puniendi. 425. 2.
Resignandi curam pastorem, quæ sint causæ
 validæ, & quæ non. 450. 2.
Resignantes sponte beneficium in manum lai-
 cam, & denuo a laico illud suscipientes,
 eodem sunt spoliandi. Ibid. 1.
Restitutio in integrum quando sequatur. 469. 1.
 per Restitutionis beneficium an, & quando spo-
 liato succurratur. 633. 1.
Retentio possessionis alicujus ecclesiæ per XXX.
 annos non soluto canone. 354. 1.
Reus iussioni non parens cujusmodi pœna mul-
 tandus. 91. 2.
Sacerdos quomodo procedere debeat contra re-
 um alicujus criminis. 58. 1.
 -- *fœminas non retineat. 141. 2.*
 -- *nec habeat concubinam. Ibid.*
 -- *fornicationis crimine suspicatus. 142. 1.*
 -- *concubinam publice detinens a se removeat.*
 Ibid.
 -- *item fornicarias. Ibid. 2.*
 -- *dubius an homicidium sequatur ex sua per-*
cussione non debet ministrare in sacris or-
dinibus. 413. 2.
 -- *occidens aliquem ab omni divino officio est*
degradandus, & puniendus. 414. 1.
 -- *si*

- si baptizatus non fuerit, utrum per singulos ordines rursus promovendus. 596. 2.
 -- non potest uno die duas missas celebrare. 548. 2.
 -- sumpta Eucharistia debet perfundere vinum. 549. 1.
 -- peccati gravis laqueo obstrictus debet a missa celebratione abstinere, & si necessitate celebret, non potest simulare. 551. 1.
Sacerdotes qui intelligantur. 578. 1.
 -- correctioni Episcopi subiecti. Ibid.
 -- gubernantes naves ad pugnam, personaliter exercentes conflictum, & incitantes ad pugnam enormiter peccant. 591. 1.
 -- vel alii in sacris ordinibus constituti adulteri, perjuri, falsi testes, vel homicidae, si crimina sunt notoria, etiam peracta poenitentia non tantum ad altiora progredi prohibentur, verum etiam nequeunt gradum pristinum tenere. 360. 1. si notoria non fuerint, monendi ut in suscepto ordine non ministrent. Ibid.
 -- Greci suffocantes proprios filios qua poena puniantur. 418. 2.
 -- in die consecrationis suae non possunt ordines celebrare. 445. 1.
 -- religionis habitu suscepto, & nondum vinculo professionis adstricti ad ecclesias, & curam animarum in ecclesiis secularibus non debent assumi, sed ad minorem religionem si austeritatem susceptae religionis servare noluerint cogendi sunt transire. 196. 1.
Sacerdotibus necessaria est scientia. 578. 1.
Sacerdotio translato lex translatur. 11. 1.
Sacerdotis ingressus ad altare quid significat. 605. 1.
ad Sacerdotium promotus, praetermissio diaconatus ordine, in diaconum ordinandus. 583. 2.
Sacerdotum peculium quomodo dividatur. 178. 1.
Sacramenta quae imprimunt characterem collata in vitis, & contradicentibus an sortiantur effectum. 553. 1.
in Sacramentis conferendis quod in cautè praetermissum fuit, supplendum non iterandum. 458. 1.
Sacramentum Baptismi non solvit conjugia, sed crimina dimittit. 567. 2.
 -- conjugii, & Eucharistiae a non baptizatis recipi potest. 597. 1.
Sacrista subest Archidiacono. 46. 1. ipsius officium. Ibid.
Sagittariorum ars adversus christianos sub excommunicationis poena prohibita. 320. 1.
Saliva baptizati non habent baptismum. 554. 1.
ad Saracenos arma, ferrum &c. deportare, eorum naves gubernare christianis veritum sub excommunicationis poena. 290. 2.
Satisfactio congrua quomodo interpretanda. 598. 2.
a Schismatico ordinati ad priores gradus redeant, nunquam ad maiorem gradum promovendi. 299. 1.
 -- facta omnia retractentur praeter Baptisma, & Crisma. Ibid.
- Scholares an constituent Universitatem. 629. N. a.**
Scotatio quid sit. 429. 1.
Scripta authentica quando firmitatis robur habeant. 106. 2.
Scrutinium pro admittendis ad ordines sacros quomodo faciendum. 455. 2.
Sedes Apostolica cunctorum fidelium mater est, & magistra. 567. 1.
Sententia a iudice delegato lata a quo executioni mandanda. 50. 2.
 -- executioni mandatur ab ipso iudice delegato, quatenus nolit iudex ordinarius. Ibid.
 -- a non suo iudice lata non tenet, item confessio. 78. 1.
 -- quae sequenda tribus electis iudicibus. 82. 2.
 -- contra leges, & canones, licet appellatione non suspensa, nequit ipso iure subsistere. 119. 1.
 -- celeri controversias terminare aequitati convenit, & rigori. Ibid. 2.
 -- an per appellationem super questione incidenti suspendenda, licet causa fuerit commissa appellatione remota. 125. 1.
 -- regulariter executioni mandatur, non obstante exceptione. 629. N. c.
 -- laici in spiritualibus quocumque modo lata, nulla est. 629. N. e.
 -- lata a suspectis iudicibus an retractari valeat. 631. N. a.
 -- contra delinquentem ubi, & a quo promulganda, & exequenda. 632. 1.
 -- lata super falso instrumento usque ad XX. annorum spatium retractari valet. 636. 1.
 -- licet non sit lata in scriptis utrum teneat. 639. N. a.
 -- matrimonii vel divortii non transit in rem iudicatam. 639. N. d.
 -- interlocutoria infra quod tempus a iudice mutari possit. 648. N. a.
 -- utrum transeat in rem iudicatam. Ibid.
 -- lata contra unum, quando noceat aliis. 651. N. m.
 -- ipso iure nulla a solo Principe ratificari potest. 672. N. f.
 -- falsarum litterarum auctoritate lata, non est executioni mandanda. 378. 1.
 -- excommunicationis feriuntur, qui manus violentas etiam in clericos minores iniiciunt. 690. 1.
 -- quae nulla est, nullo cursu temporis transit in rem iudicatam. 690. N. h.
Sententiae iniquae, & manifestam continentem iniquitatem minime standum. 127. 1.
 -- ab Episcopis excommunicatis promulgatae irritae sunt, & nunquam valiturae. 690. 1.
Sepelire in sua ecclesia aliquem alicuius parociae, ecclesiasticae disciplinae contrarium est. 389. 2.
Sepulcra antiqua patrum, & parentum haud relinquenda. 180. 1.
Sepultura extra parociam debet eligi, parociae quarta parte tributa. 535. 1.
 -- ecclesiastica tribuenda iuvenula in amne sub-

- submersa. Ibid. 2.
- Sepulturam eligere licet in monasteriis, siue in aliis religiosis locis. 179. 1.
- alienam eligens tertiam partem dabit ecclesie parochiali. Ibid.
- Servi dominicis castris aggregandi quomodo manumittendi. 37. 2. item ii, qui pro remedio animæ suæ emancipantur. 38. 1.
- quando ad sacros ordines promovendi. Ibid.
- presbyteri effecti quid si dominis obedire recusent. 39. 1.
- qui sint pro recipiendis ordinibus sacris. 458. 2.
- clericum percutientes an incidant in canonem sententiæ promulgatæ. 595. 1.
- Servus discedens ab ecclesiastica dignitate, humanæ non remanet obnoxius servituti. 167. 1.
- ordinatus in Episcopum iugum servitutise vaderet. 564. 2.
- Sigillum Confessionis frangenti pœna decernitur. 668. 2.
- Silentium observandum in Oratorio, Refectorio, Dormitorio. 545. 1.
- Simonia est ad contradictionem removendam in beneficiis aliquid dare. 285. 1.
- an dicatur si quis offerat bona ecclesie, & ea in præbendam retineat. 575. 1.
- Simoniaca pestis alios morbos vincit. 277. 1.
- ad Simoniacæ heresis comparationem omni crimina quasi pro nihilo reputantur. 574. 1.
- in Simoniacam pravitatem quomodo procedendum. Ibid.
- Simoniacè sub dubio ordinatus quid agere debet pro ordine jam suscepto, & suscipiendis. 575. 1.
- Simoniaci perpetuo ab Altare removendi. 279. 1. 280. 2.
- qui ecclesiam per pecuniam administrant. 675. 2.
- Simoniaco utrum dispensetur. 675. n. a.
- Simoniacum hominem facit voluntas. 675. n. c.
- Simoniacus unius assertione convincendus. 276. 2.
- accusatus prohibetur missam celebrare. Ibid. & 277. 1.
- Simoniæ macula an infligatur propter promissionem incognitam, & prohibitam. 574. 2.
- an post detectam promissionem. Ibid.
- in Simoniæ crimine an omnes indifferenter admittendi ad accusandum, & testificandum, sicut in crimine lesæ majestatis. 573. 2.
- Sortilegia ex tabulis, vel codicibus futura non sunt requirenda, neque in Psalterio, vel Evangelio, aut aliquibus rebus divinationes observandæ. 318. 1. qui secus fecerit XL. dies poeniteat. Ibid.
- ob Spoliationem bonorum a Duce Navar. conquestio Canonorum Pampilon. ad Alexandrum III. 354. 1.
- Spoliatus qui renuntiat, non est verisimile quod sponte iuri suo renuntiaverit. 86. 2.
- Sponsa, quæ nubere negat ei, cui se nupturam juramento promiserat, monenda est non cogenda ut fidem servet. 227. 2.
- quæ intracta defuncta sit, soror libere ducitur in uxorem a sponso defunctæ. 223. 1.
- Sponsalia, in quibus alter alterius verba non intellexit, quomodo examinanda. 224. 2.
- qui contrahunt infra annos matrimonii contrahendis aptos si uterque, siue alter antequam ad annos hujusmodi pervenerint, reclamet, non sunt audiendi, secus si alteruter ad annos aptos, altero infra eosdem annos existente. 235. 2.
- ante septennium nulla. 482. 1. 559. 1.
- celebrata cum una, postea alia cognita si eam desponsare cogatur, utrum teneant. 401. 1.
- celebrans, si velit transire ad religionem, debet prius contrahere matrimonium. Ibid. 2.
- Subdiaconus cui & quando liceat ordinare. 29. 1.
- Subdiaconus dans occasionem mortis non accedat ad altaris officium. 414. 1.
- si uxorem duxerit, eaque relicta si ad canonicum, vel monasticum ordinem transire voluerit post septennem poenitentiam in claustrum peractam ad majores ordines promoveri potest, si vero ad religionem se conferre noluerit in subdiaconatu poterit ministrare, non vero ad altiores ascendere. 243. 2.
- Successiones in ecclesiis detestabiles. 64. 2.
- Successor in antecessoris sui pœnam non sit obligatus. 161. 2.
- Supellectilia profana in ecclesiis non admittantur. 665. 1.
- sacra munda, & nitida servantur. Ibid.
- Suspensio Episcopi suffraganei propter ordinationem habitam in vigilia Assumptionis B. M. V. 359. 1. & propter receptionem in communione excommunicati a suo Metropolitano. Ibid. & permittens celebrare in sua diocesi presbyterum excommunicatum ab eodem. Ibid.
- Suspensus beneficium adipiscens neque illa, quæ habuerat, neque quæ postmodum est adeptus, retinere potest. 360. 1.
- Suspicio modica non debet immutare animum sapientis. 683. n. c.
- T**Abellionatus officium clericis in sacris ordinibus constitutis interdicitur. 666. 2.
- Templarii in ecclesiis parochialibus presbyteros non instituunt nisi per Episcopos. 203. 1.
- excommunicatos ab Episcopis, vel eorum Archidiaconis ad divina officia non recipiant. Ibid. & 330. 1.
- privilegia sibi concessa excedentes contra episcopalem auctoritatem multa præsumebant. 329. 1. & 2. eorum privilegia minime violanda. 330. 2.
- excommunicatos sepeliebant in suis cæmeteriis. 331. 1. eorum ecclesie nullatenus interdiciantur, vel ipsi excommunicentur. Ibid. 2. nisi pro clericorum percussione. 344. 1.
- in Templarios qui violentas manus injecerit excommunicetur. Ibid. 2.

- Terræ arabiles factæ sub annuo censu concedendæ.* 161. 1.
- Tertullianus commendatur.* 3.
- Testamenta coram presbytero cum tribus, vel duobus testibus idoneis robur obtineant.* 175. 2.
- non sunt in usu in regno Daciæ. 429. 1.
- Testandi licentia nulla est ingredientibus monasterium.* 173. N. r.
- pro Teste habenda principalis persona dicens veritatem rei sibi notæ.** 98. 1: 668. 2.
- Testes quales admittendi.** 97. N. o.
- muneribus corrupti iuramenta perhibentes de parentela inter virum, & uxorem. 98. 2.
- qui repellendi. 99. 1.
- an reprobandi in causa criminali, vel civili, quibus crimina opponuntur. 100. 1.
- in causis ecclesiasticis, vel civilibus an producendi ultra tertiam productionem. Ibid. 2.
- novi super questione iudicata an recipiendi. 101. 2.
- qui & quomodo adhibendi in separatione propter cognationem propinquitatis, vel consanguinitatis. 102. 2.
- valetudinarii, senio, vel debilitatione confecti, aut pauperes quomodo recipiendi. 104. 2.
- ad ferendum testimonium quando compellendi. 105. 2.
- an cogendi, si facto manifesto interfuerunt. 106. 1.
- in criminali utrum cogi possint. 638. N. i.
- an admittantur in causa matrimoniali post publicatas attestaciones. 640. N. a.
- de auditu an & quando admittantur. 640. 2.
- graves non dicuntur, qui sunt in dignitate constituti. 640. N. f.
- utrum semper debeant ab utroque latere notam facere consanguinitatem. 640. N. o.
- admittuntur contra publicum instrumentum. 641. N. e.
- quot numero requiruntur. Ibid.
- quando non admittantur. Ibid.
- ne ad testimonium pretio conducantur. 373. 1.
- ad Testes audiendos semper adversarius monendus ut adveniat.** 97. 2.
- Testibus in prima causa receptis an liceat super questionibus iudicatis aliquid novi proponere.** 101. 2.
- malæ famæ, & levis opinionis nulla vel modica fides est adhibenda. 487. 1.
- Testimonio illorum, quibus scientibus, & facientibus matrimonium est contractum standum non est.** 266. 1: 267. 1.
- eius qui uxorem in facie ecclesiæ duxit, longo tempore tenuit, & prolem ex ea suscepit, deinde matrimonium accusat, standum non est, nisi alii testes idonei compareant. 266. 2.
- Testimonium in questione de parentela & matrimonio sufficit de auditu si testes iuraverint, se a majoribus suis hoc audisse, & ipsi ita credant.** 256. 1.
- patris in causa filii, & filii in causa patris est admittendum in causis matrimonii. 259. 1.
- Christianorum adversus Judæos est admittendum. 290. 1.
- laici adversus clericum nemo suscipiat. 96. 1.
- operis, non vocis sapientia quærit. Ibid.
- unius non sufficit ad condemnationem. 99. 2. nec ad cuiuslibet rei probationem. 99. N. mm.
- matris profilia non est admittendum. 373. 1. secus in causa matrimonii contra filiam si obiciat consanguinitatem. Ibid.
- ad Testimonium perhibendum Romana Ecclesia minime cogere consuevit.** 105. 1.
- Testis infectus crimine.** 99. 2.
- falsus tribus personis est obnoxius, Deo, Judici, innocenti, falsusque testis est, & qui veritatem occultat, & qui mendacium dicit. 317. 2: 349. 2.
- consideratur condicio, natura, & vita. 349. 1.
- cogi potest veritatem dicere. 374. 1.
- Testium productio quando valeat.** 97. N. h.
- duo sunt genera aut dicentium quod viderunt, aut proferentium quod audierunt. 349. 2.
- exceptio ante, & post sententiam potest opponi. 486. 2.
- depositionibus publicatis quomodo obici permittitur. 488. 1.
- qualitas non multitudo respicienda. Ibid. 2.
- Thomas Cantuariensis.** 304. 2.
- Tonsurati a suis Abbatibus an clericalem ordinem recipiant.** 622. 1.
- Torneamenta prohibentur, & qui in iis moriuntur ecclesiastica sepultura priventur, quamvis viaticum eis non sit negandum.** 308. 1.
- Transactio super decimis cum assensu Episcopi rara persistat.** 65. 2.
- inter Abbatem seu Priorem ecclesiæ inita cum ecclesiastica persona, vel seculari quando valeat. Ibid.
- de ecclesiastico beneficio in litigium deducto non potest fieri. 364. 1.
- Transactiones speciem simoniæ continententes revocentur.** 66. 1.
- Translationes Episcoporum, depositiones eorum, & sedium mutationes ad Pontificem pertinent.** 434. 2.
- Treugas quo tempore observandas præcipitur.** 59. 2.
- Trinitatis notitiam aliquam habuerunt antiqui Fideles.** 603. 2.
- mysterium nec nobis est revelatum ad plenum, nec plenum cuiquam revelabitur in presenti. Ibid.
- Vendere quanti liceat.** 164. 2.
- Venditio facta an & quando redimi possit.** Ibid. 1.
- quando redeat ad dominum, & ad pristinum possessorem. 164. N. z.
- domus infra quod tempus redimi potest. Ibid.
- Venditionem rescindere, aut supplere in arbitrio emptoris est, cum res minus dimidia**

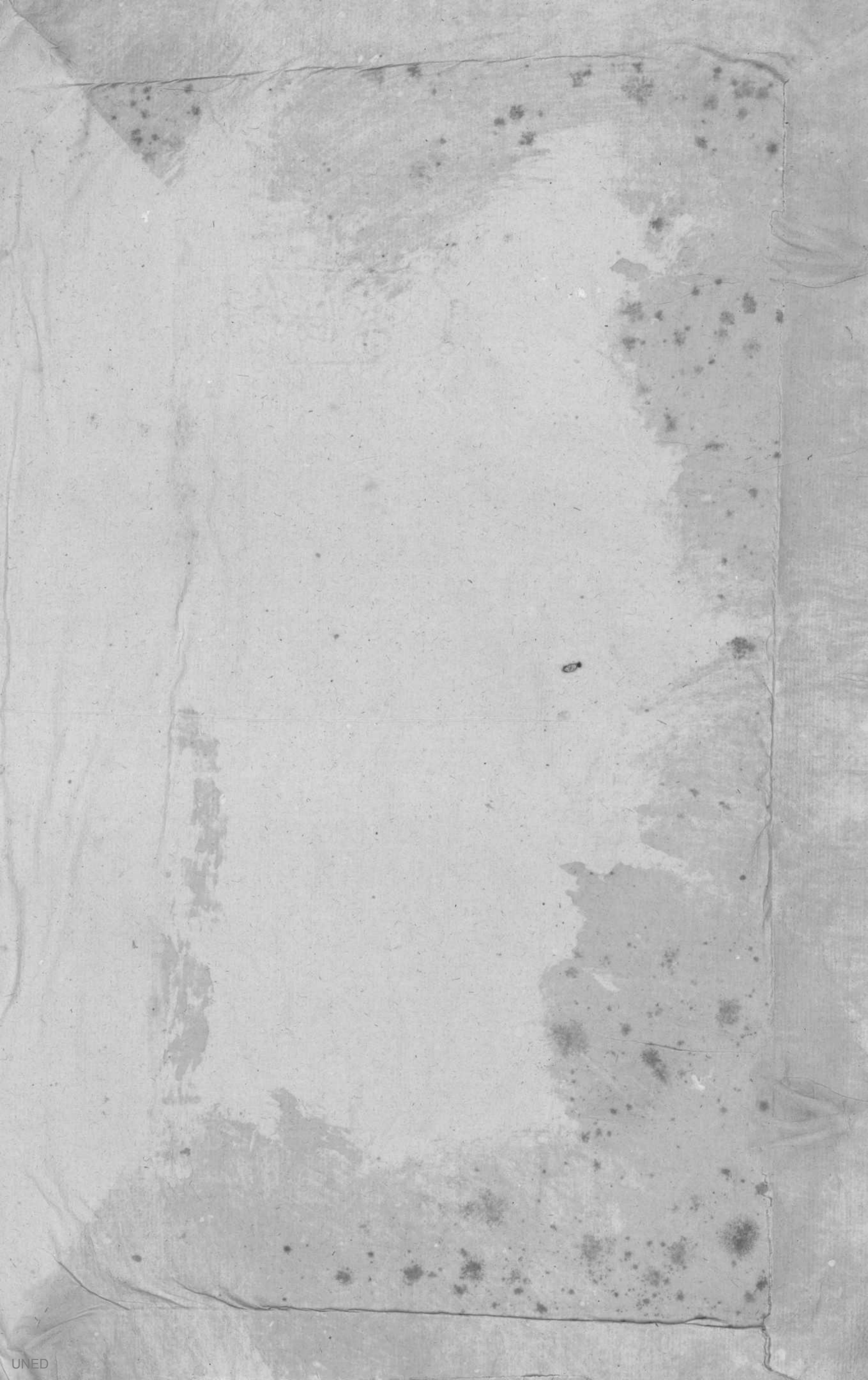
- justi pretii comparatur.* 165. 2.
Venditiones feudorum ecclesiasticorum factas sine consensu ecclesiasticarum personarum irritae sunt. 424. 2.
 -- sine legitimo assensu non tenent. 657. 2.
Venialia tolluntur per orationem dominicam, vel per aquam benedictam. 688. n. c.
Verbis his Ecclesiam concedere quid intelligatur. 532. 1.
in Verbis ambiguis recurrendum ad Sedem Apostolicam. 422. 2.
Verborum intelligentia ex causis dicendi assumenda. 347. 1.
non Verbum ex verbo, sed sensus ex sensu interpretandi. Ibid. 2.
Veritas rei, & factum ipsum simpliciter secundum formam canonum, & SS. Patrum investigandum. 122. 1.
Veritatem celare, sicut dicere falsum mortale reputatur saepe delictum. 106. 2.
Viaticum interdicti tempore morientibus deferendum, & extrema unctio imponenda. 688. 2.
in Vicariis ecclesiarum qui non substituendi. 48. 1.
Vicarius fieri nequit, qui curam animarum in diversis habet ecclesiis. 47. 2.
 -- ad quae teneatur. Ibid.
 -- unam dumtaxat vicariam habeat. Ibid.
Vidua si velamen quamvis non sanctum sibi imposuerit, & in ecclesia inter velatas oblationem dederit, habitum non deponat licet juramento affirmet, se sibi ea mente velamen imposuisse ut iterum posset deponere. 194. 2.
Vigilia S. Matthiae debet jejunari. 554. 1.
Vigiliae omnium Apostolorum in observatione jejunii celebrari debent, praeter vigiliis Apostolorum Philippi, Jacobi, & B. Joannis Evangelistae. Ibid. 2.
Vim vi repellere, & ab aliorum violentia jura sua tueri licet. 133. 1.
per Vim & latenter, & illicita quod introductum est non debet subsistere. 351. 2.
Vini, & aquae admixtio in calice. 550. 1.
Vino aqua non esset admiscenda in Eucharistiae Sacramento, si flegma, & non aqua de latere Christi manaverit. 552. 1.
Violatores ecclesiarum nisi ablatum restituant quid. 312. 1. & 2. si vero non emendantur, quid. Ibid.
Violentos coercere non est contra legem facere, sed legi subsidium ferre. 329. 1.
Vir si dixerit, se uxorem cognovisse, & mulier negaverit, viri testimonio standum est. 234. 2.
 -- si quis aliquam clam desponsaverit, & mulier vel vir desponsationem neget, viro incumbit probatio. 237. 2. & 256. 2.
 -- cujus uxor ejus mortem cum alius consiliata est, si eam ream probare possit, ea dimissa aliam ducere potest, uxor vero absque spe conjugii perpetuo maneat. 267. 2.
 -- ad eam, quam per verba de presenti desponsavit, cogendus est redire. 558. 1.
- si Vir vel mulier scienter, vel ignoranter filium suum de sacro fonte susceperit non debent separari.* 251. 1.
 -- uxorem ad maleficium traxerit, mulier a viro quidem recedere potest, non vero alii nubere. 268. 1.
Virginem si quis seduxerit, dormieritque cum illa, dotabit eam, & habebit uxorem. 308. 2.
 si pater virginis dare noluerit pecuniam reddat. 309. 1.
Viri, & uxoris testimonium in causa matrimonii debet pro suspecto haberi. 407. 2.
 -- bona mulieri pro dote tacite sunt obligata. 531. 1.
Viro asserenti, aliquem non esse suum filium, standum est, nisi certis inditiis contrarium constet. 262. 2.
 -- interdicitur accedere mulieri, quam superinduxit, priusquam fuerit causa decisa. 378. 2.
Virtutes Theologicae parvulis in baptismo infunduntur quoad habitum. 553. 1.
de Visitatione Parochiarum. 215. 1. & 2.
Visitationis officium quomodo exercendum. 665. 2.
Universitas de jure potest constituere procuratorem. 629. 1.
Vocabula Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus non sunt propria, sed communia. 600. 2.
Voluntas non necessitas in votis locum habet. 540. 2.
Voluntates pias defunctorum episcopali studio supplere decet. 176. 2.
Voti commutatio licita atque valida est. 395. 2.
 -- non est transgressor, qui votum auctoritate apostolica distulit adimplere. 541. 2.
Votum peregrinationis an elemosinis redimi possit; ab arbitrio illius, qui praesidet, dependet. 200. 1. & 2.
 -- castitatis simplex impedit contrahere matrimonium, sed non dirimit jam contractum. 245. 2. & 246. 1. & 404. 1.
 -- commutari potest in aliud opus pietatis. 541. 2.
Vovens habitum monachalem suscipere consentiente uxore, ea defuncta, vel ad domum regularem proficiscens, tenetur ad votum. 393. 2.
Usibus propriis non applicetur, quod pro communi utilitate datum est. 149. 2.
Usura non est permittenda quamvis recepta pecunia ad liberandos captivos detineretur. 314. 1. & 2.
Usurae crimen gravius est in ecclesiasticis. 315. 2.
 -- exigi nequeunt, etiamsi juramentum praestetur de illis non repetendis. Ibid.
 -- restituenda. 682. 1.
Usurarii manifesti nec ad communionem admittuntur altaris, & ecclesiastica sepultura careant si in peccato decesserint, nec oblationes eorum recipiantur. 314. 1. qui vero acceperit, aut eos sepulturae mandaverit, reddat, & ad arbitrium Episcopi suspendatur. Ibid.
 -- si clerici sint, ab officio, & beneficio suspensi ad

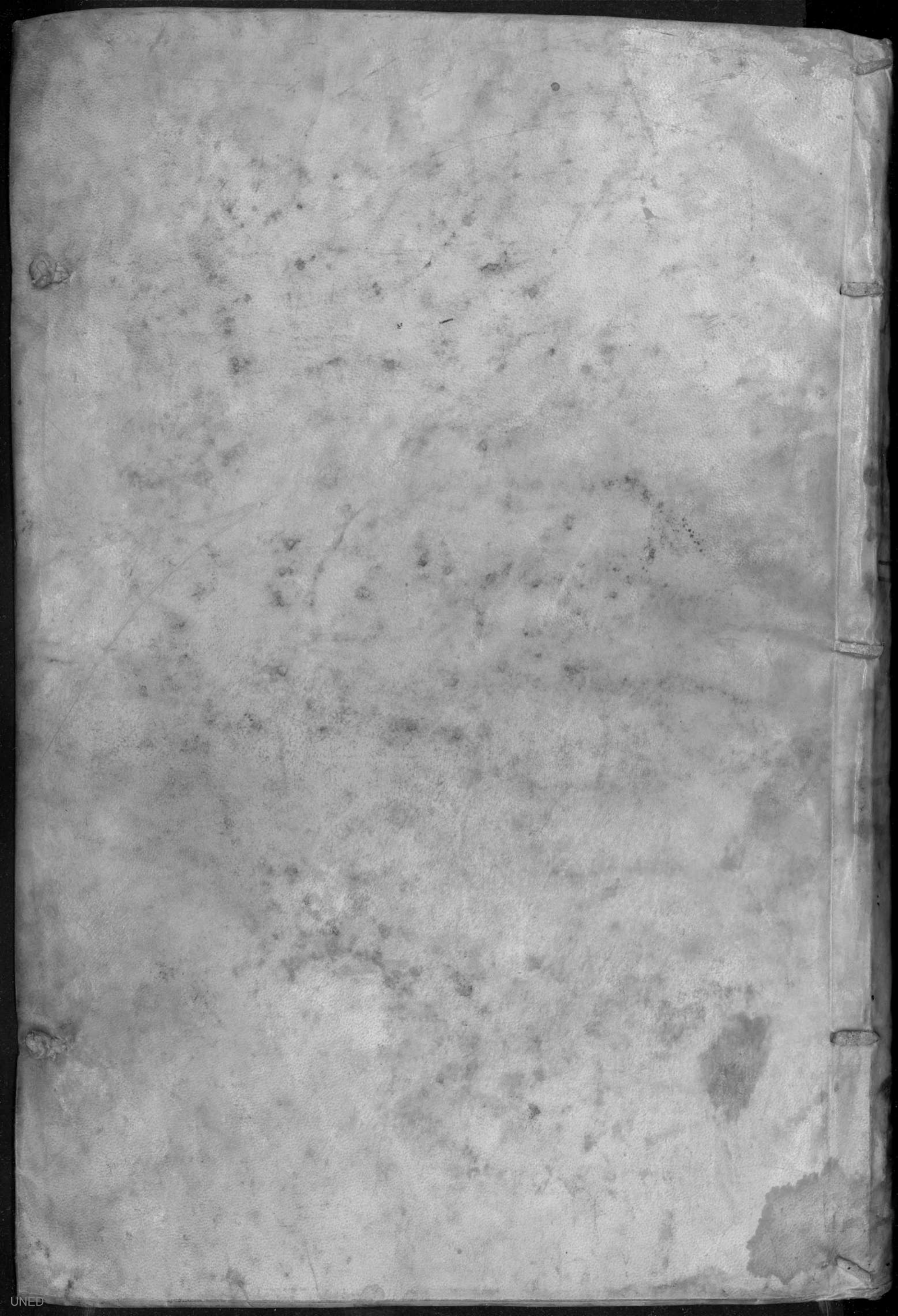
- ad Apostolicam Sedem sunt mittendi, si laici excommunicentur donec digne satisfecerint.* 316. 1.
- Usurarios filii ad restitutionem tenentur.* 316. 2.
- in Usurarios an procedi possit sine accusatore.* 581. 1.
- Usurarius praesumitur, qui usuras frequenter exerceat.* 530. 2.
- nisi prius restituerit usuras ab aliis receptas, non audiatur.* 580. 2.
- Usurarum crimen detestabile, & horrendum, & utriusque testamenti pagina condemnatum.* 111. 2: 580. 2.
- Usuras Christianis remittendas, Iudaei compelluntur.* 580. 2.
- ex Usuris comparatae possessiones debent vendi, & pretia vendenda iis, a quibus fuerant usurae extortae, vel iis non superstitibus, pauperibus eroganda.* 315. 1.
- Vulnerans ob sui defensionem, non servato moderamine inculpatae tutelae, fit irregularis.* 681. 1.
- Vulneratus a pluribus si mortuus fuerit, quicumque illorum plagam imposuerit homicidia censetur.* 680. 2.
- Uxor sicut & vir an habeat libertatem sepulturae.* 180. 2.
- quam vir suus non cognovit ad religionem transire permittitur infra duorum mensium spatium.* 199. 1.
- qua viro juncta nondum fuerit potest ad religionem transire. Quod si velit in saeculo caste vivere ad matrimonium consumandum est adstringenda.* 200. 1.
- ejus vir cum matre adulterium & incestum commisit, viro suo nequit conjungi, nec eo vivente cum alio viro.* 227. 1.
- Uxorati ad religionem transire nequeunt, nisi uxor ita senex sit & sterilis, ut sine suspicionem in saeculo manere possit.* 198. 1.
- Uxorato post consensum legitimum de praesentia licitum est, altero repugnante, eligere monasterium si carnalis commixtio non intervenierit, alterique remanenti licitum est ad secunda vota transire.* 197. 1.
- Uxoratus praesentibus sacerdotibus ignorante Episcopo de licentia & permissione uxoris suae monasterium ingressus ac religionem professus, uxore in saeculo remanente nec perpetuo castitatem servare promittente, debet & potest de monasterio evocari ab Episcopo.* Ibid.
- ingressus monasterium invita uxore, eaque repetente coactus exire non tenetur, ea mortua, ratione voti ad monasterium redire, sed ulterius uxorem accipere nequit.* Ibid. 2.
- ad monasterium converti desiderans non est suscipiendus nisi & uxor convertatur.* 198. 1.
- in Episcopum non est ordinandus, nisi uxor prius sacrum velamen sumpsisset.* Ibid. 2.
- utrum habeat privilegium clericale.* 649. N. h.
- Uxores plurimas nemini licet habere, nisi fuerit divina revelatione concessum.* 568. 1.
- Uxoris consanguinei sunt viri affines, & e contra.* 563. 1.
- X** *Enodochia per Episcopos loci ad eas utilitates ordinantur, quibus sunt constituta.* 202. 1.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

FIRST QUARTERLY VOLUMINE

ANTONII

Augustini

Opera

Omnia

.A.

F.A.
061